

Служението на Исая при Пеках от Израел и Ахаз от Юда, около 734 г. пр.н.е.¹

[Забележка:] При управлението на Йероовам II Израел е държал власт над Сирия чак до „входа на Емат“ (4 Царе 14:25); при управлението на Факей Израел се е свил до района южно от Галилея и западно от река Йордан.

Книгата на пророк Исая ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Заглавието на книгата Исая в еврейските ръкописи и в LXX е „Исая“. В Лука 4:17 книгата е наречена „книгата на пророк Исая“, а в Деяния 8:30 – „пророк Исая“. В еврейските Библии книгата се намира в раздела, наречен „Пророци“, непосредствено предшествана от обединената книга на царете и следвана от Йеремиа, Езекиил и „Дванадесетте“. Вижте том I, стр. 37.

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 1:1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

²Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Битие 1:1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

2. Авторство. Пророк Исаия е авторът на книгата, наречена с неговото име. Син на Амос и потомък на царския род, той е призван за пророчески сан в младостта си (5Т 749), към края на царуването на Озия (Азария, 790–739 г. пр.н.е.), по време на съвместното управление на Йотам (РК 305). Това би поставило призиванието между годините 750 и 739 г. пр.н.е. Неговият мандат на служение продължава поне 60 години (РК 310), обхващайки царуването на Озия, Йотам, Ахаз и Езекия (гл. 1:1; за датите на царуването вижте том II, стр. 77). Фактът, че Исаия никога не споменава Манасия, чието единствено царуване започва през 686 г. пр.н.е., и че той е „един от първите, които паднаха“ в клането на Манасия над онези, които останаха верни на Бога (ПК 382; 4 Царе 21:16), предполага, че неговото служение е приключило скоро след смъртта на Езекия през 686 г. пр.н.е. Ако е така, то трябва да е започнало не по-късно от около 745 г. пр.н.е. Вероятно е пророческите послания от Исаия 1–5 да са били дадени между 745 и 739 г., вероятно през последната година от царуването на Озия, но преди видението от гл. 6 (ПК 306). Именно докато Исаия обмислял да се откаже от пророческата си мисия, предвид съпротивата, която знаел, че ще срещне (вж. Йеремия 20:7–9), той видял това видение за божествена слава (ПК 307) и в него намерил насърчение и потвърждение на божествената задача, която вече му била поверена.

Исаия бил женен и имал двама сина, Шеар-Яшув и Махер-Шалал-Хаш-Баз (Ис. 7:3; Исаия 8:3). В Йерусалим, главната сцена на неговите трудове, той става придворен проповедник и упражнява значително влияние. В продължение на много години той е едновременно политически и религиозен съветник на нацията. Неговото пророческо служение, заедно с това на Михей и вероятно също косвеното влияние на Осия в северното царство, допринася за реформите на Езекия. Манасия обаче следва злата политика на дядо си Ахаз, отменя реформите на баща си Езекия и отнема живота на мъже, които са насърчавали поклонението на истинския Бог. Според вавилонския Талмуд, Исаия е убит от Манасия (виж РК 382). Вдъхновението потвърждава думите от Евр. 11:37, че някои са били „разсечени с трион“, като описание на съдбата на Исаия (виж EGW, Допълнителни материали, върху Исаия 1:1).

В продължение на около 25 века не е възниквал въпрос относно авторството на книгата Исаия. През 19-ти век обаче висши критици в Германия започват да оспорват единството на произхода ѝ (виж стр. 85). Мнението на тези мъже продължава да набира сила, докато накрая почти всеобщо не се приема виждането, че книгата е написана от поне двама автори - така нареченият първи Исаия, който е написал глави 1–39 и е извършил работата си в края на 8-ми век пр.н.е., и втори Исаия, или Второ-Исаия, който е написал глави 40–66 към края на вавилонския плен. Съществуват много модификации на горната теория. Някои критици отнасят повече от половината от книгата Исаия към периода на Макавеите, т.е. към 2-ри век пр.н.е.

Един от основните аргументи на тези критици за комбинирано авторство на Исаия е, че глави 40–66 им изглеждат написани не от гледна точка на автор, живял в края на 8 век пр.н.е., а от тази на някой, живял близо до края на вавилонския плен. Споменаването на Кир по име (гл. 44:28; 45:1) се счита от тях за убедително доказателство, че тези глави са написани по времето на Кир, т.е. през втората половина на 6 век пр.н.е. Тази концепция, разбира се, се основава на априорното предположение, че пророческото предуганение е невъзможно.

Фактът обаче, че Исаия споменава Кир, не е аргумент в полза на късен дата на книгата, а по-скоро доказателство за мъдростта и предуганението на Бог. В цялата книга има предсказания относно бъдещето. Сред тях са

пророчества за падането на владетелите на Израел и Сирия (гл. 7:7, 8, 16), за превземането на Тир (гл. 23), за ужаса на Асирия (гл. 14:25; 31:8; 37:6, 7, 29, 33–35), за унижението на Вавилон (гл. 14:4–23), за безумието да се уповава на Египет (гл. 30:1–3; 31:1–3), и за делото на Кир (гл. 44:28; 45:1–4). Всъщност, Исая излага Божието предумисъл като красноречиво свидетелство за Неговата мъдрост и сила (гл. 41:21–23; 42:9; 43:9; 44:7, 8; 45:11, 21; 46:9, 10; 48:3, 5–8).

Има много доказателства за единство на мисълта и изразяването между първата и последната част на книгата. Например, една от характеристиките на Исая е използването на термина „Светият Израилев“ като титла за Бога. Този израз се среща 25 пъти в Исая и само 6 пъти другаде в Стария завет. Той обаче не е изключителен за която и да е част от Исая, а се среща 12 пъти в гл. 1–39 и 13 пъти в гл. 40–66. Титлата „Силният Израилев [или „на Яков“]“ се появява само в книгата Исая (гл. 1:24; 49:26; 60:16).

Приликите в стила и езика между първата и втората част на Исая са далеч по-впечатляващи от предполагаемите им различия.

Въпреки че темата и литературният стил на глави 40–66 се различават значително от тези на глави 1–39, една основна тема преминава през двата раздела – тази за освобождението от политически и духовни врагове и от тяхното потисничество на тялото и душата. В първия раздел на книгата Исая, чиито имена означават „Господ е помощ“ или „Господ е спасение“, представя освобождение от греха, Сирия, Асирия и други врагове чрез покаяние, реформация и вяра в Бога. Вторият раздел разглежда освобождението от Вавилон и в крайна сметка от властта на греха чрез вяра в идващия Избавител. По този начин, въпреки очевидната разлика в темата, цялата книга е пронизана от фундаментално единство на мисълта и целта.

Първата част на книгата достига кулминацията си с избавление от армиите на Асирия под управлението на Сенахирим. В последния раздел пророческото видение очаква освобождение от вавилонски плен. Подобен преход се случва в книгата на Езекиил, с падането на Йерусалим през 586 г. пр.н.е., от очакване към възстановяване от плен. Освен това, ранните глави на Исая записват послания, носени от Исая по време на младостта му. Последните глави на книгата отразяват зрялост на пророческото прозрение и литературен стил, характерни за възрастта, и в резултат на това представляват шедьовър, надминаващ по дълбочина на мисълта и величие на изразяването дори изящните пасажии от по-ранната част на книгата.

По-ранните глави на Исая се занимават с асирийските нашествия в Юдея; последните глави очакват с нетърпение избавлението от Вавилон. Мисията на Исая е била да поддържа царството Юдея стабилно, докато северното царство изчезва в асирийски плен. Чрез Исая на водачите беше дадена възможност да разберат естеството и значението на съвременните събития. Божествената цел беше Юда да се възползва от тъжната съдба на северното царство и в резултат на това да се обърне към Бога с искрено покаяние. Вълната от асирийско нашествие в крайна сметка почти потопи малкото царство Юда и мощта на Асирия беше отблъсната от завладяването на Йерусалим чрез забележително Божие действие. Но мъжете от Юда не успяха да се вслушат в подразбиращото се предупреждение на историята и по-ясните предупреждения на Еремия, че подобна съдба ги очаква, освен ако не поправят злите си пътища.

Съответно, започвайки от гл. 40, Исая предвижда плен във Вавилон, но с уверението, че евентуалното избавление от Вавилон е също толкова сигурно, колкото и неотдавнашното избавление от Асирия. Освен това, избавлението от националните врагове се превръща, за онези, които се уповават на Бог, в обещание за окончателно избавление от властта на греха. Всички

Разликите между двете части на книгата могат да бъдат напълно обяснени въз основа на контекста на променящите се исторически събития, произтичащата от това промяна в темата на пророчествата и евентуалната промяна в литературния стил на Исаия с течение на годините.

Въпреки че някои критици са отдали значителна част от книгата на Исаия на Макавейския период, има доказателства, че по това време цялата книга е съществувала като едно цяло. Пишейки около 180 г. пр.н.е., авторът на книгата Еклесиаст (гл. 48:23–25), Иисус бен Сирах, приписва различни части от книгата на Исаия на пророка, чието име носи тя.

Най-впечатляващото доказателство обаче, че книгата на Исаия е била разглеждана като едно цяло векове преди Христос, идва от древни библейски ръкописи, датиращи от този период и открити през 1947 г. в пещера близо до Мъртво море. Сред тях са два свитъка от книгата на Исаия, известни като 1QIs и 1QIs. Няма никакви доказателства, че гл. 1–39 някога е съществувала самостоятелно като независим документ, отделно от гл. 40–66; всички доказателства сочат обратното. Има всички основания да се смята, че пророк Исаия е авторът на цялата книга, носеща неговото име.

Новият завет често цитира книгата на Исаия, но без да прави разлика между гл. 1–39 и 40–66. По-обширните пасажи от Исаия, цитирани в Новия завет, са следните: „Очевидно е, че Христос и апостолите са приели книгата на Исаия като един том от перото на пророк Исаия и ние сме напълно сигурни, че правим същото.“ Обърнете внимание особено на препратките на Христос към Исаия 6:9, 10; 53:1, цитирани в Йоан 12:38–41, където Той посочва пророка като автор и на двете части на книгата; също и Рим. 9:27, 29, 33; 10:15, 16, 20, 21, където Павел прави същото.

Препратка в цитата от Новия завет на Исаия

1:9 Рим. 9:29	
6:9, 10	Мат. 13:14, 15
6:9, 10	Йоан 12:40, 41
6:9, 10	Деяния 28:25-27
9:1, 2	Мат. 4:14-16
10:22, 23	Рим. 9:27, 28
11:10	Рим. 15:12
29:13	Мат. 15:7-9
29:13	Марк 7:6, 7
40:3	Мат. 3:3
40:3	Марк 1:3
40:3	Йоан 1:23
40:3-5	Лука 3:4-6
42:1-4	Мат. 12:17-21
53:1	Йоан 12:38
53:1	Рим. 10:16
53:4	Мат. 8:17
53:7, 8	Деяния 8:32, 33
61:1, 2	Лука 4:18, 19
65:1, 2	Рим. 10:20, 21

Коментаторът на Исаия сега е в щастливата позиция да разполага с два еврейски ръкописа на тази старозаветна книга, по-стари с хиляда години от всички други известни досега ръкописи на еврейската Библия. Тези безценни документи, известни като свитъците на Исаия от Мъртво море, изискват специално внимание. Откритието, общите характеристики и значението на тези и други еврейски свитъци, намерени в пещери близо до

Мъртво море от 1947 г. насам са описани накратко в том I, стр. 31–34 и не е необходимо да се повтарят тук.

От двата свитъка на Исая, намерени в първата пещера близо до Хирбет Кумран, този, съдържащ пълната книга (продаден първо на сирийския манастир в Йерусалим), е обозначен като 1QIs; непълният свитък (продаден на Еврейския университет) също се нарича 1QIs. И двете сега се намират в Храма на Книгата в Йерусалим. И двете, част от библиотеката на есейска общност, са били съхранявани в пещерата преди края на Еврейската война (сл. Хр.), както показват професионални разкопки на пещерата и на Хирбет Кумран. И двете очевидно датират от II или I век пр.н.е.; 1QI изглежда е по-стара от 1QI. Тук те са описани накратко, тъй като по-важните им вариации от масоретския текст са отбелязани в коментарите към съответните стихове.

„1QIs“, пълната книга, е публикувана във факсимиле и на съвременен еврейски език от Милър Бъроуз („Свитъците от Мъртво море на манастира „Свети Марк“, том 1 [Ню Хейвън: Американски училища за ориенталски изследвания, 1950]) и доведе до много научни изследвания. Като цяло този първи свитък на Исая показва голямо съответствие с отдавна познатия масоретски текст. Преписвачът на 1QI обаче не е бил професионалист и почеркът му е по-малко красив от този на 1QI. Той е допуснал много грешки при преписването. Създава се впечатление, че някои от грешките му се дължат на погрешно чуване, тъй като някои раздели изглежда са написани под диктовка. Има и доказателства, че копието, използвано като прототип, е имало определени лакуни или празнини. Съответно, когато преписвачът е стигнал до липсващ пасаж, той е оставил празно място в копието си и по-късно е преписал липсващата част от друго и може би по-съвършено копие. Понякога преписвачът е подценявал количеството липсваща материя и мястото, което е оставил за нея, се е оказвало недостатъчно. Резултатът е бил, че вмъкнатите раздели често са се простирали в полето.

Забележими са няколко пропуска в текста, където окото на писаря или диктатора е прескочило от определена дума към същата дума малко по-нататък и е пропуснало всички думи между тях. Тази много често срещана грешка на писаря, често срещана и в ръкописите на Новия завет, се нарича хомеотелевтон. Допълненията към текста са много малко и кратки—никога не надвишава няколко думи. Има много текстови вариации, но повечето от тях са от незначителен характер и повечето от тях не влияят на значението на текста. Има хиляди ортографски вариации (разлики в правописа), както може да се очаква в ръкопис, който е с хиляда години по-стар от следващия най-стар еврейски ръкопис на същата книга.

1QIs е много по-непълнен от другия ръкопис на Исая, 1QIs. Когато проф. EL Сукеник от Еврейския университет в Йерусалим го е набавил от търговци или откриватели, той е бил в лошо състояние. След като е бил разгънат, е установено, че останките от този свитък са ни запазили фрагменти от следните глави на Исая 10; 13; 16; 19; 22; 26; 28–30; 35; 37–41; 43–66. Фрагментите, съдържащи текстов материал до глава 37, са много малки и следователно по-малко информативни от последната част на книгата, която е сравнително добре запазена, въпреки че всяка страница показва големи или малки пропуски в кожата, а следователно и в текста. Лошото състояние на съхранение на този свитък е особено жалко, защото това, което е останало от него, е далеч по-високо по качество от 1QI.

Неговият шрифт разкрива, че е плод на опитен писар с красив почерк, който почти не е допускал грешки при писането. От този свитък е запазено достатъчно, за да се заключи, че липсващите части не се различават от все още съществуващите, по поразително съответствие с масоретския текст. В целия 1Q1 са открити само осем вариации от

Масоретският текст е считан за достатъчно важен, за да му се обърне внимание в този коментар, и дори те са от сравнително второстепенно значение (вижте гл. 38:13; 41:11; 43:6; 53:11; 60:19, 21; 63:5; 66:17). Другите варианти са още по-маловажни.

Запазените части показват толкова малко вариации от масоретския текст, че някои критично настроени учени първоначално отказвали да повярват в древността на свитък, който показва текстови особености, за които тези учени са смятали, че са с много по-късен произход. Този втори свитък на Исая по този начин разкрива, че текстът ни е предаден практически непроменен от времето на Христос, докато 1QIs е пример за други съвременни, по-малко внимателно копирани текстове. 1QIs е редактиран от Е. Л. Сукеник и публикуван посмъртно от Н. Авигад в „Свитъците от Мъртво море на Еврейския университет“ (Йерусалим: Еврейски университет, издателство Магнес, 1955).

От пещерата Кумран⁴ са открити фрагменти от 15 ръкописа на Исая - 14, написани върху кожа, 1 на папирус — само няколко са публикувани (1976 г.). Виж PW Skehan, *Biblical Archaeologist* 19 (1956), стр. 86, 87; Skehan, *Revue Biblique* 63 (1956), p. 59.

Пещера Кумран 5 е открила един малък фрагмент от Исая (JT Milik, в *Discoveries in the Judaean Desert, III: Les 'Petites Grottes' de Qumrân* [Oxford, 1962], стр. 173); а пещерите в Мураба 'ат (II век сл. Хр.) съдържат части от гл. 1:1–14 (пак там, II: *Les Grottes de Murabba 'ât* [Oxford, 1961], стр. 79, 80).

Книгата Исая очевидно е била много популярна в Кумран, тъй като в единадесетте пещери там са открити повече примери от нея, отколкото от която и да е друга библейска книга, с изключение на Второзаконие, от което има два примера повече от Исая.

3. Историческа обстановка. Книгата на Исая определено е датирана, а периодът, от който произлиза, е добре познат в историята на Близкия изток. Исая е бил призван на пророческия си пост преди времето, когато му е било дадено видението за божествена слава, записано в гл. 6, и е продължил служението си по време на царуването на Озия, Йотам, Ахаз и Езекия (Ис. 1:1). Според предварителната хронология, използвана в този коментар (виж том II, стр. 77, 84, 86), Озия умира около 739 г., а Езекия умира през 686 г., наследен от сина си Манасия. Царете на Асирия през този период са следните: Тиглатпаласар III (745–727), Салманасар V (727–722), Саргон II (722–705), Сенахирим (705–681) и Асархадон (681–669). Тези царе са най-могъщите владетели, които Асирия някога е създавала. Така Исая върши работата си по време на разцвета на асирийското господство, когато изглежда, че Асирия скоро може да получи пълен контрол над източния свят. Тиглатпаласар III започва серия от кампании срещу околните народи, в резултат на които все повече и повече от Близкия изток е поставен под асирийски контрол. Асирия започнала да се смята за най-големия ужас на света и никоя държава не изглеждала достатъчно силна, за да устои на нейната мощ.

През 745 г. Тиглатпаласар нахлува във Вавилония, през 744 г. предприема поход срещу североизток, а от 743 до 738 г. участва в огромни кампании срещу северозапад и запад, които го довеждат до конфликт с Менахем от Израел и „Азриау от Юда“ (вероятно Азария [Озия] от Юда). Азария изглежда е бил движещият дух в голяма коалиция от западни държави, целяща да предотврати поемането на контрол от Асирия над Средиземноморието. През 737 г. кампанията на Тиглатпаласар отново е насочена на североизток, срещу района на Мидия. Но през 736 г. той отново се завръща на северозапад, където води отчаяна петгодишна борба за завладяване на Западна Азия.

напълно под негов контрол. През 735 г. кампанията му е насочена срещу Урарту, в района на съвременна Армения; през 734 г. той воюва срещу Филистия, а през 733 и 732 г. срещу Дамаск. През 731 г. той отново е във Вавилония, а през 730 г., според летописите, остава у дома. Но през 729 г. той отново е във Вавилония, където „взема ръцете на Бел“ и по този начин става цар на Вавилон под царуващата титла Пулу (виж том II, стр.

61). През 727 г. е проведена друга кампания срещу Дамаск. За допълнителна информация относно управлението на Тиглатпаласар вижте том II, стр. 60–62.

Въпреки че летописите на Салманасар V (виж том II, стр. 62) са много непълни, е известно, че основната му кампания е била срещу народа на Израел. Той обсажда Самария в продължение на три години, от 725 до 723 г. включително, когато градът е превзет (723/722 г.) и народът на Израел изчезва завинаги.

Саргон II (виж том II, стр. 62, 63) може би е командвал армията, която е превзела Самария през 723/722 г. Той започва да царува през 722/721 г. и се превръща може би в най-великия военен монарх в асирийската история. Той участва в серия от кампании срещу североизтока, Вавилония, северозапада и средиземноморските крайбрежия. През 720 г. потушава въстания на северозапад и запад, а през 715 г. покорява някои арабски племена и получава данък от различни неизвестни египетски владетели. През 711 г. изпраща своя тартан (виж върху 4 Царе 18:17), за да потуши въстание в Азот (вж. Исаия 20:1). През 709 г. Саргон става цар на Вавилон.

Сенахирим (виж том II, стр. 63–65) започва управлението си през 705 г. и през 703 г. довежда до поражението на Меровдах-Баладан от Вавилон. През 701 г. той предприема известната си „трета кампания“, която го отвежда срещу Финикия, Филистия и Юдея. На практика всички азиатски страни в Средиземноморието, включително Моав, Амон и Едом, са покорени и принудени да плащат данък. Кампанията обаче не е безусловен успех, поради факта, че Йерусалим не е превзет. Сенахирим очевидно се завръща на запад в друга кампания, неспомената в асирийските записи (виж върху 4 Царе 18:13), в която отново заплашва Йерусалим, но е принуден да се върне в Асирия след унищожението на армията му от ангел Господен (Исаия 37:36, 37).

Египет и Вавилон са сравнително слаби през този период, но въпреки това понякога се противопоставят на асирийската агресия. Меровдах-Баладан от Вавилон е особено активен по време на управлението на Саргон и Сенахирим, а Тахарка от Египет повежда армия срещу Сенахирим по време на второто му нашествие в Юдея (вижте 4 Царе 18:13; 19:9).

4. Тема. Исаия живял в един размирен свят. Както за Юдея, така и за Израел това била епоха на опасност и криза. Божият народ беше паднал дълбоко в пътищата на греха. При Азария (Озия) в Юдея и Йеровоам II в Израел и двата народа бяха станали силни и проспериращи. Но материалният просперитет донесе духовен упадък. Хората изоставиха Бога и Неговите пътища на праведност. Социалните и моралните условия бяха почти еднакви и в двата народа. Навсякъде имаше съдебни грешки, защото магистратите, съдени за награда, а управниците се интересуваха предимно от удоволствие и лична изгода. Алчността, сребролюбие и пороците бяха на дневен ред. С нарастването на богатите, бедните ставаха още по-бедни, мнозина потъваха в дълбините на бедността и бяха сведени до статут на роби. Социалните и моралните условия на времето са графично изобразени от Исаия и неговите съвременници Михей, Амос и Осия. Много от хората изоставиха поклонението на Йехова и последваха езическите богове. Други се придържаха към външните форми на религията, но не знаеха нищо за истинското ѝ значение и сила.

Исая предупредил народа, че подобни условия не могат да продължат дълго. Йехова ще отдръпна се от хора, които, макар и да твърдяха, че търсят праведност, следваха пътищата на злото. Той видя видение за святостта на Бог и отчаяната нужда на нацията да се запознае с Него и Неговите пътища на праведност, справедливост и любов. Той видя Бог, седнал на Своя трон, възвишен и върховен, но дълбоко заинтересован от земните дела, призоваващ хората да се покаят, винаги готов да прощава, но обвързан от собствения Си праведен характер да съди онези, които упорстват в злите си пътища. Исая посочи факта, че пътят на праведността е пътят на живот, мир и просперитет, но пътят на нечестия е изпълнен с проблеми и горко. Той се стреми да научи хората на истинското значение на религията и истинската природа на Бог.

Отправяха се призови за по-чист и по-добър свят. Нацията беше предупредена за факта, че продължаването по пътя на злото ще доведе до бързо унищожение. Бог щеше да използва асирийците като Свой инструмент, за да извърши справедливост над народ от лицемери, които издаваха неправомерни постановления, отблъскваха нуждаещите се от съд, отнемаха правата на бедните, правеха вдовиците тяхна плячка и ограбваша сираците. За такива Исая ясно заяви, че денят на посещението и опустошението със сигурност и бързо ще дойде.

Исая изложи факта, че целият свят е управляван от един Бог, Бог, който изисква праведност не само от евреите, но и от всички народи на земята, и който ще съди всички хора, които упорстват в злите си пътища. Господните наказания ще сполетят Асирия и Вавилон, Филистия и Египет, Моав, Сирия и Тир.

В крайна сметка цялата земя ще бъде доведена до пълна разруха поради беззаконието си. Само Бог ще бъде възвеличен и Неговият народ ще Му се покланя в нов свят на свършена радост и мир.

Исая беше държавник, както и пророк. Той дълбоко обичаше своя народ и говореше със смелост и убеждение срещу всеки начин на действие, който не беше в хармония с националния интерес. Той виждаше глупостта да се разчита на Египет за помощ и обърна внимание на водачите на Юда върху факта, че съветите на техните мъдреци ще се объркат и самият Египет ще бъде разделен, като един град ще се бори срещу друг и всеки човек ще се бори срещу съседа си.

Той съветваше срещу глупостта да се разчита на светски съюзи за сила. Подчерта факта, че съветите на хората ще се окажат безполезни и че само онези, които се уповават на Бога, в крайна сметка ще победят. Божият народ ще намери силата си в Неговото присъствие сред тях. Но те отказаха предложението за божествена милост и защита.

Въпреки предстоящата гибел, Исая постоянно говори за остатък, който ще бъде верен на Господа и който съответно ще бъде спасен. С изключение на този остатък, изповядващият се народ на Господа ще бъде напълно погълнат, като Содом и Гомор. Остатъкът обаче ще се уповава на Светия Израилев и ще се учи да ходи по Неговите пътища.

Исая постоянно нарича Господ „Светият Израилев“. Бидейки свят, Той изискваше Неговият народ също да бъде свят, а бидейки праведен, не можеше да толерира беззаконието. Исая очакваше нови небеса и нова земя, нов Йерусалим, който щеше да бъде „град на правдата“ (Исая 1:26). За Исая святостта включваше повече от стриктно спазване на церемониите и обредите на религията. Всъщност те бяха обидни за Господа, освен ако не бяха съпроводени от реформация на характера и свят, безупречен живот.

Що се отнася до Израел, очевидно е, че Исаия е очаквал само малцина хора да избегнат неминуемата гибел. За Юдея обаче той е дал надежда, че ще има бягство от надвисналите опасности. Въпреки това той е заявил съвсем ясно, че единственият път към безопасност е завръщането към Бога и към Неговите пътища на праведност и святост.

В последната част на книгата си, гл. 40–66, Исаия представя една от най-поразителните картини на Израел и Израелевия Бог, открити където и да е в Библията. Тук е най-трогателното описание на Христос като страдащ Спасител от Вдъхновението (гл. 53). Тук е една от най-разкриващите библейски картини на безкрайното величие и доброта на Бога. Тук е изложена и великата мисия на църквата. Исаия ясно вижда, че Христос ще дойде като „светлина за езичниците“ и че Неговото послание за спасение в крайна сметка ще стигне „до края на земята“ (гл. 49:6). Той призовава Сион да се събуди и да облече славните си дрехи (гл. 52:1), да разшири мястото на шатрата си и да разпере завесите на жилищата си в подготовка за онзи славен час, когато ще наследи езичниците и ще накара опустошените градове на земята да бъдат населени (гл. 54:2, 3). Той ѝ заповяда да се издигне и да блесне, защото славата на Самия Господ щеше да изгрее над нея и езичниците ще дойдат към светлината ѝ, а царете – към блясъка на нейния изгрев (гл. 60:1–3). За принципи на тълкуване вижте стр. 25–38.

Исаия е подходящо наречен месиански пророк. Изглежда никой друг не е имал толкова ясна представа за святостта и величието на Бога, за личността и мисията на Христос и за славната Божия цел за Неговата църква. Исаия с право е смятан за един от прочутите пророци на Израел, а неговите писания са шедьовър на всички пророчески писания.

5. Очертание.

I. Исаия е призван да се бори с националното отстъпничество, 1 до 6.

A. Въведение: Пророческото служение на Исаия, 1:1.

Б. Призив за връщане към Бога, 1:2–31.

1. Бунтът на Израел и Божието поправително наказание, 1:2–9.

2. Безсмислието на формализма в религията, 1:10–15.

3. Благословия за послушание, осъждане за продължаващ бунт, 1:16–31.

В. Божественият план за Юдея; неговият провал, 2 до 5.

1. Събирането на езичниците, 2:1–5.

2. Провалът на Юда, 2:6–9.

3. Великият ден Божий, 2:10–22.

4. Провалът на водачите на Юда, 3:1–15.

5. Състоянието на народа, 3:16 до 4:1.

6. Избавление и възстановяване за праведния остатък, 4:2–6.

7. Божието разочарование от провала на Юда, 5:1–7.

8. Каталог на прегрешенията на Израел, 5:8–25.

9. Божествено възмездие, 5:26–30.

Г. Исаия: Божият пратеник до отстъпническия народ, 6:1–13.

1. Видението за Божието величие, 6:1–7.

2. Потвърждение на призива и задачата на Исаия, 6:8–13.

II. Освобождение от Сирия и Асирия, 7 до 12.

A. Посланието на Исаия към Ахаз, 7.

1. Обещано избавление от Израел и Сирия, 7:1–9.

2. Знакът на избавлението, 7:10–25.

Б. Предсказаното асирийско нашествие в Юдея, 8 до 10.

1. Знакът на нашествие, 8:1–8.
 2. Юда да се уповава на божествена, а не на човешка сила, 8:9–22.
 3. Окончателно избавление чрез идването на Месията, 9:1–7.
 4. Продължаващо неразкаяние и поправително наказание, 9:8 до 10:4.
 5. Падането на Асирия, жезълът на Божия гняв, 10:5–34.
- В. Месианското царство, 11; 12.

1. Избавление и възстановяване чрез Месията, 11:1–9.
2. Събирането на езичниците и на еврейските изгнаници, 11:10–16.
3. Песен на избавлението, 12:1–6.

III. Освобождение от Вавилон и други народи, 13 до 23.

А. Тържествено послание относно Вавилон, 13:1 до 14:23.

1. Опустошението на Вавилон, 13:1–22.
2. Избавлението на Израел от Вавилон, 14:1–3.
3. Падането на вавилонския цар. 14:4–23.

Б. Тържествено послание относно Асирия, 14:24–28.

В. Тържествено послание относно Филистия, 14:29–32.

Г. Тържествено послание относно Моав, 15; 16.

Д. Тържествено послание относно Дамаск (Сирия), 17.

Е. Тържествено послание относно Етиопия, 18.

Ж. Тържествено послание относно Египет, 19; 20.

З. Тържествено послание относно Вавилон, 21:1–10.

И. Тържествено послание относно Дума (Сеир), 21:11, 12.

Й. Тържествено послание относно Арабия, 21:13–17.

К. Тържествено послание относно Юдея и Йерусалим, 22.

Л. Тържествено послание относно Тир, 23.

IV. Освобождение от властта на Сатана: Великият Божи ден, 24 до 35.

А. Опустошение на земята, 24.

Б. Избавление на Божия народ, 25 до 27.

1. Песен на хваление и победа, 25.
 2. Песен за увереност в Бога, 26:1 до 27:1.
 3. Песен за Господното лозе, 27:2–6.
 4. Събирането на остатъка от Израел, 27:7–13.
- В. Тържествено предупреждение към Израел и Юдея, 28; 29.
1. Горко на Ефрем (Израел), 28:1–6.
 2. Предупреждение към водачите в Йерусалим, 28:7–29.
 3. Предупреждение към града на Давид, Ариил (Йерусалим), 29:1–17.
 4. Изкуплението и възстановяването на Яков, 29:18–24.

Г. Безумието да се уповава на Египет, 30; 31.

1. Горко на онези, които се уповават на Египет, 30:1–14.
2. Милост за онези, които се уповават на Бога, 30:15–33.
3. Поражението на Египет и Асирия, 31.

Д. Месианското царство, 32 до 35.

1. Цар царува с праведност, 32; 33.
2. Денят на Господното отмъщение, 34.
3. Песен на новата земя, 35.

V. Историческа интерлюдия, 36–39.

A. Асирийските нашествия в Юдея, 36; 37.

1. Първото послание на Рабсак до Езекия, 36:1 до 37:7.

2. Второто послание на Рабсак до Езекия, 37:8–13.

3. Молитвата на Езекия, 37:14–20.

4. Обещанието за избавление и неговото изпълнение, 37:21–38.

Б. Болестта и възстановяването на Езекия, 38; 39.

1. Болест и възстановяване на здравето, 38.

2. Пратениците на Меродах-Баладан, 39.

VI. Триумф на Божествения план: Избавление и Избавителят, 40 до 53.

A. Солидна основа за увереност в Божиите цели, 40 до 47.

1. Уповавай се на Бога: Неговото слово е вечно, 40; 41.

2. Божият „слуга“, Христос, 42.

3. Божият „слуга“, Израел, 43:1 до 44:23.

4. Божият „слуга“, Кир, 44:24 до 46:13.

5. Падането на Вавилон, 47.

Б. Израел е предизвикан да изпълни своята месианска роля, 48 до 52:12.

1. Предизвикателство да научим урока от пленничеството, 48.

2. Предизвикателство да представляваме Бога пред народите, 49.

3. Предизвикателство да се изоставят съветите на човешката мъдрост, 50.

4. Предизвикателство да отговорим смело на божествения призив, 51:1 до 52:12.

В. Страдащият „слуга“ на Бог, Месията, 52:13 до 53:12.

VII. Събирането на езичниците, 54 до 62.

A. Ролята на Израел в божествения план, 54 до 56.

1. Наследството на Израел: да спечели света за Бога, 54.

2. Посланието за спасение, отправено към всички хора, 55.

3. Молитвен дом за всички хора, 56.

Б. Призив за реформация, 57 до 59.

1. Искрена молба към Израел да се върне при Бога, 57.

2. Истинският дух на личната религия, 58.

3. Искрена молба да изоставим греха, 59.

В. Израел да бъде светлина за езичниците, 60–62.

1. Славният час на съдбата на Израел, 60.

2. Израел е предопределен да провъзгласява благата вест за спасение, 61.

3. Наградата на Израел за вярна служба, 62.

VIII. Установяване на Месианското Царство, 63 до 66.

A. Великият ден Божий, 63:1 до 65:16.

1. Денят на отмъщението, 63:1–6.

2. Божиите милости към Неговия народ, 63:7–19.

3. Молитва за преобразяване и освобождение, 64.

4. Бог порицава и приема Своите слуги, 65:1–16.

Б. Бог възстановява земята, 65:17 до 66:24.

1. Новата земя, 65:17–25.

2. Милост към Божиите слуги, нещастие към Неговите врагове, 66:1–21.

3. Бог оправдан пред вселената; всички хора Му се покланят, 66:22–24.

ГЛАВА 1

1 Исаия се оплаква от Юдея заради нейния бунт. 5 Той оплаква нейните присъди. 10 Той укорява цялото им богослужение. 16 Той призовава към покаяние с обещания и заплахи. 21 Оплаквайки нечестието им, той изобличава Божиите присъди. 25 Той обещава благодат 28 и заплашва с погибел на нечестивите.

1. Видението на Исаия. Заглавието на цялата книга, дадено от самия Исаия. Терминът „видение“ тук обозначава самото откровение, а не процеса, чрез който то е било предадено. В по-ранни времена пророкът е бил наричан „гледач“ (1 Царе 9:9), но терминът в крайна сметка е излязъл от употреба. Въпреки това пророците продължавали да бъдат гледачи в смисъл, че с вдъхновено прозрение били способни да виждат неща, които не са разкрити на обикновените хора. Във видението очите на пророка пробиват завесата, която разделя този свят от света на духа, и виждат такива неща, каквито Господ сметне за добре да му разкрие. Господ може да разкрие значението на текущите събития, формата на предстоящите неща или божествената цел относно отделни хора или народи. Често са били давани предупреждения, напътствия и наставления. Всичко това се намира във „видението“ на Исаия. Във „видението на Авдия“ (Авдия 1) и „книгата на видението на Наум“ (Наум 1:1) Господ разкрил на тези пророци Своята цел относно Едом и Ниневия. Виденията на Исаия се отнасяли главно до Юда и Йерусалим, но също така се отнасяли до околните народи и до света като цяло. Във „видението на Исаия“ е наша привилегия да виждаме нещата така, както Бог ги вижда и е избрал да ни ги разкрие чрез Своя пророк.

Синът на Амос. Единственото срещане на това име в Библията. Не е известно нищо повече за бащата на Исаия. Името Амос не бива да се бърка с Амос. На иврит двете са коренно различни.

Относно Юда и Йерусалим. Вижте гл. 2:1; 3:1; 4:3; 5:3; 40:2; 52:1; 62:1; 65:9, 19. Посланията на Исаия са били насочени предимно към народа на Юда и Йерусалим и са били предназначени за тяхна полза. Много от посланията вероятно са били изречени директно на хората под формата на проповеди.

В дните. Според хронологията, използвана в този коментар, Озия умира през 740/739 г. пр.н.е., а Езекия през 687/686 г. (виж стр. 88).

2. Чуйте, небеса. Вижте Втор. 32:1; вж. Михей 6:1. Първата проповед на Исаия започва с обвинение срещу т.нар. „Божий народ“. Пълният им неуспех да оценят и да се възползват от безпрецедентните възможности, предоставени им като нация, е поразителен откъд думите. Сякаш Исаия призовава небесните жители да станат свидетели на необикновеното зрелище – литературен похват, подобен по предназначение на този на Йоил (гл. 1:2, 3), предназначен да впечатли притъпените сетива на хората с огромността на тяхното прегрешение.

Жителите на други светове са запознати с Божия закон и знаят за бунта на жителите на този свят срещу Небето. Те разбират плана за спасение и знаят за възможностите, дадени на Израел като избран Божий народ. Сякаш Бог ги призовава като свидетели на изумителната ситуация сред онези, за които е направил толкова много и които са били напълно невнимателни към Него. Пред вселената бунтовният Божий народ е виновен и Бог е оправдан в курса, който е на път да предприеме срещу бунтовниците.

Подхранвал съм. Връзката между Бог и Неговия народ е била тази на баща и син. Всичко, което един баща може да направи за децата си, Бог го е направил за Своя народ. Като получатели на Неговата бащинска грижа, Божият народ е трябвало да приеме отговорностите на синовството заедно с неговите привилегии.

Разбунтуваха се. Те се отрекоха от властта на своя небесен Отец и пренебрегнаха изискванията, които Той им постави.

3. Волът. Домашните животни знаят кой им осигурява ежедневната храна. Дори Неразумните зверове знаят къде да намерят храната си и следователно развиват известна привързаност към този, който се грижи за тях. Но не е така с Божия народ! Те са виновни за най-неблагодарната глупост, невнимателни и неценителни към нежната грижа на небесния си Отец. Те дори не са показали интелигентността на немите животни.

Израел не знае. Терминът „Израел“ тук се отнася конкретно до Юдея в смисъла че като потомци на Яков, те са наследници на обещанията, дадени на бащите на нацията (вижте стихове 1, 8).

4. Ах, грешен народ. Същите тези, които Бог беше избрал да бъдат „свят народ“ за Него (Второзаконие 14:2) се бяха превърнали в грешен народ. Неблагодарността за благословиите, дадени им, беше причината за тяхното несвято състояние (вижте върху Второзаконие 8:10-20; Осия 2:8, 9; Римляни 1:21, 22). Забравяйки Бога като дарител на добрите неща, на които се радваха, те станаха открито отстъпници и крещящо непокорни. Негативната забрава се разви в позитивен бунт.

Потомство на злодеите. Вижте гл. 5:4. Тези, които биха могли да бъдат „своя потомство“ (гл. 6:13) стана зло растение, което дава безполезни плодове.

Изоставил Господа. Тоест, в полза на друг господар, княза на злото (виж върху Йоан 8:44).

Провокирана. Божествената любов „не се раздражнява лесно“ (Кор. 13:5; срв. Ез. 18:23, 31, 32; 2 Петрово 3:9), но Израел дотолкова беше отхвърлил Божията благодат и дотолкова беше пренебрегнал Неговите заповеди, че Той вече не можеше да ги търпи, без да отрече собствения Си характер и да ги утвърди в злите им пътища.

Светият Израилев. Любим израз на Исаия. Той го използва общо 25 пъти, в сравнение само с 6 от всички други старозаветни писатели. Когато Исаия за първи път видя Бог във видение, седнал на трона Си, той чу и ангелския хор, който пееше: „Свят, свят, свят е Господ на Силите“ (гл. 6:3). Светият характер на Бога направи дълбоко впечатление върху пророка. Той разпозна Бога като, преди всичко друго, свято същество и се стремеше да бъде като Него. Оттогава нататък голямата задача на Исаия в живота беше да представи пред Израел картина на святостта на Бога и важността на отхвърлянето на греха и искреното стремеж към святост на живота.

Тръгнаха назад. Вместо да се приближават все повече до Бога и да ходят с Него, те се отчуждаваха от Него. Те се отклоняваха все повече от пътя на святостта. Осия, съвременник на Исаия, коментира с тъга, че „Израил се отдръпва като отстъпническа юница“ (Осия 4:16).

5. Защо? Или „къде?“ Тялото е толкова покрито с разкъсвания и синини, че Бащата се колебае да наложи допълнително наказание, въпреки че е необходимо, и от милост предпочита да не удря сина там, където раните от предишни побоища не са заздравели.

Поразени още повече. Чрез греховете си твърдящите, че са Божии хора, си бяха нанесли горко. Колкото по-дълбоко отиваха в греха, толкова по-голяма тежест на горкото поемаха върху себе си (виж гл. 5:18). Исаия се опита да ги разсъждава, питайки защо са избрали да следват толкова глупав начин на действие. Картината е за упорито непокорен син, който е понасял побой след побой заради прегрешенията си, докато цялото му тяло не бъде разкъсано.

Ще се бунтувате все повече и повече. По-скоро „ще продължите да се бунтувате“. Исаия не предсказва бунт, а коментира факта, че упоритостта в злото е причинила продължаващите удари на поправителните наказания, от които са страдали.

6. Няма здравословен мир в него. Цялото тяло страда. Накъдето и да погледне Исаия в Йерусалим и в Юда видя доказателства за последиците от прегрешението.

Гнойни рани. Тоест, отворени, гнойни и кървящи рани. Грехът е отвратително нещо, което не се поддава на човешки средства. То произвежда, така да се каже, маса от инфектирани, отворени рани, пълни с гнойна материя, които нито са превързани, нито са третирани с „мехлем“ – обикновено зехтин в Палестина. Израел е болен не само вътрешно, но и външно разкрива ужасяващите последици от отровата, която е действала. Нацията е в критично, разстроено състояние; пациентът е на път да загине в отвратителното си състояние.

7. Страната ви е пуста. От фигуративното си описание на земята (ст. 2–6) пророкът преминава към буквално описание. Представената тук картина уместно представя положението на Юдея по време на асирийските нашествия. С обичайната си безмилостна жестокост асирийците бяха преминавали през страната, опожарявайки, плячкосвайки и убивайки. Много от силните градове бяха превзети, безброй малки села бяха поразени и голяма част от земята беше превърната в пустош. Изглеждаше, че краят не е далеч.

Пусто е. Свитък от Кумран, свитък от Мъртво море 1QIs (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86), гласи „неговата пустота е върху него“.

8. Дъщерята на Сион. Тоест, Йерусалим (виж Плач. 2:8, 10, 13, 18; Михей 4:8, 10, 13). Сион първоначално е бил древната крепост на йевусейците, градът на Давид (2 Царе 5:7; 3 Царе 8:1; виж върху Пс. 48:2), но по-късно името е приложено в разширен смисъл към целия град. Градовете с техните жители, мислени в поетичен смисъл, често са наричани жени (виж Ис. 47:1; Пс. 45:12; Плач. 2:15).

Вила. Тоест, колиба или кабина, в която се намират стопанинът на лозето или членовете на Семейството му е живяло по време на гроздобера. Онези, които са живели в такива постройки, са били, разбира се, изолирани от останалата част от общността и незащитени. Така е било и с Йерусалим през въпросния период.

Хижа. Краставиците и подобни растения са били често срещани на Изток. Често на полето е била издигана колиба, където пазачът е живял през лятото, за да пази реколтата от крадци.

Обсаден град. По време на нашествието на Сенахирим Йерусалим е буквално обкръжен от асирийските армии. Само той е устоял, когато цялата останала земя на Юдея е паднала във вражески ръце.

9. Господ на Силите. Това е божественото име, използвано от ангелите във видението на Исаия за славата Божия (гл. 6:3). Отнася се за Бог като командир на небесните войнства или армии.

Малък остатък. Цяла Юдея, с изключение на Йерусалим, падна във вражески ръце. Само столицата остана, привидно несигурна и в отчаяна опасност. Ако не беше този „малък остатък“, народът на Юда щеше да посрещне своята гибел също толкова сигурна, колкото Содом и Гомор.

10. Вие, владетели на Содом. Титлата „Содом“ тук е приложена преносно към Юдея. Фактът, че подобни условия сега преобладават там, е ужасно обвинение срещу нацията, която твърди, че управлява в името на Бог. Управителите на страната се бяха отклонили толкова далеч от Господа, че в политиката и практиката си те се различаваха твърде малко от управниците на най-грешните народи на земята. Съответно, сега беше отправена най-гържествена покана.

адресирано до тях, послание от Бога, което включваше гибелта на целия народ, ако не се покае.

11. С каква цел? Юдея все още беше, външно, много религиозна нация. В Храма се принасяха големи жертви, но истинската религия беше малко. Докато поддържаха външните форми на религия, твърдящите се Божии хора бяха забравили какво всъщност иска Бог от тях. Те бяха готови да принасят жертви, но не и да отдават сърцата си на Господа. Те познаваха формите на религията, но не разбираха нуждата си от Спасител или значението на праведността. Исаия се стреми да вразуми хората и да ги накара да осъзнаят глупостта на своето поведение. Чрез поредица от остри въпроси той се надяваше да им донесе факта, че религията, състояща се само от външни форми, е престъпление в очите на Бога. През вековете Божиите говорители са се стремили да пояснят, че това, което Бог изисква, е послушание, а не жертва, праведност, а не ритуализъм (вижте 1 Царе 15:22; Пс. 40:6; 51:16–19; Йер. 6:20; 7:3–12; 14:12; Осия 6:6; Амос 5:21–24; Михей 6:6–8).

12. Да се яви пред мен. „Да се яви пред Бога“ беше обичайната фраза за посещение Храмът по време на големите религиозни служби (Пс. 42:2; 84:7; Изх. 34:23). Евреите правилно вярвали, че когато идват в Храма, те влизат в непосредственото присъствие на Бог. Вярно е, че светилището е било построено, за да може Господ да обитава сред тях (Изх. 25:8). Но не е непременно вярно, че всеки, който е идвал в Храма, е влизал и в присъствието на Бог. Чрез Исаия Господ провъзгласява, че Той обитава „на високото и свято място, с онзи, който е със смирен и смирен дух“ (Исаия 57:15).

13. Напразни приноси. Жертви, принесени без разкаяние и искрено покаяние, бяха принесени напразно (1 Царе 15:22; Матей 5:24; Марк 12:33). Те бяха безполезни.

Мерзост. Вместо да се радват на приноса на благоухания тамян пред Господ беше силно недоволен от него. Формалностите на религията не означават нищо, когато липсва истинският ѝ дух. Бог е заявил ясно, че където липсва послушание, дори молитвата е мерзост за Него (Притчи 28:9).

Новолуния и съботи. Свещените дни, споменати тук, са свързани в препратки като 4 Царе 4:23; 2 Лет. 8:13; Амос 8:5. Спазването на тези свещени дни е било съществена част от еврейската религия. Те са били определени от самия Господ и именно Той е изисквал от Израел да ги спазва (Изх. 23:12–17; Лев. 23; Числа 28; 29; Втор. 16:1–17). Но външното спазване на тези форми на религия не е било достатъчно.

Ритуалите и церемониите са безсмислени, когато липсва праведност. Бог ясно е заявил, че официалното спазване на свещените дни, които самият Той е заповядал, е оскърбително, когато липсва послушание.

Това е беззаконие. Думите „това е“ не са на еврейски. Последната част на стих 13 би била за предпочитане да се чете: „Не мога да понасям беззаконието и тържественото събрание“. Идеята е, че тържествените религиозни служби, когато са съпроводени с живот в беззаконие, са обида за Господа. По времето на Исаия евреите са били „дълги“ по отношение на формите на религията, но „кратки“ по отношение на праведността. Много от онези, които стриктно спазвали формалните изисквания на церемониалния закон, открито нарушавали тържествените заповеди на Божия закон. Тяхното поведение било подигравка с религията и позор в очите на Бога.

14. Душата ми мрази. Бог говореше на група хора, които външно бяха много религиозни. Те участваха в религиозните церемонии, защото мислеха по този начин да спечелят Божието благоволение. Но Господ им съобщи, че е силно недоволен от

техния начин на действие – Той мразеше спазването на установените от тях празници, отхвърляше поклонението им и негодуваше срещу лицемерните им претенции. Те всъщност се противопоставяха на Бога, като отказваха да ходят по Неговите пътища, и никакво наметало на религиозния формализъм не можеше да покрие греховете им.

15. Когато простирате ръцете си. Когато евреите се молеха, те често протягаха ръцете си към Бога (виж Изх. 9:29, 33; 17:11; 3 Царе 8:22; Ездра 9:5; Йов 11:13; Пс. 88:9; 143:6).

Няма да слушам. Сравнете Пс. 66:18; Яков 4:3. За да бъде чута, молитвата трябва да е искрена. Молитвите на лицемерите няма да бъдат чути (Мат. 6:5; Лука 18:14). Молитвите може да са дълги и чести, но безполезни (Мат. 6:7). Молитвите на злодеите, чиито ръце са изцапани с кръв и които упорстват в злите си пътища, няма да достигнат до престола на благодатта.

Евреите по времето на Исаия външно изглеждали като много религиозен народ, който много се молил, но отказвал да се откаже от греховете си. Молитвите им идвали от устните, а не от сърцето. Бог ясно заявил, че отказва да чуе такива молитви.

Пълен с кръв. Наскоро откритият свитък от Мъртво море 1Q15 (виж том I, стр. 31; том...)
IV, стр. 86) добавя „и пръстите ти, на вината“, като по този начин образува куплет, чийто първи член е „ръцете ти са пълни с кръв“.

16. Измий се. Грехът води до морално замърсяване и духовен упадък. Когато Давид съгреши, молитвата му беше: „Измий ме и ще бъда по-бял от сняг“ (Пс. 51:7). Той разпозна оскверняването на греха и помоли Бог да му даде чисто сърце (ст. 10) и молитвата му беше чута. Всеки грешник се нуждае от морално пречистване; сърцето му трябва да бъде очистено от моралната си покривка. Бог призовава грешника да измие сърцето си от нечестията (Ер. 4:14), да очисти ръцете си от беззаконието (Яков 4:8). Той обещава да напише закона Си в сърцето (Ер. 31:33) и да очисти човека от всяка неправда (1 Йоан 1:9). Исаия призова Йерусалим да облече красивите си дрехи, защото идваше времето, когато нечистите вече нямаше да влизат там (Ис. 52:1). Йоан заяви, че нищо, което осквернява, по никакъв начин няма да влезе в Светия град (Откр. 21:27). Урокът, който Исаия се опитва да внуши на Израел, е, че Бог, „Светият Израилев“, изисква святост от Своя народ.

Престанете да вършите зло. Бог призова Своя народ да престане да греши. Той беше свят и те трябваше да бъдат святи. Злото трябва да бъде премахнато от живота на всяко Божие дете. Грехът няма да съществува в чистата атмосфера на небето и всички, които влязат там, ще носят дрехите на праведността.

17. Учете се да вършите добро. Тези, които служат на Бога, ще „мразят злото и ще обичат доброто“ (Амос 5:15). Негативната „доброта“ – въздържането от зли дела – не е достатъчна за никой християнин. Благочестието е активен принцип, а култивирането на праведност е най-сигурната гаранция срещу беззаконието. Каквито и да са били предишните му склонности, човек ще се стреми не само да спре да върши зло, но и да положи искрени усилия, за да направи всичко възможно. За да постигне тази цел, той ще се нуждае както от твърдост на целта, така и от помощ от Небето. Хората не се раждат в християнския живот със съвършенство на характера, а трябва да се учат бавно и старателно да ходят по Божиите пътища. Чрез учене и усърдие, търпение и постоянство, решителност и практика, те могат с времето да придобият навици за правилен живот. Всеки човек, който сега се справя добре, е преминал през бавния и труден процес на учене да се справя добре и никой човек не се е научил истински да се справя добре, докато правилните пътища не са станали навик за него.

Съд. Тоест „справедливост“.

Облекчето потиснатите. За предпочитане е „да изправите потисничеството“ или „да поправите злото“. Много хора в Израел бяха потискани от своите събратя. Дълг на онези, които обичаха Бога, беше да поправят тази ситуация. Потисниците трябваше да бъдат обуздани, а на потиснатите да се даде необходимото облекчение.

Съдете сираците. Онези, които обичат правдата, ще защитават каузата на сираците и ще се погрижат да им се въздаде справедливост.

Застъпвайте се за вдовицата. Бедните и нуждаещите се, нещастните и потиснатите, отчаяно се нуждаеха от помощ. Лидерите сред т.нар. Божии народ се възползваха от тези нещастни класи и се обогатяваха за тяхна сметка. Тази ситуация изискваше поправка. Истинската любов и съчувствие щяха да се проявят в усилията за поправяне на неправдата и за установяване на справедливост за всички. Никоя религия не заслужава името си, ако не се бори с проблемите на настоящия живот и не привежда хората в хармония с принципите на небесното царство. Религия, която се състои в спазването на великолепни церемонии, но пренебрегва нуждите на сираците и вдовиците, е безсмислена.

За допълнителен коментар вижте Яков 1:27.

18. Елате сега. Бог кани хората да се срещнат с Него за свободен и откровен разговор за техните проблеми. Той не е безразсъден съдия или произволен тиранин, а мил баща и приятел. Интересите на човека са Негови интереси и доброто на човека е Негово добро. Всички Негови напътствия са дадени за доброто на човека. Той желае човекът да разбере и повярва в това. Едва ли е възможно да си представим по-привлекателна проява на чудната любов и доброта на Бог от тази, която се намира в тази благодатна покана да „разсъждаваме“ с Господа на небето и земята. Бог е разумен и желае хората да осъзнаят, че е в тяхна полза да изоставят греха и да ходят по пътищата на правдата. Способността на човек да разсъждава е дадена на него, за да я използва, и той не може да я използва по-добре, отколкото да открие ползите от послушанието и неволите на прегрешението.

Въпреки греховете ти. В това обещание и най-лошите грешници могат да намерят утеха и надежда. Тук Бог ни уверява, че колкото и виновни да сме били в миналото, колкото и дълбоко да е бил грехът ни, е възможно да бъдем възстановени до чистота и святост. Това обещание се отнася не само до резултатите от греха, но и до самия грях. Той може да бъде изкоренен и напълно премахнат от живота. С Божията помощ грешникът може да постигне пълен контрол над всяко свое страдание (вижте 1 Йоан 1:9).

19. Ако сте желаещи и послушни. Исая тук излага плодовете на послушанието. Живот на радост и блаженство е естествен резултат от послушанието на Божиите закони, защото Бог не може да благослови онези, които не правят най-доброто от себе си. Радостите на небето не са произволни дарове от Бога за онези, които Го следват, а естествен резултат от спазването на Неговите изисквания. Бог поставя пред човека пътищата на праведността, защото те са правилни и защото носят благословия в себе си.

Ще ядете. Това обещание се отнася както за този свят, така и за бъдещия. Жетвата на послушанието се жъне не само на небето, но и на земята (вижте Матей 19:29).

Преди Израел да влезе в Обетованата земя, Моисей изложил благословиите, които щяха да бъдат техни, ако ходеха по пътищата на Господа (Второзаконие 28:1–13). Исая посочва, че тези благословии не са били реализирани поради неспособността на Израел да се подчинява на заповедите на Господа, но сега Бог ги уверява, че тези благословии все още могат да бъдат техни, ако се покаят и ходят по пътищата на правдата.

20. Ако откажете, това не е произволно Божие постановление, което осъжда грешника. Той само жъне това, което сам е посял. Както благословиите съпътстват правилния живот, така и горкото

нечестие. Когато хората престъпват Божиите заповеди, неизбежният резултат е смърт. Това е просто действие на естествения закон за причината и следствието. Когато Израел се отвърнал от Бога, те неизбежно поели по пътя на гибелта. Моисей бил изяснил тази истина, преди Израел да влезе в Обетованата земя (Второзаконие 28:15–68). Когато хората се бунтуват срещу Бога и отказват да се подчиняват на Неговия закон, те автоматично канят унищожение. Всеки човек има съдбата си изцяло в собствените си ръце; само от него зависи да определи дали бъдещето му ще бъде щастие или нещастие. Великата истина, която Исаия поставил пред Божия народ, била, че грехът в крайна сметка носи своето собствено унищожение. Беззаконието никога не може да стане основа за вечна радост и блаженство. В много реален смисъл грешниците се самоунищожават.

Господ го е казал. Бог е предсказал неизбежните последици от греха, но това е далеч от това да бъде произволен декрет. Бог няма благоволение в смъртта на нечестивите (Езекиил 1:14). 18:23, 31, 32; Езек. 33:11), но знаейки неизбежния резултат от греха, Той е предупредил човека какви точно ще бъдат резултатите от непослушанието (вижте Осия 13:9; 14:1; Рим. 6:21, 23; Яков 1:15; 2 Петрово 3:9).

21. Станете блудница. Сион, някога верният град, стана безверен. Някога истинска съпруга на Йехова, тя сега се е отвърнала от Него и се е отдала на други. Тя е станала блудница. Осия използва същия образ (гл. 2), както и Йеремиа (гл. 2:20, 21) и Езекиил (гл. 16). Опитът на Израел показва до какви дълбини могат да паднат хората.

Някога чист и праведен, избран от Бога и обичан от Него, Израел се отклони далеч от Бога и от пътищата на правдата. Някога истински и послушен, свят и праведен, Израел стана подъл и покварен, поразителен пример за ужасните плодове на неверността към Бога.

Сега убийци. Праведността си отиде, а сега поквара и разврат пребивават в мястото си. Градът на светиите се беше превърнал в град на убийци и нечестивци. Осия (гл. 6:9) представя подобна картина: „Както тъпци разбойници причакват човека, така и тъпцата свещеници убиват по пътя.“ Пътуващите по пътищата и странниците в градовете бяха изложени на позор и убийства, и това в земя, където хората изповядваха святост и се занимаваха с голяма религиозна демонстрация.

22. Твоето сребро. Чрез два подходящи образа Исаия противопоставя настоящето на миналото. Характерът на хората се е деградирал от скъпоценно сребро до безполезна шлака. Чистото вино на правдата и святостта се е разрежило. Исус използва подобен образ, когато говори за солта, която е загубила вкуса си (Матей 5:13).

23. Твоите князе. Осия (гл. 9:15) заявява, че „всичките им князе“ са били „бунтовници“. Началните мъже в Израел бяха упорити и непокорни срещу Господа, както и водачите във всякаква форма на престъпление (Исаия 3:12; 9:16; Михей 3:11).

Другари на крадци. Водачите в Израел, чието задължение беше да прилагат закона, всъщност бяха в тайно съдружие с онези, които нарушаваха неговите предписания. Разбойниците, които пълнеха пътищата, не бяха обезпокоявани от чиновниците, с които споделяха печалбите си.

Всеки обича подаръци. Михей (гл. 7:3) заявява, че „князът иска, и съдията иска награда“. За всяка услуга управниците в Израел очаквали награда. Подкупът бил нещо обичайно.

Те не съдят. Съдиите не обръщаха внимание на сираците и вдовиците, които обикновено не бяха в състояние да предложат награди като тези, давани от техните потисници. За съдията беше лесно да отложи за неопределено време разглеждането на делата на бедните (вж. Лука 18:2–5).

24. Могъщият на Израел. Подобна титла за Бог е използвана в гл. 49:26; 60:16.

Съдиите в Обетованата земя не се интересуваха от бедните, от които можеха да очакват малко награда, но делото на бедните беше стигнало до Този, Който е владетел на небето и съдия на цялата земя. Тези потисници на бедните едва ли осъзнаваха, че насочват срещу себе си цялата мощ и мощ на Небето. Чрез Исая Господ даде посланието: „Ще се съдя с онзи, който се съди с теб“ (гл. 49:25).

Моите противници. Враговете на праведните са врагове на Бога. Господ е против несправедливост и потисничество от всякакъв вид. Тези, които се възползват от своите близки, се поставят като противници на Бога. Съответно, водачите на Израел бързо се поставяха в позиция, в която Бог щеше да бъде принуден да предприеме действия срещу тях.

Отмъсти ми за враговете ми. Бог не е отмъстителен в наказанието на престъпниците. Неговата цел е да спаси, а не да унищожи, но грехът изисква съд. Въпреки че Божията цел е, ако е възможно, да спаси грешника от греха му, въпреки това онези, които упорстват в беззаконието си, трябва да осъзнаят, че идва часът, когато трябва да се изправят пред Съдията на цялата земя, който е обещал, че няма да оправдае виновните (Исх. 34:7; Числа 14:18).

25. Обръщам ръката си върху теб. Съдията на цялата земя е и Спасителят на хората. Виновните в Израел със сигурност ще бъдат съдени, но покаялите се също толкова сигурно ще бъдат спасени. Със заплахи за съд Бог винаги предлага обещания за избавление. Йерусалим трябва да бъде съден, но той също ще бъде спасен. Въпреки че верният град се е превърнал в блудница (ст. 21), той все още може да стане свят град, „нов“ Йерусалим, „приготвен като невеста, украсена за мъжа си“ (Откр. 21:2; вж. Ис. 62:4). Господ ще „обърне“ „ръката си“ върху Своя народ, за да ги изкупи и възстанови.

Шлака. Отпадъчен продукт от топенето (виж Исая 1:22; вж. Мал. 3:2, 3). Бог би премахнал натрупаната шлака на беззаконието, ако само Израел желаше Той да го направи. Огньят на скръбта щеше да премахне шлаката и щеше да остане само чистото злато на светия характер (Йов 23:10).

Калай. Буквално „шлака“. Всички основни черти на характера щяха да бъдат премахнати и само чистото злато щеше да остане.

26. Възстанови съдиите си. Пророкът очаква с нетърпение време, когато отново ще има верни съдии като Самуил, Давид и Соломон. Израел ще бъде идеална държава с идеални управници.

Верният град. Ще има Йерусалим, белязан от праведност, едва когато Новият Йерусалим слезе от небето след хилядата години (Откр. 21:1, 2). Тогава градът ще бъде управляван от Исус, Синът на Давид, който ще „извършва съд и правда“, а идеалният град, не по-малко от неговия праведен Цар, ще бъде наречен „Господ, нашата правда“ (Йер. 33:15, 16; вж. Езек. 48:35).

27. Изкупен със съд. По-скоро „изкупен с правосъдие“. Справедлив Съдия е, Който ще изкупи и възстанови Сион чрез справедлив съд. В съответствие с Неговите праведни постановления шлаката на грешния град ще бъде напълно пречистена.

Нейните обърнати във вярата. Буквално „нейните завърнали се“. „Обърнатите във вярата“ в Сион са онези, които осъзнават греховете си и се покаяват. Само те ще бъдат спасени и само те ще бъдат праведни. Сион ще бъде свят град, управляван от свят Бог и населен от свят народ (виж гл. 4:2–4). Праведността на Христос ще бъде едновременно средство и цел на спасението. Както Исус е праведен, така и всички жители на Светия град ще бъдат праведни, защото ще бъдат като

Него (1 Йоан 3:2). Праведността на Исус е едновременно вменена и дадена на всички Негови последователи. Спасението включва както праведността, която Той им вменява, за да изкупи вече извършените грехове, така и праведността, която Той им дава, за да им даде възможност да живеят над греха. Така човекът ще бъде напълно възстановен по Божия образ, по който е бил създаден първоначално (Битие 1:27).

28. Унищожение. Тези, които се бунтуват срещу Бога и вършат грях, ще погинат.

Бунтът срещу Небето е предизвикателство към Йехова, изпитание на силата му, и резултатът е неизбежен. Заплашената гибел е пълна и сигурна.

Ще бъде погълнат. Само Бог е източникът на живота. Не може да има съществуване отделно от Него. След като са изоставили Бога, нечестивите ще се изправят само пред една съдба, а именно прекратяване на живота. Не вечен живот, а вечна смърт ще бъде участието на всички, които изоставят Господа. „Заплатата на греха е смърт“ (Рим. 6:23) и „душата, която съгрешава, тя ще умре“ (Езек. 18:4), „наказана с вечна погибел от присъствието на Господа“ (2 Сол. 1:9). „Нечестивите ще погинат, а враговете Господни ще бъдат като тлъстина на агнета; те ще изчезнат; в дим ще се превърнат“ (Пс. 37:20). „Всички, които вършат нечестие, ще бъдат слама; и денят, който идва, ще ги изгори, казва Господ на Силите, така че няма да им остави ни корен, ни клон“ (Мал. 4:1). „Те ще бъдат, като че ли не са били“ (Авд. 16). „Защото още малко и нечестивият няма да го има; да, ще разгледаш внимателно мястото му, и то няма да го има“ (Пс. 37:10).

29. Дъбовете. Евр. „елим“, дървета от някакъв вид, може би теребинт.

Градините. Сравнете гл. 65:3; 66:17. Тези градини вероятно са били обработвани зони около централното дърво или горичка.

30. Дъб. Подобно на обектите на природата, на които са се покланяли, хората също щяха да загинат.

Което няма вода. Без вода никоя градина не може да просперира. У Господа е изворът на живота (Пс. 36:9), и онези, които Го изоставят, изоставят извора на живите води (Ер. 2:13). Както градина без вода се превръща в безводна пустош, така и без Бога Израел би се изродил в пусто поле. Като изостави Господа, Източника на живота, Израел запечата собствената си гибел.

31. Като кълчище. Кълчището, грубата и натрошена част от лен, коноп или юта, когато е готова за предене, е силно запалима. Мъжете, които се смятат за силни, ще бъдат погълнати от неугасимия огън, който поглъща нечестивите.

Създателят му. По-скоро „и делото Му“. Както нечестивите, така и делата им ще погинат в поглъщащия огън на последните дни (Петър 3:7, 10).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5 РК 314

5, 6 DA 266; MH 70; SC 43

6 РК 315

9 РК 324

10-12DA 590; РК 323

11-13Te 232

11-15MH 341

12 5T 626

15 MX 342

15-202T 36

16, 17 DA 590; MH 224, 227; MYP 124; PK 315; SC 44; TM 146; 2T 289, 565; 5T 630;
6T 149
16-19FE 221
17 CS 128; Ed 141; ML 242; MYP 348
18 Изд. 231; FE 239; MB 8; MH 123; PK 315; SC 43, 49; Te 287; 4T 294
18, 19 6T 200
18-205T 630; 6T 149
19 ML 164; 2T 166, 234
21 8T 250
21-23FE 222
25 CS 165; DA 107; PK 188; 1T 83; 3T 67; 5T 81; 7T 214
25-277T 152
28 Te 33

ГЛАВА 2

1 Исаия пророкува идването на Христовото царство. 6 Нечестието е причината за изоставянето от Бога. 10 Той призовава към страх, поради мощните ефекти на Божието величие.

1. Относно Юдея и Йерусалим. Вижте гл. 1:1.

2. Ще стане. Различни тълкувания са дадени на посланието на ст.

2-4: (1) че се отнася до хилядолетие, когато ще има мир на земята, когато евреите ще бъдат възстановени в родовия си дом и в предишния си статус на Божи избран народ, ще управляват земята и ще извършат обръщането на света във вярата; (2) че описва фалшиво религиозно възраждане, което ще се случи в края на земната история, спонсорирано от отстъпническото християнство и предназначено да обърне света във вярата, както е споменато в 1 Сол. 5:1-5; Откр. 13:11-17; и др.; (3) че описва първоначалния Божи план буквалният Израел да стане Негово средство за спасението на света, но че поради провала и отхвърлянето на Израел, предсказанието, направено тук, ще се изпълни от Божия избран народ днес, като се разпространи евангелското послание до най-отдалечените краища на земята.

Както при всеки друг пасаж от Писанието, единственият начин да се определи истинското значение на Исаия 2:2-4 и неговото значение за църквата днес е да го изучаваме в контекста на Писанието като цяло, от гледна точка на това, което самата Библия казва по темата. За внимателно проучване на ученията на Библията относно основните проблеми, свързани с различни фантастични тълкувания, завръщането на евреите в Палестина и ролята на Израел в божествения план, вижте стр. 25-38. За коментарите на Елън Г. Уайт върху паралелния пасаж в Михей 4:1-3 като един от многото „практически уроци“, които съдържат „голямо насърчение“ за църквата днес, вижте СТ 455, 456.

Трябва да се отбележи, че Михей 4:1-3 е практически идентичен, дума по дума, с Исаия. 2:2-4. Изучаването на контекста в Михей ще бъде полезно за изясняване на паралелния пасаж в Исаия. Исаия и Михей са живели по едно и също време в продължение на няколко години.

Последните дни. Евр. „ахарит хайямим“. „Ахарит“, „последен“, обикновено обозначава края на какъвто и да е период от време, който говорещият има предвид, независимо дали периодът е кратък или дълъг. „Ахарит“ се използва за: (1) края на 430-те години странстване (виж върху Бит. 15:13, 16), когато Израел ще завладее Ханаан (Бит. 49:1); (2) края на скитанията в пустинята (Втор. 8:16); (3) края на бъдещ период на скръб и изгнание (Втор. 8:16). 4:30; Осия 3:5); (4) края на период от историята (Второзаконие 31:29); (5) крайният резултат от даден ход на действие (Пр. 14:12; 23:32; Ис. 47:7); (6) „краят“ на годината (Второзаконие 11:12);

(7) края на период на изпитания и проверки в живота на човека (Йов 42:12). В библейските пророчества се използва за: (1) края на Божията сила в Гърция (Дан. 8:23); (2) края на 1260-те и 2300-те дни (Дан. 10:14; 8:19); (3) събирането на езичниците в края на века (Ис. 2:2; Михей 4:1); (4) битката между Гог и Магог непосредствено преди установяването на месианското царство (Ез. 38:6, 7, 16); (5) великият ден на последния съд (Ер. 23:30; 30:24); (6) окончателния „край“ на нечестивите (Пс. 37:38).

„Ахарит“ обикновено се превежда в LXX като *eschatos*, „последен“, „край“. Това е противоположността на *re'shith*, „начало“ (виж върху Бит. 1:1), както е видно от Ис. 41:22; 46:10, където „предишен“ и „начало“ стоят в контраст с „последен край“ и „край“.

Библейската употреба на „ахарит“ ясно показва, че контекстът трябва във всеки случай да определя колко далеч в бъдещето е „последен“. Контекстът на „последните дни“ в Исаия 2:2 се отнася до проявлението на „величието“ на Бог (ст. 10), до „онзи ден“, в който „единствено Господ ще бъде възвишен“ (ст. 11, 17), до „деня Господен“ (ст. 12), до времето, „когато Той ще се издигне, за да разтърси земята ужасно“ (ст. 19). Сравнете Исаия 2:10–21 с Откровение 6:14–17. Контекстът на паралелния пасаж в Михей 4:1–4 споменава времето, когато „Господ ще царува над тях на хълма Сион отсега нататък и довека“ (ст. 7) и се отнася до времето на възстановяване на „първото владичество“ на Сион (ст. 8) от вавилонски плен (ст. 10). Следователно „последните дни“ от Исаия 2:2 непосредствено предшестват установяването на месианското царство.

Според принципите на тълкуване, изложени на стр. 29, 30, месианската епоха, в първоначалния Божий план за Израел, е трябвало да дойде като кулминацията на периода на възстановяване след вавилонския плен (вижте РК 703, 704). Но Израел не успя да изпълни условията, при които Бог би могъл да изпълни многото обещания за национална слава и всемирно господство за Израел и в резултат на това предсказанието от Исаия 2:14 никога не се изпълни за буквалния Израел.

Планината на Господния дом. LXX на Исаия 2:2 гласи „планината Господня и домът Божий“. „Домът Господен“ или „домът Господен“ е обичайното старозаветно обозначение за Храма (1 Царе 8:63; и др.), който се е намирал на планината Мория (виж 2 Лет. 3:1; срв. Йер. 26:18; Михей 3:12). Това „място“, което Господ е избрал за център за Своето поклонение (Втор. 12:5, 6, 14; 16:16), се е превърнало в център и символ на юдаизма (1 Царе 8:29, 30; и др.). Еврейската религиозна система е била толкова тясно свързана с Храма и неговата служба, че разрушаването на последния през 586 г. пр.н.е. и отново през 70 г. сл.н.е. прави системата до голяма степен нефункционираща. Когато Йеремия предсказал запустението на Храма, религиозните водачи на народа настоявали за неговата смърт (виж Йеремия 26:1–9). Погрешното обвинение, че Исус е казал, че ще разруши Храма, било най-лошото обвинение, което лъжесвидетелите могли да измислят срещу Него (Марк 14:58; 15:29; вж. Йоан 2:19). Вътрешните дворове на Храма били единствените места в Йерусалим, от които езичниците били изгонвани под страх от смърт (вижте Деяния 21:28–31).

Следователно, да се каже, че „планината на дома Господен“ ще бъде издигната до „върха на планините“, е равносилно на това да се каже, че Богът на Израел ще бъде почитан над други религии и богове. За думата „планина“ като символ на власт и следователно на национална власт вижте Исаия 2:14; Йеремия 51:25; Езекиил 6:2, 3; 36:1, 4; Захария 4:7; Откровение 17:9, 10. Даниил говори за това, че Божието царство се превръща в „голяма планина“, която „изпълва цялата земя“ (Дан. 2:35). За други илюстрации на езичниците, идващи към „святата планина“ на Бога, вижте също Ис. 11:1, 10; 56:6–8.

На върха на планините. Евр. *bero'sh heharim*, което може да се преведе и като „на върхът на планините“, „на върха на планините“ или „като върха на планините“. Във всеки случай значението е същото. Ако „планината на Господния дом“ е фигуративен израз за религията на Израел, тогава „планините“ трябва да са другите религии на земята. Тъй като е тясно идентифициран с юдаизма като религиозна вяра, Израел като нация съответно би бил „установен“ над другите народи на земята (виж стр. 27, 28; стр. 314).

Всички народи ще се стекат към него. Според първоначалния Божи план за Израел като Негов избран инструмент за осъществяване на спасението на света, е трябвало да дойде времето, когато народите на земята ще признаят превъзходството и лидерството на Израел като нация (стр. 28–30). Славната картина на възвисяването на Израел като нация се повтаря отново и отново в писанията на старозаветните пророци, особено в пророческите послания на Исая (РК 367, 368). Той говори за езичниците, които тичат към Израел заради Господа, техния Бог (гл. 55:5), за народите, идващи отдалеч (гл. 45:14; 49:6–8, 12, 18, 22), за да се присъединят към Израел (гл. 14:1) и към Господа (гл. 56:6), за това как Бог лично ги води към Своята „свята планина“, която в резултат на това ще стане „дом на молитва за всички хора“ (гл. 56:7, 8), и за езичниците, които носят богатството си в Йерусалим (гл. 60:3–11). Йеремиа говори за всички езически народи, идващи „от краищата на земята“ (Йер. 16:19) и събрани „в името Господне, в Йерусалим“.

(Йеремиа 3:17). Захария предвидил времето, когато „много народи“ ще се „присъединят към Господа“ и ще бъдат Негов народ (Захария 2:11) и „много племена и силни народи“ ще дойдат „да търсят Господа на Силите в Йерусалим“ (Захария 8:21, 22; вж. Захария 14:16). Така, в крайна сметка, царството на Израел ще обхване цялата земя (Колошанина 290; Захария 9:9, 10). Народите, които отказаха да сътрудничат с Божия план и да се обединят с Израел, щяха да „загинат“ (Исая 60:12; вж. 54:3) и да бъдат „лишени от владение“ (Колошанина 290). Тази славна картина на евентуалния триумф на истината никога не се изпълни за буквалния Израел, но ще се изпълни за духовния Израел. Исая. По този начин 2:1–5 се превръща в картина на славния триумф на евангелието чрез избрания от Бога инструмент в наше време, Неговата църква (вижте върху Откр. 18:1; вижте също стр. 35, 36).

3. Много хора ще отидат и ще кажат. Тук, както в твърдението на стих 2 за „всички народи“ течащи към Йерусалим, старозаветните пророци многократно – понякога с едни и същи думи – представят какво „много хора ще отидат и ще кажат“. Признавайки очевидното превъзходство на Израел като народ (Втор. 4:6, 7; 28:10; Ис. 61:9, 10; Ис. 62:1, 2; Йер. 33:9; Мал. 3:12) и признавайки, че „бащите им са наследили лъжи“ (Йер. 16:19), езическите народи щяха да си кажат един на друг: „Нека бързо да отидем да се помолим пред Господа и да потърсим Господа“ (Зах. 8:21, 22) и към Израел: „Ще дойдем с тебе, защото чухме, че Бог е с тебе“ (Зах. 8:23). Това обещание за събирането на народите, за да се покланят на истинския Бог, никога не се е изпълнило за буквалния Израел, поради неспособността им да изпълнят необходимите условия, но ще се изпълни духовно за Божия народ в това поколение (виж стр. 32, 35).

Елате и да тръгваме. Ако Израел беше верен на Бога, тези думи щяха да бъдат... е било на устата на езичниците, когато мъже от други народи осъзнаха желателността на почитането на истинския Бог. Сравнете думите на Захария 8:21, 23: „Нека бързо да отидем да се помолим пред Господа. ... Ще отидем с вас, защото чухме, че Бог е с вас.“

Планината Господня. Същото като „планината на дома Господен“ от стих 2. Това предложение е друг начин да се каже: „Хайде да отидем в Йерусалим.“ Свитъкът от Мъртво море

1QIs (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86–88) пропуска фразата „към планината Господня“.

Домът. Тоест, Храмът в Йерусалим (виж на стих 2).

Богът на Яков. Еквивалент на „Бога на Израел“. Израел беше заветното име на Яков (виж върху Бит. 32:28). Фактът, че езичниците не казват просто: „Да се качим в Йерусалим“, а по-скоро: „Да се качим на планината Господня, в дома на Бога Яковов“, показва истинско разбиране на факта, че величието на Израел се дължи на сътрудничеството на народа с божествения план и на това, че те се покланят на истинския Бог.

Той ще ни научи на пътищата Си. В гл. 55:5 Исаия говори за народите, които бързат към Йерусалим „заради Господа, твоя Бог“. Като се присъединят „към Господа, за да Му служат и да обичат името Господне“ (гл. 56:6–8), Храмът буквално ще се превърне в „дом на молитва за всички хора“. Вижте стр. 28–30.

Ще ходим по Неговите пътеки. От всички народи щяха да дойдат хора, за да обединят интересите си с тези на Израел, казвайки: „Ще отидем с вас, защото чухме, че Бог е с вас“ (Захария 8:23). В крайна сметка, „останалият“ от всички народи на земята, „той ще бъде за нашия Бог“ (гл. 9:7) и всички народи „ще се изкачват година след година, за да се поклонят на Царя, Господа на Силите“ (гл. 14:16). Това положение на нещата трябваше да се сбъдне, след като „всички народи, които дойдоха против Йерусалим“ (ст. 16), претърпяха божествено възмездие (ст. 12, 13, 19) и Господ царуваше като „цар над цялата земя“ (ст. 9). Сравнете Езек. 38:8, 16, 18, 20–23; 39:1–3; Зах. 12:2, 3, 8, 9; 14:1–3.

От Сион. Йерусалим трябваше да стои „издигнат в гордостта на просперитета, царица на царствата“ и да бъде „утвърден като могъщия метрополис на земята“ (Второзаконие 577). Както Храмът (Второзаконие 46), така и градът „щяха да стоят вечно“ (Велика Божия книга 19). Народите на земята щяха да почетат евреите и да ги признаят за попечители и тълкуватели на божествения закон на всички хора (Второзаконие 4:7, 8; Римляни 3:1, 2). Принципите, разкрити чрез Израел, трябваше да станат „средства за възстановяване на моралния образ на Бога в човека“. (COL 286). И „с увеличаването на броя на израилтяните, те трябвало да разширяват границите си, докато царството им обхване целия свят“ (COL 290).

4. Той ще съди. Не всички народи на земята биха били склонни да се подчиняват на „словото Господне от Йерусалим“ (ст. 3). Онези, които отказват да се подчинят на Божията власт, упражнявана чрез евреите като Негов избран народ, биха се обединили, за да осигурят със силата на оръжието това, което не желаят да получат, като приведат характеристиките си в хармония с Божия закон (Йеремия 25:32; Езекиил 38:8–12; Йоил 3:1, 12; Захария 12:2–9; 14:2). След като стигнат до Йерусалим и го обсадят, те с ужас щяха да открият, че са влезли в конфликт с небесния Бог (Йеремия 25:31–33) и че Той ще ги съди (Йоил 3:9–17) и ще ги унищожи там (Исаия 34:1–8; 60:12; 63:1–6; 66:15–18). Когато езичниците се събрали в близост до долината Йосафат (Йоил 3:2, 12), разположена непосредствено на изток от Йерусалим, Бог щял „да седне да съди всичките езичници наоколо“ (Йоил 3:12). Думата Йосафат (Йосафат) буквално означава „Йехова ще съди“.

Изобличи много хора. „Всички хора на земята“ са „събрани заедно срещу“ Йерусалим (Захария 12:3), но Бог ще „защити жителите на Йерусалим“ (Захария 12:8) и „ще унищожи всички народи, които идват против Йерусалим“ (Захария 12:9). Събитията, описани тук, никога не са се изпълнили за буквалния Израел поради неспособността на народа да се съобрази с мисията, която му е поверена. Както обаче посочва Йоан, авторът на Откровението (Откр. 20:7–15), това пророчество ще се изпълни до известна степен, когато в края на

хилядолетие, Сатана мами „народите... на земята, Гог и Магог, за да ги събере за битка“ (ст. 8) и да обгради „стана на светиите“ (ст. 9). Нечестивите „стоят пред Бога“ и са „съдени според написаното в книгите“ (ст. 11, 12), „всеки според делата си“ (ст. 13). Всички народи на земята ще „познаят“, че Господ е Бог (Езекиил 38:23). Сравнете Захария 12:4; Откровение 19:19–21.

Рала. Евр. „итим“ означава някакъв вид земеделски инструменти, вероятно „рала“ или „мотики“. На акадски думата означава „греди на рало“. Контрастът е ясен – бойните оръжия се превръщат в инструменти на мира. Когато враговете на Израел бъдат победени, останалите (вижте Захария 14:16) ще превърнат бойните си оръжия отново в инструменти на мира. Това беше Божият план, който никога не се осъществи за буквалния Израел.

Нация няма. Когато враговете на Израел бъдат унищожени, останалите народи доброволно се подчиняват на ръководството на Израел. От стените на Йерусалим „гълъбът на мира“ излита „към всички народи“ (Жан. 577). Йерусалим е „безопасно населен“.

(Зах. 14:11). „Никой чужденец вече не минава през него“ (Йоил 3:17, 18). Градът е верен на името си – „притежание на мир“ или „основа на мир“. Отново, първоначалният Божи план за Израел се провали поради отстъпничество.

Не се учете повече на война. Сравнете Осия 2:18; Пс. 46:9. Тези, които вярват, че буквално Завръщането на евреите в Палестина предвещава възстановяването им до заветния статус от старозаветните времена. Евреите тълкуват Исаия 2:1–4 и паралелния му пасаж в Михей (гл. 4:1–3) като предсказание за хилядолетен мир, в който евреите ще управляват земята и ще я обърнат към Бога. Подобно тълкуване, разбира се, е без никаква библийска основа (виж стр. 25, 37). В опит да опровергават това небиблейско учение, някои предлагат да обяснят тези стихове от Исаия като отнасящи се до фалшиво религиозно възраждане. Това предположение трябва да бъде разгледано чрез сравняване на пасажа в Исаия с подобни пасаж в целия Стар завет.

Както е посочено на стр. 25–38, Писанията последователно прилагат представената тук картина към ситуацията, която би преобладавала, ако Израел беше верен на Бога, т.е. до събирането на езичниците. Но буквалната невярност на Израел направи осъществяването на тази цел невъзможно. Съответно, изпълнението би било за духовния Израел при окончателното провъзгласяване на евангелието на народите на земята (Откр. 14:9–11; 18:1–4; виж стр. 35, 36).

В СТ 454, 455, част от паралелния пасаж в Михей 4:1–3 е цитирана, заедно с Исаия 54:11–14 и Йеремиа 31:33, 34, като един от многото „практически уроци в Божието слово, уроци, които Христос би искал учителите и родителите да представят на децата в училище и у дома“, и като един от пасажите от Писанието, които „съдържат голямо насърчение“ и „са съкровищница от скъпоценни бисери“ (СТ 456). Ако Исаия 2:1–4 и Михей 4:1–3 представляват практически урок за „голямо насърчение“ за Божия народ днес, те едва ли биха изглеждали като описание на фалшиво религиозно възраждане.

Въпреки това, когато думите на Исаия и Михей се разглеждат в контекста на сравними старозаветни пасаж, тяхното значение става по-ясно изразено. Обърнете внимание на следното:

1. Исаия конкретно заявява, че посланието от стихове 2–5 се отнася до „Юда и Йерусалим“ (Исаия 2:1; вж. Михей 4:2), Божият избран народ. В целия Стар завет „Юда и Йерусалим“ винаги са Божият народ, колкото и несъвършени и дефектни да са, и Бог ги разпознава като такива (виж Числа 23:21). Тези, които Бог не разпознава като Свой народ, никога не се наричат „Юда и Йерусалим“. Той никога не се обръща към Вавилон, Египет или Едом като към „Юда и Йерусалим“. Обърнете внимание и на обръщението към „дома на Яков“.

в стих 5. Славната перспектива за резултатите от верността към Бога би трябвало да се окаже силен стимул за Израел да „ходи в светлината Господня“ (виж СТ 455, 456).

2. Понякога се набляга на думите „много хора ще отидат и ще кажат“ (ст. 3) като доказателство, че това, което казват, е в противоречие с казаното от Господ. Трябва да се отбележи обаче, че това, което „хората“ са казали тук, е в пълна хармония с Божиата воля, както е разкрита другаде в Неговото Слово, и би било най-подходящо за устните на онези, които искрено обичат Господа. Освен това, същите мисли, често с идентични думи, се поставят в устните на обърнатите в юдаизма езичници в целия Стар завет.

Сравнете например Захария 8:21–23: „Нека отидем скоро да се помолим пред Господа и да потърсим Господа на Силите.

... Много племена и силни народи ще дойдат да търсят Господа на Силите в Йерусалим и да се помолят пред Господа.

Така казва Господ на Силите: В ония дни десет мъже от всички езици на народите ще се хванат за полата на юдеин и ще кажат: Ще отидем с вас, защото чухме, че Бог е с вас.“ Тук „людетe“ на „народите“ казват същото нещо, както в Исаия 2:3, и Бог потвърждава думите им като представителни за събирането на народите в Израел. Би било трудно да се тълкуват думите на Исаия 2:2–4 като представляващи фалшиво съживление, а тези на Захария 8:21–23 като представляващи истинско съживление. Вижте също Втор. 4:6, 7; Исаия 45:14; 49:6, 12, 18, 22; 55:5; 56:6–8; 61:3–11; Джер. 3:17; 16:19; Зах. 2:11; 14:16; мал. 3:12.

3. Думите от Исаия 2:2 са словото на Господа, а не словото на „много хора“ (ст. 3). Самият Бог е, Който потвърждава в стих 2 истината, че „всички народи“ ще „се стекат“ към „планината на дома Господен“. Да се представи като фалшиво религиозно съживление това, което Бог призовава, означава да се отрече, че Бог е знаел за какво говори. В стих 2 Бог казва, че „всички народи“ ще „се стекат“ към „планината на дома Господен“, а в стих 3 „много хора“ казват: „Нека се качим на планината Господня“. Те очевидно са в хармония с Бога, а не Му се противопоставят.
4. Ако думите, които хората изричат в стих 3, представляват фалшиво религиозно възраждане, изглежда, че подобни изрази в целия Стар завет трябва да бъдат разбирани по подобен начин.
5. Да се приравнят думите от Исаия 2:3 с вика за „мир и безопасност“ от 1 Сол. 5:3 означава да пренебрегвате значението на такива старозаветни пасажки като Пс. 46:9; Осия 2:18. Добавеното обещание от Михей 4:4, изречено от устата на Господа, заедно с контекста (ст. 5–8), ясно показва, че тези думи се отнасят до вечния мир на месианското царство (вижте Ис. 32:15–18).

Че ще има голямо фалшиво религиозно съживление в последните дни, е ясно посочено от Вдъхновението. Но фактът, че Исаия тук не говори за такова съживление, изглежда се посочва от следните доказателства относно това фалшиво съживление.

Христос предсказа, че посланието на служителите на фалшивото религиозно съживление ще бъде от такова естество, че „ако е възможно, те“ щяха да „заблуждават и избраните“ (Матей). 24:23–27). „Иллюстрацията ще бъде толкова подобна на истинската“, ни се казва, „че ще бъде невъзможно да се различат, освен чрез Светото писание“ (GC 593). Когато това време дойде, само истинската любов към истината и най-усърдното спазване на напътствията, дадени чрез Библията и Духа на пророчеството, ще ни предпазят от заблудите на врага, съблазнителните духове и доктрините на дяволите (Осия 4:6; 2 Сол. 2:9–12, 6Т 401; 8Т 298; ТМ 475).

С изключение на онези, които познават и обичат истината, целият свят ще бъде подведен от тези заблуди (виж Откр. 13:13–15; ВБ 562). Когато номиналните християнски църкви се обединят,

Популярните религиозни водачи ще видят в този съюз грандиозно движение за евангелизиране на света; всъщност те конкретно учат, че целият свят ще се обърне (GC 588, 589; EW 261; вж. 282). Това фалшиво съживление непосредствено предшества провъзгласяването на последното велико послание на Бог за милост и предупреждение, изложено в Откр. 18:1-4, и е опит да се попречи на хората да приемат това послание (GC 464). Това е викът за „мир и безопасност“, чрез който Сатана би приспивал хората в фалшиво чувство за сигурност, от което те няма да се събудят, докато не стане твърде късно (1 Сол. 5:1-5; вж. Ер. 6:14; 8:11; EW 282; PP 104; GC 562; COL 411; 5T 715). В това велико фалшиво религиозно движение всички, които имат вид на благочестие, но отричат силата му, ще се обединят (2 Тим. 3:1, 5).

Доколкото фалшивото съживление ще наподобява много истинските, библейските описания на истинското естествено, до известна степен, ще бъде описателно и на лъжливото. Така в такива пасажки от Писанието като Откр. 14:6-11; 18:1-4; и други, които Вдъхновението ясно посочва като описателни за истинското възраждане на благочестието, което ще представлява заключителното дело на евангелието, е възможно, без съмнение, да се намерят точки, които Сатана ще се опита да фалшифицира. Подходящо и правилно е да изучаваме всичко, което Вдъхновението е разкрило относно тези неща, в сериозно усилие да бъдем подготвени за голямата криза, която предстои на църквата.

В отговор на фалшивите твърдения и дефектната екзегеза на ционизма и други движения, които объркват и неправилно прилагат старозаветните пророчества, като им дават фантастично тълкуване, „никога не бива да си позволяваме да използваме аргументи, които не са напълно основателни. ... Трябва да представяме основателни аргументи, които не само ще заглушат опонентите ни, но и ще издържат най-внимателното и внимателно разглеждане“ (5T 708). Относно фалшивото религиозно възраждане, Вдъхновението е предоставило изобилие от информация и при разглеждането на тази важна тема можем да разчитаме на различните пасажки от Писанието, които ясно предсказват подобно движение. В това, както и в цялото ни изучаване и тълкуване на Писанието, особено на посланията на старозаветните пророци, ще е добре да се придържаме стриктно към принципите, изложени на стр. 25-38.

5. Домът на Яков. По времето, когато пророк Исая проповядва това послание, северното царство, десетте племена, все още не са били отишли в плен. Въпреки че посланията на Исая са били адресирани предимно до народа на Юдея и Йерусалим (вижте гл. 1:1), неговият призив „ходете в светлината Господня“ тук е разширен до всичките дванадесет племена. Въпреки че отстъпничеството на северното царство е било почти пълно, божествената милост все още е призовавала Израел да се обърне към Бога, преди да настъпи денят на спасението.

Нека да ходим. Славната перспектива, която е предопределена за Израел, представена в стихове 1-4, е вдъхновена пророкът към вълнуващ призив да „ходим в светлината на Господа“. Този, който е уловил видение за това, което Бог е приготвил за онези, които Го обичат и Му служат, вече не може да се задоволява с обикновени постижения.

Послушанието на познатия дълг е единственото валидно доказателство за искреността на изповядвания прием на Божието предложение за милост. Всъщност, изповядването на вяра, непридружено от дела на послушание, се обявява за „мъртво“ (Яков 2:26). За онези, които чуват словото Господне, но пренебрегват да го изпълняват, се казва, че са като човек, който строи къщата си върху подвижен пясък (Матей 7:26, 27).

Светлина Господня. Тоест, светлината на истината, която Господ милостиво е изпратил чрез Своите слугите пророците. В дните на Исая това беше светлината на спасението в обещания Месия, който, когато дойде, обяви Себе Си за „светлината на света“ (вижте върху Йоан 8:12). Той беше „истинската светлина“, „светлината на човечите“ (Йоан 1:9, 4). Сравнете нашите

Господният искрен призив към водачите на Израел в Неговото време да ходят в светлината, докато светлината е все още сред тях (Йоан 12:35, 36; вж. Йоан 1:9–12).

6. Изостави народа си. Вместо да бъдеш в състояние да осъзнаеш славната съдба Бог е приготвил за тях, те на практика са отстъпили. Те вече не са истински, верни и послушни на Господа, а са отхвърлени и изоставени заради грубите си беззакония. Бог не е нито с тях, нито за тях, а против тях, защото са се обърнали срещу Него. Това беше суровата реалност на ситуацията, поразителен контраст със славната перспектива, за която Исая току-що беше говорил. Стихове 6-9 описват действителното състояние на Израел в момента, докато стихове 10-22 изобразяват неизбежния резултат - преживяването им по време на „деня Господен“ (ст. 12). С оглед на отстъпничеството на Израел, този ден щеше да донесе мрак и ужас на „дома Яковов“, изповядващия Божия народ, както и на останалата част от света.

Попълвана от изток. На изток от Палестина се намирала Вавилония, известна със своите астролози, врачки и магьосници (Дан. 2:2, 27; 4:7; 5:7, 11). Именно защото Израел бил изоставил Господа и се обърнал към фалшивите религии на Изтока, те загубили Неговата благосклонност.

Като филистимците. Жителите на Палестина бяха прогонени пред Израел заради многобройните си мерзости, след като „слушаха врачове на времена и врачове“ (Второзаконие 18:10–14). Подобно на вавилонците, филистимците имаха своите окултни жреци и врачове (1 Царе 6:2) и сега изповядващите се за Божия народ следваха техния пример. Вместо да се обръщат към Бога за светлина, те отиваха при водачи, които бяха в съюз с княза на тъмнината.

Те си угаждат. Тук еврейският текст е несигурен. Някои предполагат, че четиво „те си подаваха ръце“. И в двата случая значението е едно и също – Израел беше сключил споразумения с чужденци, „подаваха си ръце“ в смисъл на сключване на споразумения с тях и участие в обща кауза. Израел вече не беше отделен и особен народ; те бяха едно цяло със света около тях в политиката, търговията, религията и нечестията. Сравнете 2 Кор. 6:14.

7. Сребро и злато. Юда се беше превърнал в търговски народ и големият им интерес към Животът им беше материална печалба. Те бяха богати на злато и сребро, но бедни на праведност и вяра. Царуването на Озия беше дълго и проспериращо. Той беше успешен срещу филистимците и арабите и беше получил данък от амонците (2 Лет. 26:7, 8). С просперитета дойдоха луксът и моралният упадък. Известна представа за размера на богатството на Юда в дните на Исая може да се получи от данъка, който Сенахирим твърди, че е получил от Езекия, който включваше 30 таланта злато (повече от 2 1/4 тона или повече от 2 метрични тона; вижте том I, стр. 164), 800 таланта сребро (повече от 30 тона или повече от 27 метрични тона), скъпоценни камъни и много други видове съкровища.

Конете. Чрез Моисей Господ беше заповядал на Израел да не „умножават коне“ (Второзаконие 17:16), а чрез Самуил беше посочил, че назначаването на цар ще доведе до осигуряване както на коне, така и на колесници (1 Царе 8:11, 12).

Соломон имал много коне и колесници (3 Царе 10:25–29) и Озия несъмнено последвал примера му в това отношение. В старозаветните времена конете били използвани предимно във война. Умножаването на конете и колесниците ще отклони очите на хората от упование в Бога към упование в материални неща. Михей 5:10, 12, 13 заявява, че Господ с отмъщение ще отсече конете и колесниците, заедно с идолите, магьосничеството и врачките.

8. Пълно с идоли. Царуването на Ахаз се характеризира с голям морален упадък, при който царят и народът изоставят истинския Бог и се обръщат към поклонението на идоли. На Ваал са направени изображения (виж том I, стр. 173), човешки жертвоприношения са принасяни на езически богове, из целия Йерусалим са издигнати олтари, в цялата страна са осветени високи места за изгаряне на тамян на идоли и е издигнат езически олтар в двора на Храма, където е стоял медният олтар на Соломон (2 Лет. 28:2-4, 23-25; 4 Царе 16:10-14).

9. Злият човек се прекланя. Думите „зъл“ и „велик“ са добавени.

от преводачите, за да изразят подразбиращото се разграничение на еврейското „адам“, „човек“, като човешко същество, и „иш“, „мъж“, като разлика от жена. Смятало се е за по-почтено да бъдеш „мъж“, „иш“, отколкото просто човешко същество, „адам“, както става ясно от еврейския текст на Псалм 49:2. Значението тук е, че мъжете ще бъдат смирени и унижени пред Господа. Те не се смиряват – сега са горди и възвишени – но ще бъдат смирени при пришествието на Господа (вижте Исаия 2:10-12).

Не им прощавайте. Когато дойде „денят Господен“ (ст. 12), грешниците ще са преминали времето на своето изпитание и ще бъдат отвъд покаянието (вижте Осия 13:14; вж. Евр. 9:28). Бог не може да им прости, защото те не желаят прошка.

10. Влезте в скалата. В Палестина е имало много пещери и подземия, които са осигурявали естествени места за подслон във време на опасност (вижте Съдии 6:2; 15:8; 1 Царе 13:6; 24:3; 3 Царе 18:4). Във великия ден Господен хората ще бягат ужасени към всяко налично място за убежище, търсейки подслон от бедствията, които ще сполетят земята (вижте Откровение 6:15). В свитъка от Мъртво море 1QIs липсва последното изречение от Исаия 2:9 и целият стих 10.

11. Горделивите погледи. Хората са се изправили срещу небесния Бог. Те са въздигнали собствените си мнения над Божиите постановления. Във великия ден на разплатата тези горди и надменни земни мъже ще бъдат смирени пред небесния Господ (виж гл. 13:11).

Само Господ. Сравнете Пс. 46:10. Когато Бог дойде в сила и слава, всяка плът ще бъде като трева пред Него. Тогава Господ ще бъде разпознат в цялото Си величие и мощ за това, което наистина е – Създателят и Поддръжникът не само на тази земя, но и на вселената. Той седи възвишен на престола на Своята слава, Съдия на всички народи на земята и Владетел на вселената.

Този ден. „Този ден“ е „денят Господен“ (ст. 12), когато Исус се завръща да царува, изкупвайки Своя народ и унищожавайки нечестивите (гл. 13:9; 34:8).

12. Денят Господен. „Денят Господен“ е денят на Божия гняв върху отделните народи и върху света. Когато един народ стигне толкова далеч в беззаконието си, че неговата обреченост е запечатана и Господ произнесе окончателна присъда срещу него, това е „денят Господен“ за този конкретен народ. Тези локализирани, индивидуални дни на Господа върху Израел (Амос 5:18), Юда и Йерусалим (Плач 2:22; Езек. 13:5; Соф. 1:7, 14, 18; 2:2, 3; Зах. 14:1), Вавилон (Ис. 13:6, 9), Египет (Ер. 46:10; Ез. 30:3) и Едом и езичниците като цяло (Авдия 15) са били прототипи на по-великия ден на Господния съд, който тепърва ще дойде върху целия свят (1 Сол. 5:2; 2 Петрово 3:10). Вижте също Ис. 34:8; Йоил 1:15; 2:1; 3:14; Зах. 14:1; Мал. 4:5. Пророчествата за местен „ден Господен“ често са описателни и за вселенския „ден Господен“ в края на света. По подобен начин Исус смесва предсказанията за падането на Йерусалим с тези за второто Си идване.

Горд и възвишен. „Гордостта предшества погибелта, а надменният дух – падението.“ (Притчи 16:18). Гордостта настройва хората срещу Бога и ги кара да потискат събрата си.

Гордостта кара хората да се обединяват срещу Бога, принуждавайки Го да стане техен враг. Следователно, небесната мощ е насочена срещу тях. Само въпрос на време е да погинат заедно с всичките си дела. Исаия видя как изповядващият се Божи народ се хвали и се хвали със собствените си постижения; той ги видя също смирени в прахта пред Създателя във великия ден Господен.

13. Ливанските кедри. В своята гордост и слава, народите и отделните хора често са сравнявани с величествени дървета (Ис. 14:8; Ез. 31:3–14; Дан. 4:10–23; Зах. 11:1, 2), които могат да бъдат отсечени и лишени от славата си.

14. Високите планини. Планините в Писанието често са символ на царства. Като Гневът Божий ще бъде върху горделивите и високомерните между хората във великия ден на гнева Му, така ще бъде и върху горделивите народи. Народите, които са се превъзнасяли и са се издигали против Господа на Силите, ще бъдат смирени и опустошени.

15. Всяка висока кула. Това са защитите на човешкото изобретение, за разлика от Бог осигурява защита за Своите. Озия значително засили отбраната на Юдея, построявайки здрави кули в Йерусалим, увеличавайки стените на столицата и строейки кули в селските райони. Тези мерки бяха продължени от неговите наследници (2 Лет. 26:9, 10; 27:3, 4; 32:2–6; Ис. 22:8–11; Осия 8:14). Нито една от тези защити нямаше да устои в деня на Божия гняв.

16. Тарсиските кораби. Това били големи морски кораби, превозващи товари от метали в Средиземно и Червено море за търговия с далечни земи (вижте 1 Царе 10:22; 22:48; 2 Летописи 20:36). Небесният съд щял да сполети тези търговски начинания, подтикнати от егоизъм и алчност.

Все приятни картини. Еврейският език на тази фраза преди се е смятал за неясен. Последните проучвания обаче разкриват, че еврейската дума „шекийя“, за която преди се е смятало, че означава „картина“, означава „кораб“. Следователно фразата трябва да се преведе като „всички приятни кораби“ или „всички желани кораби“. Контекстът – първата част на този стих – потвърждава това определение. В LXX също се чете „кораби“. На египетски *škti* означава „кораб“.

17. Възвишеността на човека. Вижте стих 11. Посланието за осъждане на гордите и Тук думата „надменен“ е повторена с акцент. Унижение и срам ще бъдат крайната съдба на онези, които мислят и действат противно на целите на небесния Господ.

19. Дупките на скалите. Вижте стих 10. Отново картината е за търсене на подслон в многобройните естествени пещери и скалисти пукнатини на Палестина, които често са осигурявали ефективно средство за бягство и защита във времена на опасност. Сравнете Осия 10:8; Откр. 6:15, 16.

Разтърсвам се ужасно. Евр. 'арас, „да претърпя шок“, „да треперя“. Силно земетресение е да съпътстват завръщането на Христос. Сравнете Исаия 2:21; Откровение 11:19; 16:18. Това ще донесе опустошение на цялата земя, поглъщайки големи градове, премахвайки острови от местата им и откъсвайки планини от основите им. Божият глас е този, който причинява това разтърсване на земята (вижте GC 637).

20. Сребърни идоли. Мъжете, които са избягали в пещерите от Божието присъствие, изоставят своите идоли, които сега осъзнават, че не могат да им помогнат. Това не са непременно буквални идоли, а може да са съкровища от злато и сребро, които са натрупали за себе си. Сега те се оказват напълно безполезни и неспособни да осигурят облекчение и са изхвърлени като безполезни.

Къртици. Същества, които живеят под земята или в пещери, руини и изоставени сгради. Това е на такива места като тези, където хората са избягали за убежище (ст. 10, 19, 21).

21. Пукнатините на скалите. Исаия повтаря картината от стих 19, с някои допълнения и вариации. Това е кулминацията на гледната точка, представена на Исаия, относно ужасните сцени, които тепърва ще се случат на земята. Часът, в който това пророчество ще се изпълни, е близо (виж 7Т 141) и Господ ще се разкрие, за да разтърси ужасно земята и да се отнесе справедливо с онези, които съзнателно са отхвърлили Неговата милост и са нарушили Неговия закон.

22. Спрете да се мразите на човека. Ако такава е съдбата на злите хора, защо повече да им се уповавате? Божият народ се уповаваше на собствената си хитрост и на помощта на своите езически съседи. Те трябваше да се обърнат към Бога и да намерят в Него своята помощ и сила.

Значението на думите „Откажете се от човека“ е подобно на това на Христовото увещание към Неговите ученици, записано в Матей 10:17: „Пазете се от човеците“. Бог отново и отново предупреждаваше Израел да не се уповава на човешка сила, нито на своята, нито на съседни народи като Египет и Асирия, а по-скоро да има доверие в това, което Той може и ще направи за тях, ако Му е верен. Както при Червено море, при Йерихон и пред портите на Йерусалим в дните на Сенахирим, Бог доказва достатъчността на божествената сила.

Чий дъх. Тези думи подчертават крехкостта на човешкия живот (виж Бит. 2:7; 7:22; Пс. 146:3, 4). Бог е, Който е дал на човека дъх и живот, и когато дъхът му го напусне, животът спира. Защо да разчитаме на крехки, смъртни същества за помощ, когато Бог обещава да ни даде напътствие и сила?

Каква е неговата стойност? Или „каква е неговата стойност?“, „каква е неговата стойност?“. Кой е човек и какво може да направи, че да му се доверява толкова много? Хората се хвалят и се противопоставят на великия небесен Бог, отхвърляйки словото Му и отказвайки да ходят по Неговите пътища. Тези хора ще погинат напълно, заедно с нещата, които са създали, докато Бог и истината никога няма да погинат. Защо да се обръщаме към хора, които са се обърнали срещу Бога? Нищо в прехвалената цивилизация, която човекът е изградил и с която се гордее толкова безгранично, не си струва да се запази. Високите му кули и стени, корабите му от Тарсис, съкровищата му от злато и сребро ще загинат в деня, когато Господ „ще се издигне, за да разтърси земята ужасно“ (ст. 19). Гордите и високомерните ще бъдат смирени и само Господ ще бъде възвисен в онзи ден.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5 FE 222; 3Т 160, 190

8, 9 РК 306

10–12GC 638

11 РК 186

11, 12 РК 306

17 IT 140; 2Т 281

17, 18 РК 727

19 GW 265; LS 412; MYP 89; 7Т 141; 8Т 36

20 Ев 63; IT 169; WM 266

20, 21 COL 372; CS 224; GC 638; РК 727; PP 341

21 EW 34; MYP 89; 8Т 36

22 FE 222; TM 376, 476, 483; 5Т 301

ГЛАВА 3

1 Голямото объркване, което идва от греха. 9 Наглостта на хората . 12

потисничество и алчност на владетелите. 16 Съдбите, които ще бъдат за гордостта на жените.

1. От Йерусалим и от Юда. Йерусалим и Юда представляват твърдящите се за Божи народ, които по времето на Исая са се отдалечили далеч от Бога, но въпреки това са изповядвали шумна, но суетна религия. Подобна ситуация преобладава и в днешния свят и същото послание е необходимо в тези последни дни за хора, които се покланят на Бога с устните си, но чиито сърца са далеч от Него. Вижте Матей 15:7-9.

Подпората и жезълът. Господ е на път да премахне от Юда двете основни опори на живота, хляба и водата. Вижте Лев. 26:26; Пс. 105:16; Езек. 4:16; 5:16; 14:13, където е използван изразът „жезълът на хляба“. Несъмнено Исая тук говори за буквален глад, но контекстът сякаш прилага фигурите на буквалния глад към недостиг на способни водачи. Нацията ще страда от липса на водачи, както тялото страда от липса на храна. Когато държавниците бяха отстранени, отговорностите на управлението лежаха върху плещите на слабите. Неизбежният резултат беше национален упадък (вижте стихове 2-5).

2. Съдията и пророкът. Стихове 2 и 3 изброяват различните класи мъже, които са били основната опора на нацията. Без такива водачи никоя държава не може да просъществува дълго. Но мъже като тях биха били премахнати от Юдея, в резултат на което биха последвали национална слабост и размирици. Господ не казва, че умишлено ще премахне такива мъже от земята, а просто насочва вниманието към действието на закона за причината и следствието. Той позволи на Израел да има водачи по свое усмотрение, които биха управлявали така, както хората искат да бъдат управлявани.

3. Уважаемият човек. Или „човекът с ранг“ (RSV). Този стих продължава списъка с способни лидери, които трябва да бъдат отстранени от Юдея – армейски офицери, мъже, заемащи позиции в държавната служба, всички необходими, за да направят една нация силна и просперираща. Именно мъже от този тип са били отведени във Вавилон от Навуходоносор (виж 4 Царе 24:14; вж. Йер. 24:1; Дан. 1:3, 4).

4. Ще дам деца. Ръководството в националните дела ще попадне в ръцете на мъже с детски мозъци. Мъже, лишени от способности, щяха да бъдат избрани да управляват нацията. Щеше да има остра липса на способни лидери и в резултат на това нещата щяха да се влошат. „Бебета“ – капризни личности, мъже, лишени от яснота на мисълта и разумност в действията – щяха да вземат решенията и да контролират съдбата на държавата. При такива условия националната гибел би била бърза и сигурна.

5. Ще бъдат потиснати. Нациите с мъдри и способни управници не страдат от несправедливост и потисничество. Решителните усилия от страна на лидерите на нацията за насърчаване на равенството и справедливостта ще предотвратят злоупотребите, които водят до разрухата на цивилизацията. Когато гражданите на една нация са постоянно потиснати от съседите си, тяхната увереност и просперитет избледняват. Където има несправедливост и измама, насилие и потисничество, една нация е на път надолу и със сигурност ще дойде ден на разплата. Това е било вярно през всички векове; важеше за Юдея по времето на Исая и е напълно вярно и днес. Корупцията проправя пътя за хаос и разруха.

Детето трябва да се държи прилично. Младите по години и опит биха презряли съветите на по-възрастните си. Както е посочено в Декалога, първото задължение на човека към ближните му е да почита родителите си (Изх. 20:12; вж. Лев. 19:32). Опасностите, предсказани за последните дни, включват тези на деца, „непокорни на родителите“, и мъже, „надменни, високомерни“ и „презиращи добрите“ (2 Тим. 3:1-4).

6. Имаш дрехи. Ще бъдат правени опити да се наложи лидерство на имуществени мъже, игнорирайки факта, че притежаването на материални предимства не е непременно доказателство за способност за управление.

Нека това се развали. Под „тази развалина“ говорещият се отнася до нацията като към порутено жилище. Времената далеч не биха били проспериращи.

7. Няма да бъде лечител. Това е отговорът на брата, който е бил призван да стане управник на „руината“ (ст. 6). Молбата е отхвърлена и позицията на „лечител“ остава незаета. Не е за него задачата да превързва раните на други хора. Ако има дело за възстановяване, което трябва да се извърши, нека друг поеме отговорността. Независимо дали притежава квалификацията или не, той би отказал отговорността за лидерство.

8. Защото Йерусалим е разрушен. По времето на нашествията на Сенахирим (виж том II, стр. 87, 88) царството на Юда е било до голяма степен сведено до руини. Цар Езекия е бил принуден да се подчини на тежък данък, наложен от асирийския цар (виж гл. 2:7). Въпреки че Сенахирим не успял да влезе в Йерусалим, останалата част от народа попаднала в ръцете му.

Техният език и техните дела. Тук Исая излага причината за унижението, сполетяло народа, и за пълната гибел, която със сигурност щеше да последва – хората бяха изоставили Господа и в резултат на това Той вече не можеше да ги благославя и защитава. Както с думи, така и с дела, изповядащите се за Божии народ бяха в бунт срещу Него.

Да провокира очите на славата Му. Буквално „да се разбунтува пред очите на славата Му“, тоест „в самото Му присъствие“ (виж стих 9). Бог е дълготърпелив и мил и се колебае дълго, преди да наложи присъда на виновните. Но времето за разплата, макар и дълго отлагано, със сигурност ще дойде.

9. Изразът на лицата им. Буквално „гледането на лицата им“, което означава „пристрастието им“ (вижте Деяния 10:34). Правилното или грешното нямаше значение за тези зли мъже; те правеха каквото си поискат. Справедливостта нямаше значение, а само целесъобразността. Тяхното отношение и делата им свидетелстваха срещу тях в очите на Небето.

Грехът им беше като на Содом. Мъжете от Содом бяха явни грешници. Градът беше известен с нечестия си и хората се наслаждаваха на репутацията си на злодеи. Нямаше претенция за правилни действия – нищо освен крещящо беззаконие, открито показвано пред света.

Този клас грешници беше в открит бунт срещу Бога и не се опитваше да скрие факта. На този етап порокът вече не отдаваше почит на добродетелта, като се преструваше на доброта. Имаше открита демонстрация на порок и беззаконие, пълно безсрамие в извършването на зло. Градовете на Израел бяха като градовете в равнината в разточителството си и бяха узрели за разрушение.

Възнаградено зло. Грехът сее семената на собственото си унищожение. Нечестият на грешника зове за чаша горчивина и зло, която ще изгори душата му и ще погуби съществото му. Всички, които вършат зло, си възнаграждават със зло, а не с добро.

10. Кажете на праведните. Всеки човек жъне това, което сам е посял. Праведният сее добро семе, което ще даде добра реколта. Великият урок, който хората трябва да научат, е, че каквото и да посеят, те ще и пожънат. Няма по-голяма грешка, която родителите или учителите могат да направят, от това да позволят на младежите да мислят, че когато сеят зло, могат да пожънат добро. Неумолимата съдба е произнесла проклетие върху грешника. Затова нека никой не казва на грешника в Сион, че бъдещето ще бъде добро за него. Не може да бъде, защото Бог е произнесъл проклетие. Само този, който изостави греха и постъпва добре, може да очаква благословията на Небето.

11. Горко на нечестивите! Това не е произволен декрет от страна на Бог, а твърдение на фундаментален факт. Нищо на света не е по-сигурно от това, че сеитбата на злото произвежда зло. Когато хората сеят нечестие, те и светът около тях със сигурност ще пожънат жетва от горко. Чрез беззаконието си Израел се самоунищожаваше. Беше необходимо този факт да се запечата незаличимо в сърцата на всички, за да може да има отвръщане от греха и в резултат на това нацията да бъде спасена. Няма по-голям патриот или по-ценен гражданин от проповедника на правдата. От началото до края Исая е отстоявал тази точка пред своя народ и не съвсем без успех. До голяма степен именно неговите проповеди доведоха до реформация и по този начин спасиха нацията от гибелта, която иначе бързо би обхванала земята.

Ще му бъде даден. Наскоро откритият свитък от Мъртво море 1Q1s (виж том I, стр. 31; Том IV, стр. 86) гласи „ще се върне при него“.

12. Децата са техните потисници. Понякога се смята, че тези думи се отнасят до вековете на царете на Юда по това време, но това едва ли може да е вярно, защото владетелите по времето на Исая не са били необичайно млади, когато са започнали да царуват. Йотам е бил на 25 години, когато се възкачва на трона (4 Царе 15:33), Ахаз е бил на 20 (4 Царе 16:2), а Езекия е бил на 25 (4 Царе 18:2). Азария (Озия) обаче е бил само на 16 години, когато се възкачва на трона (4 Царе 15:2), но служението на Исая очевидно не е започнало до края на царуването на Азария (виж Исая 6:1). Манасия е бил на 12 (4 Царе 21:1), а Йосия само на 8 (4 Царе 22:1), когато са започнали да управляват. Тъй като царете по времето на Исая не са били буквално младежи, е малко вероятно това да е така, буквално, и с назначените от тях служители. Смисълът е, че владетелите по онова време са били деца по отношение на умствените си възгледи и способности. Липсваше опитно ръководство, на трона, у дома и другаде. Това, разбира се, беше особено вярно за Ахаз, който започна да управлява няколко години след като Исая получи призованието си и който беше наследен от добрия цар Езекия.

Жените управляват над тях. Отново значението е, че земята е била управлявана от мъже, които не са имали особени способности за управление. Въпреки че думите „деца“ и „жени“ не трябва да се приемат буквално, влиянието на надменните и разпуснати „дъщери на Сион“, описани в стихове 16–24, сигурно е упражнявало косвено влияние върху държавните дела чрез водачите. Вместо да помагат на съпружките си, такива жени са им били пречка и вместо да учат децата си на пътищата на праведността, те ги водят по пътищата на злото.

Тези, които те водят. Лидерът заема позиция с голяма отговорност, защото къде Той води, хората ще го следват. Когато водачите вървят в грешна посока, цели народи биват отклонявани от пътя. Гражданските и религиозните водачи от времето на Исая водеха твърдящите се за Божии народ по пътища на беззаконие и разрушение. Светът днес е под зли влияния, които неуклонно, но сигурно водят хората по пътища на злото, чийто край е вечна гибел. Никога през всички векове правилното водачество не е било по-важно от днес.

13. Господ се изправя. Когато злото достигне определена граница, която Господ е предопределил, Той ще се издигне в съд (РК 364; 5Т 208, 524). Ходатайството престава и започва изпълнението на съда. Бог умолява Своя народ да се покае и да се отвърне от злото си, преди да е станало твърде късно завинаги.

14. Древните. Тоест, старейшините и водачите, които управлявали земята. Те били „слепи водачи на слепи“ (Матей 15:14). Хората се обръщали към тях за напътствие и мъдрост, само за да бъдат водени по пътища на злото и глупостта.

Изяде лозето. Лозето представлява народа на Израел (гл. 5:7; виж гл.

1:1, 8, 27; 2:1, 3; 3:1, 8, 16; 4:3, 4). Гражданските и религиозните водачи бяха пазителите на лозето. Вместо да се грижат за него, те го бяха погълнали. Интересът им беше към самите тях, а не към благополучието на хората, които управляваха.

Плячката на бедните. Бедните на земята бяха измамани от онези, които управляваха тях. Причината за обедняването на хората беше алчността на онези, които заемаха влиятелни и властови позиции.

15. Вие биете моя народ. Народът на Израел беше Божий народ. Бедните и нещастните бяха също толкова Божии деца и бяха толкова уважавани от небесния Владетел, колкото и богатите. Бог забелязваше всяка несправедливост и щеше да държи всеки потисник отговорен за неговите злодеяния. Поради своята слабост и бедност слабите и нуждаещите се имат право на всеки човек, който твърди, че е Божий слуга. Да потискаш бедните означава да нарушаваш основните принципи на небесното царство. Бог няма да гледа благосклонно на онези, които придобиват богатство, като се възползват от бедните, а след това се опитват да спасят съвестта им, като правят дарове от нечестно придобити печалби на Господа.

16. Дъщери на Сион. След като обсъди князете и старейшините на Израел, Исаия сега се обръща към техните съпруги и дъщери, които са напълно дегенерирани. Никъде другаде в Библията няма толкова подробно осъждане на дегенериралата женственост, както тук. Жените от времето на Исаия са изобразени точно такива, каквито са били – суетни, надменни, високомерни, горди, заинтересовани от себе си, а не от Господа и нуждите на околните. В поразителен контраст е картината, която Петър дава за идеалната християнска женственост (Петър 3:1–5). Гордостта е била отличителната черта на „дъщерите на Сион“, докато „кроткият и тих дух“ е забележителната черта, която Бог ще види отразена в живота им.

Ходенето. Жените от Сион приличаха на походката на блудници, за да привлекат вниманието на мъжете. С протегнати вратове и зяпнали очи, с дрезгави стъпки и срамежливи погледи, жените ходеха по улиците, стремяйки се да привлекат вниманието към себе си и да поставят жертвите си под властта си (вижте Притчи 7:6–21).

Звънчене. В някои ориенталски страни малки сребърни камбанки са били прикрепяни към глезените, които издаваха звънтящ звук, докато носещите ги вървяха. Гривни се носеха както на краката, така и на ръцете, и те също издаваха звънтящ звук, докато момичетата вървяха по улиците. „Дъщерите на Сион“ следваха обичаите на дегенериращите народи около тях.

17. Краста. Жените щяха да бъдат поразени от различни видове болести и щяха да паднат жертва на брутални нашественици, които ги лишавали от скъпите им дрехи.

18. Смелостта. Буквално „красотата“.

Звънтящи орнаменти. Евр. „акасим“, буквално „гривни за глезени“, от корена „акас“, „да разклащам“ гривни“, „да звънтят“. „Акас“ е преведено като „звънтящ“ в стих 16.

Калцуни. Евр. шебисим, може би „мрежички за коса“ или „ленти за глава“ от злато или сребро, носени през главата, от ухо до ухо.

Кръгли гumi като луната. Евр. šaharonim, буквално „малки луни“, вероятно висулки с форма на полумесец, носени като огърлици. В древния Ориент са били използвани много видове украшения за врата, изработени от злато или сребро, или от скъпоценни камъни.

19. Верижки. Евр. neṭiphōth, буквално „обеци“. Вероятно това са били висулки, висящи от ушите.

Гривни. Гривните са били и все още са любимо украшение в ориенталските земи. Те често бяха големи и крещящи и често се носеха по няколко едновременно.

Шалтери. Евр. re'aloth, „воали“, т.е. шалове или дълги, развяващи се воали.

20. Шапки. Евр. пе'ерим, „украшения за глава“ от различни видове – вероятно включително диадеми, панделки, шапки и пищно украсени фиби за коса. Вижте също Изх. 39:28, където думата пе'ерим се използва за свещенически „шапки“ (вижте Езек. 44:18).

Украшения за краката. Евр. se'adoth, „гривни“, вероятно носени на краката, евентуално и на ръцете. Ориенталските жени често украсявали краката си толкова, колкото и ръцете си.

Ленти за глава. Евр. qishshurim, „ленти“, за главата или за гърдите. Това беше силно декоративна част от облеклото в източните земи, особено носена от булки.

Сравнете Йер. 2:32, където qishsurim е преведено като „облекло“.

Таблетки. Буквално „контейнери за дишане“, вероятно кутийки за парфюми или бутилки с аромат.

Обеци. Евр. lechashim, „талисмани“ или „амулети“, вероятно съдържащи магически думи и носени, за да произведат за носещия някакъв магически ефект.

21. Пръстени. Евр. tabba'oth, „пръстени“ за пръстите или ушите, също „печатни пръстени“ (виж Бит. 41:42; Изх. 35:22; Чис. 31:50; Естир 8:8).

Бижута за нос. Или „пръстени за нос“, много често срещано бижу на Изток, както днес, така и в древността.

22. Сменяеми костюми облекло. По-точно „официални рокли“, „празнични одежди“, „държавни рокли“. Сравнете Захария 3:4, „смяна на дрехи“. Дрехите, за които се говори, са били използвани само при официални поводи и са били събличани, преди носещият ги да се върне към дейностите от обикновения живот.

Мантии. Или „туники“, или „надтуники“.

Уимпълс. Евр. митпахот, голям „шал“, носен като „наметало“ върху туниката. Вижте

Рут 3:15, където митпахот се използва за завесата, носена от Рут. Наскоро откритият свитък от Мъртво море 1QIs (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86–88) пропуска „и превръзките“.

Карфи за хрупкане. Евр. charitim, вероятно „кесии“ или „чанти“ (виж 4 Царе 5:23).

23. Очила. Евр. gilyonim, от корена galah, „да разкрия“, „да разкрия“. Дали gilyonim се отнася до „прозрачни дрехи“, както смятат някои авторитети, следващи LXX, или до „огледала“, както предполагат други, според Вулгата, не е сигурно. Прозрачните рокли са били често срещани в древен Египет и може да са били възприети от жените на отстъпническа Юдея. Полираните метални огледала също са били често срещани в древния Ориент (вижте Изх. 38:8). Тъй като другите елементи в списъка се отнасят до предмети, които са били носени, гильонимите вероятно са били дрехи или някакви предмети, носени като част от костюма.

Фин лен. Дрехи от фин лен, понякога сравними с най-фината коприна или най-прозрачната марля, била високо ценена в древния Изток.

Качулките. Или „тюрбаните“, които допълваха облеклото и върху които се хвърляше воалът.

24. Сладък мирис. Тоест, „парфюм“, вероятно от балсамово масло.

Смрад. Или „миризма на мухъл“. Много хора, живеещи в лукс, биха били лишени от земно богатство. и отведени в плен в чужди земи. Асирийците били жестоки господари. Сенахирим твърди, че е отвел в плен 200 150 души от юдейския народ в Асирия през 701 г.

Сред пленниците той споменава по-специално дъщерите на царското домакинство, царските наложници и мъжете и жените музиканти. Много от „йерусалимските дъщери“, които парадирани с пищните си одежди по време на язвителното осъждане на Исаия, несъмнено били сред онези, съблечени и отведени в Асирия в позор и срам. Вместо благоухания аромат на парфюм, щело да се усеща миризма на мизерия, мор и смърт.

Вместо пояс - разкъсан. Вместо бродирани пояс ще има парцали - „въже“ около слабините вместо „пояс“.

Добре прическа. Евр. микше, „изкуствено прическа“. Вместо красива, добре поддържана коса, щеше да има подстригана глава на роб.

Стомахер. Евр. pethigil, „дреха“ от фин материал и изработка. Вместо с такава дреха нямаше да има нищо друго освен парче вретинце, което да се носи като покривало върху кръста.

Изгаряне вместо красота. Този превод е базиран на масоретския еврейски текст (виж том I, стр. 34–36), който гласи ki-tachath yophi. Както LXX, така и Vulgate пропускат фразата напълно, въпреки че преработката на LXX от Лукиан има тълкувателния превод tauta soi anti kallopistrou, „всичко това [ще бъде] за вас вместо украшение“. Това прави последната фраза от стих 24 обобщение на целия стих, а не последния елемент в списъка с беди. Четенето в KJV се основава на убеждението, че еврейската дума ki произлиза от глагола kawah, „да изгоря“, „да обгоря“, „да жигоса“. Не е известен друг случай на употреба на ki по този начин и е изключително съмнително, че това може да е значението ѝ тук.

Съвременните преводачи и коментатори са следвали предполагаемия превод на KJV, предполагайки, че жените от Йерусалим е трябвало да бъдат жигосвани като робини (виж превода на Мофат), както се жигосва добитък, с нажежено желязо. Неотдавнашното откритие на свитъка от Мъртво море 1QIs, датиращ от около 125 г. пр.н.е. и следователно с хиляда години по-стар от най-стария масоретски текст на Исаия (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86–88), решава проблема с четенето ki-tachath yophi bosheth, „така вместо красота, срам“, bosheth означава „срам“ (виж върху 2 Царе 2:8). По този начин еврейската дума ki приема обичайното си значение като съюз – „така“, „следователно“, „да“ или „защото“ – в този случай въвеждайки обобщаващата фраза за Исаия 3:24. Ki е преведена като „защото“ например в гл. 5:7; 51:3. Исаия. По този начин 3:24 предоставя интересна илюстрация на стойността на наскоро открития свитък на Исаия за възстановяването на оригиналното четене на еврейския текст.

25. Мечът. В предстоящите съдби мъжете от Юда щяха да паднат от меча на нахлуващите армии. Невъзможно е да се каже колко хиляди в Юда загинаха от ръцете на асирийците по време на Исаия. Ако над 200 000 мъже и жени бяха взети в плен по време на нашествието на Сенахирим през 701 г., възможно е броят на убитите в тази, първата му кампания, да е бил дори по-голям (вижте върху 4 Царе 18:13). Трябва да се отбележи обаче, че Сенахирим често е склонен към преувеличения.

Тоят могъщ във войната. Сенахирим споменава елитните войски на Езекия, падащи в ръцете му. Несъмнено много от най-смелите войници загинаха, а много други бяха отведени в плен в далечната земя на Асирия.

26. Нейните порти. Йерусалим е изобразен като съкрушена жена, седнала на земята пуста и огорчена, плачеща горчиво заради ужасите, които са я обзели. Преживяването на Израел от древността е записано „за наше поучение“ (Рим. 15:4), „за наше поучение“ (1 Кор. 10:11), с цел да избягваме да правим същите грешки (1 Кор. 10:1–10) и в резултат на това да осъзнаем славната цел, която Бог има за Своя народ днес (вижте Евр. 3:7, 8, 12–15; 4:1–3, 11, 14, 15).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–261Т 270

1–4РК 323

8 РК 324

9 ПП 455

10 8Т 250

10, 11 (Изд. 146); GC 540; 1С 469; 2С 648; 3С 272; 5С 431

12 FE 222; РК 324; 5Т 88

14–16, 18–23РК 306

25 1Т 270

ГЛАВА 4

3

В най-тежките моменти на злините, Христовото царство ще бъде светилище.

1. В онзи ден. Тоест, денят, описан в гл. 3:24–26. Няма прекъсване в линията на мислене между гл. 3 и 4. Разделянето на главите в този момент има тенденция да замъглява значението на гл. 4, която трябва да се счита за продължение на гл. 3. За подобни случаи на неточно разделяне на главите вижте върху 1 Царе 4:1; 24:1; 4 Царе 7:1; 11:21; 24:20. В гл. 4:1 Исая изобразява кулминацията на божественото наказание върху ненородените дъщери на Сион.

Седем жени. „В онзи ден“ – деня на войната (вижте на гл. 3:24–26) – цветът на Еврейската мъжественост би паднала под властта на Асирия или би била отведена в плен. За всеки годен за брак мъж щеше да има определен брой неомъжени жени. Жените щяха да се обърнат към малкото останали мъже с молба да се оженят за тях. Някои от тези жени, които са живели в лукс и безгрижие, гордо претенциозни в благоухания си блясък, щяха да се обърнат към един мъж с молба за такава защита и комфорт, каквито бракът може да осигури. Те щяха да заявят готовността си да работят за собствената си храна и облекло, което обикновено е отговорност на мъжете в Израел (Исх. 21:10). В страна, където полигамията вече е била често срещана, подобна ситуация би довела до значително увеличение на многобрачията.

Някои прилагат описаната в стих 1 ситуация директно към църквата днес, предполагайки, че „седемте жени“ представляват номинални християни, а „единият мъж“ Христос. Тези жени, обясняват те, „приемат“ християнството не искрено (виж Матей 25:1–13), а повърхностно, лицемерно и единствено с цел лична изгода. „Седемте жени“ предлагат да „ядат“ „собствения си хляб“ вместо „истинския хляб от небето“ (Йоан 6:32), да „носят“ „собствените си дрехи“ – „мръсните парцали“ от Исая 64:6 – а не съвършената дреха на Христовата праведност (Мат. 22:11–12). Приложено по този начин, Ис.

³ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

4:1 е написано, за да се подчертае ценността на искреността в религиозния живот, за разлика от самоправедността и лицемерието. Други сравняват „седемте жени“ с религиозни групи от християнския свят, които имат „вид на благочестие“, но отричат „нейната сила“ (2 Тим. 3:5).

Фигуративните приложения на думите на Исаия може да имат известна духовна стойност. Винаги е възможно е изявленията на един пророк да имат както вторично, така и първично значение. Върху този пасаж обаче няма вдъхновен коментар, който да насочва библийския изследовател при прилагането му във вторично значение. Именно този факт подтиква авторите на коментари да дадат само непосредствено историческо значение на този пасаж. Посланието от Исаия 3:16 до 4:1 първоначално е било адресирано до жителите на Йерусалим, живеещи по времето на пророка (виж стр. 25–38), както става ясно от контекста.

Отмахни нашия укор. На еврейски това е императив. Да бъдеш бездетен се е смятало от еврейските жени за срам и укор, наказание за грях (Бит. 30:23; 1 Царе 1:6; Лука 1:25). Жените от Юдея желяли майчинство и се обръщали към останалите мъже да станат техни съпрузи.

2. В онзи ден. Вижте стих 1. Това отново се отнася до деня на Божия съд над Израел, но този стих въвежда друг и по-ярък аспект на картината. Докато денят Господен ще донесе гибел на нечестивите, той ще донесе и спасение на праведните (вижте Мат. 16:27; Рим. 2:6–10; Откр. 22:12). Стихове 2–6 представят картина на Христос, „клона“ (вижте върху Ис. 11:1), като Изкупител и Освободител, и на славното дело, което Той ще извърши за Своя народ. Първоначално това предсказание е трябвало да се изпълни за буквалния Израел, но поради техния провал като нация, то ще се изпълни, по принцип, за духовния Израел (вижте стр. 25–38), при второто пришествие на Христос.

Клонът. Сравнете месианските пророчества от Исаия 11:1; Йеремиа 23:5, 6; 33:15; Захария 3:8; 6:12, където Христос е наречен „Клонът“ (вижте РК 592). Израел ще бъде пуст, като изсъхнало дърво (вижте Исаия 5:7), но клон на праведност ще изникне от потомството на Давид и ще даде плодове на праведност. Буквалният Израел ще загине като нация, но Исус в крайна сметка ще накара земята да процъфтява с праведност. Тази картина на пуста земя, която най-накрая дава изобилие от плодове, се появява многократно в Писанията (вижте Пс. 72:16; Езек. 34:27; 47:6–9; Осия 2:15, 21, 22; Йоил 3:18; Амос 9:13).

Плодът на земята. Първоначалната Обетована земя е била плодородна земя (Исх. 3:8; 33:3; Числа 13:27; Втор. 8:7–10). Тя щеше да даде плодовете си в изобилие, ако Божият народ само Му бъде верен (Втор. 28:1–12). Но ако се окажат неверни, щеше да има суша, опустошение и смърт (Лев. 26:14–39; Втор. 28:15–48; Осия 2:1–13). В крайна сметка Бог ще бъде милостив към Своя народ и те ще бъдат възстановени в Неговата благосклонност. Наистина, цялата земя ще бъде възстановена и плодовете на правдата ще я изпълнят (виж Исаия 35; 44:3–6; 55:10–13; 60:21; 61; 62; Йеремиа 3:18, 19; Езекиил 34:25–31; Осия 1:10; Йоил 2:19–27; Амос 9:13–15; вж. 2 Петрово 3:13).

Избягали от Израел. Тоест, остатъкът, който оцелява. Наскоро откритият свитък от Мъртво море 1QIs (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86–88) добавя „и на Юда“. Исаия ясно заявява, че онези, които са останали верни на Господа и чрез които Бог носи благословии на земята, ще избегнат опустошенията на войната, споменати в гл. 3:25, 26 (виж гл. 10:20–22; 37:31, 32). По време на нашествията на Сенахирим цялата земя на Юда, с изключение на град Йерусалим, временно падна в ръцете на асирийските нашественици. Само в Йерусалим остана малък остатък. С изключение на този остатък...

Унищожението на Юдея би било също толкова пълно, колкото и това на Содом и Гомор (гл. 1:9). На този малък остатък Исая даде благодатното обещание: „Остатъкът, който е оцелял от дома Юдов, пак ще пусне корени надолу и ще даде плод нагоре; защото от Йерусалим ще излезе остатък, и онези, които се спасяват, от хълма Сион; ревността на Господа на Силите ще направи това“ (гл. 37:31, 32). Както щеше да има остатък в онези дни, който нямаше да падне в ръцете на врага, така и в тези последни дни ще има остатък, който Господ ще запази и който няма да падне в ръцете на лукавия (вижте върху Втор. 18:15; том IV, стр. 35, 36; вижте GC 37; PK 592; PP 283–

288).

3. Ще се нарече свят. Голямото бреме на посланието на Исая беше святостта. Той видя Господа, седнал на престола Си, и беше дълбоко впечатлен от святия характер на Бога (гл. 6:3). Титлата, която той постоянно прилага към Бога, е „Светият Израилев“ (гл. 1:4; 5:19, 24; 10:20; 12:6; 17:7; 29:19; 30:11, 12, 15; 31:1; 37:23; 41:14, 16, 20; 43:3, 14; 45:11; 47:4; 48:17; 49:7; 54:5; 55:5; 60:9, 14). Това точно заглавие се среща извън Исая само шест пъти в Библията (4 Царе 19:22; Пс. 71:22; 78:41; 89:18; Йер. 50:29; 51:5).

Постоянната цел на Исая беше Израел да изостави греховете си и да стане свят народ.

Написано сред живите. Буквално „написано за живот“. Бог пази записи на всеки човек на земята. Имената на някои са записани за живот в книгата на живота. Вижте Изх.

32:32; Пс. 69:28; Езек. 13:9; Дан. 12:1; Мал. 3:16; Фил. 4:3; Откр. 3:5; 13:8; 21:27. Всички, чиито имена не бъдат заличени от книгата на живота, ще влязат в Божието царство като свят народ.

4. Мръсотията. Всички, които са готови да се откажат от греховете си, ще бъдат очистени от мръсотията си чрез кръвта на Христос. „Кръвта на Исус Христос, Неговия Син, ни очиства от всеки грях“ (1 Йоан 1:7). „Ако изповядваме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“ (1 Йоан 1:9; вж. Пс. 51:2, 10, 11).

Горене. Евр. ba'er, буквално „огън“, но преносно „гняв“ или „яроост“. Наскоро откритият свитък от Мъртво море 1QIs (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86) гласи s'r, буквално „буря“ или „буря“, но преносно „яроост“, вместо ba'er (b'r в неостроумния или безгласен еврейски текст [виж том I, стр. 25, 26]). Поради сходството на еврейските букви, транслитерирани s и b, едната може лесно да бъде сбъркана с другата, особено при думи като s'r и b'r, където преносните значения и на двете са практически идентични. Значението на последната фраза на стих 4 е същото, независимо кой от вариантите е приет за оригинален. LXX и Вулгата следват масоретския текст и четат „горене“. „Облакът и димът през деня“ и „пламтящият огън през нощта“ (ст. 5) се отнасят до видимото проявление на Божието присъствие, което е придружавало Неговия народ по време на пътуването им от Египет до Ханаан (Изх. 13:21; Числа 9:15; 10:34; 14:14). Както Исус беше с народа Си тогава, за да ги води, пази и благославя, така Той ще бъде с народа Си и днес по пътя им към небесния Ханаан (виж Зах. 2:5).

5. И блестящият. Свитъкът от Мъртво море 1QIs (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86–88) пропуска тези думи и нататък до „през деня“ в стих 6. Това очевидно е грешка от страна на писаря, който е преписвал свитъка от Мъртво море, или той вече е липсвал в документа, от който е направил копието си. Такива грешки при преписване са често срещани в древните ръкописи. Погледът на писаря пропуска кратък раздел от документа, от който преписва, между една дума и същата дума, повторена малко по-нататък.

Върху цялата слава. Като павилион, осеняващото Присъствие ще осигури
напътствие, увереност, безопасност и мир.

6. Скиния. Павилионът, който Бог обещава на Своя народ, ще ги защитава от всяко изпитание,
всяка трудност, всяка опасност, която може да се издигне, за да ги заплаши (виж Пс. 27:5; 91:1; Ис.
26:3, 4).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2, 3 ГК 485; ПК 592; 5Т 476

3 ГК 37

4 ДА 107

5, 6 ПП 283

6 ПП 191

ГЛАВА 5

1 Чрез притчата за лозето Бог извинява строгия Си съд. 8 Съдбите Си за алчност, 11 за похотливост,
13 за безбожие, 20 и за несправедливост. 26 Изпълнителите на Божиите съдби.

1. Сега ще пея. Исаия понякога е пророк на гибелта, а понякога пророк на надеждата. Той
говори с мили, мили думи, а след това с възмутени думи на гняв и ярост. В гл. 1:10 той се обръща
към водачите на Йерусалим като към „владетелите на Содом“, а към народа като към „народа
на Гомор“. Сега той се представя пред Израел като певец, пеейки патриотична тема, която ще
зарадва народа му. Сравнете много от псалмите на Давид и Песента на песните (вижте Амос 6:5).

Песен на моя възлюбен. Подобно на някои от своите събратя пророци, Исаия беше умел поет и
представи много от своите послания под формата на поезия и песни (гл. 6:10–13; 9:2–21; 10:1–11,
13–19, 28–34; 11:1–9, 12–16; 12; 13:2–22; 14:4–21, 24–32; 15; 16:1–11; 17:1–
6, 10–14; 18; 19:1–15; 21:1–15; 22:1–8; и т.н.).

Моят възлюбен. „Възлюбеният“, който притежаваше лозето, беше Бог; лозето беше
народът на Израел (виж Пс. 80:8–16; Мат. 21:33–41).

Плодоносен хълм. „Плодоносен хълм“ е била земята Ханаан, вероятно с конкретен препратка към
Йерусалим.

2. Той го огради. Евр. „azaq“, преведено като „ограден“, означава „да копая“ на библейски
иврит. Преводът „ограден“ е базиран на постбиблейски иврит. Контекстът обаче ясно показва, че
лозето е имало ограда или „стена“ около него (Исаия 5:5; вж. Мат.
21:33). Бог постави защитна ограда около Своя народ, за да ги пази. Разположението им в централните
планини на Палестина, далеч от непосредствен контакт с околните народи, беше предпазна мярка.
Божият закон и Неговите послания, изпращани чрез пророците, бяха ценни предпазни
мерки, предназначени да предпазят стъпките им от зло.

Камъните. Те, може би, представляват местните народи на земята, с техните
идолопоклонническа религия и зли обичаи.

Най-отбраната лоза. Тя представлява народа на Израел, внимателно подбран от самия Бог
(виж стих 7).

Кула. Кулата е представяла Храма (ДА 596).

Лозарска лин. Това може да се разглежда като представяне на институции като училищата на
пророците, които са били определените от Бог средства за възпитаване на добродетели и благодати
като праведност, справедливост, честност и чистота.

Грозде. Лозето е било засадено с цел да дава плодове, както и
смокиновото дърво в притчата от Лука 13:6–9 (вж. Матей 21:19, 34). Гроздето представлява

плодове на характера, отражение на божествения характер, който Израел трябваше да покаже пред света (вж. стр. 27–30).

Диво грозде. Вместо да дава плодовете на Духа, Израел даваше плодове на плътта (вижте Галатяни 5:19–23). Дела на жестокост и несправедливост, нечестност и измама, невъздържание и безнравственост, пренебрегване на правата на бедните и онеправданите, злоупотреба с вдовици и сираци – това са злините, които пророците постоянно порицават; това са „дивите гроздове“, споменати тук.

3. Мъжете от Юда. Исаия продължава да се обръща към мъжете от Юда и Йерусалим (виж гл. 1:1; 2:1; 3:1; 4:3, 4), онези, които твърдяха, че са Божият народ. Песента на лозето, като такава, вече е приключила и Господ, „възлюбеният“ на тази песен, говори на Своя народ чрез пророка.

Съдия. Сион е призван да произнесе присъда над себе си (виж Матей 21:40, 41). Бог отново кани Своя народ да разсъждава с Него (виж Исаия 1:18). Неговата молба е справедлива и те по необходимост ще признаят Неговата справедливост – и собствената си вина – ако се изправят директно пред фактите.

4. Какво е можело да се направи? Въпросът често е най-ефективното средство за изясняване на истината. Исаия пояснява чрез този проникателен въпрос, че Господ е направил всичко, което е било възможно да се направи за Израел. Той им е предоставил всяка възможност за развиване на характер, който да наподобява Неговия, и те са могли да обвиняват само себе си за своя провал (вж. стр. 30–33).

5. Премахнете живия плет. Бог ще оттегли защитната Си ръка от Своя народ и ще позволи на враговете им да ги ограбят и разпръснат. В резултат на прегрешението лозето ще се превърне в пустош.

6. Ще го опустоша. Бог не опустоши сам Израел, но чрез оттеглянето на Неговата защита позволила на външните врагове, сега Асирия, а по-късно Вавилон и Рим, да изпълнят Неговата воля (вижте 2 Лет. 18:18; 22:8). По-късно Исаия говори за това как Господ използва Асирия като „жезъл“ на Своя „гнев“ и „тояга“ на Своето „негодувание“ за наказание на Израел (гл. 10:5–7).

Нито е окопано. Грижата е от съществено значение, ако искаме едно лозе да бъде продуктивно. Без резитба и обработка то в крайна сметка ще се влоши и ще се превърне в пустош. Прекратяването на резитбата и окопаването сочи към отнемането на средствата за морална и духовна култура, осигурени от Господ (Лука 13:8; Йоан 15:2).

Тръни и бодили. Някога процъфтяващото лозе щеше да запустее и да запустее. Вместо грозде, то няма да даде нищо друго освен тръни и бодили. Дори небесата биха отказали благословиите си, а земята ще стане суха и неплодна. Бог е, Който дава живот и благословия (Яков 1:17). Задържането на Неговите благословии води до запустение и смърт.

7. Лозето. Бог не оставя народа Си в несигурност относно значението на Неговите послание към тях. Конкретното приложение на това послание към отстъпилия народ напомня за острото упреждане на Натан към Давид. „Ти си човекът“ (2 Царе 12:7) и за язвителната критика на Исус към юдеите: „Божие царство ще ви се отнеме и ще се даде на народ, който принася плодовете му“ (Матей 21:43).

Домът Израилев. Въпреки че мисията на Исаия беше предимно към царството Юда, някои от неговите послания бяха напълно приложими и за царството Израел. Притчата за лозето със сигурност беше предназначена предимно за Юда (ст. 3), но посланието за порицание и предстояща гибел беше също толкова подходящо както за Израел, така и за Юда. Терминът „Израил“ често се използва за обозначаване на народа на Юда (вижте Ис. 1:3; 4:2; 8:18; 31:6; Микей

1:14; 3:1; 6:2). Но фактът, че тук се споменават както „домът Израилев“, така и „мъжете Юда“, изглежда показва, че посланието се отнася и за двата народа. Ако „Израил“ тук уточнява северното царство, това пророчество е направено преди 722 г. пр.н.е., когато северното царство е паднало. Тъй като този народ е наближавал своята гибел, трудно може да се отрече, че пророк Господен, чиято основна грижа е била Юда, от време на време е хвърлял пророчески поглед към северния съсед на Юда в неговия час на криза.

Той очакваше съд. Бог очакваше Неговият народ да упражнява справедливост, но вместо това видя кръвопролития, несправедливост и потисничество навсякъде.

Вик. „Викът“ идваше от онези, които бяха понасяли потисничество или чиято невинна кръв се проливаше (виж Бит. 4:10; Втор. 24:15; Яков 5:4; Откр. 6:9, 10). Праведните не се отнасят един към друг по такъв начин, че виковете за помощ да се издигат до небето.

8. Горко им. Тук Исаия започва изброяването на поредица от бедни, които ще сполетят Израел в резултат на прегрешенията, конкретно споменати във връзка с всяко от тях. Тези прегрешения са „дивото грозде“ от стих 2. Не могат да бъдат изброени всички грехове на народа; назовани са само най-характерните за онази зла епоха.

Присъединявайте се към къща. Тази графична картина представя греха на алчността и алчността. Бог първоначално е замислил Израел да бъде народ от дребни земевладелци. За да се предпази от образуването на големи имения, той е предвидил юбилейната година (Лев. 25:13; 27:24) и закона за наследство за наследниците (Чис. 27:1–11; вж. 33:54; 36). Но тези разпоредби са били пренебрегнати, в резултат на което вместо голям брой дребни земевладелци се е появил клас от богати собственици и друг клас от бедни, безземни работници. Много от хората са били доведени до фактическо робство, а други, все още не роби, са били принудени да плащат прекомерни наеми. Михей, съвременник на Исаия, също е осъдил това зло (Михей 2:2).

Посред земята. Тоест, да си осигури монопол. Богатите класи нямаха интерес от благополучието на хората като цяло. Те бяха загрижени единствено за собствените си интереси. Не ги интересуваше дори бедните да бъдат напълно унищожени. Ситуацията бързо се приближаваше до мястото, където бедните скоро щяха да загубят всякакви владения, които притежаваха, а богатите щяха да останат да се наслаждават на продуктите на земята.

9. Много къщи. Онези, които лишаваша съседите си от собственост, за да увеличат собствените си имения, нямаше да се радват дълго на резултатите от своите потиснически мерки. Вместо да намерят просперитет и щастие, те щяха да се сблъскат с бедност и национална разруха. Нещата щяха да стигнат дотам, че големи и красиви имения щяха да останат необитаеми и занемарени.

10. Десет акра. Еврейската дума за акър обозначава конкретно земята, която може да бъде изорана за един ден от ярем волове. „Бат“ е бил 5,81 американски галона или 22 литра (вижте том I, стр. 167). С други думи, земята практически не би дала никаква възвръщаемост.

Един хомер. Десет ефи (същият обем като 10 бата) правеха един хомер; добивът му беше само една ефа. Вместо земята да дава реколта, реколтата ще дава много по-малко от количеството посета семе. Представената картина е картина на пълен провал и разруха.

11. Силни напитки. Вторият изброен грях е пианството и невъздържанието. Изповядващите, че са Божи народ, са били пристрастени към силните напитки. Те са ставали рано, за да имат повече време за пиене. От сутрин до вечер мнозина са мислели само за вино (виж Исаия 22:13; 28:7; Осия 4:11; Амос 6:6).

12. Арфата. Или лира. Музиката е била важна част от пианските им веселби (виж Амос 6:5, 6). Вместо да бъде използвана за слава на Бога, музиката се е превърнала в мощен инструмент в ръцете на врага, за да донесе разрушение на душата.

Те не се съобразяват. В техните диви и разпуснати гуляи съвестта на тези лакомници се изгори, истината и правотата бяха забравени и сърцата им се отвориха за всяка форма на зло. Похотта зае мястото на любовта, а насилието и ужасът - на праведността.

13. Отиват в плен. Буквално „отиват в плен“. Пленът все още не е бил започнато (виж на стих 7). Тук Исая излага причините за пленничеството. Той не представя пленничеството като свършен факт. Народът на Израел е бил пленен през 723/722 г.

Няма знание. Грехът е глупост. Онези, които вършат грях, показват, че не са мъдри, но глупаво. Грехът плаща заплата, не с просперитет, мир и чест, а с позор, горко и смърт. Който избира греха, избира смъртта. Бог ясно и многократно е посочвал какви ще бъдат резултатите от прегрешението. Също така, миналият опит често е показвал ужасните плодове на непослушанието. Сега народът на Израел и Юда разкриваше пълната си липса на „знание“, като упорстваше в злото и по този начин си осигуряваше собственото унищожение. Те бяха „унищожени поради липса на знание“, защото бяха „отхвърлили знанието“ (Осия 4:6).

14. Ад. Евр. she'ol, фигуративното обиталище на мъртвите (вижте 2 Царе 12:23; 22:6).

Уголемила се. Тоест, за да се справи с увеличения брой пристигащи от земята на живите.

Тяхната помпозност. Благородството на Йерусалим, множествата от хора, всички, които прославяха в сегашната си помпозност и се наслаждаваха на беззаконията си, щяха да слязат в погибел.

15. Злият човек. Сравнете гл. 2:9, 11, 17. Хора от всички класи ще бъдат смирили, малките, както и големите. Предстоящото унищожение нямаше да пощади никого.

16. Възвишен в съд. Тоест, почетен и оправдан в делата Си на справедливост. Грехът в крайна сметка води до унижение, но в крайна сметка праведността и справедливостта носят чест и слава. Делата на Господа са такива, че Му носят чест и слава пред цялата вселена.

Осветен в праведност. Буквално „светият Бог се показва свят в праведност“. Праведните отношения на Бог с хората доказват, че Той е свят по характер. Божият народ трябва да стане като Него по характер. Израел беше загубил от поглед факта, че Бог е свят и съответно не успя да разбере нито важноността, нито значението на праведността. Осъзнавайки възвишения характер на Бога, Исая носеше постоянното бреме Израел също да стане свят и праведен. Този идеал той винаги държи пред тях.

17. Според техния начин. Еврейският език може да се преведе и като „на пасището им“ (вж. Езекиил 34:11-15). Възстановеният Израел е представен като агнета, които се хранят щастливо и мирно заедно.

Пустошите места. Еврейският текст на останалата част от стих 17 е неясен. Преводът на RSV „угоени ярета и козлета ще пасат сред развалините“ е базиран на LXX и е подходящ за контекста. Според този предложен превод, земите, които днес са пусти, ще бъдат превърнати в пасища, в които домашните животни ще се хранят заедно в мир.

18. Привличат беззаконие. Третото „горко“ е насочено към онези, които упорстват в злите си пътища, напълно осъзнавайки какво правят. Те доброволно са обвързани с беззаконията си с въжета, така да се каже, и перверзно се съпротивляват на всяко влияние, предназначено да ги освободи (виж гл. 61:1).

Въже за каруца. Въжето за каруца е по-дебело и по-здрави от обикновено въже и представлява напреднал етап на бунт, в който нечестивите са обвързани с греховете си с неразрушими окови. Като упорстват в злото, те запечатват собствената си гибел.

19. Нека побърза. Тези грешници смело предизвикват Бога да продължи с това, което Той предлага да предприеме действия относно духа им на поквара. Те са непокорни в бунта си срещу Него. Исаия постоянно посочваше сигурността и близостта на предстоящата гибел. Името на втория му син, Махер-шалал-хаш-баз (гл. 8:3), означава „Ускори плячката, ускори плячката“. Това име е било предназначено като знак за Израел за близостта на гибелта, която Исаия толкова често е предсказвал (гл. 8:18). Но хората пренебрегнаха божествените предупреждения.

На тържествените послания на Исаия за предстоящ съд те подигравателно отговориха: „Нека Бог ускори гибелта, за която непрекъснато ни говориш. Бихме искали да я видим със собствените си очи.“

Така те си навлечеха собственото унищожение. Сравни Малахия 2:17; 3:13.

20. Наречете злото добро. Този, който упорито се съпротивлява на предупрежденията, че Бог в Своята милост изпраща, в крайна сметка ще стане толкова извратен в мислите си, че вече не е в състояние да прави разлика между добро и зло. Той искрено смята, че правилното е грешно, а грешното е правилно. Когато покварата достигне такъв предел, гибелта не може да се отлага дълго.

21. Мъдри в собствените си очи. Уверени, че знаят по-добре от Бога, тези извратени Непокаяните стават „суетни в помислите си“ и „глупото им сърце“ е заключено в тъмнина (Рим. 1:21; вижте ДА 213). Тяхната хвалена мъдрост е съвършена глупост (Рим. 1:22). Светът е пълен с хора, които гледат с презрение на онези, които вярват в Бога и се подчиняват на Неговото слово. Те намират недостатъци във всичко, което Бог е направил, и във всичко, което възнамерява да направи. Именно хора от този тип днес си причиняват горко на себе си и на света около тях. Това, от което тези хора се нуждаят, е да се вслушат във възвишените думи на псалмиста: „Млъкнете и знайте, че Аз съм Бог“ (Пс. 46:10).

22. Могъщ да пие вино. Това горко е подобно на онова, произнесено срещу пиещите вино вино в стихове 11, 12. Но горкото там е просто срещу група изоставени купонджии.

Това „горко“ проследява връзката между пиенето и несправедливостите, споменати в стих 23, като резултат от неговата употреба. Тези мъже са „силни“ в пиенето си и доблестни в практикуването на беззаконие.

23. Оправдайте нечестивите. Тоест, „оправдайте виновните“. Правото не означава нищо за тази класа. Те са готови да оневинят най-нечестивите хора в името на материална изгода. За подкуп ще обявят праведника за виновен, а нечестивия за невинен. Те са без морални скрупули. Начинът им на живот е скъп и няма да се спрат пред нищо, за да си осигурят необходимите средства. Една страна е достигнала окаяно състояние, когато хора от този тип седят на съдийския престол.

24. Пламъкът поглъща плявата. Буквално „като суха трева, предназначена за пламъка, потъва“. Свитъкът от Мъртво море 1QIs (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86) гласи: „като пламтящ огън той потъва“. Последното наподобява тълкуването на LXX, „изгорен заедно от необуздан огън“.

Като гнилоост. Тези мъже са напълно покварени и ще загинат в собствената си поквара. Както сухата трева се запали и се превърне в пепел, така ще бъдат погълнати и те.

Законът Господен. Ужасни са резултатите, когато законът Господен бъде отхвърлен (вж. ГК 586), защото без него няма начин да се определи кое е добро и кое е зло. Именно защото тези мъже бяха отхвърлили Божия закон, те потънаха толкова ниско в беззаконие, че се заеха с практиките, описани в стихове 8–23.

Презряха словото. Божието слово е винаги истинно и справедливо. Но тези мъже презряха Неговото свято слово (вижте на стих 21) и когато хората заемат това отношение, има малка надежда за тях.

25. Гневът Господен. Вижте Съдии 2:20; 4 Царе 13:3; 17:11. Това е страшен гняв. нещо, което да разпали гнева на Господа. Господ Бог е „милостив и благодатен, дълготърпелив и изобилстващ с милост и истина“ (Изм. 34:6). Той пламенно обича грешника, но напълно се отвращава от греха. Той няма да оправдае виновния; всъщност, Той не може да го направи и да бъде последователен в собствения Си характер – освен ако и докато виновният човек не се покае за злите си пътища. Когато беззаконието достигне точка, отвъд която няма надежда, божественото търпение спира и започва служението на гнева (5С 208; 9С 13). По времето на посланието на Исая беззаконието на Израел почти беше достигнало такъв предел.

Хълмовете наистина трепереха. Вероятно става дума за някакво ужасно земетресение, което е причинило големи разрушения и е било смятано за небесно наказание. Такова земетресение очевидно се е случило по време на управлението на Озия, вероятно през последната част от неговото царуване, няколко години преди смъртта му. Това може да е било земетресението не много преди това, което пророк Амос е получил призованието си (Амос 1:1). Споменът за това земетресение е бил все още жив в съзнанието на хората, когато Исая е предал това послание.

Разкъсан. Буквално „като карантия“ или „като отпадък“ (RSV). По времето, когато земетресението е ударило Много от тях избягали по улиците, където били убити, а телата им разпръснати наоколо.

Ръката Му е протегната. Тоест, в съд (виж гл. 9:12, 17, 21; 10:4). За отвръщането на Божия гняв вижте Пс. 85:4; Ис. 12:1; Ос. 14:4, а за ръката Му, протегната да поразява и унищожавя, вижте Изм. 3:20; 9:15; 2 Царе 24:16; Ис. 14:27.

26. Знаме. Евр. *nes*, „сигнал“, „знак“, „стандарт“. В древността най-бързият начин за комуникация е бил чрез сигнални огньове или дим, показвани от върха на хълма на върха. По подобен начин Бог обявява, че ще изпрати послание до народите. Това древно средство за комуникация предоставя на Исая образ, който той често използва (виж гл. 11:10, 12; 13:2; 18:3; 49:22; 62:10). Божието „знаме“ може да бъде знак на земята или на небето и е всяко послание, което Господ може да изпрати, независимо дали чрез ангелски или човешки пратеник, чрез природни явления или по какъвто и да е друг начин, който може да използва, за да говори на сърцата на хората. Когато Бог говори на народите, те ще отговорят, като изпратят своите армии (виж гл. 5:26–30). В този случай Исая говори по-специално за асирийците, които скоро ще нахлуят в Палестина (виж гл. 10:5–7).

Съскане. Буквално „свирка“. Както „знамето“ беше сигнал за око, така и „свирката“ ще бъде за ухото. И двете ще бъдат разбрани от народите, които ще откликнат бързо на Господния призив.

27. Никой няма да се умори. Картината от стихове 27–30 е за бързо напредваща армия (виж гл. 10:28–33). Армията напредва в перфектен ред към изпълнението на определената ѝ задача. Нищо не би я попречило. Сравнете начина, по който Бог възпрепятства египтяните, докато те напредват противно на Неговата воля (Изм. 14:23–25).

Сред тях. Свитъкът от Мъртво море 1Q1s (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86) пропуска това израз, както прави и LXX.

28. Чиито стрели са остри. Армията е готова за битка. Оръжията им са остри, конете им са в състояние за дългото, трудно пътуване, а колелата на колесниците им се въртят като вихрушка.

29. Ревът им. Тоест, бойният им вик. Армията се приближава като лъв – свиреп, смел, силен и решителен. Плячката няма да избяга. Бог е дал на тази армия заповеди за марш и божествената цел ще бъде изпълнена.

30. Те ще реват. Тук пророкът се обръща към друга фигура на речта, сравнявайки приближаването на асирийците с водите на потоп, който помита всичко пред себе си и оставя след себе си опустошение и разруха (виж гл. 8:7, 8).

Вижте тъмнина и скръб. Фигуративният рев на морето е съпроводен от тъмнината и ужаса на бурята.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 КОЛОНА 214, 284; ГК 20; ПК 17 2

КОЛОНА 215 3–

7АА 15; КОЛОНА 290; ПК 19 4

КОЛОНА 218, 298; ДА 596; ГК 20; 1С 510; 2С 123; 5С 117, 195, 240 7 КОЛОНА 214,

285, 298; ПК 17, 711; 8С 114 8, 11, 12 ПК 306 11–

138Т 114 20 АА 431;

ГК 192, 229,

557; ГВ 264; МЗ 346; МЛ 87; ПК 178; 1С 332; ЗТ 207, 324;

5Т 62, 438

20, 21 ПП 360; 8Т 114

22 РК 306

22–24МН 346

23, 24 ПП 360

24 8Т 97, 115

ГЛАВА 6

1 Исаия, във видение на Господа в славата Му, 5 бидейки ужасен, бива потвърден за словото си.

9 Той показва упоритостта на народа до неговото опустошение. 13 Остатъкът ще бъде спасен.

1. През годината. Това вероятно е било 740/739 г. пр.н.е. Датата очевидно е елемент от важност. В годината, в която Озия завърши дългото си 52-годишно царуване, Господ даде на младия мъж Исаия видение, потвърждаващо призванието му за пророчески сан, и му даде послание за укор за Израел (РК 305–307; 5Т 749, 750). Времето беше изпълнено с опасности и кризи. Великият асирийски цар Тиглатпаласар III се възкачва на трона през 745 г. и почти веднага започва серия от кампании, довели до завладяването на голяма част от Западна Азия (виж стр. 88). През 745 г. той потегля срещу Вавилония, през 744 г. отива срещу страната на североизток от Асирия, а между 743 и 738 г. прави ежегодни кампании срещу северозападната част на страната. В своите анали Тиглатпаласар често споменава Азриау от Иуда, за когото обикновено се смята, че е Азария (Озия) от Юда, който очевидно е водещият дух в съпротивата срещу асирийската агресия сред страните от средиземноморския регион на Азия. Споменава се и Менахем Израелски. Именно по време на походите на Тиглатпаласар срещу Запада умира Озия. Човекът, който е заел толкова силна позиция срещу Асирия, си е отишъл. Каква ще бъде съдбата на Юдея сега? Трябва ли целият свят да стане жертва на асирийските оръжия? Заради греховете си изповядващите се за Божи народ са се отказали от божествената защита. Асирийската мощ изглеждаше непобедима и изглеждаше...

само въпрос на време е Юдея да бъде победена и Асирия да завладее света.

Господ, седнал на трон. Това проявление на божествената слава се случи по време на едно от посещенията на Исаия в свещените места на Храма (РК 307). Бог е замислил Исаия да получи по-широко видение от това, което вижда да се случва около него. Бог е искал той да знае, че въпреки цялата мощ на Асирия, Той все още е върховен на Своя трон и контролира делата на земята.

Моисей получил подобно видение за Бога (Изм. 24:10). Повече от век преди времето на Исаия, пророк Михей видял Господа, седнал на трона Си, с небесните войски, стоящи до Него (3 Царе 22:19). По-рано, по време на царуването на Озия, Амос също видял Господа, стоящ до олтара в двора на Храма (Амос 9:1). По-късно, по време на вавилонския плен, както Даниил (Дан. 7:9), така и Езекиил (Ез. 1:1; 10:1-5) видели видения за Господа на трона Му, както и Йоан на остров Патмос (Откр. 4:1-6). Когато опасности обгръщат Божия народ и силите на тъмнината изглеждат на път да надделеят, Бог ги призовава да погледнат към Него, седнал на трона Си и управляващ делата на небето и земята, за да могат да се надяват и да се смеят. Вижте Ед. 173.

Свитата му изпълваше храма. По времето, когато му беше дадено това видение, Исаия стоеше в Храмовият двор се моли (РК 307). Пред него вратите на Храма се отвориха и в пресвятото място той видя самия Бог, седнал на Своя трон. Еврейската дума *hekal*, думата, често използвана за Храма, го определя като „храм“ или „дворец“ на великия небесен Цар (виж Пс. 11:4; 29:9; Ав. 2:20). „Шлейфът“ е дрехата на безкрайната Божия слава. Йоан (гл. 12:41) прилага това видение към Христос.

2. Серафимите. Евр. *seraphim*, буквално „горящи“ или „сияещи“.

Шест крила. Сравнете Откр. 4:8, където живите същества, които Йоан видя около Престолът също има шест крила. Живите същества, видени от Езекиил, обаче са представени с четири крила (Езекиил 1:6). Исаия вижда ангелите с две крила, покриващи лицето, в поза на почит и благоговение пред Бога, две крила, покриващи краката, и две, използвани за летене. Езекиил вижда живите същества с две крила, покриващи тялото, и две крила, разперени нагоре (Езекиил 1:11).

3. Свят, свят, свят. Ангелите около Божия трон са впечатлени от Неговото изключително качество – съвършена святост на характера. Живите същества, които Йоан видя около трона, също извикаха: „Свят, свят, свят Господ Бог Всемогъщи“ (Откр. 4:8). Бог се стремеше да внуши в ума на Исаия представа за Своята святост, за да може пророкът постоянно да държи това качество на божествения характер пред Своя народ, за да могат те по този начин да бъдат насърчени да оставят греховете си и да се стремят към святост. Свитъкът от Мъртво море 1Q15 (виж том I, стр. 31; том IV, стр. 86) пропуска думите „и каза“ и има думата „свят“ само два пъти.

Пълен с Неговата слава. Сравнете гл. 40:5. Осъзнаването на славата и святостта на Бог ще накара хората да застанат в смирение пред Него. Във време, когато тъмнина покриваше земята и гъста тъмнина - хората (гл. 60:2), Исаия очакваше с нетърпение часа, когато цялата земя ще бъде покрита с Божията слава.

4. Стълбовете на вратата. Буквално „опорите на праговете“, тоест гнездата, в които са били държани крилата на вратата. Самите основи на Храма сякаш се разтресоха от гласа на Бога.

Дим. Като от тамян, отразяващ светлата Божия слава. Сравнете Изх. 19:18, където планината Синай е покрита с дим и се тресе силно, и Откр. 15:8, където храмът е изпълнен с дим поради Божията слава.

5. Горко ми! Исаия е пророкувал горко на грешниците сред Божия народ (гл. 5:8–30). Сега, намирайки се в страхопочитателното присъствие на свят Бог, той дълбоко осъзнава собственото си несъвършенство на характера. Същото преживяване ще сполети и нас, когато се приближим до Бога.

Очите ми видяха. Това видение на Бога в Неговата святост и слава даде на Исаия представа за греховността и незначителността на човека. Гледайки към Бога, а след това и към себе си, той осъзна собствената си нищожност в сравнение с Вечния, вината си в присъствието на „Светия Израилев“ (гл. 5:24). Моисей скри лицето си, когато влезе в Божието присъствие (Изх. 3:6), а Йов се отвори от себе си и се разкая в прах и пепел (Йов 42:6).

6. Олтарът. Тоест, златният олтар за тамян (вижте Изх. 30:1–5), по същество олтар за ходатайство (вижте Изх. 30:6–8). Йоан видя молитви от сърцата на разкаяли се грешници, представени с тамян пред престола на благодатта (Откр. 8:3, 4).

7. Докосна устните ти. Въглищата от олтара представляваха пречистващата и рафинираща сила на божествената благодат. Те означаваха също така и преобразяване на характера. Оттогава нататък едно голямо желание на Исаия за неговия народ беше и те да преживеят същото дело на пречистване и преобразяване. Най-голямата ни нужда днес е от устни, докоснати от свят огън от Божия олтар.

8. Изпрати ме. Отговорът на Исаия беше незабавен. Подобно на Павел, Исаия имаше едно голямо желание за Израел – да бъдат спасени (виж Рим. 10:1). Той знаеше, че съдът скоро щеше да сполети виновния народ и копнееше да ги види да изоставят греховете си. Оттогава нататък единствената задача на Исаия в живота беше да носи Божието послание за предупреждение и надежда на Израел, за да могат те да видят любовта и святостта на Бога и да бъдат спасени в резултат на това.

9. Чуйте наистина. Подобно на много други пророци, Исаия се изправил пред трудна задача. Бог го предупредил, че посланието, което носи, до голяма степен ще остане нечуто, че въпреки всичко, което може да направи, хората ще продължат по злите си пътища. Очевиден провал ще бъде неговата нещастна участ, но със сигурност не повече, отколкото със служението на Исус (Мат. 13:14, 15; Йоан 12:37–41) и това на Павел (Деяния 28:26, 27). Тези думи на Исаия са цитирани многократно като приложими и за новозаветните времена. Въпреки това Исаия имал уверението, че делото му няма да бъде напълно напразно, защото Бог му разкрил, че остатък ще бъде спасен (гл. 1:9; 6:13; 10:21). Павел обаче осъзнал, че по негово време юдеите са взели окончателното си решение и са били отлъчени като Божи народ (Деяния 28:26–28; Рим. 9–11).

10. Направи сърцето. Духовните възприятия на Израел биха се оказали толкова скучни, че Те не биха обърнали внимание дори на най-въълнуващите послания, които Небето би трябвало да изпрати. Ситуацията би била подобна на тази на фараона, когато сърцето му се закоравяло и той отказал да се съобрази с посланието на Господа, дадено от Моисей (вижте Изх. 4:21). В дните на Исаия не Господ е заслепявал очите на хората или е правил сърцата им тежки; те сами са си навличали това състояние, като са отхвърляли предупрежденията, които Бог им е изпращал. С всяко отхвърляне на истината сърцето става закоравяло, а духовните възприятия по-притъпяващи, докато накрая настъпи пълна неспособност за възприемане на духовните неща. Бог не се радва на смъртта на нечестивите и прави всичко възможно, за да ги отвърне от злите им пътища, за да могат да живеят, а не да умрат (Езек. 18:23–32; 33:11; 1 Тим. 2:4; 2 Петрово 3:9).

11. Господи, докога? Исаия се изправи пред мрачна перспектива. Той едва можеше да повярва, че ситуацията, която Господ беше описал, може да продължи дълго време. Със сигурност след време хората щяха да се осъзнаят и да приемат Божието послание за спасение и избавление. Оттук и неговият въпрос.

Докато градовете. Тъжният отговор, който Господ даде на Исаия, беше, че ситуацията ще надделяваха, докато Юдея се самоунищожи. Нямаше надежда за покаяние, нямаше надежда за оцеляване. Остатък щеше да бъде спасен и заради тази вярна група Исаия трябваше да прогласи посланието си за спасение. Но народът като цяло щеше да откаже да се отвърне от злите си пътища. И този отказ в крайна сметка щеше да доведе до пълна и непоправима разруха. Градовете щяха да останат без жители, а земята напълно пуста и изоставена. Грехът носи не щастие, а горко, не просперитет, а разруха, не живот, а смърт. Това е великият урок, който Божиите говорители са донесли на света отново и отново (вижте Лев. 26:31–33; Ис. 1:20; 5:9; 14:17, 20; Йер. 4:7, 20, 23–27; 7:34; 9:11; 26:6, 18; Михей 3:12; и др.).

12. Преместиха мъжете далеч. Това се отнася за предстоящия плен. Първо от Асирия по времето на Исаия, а след това от Вавилон век по-късно, хората ще бъдат отведени в чужди земи. Това беше предсказано от Моисей, условно, преди Израел изобщо да влезе в Обетованата земя (Лев. 26:33; Втор. 4:26–28; 28:64).

Голямо изоставяне. Земята, която Бог е възнамерявал да разцъфне като роза, ще се превърне в пустота и ще бъде изоставена от своите жители. Вместо просперитет ще има разруха.

13. Десето. Тъй като някои подробности от еврейския текст от стих 13 не са напълно ясни, неговите Преводът и тълкуването са трудни. Буквален превод би гласял: „И все пак в нея [тоест, земята; вижте стих 12] ще има десета част и тя [земята или десетата част] ще бъде отново [или ще остане, или ще се върне], и тя [земята или десетата част] ще бъде за изгаряне като теревинт и като дъб, от чието отсичане [остава] пън в нея [земята или десетата част; или „в тях“, което означава теревинтът и дъбът] и свято семе в пъна ѝ.“

Основното значение на стиха е ясно. Стихове 11, 12 описват опустошението на Юдея по време на вавилонския плен. Въпреки че земята ще бъде напълно запустяла, това преживяване няма да означава края на Израел като нация (вижте Йер. 4:27; 5:10, 18; 30:11; 46:28). Тя ще се възкреси отново. Обезсърчаващата картина на народ, упорстващ в своята поквара, сляп и глух за посланията, които Исаия трябваше да им донесе, докато не бъдат отведени в плен, тук се слива с увереност, че земята няма да остане напълно изоставена завинаги и че Божията цел за нея в крайна сметка ще бъде изпълнена (РК 309, 310). Сравнете името на първородния син на Исаия, Шеар-Яшув, което буквално означава „остатък [ще] се върне“. Мисълта, че „остатъкът“ ще се „завърне“, се повтаря отново и отново в цялата книга (гл. 4:2, 3; 10:21; и др.). Не бива да се придава особено значение на факта, че остатъкът ще бъде „една десета“ от оригинала. В Библията десет е малко, понякога неопределено число и съответно една десета част би била малко число.

Дърво тейл. Вероятно теревинт, дърво, от което се е произвеждал терпентин. Дървото можеше да бъде откъснато и от него да не остане нищо освен пъна. Но от този пън щеше да израсне ново дърво. Следователно посланието беше насърчително и надеждно. Делото на Исаия не трябваше да бъде напълно напразно; накрая щеше да бъде спасен остатък.

Свято семе. В „пъна“ щеше да остане живот и това в крайна сметка щеше да поникнат отново и да се превърнат в ново дърво. Дървото е често срещан старозаветен символ за Божия народ (виж Исаия 65:22; Йеремия 17:8; вж. Дан. 4:14, 23). От това „свято семе“ ще се издигне нов и славен Израел.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1-13CE 90; CM 59; TM 213 1 MB

43 1-5CT

374; PK 307 1-7MH 432;

8T 281 1-8GW 21; 5T

750; 7T 153 3 GC 471; PK 310,

313, 371; 5T 751 5 DA 246; GC 471 5-8CE 90;

CM 59; GW 22 6, 7 AA

208; CT 370; FE 207; TM 256; 4T

529; 5T 252, 581; 6T 88; 7T 241, 251; 8T 29,

37, 297

6-8FE 472; 6T 325

6-11PK 308

7 PK 314

8 CE 20, 26, 27; CH 32; GW 451; MB 109; MH 148; MYP 25; TM 413; 6T 49, 325, 333;

8C 33, 185; 9C 46, 135

11-13PK 309

ГЛАВА 7

1 Ахаз, обезпокоен от страх от Рецин и Факей, е утешен от Исая. 10 Ахаз, имайки свободата да избере знамение и отхвърляйки го, приема за знамение обещанието на Христос. 17 Пророкувано е, че съдът му ще дойде чрез Асирия.

1. В дните на Ахаз. Вижте таблицата, том II, стр. 77. Това послание очевидно е било предадено около 734 г. пр.н.е., близо до началото на царуването на Ахаз (вижте стих 16). За историческия контекст на споменатите тук събития вижте том II, стр. 86.

Резин, царят на Сирия, и Факей. Асирийски източници сочат, че Озия е взел силна позиция срещу Асирия и вероятно също срещу сина си Йотам, но Ахаз бил приятелски настроен. Последният изпратил злато и сребро, които взел от Храма и от собствения си дворец, на Тиглатпаласар, за да купи асирийска помощ (вижте 4 Царе 16:5-10). От 4 Царе 15:29 знаем, че Факей от Израел е бил антиасирийски, защото Тиглатпаласар е дошъл срещу него; а от асирийски източници също знаем, че това е вярно и за Резин от Сирия. Вероятно повечето народи от Западна Азия по това време са били обединени в съюз срещу Асирия, а нападението на Факей и Резин срещу Ахаз е имало за цел да го сваля и да постави нов цар, а може би и да принуди Юдея да се коалиционира срещу Асирия.

Не можа да надделее. Според 2 Лет. 28:5-15 Юдея претърпяла катастрофално поражение от ръцете на Факей и Рецин, а Елат, на брега на Акабския залив, паднал в ръцете на Сирия (4 Царе 16:6). Но въпреки че бил обсаден, самият град Йерусалим не бил превзет (4 Царе 16:5).

2. Беше съобщено. Тоест, беше съобщено на Ахаз, живия представител на Давидовия дом. Атаката беше насочена по-специално срещу династията на Давид, тъй като целта беше да се сваля Ахаз и да се постави нов цар от дома на Тавеал на трона на Юда (ст. 6).

Сърцето му. В свитъка от Мъртво море 1QIs липсват тези думи.

Раздвижен. Или „разтърсен“. Ахаз бил ужасен от перспективата да бъде прогонен от трона (ст. 6). Отстъпник, той не се уповаваше на Бога и му се струваше, че царството му скоро ще падне.

3. Излезте сега. Въпреки че самият Ахаз беше нечестив цар, Господ нямаше намерение да позволи на династията на Давид да изчезне (виж Бит. 49:10; 2 Царе). 7:12, 13). Затова Исаия бил изпратен при царя, за да го информира за намерението на Господа да запази Юдея и да победи нейните нашественици.

Шеар-Яшув. Буквално „остатъците ще се завърнат“. Исаия и синовете му бяха определени от Бога като знамения за народа (гл. 8:18). Същото важи и за съвременника на Исаия, Осия, чиито деца също носеха значими имена (Осия 1:4–9). Исаия постоянно повтаряше това послание за завръщането на остатъка пред народа (гл. 4:2, 3; 10:21; и др.).

Горният басейн. Водоснабдяването на града винаги е било от значение по време на обсада. „Горният басейн“ е бил идентифициран с горния басейн на Гихон, известен като Кладенецът на Света Мария или Изворът на Девата (виж Йерусалим в израилтянски времена). Той е бил разположен в долината Кедрон от източната страна на Офел и южно от района на Храма. Именно от Гихон по-късно Езекия построява известния си акведукт, тунела Силоам (4 Царе 20:20; 2 Летописи 32:30), който довежда водата до басейна Силоам в града.

По времето на Ахаз този източник на вода е бил извън града по време на обсада и несъмнено тогава са били обмисляни някои стъпки за това как водата може да бъде вкарана в града и да бъде отказана на врага отвън.

4. Мълчи, не бой се. С помощта на небесния Господ нямаше нужда от страх. Но царят отказал да се уповава на Бог и вследствие на това се отдал на отчаяние, когато се сблъскал с обстоятелства, с които не знаел как да се справи.

Двете опашки. Израз на презрение. Привидно енергичните, но въпреки това изтощени царства на Израел и Сирия, и техните царе, бяха само тлеещи, димящи останки от огнени факли. Те почти се бяха изгорили. Още едно проблясване и щяха да изчезнат. Небесният Бог сега предсказва гибелта им, за да може Ахаз да проведе разумна политика по отношение на тях. Ахаз трябваше да вземе предвид възходящата сила на Асирия, а не залязващите царства на Сирия или Израел. През следващите 40 или 50 години Юдея щеше да бъде почти погълната от Асирия, но Ахаз водеше политика, която неизбежно щеше да е в полза на асирийците.

6. Срещу Юдея. Планът беше да завладеят Юдея и да я завладеят.

Постави цар. Ахаз трябваше да бъде детрониран, династията на Давид да бъде прекратена и нов цар, „синът на Табеал“, поставен на трона. Самоличността на този нов цар не е известна, но се смята, че е бил сириец, тъй като името „Тавеал“ е арамейско и означава „добрият [е] бог“. Израел и Сирия се бяха споразумели помежду си за нов марионетен монарх, който да седне на трона на Давид.

7. Няма да устои. Домът Давидов не трябваше да падне. Планът, предложен от Израел и Сирия, беше насочен срещу Бога и не можеше да успее. Бог имаше други планове за дома Давидов (виж Бит. 49:10; 2 Царе 7:12). Той нямаше да позволи на хората да се намесват в Неговата цел за Юдея, нито да прекратят династията, чрез която Месията трябваше да дойде.

8. В рамките на шестдесет и пет години. Значението на това предсказание е неясно. Според хронологията на царете, следвана колебливо в този коментар (виж том II, стр. 77, 143, 749), предсказанието е направено около 734 г. пр.н.е. и никоя хронология не поставя възкачването на Ахаз по-рано от 742 г. И все пак до 722 г. Израел, северното царство, е приключил с падането на Самария под властта на асирийците. Някои съвременни учени са...

заклучиха, че изречението, въведено с тези думи, е било вмъкнато от по-късен ръкопис. Те посочват факта, че това твърдение сякаш прекъсва потока на мисълта между стихове 8 и 9. Но няма сигурни доказателства, че е направено такова вмъкване.

Ако приемем, че числото 65 е било в оригиналния текст на Исаия и няма убедителна причина да се смята, че не е било, са предложени две възможни изпълнения. Шестдесет и пет години след 734 г. включително би била 670 г., когато Асархадон (681–669) царувал над Асирия. Факт е, че Асархадон (и след него неговият наследник Ашурбанипал, библейският Аснапер) е преместил някои месопотамски народи в бившата територия на северното царство (Ездра 4:2–10). Това е било дълго след като Израел е стигнал до края на съществуването си като нация (723/722 г. пр.н.е.). Асирийската политика за разпръскване на подчинените народи е била предназначена да заличи старите национални идентичности и лоялност. Толкова много израилтяни от десетте племена са били абсорбирани от съседните популации, че често са били наричани „изгубени“ племена. Вероятно някои от тях по-късно са се присъединили към пленниците от Юдея и са се върнали с тях след изгнанието, но като индивиди в еврейска общност, която е била продължение на старото царство на Юдея, а не на Израел.

Предложено е и друго тълкуване – че 65-те години може да са започнали около времето на земетресението, по време на управлението на Озия или Йеровоам II. Това земетресение е било знак за Господните съдби над Израел, споменати от Амос. Ако е така, Исаия тук просто се позовава на падането на Самария през 723/722 г. Това е възможно, но не е доказано, защото точната дата на земетресението не е известна. Тъй като не е дадена определена начална точка на 65-те години, днес не е възможно – нито е необходимо – да се определи значението на предсказанието. По всяка вероятност конкретно пророчество като това е било ясно и смислено за хората, по чието време е било дадено. Очевидно е било по-важно за тях да го разберат, отколкото за нас.

9. Ако не вярвате. Беше очевидно, че Ахаз не вярваше на уверението на Бог, че Факей и Рецин няма да успеят в планове си. Той все още се страхуваше. Без вяра е невъзможно да се угоди на Бога (Евр. 11:6), още по-малко да се подчиниш на Неговото мъдро и милостиво ръководство.

11. Поискай си знамение. Бог направи това предложение, за да укрепи вярата на Ахаз. Знаци като Те често се дават, за да се утвърди вярата на слаби или предубедени улове.

Попитай го или в дълбините. Масоретите (виж том I, стр. 34, 35) са разбирали съгласния еврейски текст h'mq sh'lh като ha'emeq she'alah, буквално „[в] дълбините питай“. Късните преработки на LXX и гръцките преводачи няколко века преди масоретите обаче са приели h'mq sh'lh като ha'emeq she'olah, „[до] дълбините на Шеол“. Няма начин да се знае кое е правилно, въпреки че граматическият баланс на думите на иврит е в полза на четенето „[до] дълбините на Шеол“. За значението на Шеол вижте 2 Царе 12:23; 22:6; Притчи 15:11. За други случаи, където се прави контраст между височината на небето и дълбините на Шеол, вижте Втор. 32:22; Йов 11:8; Пс. 86:13; 139:8.

12. Няма да питам. Ахаз отказа да бъде убеден. Не искаше да вярва и не искаше нищо, което би могло да му помогне да повярва. Беше определил политиката си, беше решен да я изпълни и се страхуваше от всичко, което би могло да го накара да я промени. Помощта, която търсеше, беше тази на Асирия, а не на Бога.

Изкушавай Господа. Тоест, подложи Господа на изпитание, като поискаш знамение. С това Ахаз разкри инатливостта и бунта си срещу Бога. Бог му предложи да му помогне и да го напътства,

но вместо това той избра да разчита на Асирия за помощ. Ахаз беше решен да няма нищо общо с Бога и ясно заявяваше този факт.

14. Самият Господ ще даде. Ахаз трябваше да получи знак от Господа въпреки собствената си воля, но знакът щеше да бъде по избор на Господа. За насърчение на онези, които щяха да останат верни в годините на криза, които предстояха, Бог счете за уместно да даде уверение, че ще бъде с тях. Един такъв знак народът вече имаше в лицето на Шеар-Яшув, първия син на Исаия (виж върху стих 3; вж. гл. 8:18), чието име означаваше „[остатък] [ще] се върне“ и чието присъствие беше постоянно напомняне, че при предстоящите асирийски нашествия един остатък ще бъде спасен.

Вие. На еврейски „вие“ е в множествено число. От стих 13 става ясно, че „вие“ тук се отнася до „дома Давид“, тоест до царския дом на Юда, чийто жив представител е бил Ахаз. Също така от стихове 1, 2 става ясно, че изразът „дом Давид“ обозначава самия Ахаз. Съответно, някои са приели множественото число „вие“ от стих 14 за форма на обръщение, сравнима с нашето редакционно „ние“, и заключават, че „знакът“ следователно е бил даден лично на Ахаз, като жив представител на „дома Давид“ и в качеството му на цар и водач на Юда. Други предполагат, че множественото число „вие“ се отнася до Ахаз и неговите наследници на трона на Давид.

Знак. Евр. 'oth, „знак“, „залог“, „белег“, „напомняне“. В Стария завет 'oth може или може не е чудо. По същество, както при дъгата на завета (Бит. 9:12), съботата (Изм. 31:13; Езек. 20:12, 20), кръвта на пасхалното агне върху стълбовете на вратите (Изм. 12:13) и кадилниците на Корей, Датан и Авирон (Чис. 16:38), отът е бил видимо напомняне за важна духовна истина. „Знамения“ в Египет (Изм. 4:8; 7:3; Втор. 4:34; и др.) и тези, дадени на Гедеон (Съдии 6:17) и Езекия (4 Царе 20:8, 9; Ис. 38:7, 8), са били чудотворни знаци, предназначени да предизвикат сътрудничество и да вдъхновят вяра.

Без изключение, „знакът“ се е състоял от предмет или събитие, чиято цел е била да потвърди или да напомни за духовната истина или пророческото послание, свързано с нея чрез Вдъхновение. Чудотворният елемент може да е налице или да не е. Самата същност на „знака“ е той да бъде буквално видим за човека или хората, на които е даден, така че от своя страна окото на вярата да може да възприеме Божията воля и да се хване здраво за Неговите обещания. Винаги, когато някой е поискал „знак“, както Бог сега е поканил Ахаз (Исаия 7:11), или когато самият Бог е избрал „знака“, той е бил, без изключение, буквално видим за онези, до които е бил адресиран.

В тази връзка е важно да се отбележи изявлението на Исаия: „Аз и децата, които Господ ми е дал, сме за знамения и за чудеса в Израил от Господа на Силите“ (гл. 8:18), изявление, чието значение се изяснява от факта, че се среща в същата пророческа последователност като „знамението“, обещано в гл. 7:14. Имената Исаия, Шеар-Яшув и Махер-Шалал-Хаш-Баз – които означават съответно „Господ ще спаси“, „Остатък ще се върне“ и „Ускорете плячката, ускорете плячкосването“ – всички те красноречиво говорят за предстоящи събития, свързани с предстоящите и повтарящи се асирийски нашествия в Юдея. Исаия и синовете му са „знамения“, предназначени от Бог, за да осигурят, ако е възможно, сътрудничеството на Ахаз и Юдея по време на годините на криза, съпътстващи разпадането и пленничеството на северното царство Израел.

Девица. Евр. „алма“. Тази дума, в единствено и множествено число, се появява само девет пъти в Стария завет (Бит. 24:43; Изм. 2:8; 1 Лет. 15:20; Пс. 46, надпис; 68:25; Прит. 30:19; 5. Сол. 1:3; 6:8; Ис. 7:14) и никога в контекст, където точното ѝ значение е сигурно. Това

Несигурността е породила различия в мненията относно това дали „алма“ трябва да се превежда като „девица“ или „млада жена“. Правени са сложни опити да се докаже, че означава изключително едното или другото, но доказателствата, представени досега в двете посоки, не са достатъчни, за да убедят всички еврейски учени. Еврейските лексикографи са съгласни, че „алма“ произлиза от корена „алам“, „да бъдеш [полово] зрял“, и че думата „алма“ означава „млада жена“, което предполага способност за раждане на деца. Както „алма“, така и „елем“, мъжката форма на думата, ясно означават физическа зрялост, но няма абсолютни доказателства дали те предполагат девственост или показват брачно състояние. Може да се отбележи обаче, че в 5. от Сол. 6:8, 9 „девици“, „аламот (множествено число от „алама“) са класифицирани с „царици“ и „наложници“ за разлика от „неосквернена“ млада жена. Според еврейския текст, „алмата“ от Исая 7:14 може вече да е заченала (вижте по-долу „Ще зачене“) и ако тя все още е била девица, когато Исая е говорил, тогава щяхме да се сблъскаме с друго чудотворно раждане, подобно на това на Исус, което би създавало дълбок богословски проблем. За допълнителна информация вижте „Проблеми в превода на Библията“, стр. 152–157.

Еврейският термин, който описва конкретно девствеността, е бетула, което означава строго „девствена“ и нищо друго в 50-те случая, където се появява в Стария завет. В библейската употреба бетула по дефиниция е била годна за брак жена, млада или стара, макар и вероятно млада, която е останала отделена от мъжете. Думата „алма“ не се използва нито веднъж по отношение на девствеността, както се използва бетула и нейните производни форми. Бетула няма сроден мъжки еквивалент, но често се свързва с бачур, „избран млад мъж“ или „отличен млад мъж“. Бачур и бетула изобразяват най-висшите еврейски идеали за млада мъжественост и млада жена, тъй като „елем“ и „алма“ означават физическа зрялост. Без нито едно изключение, където ясно се говори за морална почтеност и девственост, се използват бачур и бетула; „елем“ и „алма“ никога не се използват по този начин.

Исая говори за Бог, който се радва на Своя народ, както „млад мъж [бачур] се жени за девица [бетула]“ (Ис. 62:5). Най-значимо е, че Сион като образ на Божия народ, „целомъдрена девица“, parthenos (2 Кор. 11:2), е посочен в 4 Царе 19:21; Ис. 37:22; 62:5; Ер. 14:17; 31:4; Плач 1:15; и т.н., като бетула – но никога като „алма“. Всъщност, за Божия народ никога не се говори преносно като за „алма“; Той няма да се задоволи с нищо по-малко от църква, правилно описана като бетула. Бог не се интересува толкова от възрастта, колкото от характера. Исая използва думата „бетула“ общо пет пъти (гл. 23:4, 12; 37:22; 47:1; 62:5) и ако е имал предвид „младата жена“ от гл. 7:14 да се разбира като „девица“ в тесния смисъл на думата, логично би могло да се очаква от него да използва „бетула“.

и тук. Цитирайки Исая 7:14 обаче, Матей използва думата parthenos, която означава точно „дева“. Що се отнася до причините му за това, вижте Матей 1:23.

Контекстът на Исаия 7:14, заедно с гореспоменатите факти, свързани с думите, преведени като „знамение“ и „девица“, прави сигурно, че направеното тук предсказание е имало незабавно приложение в рамките на историческите обстоятелства, изложени в главата. Позоваването на Матей на предсказанието прави също толкова сигурно, че то сочи и напред към Месията. Много старозаветни пророчества имат двойно приложение като това, първо към по-близкото бъдеще, а след това и към по-далечното бъдеще (вижте Втор. 18:15).

В повествованието на Исаия 7 не се казва нищо повече относно самоличността на „младата жена“, за която Исаия тук говори. На еврейски обаче за нея се говори като за „младата жена“, което показва някаква конкретна млада жена. Дали тя е присъствала по това време или дали Ахаз или дори Исаия са знаели самоличността ѝ по това време, обаче не е сигурно (вижте „Еврейска граматика“ на Гезений, § 126; вж. Амос 5:19, където „лъв“ на еврейски се чете „лъвът“, тоест конкретният лъв, който е преследвал бягащия мъж). Въз основа на мълчанието на гл. 7 относно самоличността на „младата жена“, за която се говори в стих 14, някои предполагат, че предсказанието е намерило своето изпълнение в човек, непознат за нас, но добре познат както на Ахаз, така и на Исаия. Вярвайки, че „знакът“, за който се говори, непременно трябва да е чудотворен по природа и че думата „алма“ означава строго „девица“, а не просто „млада жена“, някои предполагат, че буквалното изпълнение на предсказанието в дните на Исаия изисква майката на обещания син да бъде, подобно на Мария, девица в тесния смисъл на думата. Разбира се, би било напълно възможно Бог да осъществи това, ако пожелае. Но такова дете, подобно на Христос, би представлявало съюз на божествената и човешката природа и по този начин би лишило Христос от уникалния Му статус на богочовешки Божи Син.

Предвид факта, че Ахаз е бил млад мъж на 21 години по това време (4 Царе 16:1, 2; вж. том II, стр. 77), други предполагат, че тази конкретна „млада жена“ може да е била неговата собствена съпруга или някоя друга млада жена от царската свита, присъстваща по случая. Трети път предполагат, че Исаия говори за собствената си съпруга, „пророчицата“ от гл. 8:3, която може да го е придружавала в мисията му да се срещне с цар Ахаз (вж. гл. 8:3). Фактът, че пророческото служение на Исаия продължило половин век или повече след това събитие, което се случило в началото на неговото служение (РК 382; вж. гл. 1:1; 6:1), прави сигурно, че самият той тогава е бил млад мъж и че съпругата му може с право да бъде наричана по това време „младата жена“.

Ще зачене. Еврейският глагол е в перфектно време, което обикновено означава завършено действие и обикновено би се превеждало като „зачена“. Пророците обаче често използвали перфектно време, за да обозначат бъдещо действие. Те били толкова уверени в изпълнението на своите предсказания, че говорили за бъдещи събития като за вече осъществени (вижте том I, стр. 27). На тази основа „ще зачене“ би бил по-точен английски превод. Не е възможно да се определи кой превод отразява по-точно намерението на Вдъхновението, но мнозина смятат, че най-естественото тълкуване на еврейския език показва, че зачеването на детето-знак вече се е случило по времето, когато Исаия е говорил. Последователността на времена в стих 14 изглежда изисква това.

Тези, които смятат „младата жена“ за собствената съпруга на Ахаз или за друга млада жена от царското семейство, предполагат, че това предсказание е представлявало „знамение“ за Ахаз, тъй като Исаия, вероятно, не би знаел, че е имало зачеване и че никой от тях по това време не би могъл да знае пола на нероденото дете. Но е важно да се помни, че

„Знамението“ в никакъв случай не е непременно чудотворно по характер (вижте гореизложеното в стих 14 под „Знамение“).

Ще се обади. Общоприетият еврейски текст гласи буквално „тя ще се обади“, въпреки че В редица ръкописи има надпис „ще го повикаш“. Според последното тълкуване все още нероденото дете ще бъде член на царското семейство, а майка му или съпругата на Ахаз, или някоя друга млада жена, чието потомство е било прерогатив на Ахаз да назове. Въпреки това, по-вероятно е правилно да се прочете „тя ще се обади“.

Емануил. Евр. „Иману Ел“, буквално „Бог с нас“ и означава „Бог е с нас“, тоест, както става ясно от контекста, за да ни избави от враговете ни. За месианското значение на името вижте Матей 1:23. Подобно на името Исая, което означава „Господ ще спаси [Юда]“, Шеар-Яшув (ст. 3), „останък [ще се] върне“, тоест Юда няма да падне със северното царство, и Махер-Шалал-Хаш-Баз, „Ускорете плячката, ускорете плячката“, името Емануил е било знаково име, определено от Бог, за да свидетелства за Неговата цел за Юда по това време и за естеството на събитията, които скоро ще се случат. Вижте по-нататък гл. 8:1–

3, 8, 10. Знакът на Емануил щеше да свидетелства за Божието присъствие с Неговия народ, за да го води, защитава и благославя. Докато други народи падаха в поражение, Юда щеше да бъде поддържан; докато Израел щеше да загине, Юда щеше да живее. Когато Сенахирим дойде срещу земята на Юда, за да я унищожи, Езекия, синът на Ахаз, несъмнено намери в думите на Исая относно Емануил източник на увереност и сила. В посланието си за насърчение към народа на Йерусалим Езекия ги уверява: „с нас е Господ, нашият Бог, за да ни помага и да води битките ни“ (2 Лет. 32:7, 8).

15. Масло и мед. „Маслото“ от библейските времена е било кисело мляко, смятано за деликатес в много части на Ориента дори днес (виж Изх. 3:17; Съдии 5:25). Земя на „мляко и мед“ е била земя на изобилие. Следователно споменаването тук за ядене на кисело мляко и мед предполага изобилие от храна. Земята е трябвало да бъде пуста, но ще има достатъчно храна за малцината, които са останали в нея след асирийското нашествие (Исая 7:22).

За да може да знае. Буквално „при [евр. ле] знанието си“, което означава „когато знае“.

Предлогът *le* има същото значение в Бит. 24:63, „привечер“; Бит. 3:8, „в хлад“; Бит. 8:11, „вечер“; 2 Царе 11:1, „по това време“; и т.н. Когато детето, което ще бъде наречено Емануил, стане достатъчно голямо, „за да отхвърли злото и да избере доброто“, то ще яде „масло и мед“. Дали това се отнася за 2-годишна или 3-годишна възраст, когато вкусовете на детето са станали ясно изразени, или за около 12-годишна възраст, когато моралното възприятие е добре развито, не е сигурно. Две или три години отук биха били около 732 г. пр.н.е., а 12 години, около 722 г. (вижте върху Ис. 7:1). Дамаск падна през 732 г., а Самария десет години по-късно. Малцината, които не бъдат отведени в плен, ще намерят изобилие от храна (виж стихове 21, 22) в пустата земя (виж стихове 17–20, 23–25). Вижте гл. 8:4.

16. За. евр. ки. Този съюз изисква „детето“ от стих 16 да се идентифицира със „сина“ от стихове 14, 15, а не със „сина“ Шеар-Яшув от стих 3, както някои предполагат.

Думата „ки“ прави стих 16 неотделим от това, което непосредствено го предхожда.

Освен това, определителният член „the“, предхождащ думата „дете“ от стих 16, изисква тук да се разбира последното предхождащо дете, в този случай Емануил.

Преди детето. Вижте стих 15.

Изоставена и от двамата си царе. Исаия беше увещавал Ахаз да не се страхува от Рецин и Факей, „двете опашки на тези димящи огнени главни“ (ст. 4). Сега той заявява, че детето, което скоро ще се роди, няма да е на повече от около две години, когато тези царе загубят тронове си. Ако Ахаз се възкачва на трона през 736/735 г., възможно е това интервю с Исаия да се е състояло в края на 735 г. или в началото на 734 г. През 735 г. Тиглатпаласар III от Асирия е ангажиран в кампания срещу Урарту в районите на Армения, през 734 г. воюва срещу Филистия, а през 733 и 732 г. срещу Дамаск (виж том II, стр. 61, 62). Асирия полага неуморни усилия да си осигури контрол над цяла северозападна Азия. В своята антиасирийска кампания Факей и Резин се обединиха срещу Ахаз, който се беше съюзил с Тиглатпаласар (4 Царе 16:5–7). Юдея не трябваше да се страхува, ако нейните водачи само се доверяваха на обещанието, имплицитно заложено в името Емануил: „Бог [е] с нас“. Докато детето-знак Емануил навърши около две години, царуването на Факей и Рецин ще приключи. Това ще бъде през 732 г., втората от двете години, в които Тиглатпаласар води война срещу Дамаск. Сравнете Иса. 8:3, 4, където отново е предсказано времето на изпълнението на това пророчество. Вижте 4 Царе 15:30; 16:9.

17. Господ ще доведе. Ахаз вече е заявил ясно, че няма да се обърне към Господа за помощ. Вместо това, той планира да разчита на Асирия (Царе 16:5–7). Но Исаия го предупреждава, че Асирия няма да се окаже помощ за Юдея, а по-скоро източник на бедствие (Исаия 7:17–20; 8:7, 8; 10:6). По-късно, когато Асирия нахлува в Юдея, последната ще търси помощ от Египет, но това също ще се окаже напразно (гл. 30:1–3; 31:1–3, 8). Всички тези неща пророкът сега се опитва да изясни на царя.

Цар на Асирия. За Юдея предстояха дни на мрак и опасност, дни на бедствие, каквито не беше преживявал от бунта на Йеровоам два века по-рано. Царят на Асирия щеше да нахлуе не само в Израел, но и в Юдея. Ако Юдея се беше обърнала към Господа, Той щеше да разшири благословиите Си и да не позволи на асирийците да дойдат срещу земята. Исаия искрено се стремеше да върне царя и народа му обратно при Бога, но те отказаха. Поради тази причина на Асирия щеше да бъде позволено да нахлуе в земята.

18. Съскане за мухата. Буквално „свиркане за мухата“, която да идва от далечните краища на Египет, тоест да призовава египетските армии. Периодът на Двадесет и четвърта династия в Египет е около 750–715 г. Но едновременно с тази династия е основана друга династия, основана от Пианхи, могъщ вожд на Нубия, който в крайна сметка разширил властта си до Южен Египет (виж том II, стр. 52, 53). Тази етиопска династия, Двадесет и петата, управлявала Египет от около 715 до 663 г. Когато Сенахирим дошъл срещу Юдея, очевидно при второто си нашествие в Юдея (виж том II, стр. 64), Тахарка (виж том II, стр. 53, 64, 65, 160; и вижте 4 Царе 18:13; 19:9), четвъртият цар от Двадесет и петата династия (виж том II, стр. 53, 77), заплашил асирийското настъпление (виж 4 Царе 19:9; Исаия 37:9). Много от юдейците вероятно разчитали на Египет за избавление от Асирия (4 Царе 18:21). „Етиопският“ цар на Египет тук е наречен „муха“, защото мухата е вредител и египтяните биха се оказали по-скоро досада, отколкото помощ за Юдея. Исаия посочва глупостта на Божия народ да се обърне към Египет за помощ (Ис. 30:1–7; 31:1–3). Господ, а не Египет, ще спаси Юдея от Асирия (гл. 31:4–9; 37:33–36).

Пчелата. Асирия е сравнена с пчела. Пчелите тук символизируют упорит и страховит враг (Второзаконие 1:44; Пс. 118:12). Ужилването на пчела, колкото и болезнено да е, рядко е фатално. Асирия ще дойде срещу Юдея като жезъла на Божия гняв (Исаия 10:5–7), но народът няма да загине.

19. Те ще дойдат. Образът на нахлуващите насекоми продължава. Египтяните и асирийците ще дойдат в земята като мухи и пчели и ще проникнат във всички части на страната.

20. В същия ден. Тоест, по едно и също време. Пророкът дава допълнителни подробности относно развитието на събитията в Юдея.

Нает бръснар. Фигурата се променя. Исаия преди това е оприличил Юда на болен човек, по тялото му не е останало нито едно здраво петно (гл. 1:5, 6). Сега народът е сравнен с човек, подложен на върховното унижение да бъде обръснат от главата до петите, включително дори брадата си, чиято загуба е била смятана от ориенталците за голям позор.

Отвъд реката. Ефрат (вижте върху Исус Навин 24:2). Асирия ще бъде използвана като инструмент в ръцете на Господа, за да опустоши и смири непокаялата се Юдея. Сравнете подобната фигура, използвана в Исаия 10:5–7.

21. Млада крава. При асирийското нашествие земята ще бъде до голяма степен опустошена. Сенахирим твърди, че е взел „голям и дребен добитък безброй“. Под „голям добитък“ асирийците са имали предвид крави и волове, а под „дребен добитък“ – овце и кози. Въпреки че по-голямата част от добитъка е бил изчезнал, тук-там някой от останалите е успял да спаси малка крава и може би няколко овце.

22. Изобилието от мляко. Останалите в земята обаче няма да бъдат изоставени от Господа. Небесната благословия щеше да почива върху тях и те щяха да имат „масло и мед“ за ядене. Въпреки че човек можеше да донесе проклятие, Бог щеше да благослови верния остатък. Вижте стих 15.

23. Хиляда сребърника. Тоест, „сребърници“ или сикли (виж върху Бит. 20:16; вж. 5. Сол. 8:11). Една сребърна монета за лоза вероятно е била висока цена и следователно тези лози трябва да са били от най-отбрания сорт. Смесът тук е, че най-добрите лозя ще се върнат в пустошта поради липса на грижи. Когато „лозето“ на Израел е било прокълнато, то е родило тръни и бодили (Ис. 5:6).

24. Със стрели и лъкове. Те се носели за защита от диви животни животни, дебнещи в някога обработваемите, но сега запустели райони на страната. Или може би мъжете са ловували дивеч в тези райони.

25. Това ще бъде изкопано. Буквално „това, което преди беше изкопано“.

Няма да дойде. На еврейски език пише „няма да дойдеш“.

Трънки и бодили. Някога мирни и продуктивни земеделски земи щяха да се превърнат в пустош, защото бившите им собственици и стопани бяха отишли в плен, за да не се върнат никога в родината си.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2, 4–7, 9 РК 329

14 ДА 578

14, 15 РК 695

15 Ед 231; 2 Ср 397; 8 Ср 250

ГЛАВА 8

1 В Махер-шалал-хаш-баз той пророкува, че Сирия и Израел ще бъдат покорени от Асирия. 5 Юда също поради неверието им. 9 Божиите съдби ще бъдат неустойими. 11 Утеха ще бъде за онези, които се боят от Бога. 19 Големи страдания за идолопоклонниците.

1. Освен това. Буквално „и“, тук еквивалентно на „тогава“ или „отново“. На иврит *waui*, „и“, свързано с формата на глагола *uot'mer*, „каза“ (буквално, „ще кажа“),

тук изглежда дава това, което е известно като „wau последователна конструкция“ (виж том I, стр. 27). Това свързва гл. 8 с гл. 7 и я прави продължение на този разказ. С други думи, гл. 8 трябва да се разглежда като продължение на гл. 7 и следователно като нейно обяснение или уточнение. Съответно, инцидентът от гл. 8 трябва да се разбира като пряко свързан с този от гл. 7. Времето на това пророчество е приблизително същото като това на предишната глава, или края на 735 г., или началото на 734 г. пр.н.е. (вижте за гл. >7:1, 16). Самото пророчество е тясно свързано с това от предходната глава и трябва да се разбира на фона на тази глава.

Свитък. Евр. gillayon, „плоча“. Същата дума е преведена като „очила“, което означава „огледала“, в гл. 3:23.

Мъжка писалка. Буквален превод на еврейското „cheret 'enosh“, идиоматичен израз. означава „обикновена писалка [или стилус]“, т.е. писалка или стилус за обща употреба.

Махер-шалал-хаш-баз. Буквално „ускори плячката, ускори плячката“. Това име, записано на плоча, е трябвало да обозначи непосредствената близост на асирийското нашествие, предсказано в гл. 7:17–25. В продължение на почти година преди раждането на детето това име е носило своето безмълвно, символично послание за жителите на Йерусалим, давайки им достатъчно възможности да размишляват върху значението му. Вижте по-нататък стих 8.

2. Свидетели, които да запишат. Тоест, да „удостоверят“ автентичността и по този начин да подчертаят важността на документа. Урия е свещеникът, когото по-късно Ахаз призовава да построи нов олтар за Храма според образа на олтар, който е видял в Дамаск (вижте 4 Царе 16:10, 11). Самоличността на Захария не е известна.

3. Пророчицата. Изглежда, че съпругата на Исая също е имала пророчески дар и му е помагала в служението му. Жените, които са упражнявали този дар, са носили титлата „пророчица“ (Съдии 4:4; 4 Царе 22:14; 2 Летописи 34:22; Лука 2:36). От друга страна, тази титла може да ѝ е била дадена просто защото е била съпруга на пророк. Махер-шалал-хаш-баз е вторият син на Исая (виж Исая 7:3). Тъй като първият син на Исая е бил знак за хората, че „остатък“ ще се „завърне“, вторият е трябвало да бъде знак за бърз съд. да дойде.

4. Баща ми. До едногодишна възраст детето обикновено може да каже „да да“ и „мамо“. Преди това дете да навърши две години, асирийците щяха да ограбят както Израел, така и Сирия. Това пророчество се изпълни през 732 г., когато Факей и Резин загубиха тронове си, а по-късно и живота си (Ис. 7:16; вж. 4 Царе 15:30; 16:9). По този начин написването на името Махер-шалал-хаш-баз върху плочата беше знак за скорошното идване на асирийците, за да „ограбят“ Самария и да „разграбят“ Сирия (вижте върху Ис. 8:1). Така Израел и Сирия паднаха под властта на Асирия. Юдея беше пощадена за известно време. Бог беше казал на Ахаз да не се страхува (гл. 7:4) и беше предсказал раждането на детето-знак Емануил, като уверение, че Господ ще бъде с Юдея и ще я пощади от нещастната съдба, която сполетя съседите ѝ на север.

На една глинена плочка Тиглатпаласар заявява, че народът на Израел е свалил своя цар и че след това той е поставил Осия на трона (виж том II, стр. 85). Според Царе 15:29, 30, именно в дните на Факей Тиглатпаласар завладява „Гилаад и Галилея, цялата земя Нефталим и ги отвежда в плен в Асирия“ и че Осия убива Факей и заема трона му. А според 4 Царе 16:7–9, когато Ахаз призовава асирийска помощ, Тиглатпаласар превзема Дамаск, отвежда народа му в плен и убива Рецин. Вместо да се уповава на Бог за помощ, Ахаз моли Тиглатпаласар...

Тиглат-паласар, за да го спаси от ръцете на царете на Израел и Сирия (4 Царе 16:7). Но правейки това, Ахаз само е предизвиквал наказания върху Юда. Летописецът заявява, че с прегрешенията си Ахаз е направил Юда „гол“ и че въпреки че Тиглат-паласар дойде, той „го притесни, но не го укрепи“ (2 Лет. 28:19, 20).

6. Водите на Силоам. Този акведукт течеше от извора Гихон, в пещера в източния хълм на Йерусалим, чиито води образуваха поток, който се вливаше в стария Силоамски басейн. По-късно тунел, построен от Езекия (в който е намерен надписът Силоам; вижте том II, срещуположно на стр. 65; стр. 87), отвеждаше водите на Гихон към нов Силоамски басейн вътре в града. Тези тихи води на Силоам представляваха посланието за увереност срещу Асирия, което се имплицитно съдържаше в името Емануил: „Бог е с нас“. Да откажеш спокойно течащите води на Силоам означаваше да откажеш Божия съвет. Като се обърна към Асирия за помощ, Ахаз докара върху Юда „води на реката [Ефрат], силни и многобройни“, защото „реката“, „царят на Асирия“, щял да „прелее всичките си брегове“ и да залее „ширината на твоята земя [Юда]“ (ст. 7, 8). Всичко това се подразбираше в името Махер-шалал-хаш-баз, „Ускори плячката, ускори плячката“ (виж на стих 1).

Радвайте се в Резин. Значението на останалата част от стих 6 е неясно по отношение на контекста му. Ахаз и народът на Юда бяха в смъртен страх от Резин и Факей, син на Ремалия (гл. 7:1, 2). Въз основа на корекция на еврейския текст някои са превели последното изречение като „разтопиха се от страх пред Резин и сина на Ремалия“ (RSV; и др.). Макар че това четене е в съответствие с контекста, то включва и донякъде неправдоподобна реконструкция на еврейския текст. Други, предполагайки, че изречението е ранна редакционна вмъкнатка, предполагат, че ако бъде пропуснато, стих 7 ще следва стих 6 естествено и без никакво прекъсване в хода на мисълта. Заслужава да се отбележи обаче, че свитъкът от Мъртво море 1Q1 потвърждава четенето на масоретския текст.

7. Водите на реката. Асирия тук е посочена под символа на река Ефрат (вижте върху Исус Навин 24:2; вж. Йеремиа 47:2), а бъдещите асирийски нашествия в Юдея са описани под образа на река, която прелива от коритото си и залива съседната провинция. Тези води първо ще погълнат народа на Израел, а по-късно ще „прелеят“ (Исаия 7:8) в Юдея. Асирийците често говорели за своите армии като за смазващи народите като потоп.

8. Минете през Юдея. Поради непокорството и неверието си, земята на Юдея няма да остане напълно свободен от асирийска атака. Израел щеше да загине напълно, но Юдея нямаше да бъде напълно смазана. Малък в началото, потопът щеше да се увеличава по размер, докато водите стигнаха „до врата“ (виж гл. 30:28) на Юдея. Историята е записала, че в крайна сметка цяла Юдея, с изключение на град Йерусалим, падна временно в асирийски ръце (виж 2 Царе 18:13).

Разпъването на крилете му. По-скоро „на крилете му“, по отношение на разпростиращите се води на реката, течаща през бреговете ѝ от двете ѝ страни. Разбира се, самата река е представлявала асирийския цар (ст. 7).

Запълнете широчината. Вижте предходното.

Емануил. За това име вижте гл. 7:14. Споменаването на името Емануил е напомняне, че Израел може би е имал Бог със себе си (вижте гл. 7:14). Те напълно се отказаха от Божието присъствие, а Юда почти. Много от водачите и народа на Юда бяха изоставили Господа и в резултат на това Неговото присъствие не можеше да бъде с тях. Но други, малък остатък, бяха верни и щяха да бъдат спасени. Това послание беше дадено предимно за тяхна полза.

9. Свържете се. Евр. *ro'u*, от *ra'a'*, което може да означава или „да бъдеш лош“, „да бъдеш недоволен“ или „да разбиеш“. Съответно, *ro'u* би означавало или „да бъдеш недоволен“, или „да бъдеш разбит“. Преводачите на латинската Вулгата вероятно са взели безгласния еврейски текст (виж том I, стр. 27, 34, 35) на думата *ro'u* като произлизаща от корена *ra'ah*, „да имате отношения [един с друг]“, и съответно са превели *ro'u* като *congregamini*, „събирайте се [се]“ или „свържете се [се]“. Преводът на KJV следва това възможно четене на латинската Вулгата. Преводачите на LXX изглежда са имали пред себе си еврейски текст, който е гласял *de'u* вместо *ro'u* и е превел *de'u* на гръцки като *gnōte*, „знаете“. В еврейския език буквите *r* и *d* са почти еднакви на външен вид и едната може лесно да бъде сбъркана с другата (виж стр. 14; за примери вижте Бит. 10:4; 25:15; Исус Навин 9:4; 1 Царе 12:11; 2 Царе 8:12; 23:30). Думата *De'u* произлиза от корена *yada'*, „да знам“, а формата *de'u* би се превела като „познавам“. *De'u* предлага тълкуване, което е по-хармонично с контекста, и може да се преведе на английски като „приемам знание“ или „познавам“. На еврейски Исая 8:9 се появява в поетична форма и преводът „познавам“ би стоял паралелно на думите „внимавам“ (вижте том III, стр. 24–27).

Вие, хора. Буквално „вие, племена“, което означава „вие, народи“. Исая тук говори на езически народи, които биха помислили да „се съветват“ (ст. 10) срещу Бога, и ги предупреждава, че „Бог е с нас“. В поетичната форма на стих 9 „ви, хора“ е паралелно на „ви, от далечни земи“.

10. Съветвайте се заедно. Бог е способен да осуети всичките замисли на злите хора, които се заеха да осуят Неговото намерение. Той направи това в дните на Ахаз и прави това и днес.

Бог е с нас. Евр. „Иману Ел“, същите думи, транслитерирани в стих 8 като Емануил. Стихове 9 и 10 изясняват значението на посланието на Емануил, което Бог се опитваше да внуши в сърцата на Своя народ. В крайна сметка съветите на асирийците не успяха да надделят срещу Божия народ, поради факта, че Той беше „с“ тях (виж гл. 10:5–12). Исая усърдно проповядваше това послание на Емануил на народа на Юда и несъмнено мнозина се научиха да се уповават на Бога. Цар Езекия, син на Ахаз, беше един от тях. Когато Сенахирим дойде срещу Юда, Езекия насърчи народа си с тези вдъхновяващи думи: „Бъдете силни и смели, не се бойте и не се ужасявайте от асирийския цар, нито от цялото множество, което е с него; защото с нас са повече, отколкото с него; с него е плътска ръка; но с нас е Господ, нашият Бог, за да ни помага и да води битките ни“ (2 Лет. 32:7, 8).

Тъй като Езекия се уповаваше на Господа, Бог беше с него и в крайна сметка 185 000 от войската на Сенахирим бяха убити за една нощ от ангела Господен (2 Царе 19:35).

11. Пътят на този народ. Исая не трябваше да се поддава на популярната тенденция да се отдалечава от Бога. Бог даде тази заповед категорична: „със силна ръка“. Следователно Исая не е нужно да се съмнява относно правилния начин на действие.

12. Не казвайте. Въпреки че Бог говори лично на Исая, Той се обръща към „този народ“ (ст. 11). На еврейски „вие“ е в множествено число и Бог продължава да говори на хората чрез стих 15. В стих 16 Той отново се обръща лично към Исая.

Конфедерация. Евр. *qesher*, „заговор“, както думата се превежда в повече от половината случаите, в които се случва (2 Царе 15:12; 4 Царе 15:15, 30; Езекиил 22:25; и др.). Във 2

Лет. 23:13 и другаде е преведено като „предателство“. Само в Ис. 8:12 е преведено като „конфедерация“. В този смисъл означава „конфедерация“, сформирана с цел заговор срещу някого. Днес думата „конфедерация“ обикновено се използва в благоприятния смисъл на „съюз“, въпреки че все още означава и „обединение на лица за незаконни цели“ – по-обща употреба, когато е бил преведен КJV. Именно в този последен смисъл думата се използва тук. Сирия и Израел са се заговорничили заедно или са били „в съюз“ срещу Юда (гл. 7:2, 5, 6), а Ахаз, от своя страна, е сключил съюз с Асирия срещу Израел и Сирия (4 Царе 16:7-9). Ахаз и народът на Юда се страхували от израилтяно-сирийския заговор или конфедерация и се обединили с езичниците в опит да му противодействат. Именно защото се уповаваше на езичниците за помощ, вместо на Бога, Ахаз беше смъртен от Господа. Това беше укор към небесния Бог, че Неговият твърдял народ влиза в „конфедерация“ с идолопоклонници. Бог искаше Неговият народ да стои сам, отделен от света. Ние трябва да се съветваме с Бога и да намираме силата си в Него. Само така можем да имаме присъствието на Господа с нас; само така можем да извършим Неговото дело по Неговия начин. Когато Божият народ сключва съюзи от какъвто и да е вид с онези, които не Го познават, тогава политиката на хората неизбежно ще измести принципите на Небето и делото на Господа ще пострада. Нашата сила не се крие в тясната връзка със света, а в пълното отделяне от него.

13. Осветете Господа на Силите. Вместо това, „Свет почитайте Господа на Силите.“ Исаия беше получил видение за Божията святост (гл. 6:1-4) и сега той призоваваше народа на Юда да признае светостта на Господа. Ако народът не получи видение за безкрайната Божия святост, той никога нямаше да може да постигне святост.

Нека Той бъде твоят страх. Вижте Втор. 4:10; 6:2. Хора, които се боят от Бога, не биха имали нужда да се боят от човека. Ахаз се страхуваше от Факей и Рецин, защото отказваше да се бои от Господа. Страхът от Бога обаче е нещо съвсем различно от страха от човека. Да се боиш от Господа не означава да се страхуваш от Него, а да се благоговееш пред Него, да Му се доверяваш и да Го обичаш, да идваш в Неговото присъствие с радост.

14. За светилище. Евр. микдаш, „свето място“, „светилище“. Онези, които се боят от Господа (вижте на стих 13), ще намерят в Него убежище от опасност (вижте на Пс. 91:1).

Исаия се стремел да отвърне хората от земните неща към Бога. Христос беше и е днес истинското „светилище“ на Израел.

Камък на препъване. Исус наричаше Себе Си Скалата (Матей 21:42-44). Павел цитира Исаия 8:14 във връзка с Христос (Римляни 9:33), а Петър дава още по-подробно приложение на това (1 Петрово 2:6-8). По време на издигането на Соломоновия храм не е могло да се намери място за един огромен камък, отсечен в кариерата и транспортиран до мястото на Храма. Дълго време той е лежал на пътя на строителите, неизползван и отхвърлен. В крайна сметка обаче се оказало, че това е най-важният камък на цялата структура, крайъгълният камък, и той най-накрая бил поставен на жизненоважното си място (виж DA 597, 598). Исус е дълго отхвърляният крайъгълен камък на юдаизма.

За онези, които не познаваха Христос, Той беше камък на препъване и съблазън. Той беше постоянно им пречеше на пътя, възпирайки ги от осъществяването на собствените им егоистични планове, пречейки им да осъществят злите си замисли. Самият Камък, в който се спънаха, не беше никоой друг, а Крайъгълният камък на самото небе, Този, без когото целият живот, радост и мир за този свят и вселената са невъзможни.

И двата дома на Израел. Тази фраза ясно показва, че Исаия се обръща не само към Юда, но и към Израел. Както Израел, така и Юда се бяха обърнали срещу Господа и

Неговия закон, намирайки Го за съблазън, а не за светилище на живота и надеждата, което Той обеща да бъде.

За капан. Фигурата на камъка е заменена с тази на капан, за да се изведе на преден план друг аспект на проблема. Христос и Неговото послание биха били капан или клопка за нечестивите жители на Йерусалим. Този, който би трябвало да бъде животът, надеждата и защитата на цялото човечество, би се оказал капан за онези, които отказват да ходят по Неговите пътища. Само така обаче може да се запази животът на земята. Ако на нечестивите бъде позволено да ходят необуздано в злите си пътища, те много скоро биха унищожили себе си и всички жители на земята. Само като се спре действието на нечестивите и се поставят определени ограничения върху тях, отвъд които не им е позволено да отидат, е възможно продължаването на живота на земята. Всеки човек, който живее, може да благодари на Бога, че Той е като капан и клопка за нечестивите, защото иначе няма да има мир или радост, свобода или надежда за никой от жителите на земята.

15. Спънете се и паднете. Господ тук говори предимно за хората от времето на Исаия. Но онези от всички епохи, които ходят против Бога и Неговия закон, когато отхвърлят укорите на Божието Свято Слово, също ще се „спънат и паднат“. Онези, които поради липса на духовна проникателност не успяват да разберат истинското значение на посланията на Божието Слово, често карат тези послания да се превърнат в средство за спъване на онези, които попадат под тяхно влияние. Никой човек не трябва да бъде хванат в капан, ако има духовно прозрение и любов към истината.

16. Завържете свидетелството. Това трябваше да бъде задачата на Исаия. Тези думи се отнасят до древния обичай за връзване на документ и поставяне на печат върху него. Някои от еврейските арамейски папируси от 5 век пр.н.е., открити в Елефантин, в Египет, са намерени все още завързани с връв, а възелът, запечатан с глина, с отпечатък на резбован печат (вижте том III, срещу стр. 80). По този начин съдържанието на документа би било потвърдено и запазено неприкосновено. Така трябва да бъде и с Божиите думи и Божия закон. Исаия е предал послание от жизненоважно значение на хората, Божието послание за живот към нацията. Това послание трябва да бъде старателно запазено. Бог е дал на Израел Своя свят закон и подчинението на този закон е означавало живот за цялото човечество. Беше от жизненоважно значение законът да се пази неприкосновен през всички векове, така че нито една йота или точка да не бъде променена или по друг начин обезсилена (вижте Матей 5:17, 18).

17. Ще чакам. Исаия отново е говорещият. Това е неговият личен отговор на Божието послание в стихове 12-16. Каквото и да правят другите, пророкът потвърждава целта си да се подчинява на Бога и да намери в Него увереност и сила.

Крие лицето Си. Бог никога не крие произволно лицето Си от който и да е човек или народ. Именно когато хората обръщат гръб на Бога, Той обръща лицето Си от тях (виж гл. 59:1, 2). Бог не продължава вечно да говори на онези, които не искат да слушат. Именно защото Израел се беше отвърнал от това да чува Словото Господне и от това да се подчинява на Неговия закон, Той сякаш „скри“ лицето Си от тях. Преживяването на народа като цяло сега беше подобно на това на Саул, когато Господ вече не му отговаряше (1 Царе 28:6).

Ще погледна. Какъвто и да е опитът на другите, Исаия ще погледне към Бога, ще се вслуша в Неговите думи и ще ходи по Неговите пътища (виж Исус Навин 24:15).

18. Аз и децата. Както е видно от имената им (вижте на гл. 7:14), Исаия и синовете му бяха определени от Бога да бъдат живи знаци за народа на Юда. Чрез тях Бог провъзгласи жизненоважно послание на Своя народ. Името „Исаия“ означава „Йехова [ще] спаси“. Името на Исаия всъщност е темата на книгата, която носи неговото име (вижте стр. 84). В

Във връзка с непосредствените обстоятелства това означаваше спасение от Израел, Сирия и Асирия. Името на първия син на Исая, Шеар-Яшув, означава „остатък [ще] се върне“ и това дете със самото си име означаваше на хората, че остатък ще бъде спасен. В този момент Бог нямаше да сложи пълен край на Юда, както планираше да направи с Израел. Името на втория син на Исая, Махер-шалал-хаш-баз, означава „Ускори плячката, ускори плячката“. Този син беше постоянно напомняне, че съдът наближава с бързи темпове и че скоро гибелта ще сполети онези, които отхвърлят Божиата благодат. За онези, които бяха верни и истински на Него, детето Емануил беше Божието уверение за Неговото продължаващо присъствие сред тях.

19. Когато кажат. Исая тук осъжда източниците, върху които Ахаз и Мнозина в Юда разчитаха на съвет и напътствие.

Познати духове. Вижте върху Лев. 19:31; Втор. 18:11. Чрез беззаконията си израилтяните се бяха откъснали от Бога, точно както беше направил Саул, така че Господ вече не им отговаряше (вижте върху 1 Царе 28:6). И подобно на Саул, хората сега се обръщаха към демони за напътствие и помощ. Спиритизмът беше широко разпространен тогава, както е и днес, в резултат на което хората търсеха напътствия от духовете.

Пип. Евр. сафаф, обикновено означаващо „чуруликам“, „шепна“ (вижте върху Лев. 1:1). 19:31). Медиумите говореха с дрезгав шепот. В тези думи има нещо като подигравка и презрение. Пратениците на дявола често прибегваха до най-безсмислените и унижителни методи, за да осъществяват контакти с духовете. Като се консултират с духовете на дяволите, хората неизбежно ще станат подобни на тях по характер и действия. Сатана упражнява практически неограничено влияние върху онези, които изоставят „закона“ и „свидетелството“. (Исая 8:20) предпочитайки по-приятните послания на злите му духове.

Да търсят своя Бог. Алтернативата на търсенето на съвет от медиуми. Върхът на глупостта беше за Израел да изостави Бога, Автора на живота, и да се предаде на автора на нещастията и смъртта.

За живите към мъртвите. Буквално, „от името на живите [трябва ли да се допитват] до мъртвите?“ Тъй като „мъртвите не знаят нищо“ (Екл. 9:5), очевидно е, че не може да се допитват до тях и че всяка претенция за това е измама. Човек не е способен на по-голяма глупост от това да изостави живия Бог и да се постави под влиянието на автора на смъртта. Онези, които отказват истината, защото не им е угодна, са беззащитни срещу лъжите на дявола (вижте 2 Сол. 2:10, 11).

20. Законът. Евр. тора, обозначаваща цялата разкрита Божия воля. Това е общият библейски термин за вдъхновените писания на Писанието, особено тези на Мойсей (виж върху Числа 19:14; Втор. 4:44; 30:10; 31:9; Притчи 3:1; виж Том I, стр. 37, 38). Исая насочва хората далеч от думите и мъдростта на дяволи и хора към разкритата Божия мъдрост. Божиите пророци са били Негови свидетели или говорители, а „свидетелството“, което са носили, е било Неговото послание за мъдрост и живот. Тук Исая насочва хората към Божието Слово като стандарт на истината и ръководство за правилен живот. Бог се е разкрил в Своето Слово. Каквото и да говорят хората, което не е в хармония с това Слово, в него „няма светлина“ (вижте гл. 50:10, 11).

21. Измъчвани и гладни. Буквално „угнетени и гладни“ или „силно утеснени и гладни“ (RSV). Исая тук се отнася до онези, които са отхвърлили Бога и светлината на Неговото Слово, по-специално до онези, които са отхвърлили пророческото послание от гл. 7; 8. Всички такива хора ходят сякаш през земя на мрак, в недоумение и страдание, копнеят за нещо, не знаят какво, търсят нещо, което никога не могат да намерят – освен

Бог. В мрак, объркване, без светлина или надежда и гневни на тежкото си положение, те обвиняват своите човешки водачи за бедата, в която се намират, и проклинат Бога, защото сега трябва да пожънат горчивите последици от непослушанието. Тук пророкът уместно описва преживяването на своенравни хора от всички възрасти. В гл. 9:1–8 неговото вдъхновено видение поглежда за кратко напред към времето на първото пришествие на Христос, Светлината, която ще разсее тъмнината на човешките души чрез ярките лъчи на Слънцето на правдата (Мал. 4:2; виж върху Мат. 1:23).

22. Те ще гледат. Тези мъже гледат към небето, без да възприемат нито Бога, нито светлина. След това те поглеждат към земята и там намират само душевна мъка и недоумение. Без Бог светът е объркващ лабиринт от несигурност и страдание. Месията, към когото пророкът гледа с копнеж в гл. 9:1–7, е единствената светлина за човека в тъмнината на днешния ден и единствената му надежда за по-светло утре.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

9 Ев 617

10 6p. 330

10–13 Ев 618

11, 12 Ев 26

11–13LS 322; TM 463; 6T 17

11–207T 153

12 CE 31; LS 321; 8T 42, 160, 161

12, 13 FE 484

13 8T 38, 103

13, 14 PK 330

13–15DA 598

14, 15 5T 691

15 FE 284

16 GK 452; 6T 332

18 AH 159, 536; COL 196; Te 270; 1T 547; CG 561, 565; 2T 366

19 EW 59; PP 684; 5T 193

19, 20 GC 559; PP 687; SR 397

20 CH 459; Ev 260; GC vii, 593, 452; GW 301, 309; LS 322; MB 145; TM 30, 110, 119, 463, 503; 5C 199, 301, 575, 625, 691; 8C 299

22 PK 373, 681

ГЛАВА 9

1 Каква радост ще бъде сред скърбите, чрез царството и раждането на Христос. 8 Съдбите върху Израел заради гордостта им, 13 заради лицемерието им, 18 и заради непокаянието им.

1. Мракът. В еврейските Библии гл. 9:1 е гл. 8:23. Стихове 1–7 от 9 са тясно свързани със заключителните стихове на гл. 8, които представят картина на крайна мизерия и тъмнина. В дните на Исая армиите на Асирия донесли мизерия и „тъмнина“ (гл. 9:2) на Завулон и Нефталим, две от най-северните племена на Израел. Осъзнавайки, че това преживяване е резултат от духовна тъмнина, Исая, с пророчески поглед, очаква с нетърпение „голямата светлина“ (ст. 2, 6, 7), която ще разсее тъмнината на човешките души (Йоан 1:4–9; 8:12; 9:5). Същите региони, които някога са виждали толкова много страдания, ще видят откровение на слава и светлина. Картината е една от картините на идването на световния Месия.

с Неговото послание за живот и надежда. Над един свят, обвит в мрак (вижте ДА 34, 35), Слънцето на правдата ще изгрее с изцеление в крилете Си (Малахия 4:2).

Завулон. По времето, когато Исаия пишеше тези думи, земята на Израел беше в голяма беда, особено граничните райони на север и изток, защото Тиглатпаласар III беше нахлул в страната и беше превзел „Кедес, Асор, Галаад и Галилея, цялата земя Нефталим, и ги беше отвел в плен в Асирия“ (4 Царе 15:29).

По-тежко измъчвам. Буквално „причинявам да бъде [направен или считан за] по-тежък“, тоест, тук вероятно, за да му се обърне по-голямо внимание и по този начин да бъде почетен или прославен. Паралелът в стих 2 между „тъмнина“ и „светлина“ изглежда изисква контраст в стих 1 между скръб и почит.

Пътят на морето. В древността на пътищата са били давани описателни имена (виж Числа 21:22; Втор. 1:2; виж върху Числа 20:17; Втор. 2:27). Някои отъждествяват „пътя на морето“ с известния кервански път, който е водил от Дамаск и районите отвъд Йордан, през Галилея, до Средиземно море (виж върху Марк 2:14). Други отъждествяват „пътя на морето“ с крайбрежния път на север към Тир и Сидон.

Галилея на народите. Кедес, споменат в 4 Царе 15:29, се е намирал в Галилея и е бил град-убежище (Исус Навин 20:7; 21:32). В дните на Соломон областта Галилея се е простирила до областта Тир (3 Царе 9:11). Името „Галилея“ означава „кръг“ или „обиколка“. В новозаветните времена Галилея е включвала малко по-голяма площ от преди. Наричана е била „Галилея на народите“, защото винаги е била населена със смесено население, само малка част от което са били евреи. Този регион обаче е бил свързан със света чрез пътища, водещи към Дамаск, Ефрат и Месопотамия, към Тир, Мала Азия и Европа на север и към Самария, Юдея и Египет на юг. Именно в такъв регион, лесно достъпен за света, Исус е прекарал голяма част от времето Си в служение на човечеството.

2. Велика светлина. За народа на Галилея, който живееше в такава непроницаема тъмнина, голяма светлина внезапно трябваше да изгрее (виж Йоан 1:4–9). Мисълта на пророка беше насочена към идването на световния Месия. Тези думи намериха своето изпълнение в началото на общественото служение на Христос в Галилея (виж върху Матей 4:12–16). От времето на пленничеството на десетте племена през 723/722 г. Галилея буквално беше в тъмнина – подвластни на чужди сили и без служението на свещеник или пророк – до идването на Месията.

3. Не е увеличило радостта. Двадесет еврейски ръкописа, заедно с еврейския текст в полетата, сирийския и Таргумите, четат „ло“ вместо „ло“, „към него“ вместо „не“, което изглежда по-подходящо за контекста. Пророкът представя картина на един по-светъл и щастлив ден, когато Месията е дошъл при своя народ, носейки им мир и радост. Те се увеличават по брой (виж Исаия 26:15; Езекиил 36:10, 11) и щастието им се умножава.

Радост при жътва. Тоест, радост като тази на работниците по време на жътва – в селското стопанство земи най-щастливото време на годината. През есента евреите празнували своя Празник на шатрите, сезон на голяма радост и благодарност (виж Неем. 8:17). Тяхната радост била, защото знаели, че Бог е с тях (Фил. 3:1; 4:4). Христос дошъл да прогласи мир и радост на хората (Ис. 61:3; Лука 2:13, 14).

4. Счупи ярема. Христос дойде, за да счупи оковите на греха и да освободи хората от тежкото бреме на вината и грижите, което толкова тежеше върху тях (Исаия 61:1, 2; вижте върху Лука 4:18, 19; Матей 11:28–30).

Денят на Мадиама. По време на дните на съдиите Израел често е бил под тежката ръка на потисник, но в крайна сметка е бил освободен от национален герой (виж том II, стр. 45–50). Гедеон постигна славна победа над огромна войска, счупи силата на мадиамците и освободи народа си (Съдии 7:19–25).

5. Всяка битка. Картината е на раздори и кръвопролития, на смут, суматоха и смърт, а евентуална победа и изгаряне на отломките от битката. Вековната борба между силите на правилното и грешното достига кулминацията си във великата битка Армагедон, прелюдия към вечното царуване на Месията (Откр. 16:14, 16; 19:11–19; виж също Пс. 46:6–9; 76:2, 3; Ис. 63:1–6; Ез. 38:21, 22; 39:9; Йоил 3:11, 16; Зах. 9:9, 10; Зах. 14:13).

6. За нас, дете. Исаия завършва картината си за предстоящата ера на мир с поразително пророчество за великия Княз на мира. Мирът никога няма да бъде постигнат в този свят чрез човешки усилия. В описанието си на идващия Цар на земята, който ще царува в праведност и святост, Исаия използва термини, които не могат да принадлежат на никой земен владетел.

Очевидно е, че във вселената има само една Личност, за която даденото тук описание може да се приложи напълно и адекватно, а това е Христос. Никъде другаде в Библията не откриваме възвишеността на мисълта, красотата на изразяването, интензивността на чувствата, открити тук в описанието на Спасителя на света и идващия Цар. Наистина, Исаия е видял видение за Господа на славата, когато тези думи са били написани. Ръката Божия е била върху него и ангел е ръководел перото му, както и при други старозаветни писатели. В Пс. 110 Христос е представен като идващия Цар, който ще бъде „свещеник довека според чина на Мелхиседек“; в Пс. 2 Той е изобразен как съкрушава народите с железен жезъл; а в Пс. 45 Той е описан като яздец във величие.

Правителството. Христос ще управлява над цялото небе и земя (виж Дан. 2:44, 45; Мат. 25:31; 28:18; Лука 1:32, 33; 1 Кор. 15:25, вж. Пс. 110:1; Фил. 2:10; Откр. 11:15).

Чудесен, Съветник. Тоест „чудесен Съветник“ (виж гл. 11:2, 3; 25:1; 28:29). Това име въплъщава мисълта за мъдрост, доброта и внимание – име, което би извикало възторг, обожание и хвала на всички същества на небето и земята и в цялата вселена (виж Фил. 2:9–11; Откр. 5:12, 13).

Могъщ Бог. Исус, Синът, не е по-малко Бог от Отца. Той беше едно с Отца от дните на вечността (виж Пс. 90:2; Прит. 8:22–30; Михей 5:2; Йоан 1:1; 14:9, 11; ДА 19).

Вечен Отец. Както Бог Отец е вечен, така е вечен и Христос. Исаия Го нарича Отец, защото Той е Отец на цялото човечество в специален смисъл, бидейки Създателят на хората и на света (Йоан 1:3; Ефесияни 3:9; Кол. 1:16; Евр. 1:2; срв. Бит. 1:26). Никоя друга дума освен „Отец“ не изразява толкова пълно любовта и грижата на Исус към Неговите деца.

Когато Христос управлява, това ще бъде като баща на Своя народ (Исаия 22:21, 22; вж. Откр. 3:7).

Княз на мира. Вижте Захария 9:9, 10; Ефесияни 2:14. Мирът идва само с праведност (Исаия 32:17, 18), а Исус е праведният Цар (Ер. 23:5, 6; 33:15, 16), който вменява и предава Своята собствена праведност на хората. Той дойде на света, за да донесе мир (Лука 2:14; Йоан 14:27; виж също Фил. 4:7).

7. Неговото управление. Даниил предсказва, че царството на Христос ще строши на парчета всички царства на земята „и ще унищожи всички тези царства, а тя ще пребъде довека“ (Дан. 2:44; вж. Откр. 11:15). Ангел Гавраил заяви, че „царството Му няма да има край“ (Лука 1:33).

Давидовият престол. Давид беше преобраз на Христос и чрез Христос Давидовият престол ще бъде утвърден завинаги (Бит. 49:10; 2 Царе 7:11–13; Пс. 89:3, 4, 29, 36; 132:11, 12; Ер. 23:5; 33:17; Лука 1:32; виж върху Втор. 18:15; 1 Лет. 28:7; >Мат. 1:1).

Със съд и с правосъдие. Буквално „със правосъдие и с правда“ (виж гл. 11:4, 5; 16:5).

Ревността. Защо Господ ще направи всичко това? Той е воден от свята и пламенна ревност, подтиквана от дух на любов. Неговата любов е такава, която не може да остане бездействаща, която, когато мисли за хора, изгубени в грях, Го подтиква към дела на благодат и слава. Няма по-силна сила от любовта, нищо, което може да подтикне човек към по-голяма жертва или по-доблестно служение. Всеобхватната любов на Христос Го подтиква да управлява с дух на безкористно служене, „със справедливост и правда“.

8. В Яков. Както става ясно от контекста (ст. 9–17), следното послание е било „срещу Яков“ в смисъл, че е предвещавало божествен съд. Този стих започва нов раздел, който се простира до гл. 10:4, в който Господ отправя порицание към народа на Израел. Видението за Царя, който ще царува в слава, е приключило и пророкът насочва вниманието си към проблемите на непосредствената ситуация. Времето е същото като това в предишните глави, защото Резин от Сирия е все още жив (ст. 11) и следователно посланието трябва да е било предадено между 735 и 732 г., когато Резин умира.

Върху Израел. Както Яков, така и Израел са споменати в стих 8. Посланието от гл. 9:8 до 10:4 е насочено предимно срещу десетте бунтовни племена, обикновено наричани Ефрем или Самария (гл. 9:9, 21). Но в стих 14 терминът „Израил“ почти сигурно се отнася до северния народ. Дали Израел в стих 8 се отнася до северния народ, Израел, а Яков - до Юда? Ако е така, значението е, че Господ е изпратил това послание чрез Юда до Израел. В по-общ смисъл обаче Исаия често използва термините Яков и Израел за целия Божи избран народ (виж гл. 10:20–22; 27:6; 29:23; 40:27; 41:8, 14; 43:1, 22, 28; 44:5; 46:3; 48:1, 12; 49:6). След окончателното падане на северното царство и двата термина обикновено се отнасят до Юдея.

9. Ефрем. Господ беше дал уверение, че Ефрем и Сирия няма да успеят в планове си срещу Юдея (гл. 7:4–7). Те вече бяха преживели някои неуспехи, но Факей от Израел все още беше решен да продължи атаката си срещу Юдея.

Коравосърдечието. В перверзна арогантност Факей отказа да приеме предупрежденията предаден от Исаия, решен по-скоро да изпълни мерките си срещу Ахаз.

10. Ще градим. Исаия тук говори за провала на по-ранните усилия на Факей и за планове му да възстанови минали загуби (виж гл. 7:1). Сякаш тухлените сгради са били разрушени, но Факей ще построи отново, този път с камък вместо с тухли; „сикоморите“ (виж върху Лука 17:6; 19:4), след като бъдат отсечени, Факей ще ги замени с по-скъпите и издръжливи кедри (виж 1 Царе 10:27). Той показваше своята порочност и открито неподчинение на волята на Небето.

11. Противниците. Господ щеше да изпрати асирийците, враговете на Рецин, срещу Израел. Вижте 4 Царе 15:29 за разказ за мерките на Тиглатпаласар срещу Факей.

12. Сирийците. По това време Сирия е съюзена с Ефрем срещу Юдея (гл. 7:1, 2), но Господ обеща да обърне сирийците срещу Израел, техния традиционен враг. Съюзите между народите на Ориента бяха ефимерни и съюзник в един ден можеше да се превърне в заклет враг на следващия. Сирийците щяха да атакуват Израел от север и изток,

и филистимците щяха да дойдат срещу тях от юг и запад. Евреите дадоха указания от гледна точка на човек, обърнат на изток (вижте върху Бит. 29:1; Изх. 3:1; Чис. 3:23). Така сирийците бяха „отпред“, а филистимците „отзад“.

Все още протегнат. Сравнете Изх. 7:19; 8:5; и др.; Ис. 5:25, където същият израз е използван във връзка с други наказания. Господ беше поразил Израел със наказания, но ръката Му беше протегната, сякаш в акта на донсяне на нови наказания върху народа. Тиглатпаласар III превзе големи части от Израел, но не го унищожил; обсадата на Салманасар V, която все още предстоеше, трябваше да доведе народа до окончателния му край.

13. Не се обръща. Бог беше изпратил Своите наказания не за да унищожи, а за да доведе хората до покаяние. Те обаче не успяха да приемат Неговите послания за укор и продължиха в своето нечестие и поквара; затова неизбежно щяха да последват допълнителни и по-сурови наказания.

Смит. Сравни с гл. 1:5, 6.

14. Отлъчени от Израел. Тъй като Израел не се покалял, Господ нямал друг избор, освен да изпрати по-нататъшни наказания, които щяха да им отсекаят и „главата, и опашката“ (виж на стих 1). 13). Нацията ще бъде напълно унищожена, като наказанията ще сполетят най-вече онези, които са я отклонили от пътя (виж стих 16).

Клон и тръстика. „Клонът“ вероятно е бил този на величествената палма, съответстващ на благородниците и владетелите на страната. „Тръстиката“ или тръстиката може да се отнася до престорена смиреност (гл. 58:5) или, според гл. 9:14, 15, до лъжепророците.

15. Древните. Вижте гл. 3:2, 3. Князе, съдии, държавни служители и военни офицери са били сред най-изтъкнатите водачи на нацията. Върху тази класа предстоящото наказание ще бъде особено сурово.

Това, което учи лъжи. Най-презрената класа в народа беше онази група мъже, които имаха отговорността да осигуряват духовно ръководство, но водеха хората по пътища на грешки и глупост. Исаия не ги пощади в своите послания на укор (гл. 28:7; 29:9, 10).

16. Накарайте ги да грешат. Нациите трябва да имат лидери, но лидерите понякога водят в грешна посока. Много нации са обречени, защото техните лидери са отклонили народа си от пътя. Този, който се стреми да води, трябва сериозно да обмисли тежките отговорности на лидерството. Съдбата на една нация зависи от съветите, които тя дава, и от примера, който дава. Израел се провали, защото неговите лидери отклониха народа.

17. Не се радвайте. В свитъка от Мъртво море 1QIs пише „не се смили“, което изглежда по-близо до контекста.

Лицемер. Вижте Мат. 6:2; 7:5; 23:3, 13. Когато Израел падна, народът беше дал изцяло се предадоха на злото. Те все още изповядваха религия, но открито се радваха на беззаконието. Всички класи бяха замесени и всички класи щяха да страдат, от млади до стари. Когато беззаконието достигнеше такъв предел, справедливостта изискваше да се извършат присъди.

18. Гори като огън. Това е поразително описание на крайните последици от беззаконието. Грехът убива, но не лекува. Злото гори и създава пепел и пустош, но не поправя и не гради. Тръните и бодилите, годни само за разрушение, символизират беззаконието, което е преобладавало сред хората (виж гл. 5:6; 7:23–25; 10:17; 27:4; 32:13). Когато земята се покрие с гъста растителност от къпини и бодили, които изтласкват добрите дървета в гората, тогава злото ще избухне като огън, за да се самоунищожи.

Грехът ще бъде наказан; всъщност той ще доведе до собственото си унищожение (виж Исаия 33:11, 12; Йеремиа 21:14; Йоил 1:19, 20; Евреи 6:8). Така земята ще бъде оставена чиста, готова за нов растеж на здравословна зеленина (виж 2 Петрово 3:10–13).

19. Земята потъна в мрак. Вижте стихове 1, 2. Пророкът вижда сцена на хаос и объркване. Хората са напълно объркани и страната е изпълнена с мрак. Страст и горчивина, омраза и порок, несправедливост и жестокост са разкъсали сърцата на хората и са разпалили духовете им дотолкова, че всеки човек е настроен срещу ближния си. Такъв ще бъде крайният ефект на злото, когато „мечът на всеки ще бъде против брат му“ (Езекиил 38:21) и когато ръката на всеки човек „ще се вдигне против ръката на ближния му“ (Захария 14:13).

20. Плът от собствената му ръка. Поразителна картина на крайните последици от алчността и корупция. Егоизмът в крайна сметка поглъща сам себе си. Този, който не се интересува от благополучието на ближния си, всъщност работи срещу собствените си интереси. Никой човек не може в дългосрочен план да бъде напълно щастлив и проспериращ, освен ако и ближният му не е щастлив. Когато един човек се изгражда, като потиска ближния си, той подготвя пътя за собственото си унищожение. Когато нациите се унищожават взаимно, за да подпомогнат собствените си егоистични интереси, те се впускат в най-голямата възможна глупост, защото по този начин унищожават себе си и света, в който живеят. Както в миналото човекът е унищожавал човека и нацията е унищожавала нацията чрез раздори и алчност, така и светът днес е в процес на собствено унищожение.

21. Манасия, Ефрем. Тези две племена били братя и имали общи интереси. Но когато Ефрем се обедини срещу Манасия и Манасия срещу Ефрем, общото унищожение и на двамата беше сигурно. И когато тези две племена се обединиха срещу брат си Юдея, те се увериха, че е дошъл последният им ден на гибел. Никой народ не може да премине през такава бъркотия от престъпления, похот и кръв, както беше случаят със северното царство по време на ранния живот на Исаия, и да устои дълго.

Още по-протегнат. Допълнителен списък с престъпления, за които ръката Господня продължава да бъде разтегнат в преценка е даден в следващата глава, която продължава линията на мисълта без прекъсване.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 РК 373

2 СТ 469; DA 56; РК 688; 8Т 306

5 ГК 37, 642, 672

6 DA 25, 56, 363, 578; Ед 73; GC 46; MB 27; PP 34, 755; TM 222; 5Т 729

6, 7 8Т 145; РК 688

12, 17, 21 6С 304; 7С 265

ГЛАВА 10

1 Горко на тиранините. 5 Асирия, жезълът на лицемерите, защото гордостта ѝ ще бъде счупена. 20 Остатък от Израил ще бъде спасен. 24 Израел е утешен с обещание за избавление от Асирия.

1. Неправедни постановления. Злото, осъждано тук, е едно от онези, които Израел и Юдея и двамата бяха виновни. Това е злото, което вече е осъдено в Юдея в гл. 1:23 и 5:23. Престъплението е било несправедливост срещу бедните и нуждаещите се, срещу вдовиците и сираците, срещу нещастните и потиснатите. Хората са мислили само за себе си и за собствените си интереси. Слабостта на епохата е била егоизмът и алчността, зло, което е гризало самото сърце на нацията.

3. Денят на посещението. Вместо да произнесе съд срещу потисниците на бедните, Господ, задавайки този въпрос, ги призовава да произнесат присъда срещу себе си. Тези несправедливи съдии знаеха достатъчно за справедливостта и равнопоставеността, за да знаят

че са виновни и че в деня на божественото посещение няма да има начин да избягат. Исаия по-рано посочи как в деня Господен нечестивите ще бягат в скалите и пещерите, за да се скрият от славата Божия, „когато Той се надигне, за да разтърси земята ужасно“ (гл. 2:19).

4. Затворниците. Еврейският текст на първата част на стих 4 не е ясен. Идеята обаче е, че несправедливите съдии от стихове 1-3, в деня на Господното посещение, ще се окажат сред затворниците, ще се свият с тях в ужас пред Съдията на вселената и че ще срещнат същата съдба – ще бъдат причислени към убитите.

5. Жезълът на гнева Ми. След като изброи престъпленията, за които изповядващият Неговия народ ще бъде съден, Господ сега посочва средствата, чрез които ще извърши съд срещу тях. Бог е постановил присъдата и Асирия ще бъде средството, чрез което присъдата ще бъде изпълнена. Сравнете гл. 7:20, където Асирия е сравнена с нает бръснар.

6. Лицемерна нация. Тоест, Юда, защото по това време Самария е била покорена (ст. 11).

Плячка... плячка. Сравнете името на сина на Исаия, Махер-шалал-хаш-баз (гл. 8:3), което означава „ускори плячката, ускори плячката“. Господ беше упълномощил Асирия да извърши съд срещу Израел и Дамаск (гл. 8:4), както и срещу Юдея.

7. Той не е имал предвид това. Това е интересно откровение за начина, по който Господ работи с народите. Когато определени сили е трябвало да бъдат съдени, Господ е използвал Асирия като Своя жезъл за наказание. Асирия обаче не е имала представа, че тя е била използвана като инструмент в ръцете на Господа. Доколкото асирийските водачи са били наясно, техните политики са били определяни изцяло от техните собствени егоистични интереси. С други думи, не Духът Господен е повлиял на Асирия да се противопостави на Израел и Юдея, а духът на злия. Как тогава може да се каже, че Асирия е била инструмент в ръката на Господа? Божията защитна ръка беше оттеглена от силата, срещу която беше произнесен съд, и на Асирия беше позволено да изпълни своята егоистична, зла воля. По този начин Господ изпълнява Своята суверенна воля в един свят, който е в бунт срещу Него. Целите на хората и демоните са отхвърлени, за да се изпълнят целите на Бога (вижте 2 Лет. 18:18; 22:8; Дан. 4:17).

8. Мои князе. Господарите на Асирия били сравними по сила и слава с царете на други народи, така се хвалели асирийците. Толкова голяма била тяхната сила и толкова славно било тяхното величие, че монарсите на съседните народи били нищо пред тях. Управниците на Асирия обичали да дават дълги списъци с васални царе, които им плащали данък и им отдавали почит.

9. Кално като Каркемиш. Кално (Калне), асирийският Кулани, е град, превзет от Асирия през 738 г. Крал Пизирис от Каркемиш плаща данък на Тиглат-паласар при Арпад през 743 г. Каркемиш се намирал на завоя на Ефрат, на около 615 км северозападно от Йерусалим, а Кулани - на около 75 км югозападно от Каркемиш.

Емат като Арпад. Деветнадесет области на Емат са подчинени на асирийска власт през 743 г. или скоро след това. Арпад играе водеща роля в асирийските кампании от 743, 742, 741 и 740 г. Арпад е на няколко мили от Кулани, а Емат на Оронт е на 190 км североизточно от Дамаск. Дамаск е на около 160 км североизточно от Самария.

Самария като Дамаск. Кампаниите на Тиглатпаласар от 733 и 732 г. са срещу Дамаск, а през 727 г. има още една кампания срещу този град. Самария е обсадена от Салманасар V и превзета през 723/722 г. (виж том II, стр. 85, 160), а след това гражданите ѝ са отведени в плен в Асирия. По-голямата част от северните и източните части на Израелското царство обаче вече са били завладени от Тиглатпаласар до 732 г., няколко години преди самата Самария да бъде принудена да се поклони на асирийската мощ.

10. Царствата. Асирия се е справила успешно с важните градове, посочени в стих 9. Техните богове били безсилни да ги защитят срещу асирийската мощ. Асирия смятала своите богове за върховни над всички останали и вярвала, че обширните ѝ завоевания потвърждават това. За асирийския цар, както и за всички древни народи, величието на един бог се измервало със силата на народа, който се покланял на този бог. По този начин „богове“ на Йерусалим и Самария били смятани за по-нисши от тези на много от народите, вече завладени от Асирия.

11. Самария и нейните идоли. Асирийците смятали боговете на другите народи за подобни на своите собствени богове. За тях Богът на Йерусалим по същество не се различавал от бога на който и да е друг град. Както боговете на Самария не успели да я спасят, така и Богът на Йерусалим нямало да може да го спаси от асирийската мощ.

12. Цялото Му дело. Бог имаше задача за изпълнение – да донесе съд над Сион и Йерусалим. Асирия трябваше да бъде инструментът, който Бог използва, за да изпълни тази задача. Но когато делото бъде свършено, Господ от своя страна щеше да накаже Асирия за нейната гордост и арогантност.

Ще накажа. Буквално „ще потърся отговорност“. Обърнете внимание на промяната от трето лице в първата част на стиха е написано до първо лице, вероятно за акцент.

13. Ръката ми. Сравнете Дан. 4:30. Анализът на асирийската политика, както е изложен в Ис. 10:13 оправдава Божия съд над този народ. На пръв поглед може да изглежда, че Господ е бил несправедлив, като е използвал Асирия за изпълнение на задача, а след това я е наказал за това, че е направила това, което Той е искал да бъде направено (вижте Изх. 4:21; 9:16). Така че причината тук е ясно изложена. Асирия мисли само за себе си, а не за Бога (вижте Ис. 10:7). Тя се интересува единствено от плячкосване и завоевания. Когато смири Йерусалим, тя ще смята себе си и своите богове за по-силни от Йерусалим и неговия Бог.

Това, което тя не знае, е, че при осъществяването на собствените си планове е използвана от Йехова за изпълнението на Неговите цели и че тя няма да може да направи нищо против Юда или който и да е друг народ, освен ако Господ не позволи.

Асирия трябваше да научи, че има Бог на небето, който се интересува от въпросите за правилното и грешното, Бог, който ще се погрижи всички престъпници да получат заслуженото си възмездие, дори онези, които външно твърдят, че Му се покланят. Асирия беше виновна пред Бога за безмилостното си подчинение на различните страни на Изтока. Нейните престъпления срещу човека и Бога, гордостта ѝ, арогантността и покварата ѝ изискваха съд и поради тези причини Господ щеше да я накаже. За обсъждане на принципите, по които Бог се отнася към народите, вижте Ед. 173–184; вижте върху Дан. 4:17.

Границите на народа. Тоест, националните граници. Това беше целта на Асирия. да премахнат тези граници и да предотвратят бъдещи бунтове чрез политика на масови депортации на народи. В съответствие с тази политика, започната от Асирия, израилтяните били отвеждани на различни места в Месопотамия и Мидия (4 Царе 17:6), а хора от Вавилон, Елам и други далечни народи били настанявани в градовете на Самария (4 Царе 17:24; Ездра 4:9, 10).

Ограбили съкровищата им. Вижте стих 14. Асирия се гордеела с грабежите и жестокостта си. Царските асирийски надписи се хвалят с отнета плячка и пролята кръв. Те изброяват подробно количеството сребро и злато, отнесен добитък и стоки, броя на телата, оставени набити на колове, пирамидите от трупове, оставени извън градските стени, и реките от кръв, с които са обливали хълмовете и равнините. Бог знаел всичко за това хвалене и тук излага причините, поради които е било необходимо Асирия да бъде потърсена отговорност.

Като доблестен мъж. Буквално „като деспот“, „като тиранин“. Същата еврейска дума се превежда също като „бик“ или „бикове“ (Пс. 50:13; Ис. 34:7), като атрибутът сила се приема за обозначаване на животното с изключителна сила. Асирия непрестанно се хвалела с мощта си и със способността си да покорява и унижава други могъщи народи на земята.

14. Както човек събира яйца. Вижте на стих 13. Съкровищата и притежанията на народите са били смятани от Асирия просто за плячка, която трябва да бъде отнета. С думи, много подобни на езика на този текст, асирийските царе се хвалели, че са завзели съкровищата на близки и далечни народи и са ги отнесли със себе си. Например, известната библиотека на Ашурбанипал съдържа до голяма степен записи и предмети, взети по време на асирийските завоевания.

Никой, който да се е помръднал. Там, където са били асирийските армии, не е останало нищо друго освен смърт и опустошение. Асирийските царе описват красиви региони, които са оставили без жители и са ги направили напълно опустошени и оголени. Исая е дал жива и точна картина на гордостта на тези асирийски царе.

15. Ще използва ли брадвата? Асирия беше инструмент в ръцете на Господа, но тя беше хвалейки се, сякаш е по-могъща от Бога. Асирийските царе малко знаеха за Йехова, който седеше на трона на вселената и ръководеше земните дела, като назначаваше и сваляше онези, които пожелае (виж Дан. 5:19). Никой земен монарх не може да постигне нищо без разрешението на Бог и никоя нация не може да продължи да съществува в противоречие с божествената воля. Подобно на всички други народи на земята, Асирия беше като „капка от кофа“ и като „малка прашина от везните“ пред Божията мощ (Ис. 40:15). Асирия трябваше да научи, че Божията ръка „е простряна върху всички народи“ и че ръката Му никога не може да бъде отвърната от човека (гл. 14:26, 27).

Разтърси се. Буквално „прави се велик“.

Тези, които го повдигат. Буквално „Онзи, който го повдига“, тоест Бог.

16. Дебели. За символичното използване на думата, преведена като „дебели“, вижте Бит. 49:20; Езек. 34:16-18. В Съдии 3:29 думата е преведена като „жесток“. Очевидно споменатите там „храбри мъже“, тоест воители, не всички са били буквално „дебели“, а по-скоро здрави и енергични. Тук „дебелите“ са добре сложените владетели на Асирия и може би също и асирийската армия. Бог ще положи ръката Си върху тях и ще ги остави измършавели и измършавели. С други думи, асирийската мощ ще изчезне.

Огън. Бог щеше да подпали славните им дворци и да ги превърне в купчина димящи руини (виж Амос 1:4). Век след като Исая произнесе това изявление, Асирийската империя лежеше в руини. Ниневия беше маса от пепел, а Асур, Калах и Дур Шарукин бяха покрити от пустинните пясъци.

17. Светлината на Израел. За греха и грешниците божествената слава е поглъщащ огън (виж Изх. 24:17; Втор. 4:24; 9:3; Ис. 33:14; Евр. 12:29). Светият, чийто блясък е славата и радостта на изкупените, е като пламък, който поглъща тръни и бодили. „Бодилите“ и „тръните“ са любими фигури на Исая, когато описва пагубното дело на греха (виж на

Исая 9:18). Езекиил (гл. 2:6) също използва този фигуративен израз за нечестивите, а Павел (Евр. 6:8) по подобен начин говори за тръни и бодили като за прокълнатите плодове на злото, „чийто край е изгаряне“.

За един ден. Тези думи сочат към някакво бързо и внезапно унищожение, което би да сполети асирийците. Исая тук очаква с нетърпение сцени като унищожението на 185 000 мъже от армията на Сенахирим за една нощ (гл. 37:36).

18. Славата на гората му. Един ден тази асирийска сила беше нещо на сила и слава; на следващия тя беше изчезнала от земята – като огромна и красива гора, обхваната от пламъци. В Библията злите хора и народи са сравнени с величествени дървета, които ще бъдат лишени от гордостта и красотата си (Езекиил 31:3–18; Дан. 4:10–26; вж. Ис. 30:27–33).

Знаменосец. Евр. *poses*, причастна форма на глагола *pasas*, „да се колебае“, и тук означава буквално „колебаещ се“. Някои предполагат значението „болен човек“. LXX чете „този, който бяга“, както и Вулгата. Асирийците се виждат да напредват отвсякъде и изглежда, че нищо не може да спре напредъка им. Пророкът обаче предвижда времето, когато Асирия ще се разболее, така да се каже, и ще падне. Тя ще се „колебае“ и ще припадне. Този превод на *pasas* е по-подходящ за контекста на стихове 16–19, и особено за първата част на стих 18.

19. Дърветата. Тоест, хората (вижте на стих 18). Тук може да се направи препратка към загуба на войската на Сенахирим пред портите на Йерусалим (гл. 37:36), тъй като Сенахирим и друга част от експедиционните му сили успяват да се завърнат в Асирия (Ис. 37:37; виж върху 4 Царе 19:36). Но след като „огънят“ (Ис. 10:16) поглъща „гората“, остават много малко „дървета“ – толкова малко, че едно дете може да ги преброи.

20. Остатъкът от Израел. След като пророкът отбелязва факта, че малцина от асирийците ще избегнат наказанието, изпратено върху тях, мисълта му се насочва към онези в Израел, които ще оцелеят след асирийското нашествие. Делото на разрушението рядко е завършено. Дори в северната нация е имало малцина, които са останали, след като асирийците са свършили делото си, а в Юдея жителите на Йерусалим и малцина други са избегнали разрушението, произтичащо от нашествието на Сенахирим. Идеята за завръщането или оцеляването на остатъка, възплътена в името на сина на Исая, Шеар-Яшув (гл. 7:3), е мисъл, към която пророкът постоянно се връща (гл. 10:21, 22; 11:11, 16; 46:3).

Няма вече. Ахаз се уповаваше на Асирия (4 Царе 16:7–9; 2 Лет. 28:16–21), а не на Бог. Асирия обаче не беше приятел на Юда, нито на който и да е друг народ; тя се интересуваше само от себе си. Бог възнамеряваше след ужасното разрушение, причинено от Сенахирим в Юда, „останалите“ да се упоават на Него. Той беше, който им даде избавление в отговор на искрената молитва на Езекия (Исая 37:14–36), и в Него верният остатък сега щеше да се упоава. Накрая те разпознаха в Асирия жесток господар, а не приятел и помощник.

Упованието в Бога беше показано като единствен път към безопасност и победа.

21. Остатъкът ще се завърне. Евр. Шеар-Яшув. Исая е имал предвид сина си Шеар-Яшув (виж гл. 7:3). Най-важният урок, който Исая е дал на Израел, обаче, е бил урокът на Емануил: „Бог е с нас“ (виж гл. 7:14; 8:8). Когато хората са се упоавали на Господа и са имали Бог с тях, най-великите сили на земята не са могли да ги надделеят. Бог е позволил тези трудни преживявания да сполетят Неговия народ, за да ги върне при Него (виж гл. 10:13).

22. Пясък на морето. Обещаното завръщане на остатъка беше послание на надежда и също и послание за обреченост. За онези, които отказаха да се върнат при Господа и продължиха по лицемерния и светски начин на живот, посланието за „остатъка“ не донесе никаква надежда. Обещанието за възстановяване и спасение беше само за „остатъка“. Всички останали щяха да бъдат изгубени. Злодеите и онези, които познаваха Бог само по име, нямаше да намерят начин да избягат от съдбите, които скоро щеше да застигнат земята. Въпреки че броят на израилтяните беше като морския пясък (виж Битие 22:17; 32:12), само верният остатък щяха да бъдат спасени.

Унищожението е предопределено. Бог щеше да позволи унищожението да погълне земята, но Резултатът би бил по-високо ниво на праведност. Макар и наказателно, що се отнася до злодеите, наказанието би било предимно поправително. Съдът над нечестивите не би могъл да бъде избегнат, но „остатък“ би се „върнал“ при Господа и Той би извършил делото Си на праведност в тях. Апостол Павел прилага този стих към великото последно дело на Господа на земята (Римляни 9:27, 28; вж. 2 Петрово 3:10–13).

23. Изгаряне. Буквално „изгаряне“, такова, което би погълнало всичко (виж гл. 28:22).

24. Не се бойте. Това е практическото приложение на урока от посланието на Исаия (вижте гл. 7:4, 7, 9). Асирийците ще дойдат като „тояга“ на съд (вижте гл. 10:5), но не се бойте от тях. Те ще поразяват, но няма да унищожат. Останете верни на Бога, уповавайте се на Него, приемерте Неговото присъствие с вас и ще бъдете пощадени. Въпреки че мнозина ще бъдат изгубени, един остатък ще бъде спасен. Бъдете сред този остатък и „не се бойте“. Бог ни изпраща подобно послание днес.

Египетският маниер. Фараонът беше насочил целия си гняв срещу израилтяните в Египет, но не можа да предотврати Изхода. Асирийците също са могъщи и жестоки, но остатъкът ще избегне ударите им.

25. Негодованието. Тоест, гневът Господен срещу нечестивите, както сред тези които твърдяха, че Му се покланят, и сред езичниците. Нечестивите щяха да загинат и тогава гневът на Господа щеше да спре. Отново е предсказано унищожението на асирийските войски (вижте на стих 19).

26. Клането на Мадиям. В гл. 9:4 Исаия говори за счупването на жезъла на „угнетителя, както в деня на Мадиям“. Сега той отново сравнява предстоящото унищожение на асирийците с удара, нанесен срещу мадиямците и техните вождове (Съдии 7:19–25).

Неговият жезъл. В Египет фараонът размахваше жезъл на потисничество, но Бог размахваше жезъл на избавление. Когато Господният жезъл беше прострян над морето, египетските войски загинаха. Както Господ беше приготвил бич за враговете на Своя народ в древни времена, така Господ отново щеше да поразии враговете, които дойдоха срещу Сион в дните на Исаия. И това, което Господ направи тогава, Той ще го направи отново и днес. Верният остатък, а не нечестивите, ще триумфира.

27. Заради помазанието. Значението на този израз не е ясно в този контекст. Думата, преведена като „помазване“, означава „мазнина“ или „масло“. Преводът „помазване“ е даден, защото маслото се използва в обряда на помазването. RSV реконструира еврейския текст, за да гласи: „Той се е изкачил от Римон“.

28. Той дойде в Аят. Тук започва стихотворение, което изобразява нашественик, приближаващ се от север към непосредствената близост до Йерусалим, вселявайки ужас в сърцата на жителите. Дали е било замислено като пророчество за някакво конкретно асирийско нашествие, или е просто поетична картина на вълната от нашествие, заливаща земята

Юдея (виж гл. 8:7, 8) не е ясна. По време на първото си нашествие (през 14-тата година на Езекия) Сенахирим не се е приближил до Йерусалим от север. Армиите му са достигнали средиземноморския бряг при Сидон, след което са тръгнали на юг към Филистия и оттам са напреднали навътре към градовете на Юда. Именно до Лахис, югозападно от Йерусалим, Езекия е изпратил посланието си, обещавайки данък (4 Царе 18:14). Но изглежда е имало две нашествия на Сенахирим (виж том II, стр. 64). Стихотворението на Исая тук изобразява по поразителен начин ужаса, който ще обземе жителите на Йерусалим, докато вражеската сила се приближава все по-близо и по-близо до града, опустошавайки страната с настъпването си.

Някои предполагат, че тук откриваме описание на действително настъпление към Йерусалим от някаква асирийска армия, може би тази на Саргон, за което е изгубен запис. Това е възможно, но не е вероятно. Може да се отнася до приближаването на частта от армията на Сенахирим, изпратена срещу Йерусалим, докато другата сила се е насочила към Египет. Целта на тази поема е да изобрази страха на жителите на Йерусалим и околността, когато вражеска сила се приближава.

Не всички посочени градове се намират на маршрут, по който всъщност би се движила приближаваща армия. Аиат вероятно се намира в Гай, на 15,6 км североизточно от Йерусалим. Придвижвайки се на юг към Мигрон и Михмас, на 11,4 км северо-североизточно от Йерусалим, армията складира багажа си. Не е известно дали съвременният път, който датира от римско време, представлява маршрута, следван от магистралата в по-древни времена. Възможно е древната магистрала да е била по-близо до градовете, посочени тук.

29. Проходът. От Михмас маршрутът води надолу през дълбока клисура и нагоре по стръмно изкачване до Гева, на 9,2 км от Йерусалим. Рама Вениаминова (2,6 км западно от Гева) и Гивея, градът на Саул (3,4 км южно от Рама), са на прекия път между Михмас и Йерусалим.

30. Галим. Галим е идентифициран с Хирбет Какул, на 2 км югоизточно от Гива на Саул (1 Царе 25:44), а Лаиш не е бил далеч на югоизток. Анатот, домът на Йеремиа, се намирал на 3,2 км югоизточно от Гива и на 4 км североизточно от Йерусалим.

31. Мадмена. Мадмена и Гевим не са били идентифицирани със сигурност, но са смята се, че е бил малко по-северно от Йерусалим.

32. Ноб. Ноб, градът на свещеник Ахимелех и мястото на скинията в дните на Саул (1 Царе 21:1), вероятно се е намирал на планината Скопус, североизточно от Йерусалим. Тук поемата оставя нашественика да размахва юмрук срещу дъщерята на Сион, тоест срещу Йерусалим, цел, толкова близка и все пак толкова извън неговия обсег. Сравнете предизвикателните думи на Рабсака, стоящ точно пред стените на града, но неспособен да влезе (4 Царе 18:19–35).

33. Господ на Силите. Вижте том I, стр. 173. Исая сега вдига очи от ужасените жители на Йерусалим и вижда Господа на Силите, седнал на трона на вселената, бдещ над Своите собствени дървета. Асириецът се хвалел, че ще отсече кедрите и елхите на Ливан (4 Царе 19:23), но Господ сега ясно заявява, че ще отсече „дърветата“ (вижте върху Исая 10:19) с висок ръст и ще отсече „гъсталаците на гората“ (ст. 34). Това е продължение на фигурата от стихове 18, 19. Човек предлага, но Бог разпорежда. Гордата и хвалеща се Асирия планира да отсече Юдея, както е направила с другите народи на Изтока, но Асирия трябва да научи, че има Бог, който управлява народите на земята. Вижте 4 Царе 19:20–34 за окуражаващото слово на Исая към Езекия.

относно начина, по който Господ ще разкрие силата Си срещу войските на Сенахирим и ще спаси Йерусалим.

34. И Ливан ще падне. Когато могъщият Сенахирим дойде срещу Юдея, той „укори Господа“ с гордата си хвалба: „С множеството на колесниците си се изкачих на височината на планините, по склоновете на Ливан, и ще отсека високите му кедри и отборните му елхи; и ще вляза в жилищата на пределите му и в гората на Кармил“ (4 Царе 19:23). Тези думи могат да се разбират както буквално, така и преносно. Асирийците със сигурност са планирали да отсекаат красивите ливански кедри за своя употреба. Но те също така са планирали да извършат разрушението на народите, символизирани от величествени дървета (вижте Исаия 10:19). Израел вече беше отсечен и Асирия планираше Юдея да бъде следващата.

Господ обаче ясно заявява, че това, което ще бъде постигнато в това отношение, ще бъде по Негово ръководство и воля, а не по целта или мощта на човека. Израел падна само защото Бог беше оттеглил защитната Си ръка. В крайна сметка и Юда щеше да падне, както самият Исаия беше предсказал (гл. 2:11–13). Господ обаче щеше да свали величественото дърво на Юда, а не Асирия, както Сенахирим възнамеряваше. Исаия е предсказал гибелта на гордата и могъща Асирия, но без да забравя, че гордостта на Юда също ще бъде смирена, че тези някога красиви и величествени „дървета“ ще бъдат отсечени пред Господа.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 РК 306

5 РК 291, 349

10, 11 РК 352

18 8Т 41

20 бр. 299

24–27РК 350

ГЛАВА 11

1 Мирното царство на Издънката от корена на Есей. 10 Победоносното възстановяване на Израел и призиването на езичниците.

1. Стъблото. Буквално „пънът“ или „корен“. Същата дума е преведена като „стъбло“ в Йов 14:8; Исаия 40:24.

Клон. Предходната глава представя картина на съд, включващ както Асирия, така и Юдея. Красивите и процъфтяващи „дървета“ на Юдея ще бъдат отсечени поради беззаконие. Картината наподобява тази от Дан. 4:10–26, където Навуходоносор и неговото царство са оприличени на величествено дърво, отсечено от божествен съд, оставяйки само пъна на дървото. Господ имаше велики планове за еврейския народ, когато той беше създаден за първи път. Неговата цел беше той да бъде посланик на светлина и истина за света и благотворното му влияние да продължи да расте, докато не обхване земята и не донесе живот и мир на всички хора. Но поради непокорство народът трябваше да бъде смирен и отведен в плен. За обсъждане на Божиите цели за Израел вижте стр. 25–38.

Въпреки това, чрез потомството на Давид ще се издигне Цар и ще извърши това, което Давид и неговите наследници на трона на Юда досега не бяха успели да постигнат. Когато народът бъде отсечен и остане само пън, сякаш от него, от привидно безжизнените корени ще изникне Клон, който ще расте и ще процъфтява (виж Исаия.).

4:2; 53:2; Откр. 5:5; 22:16). То ще стане „дърво“ на праведността и в крайна сметка ще изпълни

цялата земя, давайки мир и радост на цялото човечество. Представената по този начин картина е една от предстоящия златен век на радост и блясък, когато цялата земя ще се радва в правда и враговете на правото и мира ще бъдат напълно и завинаги повалени. Към тази сцена Исаия се връща отново и отново (виж гл. 35:6–10; 65:17–25; 66:22, 23). Образът на Исус като праведния отрасъл се среща и в Йер. 23:5, 6; 33:15–17; Зах. 3:8; 6:12, 13. За двойствения характер на обещанието, дадено на Давид, вижте Втор. 18:15.

2. Духът Господен. Природата на Месията и Неговата мисия са ясно очертани в стихове 1–5 (вж. Ис. 61:1–3; Мат. 3:16, 17; Йоан 1:33; вижте върху Лука 4:18–21).

Мъдрост и разбиране. За еврейските думи *chokmah*, „мъдрост“, и *binah*, „разбиране“, и разликата между тях вижте в Притчи 1:2. За растежа на Исус в мъдрост вижте в Лука 2:52 вж. Исаия 50:4. Що се отнася до мъдростта, дадена на Христос при изпълнението на Неговата мисия, вижте в Марк 1:35; 3:13. Мъдростта в най-висшата си форма идва само от Бога (вижте Пс. 111:10). Никой не може да научи Бога на мъдрост (Йов 38:4–41; Исаия 40:13, 14), защото Той е всемъдър. Той знае всичко, разбира всичко и взема предвид всичко – минало, настояще и бъдеще – във всичко, което може да каже или направи.

знание. евр. *da'ath* (вж. Притчи 1:2; срв. Йов 28:28; Пс. 111:10; Притчи 1:7; Екл. 12:13). Като учеше хората на страх от Господа, на глупостта на нечестивите пътища и на мъдростта на праведността, Исус даде безспорно доказателство, че Той е Месията (виж Матей 13:54; Йоан 7:15; виж върху Марк 6:2).

3. Ще го направи бързоразбиращ. Евр. *guach*, тук буквално „ще го вдъхнови“, което означава „ще го активира“. Той намира удоволствие да изпълнява волята Господня. Неговият ум е Божият ум, Неговата воля е Божията воля (вижте Йоан 10:30; 14:10). Исус разкри, че е божествен и е живял Божията праведност пред хората; всъщност това беше една от причините, поради които Той дойде на земята (вижте върху Матей 1:23; Лука 2:49).

Погледът на очите му. Хората са склонни да съдят по външния вид, но Христовият съвет беше: „Не съдете по външния вид, а съдете справедливо“ (Йоан 7:24; вижте върху 1 Царе 16:7). За Исус се казва, че „той познаваше всички човеци“ и че „знаеше какво има в човека“ (Йоан 2:24, 25). Всеки християнин трябва да избягва да съди „според това, което очите му виждат“ и да порицава другите „според това, което ушите му чуват“. Колко много иначе образцови християни си формират прибързани мнения относно своите събратя християни и ги критикуват въз основа на слухове!

4. С праведност. Съдиите бяха корумпирани, възползвайки се от бедните и нещастните, а богатите унижаваха вдовици и сираци (Исаия 1:23; 10:1, 2; Йеремиа. 5:28; Амос 2:6; 4:1; 5:10, 11; 8:4–6; Зах. 7:10). Духът на обещания Месия беше в ярък контраст с духа на времето. Справедливост, равнопоставеност, милост и състрадателно отношение към нуждите на бедните и угнетените са принципите, постоянно изтъквани като характеризиращи идеалния цар (виж Пс. 72:2, 3, 12–14).

Порицавам. Евр. *yach*, „да потърся отговорност“, „да реша“.

Удари земята. Исаия изобразява Месията, който се завръща на земята, за да покори враговете Си. и да вземе царството Му (виж Дан. 2:43, 44; Откр. 19:11–21; вж. Откр. 12:5; 14:14–20). Тогава Той ще „порази“ несправедливите владетели на земята. Когато Христос установи Своето царство, Той ще „смачка и погълне“ всички земни царства (Дан. 2:44) и ще „ги управлява с желязна тояга; като съдове на гърнчар ще бъдат счупени“ (Откр. 2:27; вж. Пс. 2:8, 9). В Откр. 1:16 е изобразен „остър двуостър меч“, излизащ от устата на Христос, а във 2 Сол. 2:8 Той е описан като унищожаваш Антихриста „с духа на

устата Си" (вижте също Осия 6:5). Като Христос е създал всички неща чрез словото на устата Си (Пс. 33:6, 9; Йоан 1:1–3), така Той ще унищожи и всичко зло.

5. Пояс на кръста му. Месията е изобразен облечен в одежди на праведност. Фигурата предполага стриктно уважение към справедливостта и истината, почтеността и верността. Месията трябва да бъде самото въплъщение на праведността. За разлика от това, за Антихриста се казва, че действа „с всякаква измама на неправдата“ (2 Сол. 2:10). Последователите на Христос трябва да носят същата дреха на праведност, която Той носи (вижте върху Мат. 22:11, 12; срв. Ис. 61:10; Откр. 3:18).

Юзди. Буквално „слабините“ – частта от тялото между най-долните или фалшивите ребра и тазобедрените кости. За разлика от това, думата, преведена като „слабини“, се отнася до бедрата и кръста.

6. Вълкът. Царството на Месията ще види промяна както в животинското царство, така и в човешките същества. Кръвопролитията и жестокостта вече няма да има. Основните инстинкти на животинския свят ще бъдат изцяло преобразени. Законът на Божието царство ще бъде закон на живота и любовта. Нито смъртта, нито болестите, нито болката ще бъдат познати там под каквато и да е форма.

7. Яхте слама. Няма да има месоядни животни на обновената земя. Всички създания ще живеят в условия на съвършено приятелство помежду си и с човека.

8. Сучещото дете. Като малките на животните няма да се страхуват от същества, които в този свят са техни смъртни врагове, така и в новата земя малките деца няма да имат от какво да се страхуват. Враждата и страхът, както сред животните, така и сред хората, ще бъдат напълно непознати в обновената земя.

Кокатрис. Евр. siph'oni, „отровна змия“, „усойница“.

9. Моята свята планина. Тоест, царството Христово, което ще изпълни целия свят (Дан. 2:35). То ще бъде свято, защото Бог е свят и защото жителите му ще споделят Неговата природа. Там те нито ще нараняват, нито ще разрушават, защото интересите на един няма да противоречат на тези на друг. Благополучието на всеки ще бъде благополучието на всички. Егоизмът ще бъде нещо от миналото. Единствената мисъл на човека ще бъде да прави добро на ближния си и да живее за слава Божия.

Земята ще бъде пълна. Сравнете Авак. 2:14. Един пулс на хармония ще бие в цялата необятна вселена (GC 678).

10. Корен на Есей. Вижте в стих 1.

Езичниците. Това е пророчество за Христос и за даването на евангелието на целия свят (виж стр. 28–30). Във всяка част на земята Месията ще бъде издиган пред мъже и жени като средство за спасение от греха. Пратеници на Христос ще стоят пред мъже и жени като Негови представители, сочейки към Него като знаме, което да води народите на земята по пътя на светлината и благословията.

Почивка. Евр. nuach, „място за почивка“ или „обиталища“ (RSV). Вижте Йоан 14:2, 3. Тези Тези, които намерят Христос, намират мир и почивка, мир, който светът не може да даде и който нечестивите никога не могат да познаят. Най-благословеното преживяване, което човек може да преживее, е да се наслади на „почивката“, която Христос предлага, почивка от грижите и бремето на греха (вижте Матей 11:28). Така човек може да намери в този свят кратко и щастливо предвкушане на славната почивка и мир на вечния свят.

11. Вторият път. Това е, за разлика от първия път, първоначалното избавление от Египет. Евреите винаги са си спомняли с радост за освобождаването си от египетското робство и влизането си в Обетованата земя. Сега е трябвало да има друго освобождение, от вавилонския плен. Бог е замислил, че когато евреите се завърнат от

плен, след като са научили уроците, които Той е възнамерявал да научат, те бързо щяха да отговорят на Неговия славен план за тях като нация. Така светът скоро щеше да бъде подготвен за идването на Месията и провъзгласяването на евангелието (виж стр. 29). Но отново Израел се провали и обещаното тук избавление ще бъде постигнато в края на света, когато Бог простре ръката Си, за да избави народа Си от този зъл свят и да ги отведе в небесния Ханаан (вижте Откр. 18:4).

12. Израел ... Юдея. Що се отнася до буквалните народи Израел и Юдея, Буквалното изпълнение на обещанието, дадено тук, дойде с възстановяването от вавилонски плен. Неспособността им обаче да живеят според славните привилегии, дадени им при завръщането от плен, направи отхвърлянето им като нация неизбежно (вижте върху стих 11). Следователно, по принцип, това обещание трябва да се изпълни за духовния Израел, църквата (вижте стр. 35, 36). Съответно, тези думи сочат към великото дело на освобождение от греха, което сега се извършва във всяка част на света. Навсякъде мъже и жени действат като знамена или маяци за небето, насочвайки мъже и жени по пътя на светлината и истината. Делото, на което сега наблюдаваме, е в изпълнение на пророчеството на Исаия и е залог за по-велики неща, които тепърва предстоят (вижте върху Откр. 18:4).

Четири ъгъла. В свитъка от Мъртво море 1QIs липсва думата „четири“.

13. Завистта и на Ефрем. Историята на Божия народ е история на ревност, завист, проблеми, раздори и война. Видението на Исаия за бъдещето не би било свършено или пълно, ако не предвиждаше изцеление на старите рани и помирение между Израел и Юдея. Преди окончателното унищожение на северното царство, Езекия положи сериозни усилия да постигне дух на помирение, като покани членовете на северните племена да дойдат в Йерусалим за честването на националната Пасха (2 Лет. 30).

14. Филистимците. Споменатите тук народи са били традиционните врагове на Израел. Това пророчество е било обусловено от верността на Израел към Бога (вижте Йеремиа 18:7–10). В резултат на постоянния неуспех на Израел да сътрудничи с Бога, той загуби Неговата благословия и Той не можа да покори враговете ѝ, както би направил (виж стр. 31). По принцип обаче това обещание ще се изпълни за църквата днес, защото Бог ще победи всичките ѝ врагове (виж Дан. 7:18; 12:1; Откр. 19:2; виж върху Втор. 18:15). Установяването на царството на Месията ще доведе до пълното поражение на всички Негови врагове. Когато Христос дойде, царството, което Той установява (виж Мат. 25:31), „ще строши и ще погълне всички тези царства, а самото ще пребъде довека“ (Дан. 2:44).

15. Езикът на Египетско море. Това е мястото, което сега е известно като Суецкия залив - ръкав на Червено море - водите на който отново ще бъдат пресъхнали, може би преносно, а не буквално, за да се улесни още едно чудотворно и славно избавление от Египет.

Реката. Евр. ханахар, използвана често в Стария завет за Ефрат (виж Бит. 15:18; виж върху Бит. 24:10). Ефрат ще бъде пресъхнал, за да се подготви пътят за освобождение от Вавилон. Двете нации от древността, които най-силно са потискали еврейския народ, са били Египет и Вавилон и двете сили са били поразени от ръката на Господа, за да се осъществи освобождението на Неговия народ. Египет е бил поразен по време на Изхода, когато Господ пресушил водите на Червено море. Вавилон е бил поразен към края на 70-те години плен (което все още е било бъдещето по времето на Исаия), когато Ефрат е била отклонена от течението си от Кир, за да може той да превземе град Вавилон (виж върху Ис. 44:27, 28; виж върху Йер. 51:36). След превземането на град Вавилон (виж върху Ездра 1:1) Кир издава своя указ, позволяващ на евреите

да напусне Вавилон, да се върне в Юдея и да възстанови Храма (2 Лет. 36:22, 23; Ездра 1:1–6). Както Бог избави евреите от египтяните, а по-късно и от вавилонците, така ще избави и всичките Си верни хора в края на времето.

16. Магистрала. Докато Бог водеше народа Си безопасно през „страшната пустиня“ (Второзаконие 1:19) и хиляда години по-късно ги върна от Вавилон (виж Исаия 19:23–25; 35:8), така че Той ще преведе безопасно Своя остатък от народа през великото време на скръб, предсказано от Даниил (виж върху Дан. 12:1; вж. Йер. 30:7).

Асирия. Тоест Месопотамия, родината на Асирия. В дните на Исаия, Вавилон е бил провинция на Асирия (вижте том II, стр. 61–63; вижте върху Ездра 6:22).

Юдейското царство по времето на Исаия

4

Точно както беше. Чудесната Божия сила, проявена в Египетската земя и при Червено море, живееше в паметта на Божия народ, чиито умове винаги се връщаха към тези драматични събития като доказателство, че техният Бог е истинският Бог и че те са Неговият избран народ.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 AA 223

1–5DA 56; PK 695

⁴ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 10:24). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

2, 3 AA 224

4 ДА 103; Ед 182; ЗТ 444

6 EW 18; GC 676; 1Т 68

9 ДА 828; Ев 456; GC 676; PK 371; 1Т 36; 6Т 131; 8Т 47

10 бр. 695

10–12PK 376

11 EW 70, 74, 86; 6Т 133; 7Т 172; 9Т 51

ГЛАВА 12

Радостна благодарност на верните за Божиите милости.

1. Ще Те хваля. Тази глава е псалом на благодарност. Тя е подобаваща продължение на предишната глава, в която Месията осъществява избавлението на праведните от ръцете на техните потисници. Както песента на Моисей (Исх. 15) е била пята от израилтяните след избавлението им от Египет, друга песен за избавление трябва да се пее, когато „Господ отново простре ръката Си, за да възстанови остатъка от народа Си“ (Ис. 11:11). Подобни химни на триумф се появяват в гл. 25 и 26. Вижте Откр. 15:3, където изкупените от всички векове пеят песен на триумф след окончателната си победа.

2. Бог е моето спасение. По време на нашествието на Сенахирим, Бог, а не стените около Сион или армиите на Израел, даде спасение на Своя народ (гл. 37:33–36). В последните дни верният остатък ще бъде спасен от силата на врага чрез ръката на Господа.

Господ Йехова. Евр. Ях Яхве, повторение на святото име, първо в съкратената му форма, а след това в пълното му издание. Повторението може да е за акцент. Това повторение на божественото име е характерно за Исаия.

3. Кладенци на спасение. Когато израилтяните били в пустинята, Бог им дал вода от ударената скала (Исх. 17:6; Числа 20:8–11). Това чудо по-късно било отпразнувано с впечатляваща церемония в Храма на Празника на шатрите (вижте ЖП 449). Вода, извлечена от извора Силоам (виж Исаия 8:6), била носена в Храма в златен съд и изливана пред олтара за всеизгаряне. Докато свещениците се отправяли към извора, придружени от левитски хор, много поклонници ги последвали там, за да пият от живата вода, която течала от извора на склона на Храмовия хълм. Исус намекна за тази церемония в Йоан 7:37, когато в последния ден на празника покани хората да дойдат при Него и да пият. Христос е изворът, откъдето тече водата, която ще донесе живот и изцеление на народите (Езекиил 47:1; Йоил 3:18; Захария 14:8; вижте ДА 37).

4. Разгласете делата Му. Божият народ е насърчен да помнят Неговите милости в от тяхно име и да разказват на другите за Неговите чудни благословии. Ако имаше повече хвала сред Божия народ, щеше да има по-малко обезсърчение и търсене на недостатъци. Човекът, който не помни чудните милости на Небето, е най-склонен да забрави Бога (Римляни 1:21–23) и да се спира на грешките на своите братя.

5. Превъзходни неща. Делата на милост от страна на Бога към Неговите деца са безброй. Тогава защо да не ги спомним и да не пеем хваления на Господа за Неговите превъзходни милости? Песента прогонва обезсърчението, страха и изкушението и укрепва душата срещу хитростите на дявола.

6. Светият Израилев. Вижте гл. 1:4. Исаия не е представлявал далечен Бог, който се затвори в свято небе, но Бог, който обитаваше със Своя народ (гл. 57:15; 66:1, 2). Фактът, че Бог беше със Своя народ – Емануил, „Бог [е] с нас“ – беше посланието на неговия живот и думи (виж гл. 7:14; 8:8, 10). Тези, които са били

Освободените от греха вътре и от враговете отвън (вижте на стих 1), не могат да мълчат относно небесните милости. Не е достатъчно да очакваме с нетърпение да стоим на стъкленото море като време да се присъединим към песента на изкупените; наша привилегия в този живот е да издигнем гласовете си в песен, с радостта и мира на небето в сърцата си. Този химн на хваление (гл. 12) слага край на това, което е наречено „томът на Емануил“ от пророчеството на Исаия.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–6РК 321

1 КТ 242

2, 3 DA 449

3 СТ 371; РР 412; 6Т 86

6 РК 351, 581

ГЛАВА 13

1 Бог събира войските на гнева Си. 6 Той заплашва да унищожи Вавилон чрез мидяните. 19
Опустошението на Вавилон.

1. Бремето. Или „товар“; технически, както тук, „оракул“, „тържествено послание“. Това звание често се използва от Исаия за послания, отправени срещу различни сили (виж гл. 15:1; 17:1; 19:1; 21:1; 22:1; 23:1). Това „бреме“ продължава до гл. 14:28 (вижте на гл. 14:1). Това се случи през годината 716/715 (вижте гл. 14:28). След като предаде поредица от послания срещу Юда и Йерусалим, Исаия сега насочва вниманието си към околните народи. Този раздел включва гл. 13–23. Тези послания бяха отправени не предимно към народите, споменати в тях, а към Божия собствен народ, Израел, за да могат те да разберат Божиите отношения с народите около тях. Исаия започва с Вавилон и от своя страна обсъжда народи като Моав, Сирия, Етиопия и Тир. В патриархалния период Вавилон е бил великата сила на Ориента. Но около 800 години преди времето на Исаия, Вавилон преминава в състояние на затъмнение, докато народи като Египет, Асирия и Хетската империя заемат господстващи места в делата на Близкия изток.

Въпреки че по времето на Исаия, Вавилон е бил васално царство на Асирийската империя започва да възвръща загубената си мощ и в рамките на още един век отново бива забележителната нация в Западна Азия. През 729/728 г. Тиглатпаласар III от Асирия става цар на Вавилон, управлявайки под името Пулу, а през 709 г. Саргон става цар на Вавилон. По време на царуването на Саргон и Сенахирим, Меродах-Баладан от Вавилон представлява сериозна заплаха за асирийската власт. Той е многократно прогонван от Вавилон, но винаги се е връщал. Именно Меродах-Баладан се стреми към съюз с Езекия, за да му помогне в борбите му срещу Асирия. Разгневен от честите бунтове на Вавилон, Сенахирим през 689 г. разрушава града, който е възстановен по-късно през същия век. За този период вижте том II, стр. 61–65, 87, 88, 156, 157.

2. Вдигнете знаме. Бог трябваше да даде сигнал за унищожението на Вавилон. То Той беше този, който насочваше делата сред народите така, че една след друга сила да насочва вниманието си срещу гордия и нечестив град, докато накрая той не бъде напълно унищожен. Знаме, поставено на планина, щеше да се вижда ясно и така беше и със знака на Господа за гибелта на Вавилон. Размахването или махането на ръка беше жест на гняв и заплаха за съд срещу града (вижте гл. 10:32).

Висока планина. Буквално „гладка планина“ или „планина, пометена гола“.

3. Моите осветени. Или „моите посветени“, „моите посветени“ (RSV) — онези, отделени за изпълнение на определена задача. Асирийците (Исаия 10:5),

вавилонците (Йер. 25:9; Авак. 1:6), а по-късно мидяните и персите (Ис. 13:17; Ис. 45:1–4; вж. Дан. 5:30, 31) бяха предопределени да играят отредените им роли на сцената на историята.

Онези, които се радват в моето величие. Буквално „моите горделиви [или високомерни] ликуващи“. Асирия (виж гл. 10:7–14) и Вавилон (виж Дан. 4:30; 5:20–28) бяха надменни и арогантни в упражняването на властта, позволена им от Небето.

4. Шум от множество. Буквално „шум от суматоха“.

Планините. В еврейски език, гл. 13 е поетично, а Исаия вероятно използва „планини“ в прост поетичен смисъл. Малко вероятно е това да са символични „планини“, защото това не е символично пророчество.

Мустерет, войската. Сравни Йер. 50:9, 10, 14, 29–31; Ез. 38:14–16; Йоил 3:1, 2, 9–17; Соф. 3:8; Зах. 14:2, 3; Откр. 16:13, 14; 17:14, 17; 19:11–21. Войската е събрана за битка срещу Вавилон. Трябва да се помни, че Ис. 13 е озаглавена „пророчеството за Вавилон“ (ст. 1) и че в своята цялост главата е буквално предсказание за падането и опустошението на буквалния Вавилон. Но новозаветните писатели са представили падането на буквалния Вавилон като символ на падането на мистичния Вавилон (вижте Откр. 14:8; 17:16; 18:4; 19:2).

Следователно, даденото тук описание на падането на буквалния Вавилон може да се счита и за описателно на падането на мистичния Вавилон, доколкото Вдъхновението е приложило детайлите към падането на мистичния Вавилон. Относно двойното изпълнение на някои предсказания вижте Втор. 18:15; вижте също стр. 35.

На битката. Тоест „да се бия“ или „за битка“.

5. Оръжията. Тоест, Божиите средства за нанасяне на съд над Вавилон. Сравнете бедствията върху Египет и Божието „гневно възмущение“ срещу други народи и в края на света (вижте Изх. 7:19 до 12:30; Ис. 26:20; 34:2–8; Наум 1:5–7; Откр. 14:10; 15:1).

6. Денят Господен. Този израз се среща поне 20 пъти в писанията на различни старозаветни пророци. Винаги се използва във връзка с време на божествен съд над град или народ (а не над отделни хора) или в крайна сметка над жителите на целия свят. За разлика от това, това, което може да се нарече „денят на човека“, е описано в Писанието като „ден на спасението“ (Ис. 49:8; 2 Кор. 6:2), „благоприятно време“ (Пс. 69:13; Ис. 49:8), времето, когато благодатният срок за хората като индивиди или като народи все още продължава (виж Пс. 95:7, 8, Евр. 4:7).

Обратно, „денят Господен“ е времето, когато исторически погледнато, изпитателният срок на един град или нация приключва и в крайна сметка, когато съдбата на всички хора е завинаги решена. По време на „деня на спасението“ хората и народите са свободни да упражняват дадената им от Бога сила да избират между правилно и грешно, но с настъпването на „деня Господен“ Божията воля става върховна, като вече не е ограничена от упражняването на човешката воля.

„Денят Господен“ срещу Юда (виж Исаия 2:12; Йоил 1:15; 2:1; Соф. 1:7) беше по този начин денят, в който като нация вече не ѝ беше позволено да продължава по своя покварен път и божественото наказание беше извършено срещу нея (виж Езекиил 12:21–28). Същото важеше и за северното царство Израел (Амос 5:18), за Египет (Езекиил 30:3), за Едом (Авдия 15) и за други народи от древността (виж Дан. 5:22–31). Това, което се случва с един град или с цял народ, когато „денят Господен“ дойде при него, е подобно на това, което ще се случи с целия свят в края на неговото благодатно време. В Мат. 24, например, описанието на Христос за „деня Господен“ върху град Йерусалим и еврейския народ е очевидно подобно в много отношения на това, което ще бъде вярно и за целия свят по време на Христовото „пришествие и свършек на света“ (Мат. 24:3; Лука 21:20; вж. Мат.

24:30). Следователно, принципите, които важат, когато „денят Господен“ дойде в който и да е град или

нация се прилага и когато „денят Господен“ дойде върху света като цяло, а старозаветно пророческо описание на съдбата на някой древен град или народ като „ден Господен“ се отнася по принцип и за „великия ден Господен“ (Софония 1:14) в края на времето. С оглед на факта, че новозаветните писатели правят от съдбата на древен Вавилон образ на съдбата на духовния Вавилон (вижте върху Исая 13:4), и тъй като прилагат израза „денят Господен“ към времето, когато Христос се завръща на земята за съд (1 Коринтяни 5:5; 2 Коринтяни 1:14; 1 Солунци 5:2; 2 Петрово 3:10), „денят Господен“ върху Вавилон, както е описано в Исая 13, в много отношения е описателен и за „великия ден Господен“ в края на времето.

Ще дойде като разрушение. „Денят Господен“ никога не се споменава в Писанието. като време, когато хората ще имат втори шанс, още една възможност да приемат спасението. „Денят Господен“ винаги, без изключение, е ден на съд, ден на разрушение, ден на тъмнина (виж Йоил 1:15; 2:1, 2; Амос 5:18–20; и др.).

7. Бъдете безпомощни. Буквално „отпуснете се“, „отпуснете се“, „увиснете“. Тази поза на ръцете отразява чувство на обезсърчение, безпомощност и понякога, както тук, безнадеждност. Мъжете в крайно униние или ужас оставят ръцете си безпомощно да паднат настрани (вижте Евреи 12:12).

8. Жена, която ражда. Тази фигура на речта често се появява като описание на изключителна болка и мъка (виж Пс. 48:6; Йер. 4:31; 6:24; 13:21; 49:24; 50:43).

Като пламъци. Докато мъжете се гледат един друг с пълен ужас, с очи, замъглени от ужас, страх избухва с интензивността на пламък.

9. Денят Господен. Вижте стих 6.

Запустете земята. Краят на греха не е живот и просперитет, а запустение, разруха, и смърт. Грехът опустоши някога процъфтяващите народи Асирия и Вавилон, разруши много от най-великите градове на земята и в крайна сметка ще опустоши целия свят. Това пророчество, първоначално описание на падането на буквалния Вавилон, е приложено от новозаветните писатели към опустошението на мистичния Вавилон при второто пришествие на Христос (вижте стих 4).

Унищожете грешниците. Унищожението на грешника не е, както някои мислят, произволен акт от страна на Бог. Бог обича грешниците и се стреми да ги спаси (Езекиил 18:23, 31, 32; 2 Петрово 3:9). Но грехът е това, което в крайна сметка унищожава грешника. Хората, които ходят по пътищата на беззаконието, в крайна сметка стават толкова покварени, толкова жестоки, толкова лишени от разум, че мерките, които предприемат, за да унищожат околните, въвлечат всички в обща съдба. „Който пролее човешка кръв, от човек ще се пролее и неговата кръв“ (Битие 9:6). „Всички, които хващат меч, от меч ще загинат“ (Матей 26:52; вж. Откр. 13:10). Историята е доказала верността на тези твърдения. Вавилон взе меч и загина от него. Това беше вярно и за хетейците, за Асирия, за Гърция и за Рим. Един ден този принцип ще запечата съдбата на грешния свят.

10. Звездите. Свръхестествена тъмнина, в която небесните светили се скриват. Тяхната светлина често се споменава като едно от явленията, съпътстващи великия и ужасен „ден Господен“ (Йоил 2:10, 11; 13:15, 16; Амос 8:9; виж също Мат. 24:29; Марк 13:24, 25; Лука 21:25; Откр. 6:12, 13; GC 636, 637). Вижте EW 41.

11. Накажете света. Справедливостта изисква злото да бъде наказано. Бог е справедлив и няма да позволи злото на хората да остане ненаказано. Грешниците трябва да осъзнаят, че денят на разплата за техните прегрешения със сигурност ще дойде (вижте Екл. 8:11).

12. По-ценни. Или „по-редки“. Съдът над нечестивите включва обезлюдяване на земята и я оставя пуста развалина (ст. 9). Само праведните

Останалите ще избегнат всеобщото унищожение. Малкобройни, те ще бъдат „скъпоценни“ или „редки“ като чистото злато на Офир.

13. Разтърсете небесата. По отношение на падането на буквалния Вавилон, стихове 13 и 14 са фигуративно описание на пълното опустошение, изобразено по-буквално в стихове 19–22. По отношение на края на света, те са буквални (вижте Евр. 12:26; Откр. 6:14; стр. 340). Огромни конвулсии ще отбележат заключителните сцени от земната история (виж Откр. 6:14; 16:18, 21). Именно гласът Божий „разтърсва небето и земята“ (ВБ 637; срв. Ис. 2:21).

Неговият яростен гняв. Тоест, срещу буквалния Вавилон (виж стих 19; виж на стих 4). С уважение към мистичния Вавилон и края на света, описаните тук сцени представляват заключителните събития на седмата от седемте последни язви, при които „великият Вавилон дойде в памет пред Бога, за да му даде чашата с виното на пламения Си гняв“ (Откр. 16:19).

14. Като преследвана сърна. Или „като преследвана газела“ (RSV). Вижте стих 4. В последните дни Нечестивите от всички народи ще се разпръснат като овце без пастир. Както уплашените животни търсят места, които в миналото са били места за подслон и убежище, така и нечестивите ще търсят място, където да се скрият от крайния Божи гняв, но няма да намерят.

15. Ще бъде пронизан. Пророкът продължава графичното си описание на падението на Вавилон, приложено от новозаветните писатели към второто пришествие на Христос (вижте стих 4). Вавилонците бягат пред враговете си.

17. Мидяните. По времето на Исая, Асирия е била главният враг на Вавилон. През 689 г., например, армиите на Сенахирим напълно разрушават този град (виж том II, стр. 65). Но Мидийското царство тогава е било относително незначителна сила. Тук пророчеството предсказва време, когато Мидия ще играе важна роля в падането на Вавилон. Когато Вавилон пада в ръцете на Кир през 539 г., мидяните сътрудничат с персите, за да доведат до неговото падане. В последната битка Дарий Мидянинът играе много важна роля (Дан. 5:31). Исая също предсказва ролята, която Кир ще играе в борбата срещу Вавилон (Ис. 44:27, 28; Ис. 45:1–3). Окончателното разрушение на Вавилон обаче идва векове по-късно (виж ст. 19).

Сребро. Мидяните са изобразени тук като народ, чиято главна грижа не е била плячката. Те търсеха самия Вавилон и не се интересуваха предимно от богатствата му. Те търсеха власт. Те дойдоха не да плячкосват, а да завладяват.

19. Славата на царствата. Едва век след времето на Исая, по времето на Халдейската династия, Вавилон достига върха на славата и постига всеобща известност заради своя блясък и красота.

Содом. Вижте Бит. 19:24. Еремия, който видял Вавилон в разцвет на могъществото му, също предсказал, че неговото поражение ще бъде като това на Содом и Гомор (Ер. 50:40). Неговото унищожение ще бъде абсолютно – той никога няма да бъде възстановен (Йеремия 51:64). Такава ще бъде и съдбата на мистичния Вавилон в края на света (Откр. 18:21). По време на живота на Исая град Вавилон е напълно разрушен от Сенахирим (вижте на стих 17), но скоро е възстановен от сина на Сенахирим, Асархадон. По-късно, когато Навуходоносор става цар на Вавилон, той го прави един от най-красивите градове на древния свят. След превземането на Вавилон през 539 г., мидийците и персите не разрушили града, а го направили своя столица. Половин век по-късно, когато градът се разбунтувал, Ксеркс частично го разрушил. Оттогава нататък никога не е бил напълно възстановен и е загубил предишното си превъзходство. Въпреки това,

В частично разрушено състояние, той става столица на Александър Велики, след като той го превзема през 331 г. Следователно това пророчество на Исаия се изпълни едва няколко века след смъртта му.

Едва по време на управлението на Селевк Никатор (312–280 г. пр.н.е.) над източната част на империята на Александър (виж Дан. 7:6), Вавилон губи важното си място. Около 305 г. този цар установява нова столица на Тигър, на 54 км северо-североизточно от Вавилон, на мястото на Опис, и я нарече Селевкия на свое име. Материалите и част от населението на новия град са взети от Вавилон, чието превъзходство по този начин е окончателно унищожено. И все пак Вавилон продължава да има известно значение може би още два века. По времето на Страбон, около 20 г. пр.н.е. или малко по-късно, по-голямата част от града се е превърнала в огромна пустош (Страбон хvi. 1. 5), макар че все още е обитаван. По време на управлението на Траян (98–117 г. сл.н.е.) той е пълна разруха.

20. Никога няма да бъде населен. Когато Вавилон най-накрая беше в руини, той се превърна в изоставен град. Век след Исаия, Йеремиа изрича подобно предсказание (Йеремиа 51:37).

Арабският. Терминът „арабски“ се използва като общо обозначение за номадски племена от бедуини, които се скитат напред-назад в пустинята на изток от Палестина.

Разпъване на палатка. След запустяването на Вавилон в древни времена (вижте на стих 19), мястото не е било обитавано. Посетителите от минали поколения понякога съобщават, че бедуините от тази околност са избягвали руините от суверен ужас към мястото. Това наистина може да е било вярно в миналото, но причината, която бедуините посочват днес, е просто, че древните руини не осигуряват подходящо място за човешко обитаване. Както и в минали хилядолетия, „арабинецът“ не „разпъва шатрата си там“.

Въпреки това, бедуинско селище на мястото на древен Вавилон не би обезсилило предсказанието на Исаия. Пророкът не е бил толкова загрижен за непревземаемите му стени и величествени дворци, колкото за езическата му религия, езическата култура и военната му мощ. Неговата графична картина на града като изоставена руина категорично заявява, че гордата империя от неговото време ще изчезне от лицето на земята. Вековете свидетелстват за точността на предсказанието на Исаия, защото от тази древна цивилизация не е останало нищо освен руините ѝ. Вижте също Езе. 26:14.

21. Диви зверове. След като е бил изоставен от хората, мястото на древен Вавилон се е превърнало в обиталище на диви животни. Вместо силни мъже и красиви жени, в града са се заселили диви зверове.

Печални създания. Евр. „охим“, дума, която се среща само тук и чието значение е не е сигурно. Смята се, че думата „охим“ имитира вика на съществото. Някои смятат, че тук се има предвид бухалът; други превеждат „охим“ като „пискащи“.

Бухали. евр. benoth ya'anah, "щрауси".

Сатири. Евр. še'irim, множествено число от ša'ir, буквално „космат“ или „рошав“. Тъй като козите са необичайно окосмени, изразът „космат“ е започнал да се използва със значение на „коза“. Името Сеир (Бит. 32:3) е от същата еврейска дума. Ša'ir по-късно е използвано за митични демони, за които се предполага, че имат вид на кози, но няма доказателства, че Исаия тук говори за демони. Другите същества, споменати в Ис. 13:21, 22, са буквални животни. Както е използвано тук, ša'ir означава просто „[дива] коза“.

22. Диви зверове. Евр. 'ийим, вероятно означаващо „чакали“ или „хиени“. Вместо музиката на веселите вавилонски празненства, в руините на древните дворци щеше да се чува печалният вой на различните диви същества, споменати тук.

Драconi. Евр. tannim, „чакали“. Преводът „драconi“ се дължи на объркване таним с танин, което означава „дракон“ или „кит“ (вижте върху Пс. 74:13).

Предстои. Град Вавилон е напълно разрушен от Сенахирим през 689 г. пр.н.е., по време на живота на Исая (вижте стихове 17, 19). Това обаче не е окончателният му край, тъй като градът е възстановен.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

6 ГК 638

7, 8 ПП 340

9 EW 66; GC 310; PP 167

11 Ев 219; ГК 310; ПК 276, 532; ПК 340

12 АН 32; CG 193; CH 285; COL 374; DA 287, 790; FE 87; MB 81, 89; MH 182; ML

121, 263; MYP 108; PP 223; SR 49; Те 287; 1Т 538; 2Т 184, 593; 3Т 254; 4Т 541, 607;

5С 98, 439, 482; 9С 186

13 ПП 340

19 Изд. 176

19-22РК 533

ГЛАВА 14

1 Божието милостиво възстановяване на Израел. 4 Тяхното триумфално оскъряване над Вавилон.

24 Божията цел срещу Асирия. 29 Палестина е застрашена.

1. Милост към Яков. Тази глава е продължение на пророчеството от гл. 13 относно падането на Вавилон (гл. 13:1; вж. гл. 14:28). Посланието дошло до Исая през 716/715 г. (виж ст. 28; том II, стр. 77). Падането на Вавилон под властта на мидяните и персите щяло да доведе до освобождаването и възстановяването на народа на Израел, който вавилонците били взели в плен. Скоро след превземането на Вавилон, Кир издал своя паметен указ, с който упълномощил евреите да се върнат в родината си и да възстановят Храма (2 Лет. 2:1. 36:22, 23; Ездра 1:1-3).

Чужденци. Тоест, езичници. Исая тук въвежда една от любимите си теми – голямото събиране на хора от всички народи за поклонение и служба на истинския Бог (виж стр. 28). Към тази тема той се връща отново и отново (гл. 44:5; 54:2, 3; 55:5; 56:4-8; 60:1-5; и др.). Това пророчество е било частично изпълнено в старозаветни времена (виж стр. 29) и по-пълно при голямото събиране на езичниците в апостолски времена (Деяния 10:1, 2, 48; 11:18; 13:46-48; и др.). То се изпълнява и днес, когато хора от всички народи идват до спасителното познание на евангелието.

2. Хора. В свитъка от Мъртво море 1QIs пише „много хора“.

Властваха над потисниците си. Дали евреите бяха служили усърдно на Господа след завръщането си от Вавилон, Неговият план беше те най-накрая да управляват земята (виж стр. 30).

В крайна сметка всички хора щяха да се разпознаят като братя. Всички щяха да се покланят на Господа и да се радват на Неговото спасение. Израел обаче отново не успя, след Плена, да достигне Божия идеал за тях (виж стр. 31) и никога не осъзна славната привилегия, която можеше да бъде тяхна. В окончателния триумф на светиите в края на времето обаче, Божият народ от всички епохи ще властва над враговете си (Дан. 7:14, 18, 27).

3. Дай си покой. Както израилтяните бяха роби в Египет, така щяха да бъдат пленници във Вавилон. И както Бог им даде покой от робството в Египет, така щеше да им даде и покой от принудителния им престой във Вавилон. Обетованата земя трябваше да бъде това място за покой. Но Израел, поради греховете си, отново не успя да влезе в обещаната почивка. Следователно това обещание е запазено за духовния Израел, който трябва да бъде събран измежду всички народи и освободен от последния опит на Вавилон да пороби света. Божият народ в крайна сметка ще намери „покой“ в небесния Ханаан, обновената земя.

4. Притча. Евр. машал, дума, преведена като „притча“ 19 пъти и като „притча“ 18 пъти (виж том III, стр. 945). Предвид факта, че машал тук се отнася за целия раздел, стихове 4–28, а не само за възклицанието от стих 4, преводът „притча“ е за предпочитане (виж Числа 23:7; Йов 29:1; Езекиил 17:2). За приложението на този раздел към буквалния Вавилон, сравнете Исая 13:1 с гл. 14:28 (вижте върху гл. 13:4; 14:1). След освобождението от плен (гл. 14:1–3) Божият народ щеше да приеме тази подигравка срещу бившия си потисник. За приложението към мистичния Вавилон вижте върху гл. 13:4.

Вавилонският цар. Този, който е основно отговорен за вавилонската политика. Защото „... цар на Вавилон“ като фигуративно обозначение за Луцифер, вижте на стих 12.

Златен град. Преводът на еврейската дума мадхеба, „златен“, предполага, че думата произлиза от арамейската дума „дахаб“, „злато“. Еврейската дума за „злато“ обаче е „захаб“ и се смята за малко вероятно евреите да извлекат дума за „златен“ от арамейската, а не от собствената си дума за „злато“. Поради това е предложено „мадхеба“ да се чете като „мархеба“, „ужас“, като еврейските букви за „r“ и „d“ са практически идентични (виж стр. 14) и следователно едната лесно се бърка с другата. LXX, сирийският и Таргумите подкрепят четенето „ужас“, както и свитъкът от Мъртво море 1Q1. Сродна форма на думата е преведена като „преодолян“ в 5. от Сол. 6:5. Следователно изглежда вероятно последното изречение да гласи „ужасът престана!“. Това би го направило паралелно на „потисникът престана!“ Вижте върху гл. 13:19; вижте Допълнителна бележка върху Дан. 4.

5. Жезълът. Жезълът и скипърът са символи на власт. Господ щеше напълно да съкруши силата на Вавилон (вижте на гл. 13:19–22).

6. Който порази народа. Вавилон, който в гнева си поразяваше народите с „непрестанни удари“ (RSV; вижте Йер. 50:23) и който управляваше над тях с гняв, самият той щеше да стане обект на гняв и щеше да бъде поразяван с удар след удар, от който в крайна сметка нямаше да има възстановяване.

7. Цялата земя. Буквално, картина на света, когато вавилонският цар е „престанал“ (ст. 4), и преносно, когато управлението на Сатана е приключило (вижте гл. 13:4). Едва тогава земята ще бъде „в покой“ и „тишина“. Осъдението на Сатана носи радост и ликуване на Божия народ, защото тогава тяхното потисничество ще приключи и те ще наследят обновената земя и ще царуват завинаги. Образно казано, целият свят, който толкова дълго е стенел под проклятието на злото, се радва, когато е освободен от властта на потисника.

8. Елхи. Евр. beroshim, „[финикийски] хвойнови дървета“. С много преносен език „вавилонският цар“ (ст. 4) е сравнен с дърво (виж Дан. 4:11, 22; вж. Съдии 9:8–15; Езек. 31:16). Другите „дървета“ от „гората“ се радват, когато този претенциозен и арогантен

„дървото“ е повалено. Асирийските монарси се хвалели, че са изсекли горите и са оставили страната на пустош (виж Исаия 37:24). Вавилонските армии също са причинили големи опустошения (виж Йеремиа 25:11). Има всеобща радост, когато делото на разрушението приключи. Сравнете радостта на „апостолите и пророците“ при падането на мистичния Вавилон (Откр. 18:20; вж. Откр. 19:1–6).

Няма дървосекач. Или „дървар“, тоест „дървар“. Никой вече не идва да отсече дърветата и горите на земята се радват на тяхното избавление.

9. Ад. Евр. she'ol (виж върху Притчи 15:11), фигуративното царство на мъртвите. Същата дума е преведена като „гроб“ в Исаия 14:11. She'ol е олицетворен като издигащ се, за да поздрави вавилонския цар (виж стих 15). Онези, които той е убил, приветстват този, който някога е управлявал като тиранин на земята, изпращайки други на гибелта им. Сега, фигуративно, силите на злото са премахнати от своите „трони“ на земята, за да слязат в сенките на смъртта (виж Откр. 20:10, 14). Същата образност е използвана от Езекиил (Езекиил 32:18–32). Сравнете Исаия 24:22; Откровение 6:15, 16; 19:20.

10. Като нас. Вавилонският цар, който беше убил толкова много други, и самият той щеше да бъде убит. Сатана (вижте върху стихове 4, 12), който е довел толкова много други до разруха и смърт, сега самият той влиза в царството на смъртта (вижте Откр. 20:10). Авторът на смъртта сам трябва да вкуси от горчивите ѝ плодове.

11. Твоята помпозност. Цялата помпозност и показност на лукавия изчезват в студа и мрака на гроба. Някогашният могъщ владетел на Вавилон и на войските на злото (вижте върху стихове 4, 12) е напълно смирен в прахта. Безумието на арогантността и гордостта е тук осмивано (вижте Пс. 2:1–4).

Гроб. От същата еврейска дума, преведена като „ад“ в стих 9.

Виоли. Или „арфи“ (виж том III, стр. 33).

Червей. Евр. gimrah, „личинка“. Думата „червей“ произлиза от tole'ah. Гордият цар

Вавилон сега лежи в шеол върху легло от червеи, с червеи за покривало. „Пътеките на славата водят само до гроба.“

Луцифер. Евр. helel, буквално „сияен“, „блестящ“, от корена halal, който означава „да излъчвам светлина“, „да блестиш“, „да бъдеш блестящ“. Името helel и неговият еквивалент в сродни езици обикновено се е прилагало към планетата Венера като утринна звезда заради нейния несравним блясък. Венера е най-ярката от всички планети и при максимален блясък свети повече от седем пъти по-ярко от Сириус, най-ярката от всички неподвижни звезди. Когато е благоприятно разположена, тя е лесно видима с невъоръжено око по обяд, а след залез слънце хвърля сянка. LXX предава helel като heōsphoros, „утринна звезда“, буквално „носител на зората“, общото гръцко обозначение за Венера, когато се е появявала в сутрешното небе. Сравнете евр. helel ben-shachar, „Луцифер, син на зората“, буквално „сияен, син на зората“.

Името Луцифер произлиза от латинската Вулгата и означава „носител на светлина“. Терминът, както е използван тук, изглежда е бил идентифициран за първи път със Сатана от Тертулиан, Йероним и други ранни отци на църквата, а в този смисъл е станал общоупотребяван през Средновековието. Във 2 Петрово 1:19 Христос е наричан фосфорос, „звезда за зора“; буквално „носител на светлина“. В Откровение 22:16 Той е наречен „светлата утринна звезда [буквално „звезда на зората“ или

„звезда на зората“].“ Приложени към Сатана, различните термини – гелел, хеосфорос, Луцифер и др. – сякаш отразяват мисълта за високата позиция, която той някога е заемал на небето, до Христос, и предполагат, че той дори сега е съперник на Христос. Строго погледнато, нито един от тези термини не е собствено име, въпреки че всички са придобили това значение; по-скоро те са атрибутивни термини, обозначаващи високото състояние, от което Луцифер е паднал. Това описание се отнася за Сатана преди неговото падение, като следващ Христос по сила и авторитет и глава на ангелските войнства. За по-нататъшно описание на Сатана (под обозначението „цар на Тир“) вижте Езекиил 28:12–19.

Отсечено. За войната между Христос и Сатана, в която Сатана беше победен и изхвърлен на земята, виж Откр. 12:7–9; виж върху Ез. 28:16–18.

Отслабете народите. Сравнете с 4–6, 9–11.

13. Над звездите на Бога. Вижте Йов 38:7. Желанието за самовъзвеличаване беше причината за падението на Луцифер. Преди падението си той беше най-красивият и най-мъдрият от всички небесни ангели. Той се гордееше изключително много с честта, която Бог му беше оказал, но търсеше още по-голяма слава за себе си.

Планината на събранието. Евр. хар-моед, „планина на събранието“. Сравнете израза „планина Божия“ в паралелния пасаж, Езек. 28:16. Луцифер се стремял да „седне [възкачен на трона] и на планината на събранието“, но Бог щял да го изхвърли „от планината Божия“. „Вавилонският цар“ бил езичник и в езическата митология боговете провеждали своите съвети на висока планина, където решавали земните дела. Буквалният „вавилонски цар“ (вижте Ис. 14:4) по този начин би си позволил да узурпира контрола на боговете – тоест върховната власт – над земните дела. Като цар на мистичния Вавилон (вижте стих 4), Сатана би се стремял по подобен начин да контролира небесните съвети, тоест да управлява Божията вселена.

Страни на север. В Пс. 48:2 планината Сион е описана като „на северните страни“, тоест на север от главната част на града. Ану, най-важният от ранните богове на Вавилон, е трябвало да има трон на третото небе. Неговото съзвездие е било сред полярните звезди, около които се въртят всички останали. Езическата митология често е представяла боговете като събрани на съвет на планина далеч на север. Някои смятат, че Исаия е използвал тази фигура, за да опише хвалебствените претенции на Луцифер (ст. 12), „цар на Вавилон“ (ст. 4). Името Ваал-Зефон от Изх. 14:2 буквално означава „Ваал на север“.

14. Като Всевишния, Луцифер се стремеше да бъде като Бога по положение, сила и слава, но не по характер. Той желал за себе си почитта, която ангелското войнство отдаваше на Бога. Само сътворено същество, той търсеше почит, полагаща се единствено на Създателя. Вместо да се стреми да направи Бог върховен в чувствата на ангелското войнство, той търсеше за себе си първо място в тези чувства.

15. Ад. Евр. she'ol, фигуративно царство на мъртвите (виж на стих 9). От високото положение, към което се е стремял, Сатана ще бъде свален в най-дълбоките дълбини, в забрава (виж Лука 10:18; Откр. 12:9). Обърнете внимание на поредицата от поразителни контрасти в Исаия 14:4–19 между възвисяване и пълно унижение.

Страни на ямата. Буквално „най-отдалечените части на кладенеца“. Тук „яма“ е синоним на she'ol, фигуративното царство на мъртвите. Тази употреба на еврейската дума bor, „яма“, е често срещана в Стария завет (виж Исаия 24:22; Езекиил 31:14, 16; и т.н.)

16. Тези, които те виждат. Образът от стихове 9, 10 се повтаря. „Мъртвите“, „първенците“ на земята“, които са предшествали Луцифер до „ямата“ (ст. 15), се взират в него с невероятен поглед, когато той слиза, за да се присъедини към тях. Трябва да се помни, че целият този раздел е силно фигуративен (вижте на ст. 4).

Това ли е човекът? Вижте стих 10.

17. Разрушил градовете. Буквално описание на вавилонските завоевания (вижте стих 4, 6). Когато Бог е бил на път да създаде този свят, Луцифер, „царят“ на мистичния Вавилон (виж стих 4), е искал да бъде консултиран. Той е смятал, че може да подобри делото на Бог и е обещал по-висша сфера на съществуване на онези, които ще го последват. Но когато е осигурил контрол над този свят, той е успял само да го превърне в прокълната, пуста пустош. В крайна сметка всички ще видят, че Сатана е превърнал целия свят в огромна, мрачна пустиня, в поразителен контраст с превъзходната му красота, каквато е дошла от Божията ръка (Битие 1:31). Пустоша и смърт, а не живот и радост, са неизбежните резултати от управлението на Сатана.

Домът на неговите затворници. Буквалният „вавилонски цар“ (вижте стих 4) държеше пленените си народи в пълно подчинение. Сравнете отношението на египетския цар (Исх. 5:2). Сега вавилонският цар страда от същата съдба, която някога е причинил на други. По подобен начин Луцифер, царят на мистичния Вавилон, категорично отказва да освободи пленниците, които държи в затвора на смъртта (Юда 9).

18. Неговият собствен дом. Тоест, гробницата му (вижте на стих 19). През 1000-те години Нечестивите ще бъдат в гробовете си, всеки „в собствения си дом“ (виж гл. 24:22).

19. Изхвърлен от гроба си. Заради презрението, с което „вавилонският цар“ (виж на стих 4) се е смятало, че ще му бъде отказано достойно погребение (виж 2 Лет. 24:25). През 1000-те години Сатана, царят на мистичния Вавилон, преживява жива смърт. Около него са всички нечестиви мъртви, но самият той не успява да намери мира на смъртта. За него няма облекчение от нещастията и разкаянието, няма освобождение от ужаса, който е донесъл на земята. Той е, така да се каже, жив труп, за който един общ гроб би бил твърде почетно жилище. Сравнете Исая 14:9–11.

Камъни от ямата. Сравни стих 15.

20. Не се присъединявай. Вижте стих 19.

Изби народа си. Вижте на стих 6. Когато човекът съгреши, Сатана стана княз на света и владетел на грешните хора, но през тези хиляди години той успя само да опустоши този свят и да избие неговите хора. Вместо да постигне почитта и славата, които толкова усърдно търсеше, той се превърна в обект на пълен позор и срам.

21. Пригответе клане. Тоест, за „децата“ на „вавилонския цар“ (вижте на стих...).

4). Сравнете Йоил 3:9–17. Смъртта и разрушението също ще бъдат крайната съдба на всички „деца“ на беззаконието. В крайна сметка самият Сатана и цялото му зло войнство ще бъдат погълнати от пламъци и ще бъдат превърнати в пепел (вижте Езекиил 28:16–18; Малахия 4:1, 3; Откровение 20:9, 10).

За беззаконието. Вижте Езекиил 18:2.

22. Вавилон. Както „царят на Вавилон“ (виж върху ст. 4), така и Сатана, „царят“ на мистичния Вавилон, се възвеличиха (виж върху Дан. 4:30, 37; Ис. 14:13). Името Вавилон означава „порта Божия“ (виж върху Бит. 10:10; 11:9), но ще се окаже портата на ада. Вместо да бъде обект на слава, буквалният Вавилон ще се превърне в обект на срам. Позор и укор, а не слава и чест, ще бъдат неговата участ. Име и остатък, роднини и близки, синове и внуци, потомство и наследници, всички ще бъдат откъснати от някога известния...

град. Нито един жител няма да остане, за да предаде името му. Така ще бъде и в края на времето с духовния Вавилон (виж Откр. 18:4, 21–23).

Син и племенник. Буквално „потомство и потомство“.

23. Битка. Буквално „таралез“.

Метлата на разрушението. Тоест, „метлата на разрушението“. Гордият град е сравнен с боклуци и мръсотия, които трябва да бъдат пометени. Вавилон е осквернил земята и няма право да остане там, където ще продължи да обижда човека и Бога. Светът ще бъде по-чист, след като този мръсен боклук бъде пометен. С тези думи завършва „бремето на Вавилон“.

24. Както и замислих. Дългото послание срещу Вавилон е последвано от кратко изявление срещу Асирия (ст. 24–27). Асирия е свикнала да си прави каквото си иска. Чрез мощта на своите армии тя вярва, че може да наложи волята си на целия свят. Бог обаче ще я научи, че Неговата воля, а не нейната, контролира земята.

Никаква цел, противна на Неговата воля, не може да надделее.

25. Асирийският. Тези думи се отнасят до времето, когато Сенахирим нахлува в Юдея и изпратил част от армията си да обсади Йерусалим. За известно време игото му щело тежко да тегне над земята, но в крайна сметка Господ щел да счупи това иго и да даде избавление на Своя народ.

26. Ръката. Когато Исаия получил видение за величието на Бог, той също станал осъзнавайки незначителността на човека. По това време целият свят се възхищаваше на асирийската мощ. Но Исаия видя Господ като Този, Който „е измерил водите с шепата си и е премерил небето с педя“, пред Когото „народите са като капка от ведро и се смятат за прашичка от везните“ (гл. 40:12, 15).

Само човекът, който е запознат с Бога, има ясно разбиране за земните дела. Всички „народи пред Него са като нищо; и се считат за Него за по-малко от нищо и суета“ (ст. 17). За човек, който е видял Бога седнал на вечния Си трон, Асирия не би донесла никакви мрачни предчувствия или страх. Във времето на изпитание, когато петата на Асирия сякаш щеше да смаже самото ѝ съществуване, Юдея много се нуждаеше от подобно насърчително послание като това.

27. Върнете го назад. Исаия видял Божията ръка, протегната в съд срещу Асирия и другите народи по негово време, и знаел, че няма сила на небето или земята, която да може да я върне назад. Когато Бог възнамерява да направи нещо, Неговата воля ще бъде изпълнена, независимо от волята на човека (вижте Числа 23:19; Йов 9:12; Исаия 43:13; Дан. 4:32, 35). Тези думи завършват посланието срещу Асирия.

28. През годината. С това започва друго кратко пророчество – срещу Филистия (ст. 28–32). Ахаз умира около 715 г. пр.н.е. и е наследен от сина си Езекия като единствен владетел.

29. Цяла Палестина. Тоест, Филистия (вижте Изх. 15:14).

Кокатрис. Тоест, „усойница“. От обикновена змия би произлязъл дори по-зло и отровно влечуго, а от него на свой ред щеше да се роди огнена летяща змия. Сякаш вятърът щеше да породи вихрушката или чакалът да роди дракон.

30. Бедните ще се нахранят. С пророчеството за съда срещу Филистимия е преплетено обещание за просперитет за бедните и нещастните в Юдея. Това е трябвало да бъде делото на Христос, идеалният Син на царя на Юдея (виж Пс. 72:2–4). „Първородните“ на бедните са тези, които наследяват двоен дял, не от богатство, а от бедност.

Тоят корен. От корена на Юда ще излезе Цар, който ще спаси, но коренът на противника на Юда, споменат тук, ще бъде унищожен от глад. Юда наистина може да бъде поразена от противниците си, но ще има остатък, който ще се върне и ще бъде спасен (гл. 10:20, 21; вижте върху гл. 7:3). Остатъкът от враговете на Юда обаче ще загине.

Той ще убие. В свитъка от Мъртво море 1QIs пише „Аз ще убия“.

31. Цяла Палестина. Пророкът очакваше с нетърпение времето, когато Филистия (виж на стих 29) щеше да изчезне. Целият народ щеше да бъде унищожен. Като дим, излизащ от север, някакво наказание щеше да сполети Филистия. Вавилонските нашественици се приближиха към Палестина от север, за да донесат наказания върху земята (Йеремия 1:14; 4:6; 6:1, 22; Езекиил. 1:4) Сравнете Йер. 47:2, където век по-късно отново е предсказано съд от север срещу Филистия.

Дим. Вероятно димът от горящи градове и села, подпалени от настъпваща армия.

Никой не трябва да бъде сам. Цялата клауза гласи буквално „няма разделение в назначенията му“, което в този контекст означава „няма изостанали в редиците му“. Врагът ще се спусне заедно като единица, без изостанали, и като един човек ще се нахвърли върху жертвата си, Филистия.

32. Пратениците. Може би царска делегация, изпратена да попита пророка, който сега дава своя отговор. След като е предал своите послания за гибел срещу Асирия, Вавилон и Филистия, естественият въпрос би бил относно съдбата на Юдея. Отговорът е даден бързо: „Господ е основал Сион“ и следователно Сион няма от какво да се страхува.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3-6GC 660

4 PK 515

7 GK 673

12 DA 435; GC 669; PP 496; SR 25, 427

12-14CT 32; EW 145; SR 14; 1T 293; 5T 702

12-17GK 659

13, 14 DA 21, 22; GC 494, 504; PP 35

14 DA 435

18-20GC 660

23 Изд. 176; PK 533

24-28PK 350

26, 27 Ев 65

ГЛАВА 15

Плачевното състояние на Моав.

1. Бремето на Моав. Или „тържествено послание относно Моав“. В гл. 15 и 16 Исая отправя пророчество срещу източния съсед на Юда, Моав. Малко се знае за политическата география и история на Моав и затова много от това пророчество не е ясно.

Израел и Моав често са били във война помежду си. Известният Моавски камък, намерен в руините на Девон през 1868 г. (виж том I, стр. 120, 121; том II, стр. 864, 865), разказва за подчинението на Моав от Омри и Ахав и за успешното му въстание под ръководството на собствения му цар Меша (виж 4 Царе 3:4-7). Градове като Девон, Нево, Медева, Яхаз (Яхас), и Хоронаим (Хауронен), споменати в това пророчество (Исая 15:2, 4, 5), също са посочени на

Моавският камък. Подобна присъда над Моав, формулирана с почти същия език, е записана в Йеремиа 48.

Ар. Евр. 'ар, смятано за вариант на 'ир, което означава „град“. Не е известен град с име Ар. Сравнете „град на Моав“ в Числа 22:36.

2. Дивон. Тук е намерен Моавският камък (виж в стих 1). Този град е на 19 км източно от Мъртво море и на 5,2 км северно от Арнон. Нево и Медева са разположени близо до северния край на Мъртво море. На известния Моавски камък цар Меса се хвали, че е получил заповед от Хамос да превземе Нево от Израел, че е превзел града и е избил там 7000 мъже, жени и деца, които е посветил на своя бог. Медева е спомената от Меса като превзета от Омри и окупирана от него и сина му Ахав в продължение на много години.

Плешивост. Главите и брадите били обръснати в знак на дълбока скръб. Този обичай може да е имал идолопоклонническо значение, тъй като на израилтяните е било забранено да го практикуват (Лев. 19:27; 21:5; Втор. 14:1; вж. Йер. 7:29; 16:6; Ез. 7:18; Микей 1:16).

4. Есевон. Звукът от ридания щеше да се чуе още по-на север. Есевон

(Тел Хесбан) е на около 9,6 км северно от Медева и на 24,5 км източно-североизточно от устието на река Йордан. Елеала се е намирала на хълм на 2,7 км североизточно от Есевон. Когато израилтяните пристигнали за първи път, районът паднал под властта на Рувим (Числа 32:3, 37), но по-късно бил завладян от Моав (виж Исая 16:9; Йеремиа 48:34). Местоположението на Яхац не е сигурно, но може да е бил близо до Медева. Израилтяните победили Сихон, цар на амореите, на това място (Числа 21:23, 24; Втор. 2:32, 33; Съдии 11:20, 21) и той бил предаден на Рувим (Исус Навин 13:15, 18). Според Моавския камък, Яз е бил щабът на израилтяните в борбата им срещу Меша, но е превзет от Меша и добавен към областта Дивон.

Войници на Моав. Толкова ужасна е нападта, която сполетява Моав, че дори Войниците са обзети от паника и вкат от ужас. Онези, които би трябвало да помогнат, са безсилни да го направят, а онези, които би трябвало да са най-смелите, са изпълнени с ужас.

Животът му ще бъде тежък. Буквално „душата му ще трепери“.

5. Сърцето ми. Сцената, изобразена на пророка, е толкова ужасна, че собственото му сърце е трогнат от съжаление и той вика от съчувствие към пострадалите хора.

Сигор. Този град вероятно е бил близо до южния край на Мъртво море. Той е бил временно пощадени по време на разрушението на Содом и Гомор, по-късно разрушени и след това, очевидно, възстановени (вижте върху Бит. 19:22–24, 30).

Тригодишна юница. Вероятно чрез реконструкция на еврейския текст, Еглат шелишия, „Еглат третият“, и ако е така, град в околностите на Сигор.

Лухит. Сравни Йер. 48:5. Местоположението на този град е неизвестно.

Хоронаим. Това е споменато от Меша на Моавския камък (виж стих 1) като град, превзет от него по нареждане на Хамос. Споменава се отново в Йеремиа 48:3, 5, 34.

6. Водите на Нимрим. Споменава се също в Йер. 48:34 и вероятно мястото на резервоар, използван за напояване. Смята се, че е бил във вади, вливащ се в Мъртво море на югоизточния му бряг. Когато резервоарът е бил разрушен, опустошение се е разпространило в целия район.

7. Потокът на върбите. Отчаяната ситуация в Моав накарала жителите да избягат от страната и да се установят на място, известно като Потокът на върбите. Къде може да се е намирал този поток, не е сигурно.

8. Еглаим. Нито едно от местата, споменати в стих 8, не е идентифицирано със сигурност.

9. Водите на Димон. Това място не е идентифицирано. Възможно е да е същото като Дивон (ст. 2), в който случай „води“ би се отнасяло за Арнон. Някои го приемат за поток близо до Мадмен.

Ще донесе още. Колкото и велик да беше съдът на кръвта, други съдби щяха да донесат следва. Лъвът вероятно е символ на по-късни нашественици (виж Йер. 4:7; 5:6).

ГЛАВА 16

1 Моав е призван да се подчини на Христовото царство. 6 Моав е заплашен заради гордостта си. 9 Пророкът го оплаква. 12 Съдът над Моав.

1. Изпратете агнето. Когато Моав беше покорен от Омри и Ахав, на Израел беше платен данък под формата на агнета и овни (4 Царе 3:4). Сега Моав беше призван да изпрати подобен данък на Юдея.

От Села. Вижте върху 4 Царе 14:7; вж. Йеремиа 48:28. Села означава „скала“ и се смята, че е било името на столицата на Едом. Жителите на Моав били принудени да напуснат градовете си и да избягат в пустинята и да си направят домовете в скалите. Сега, в опустошителното си състояние, те са призвани да признаят върховенството на „планината на дъщерята на Сион“ чрез плащане на данък.

2. Скитаща птица. Или „бягаща птица“ или „бездомна птица“, графична илюстрация на бегълците от Моав, които не знаели накъде да се обърнат, за да се спасят.

3. Посъветвайте се. Някои смятат, че тези думи са адресирани към Сион от моавците, които бяха принудени да напуснат страната си; други - съвет, даден от пророка на смирения народ на Моав. Последното изглежда по-вероятно. След като наложи съд над Моав, Господ сега съветва пострадалите му жители относно пътя, който трябва да следват. Отсега нататък те трябва да се отнасят справедливо и да проявяват милост към съседите си. В деня на бедствието на Юдея, народът на Моав се наслаждал на скръбта, която била сполетяла Божия народ (вижте Йеремиа 48:27; Софоний 2:8). Сега Господ ги увещава да проявят доброта към Юдея и да не се възползват от изгнаниците, принудени да търсят убежище в Моав. Както при нощните сенки, те трябвало да скрият бягащите бегълци и да не ги предават („издават“) на преследвачите им.

4. Живей с теб. Моав е увещаван да позволи на изгнаниците от Юдея да намерят убежище сред него и да ги скрие от онези, които биха искали да ги унищожат. Това послание е дадено на Моав век преди вавилонците да нанесат съд над Юдея, когато хиляди евреи потърсили убежище в Моав (Ер. 40:11). По това време обаче този съвет не бил послушан и моавците се наслаждавали на нещастията, които сполетели Юдея (Ер. 48:26, 27). Поради тази причина ужасно наказание трябвало да сполети Моав (Соф. 2:8, 9).

5. В милост. Думите от стих 4, увещание към Моав, са подходящи и за царството на Христос. Пророкът сякаш очаква с нетърпение времето, когато представител на дома Давид, Месията (вижте гл. 11:1), ще управлява Моав. Милостта, а не жестокостта, носи сигурност, мир и просперитет на народите на земята. Ако Моав бъде милостив, тронът му ще бъде утвърден; ако не, народът е обречен. Именно защото Господ „чу укора на Моав“ срещу Своя народ, Той заяви: „Наистина Моав ще бъде като Содом“ и обяви, че ще бъде „страшен за тях“ (Софония 2:8, 9, 11).

6. Гордостта на Моав. Гордостта и арогантността бяха явна слабост на Моав и основни причини за неговото унищожение (вижте Йер. 48:29; Соф. 2:10).

Неговите лъжи. Буквално „празните му приказки“, „неговото хвалене“. Сравнете Йер. 48:30. Хвалбите на Моав бяха лъжливи и щяха да се окажат напълно напразни.

7. Моав вие. Ако Моав беше послушал съвета на Господа, тронът му щеше да бъде утвърден в правда и милост, но тъй като отказа, резултатът щеше да бъде горко и разрушение. Целият народ щеше да ридае в агония при настъпването на часа на съдбата.

Основите. Буквално „стафиди“. В Осия 3:1 същата дума е преведена като „мерителни съдове с вино“ (вижте 2 Царе 6:19; 5 Сол. 2:5). Вероятно пресованите стафиди са били един от основните продукти на Кир-Харесет и хората тук оплакват загубата на основния си препитание.

8. Есевон. Вижте гл. 15:4.

Сивма. Този град е бил отреден на Рувим (Числа 32:37, 38; Исус Навин 13:15, 19) и е бил известен с гроздето си (Ер. 48:32). Лозята на тази красива и просперираща страна са били унищожени от жестоките нашественици. Град Сивма е бил близо до Есевон, местоположението му е неизвестно. Фигурата на клоните на моавските лози, простиращи се в различни посоки, вероятно подсказва местата, до които е бил изнасян продуктът от лозята му под формата на стафиди.

До Язер. Тоест, клоните на процъфтяващата лоза на Есевон и Сивма достигали на север дори до Язер, град на северната граница (западно или северозападно от Рават-Амон), първоначално в Галаад (Числа 32:1, 3, 35; 2 Царе 24:5; 1 Лет. 26:31).

Те се простирали на изток в Арабската пустиня, а на запад прекосявали Мъртво море, за да се появят отново по склоновете на Ен-Геди (Сол. 1:14). Думите на Исаия изобразяват процъфтяващите и обширни лозя на Есевон и Сивма като една единствена лоза, простираща се във всички посоки (виж Йер. 48:32).

9. За виковете. Последната част на стих 9 гласи буквално: „защото върху летните ти плодове и върху жетвата ти падна вик“. Във времена на мир и просперитет това би бил радостният вик на жетварите, но във време на война (вижте стих 7) това би бил викът на нашественика, когато той завладява реколтата и унищожава дърветата и лозите. Таргумите гласят: „падна разорител“. Пророкът се присъединява към жителите на Моав в плача им заради нещастieto им.

10. Радост. Времето за жътва по нивите и лозята беше период на необузданост радост и празненство. Вместо това, сълзите трябваше да заменят смеха.

11. Черва. Смятани от евреите за седалище на емоциите (вижте върху Бит. 43:30). Тук емоциите са изобразени като вибриращи като жални струни на лира, свиреща погребална песен. Пророкът съчувства на хората, срещу които свидетелства.

12. Моав е уморен. Когато Моав се явява на високото място на своя бог, въпреки че се изтощава със заклинания и молитви, Хамос не отговаря (вижте 1 Царе 18:26–29).

13. Оттогава. Буквално „оттогава“ – еврейски идиом, означаващ „преди“, „от старо време“, „в миналото“. В гл. 48:3, 5, 7 е преведено като „от началото“, а във 2 Царе 15:34 – „дотук“. Значението тук е, че посланието на Исаия е само повторение на по-ранни послания, които са били дадени.

14. В рамките на три години. Предишни произнасяния на присъди срещу Моав бяха били неопределено във времето.

Годините на наемника. Наемникът работи само докато изисква договора му. Малко вероятно е да остане след това време. Така ще бъде и със съда, който скоро ще сполети Моав. Определено е време за този съд и едва ли ще бъде отложен.

Много малък и слаб. Моав не трябваше да бъде напълно унищожен. Щеше да остане остатък, но този остатък щеше да бъде малък и слаб.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3, 4 МХ 188

ГЛАВА 17

1 Сирия и Израел са заплашени. 6 Остатъкът ще изостави идолопоклонството. 9 Останалите ще бъдат поразени заради нечестието си. 12 Горко на враговете на Израел.

1. Пророчеството за Дамаск. Вижте гл. 13:1. Стихове 1–11 представляват послание срещу Дамаск и Израел. Ще си припомним, че в дните на Ахаз Сирия беше обединена с Израел в съюз срещу Юдея и че Исая беше предсказал поражението както на Сирия, така и на Израел (гл. 7:1–16). Настоящото пророчество се занимава с по-обширни съдби.

От това да бъде град. Тежък удар щял да сполети Дамаск; той вече нямало да бъде сред големите градове на света. За известно време градът изглеждал в руини, но в крайна сметка бил възстановен, защото век по-късно Йеремиа произнесъл нови послания срещу него (Ер. 49:23–27).

2. Градовете Ароер. В Сирия не е известна област с това име, въпреки че е имало такъв град на израилтянска територия, източно от Йордан (Числа 32:34; Втор. 2:36; 3:12; Исус Навин 13:25; 2 Царе 24:5). Вероятно за да се избегне тази привидна трудност или може би следвайки друг еврейски текст, LXX гласи: „Градовете ѝ ще бъдат изоставени завинаги.“ Градовете в определената територия ще бъдат толкова напълно унищожени, че отсега нататък стада ще пасат в пределите на някогашните процъфтяващи градове.

3. От Ефрем. Ефрем (северното царство, Израел) все още е свързан със Сирия през умът на пророка. Както двата народа бяха обединени в обща атака срещу Юдея (4 Царе 16:5; Исая 7:1, 2), така те щяха да пострадат от общо наказание, постановено от Господа (вижте върху Исая 7:4, 7, 16).

Славата. Славата на Израел беше нещо мимолетно, скоро щеше да отминие. Така тя ще бъде и с остатъка от Сирия.

4. Яков. Тук очевидно се има предвид Ефрем, северното царство. Десетте племена ще претърпи изчезване. Следователно това послание трябва да е било предадено преди 723/722 г. пр.н.е., когато северното царство е приключило (виж том II, стр. 85, 160).

5. Жътварят. Фигурата сега се променя на жътвар, който жъне „зърно“ (зърно; вижте Лев. 2:14) на полето. По подобен начин градовете на Израел ще бъдат съсипани от жестокия асирийски нашественик.

Долината на Рефаим. Това е била каменистата, но плодородна „долина на гигантите“ южно от Йерусалим, в посока Витлеем (вижте Исус Навин 15:8).

6. Бране на грозде. Евр. „олелот“, „бране на грозде или маслини“, но не на зърно. Тук се говори за събирането на зърна от маслиново дърво, както става ясно от останалата част на стиха. Идеята е отново за остатък, който ще избегне всеобщото унищожение, този път в Израел. Въпреки че ще дойде съд и народът като цяло ще претърпи опустошителен удар, малцина от хората ще се спасят, подобно на маслините на най-горния клон на дърво, след като клоните са силно разклатени. Тази концепция за оставащ остатък се появява отново и отново в цялата книга на Исая, както в гл. 10:20–22; 11:11, 16; 37:4, 32. „Остатъкът“ винаги е групата, която оцелява след

време на божествено възмездие върху Юда за неговите прегрешения. Вероятно остатъкът се е научил на послушание и може да се разчита, че ще остане верен на Бога.

7. Обърнете поглед към своя Създател. Съдът няма да бъде напразен, защото ще накара сериозните и искрените да вдигнат очи към Бога. Забележителното послание към хората по времето на Исаия беше: „Ето вашият Бог!“ (гл. 40:9). Може да е необходимо горчиво разочарование и бедствие, за да се отвърнат очите на хората от земните неща, но Господните съдби най-накрая ще ги накарат да отвърнат поглед от идолите си към своя Създател.

8. Пръстите Му са създали. Тоест, идолите (виж Втор. 4:28; Ис. 2:8; 31:7; 37:19; Ос. 14:3; Мих. 5:13). Езичниците търсели помощ от боговете, които самите те били създали; евреите намирали помощ в Бога, който бил техният Създател.

10. Скалата. Бог е истинската защита на Своя народ (Пс. 28:1; 31:2; 62:2; 71:3; 89:26; 95:1). След като изоставили Господа, хората напразно търсели защита чрез идолопоклоннически обреди.

Приятни растения. Това били растения като пшеница, ечемик или различни видове зеленчуци или цветя, засадени в кошници и саксии и накарани да покълнат бързо. Те били смятани за символ на магическата сила на боговете на плодородието. Колкото и могъщи да били смятани тези природни божества, те всъщност не притежавали никаква сила и не могли да направят нищо за своите поклонници.

Странни подписки. Буквално „издънки“ или „клонки“ на „странни [богове]“ или „незаконни [богове]“. (виж Пс. 44:20; 81:9), вероятно пъпкуващи издънки, използвани по подобен начин на „приятните растения“.

11. Жътвата. От тези бързорастящи растения не може да има обширна реколта. Тъй като растенията бързо поникваха, те също толкова бързо щяха да изсъхнат. Мисълта изглежда е, че хората, изоставили Бога, истинската си сила, биха търсили напразно сила от своите богове на плодородието. Тези божества биха им оставили само реколта от скръб и разочарование в деня на опасност и поражение.

12. Много хора. Силата, срещу която е произнесено това горе, не е посочена по име. Обаче, това е бил някакъв враг на Божия народ, който е трябвало да се връхлети срещу тях като водите на могъщ потоп, заплашвайки да ги залее напълно. Такова пророчество е било дадено относно Асирия (гл. 8:7, 8) и тази империя може да е силата, за която се говори тук.

13. Бог ще ги смъмри. Въпреки че асирийските армии под командването на Сенахирим заплашваха да наводнят напълно Юдея, Господ се намеси (виж гл. 37:36). Вместо да срази Израел, самият враг щеше да бъде смазан.

Плявата на планините. Символите, използвани тук, уместно изразяват пълната слабост и незначителност на асирийските армии пред Божията сила. В един момент те се носеха напред като бурните води на могъщо море, заплашвайки да залееят земята на Юдея; в следващия щяха да бъдат като плява или трън, носени от вятъра.

Търкалящо се нещо. Буквално „колело“, но тук се предполага, че се отнася до изсушената чашка с форма на колело на магарешкия бодил *Gundelia tournefortii*.

14. Преди утрото. Нощта, която за Сион започна с мрак и беда завърши с победа и радост (виж гл. 37:22–36).

Това ни разваля. Според записите на Сенахирим, той е отнел голяма плячка от Юдея по време на първото си нашествие (виж том II, стр. 64).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

7, 8 РК 320

ГЛАВА 18

1 Бог, грижещ се за народа Си, ще унищожи етиопците. 7 Чрез това ще се разшири достъпът към църквата.

1. Земята, която хвърля сянка с крила. Буквално „земята на крилатите щурци“ или „земята на крилатите щурци“ земя на бръмчащи криле.“ Евр. *šilšal*, „щурци“ (не „сянка“), се превежда като „скакалец“ във Втор. 28:42 и „чинели“ във 2 Царе 6:5; Пс. 150:5. Тук се говори за Етиопия (виж върху Бит. 10:6). Популярна египетска емблема е бил слънчев диск с разперени крила. В тази и следващата глава Етиопия и Египет са групирани заедно. Двадесет и петата династия управлявала целия Египет от около 715 до 663 г. пр.н.е., когато Египет бил управляван от линия „етиопски“ (всъщност нубийски) царе (виж том II, стр. 52, 53). Тахарка, който заемал трона от около 690 до 664 г., бил Тирхака (4 Царе 19:9), чиято намеса в Юдея Сенахирим очаквал да посрещне. Тъй като „етиопците“ нахлули от днешния Судан и разширили управлението си над целия Египет, и Докато заплашваха войските на Асирия, които тогава нахлуваха в Юдея, онези от израилтяните, които бяха свикнали да се уповават на хора и коне, а не на Бог, се обърнаха към Етиопия за помощ. Господ искаше Неговият народ да осъзнае, че истинската им защита може да се намери в Него, а не в силите на Египет. В края на краищата, египтяните бяха само хора, и то нечестиви; сега беше техен ред да им бъде изречено горко. По-добре беше да се уповават под крилете на Всемогъщия (Пс. 17:8; 57:1; 91:4), отколкото под развяващите се криле на Египет. Египет можеше да изглежда страховит, но силата му щеше да се изчерпи, когато Бог му изрече горкото Си (вижте Ис. 19:1).

2. Който изпраща посланици. Изглежда, че тези посланици са били изпратени да поканят Юдея да се присъедини към египтяните в съюз срещу Асирия.

Морето. Тук се смята, че се отнася до Нил. Широки реки като Нил и Ефрат изглежда са били наричани по този начин (виж Исая 19:5; Исая 21:1; Наум 3:8), както е в съвременния арабски език. По Нил са били използвани кораби, направени от папирусови тръстики, сплетени и свързани заедно.

Идете, бързи пратеници. Еврейският текст на останалата част от стих 2 е неясен и са направени много различни предложения за това как трябва да се преведе. Изглежда обаче Исая съветва Етиопия или Египет, че изпращайки посланици в Юдея, ги изпраща при народ, който е разпръснат и поразен в резултат на война. Асирийските нашествия са опустошили страната, заливайки я като с потоп (виж гл. 8:7, 8) и оставяйки я опустошена и стъпкана. Египтяните не биха спечелили нищо от предложения съюз с Юдея, нито пък Египет би могъл да помогне на Юдея.

3. Всички вие, жители. Всички народи трябва да научат, че Господ контролира делата на земята (вижте Дан. 4:17, 37). Бог е, Който ръководи делата на народите. Образно казано, Той е, Който издига знаме (вижте Ис. 5:26) по върховете на планините на земята, насочвайки народите какво могат и какво не могат да правят.

4. Ще си почина. Стих 4 представя поразителна картина на спокойния и небързан начин, по който Господ изпълнява волята Си сред народите (виж Ед 17:3). Окото Му е над всичко и ръката Му контролира. Със спокойно обмисляне Той изпраща съд или благословия, отнасяйки се с всички хора в съответствие с безкрайната Си мъдрост и справедливост. Нищо не може да се случи без Неговото знание; никакво наказание не може да се случи без Неговото позволение. Когато зреещото зърно е готово за жътва, Той изпраща Своите жетвари, за да изпълнят мисията си.

5. Отнеми и отсеци. Описанието на Исая за делото на божествените жътвари продължава (виж Матей 13:39; Откровение 14:14–20). Земята е обширно жътварско поле. Когато в безкрайната Си мъдрост Господ види, че един народ е узрял за унищожение, Той изпраща Своите жътвари да го отсекаят (виж Дан. 4:13–15; 5:25–31).

6. Оставени заедно на птиците. Когато Господ е извършил делото Си и един народ е получил своето божествено наказание, все едно клонките и клоните са били отрязани, за да бъдат безмилостно разпръснати и оставени на земните зверове и небесните птици.

7. Да се принесе дар. След унищожението си, един народ е изобразен като дар или „дар“ на Господа. Войната ще донесе страдание, опустошение и горко. Народът на Юда ще бъде поразен, разпръснат, стъпкан и ограбен от враговете си, но крайният резултат ще бъде нов народ, който ще признае Господа и ще Му служи.

ГЛАВА 19

1 Объркването на Египет. 11 Глупостта на техните князе. 18 Призивът на Египет към църква. 23 Заветът на Египет, Асирия и Израел.

1. Бремето за Египет. Това е заглавието на гл. 19. За думата „бreme“ вижте гл. 13:1. Тази глава може да се счита за продължение на гл. 18, защото по това време Етиопия (Нубия) и Египет са били едно цяло, като Египет е бил управляван от поредица от етиопски царе (вижте на гл. 18:1). Картината тук обаче е в поразителен контраст с представената в гл. 18. Тук Бог е представен като яздещ „върху бърз облак“, донасящ съд над тази нещастна земя. Образно казано, дори боговете на Египет биха треперили пред небесния Бог.

2. Египтяните против. Това е точно описание на вида фиаско, което толкова често означаваше поражение за египтяните. Ако египтяните се бяха държали заедно, никой народ от древността не би могъл да ги победи. На юг те бяха защитени от водопадите на Нил, на запад и изток от пясъците на пустинята, а на север от морето. Естествените им защитни съоръжения бяха идеални. Но египтяните се оказаха най-лошите си врагове. Вътрешните вълнения и раздори доведоха до слабост и разруха. Когато египтяните се обърнаха срещу египтяните, както често се случваше, с местни владетели, надигащи се в различни части на страната и стремящи се да осигурят върховенство над своите съграждани, резултатът беше най-малкото анархия и хаос, а понякога и завладяване от чужд враг. По-късно египетските владетели наеха чуждестранни наемници, за да ги защитават от други египтяни, в резултат на което гърците започнаха да упражняват значително влияние в египетските дела. Накрая, през 525 г., Камбиз от Персия нахлу в Египет и беше коронясан за първия фараон на Двадесет и седмата династия. Дните на египетското величие и независимост бяха приключили.

3. Унищожи съвета. Като обърка египтяните в плановете им, Господ доведе ги с нишаваха. Те търсеха насоки и мъдрост при своите идоли, но резултатът беше само нарастващо объркване и глупост, което ускори нацията към нейната гибел.

4. Жесток господар. Тези думи не се отнасят непременно до един-единствен владетел, защото е имало много владетели, които биха могли да се квалифицират. Те може да се отнасят до Асирия като нация, а не до един-единствен цар; а по-късно и до вавилонски, персийски, македонски, римски, арабски или британски контрол над нещастната земя Египет. В гордостта и великолепието си египтяните се бяха обърнали напълно срещу съвета на Господа, който сега им позволи да попаднат под контрола на тирани.

5. Морето. Тук вероятно се използва думата за Нил (виж гл. 18:2). Египет е бил зависим върху Нил за самото му съществуване. Винаги, когато Нил е бил твърде нисък, за да се влее в

напоителни канали, последва икономическа катастрофа (вижте Бит. 41:34). Много ниско ниво на Нил би оставило артериите на цялата напоителна система напълно сухи.

6. Те ще се обърнат. Първото изречение гласи буквално: „Реките [вероятно Нил „Делта комплекс и напоителните канали] ще смърдят.“

Защитни потоци. Буквално „реки на Египет“. Думата за „река“, използвана тук, е йе'ор (вижте върху Битие 41:1).

7. Ще изсъхне. Нил създаде Египет (виж Бит. 41:34). Херодот коментира че Египет е „дарът на Нил“. Когато Нил е бил нисък, растенията по бреговете му изсъхват (ст. 6) и посевите, засети край реката или нейните напоителни канали, пресъхват.

8. Рибарите. Риболовът е бил едно от важните занимания на Египет. При ниски нива на водата запасите от риба са били ограничени и египтяните са били лишени от един от важните продукти, от които са зависели за храна.

Ъгъл. евр. *chakkaḥ*, „рибарска кука“.

9. Фин лен. Производството на лен също е било важно занимание в Египет. Представената тук картина е за провала на ленената индустрия, която може би тук, образно казано, обхваща цялата индустрия.

Мрежи. Буквално „бял [плат]“, вероятно означаващ „бял памук“ (вижте върху Естир 1:6). Сравнете употребата на думата „пурпур“, означаваща „пурпурен плат“ (вижте върху Естир 1:6; вж. Деяния 16:14).

10. Цели. Същата дума е преведена като „основи“ в Пс. 11:3. Ако това е смисълът ѝ тук, идеята е, че „основите“ на египетския живот и индустрия ще бъдат смазани, вероятно означавайки, че „онези, които са стълбовете на земята, ще бъдат смазани“.

(RSV). Всички класи ще страдат от тежка суша. Сцената е сцена на тежко наказание, което ще сполети всички.

Всички, които правят шлюзове. Преводът на KJV на последното изречение на стих 10 се основава на еврейските Таргуми и латинската Вулгата. Буквалното четене на консонантния еврейски текст (вижте том I, стр. 25, 26) е „всички наемни работници ще бъдат обезпокоени“.

11. Принцовете на Цоан. Цоан е бил наричан Танис от гърците. Градът е основан седем години след Хеврон (Числа 13:22). Той е бил разположен в делтата, на един от източните ръкави на Нил. Този град става столица на Рамзес II през 13 век пр.н.е. Век след времето на Исаия, пророк Езекиил произнася тежка присъда над града (Езекиил 30:14).

12. Намисли. Докато идолопоклонническите съветници на фараона планираха и предсказваха велики неща за Египет, Исаия разкри намерението на Господ да срине страната. Ако така наречените мъд्रेци на Египет бяха мъдри, те щяха да се опитат да разберат волята на Господа и да съветват народа да следва Неговите пътища (виж гл. 47:13–15).

13. Князите на Ноф. Или, Мемфис. Вижте Йер. 46:19 и Езек. 30:13, където Господ постановява съд над тази египетска столица и нейните идоли. Това е бил един от главните царски градове в Долен Египет и първата основна точка на атака, когато асирийските армии нахлули в страната.

14. Извратен дух. Буквално „дух на колебание“, тоест на несигурност, а не на мъдрост. Всяка истинска мъдрост идва от Бога. Водачите на Египет станаха глупави и се озоваха в състояние на пълно объркване. Тяхната извратеност и объркване не дойдоха от

от Бога, а от отказа им да ходят по Неговите пътища. В своята несигурност и колебание те станаха като залитащи пияници, отвратителни и жалки за гледане.

15. Главата или опашката. Тоест, всички класи хора, горди водачи и бедни хора. В своето объркване и страдание те не можаха да постигнат нищо.

16. Като жените. Картината е на ужас и ужас, на слабост и паника. Мъжествеността на Египет ще се провали и народът ще стане плах като жени.

17. Ужас за Египет. Юдея беше една от най-слабите нации в древния Изток, и Египет един от най-силните. Но когато Господ щеше да донесе Своите съдби върху Египет, самочувствието му щеше да бъде загубено. Египет отхвърли съвета на Господа, но в крайна сметка народът му щеше да се страхува и да се ужасява пред онези, които Му почитаха и Му служеха. Събитията щяха да стигнат дотам, че нечестивите щяха да разпознаят Божията ръка, простряна срещу тях за зло.

18. В онзи ден. Тоест, когато Египет е научил глупостта и безсмислието на противопоставянето Божията воля (ст. 17). Сравнете същия израз в Ис. 2:11, 17; 4:2; 26:1; 29:18; 52:6; Йоил 3:18; Зах. 2:11; 9:16; 12:8; 13:1; 14:4, 9; Малахия 3:17. „В онзи ден“ изглежда е технически израз на пророците по отношение на времето, когато Бог ще се разкрие на народите и ще установи месианското царство. Останалата част от Ис. 19 (ст. 18–25) представлява условно пророчество за времето, когато, според първоначалния Божи план за евангелизацията на света (виж стр. 29, 34), египтяните ще стигнат до познание за истинския Бог и ще Му служат, както е правил еврейският народ (виж ст. 25).

Пет града. Или пет конкретни, но неназовани града (предложени са Хелиополис, Леонтополис, Елефантин, Дафне и Мемфис), или просто кръгло число. От езическите египтяни, които отдавна бяха отхвърляли посланието на Божията благодат, мнозина щяха да се обърнат към Господа и да научат „езика“ и пътищата на Божия народ (виж стр. 29). В Соф. 3:8–10 е представена подобна картина (виж също Зах. 14:16–19).

Закълнете се. Тоест, закълнете се във вярност към Господа, признавайки Го за истинския Бог.

Градът на разрушението. Евр. „ир хахерес“, буквално „градът на разрушението“. Петнадесет еврейски ръкописа, свитъкът от Мъртво море 1QIs, версията на LXX на Симаха, Вулгатата и арабският език четат „ir hacheres“ или еквивалентът му „градът на слънцето“. Името на египетския град Хелиополис означава „Град на слънцето“. Хелиополис е гръцкото име на град Он, споменат в Битие 41:45, 50. Той е бил разположен близо до източния бряг на Нил, на 19 мили северно от Мемфис (Номф; виж Исая 19:13) и почти точно на запад от северния край на Суецкия залив. Йеремия (Йеремия 43:13) нарича града Бет-Шемеш, еврейски за „Дом на слънцето“. Този град е бил център на поклонението на слънцето. Ако четенето „ir hacheres“ е правилно, Исая коментира факта, че от „петте града“, които „се кълнат в Господа на Силите“, един би бил Градът на слънцето, някогашният център на египетското поклонение на слънцето.

19. Олтар на Господа. По-късно в Египет са издигнати два еврейски храма, единият в Елефантин, построен преди 525 г. пр.н.е. и разрушен през 410 г., а другият в Леонтополис в Делтата, близо до Мемфис, построен в отговор на молбата на Ония до Птолемей Филометор и Клеопатра около 150 г. пр.н.е. Въпреки това е много малко вероятно тук да се говори за някой от тези храмове. Предсказанието от стихове 18–25 е строго условно (вижте стихове...).

18). Времето, в което египтяните да се заклеят във вярност на истинския Бог, така и не дойде (ст. 18)

и станаха Негов народ (ст. 25). Това предсказание никога не се изпълни, отчасти защото Израел се оказа неверен на свещеното доверие, което му беше поверено (вж. стр. 30–34). Ако Израел беше верен, мъже от всички народи, включително Египет, щяха да се обърнат към Господа (вж. Зах. 1:1). 14:16–19). Центрове за поклонение на истинския Бог биха заменили тези, в които са били почитани езически богове. Пророкът предвиждал време, когато светът ще се обърне към Господа и ще Му служи. В резултат на провала на Израел обаче това условно пророчество не могло да се изпълни. Въпреки това, на обновената земя всички народи на спасените ще се поклонят на Господа (Ис. 11:9; Ис. 45:22, 23; Дан. 7:27).

20. Изпрати им спасител. Условното пророчество продължава (вижте на стих 18).

Велик. Евр. gab, откъдето идва думата rabbi, която означава „моят велик“. В свитъка от Мъртво море 1QIs се чете yrd, което може да произлиза или от radah, „да управлявам“, „да доминирам“, или от ya'ad, „да слизам“, „да слизам“. В първия случай последната част на стих 20 би гласяла „той ще управлява и ще ги избави“, а във втория „той ще слезе и ще ги избави“. Последното е по-вероятно.

21. Ще познаят Господа. „В онзи ден“ (ст. 18). Благословиите на евангелието няма да бъдат изключително притежание на Израел (вж. стр. 28–30).

22. Порази и изцели. Посланието на Исаия към Египет започва с пророчество за съд и гибел (ст. 1–17). Но Господ е Бог на милостта. Той поражавя, за да може да изцели. Целта на Бог, изпращащ наказания, не е унищожение, а възстановяване, както за Египет, така и за Юдея.

23. От Египет до Асирия. Исаия предвижда деня, в който Египет и Асирия ще се поклонят на Господа (вижте на стих 18). Народите ще живеят заедно в мир и братство, щастливи да служат на Господа. Това пророчество ще намери своето изпълнение на обновената земя, когато всички ще Го познаят, „от най-малкия до най-големия от тях“ (Ер. 31:34; вж. Ис. 11:16; 35:8).

Служи. Тоест, „поклоняй се“.

25. Египет, мой народ. Израилтяните бяха започнали да гледат на себе си като единствено на Господния народ. Те забравиха, че Той е Бог на цялата земя и че желае всички народи да бъдат спасени. Тук Исаия посочва на израилтяните техните възможности и отговорности. Щеше да дойде времето, когато езическата Асирия, както и Египет, щеше да познае Бога. Осия имаше подобно видение (Осия 1:10).

ГЛАВА 20

Тип, предвещаващ срамния плен на Египет и Етиопия.

1. Тартан. Буквално „командирът“, като тартан е титлата на главнокомандващия на асирийските армии, а не личното му име. В анализите на 11-тата година на Саргон (711 г. пр.н.е.) е записано, че Азури, царят на Азод, се разбунтува срещу Асирия и че Саргон незабавно изпраща армия, сваля Азури и поставя по-малкия му брат Ахимити на трона на Азод. Азодяните обаче отказват да приемат асирийския назначенец и вместо него поставят на трона гръцки авантюрист. Според анализите на Саргон, други филистимски градове, заедно с Юдея, Едом и Моав, се присъединяват към борбата срещу Асирия и е изпратена молба да бъде техен съюзник до „Пиру [фараон?], цар на Мусру [Египет?], могъщ човек, [който] не е могъл да ги спаси“. Когато Саргон нападнал Азот, гръцкият узурпатор избягал „в областта Мусру, която принадлежи на Етиопия“, а за управител бил назначен асириец. Далечният цар на Етиопия бил обзет от ужас

при настъплението на Саргон и бързо предприе стъпки за сключване на мир с Асирия, като оковал гърка във вериги и го изпратил в земята на Асирия.

Саргон. В продължение на много години единственото налично позоваване на този важен асирийски цар беше направеното тук твърдение. Скептиците преди това оспорваха историческата точност на този текст, но по време на разкопките си в Хорсабад през 1843 до 1845 г. обаче Бота открива двореца на Саргон, заедно с неговите известни надписи, които разказват историята на този важен цар.

2. Разхлабете вретището. Вретището обикновено се носи в траур и следователно разхлабването на вретището е символ на радост (Пс. 30:11). Но в този случай вретището изглежда е било отличителното облекло на Исая, както дрехата от камилска козина е била на Йоан Кръстител (Мат. 3:4), а коженият пояс е бил на Илия (4 Царе 1:8).

Гол. Вижте 1 Царе 19:24. Думата „аром“, „гол“, може да означава или напълно гол, или само полугол. Тук, както в Исая 58:7; Езекиил 18:7, 16; Михей 1:8, е посочено последното значение. Исая съблече горната си дреха и носеше само долните си дрехи, което е често срещана практика в Ориента дори днес, особено сред трудещите се мъже. Действието е трябвало да символизира унижение, лишения и срам.

3. Три години. Дали Исая е носил това облекло непрекъснато в продължение на три години, или само в различни интервали в продължение на три години, за да се представи предстоящото унижение на Египет пред народа, не е сигурно.

4. Отведете египтяните. Саргон не е оставил сведения за нашествие в Египет, но ако „Мусру“, където е избягал гръцкият узурпатор, е бил Египет (вижте стих 1), вероятно е много от египтяните, участвали в движението срещу Асирия, също да са били изпратени в Асирия в унижение, както е показано тук. Въпреки това, по време на царуването на Асархадон (681–699) и Ашурбанипал (669–627?) Египет е бил няколко пъти нападан от асирийските армии и много пленници, дори от царското потомство, са били отведени в Асирия.

6. Остров. Евр. 'i, „остров“ или, както е използвано тук, „крайбрежна земя“. Народите от цялото палестинско крайбрежие, включително Филистия и Финикия, и вероятно Кипър, са участвали в антиасирийския бунт, но са били безмилостно потиснати. За тяхно съжаление те открили, че дори с помощта на Египет и Етиопия не е възможно да се устои на могъществото на Асирия.

Бягайте. В свитъка от Мъртво море 1QIs гласи „разчитайте [за подкрепа]“. Който и да е текстът прието, значението е същото.

ГЛАВА 21

5

1 Пророкът, оплаквайки пленението на своя народ, вижда във видение падането на Вавилон от мидяните и персите. 11 Едом, презирайки пророка, е подтикнат към покаяние. 13 Настъпва времето на бедствието за Арабия.

1. Бремето. Вижте гл. 13:1.

Пустинята на морето. Народът, срещу който е насочено това тържествено послание, макар и да не е изрично посочен в заглавието, очевидно е Вавилон (виж ст. 2, 9; РК 531; вж. ст.

⁵ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с ексегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 12:1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

4). LXX пропуска „на морето“. Исаия сякаш сравнява безкрайните пустоши на пустинята с морето. Някои са превели този израз като „пясъчни пустоши“.

То идва. Не е ясно дали това се отнася до „бремето“ или трябва да се преведе като „той идва“ по отношение на еламитско-мидийското нашествие във Вавилон (виж ст. 2). Последното изглежда по-вероятно, защото в стих 2 на еламитите и мидийците е казано да „се изкачат“. Ако е така, това нашествие е сравнено с вихрушка, идваща от юг (евр. *pegeb*; вижте върху Бит. 12:9), а земята Елам-Мидия би била „страшната земя“, за която говори Исаия.

2. Тъжно видение. Пред погледа на пророка се появи сурово, отрезвяващо видение за грабителска сила, заета с предателство, насилие и разрушение. Това беше Вавилон (виж гл. 14:4, 6), „вероломният търговец“. Елам и Мидия бяха призвани да се изправят срещу него и да сложат край на въздишките и страданията, които той беше причинил.

3. Бях ужасен. Сцената на разрушението, представена на пророка, е толкова ужасна, че той се чувства напълно смаян.

4. Сърцето ми се задъха. Тоест, „умът ми се обърка“ или „умът ми се разсея“.

Нощта на моето удоволствие. Уплахата на пророка отразява тази на Валтасар и вавилонците в нощта на тяхното буйно пиршество (виж ст. 5), която Исаия видя в това „тежко видение“ (ст. 2; виж РК 531).

5. Пригответе масата. Вижте Дан. 5:1–4; Йер. 51:39. Бурно празненство беляза нощта на падането на Вавилон под войските на Мидия и Персия.

Страж в наблюдателната кула. Евр. сафо хашафит, буквално „подреждам реда [на седалките]“, тоест на килимите или диваните, на които да се отпуснем по време на пиршеството.

6. Поставете страж. На Исаия първо е показана приближаващата еламитско-мидийска войска (ст. 2), след това пируващите вавилонци (ст. 4, 5), а сега и влизането на нахлуващите орди в града (ст. 6–9). Пророкът се отъждествява със страж по стените на Вавилон преди падането му и като страж докладва какво вижда.

7. Двойка конници. Вероятно „конници по двойки“ (RSV). Исаия вижда врага да настъпва към атака.

8. Лъв. Евр. 'арие. Свитъкът от Мъртво море 1QIs се чете като *hr'h* (*ha'roeh*), „виждащият“ или „виждащият“. Тогава твърдението би гласяло: „Виждащият [тоест „стражът“ от стих 6] извика.“ Четенето на свитъка от Мъртво море съответства по-добре на контекста.

9. Той отговори и каза. Стражът все още говори. Той обаче не „отговаря“ на някого, който му се е обърнал. Според еврейската идиоматична употреба, човек може да говори в отговор на ситуация или, както тук, да изрази реакцията си на това, което е наблюдавал. Такъв отговор обикновено се нарича отговор (виж Мат. 11:25; Мат. 17:4, 17; виж върху Йов 3:2).

Вавилон е паднал. Това е кулминацията на сцената, която пророкът е разказал (вижте на стих 6). Неговите идоли са смирили в прахта; те не успяха да защитят гордата столица (Ер. 50:2; 51:17, 18, 47, 52; вж. Ис. 47:13–15). Сравнете Йер. 51:8; Откр. 14:8; 18:2.

10. Вършени. Текстът гласи буквално „моят вършебени, син мой на гумното“. В Писанието времето на съд често се оприличава на жътва (виж Исаия 41:15; Йеремиа. 51:33; Амос 1:3; Михей 4:13; Авак. 3:12; Мат. 13:39; Откр. 14:14–20).

11. Пророчеството за Дума. Вижте гл. 13:1. Защото Дума в LXX е Едом. Дума е един от потомците на Исмаил (Бит. 25:14; 1 Лет. 1:30). Тъй като пророчеството споменава планината Сеир, някои биха поставили Дума в Едом, но не и в едомитски град по този начин.

Името е известно. Следователно някои приемат Дума като символично име за Едом. Въпреки това, в Арабската пустиня, източно от Едом, е имало Дума и това е възможно да се свърже с исмаилитяните.

Страж. Вижте стих 6.

А какво от нощта? Буквално „Какво от нощта?“, вероятно означаващо „Кога „Нощ ли е?“ (виж БТ 407). Някои в Едом настоятелно и спешно питат пророка какви са вестите. Часът е на тъмнина и опасност и те са нетърпеливи да узнаят кога ще дойде утрото, носещо облекчение от тревогата и страха.

12. Утрото идва. Отговорът на стража е загадъчен и вещае зло.

Той не дава категоричен отговор, а просто казва, че макар да може да дойде утрото, нощта отново ще последва. Няма много светлина или надежда, на които да се радваме. Предстоящите часове са тъмни, мрачни и несигурни. Такава е трябвало да бъде бъдещата история на нещастната земя Едом, която ще бъде стъпкана от поредица завоеватели и в крайна сметка ще бъде доведена до напълно опустошено състояние. Божиите стражи по стените на Сион днес би трябвало да са готови да дадат отговор на онези, които питат кой час от дългата земна нощ е и кога може да се очаква зората на вечния ден (вижте GC 632).

Ако ще попитате. Тези думи предполагат тревожно желание да се узнае значението на загадъчния отговор на стража. Той е отказал да им даде категоричен отговор и те остават в тъмнина. Ако желаят да попитат отново, това е тяхна привилегия. Но няма гаранция, че второ запитване ще бъде по-плодотворно от първото.

13. Бремето върху Арабия. Вижте гл. 13:1. Това е друго загадъчно пророчество.

Кервани от деданейци трябвало да пренощуват в гъсталациите на Арабската пустиня. От Йер. 49:7, 8 изглежда, че деданейците са живели в околностите на Тема, южно от Дума и югоизточно от Едом. Дедан бил известен като търговски център (Ез. 27:15, 20).

В Йеремиа 25:23, 24 както Дедан, така и Тема са споменати във връзка с „арабските царе“ и „хората, които живеят в пустинята“. Както Йеремиа, така и Езекиил са имали вести за гибел за Дедан (Йеремиа 49:8; Езекиил 25:13). Дедан е отъждествяван с оазиса ел-Ула в северната част на Хиджаз.

14. Земята Тема. В Бит. 25:13–15 и 1 Лет. 1:29, 30, Тема и Дума са посочени като потомци на Исмаил. Тема се намира в Арабската пустиня, на около 264,5 км югозападно от Дума, на около 480 км източно от върха на Синайския полуостров.

Донесоха вода. Буквално „донесете вода“. Думите показват тежкото положение на деданците (ст. 13), които били принудени да бягат от врага без провизии. Техните съседи, теманците, били призвани да се смили над тях в гладното им състояние.

Предотвратил. Буквално „срещнах“. Когато KJV беше преведена, думата „предотвратявам“ имаше значението „срещнах“ или „предхождам“.

16. Година. В свитъка от Мъртво море 1QIs пише „три години“.

Годините на наемник. Вижте гл. 16:14. Наемникът не би работил повече от време, за което беше договорено. Смисълът е, че падането на Кидар нямаше да се забави. В рамките на една година посочената присъда със сигурност щеше да се случи.

Кидар. В Битие Кидар е посочен като исмаилско племе, както и Дума и Тема (Бит. 25:13–15). Но другаде Кидар изглежда е общ термин за номадските народи от Арабската пустиня (Пс. 120:5; 5. Сол. 1:5; вж. Ис. 42:11; 60:7; Йер. 2:10). Исаия провъзгласява обширно наказание, което ще сполети в рамките на една година целия пустинен регион

Северна Арабия. Тиглатпаласар III заявява, че е нанесъл тежко наказание на Самси, арабска царица, че е убил 1100 от нейния народ и е взел 30 000 от нейните камили и 20 000 глави добитък. Саргон също твърди, че е получил данък от арабската царица под формата на златен прах, слонова кост, коне и камили, а също така твърди, че е покорил други арабски племена, които никога преди не са плащали данък. Точната година на посочената присъда обаче не е известна.

17. Остатък. Евр. шеар, „остатък“ (виж гл. 10:20, 21, 22; 11:11, 16; 14:22; 16:14; 17:3). Когато Саргон поразил далечните арабски племена Тамуд, Ибадиди, Марсиману и Хайапа, той заявява, че е депортирал остатъка и го е заселил в Самария.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4 РК 531

11 Ев 144; 4С 592; 6С 431

11, 12 ГК 632; ТМ 231; 1С 430; 6С 407

12 Ев 218; 2Т 194; 4Т 592; 6Т 26

ГЛАВА 22

1 Пророкът оплаква нашествието на персите в юдеите. 8 Той порицава човешката им мъдрост и светската им радост. 15 Той пророкува лишението на Шевна 20 и Елиаким, предвещавайки царството на Христос, неговото заместване.

1. Бремето. Вижте гл. 13:1.

Долината на виденията. Йерусалим е „долина на виденията“, както става ясно от самото послание (вижте стихове 4, 8–10).

Какво ти е сега? Буквално „Какво ти е това?“, което означава „Какво ти се е случило, че постъпваш така?“

Ти си изцяло. Буквално „цялото ти“.

Към покривите на къщите. Плоските покриви на къщите в Палестина са били обичайни места за различни дейности (Съдии 16:27; Неemia 8:16). Във време на сериозна опасност хората се бяха събрали по покривите на къщите, безгрижни и безразсъдни, отдавайки се на пиене и веселба (виж стих 13).

2. Разбърква се. Буквално „шум“.

Не убити с меч. Докато страната Юдея беше опустошавана от асирийските армии и множества умираха, жителите на Йерусалим не рискуваха живота си на бойното поле, помагайки на своите сънародници; те бяха заети със странно и бурно търсене на удоволствия. Беше грях за тях да постъпват така във време, когато толкова много от техните братя страдаха от загуба на живот и имущество (ст. 4–11), особено след като Бог беше обявил траур (ст. 12).

3. Твоите владетели са избягали. Исая може да говори за затишие в обсадата на Йерусалим от Сенахирим, причинено от приближаването на Тахарка с етиопската му армия (виж гл. 37:8, 9), което е дало възможност на някои от водачите в Йерусалим да избягат от града. Подобно вдигане на обсадата, макар и временно, би могло да бъде възприето от населението на Йерусалим като отбелязващо края на асирийската опасност и по този начин би могло да доведе до широко разпространена радост.

Вързани от стрелците с лък. Значението на така преведения еврейски израз е неясно. Някои предполагат превода „без лък са били вързани“, което означава, че в опита си да избягат, владетелите са били заловени без оръжия и без да са участвали в битка.

4. Отвърни поглед от мен. Исаия е дълбоко разстроен от тежкото положение на Йерусалим и моли да бъде оставен на мира в скръбта си. По-късно Йеремиа също горчиво риде за съдбата на града, който също нарича „дъщеря на моя народ“ (Плач 3:48; вж. Йеремиа 8:19).

5. Ден на скръб. Исаия изобразява деня на скръб и бедствие, когато врагът обгражда града и събаря стените му с овни, и когато хората му викат към планините в мъката си (виж Исаия 2:19, 21; Осия 10:8; вж. Лука 23:30; Откровение 6:16).

Долината на видението. Вижте стих 1.

6. Елам носеше колчан. Сред асирийските сили, нахлули в Юдея, имаше умели стрелци с лък от Елам (Йеремиа 49:35).

Кир. Точното местоположение на Кир е неизвестно. Споменава се в 4 Царе 16:9 като мястото, където Тиглатпаласар отвел в плен жителите на Дамаск (виж също Амос 1:5).

Разкри щита. Тоест, подготви се за битка.

7. Твоите най-отбрани долини. Около Йерусалим имаше много долини, включително тези на Еном и Кедрон. Те щяха да бъдат пълни с враждебни сили, атакуващи града.

8. Откри покритието. Тоест, разкри тайните защити на Юдея, правейки възможно победата над народа.

Къщата в гората. Царската оръжейница. Златните (по-късно бронзови) щитове на Царската стража е била държана в дома на Ливанската гора (вижте 1 Царе 10:17; 14:27). Хората са изобразени как се обръщат към оръжията си за защита.

9. Проломите. При заплахата от нападение, жителите на Йерусалим осъзнали, че различни части от стената на Давидовия град се нуждаят от спешен ремонт (2 Лет. 32:5).

Долният водоем. Вижте на 2 Лет. 32:4. Водоем, построен специално за снабдяване на града с вода по време на обсада, а също и за лишаване на врага извън града от достатъчно водоснабдяване.

10. Номериращите. Направен е списък на къщите в Йерусалим, някои от които са избрани за разрушаване, за да се осигурят материали за ремонта на градските стени.

11. Ров между двете стени. „Ровът“, за който се говори тук, вероятно е тунелът, построен от Езекия, за да отвежда водите от стария водоем в Гихон, на разстояние 533 м. югозападно, до друг водоем или резервоар, известен като Силоамския водоем (виж том II, стр. 87). Извън по-ранна стена, а също и извън акведукта на Езекия и Силоамския водоем, е имало втора стена (виж 2 Лет. 32:5). По този начин цялото водоснабдяване на Гихон е било предоставено на жителите на Йерусалим и е било лишено от враг извън града. Стените са защитавали водната система.

Този, който го е създал. Мнозина в Йерусалим вече не търсеха защита от Бога, а от делата, които самите те бяха замислили. Те забравиха, че Господ е истинският строител и създател на града и единствен е способен да осигури необходимата помощ във време на беда.

12. Призив към плач. Опасността, пред която е изправен градът, трябва да доведе хората до покаяние и молитва. Това беше вярно за Езекия (гл. 37:1–4, 15–20). С оглед на идването на деня Господен, Йоил по подобен начин призова хората да се обърнат към Бога с пост и плач, за да може Той да бъде милостив към тях (Йоил 2:12–17).

13. Ето радост и веселие. Въпреки отчаяното си положение, хората не се обърнаха към Бога, а продължиха да се веселят и празнуват. Те се бяха предали на

безразсъдна чувственост, от която нищо не можеше да ги разубеди. Сравнете коментарите на Павел върху епикурейската философия на неговото време (1 Кор. 15:32).

14. Това беззаконие. Хората отказаха да се обърнат към Господа и беззаконието им не можеше да бъдат помилвани. Това не беше произволно решение от страна на Бог. Господ не можеше да ги спаси, докато те упорстваха в своята порочност.

15. До Шевна. Позицията на Шевна като ковчезник беше една от най-важните в царството. Възможно е той да е бил царският везир, действащ от името на царя по всички важни държавни дела. Те може да са включвали национални финанси, вътрешни работи и отговорност за царското домакинство. Като регент, Йотам е бил „над дома“ (4 Царе 15:5).

16. Гробница. Исая бил възмутен от арогантността на Шевна. Изглежда, че той току-що се е издигнал до власт и богатство и не е имал семейна гробница, където да бъдат погребани бащите му. Съответно, той решил да построи нова и величествена гробница, за да го почетے в неговата важна позиция и да му осигури място в паметта на бъдещите поколения. Вместо да посвети усилията си на спасяването на нацията в това опасно време, главната му цел била да насърчава личните си интереси. Скални гробници от типа, които Шевна е построил за себе си, са често срещани в околностите на Йерусалим.

Проф. Н. Авигад е идентифицирал тази гробница на Шевна с такава по склоновете на Елеонската планина, открита преди много години, от която надпис е бил пренесен в Британския музей. Този надпис, който не е бил разшифрован в продължение на много години, гласи: „Това е [гробницата на Шеван]яху, който е над къщата. Тук няма сребро или злато, но [костите му] и костите на робинята му са с него. Проклет да е онзи, който отвори това!“ (Скобите показват предполагаемо възстановяване на счупени и нечетливи части от надписа в сегашното му състояние.)

17. Ще те отведат. Буквално, изречението гласи „ще те хвърлят с голямо хвърляне“. Шевна не искаше да заеме гробницата, а да загине в чужда земя.

18. Хвърли те. Исая живо предсказва съдбата на Шевна.

Голяма страна. Вероятно Месопотамия.

Колесниците. Показната гордост беше слабостта на Шевна. Той се осигури сам с разкошна колесница, която обаче ще го придружи в плен.

19. Прогони те. Господ щеше да отстрани Шевна от почетния му пост. Когато пратениците на Сенахирим дойдоха в Йерусалим, друг (виж на стих 21) зае мястото му „над домакинството“, докато той зае по-нисшата позиция на писар (гл. 36:22).

20. Моят слуга Елиаким. Елиаким не е бил споменаван преди и ние знаем нищо от предишната му история.

21. Облечете го. На Елиаким трябваше да бъде дадена позицията на Шевна, заедно с робата и пояса, отличителните белези на службата. Това предсказание скоро се сбъдна (Ис. 36:22; вж. Притчи 1:1). 16:18; Дан. 4:37; Лука 14:11).

Той ще бъде баща. За разлика от Шевна, Елиаким трябваше да упражнява мъдро службата си, управлявайки за доброто на хората и като им се оказва „баща“ в момент на нужда. Не е известно нищо за по-късните му дейности, освен факта, че е бил начело на делегацията, която е преговаряла с пратениците на Сенахирим, дошли да поискат предаването на Йерусалим (гл. 36:11, 22).

22. Ключът. Като царски камерхер, Елиаким щеше да носи ключовете на двореца.

23. Като пирон. Или „като колче“, било то за закрепване на палатка към земята или за окачване на домакински принадлежности. Тук се използва в последния смисъл, като символ на нещо, което е бързо и сигурно и на което хората могат да се доверят.

За славен трон. Елиаким ще бъде чест за досега неизвестния дом на баща си. Господ е, Който по този начин издига бедните и смирените на позиции на доверие и почит (1 Царе 2:7, 8; виж върху Лука 14:11).

24. Цялата слава. Буквално „цялата тежест [или чест]“. Символът на колче, на което могат да се окачат нещата, продължава.

25. Посечени и падни. Този стих е породил много дискусии. Някои смятат, че се отнася за Елиаким, който, въпреки всички благодатни неща, казани досега за него, в крайна сметка ще се окаже недостоеен, подобно на своя предшественик, и ще бъде отстранен от позицията си на доверие и почит. Други смятат, че това предсказание не може да се отнася за Елиаким, защото изглежда неуместно предсказание за срам да следва толкова близо едно за почит, без обяснение. Този стих е кулминацията на тържествено послание срещу Юда и Йерусалим (вижте стих 1). Тук той може да се отнася до нацията като такава, а не до Елиаким като индивид. Този кол ще бъде премахнат, бремето, прикрепено към него, ще падне и краят ще бъде позор и разруха. Такава наистина беше съдбата на Йерусалим и Юда, и на онези, срещу чието буйно веселие беше насочено това „бреме“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

23 Ев 177; ПК 348; 9С 27, 112

ГЛАВА 23

1 Нещастното разрушение на Тир. 17 Тяхното нещастно завръщане.

1. Пророчеството за Тир. Вижте гл. 13:1. Тир и Сидон са били главните градове на великата морска нация Финикия (виж том II, стр. 67–69) и следователно това послание е послание за божествен съд срещу Финикия. Тир и Сидон често са били обект на атаки от велики народи от Близкия изток, включително Асирия и Вавилон, а по-късно и от Александър Велики. За коя от тези атаки говори Исаия? Вероятно за всички тях. Със сигурност Господ е имал послание за Финикия по времето на Исаия и пророчеството, или „бремето“, следователно би включвало мерки, предприети от Тиглатпаласар III, Саргон II и Сенахириим срещу Тир. Но пророчеството несъмнено е от по-изчерпателен характер и се отнася и до по-късни времена, когато предсказаният съд става още по-обширен, както в дните на Навуходоносор и Александър Велики. За паралелното пророчество на Езекиил вижте Езекиил 26 до 28. За паралелни образи в книгата Откровение сравнете Исаия. 23:2, 8, 11, 15, 17 с Откр. 17:2, 5; 18:2, 3, 5, 11, 23. Вижте също Ис. 47:1; Йер. 25:12; 50:1; Ез. 26:13.

Тарсисските кораби. Смята се, че Тарсис е бил финикийска колония през Испания (виж върху Бит. 10:4). „Тарсиски кораби“, споменати няколко пъти във връзка с Тир, вероятно са били рафинерийски кораби, превозващи метали (виж върху Ис. 2:16) и други търговски стоки (Езек. 27:12). Тук се имат предвид кораби на връщане от Тарсис. Пророчеството на Исаия изобразява големите кораби на Тарсис, натоварени с богатство, които пътуват по Средиземно море до пристанището си Тир и точно преди да пристигнат там, установяват, че градът е превзет.

Влизането беше забранено. Корабите вече нямаха пристанище, към което да отидат.

Хитим. Вероятно Кипър. Вижте Числа 24:24. Тук ще бъде последното пристанище по време на пътуването от Испания до Тир и тук екипажите на корабите, пътуващи към дома, ще научат за бедствието, сполетяло тяхното пристанище.

2. Бъдете неподвижни. Или „бъдете онемели“ от учудване, скръб и ужас.
Островът. Или „брегът“ на Финикия.

Сидон. Терминът Сидон често представлява цяла Финикия. В по-ранни времена градът Сидон е бил по-известен от Тир (виж том II, стр. 68). Омирските гърци и асирийците понякога са използвали термина Сидон в този смисъл. Тир е бил известен като метрополията на сидонците, а тирският цар - „царят на сидонците“ (виж върху 1 Царе 16:31).

3. Сихор. Или (1) част от Нил, (2) неидентифициран воден басейн на източната граница на Египет, или (3) Уади ел-Ариш („река Египет“), обикновено считана за югозападната граница на Палестина (виж 1 Лет. 13:5). „Семето на Сихор“ очевидно означава зърното на Египет. Финикийците внасяли зърно от Египет и финикийските кораби несъмнено го превозвали в обширна търговия.

Реката. Тоест, Нил (вижте на гл. 19:5, 6).

4. Засрами се. Да си без потомство се е смятало за позор (виж върху Бит. 16:4; 20:18; 30:23; 38:25). Сидон е изобразен тук как оплаква факта, че е бездетна. Тя седи сама, пуста и изоставена, плачейки за своето самотно и безпомощно състояние (виж Исая 47:7-9; Откровение 18:7).

Сила. Евр. ма'оз, „крепост“.

5. Както при доклада. Първото изречение гласи буквално „когато слухът се чуе в Египет“. След като получи вестта за гибелта на Финикия, Египет ще бъде поразен от мъка. Когато асирийците отмъстиха на Тир и Сидон, те бяха в позиция да атакуват Египет. В дните на Навуходоносор и Александър Велики превземането на Тир е било предшественик на нашествие в Египет (виж Езекиил 29:18-20).

6. Ридания. Съдбата на Тир щеше да донесе бедствие на цялото крайбрежие на Финикия (виж върху стих 2) и до други области, които зависели от финикийската търговия. Жителите на Тир, които успели да избягат от града, избягали до такива отдалечени места като Тарсис.

7. Вашият радостен град. Пророкът се подиграва на Тир заради предстоящата му гибел. Сравнете това с неговата подигравателна песен срещу Вавилон (гл. 14:4-23). Финикийски колонии са били разположени по бреговете на Средиземно море, Черно море и атлантическото крайбрежие на Европа.

8. Кой е взел? Кой е отговорен за гибелта, която ще повали Тир? Тир стои в своята мощ и слава, но сила, далеч по-голяма от него, е произнесла присъда срещу него.

Чиито търговци. Сравни Откр. 18:23.

9. Господ на Силите. Исая отговаря на въпроса от стих 8. Тир гордо се хвали против Господа на небето, като се поставя по-велика от Бога (Езекиил 28:2-8), но Господ ще я унижи и посрами (виж Исая 13:11; 14:24, 26, 27). Разрушението на Тир ще бъде демонстрация за всички как Господ смирява гордостта и надменността на хората.

10. Мини през земята си. В свитъка от Мъртво море 1QIs се казва „служи на земята си“ и LXX отразява това тълкуване. Точното значение на този стих не е ясно и са му дадени различни тълкувания. Обръща се към „дъщерята на Тарсис“, тоест към самия Тарсис или към неговите жители. Те трябва да напуснат града си като река, преливаща от коритото си, и да отидат където могат.

Няма повече сила. Тоест, „сдържаност“. Сега те са свободни да правят каквото си поискат и Тир вече не може да ги сдържа. След падането на Тир финикийските колонии продължили

за себе си. Някои (като Картаген) станаха дори по-могъщи от самия Тир.

11. Той разтърси царствата. Ръката на Господа беше „простряна“ над много народи и те бяха разтърсени до основите си. Образно казано, Бог разтърсваше целия свят, за да изпълни волята Си (виж Исая 2:19; вж. Агей 2:6, 7; Евр. 12:26, 27). В този процес много народи щяха да бъдат премахнати и други щяха да бъдат поставени на тяхно място.

Търговски град. Евр. Кенаан, Ханаан, името, с което финикийците са се наричали.

12. Край на радостта. Тук е изобразена окончателната гибел на финикийците. Каквото и да изберат да правят, няма да успеят. Дотогава Сидон беше неосквернен—
Тя успяла да се защити от нашествие. Сега обаче щяла да бъде лишена от девствената си дреха и щела да бъде посрамена и укорена пред целия свят. Ако финикийците избягали в Хитим (Кипър; виж на стих >1), те нямало да намерят покой, защото и там ръката на врага щела да ги сграбчи. Нямало да има бягство.

13. Този народ не беше. Еврейският текст от стих 13 е неясен и труден. В Исая време Асирия се е насочила към Тир, но без да го завладее. По-късно Навуходоносор го е обсаждал в продължение на 13 ужасни години (виж Езекиил 28:18). Може би тази кампания на Навуходоносор е предсказана тук.

14. Ридания. Вижте стих 1. Пророчеството за гибелта на Тир завършва така, както е започнало. Финикийските „кораби на Тарсис“ трябва да ридаят, защото Тир, тяхната крепост, е разрушен.

15. Седемдесет години. Трудно е да се даде буквално приложение на това пророчество, защото историята на Тир не е достатъчно добре позната. В момента не е възможно да се посочи конкретна година, когато са започнали и кога са приключили споменатите тук 70 години.
Някои смятат, че този период е приблизително успореден със 70-те години еврейски плен във Вавилон (2 Лет. 36:21; Йер. 25:11; 29:10; Дан. 9:2; Зах. 1:12; 7:5), който започва с първото превземане на Йерусалим от Навуходоносор и завършва с възстановяването и завръщането му под ръководството на Кир и Дарий от Персия. Навуходоносор започва 13-годишната си обсада на Тир малко след превземането и разрушаването на Йерусалим през 586 г. пр.н.е. Тир отново е важен град по време на персийския период и отново е превзет от Александър през 332 г. пр.н.е.

Дните на един цар. Думата „цар“ вероятно е използвана тук за „царство“, както в Дан. 2:44; 7:17; 8:21. Следователно този израз може да обозначава периода на вавилонска окупация.

Ще пее ли Тир като блудница? Буквално „ще бъде на Тир според песента на блудница.“ Тир желаше търговско превъзходство. Тя би направила всичко заради печалбата. В това отношение тя беше подобна на блудницата Вавилон, която се продаде за печалба (Ис. 47:15; Откр. 17:2; 18:3).

16. Вземете арфа. Лира. Тир трябваше да прибегне до успешните си хитрости, примамвайки търговци да търгуват с нея, за да печели за тяхна сметка. Тя е сравнена с похотлива жена, която пее и свири, използвайки тези изкуства, за да съблазнява непредпазливи мъже (вижте Притчи 7:7–21). Вавилон също използвал „магии“, за да разшири влиянието си (Исая 47:9, 12; Откр. 17:4; 18:3).

17. Блудство. Тоест, незаконните връзки, в които Тир влизал с другите народи на земята заради печалба. Честта, правото, справедливостта и благоприличието били забравени.

заради печалба. Същият израз е използван и относно Вавилон (Откр. 17:2; 18:3).

Светът тогава не е бил по-различен от това, което е днес. Проклятието на Вавилон и Тир е проклятието на нашата съвременна епоха.

18. Святост. Тоест, „осветено нещо“. Предсказано е гибелта на Тир и крайният триумф на Сион. Въпреки хитростите си, Тир няма да продължи вечно, мамейки и мами хората. Той ще падне, но Йерусалим ще триумфира. Блудницата Вавилон ще претърпи същата съдба (Ер. 51:7, 8; Откр. 17:1, 5, 16; 18:2, 7–23).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

18 ТМ 335

ГЛАВА 24

1 Скръбните съдби на Бога върху земята. 13 Остатъкът ще Го хвали с радост. 16

Бог в Своите съдби ще разпространи царството Си.

1. Прави земята пуста. Както всички пророчески послания на Исая, това от гл. 24 беше първоначално адресирано до буквалния Израел и описва начина, по който Бог би опустошил земята и би победил враговете на Израел, ако последният би се оказал верен.

Но предвид неверността на Израел, това пророчество, както и други, първоначално направени по отношение на този народ, ще се изпълни за Божия народ днес (виж стр. 30–36). В Откр. 20 Йоан прилага даденото тук описание на земята към нейното опустошено състояние по време на хилядолетието.

Исая е разглеждал подробно Божиите съдби над отделните народи (гл. 13–23). Сега неговото пророческо видение е издигнато до широкия хоризонт на историята като цяло и в гл. 24–28 той описва великите заключителни сцени, когато Божият народ ще бъде избавен и враговете му ще бъдат победени. В гл. 24 Исая представя графична картина на тази земя, след като нейните царе са били покорени (ст. 21, 22) и преди Господ на Силите да царува „на хълма Сион и в Йерусалим“ (ст. 23).

Обръща го с главата надолу. Буквално „обезпокоява лицето му“. Това е поразително описание. за ужасните конвулсии, които разтърсват света при второто пришествие на Христос (виж Пс. 46:1–3, 6, 8; Откр. 6:16; 16:18–20).

2. Както и с хората. Няма да има облагодетелствани класи по време на Христовото завръщане; всички ще понесат едно и също бедствие. Богати и бедни, висши и ниски, хора от всякакъв клас, цвят на кожата и професия ще бъдат въвлечени в едно и също общо унищожение (вижте Откр. 6:15; 19:18).

3. Напълно опразнени. Когато Христос се завърне, всички живи нечестиви ще бъдат убити и всички праведните ще се възнесат с Него на небето (вижте Йеремия 25:30–33; Лука 17:26, 29, 30; 1 Солунци 5:3; Откровение 19:11–21; 20:4–6). Така земята ще остане без жители (вижте Йеремия 4:25).

4. Горделиви хора. Буквално „най-високите от народа“. Най-високите от народа, онези, които са се издигнали до нива над своите събратя, са смирени от Господа (виж гл. 2:11, 12, 17; 13:11).

5. Земята също е осквернена. Бог е свят. Той даде закона Си, за да пази хората чисти и свят неосквернен. Като отхвърлят този закон, хората оскверняват както себе си, така и света, в който живеят. Заразата на греха е заразила самата земя под краката ни, храната, която ядем, водата, която пием, и въздуха, който дишаме (виж Бит. 3:17; Числа 35:33; Пс. 107:34). С всяка изминала година земята става все по-покварена. Ако Бог не се намесеше, щеше да дойде време, когато оскверняването на греха щеше да унижи човешката раса дотолкова, че да направи самия живот напълно невъзможен (виж Бит. 6:5, 11, 12; Данииел 36, 37).

Вечен завет. Вижте върху Йеремия 31:31–33; Езекиил 16:60.

6. Проклятието погълна. Не Бог, а Сатана, подстрекателят на греха, е отговорен за проклятието, което е резултат от него. Навсякъде действат силите на злото и навсякъде ясно се вижда делото на Сатана (Живот в жертва 636; Великденска библия 589). В болести и смърт, в земетресения и бури, в пожари и наводнения, делото на злия е очевидно. Престъпването на Божиите закони не е донесло мир и просперитет, а проблеми, епидемии, болка и в крайна сметка смърт.

Изгорен. Вероятно по време на четвъртата язва (Откр. 16:8, 9).

Малко мъже са останали. Това вероятно се отнася за праведния остатък, който не е паднал под Божиите съдби.

7. Новото вино жали. Лозята са унищожени и плодовете на земята са погълнати в палещата жегла на четвъртата язва (Откр. 16:8, 9; ВБ 628). Песента на веселите жетвари е замлъкнала, защото земята е пуста.

8. Таблетки. Вижте том III, стр. 30, 31.

Арфа. Лира; вижте том III, стр. 33, 34. Когато хората преживеят ужасните бедствия на последните дни, те вече няма да мислят за „веселие“ или „радост“ (вижте Йер. 7:34; Йер. 16:9; 25:10; Откр. 18:22; срв. Ез. 26:13; Осия 2:11).

9. С песен. Пиенето обикновено се свързва с празненство и удоволствие. В онзи ден Господ ще обърне празненствата в скръб и песните в плач (Амос 8:10; вж. Дан. 5:1–6).

10. Объркване. Евр. *tohu*, „хаос“, „празнота“, „суета“. В Бит. 1:2 думата е преведена като „безформен“. Дали „градът“ тук представлява Вавилон (виж Йер. 51:8), а думата „хаос“ означава неговото покварено морално състояние (виж 1 Царе 12:21; Ис. 41:29), или дали и „градът“, и хаотичното му състояние са символични за целия свят, не е ясно. И двете биха били подходящи за контекста и за смисъла на Писанието. Светът ще се върне към първоначалното си хаотично състояние.

11. Плач за вино. Мъжете се стремят да избягат от бедствието, като прибягват до опиянение.

Всяка радост е помрачена. Слънцето на радостта е залязло и сенките на вечната нощ са паднали. (виж Йеремиа 8:20). Най-накрая хората осъзнават факта, че като изключват от живота си Този, Който е светлината на живота, те са си навлекли безкрайна нощ.

12. Запустение. „Градът“ (ст. 10) е оставен като рушаща се руина. Целият свят е сведен до пуста пустиня, без светлина и живот.

13. Маслиново дърво. Вижте гл. 17:6. В разказа на Исаия за унищожението на земята, той зърва спасението на остатъка (вижте гл. 1:9; 10:20–22; 11:11).

Те ще бъдат като малкото маслини, останали на дърво, „разтърсено от силен вятър“ (Откр. 6:13), или като малкото грозде, останало след като беритбата приключи.

14. Те ще пеят. Когато навсякъде има плач и скърцане със зъби поради ужасите, сполетели света, праведните ще открият, че скръбта им се е превърнала в радост и че е изгряла радостната утрин на вечността (виж гл. 25:8, 9).

15. Прославяйте Господа. Има всички основания праведните да отдават слава на Бога. Ако не беше Неговата изкупителна благодат, те щяха да погинат със света.

Огъните. Евр. „урим“, от „или“, „светлина“. Възможно е „урим“ да се отнася до „изток“ като област от светлина при зазоряване. „Морските острови“ може да се отнася до островите на Средиземно море и да бъде поетично обозначение за „запада“. Думата ям, „море“, е

често се използва за „запад“ и е преведено така в Бит. 28:14; Числа 34:6 и т.н. Ако това е значението на Ис. 24:15, навсякъде се чуват мъже да пеят хвала на Бога (виж стих 16).

16. Слава на праведните. Чуват се песни, възнасящи се към Христос, Праведния (вижте стих 15). В такъв момент едва ли би изглеждало уместно да се приписва „слава“ на хората, колкото и „праведни“ да са те. Сравнете всеобщата хвалебствена песен към Бога, записана в Откр. 19:1–6, точно в това време.

Моята мършавост. Значението на еврейската дума е неясно. Може буквално да означава „мършавост за мен“. Пророкът тук сякаш за момент се обръща от славата на бъдещето към срама и мизерията на настоящето. „Мършавост“ се използва като символ на изтощение и скръб, резултат от Божиите съдби (Пс. 106:15; виж Ис. 10:16; вж. 17:4). След кратък преглед на радостите на Божия народ в часа на тяхното избавление, Исая се обръща към проблемите и разочарованията на изгубените и продължава с описание на ужасния съд, който предстои.

Коварно. Когато е твърде късно, хората осъзнават, че дължат тежкото си положение на собствените си коварни отношения с Бога. Същата дума е преведена „измамно“ в Изх. 21:8. Тя предполага начин на действие, който е пряко противен на нечие знание за правилното.

17. Ямата и капанът. Тук, в бърза последователност, са изобразени ужасите и бедствия, които ще сполетят нечестивите. Йеремия 48:44 дава същата поредица от неизбежни наказания. Никой от нечестивите няма да избегне (Исая 24:18) последиците от седемте последни бедствия. Който избегне едната, ще бъде хванат от другата, а който избегне тази, ще бъде хванат от третата.

18. Прозорците отгоре. Гибелта, рано или късно, е напълно сигурна, защото смъртта и разрушението идват отвсякъде. Цялата природа е отклонена от пътя си (ВБ 636; вж. Бит. 7:11; 8:2). Сега небесата ще извалят огън вместо вода (Пс. 50:3; 2 Петрово 3:7, 10, 12).

Основите. Земята ще се разтресе сякаш от гласа на Бога (Пс. 46:2, 3; Ис. 2:19; евр. 12:26, 27; Откр. 16:18).

19. Чист, разтворен. Евр. *paqar*, буквално, във формата, използвана тук, „прави така, че да бъде „подхвърлян напред-назад.“ Парар е преведено като „разтърсен“ в Йов 16:12.

Преместен извънредно. Евр. *mut*, буквално, във формата, използвана тук, „кара себе си да се клатушка“.

20. Преместена като колиба. Буквално „клатена напред-назад като колиба“. „Колибата“ е била временна структура, където човек можел да прекара нощта, докато наблюдава зреещото грозде в лозе (виж гл. 1:8). Еврейският текст от гл. 24:19, 20 не дава основание за предположението, че земята ще бъде преместена от орбитата си по време на великия ден Господен. Описанието, дадено тук, се отнася до земетресението при завръщането на Христос, което без съмнение ще бъде най-страшното сътресение, което земята някога е познавала (виж Откр. 16:18–20). Целият контур на земната повърхност тогава ще бъде променен. Планините ще се разтърсят от основите си, островите ще бъдат преместени от местата си, а повърхността на земята ще се надига и издува като вълните на развълнувано от буря море (виж Пс. 46:2, 3, 6). Апостол Петър (2 Петрово 3:7, 10–13) предоставя друга ярка картина на пълното унищожение, което ще залее настоящия свят, и от руините на който Господ ще създаде „ново небе и нова земя, в която обитава правда“.

21. Високите. Евр. *taqom*, преведено като „горди хора“ в стих 4, които са „от земята“. В стих 18 обаче същата дума се появява отново като „високи“, очевидно отнасяща се до

„небе“ (Бит. 7:11). В Ис. 24:21 изразът „земните царе на земята“ предполага, че „небесните, които са на небето“ се отнася до Сатана и злите ангели. Павел нарича Сатана „княза на властта на въздуха“ (Еф. 2:2), а невидимите водачи на злото – „владетелите на тъмнината на този свят“, които живеят „на небесните места“ (Еф.

6:12). В 1 Кор. 15:24, 25 Павел говори за тяхното подчинение от Христос. Исая предвижда времето, когато злите ангели и злите хора ще бъдат наказани (виж Мат. 25:41; 2 Петр. 2:4, 9; Откр. 20:10–15).

22. Като затворници. Сатана и неговите легиони от зли ангели, „висшите“ от стих 21, и „Царете на земята“ сега са „събрани заедно като затворници“. Първите са ограничени до тази земя, която в хаотичното си състояние (ст. 1, 3, 19, 20) се превръща в техен затвор за 1000 години (вижте Откр. 20:1, 2, 7), а вторите са ограничени в затвора на гроба (вижте Откр. 20:5).

Яма. Евр. бор, „водоем“, издълбан в земята за съхранение на вода. През сухия сезон или когато не се използва като „водоем“, такава „яма“ е осигурявала подходящо място за задържане на затворници (виж Бит. 37:20; Йер. 38:6–13; Зах. 9:11; и др.). „Ямата“ се използва и като синоним на „гроб“ (Пс. 30:3; Пс. 88:4, 5; Ис. 14:15; 38:18; и др.).

След много дни. Тоест, след 1000 години (виж Откр. 20:2–7; ГС 661). След изтичането на този период от време Сатана е освободен от затвора си за кратко време и нечестивите мъртви са възкресени, скоро за да се подготвят за превземането на Новия Йерусалим (виж върху Откр. 20:7–9).

23. Слънцето се засрамва. Най-славният източник на светлина, познат ни днес, бледнее в сравнение със славата на Христос (виж Исая 60:19, 20; Откровение 21:23; 22:5).

Господ на Силите ще царува. Това се отнася до славния ден на триумфа, когато светиите ще царува с Христос във вечна радост и слава. Новият Йерусалим тогава става столица на земята и тук Христос ще царува завинаги (Ер. 3:17; Дан. 2:44; 7:14; Зах. 14:4, 9; Откр. 11:15; 21:2–5; 7:15–17).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 ГК 657; П.К. 537, 726

1–8 Изд. 180; 9 Сб. 14

3 ГК 657

4, 5 СН 461; ГС 590

5 ТТ 144; 9Т 267

5, 6 ГК 657; ПК 537, 726

8 РК 726

14 Изд. 307; РК 730

16 ТТ 198, 234

20 ДА 780; РР 340

22 ГК 661

23 ДА 458

ГЛАВА 25

1 Пророкът хвали Бога за Неговите съдби, 6 за Неговите спасителни благодеяния, 9 и за Неговото победоносно спасение.

1. Ще хваля. Тази глава, особено стихове 1–5, е песен на хвала. Пророкът издига гласа си в благодарност към Господа, че е сложил край на царуването на греха и е установил Неговото славно царство, както е обявено в гл. 24:23.

Твоите съвети от древността. Планът за спасението на човека не е бил последваща мисъл. Много преди сътворението на този свят Бог се е съветвал с Христос относно плана, който да се следва в случай на спешност на греха. Тогава Христос се е принесъл в жертва и е станал „Агнецът, заклан от основаването на света“ (Откр. 13:8). Тогава е започнал „съветът на мира“ (Зах. 6:13; виж стр. 63) между Христос и Отца в полза на изгубеното човечество. Вечната цел на Бог беше човекът да се наслаждава на живота и за осъществяването на тази цел бяха посветени всички небесни ресурси (виж Исаия 46:10).

2. Град. Вероятно препратка към Вавилон (виж гл. 14:4; 24:10), символичният център на силите на злото в дните на Исаия. Буквалният Вавилон се издигна срещу Йерусалим и чрез този езически център Сатана положи мощни усилия да контролира света, но той трябваше да бъде сведен до купчина руини. За изпълнението на това пророчество в дните на Исаия виж гл. 13:19–22; 14:4. В дните непосредствено преди второто пришествие на Христос мистичният Вавилон ще бъде разрушен (Откр. 18:10, 21). Разрушението на Вавилон е типично за разрушението на мощта и силата на Сатана (виж Ис. 14:4–16). 23; Джер. 51:24–26, 41, 53, 55, 64).

3. Силният народ. В еврейския език тук няма член пред „народ“ или „град“ и следователно приложението е общо, а не конкретно. Когато Господ унищожи Вавилон (вижте стих 2), други народи щяха да се научат да разпознават Неговата мощ и сила. Сравнете Откр. 11:8, 13, където съдът, който сполетя нечестивия „град, който духовно се нарича Содом и Египет“, доведе до това останалите да се „уплашат“ и да отдадат „слава на небесния Бог“; и Пс. 76:9, 10, където възходът на Господа в съд, „за да спаси всички кротки на земята“, ще доведе до човешки гняв, носещ хвала на Бога.

4. Сила. Или „крепост“. Истината, посочена тук, се отнася за всяко избавление, което Господ донася на бедните и нуждаещите се от техните потисници. В дните на Исаия това се отнася за унищожението на армиите на Сенахирим, дошли срещу Юдея. В дните на Даниил това се отнася за падането на Вавилон (вижте на гл. 14:4–6), а при второто пришествие на Христос това се отнася за унищожението на всички сили на злото.

Бурята. Свирепостта на силите на злото се сравнява с взрива на ужасна буря. буря, разбиваща се в стена.

5. Шум от непознати. Тоест, от „чужденци“ (вижте Изх. 12:19). Мисълта от Ис. 25:4 продължава с промяна в използваните цифри. Потисничеството от чужденци тук е сравнено с изпепеляващата жегата на продължителна суша, която изгаря пасищата и изсушава земята.

Сянката. „Жегата“ ще бъде разсеяна от охлаждащ „облак“, който Бог ще донесе, за да осени народа Си.

Клонът. Буквално „песента“, както е преведена думата другаде (Пс. 119:54; Ис. 24:16; и др.). Когато Господ се намеси, песента на тези безмилостни врагове на Божия народ ще бъде утихнала.

6. Тази планина. Това е планината Сион (вижте върху Пс. 48:2; срв. Ис. 24:23).

Пир от тлъсти ястия. Христовия коронационен пир (вижте върху Откр. 19:7–9). Исаия предвижда времето, когато мистичният Вавилон (вижте върху ст. 2) ще бъде разрушен (Откр. 19:2) и когато Новият Йерусалим ще бъде столица на пресъздадената земя (Откр. 21:1–3). Бог призовава хората да приемат Неговата покана за пиршеството (Мат. 22:2–4, 9, 10; вж. Лука 14:16, 17). За двойното приложение на пророчествата на Исаия вижте върху гл. 24:1 вж. стр. 34–36; вижте върху Втор. 18:15.

7. Лицето на покривалото. В този свят хората ходят, така да се каже, в сянката на тъмнината, с воал, спуснат върху очите им. Това може да бъде воал на скръб или траур, или воал на невежество (Исая 29:10; 1 Кор. 13:12; 2 Кор. 3:12-18; Ефесяни 4:18). Такъв воал сега покрива света като цяло, макар че е вдигнат за отделните хора, които приемат Христос. Но няма да има воал в онзи щастлив ден, когато „земята ще се изпълни с познаване на Господа, както водите покриват морето“ и когато „цялата земя се изпълни с Неговата слава“ (Исая 11:9; 6:3).

Хора. Буквално „племена“. Това обещание включва Божия народ от всички възрасти и сред всички народи.

8. Погълнете смъртта. Исая представя славна картина на възкресението, избавлението от смъртта, което ще бъде постигнато, когато Исус се завърне да царува. Тази тема е била повторена от апостолите Павел (1 Кор. 15:54, 55) и Йоан (Откр. 7:17; 21:4).

Победа. Буквално „завинаги“, както е преведена думата и другаде (виж Пс. 44:23; Ис. 34:10).

Изтрий сълзите. Сравни Откр. 21:4.

Укорът. Тоест, позора и укора, на които праведните от всички епохи са се подлагали по време на земния си престой. Сега подигравката на езичниците: „Къде е техният Бог?“ (Пс. 79:10) е завинаги утихнала. Те вече не са угнетявани и огорчавани, а стоят като победители, увенчани с праведност и пеещи песни на вечна радост.

9. Това е нашият Бог. Този радостен вик на победа идва от устните на разпръснатите свети, както Христос се явява в небесните облаци. Техните искрени викове за избавление сега са превърнати в химни на хвала.

Чакахме. След появата на много лъжехристи (вижте Матей 24:24) и след шедьовъра на измамата на Сатана, неговото превъплъщение в Христос (Велика Британска империя, 624), светите сега радостно признават Този, когото са чакали търпеливо толкова дълго. Нечестивите са провъзгласили Сатана за Христос и за спасител на света, но светите са отказали своята вяроност на Сатана и са я запазили за Исус.

10. Тази планина. Вижте стих 6.

Моав. В този величествен химн на хваление Моав представлява всички врагове на Божия народ. Векове наред моавците са били трън в плътта на Израел, но сега те, заедно с всички останали врагове, ще бъдат завинаги покорени. За други пророчества за съд над Моав вижте Исая 15; 16; Йеремия 48; Езекиил 25:8-11.

Като слама. Смесена с тор от краката на добитъка. Сравнете картината на Господа, тъпчещ лина за вино (Ис. 63:3; Откр. 14:20).

11. Като плувец. Тези думи са изречени за Моав, който се лута, сякаш, в бурните води на бедствието и се бори напразно да се измъкне. Сравнете молитвата на псалмиста за избавление от морето на бедите, в което се е озовал (Пс. 69:1, 2, 14, 15). Някои са разбрали, че Господ е, Който „протяга ръцете Си“, докато стъпква „сламата“ (Ис. 25:10).

Тяхната гордост. Буквално „неговата гордост“.

Плячка. Може би „умение“.

Техните ръце. Буквално „неговите ръце“.

12. Високата крепост. Моав е изобразен тук като висока и здрава крепост, която ще бъде съборена от Господа. Народът на Моав отново представлява в общ смисъл всички врагове на Божия народ (вижте на стих 6). Така е предсказано събарянето на всяка крепост на войнствата на тъмнината и унищожаването на всяка крепост на злото. Всички

езичниците ще бъдат повалени, а само Божият народ ще бъде въздигнат във великия ден на Божия гняв (виж Дан. 7:27).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 РК 702 4

МН 32; РК 725 7 РК 371

8 COL 180;

GC 650; РК 724 8, 9 Ed 182; GC 300;

РК 728 9 COL 421; EW 110, 287; GC

644; ML 343; SR 411; 1Т 354; 8Т 253 ГЛАВА 26

1 Песен, която вдъхва увереност в Бога, 5 за Неговите съдби, 12 и за Неговата благосклонност към народа Му. 20 Увещание да чакаме Бога.

1. В онзи ден. Тоест, великият ден Господен, изобразен в гл. 24 и 25. Това ще бъде ден на бедствие и разрушение за нечестивите, но ден на спасение и радост за Божия народ. Тази глава се състои от песен на надежда и доверие, която ще бъде в сърцата на Божия народ, когато бедите залейт земята, когато Христос е на път да се завърне, за да царува.

Имаме силен град. В дните на Исаия това буквално са били Йерусалим и планината Сион (гл. 24:23). Сенахирим донесе мощта на Асирия срещу Йерусалим, но не го превзе (виж гл. 36; 37). Това, което човешката сила не можеше да направи за града, Божията сила го направи. Той направи Йерусалим град на спасение и сила, чиито стени бяха непревземаеми.

2. Праведният народ. Йерусалим ще бъде наречен „град на правдата, верният град“ (гл. 1:26), защото всичките му жители ще бъдат святи и праведни. Само онези, които са лоялни към Бога и които Му служат с вяност, могат да очакват да „влязат през портите в града“ (Откр. 22:14; вижте върху Мат. 7:21–27).

Пази истината. Буквално „пази вяност“, тоест „остава верен“.

3. В съвършен мир. Буквално „в мир, мир“. Съвършеният мир ще бъде наследството на светиите в Божието царство и може да бъде щастливото преживяване на Божиите деца тук. Съвършеното подчинение на Божията воля носи благословията на съвършеното спокойствие. Зрелият християнин е в мир с Бога, със себе си и със света около него. Сравнете преживяването на Павел (2 Кор. 11:23–28; вж. гл. 4:8–10), неговата философия за страданията (2 Кор. 4:17, 18) и уверението му към нас (Фил. 4:7). Проблеми и смут може да ни обграждат, но ние се радваме на спокойствие и душевен мир, за които светът не знае нищо. Този вътрешен мир се отразява в весело лице, невъзмутим нрав и енергично, сияещо преживяване, което стимулира всички, с които влизаме в контакт. Мирът на християнина не зависи от мирните условия в света около него, а от обитаването на Божия Дух в сърцето му (вж. върху Мат. 11:28–19).

30; Йоан 14:27).

4. Господ Йехова. Вижте гл. 12:2.

Вечна сила. Буквално „вечна скала“. Христос е „Скалата на вековете“ за всички, които се учат да Му се доверяват (Ис. 17:10; вижте върху Втор. 32:4; Мат. 16:18; 1 Кор. 10:4).

5. Възвишеният град. Вероятно Вавилон (вижте гл. 25:2), градът, чийто цар се е хвалил над Божиите звезди (вижте гл. 14:4, 13). Мистичният Вавилон и Йерусалим винаги са били заклетни врагове във великия конфликт на вековете (вижте Ис. 14:4; Откр. 17:5; 18:24). За графично описание на падането на буквалния Вавилон вижте Ис. 13:19–22. За

описание на падането на мистичния Вавилон, както е представено от Йоан, виж Откр. 16:19; 17:16; 18:2, 6, 8, 20–23; 19:2.

6. Краката на бедните. Тоест, на потиснатите от Бога хора (вижте върху Матей 5:3). В древността завоевателите са били изобразявани на своите паметници на победата като поставящи краката си върху вратовете на победените врагове. Тук се казва, че кротките и смирените Божии поставят краката си върху гордия Вавилон, докато той лежи проснат пред тях. Верният Божия народ дълго е търпял жестокото потисничество на Вавилон, но сега нещата ще бъдат обърнати. Вавилон ще бъде унижен в прахта, а Божият народ ще триумфира над него. Сравнете Исая 14:2, където Израел трябва да „вземе в плен онези, чиито пленници бяха“ и да „владее над потисниците им“. Същото ще бъде вярно и за мистичния Вавилон.

7. Вертикалност. Буквално „гладка“ или „равна“.

Ти, най-праведният. Бог е справедлив в отношенията Си както с праведните, така и с нечестивите. Той отваря пътя за онези, които Му служат, като ги насочва по пътищата на праведността и ги насочва винаги напред и нагоре към портите на вечния град.

Претеглям. Буквално „правя гладък“, „правя равен“. Вместо „правя гладък пътя на „праведните“, свитъкът от Мъртво море 1QIs гласи „укрепете пътя на правдата“.

8. Съдове. Вижте върху Пс. 119:7.

Желанието. Праведните копнеят да бъдат като Бога и желаят да бъдат с Него. „Името“ на Бог разкрива Своя характер и воля. Искреното желание на Божия народ е за по-пълно проявление на Неговата воля, за да могат да ходят по Неговите пътища и да изпълняват Неговите цели.

9. С душата ми. Копнежът на душата на Исая за Бога е подобен на преживяването на псалмиста (Пс. 42:1, 2; 62:1, 5; 63:1, 5, 6). Независимо дали хората го осъзнават или не, вътрешните копнежи на сърцата им могат да бъдат задоволени само чрез познание и общение с Бога.

Без Бог винаги липсва нещо в сърцето и живота, което нищо на този свят не може да запълни напълно.

Твоите съдби. Божиите съдби впечатляват всички освен най-закоравелите грешници и чрез тях мнозина се отклоняват от пътищата на злото и се насочват към пътищата на праведността. Има и такива, които са толкова погълнати от нещата на този свят, че нищо друго освен небесните съдби няма да ги подтикне към опасност.

10. Благосклонност. Точната противоположност на „съдовете“ (ст. 9). Просперитетът не може да постигне какво правят несгодите. Някои мъже нито ценят добротата, нито научават нещо от нея. Въпреки че са заобиколени от атмосфера на доброта и справедливост, те няма да отвърнат със същото, а ще продължат да вършат несправедливост към другите. Те не осъзнават, че Бог знае и се грижи.

11. Те няма да видят. Когато Бог вдигне ръката Си с милост, за напътствие и защита на Своя народ, нечестивите не виждат. Те не виждат, защото съзнателно са слепи за духовните неща. Но ще дойде време, когато ще бъдат принудени да видят. Тогава, и не преди това, ще се засрамят от пътя, който са поели.

Завист. Евр. qin'ah, „плам“, „страст“, „ревност“. Четене на средната част на стиха.

11, които по-добре съответстват на контекста, биха били: „ще видят пламенността [ти] за [твоя] народ и ще се засрамят“.

Огънят на враговете ти. Тоест, „огънят [запазен] за враговете ти“.

12. Поставете мир. Огън за Божиите врагове (ст. 11), а за праведните – мир.

В нас. Или „за нас“. Бог постоянно работи за Своя народ, никога срещу него. Испитанията и разочарованията, които преживяват, са за тяхно добро.

13. Други господари. Вероятно става дума за народи като Египет и Асирия. За По това време Израел беше принуден да се подчини на техния контрол, но призна само един

Господи, Боже. Да „споменаваме“ Божието име означава да Му отдаваме хвала, почит и вяност.

14. Те са мъртви. Тоест, враговете на Израел, които са се опитвали да ги смажат. Това важеше за египетската армия при Червено море и асирийците под командването на Сенахирим.

15. Умножи народа. Тоест, Юда. За разлика от това, враговете на Юда бяха всички загинали (ст. 14). Сцената на победата, изобразена тук, ще бъде напълно реализирана едва когато Христос направи всички Свои врагове Свое подножие (Пс. 110:1; Мат. 22:44) и когато „царствата на този свят“ бъдат подчинени на Неговото мъдро и справедливо управление (виж Дан. 2:44; Откр. 11:15). Бог ще извърши в обновения свят това, което би извършил за Израел, ако този народ Му беше верен (виж стр. 27–30).

Отмести го далеч. Според първоначалния Божи план, границите на Израел постепенно щяха да бъдат разширени, докато обхванат целия свят (виж стр. 28–30). Когато Израел отхвърли Христос и от своя страна беше отхвърлен, християнската църква наследи обещанието за световно разширение, което ще бъде окончателно и напълно осъществено в новата земя (виж стр. 30, 35).

16. Посетиха те. Те потърсиха Бога в резултат на Неговото наказание. Беда донесе искрено изследване на сърцето и пламенни молитви за избавление.

17. Като жена. Сравнението изразява горчивата мъка и ужас. на Божия народ в часа на изпитанието им (Ер. 4:31; 6:23, 24; 30:6; вижте върху Ис. 13:8). Тяхното болезнено изпитание ще бъде последвано от вечна радост (вижте Йоан 16:20, 21).

18. Донесе вятър. Векове усилия сякаш не донесоха никакви стойностни резултати. Израел чувстваше, че е служил на Бога напразно. Славните обещания не бяха изпълнени. За кратко описание на първоначалния Божи план за Израел и техния неуспех като нация да изпълнят Божиите изисквания и да осъществят обещаните благословии вижте стр. 27–33.

19. Твоите мъртви. От незадоволителните преживявания на настоящето вниманието на пророка отново е насочено към славните радости на бъдещето, когато „мъртвите в Христа ще възкръснат“, за да бъдат завинаги със своя Господ (1 Сол. 4:16, 17). Езекиил оприличава възстановяването на евреите след вавилонския плен на възкресение от мъртвите (Ез. 37:1–14). Освобождението от властта на врага тогава е било символ на по-голямото освобождение от властта на Сатана и гроба. Завръщането на евреите от буквалния Вавилон е предобраз на освобождението на целия Божия народ от мистичния Вавилон (вижте Откр. 18:2, 4).

Да живеят в пръстта. Тоест, в гроба (Бит. 3:19; Екл. 12:7).

20. Негодование. Тоест, на Бога срещу Неговите врагове. Последното „негодование“ на Бог отнема формата на това, което е известно като седемте последни бедствия (Откр. 14:10; 15:1; вж. Ис. 34:2; Наум 1:6). По времето на убийството на първородните в Египет, Божият народ е трябвало да остане в домовете си (Исх. 12:22, 23). По време на седемте последни бедствия Бог кани Своя народ да Го направи свое скривалище, за да може Той да им бъде „прибежище и сила, винаги готова помощ в беда“ (Пс. 46:1). Така защитени, Неговият народ не трябва да се страхува, дори „земята да се поклати и планините да се преместят всред морето“ (Пс. 46:2; вж. Пс. 25:5; 91:1–10). Божият гняв трае само „за миг“ (Ис. 54:8; вж. Пс.

30:5). Делото на съда е за Господа „странно дело“ (Исая 28:21). Но часът на божественото негодувание срещу нечестивите е също часът на избавление и триумф за Божия народ.

21. Разкрийте кръвта ѝ. Тази земя е осквернена от много престъпления и от много невинна кръв, която вика, подобно на кръвта на Авел, за отмъщение (Бит. 4:10; Откр. 6:10;

18:20, 24; 19:2). За други препратки относно отмъщението на Господа над нечестивите вижте Михей 1:3–9; Юда 14, 15; Откровение 19:11–21.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–4 Изд. 167

2 ML 266; PK 366; SR 413; 1T 61

3 AA 510; COL 174; DA 331; GW 263; MB 53, 85; MH 289; ML 10, 181, 336, 338; PK 545; SR 317; 2T 327

4 ML 10; PP 413; TM 386

7 TM 438

9 PK 309

9, 10 ПП 332

19 DA 786; EW 16; GC 300; PK 728; 1T 60

20 Изд. 181; FE 545; PK 278; 6T 195, 404

20, 21 COL 178; GC 634; PK 725; TM 182

21 Ев 26; ГК 657; PK 278; ПП 339; CP 415; TM 458; 2C 446; 7C 141; 8C 53

ГЛАВА 27

1 Грижата на Бога за Неговото лозе. 7 Неговите наказания се различават от съдбите. 12 Църквата на юдеите и езичниците.

1. Левиатан. Вижте върху Йов 41:1; Пс. 74:13, 14. В древната ханаанска митология „левиатан“ е бил смятан за седемглава змия, която се е борила срещу боговете и силите на правото и следователно е била смятана за олицетворение на силите на злото. Древни ханаански текстове от Рас Шамра (виж том I, стр. 128, 129) говорят за седемглаво чудовище „Лотан“, за което се смята, че е същото име като библейската дума „левиатан“ (евр. liwyathan). В древния месопотамски мит за сътворението съществува предание за първобитен конфликт между боговете и дракон на хаоса.

Тези и други легенди сред езичниците изглежда показват объркана, но разпространена и упорита представа за Сатана като змия, въвлечена в смъртоносна борба със Потомството на жената (Бит. 3:15; вж. Откр. 12:3, 4). „Левиатанът“ на Йов, очевидно от контекста, е буквално животно (Йов 41), за което обикновено се смята, че е крокодил. Псалмистът, говорейки за унищожението на египетската армия в Червено море, говори за Господа, който „счупва главите на левиатана на парчета“ (Пс. 74:13, 14). Многоглав крокодил би бил символично чудовище, съвсем подходящо за обозначение на Египет. Крокодилът процъфтявал в река Нил. Многократно в Ис. 27; 30; 31 се споменава Египет и това потвърждава идеята, че „левиатан“ тук стои, на първо място, като символ на Египет. Сравнете също „дракона“ от Ис. 27:1 с този от Езек. 29:3; вж. гл. 32:2, 4.

Откровение изобразява Сатана като „голям червен дракон, имащ седем глави“ (Откр. 12:3) и заявява, че „Михаил и ангелите му воюваха против дракона“ и че „великият дракон беше свален, старовременната змия, наречена Дявол и Сатана, който мами целия свят“ (Откр. 12:7, 9). „Онзи ден“, когато Господ убива „левиатана“, изглежда е денят, когато „Господ излиза от мястото Си, за да накаже жителите на земята за беззаконието им“ (Ис. 26:21). Дали думите на Исаия могат да се приложат към Сатана, не е сигурно.

2. Лозе с червено вино. В гл. 5:1–7 Исаия пях жалейна песен за Израел, който е изобразен като безплодно лозе. Тук песента е от много по-приятен характер, защото това лозе в крайна сметка изпълва целия свят с плодове (гл. 27:6).

3. Аз, Господ, го пазя. Контрастът между това лозе и предишното е поразително. В гл. 5:1–7 Господ премахва оградата на лозето, опустошава го и

заповяда да не вали дъжд върху него. В първия случай лозето е конкретно посочено като „домът Израилев и мъжете Юда“ (гл. 5:7). Тук същото очевидно е вярно (виж гл. 27:6). Христос подобно сравни учениците Си с лозовите пръчки (Йоан 15:1–8).

4. Гняв не е в мен. Бог не е разгневен на лозето Си.

Тръни и бодили. В по-ранното лозе бодили и бодили заели мястото на първоначалната лоза и Господ произнесъл присъда срещу Израел (гл. 5:6). Бодилите и бодилите представляват делото на врага; Бог ще ги изгори (виж Мат. 13:30).

5. Хванете се за силата ми. Или „моята защита“. По време на конфликт, когато врагът насочва усилията си срещу Божия народ, църквата е увещавана да се обърне към Бога за защита. Ако църквата го направи, усилията на врага няма да успеят. Божият народ е сключил мир с Него и Го познава като свой приятел, а не като враг.

Те могат да се обърнат към Него с увереност и сред най-големите изпитания душите им могат да почиват в мир. Тези думи са особено подходящи за времето на скръб, по време на седемте последни бедствия, когато Сатана прави всичко възможно срещу светиите.

6. Яков. Тоест, Израел (вижте върху Бит. 32:28).

Плод. Сравнете с Исая 5:2; Йоан 15:2–8. Бог е планирал Израел да донесе на целия свят познание за спасение (виж стр. 28–30). Когато националният Израел се провали, задачата беше възложена на духовния Израел, християнската църква. Чрез друга аналогия, църквата, съставена от езичници и евреи, е представена от клони, присадени, за да заменят отхвърлените естествени клони на дървото на Израел (виж Римляни 11:11, 12, 15–26).

7. Поразил ли го е? Поразил ли е Бог собствения Си народ, както е поразил онези, които са воювали срещу тях? Исая прави контраст между Божиите отношения със собствения Му народ и Неговите отношения с враговете им. Божият народ може да страда от изпитания и скърби, но няма да бъде напълно унищожен. Бог „поразява“ Своя народ за тяхно добро (вижте Евр. 12:5–11; Откр. 3:19), за да поправи недостатъците в характера им, а не за да ги унищожи.

8. С мярка. Или евентуално „двойна мярка“. „Мярката“ е se'ah (вижте том I, стр. 166, 167).

За контекста вижте стих 7. Нашият небесен Отец внимателно отмерва на децата Си само толкова, колкото може да е за тяхно добро, и нищо повече. Неговата цел не е да навреди, а да изцели (вижте Йеремиа 10:24). Божествените съдби над Божия народ са смекчени с търпение и милост.

Когато изстреля. Буквално, изречението гласи: „като я отпращаш, ти се бориш с нея.“ Точното значение на Исая не е сигурно. Той може да намеква за предстоящия вавилонски плен, който е бил поправително наказание (виж Исая 48:10; Йеремиа 30:11–17; Осия 2:6–23; Михей 4:10–12).

Спира бурния си вятър. Буквално „той я изгони [т.е. Юда] със силния си дъх“ или „той изпусна суровия си дъх“. Значението не е съвсем ясно. Източният вятър бил горещ, сух, задушаващ вятър, духащ от пустинята, подходящ символ на смърт и разрушение (Бит. 41:6; Йов 27:21; Пс. 48:7; Йер. 18:17; Осия 13:15). Образно казано, този вятър представлява наказания, които Бог допуска да сполетят Неговия народ. „Източният вятър“ се нарича „дъх“ на Бог. Наказанието изглежда идва от естествени причини, въпреки че в действителност е било постановено или разрешено от Бог.

9. Беззаконието на Яков. Целта на Господа е да очисти народа Си, а не да го унищожи. тях (вижте стихове 7, 8). Наказанието от стих 8 е инструментът за пречистване.

Плодът. Тоест, резултатът. „Плодът“ на наказанието, покаянието и прощката ще бъде премахването на всяка следа от идолопоклонство. Вавилонският плен излекува евреите от идолопоклонство (РК 705).

Като варовик. Камъните на олтарите ще бъдат смакани като варовик, а горичките (евр. „ашерим“; вижте Изх. 34:13; Втор. 7:5; 16:21; 4 Царе 17:10) и идолите ще бъдат съборени и унищожени. Бог допуска изпитания да сполетят народа Му, за да ги очисти от беззаконията им.

10. Защитеният град. Тоест, Йерусалим, като символ на Божия народ. Това, което сега е бил процъфтяващ град, ще се превърне в пустош. Там, където сега са стояли къщите, ще има пасища (виж гл. 7:23–25). Това предсказание се сбъдва век по-късно, през 586 г. пр.н.е. (виж Дан. 9:16, 17).

11. Запалете ги. Това е продължение на заключителната картина от предходната стих. Дърво, чиито клони са оголени от листа (ст. 10), изсъхва и умира. Дървото изсъхва. След това клоните се отсичат и се използват за дърва за огрев. Цифрата е подобна на тази от Езекиил 31:12, 13, където падането на Асирия е сравнено с дърво, чиито клони са паднали. Йоан Кръстител и Исус сравняват нечестивите с дървета, които са отсечени и хвърлени в огъня (Мат. 3:10; Йоан 15:6). Павел сравнява буквалните евреи с естествени клони, отрязани и заменени от присадените клони на църквата (Рим. 11:12–20).

12. В онзи ден. Вижте гл. 26:1, 2.

Отбиване. Буквално „отбиване“, тоест „вършеене [зърно]“, за да се отдели от плява. Това е великият ден на съда, когато пшеницата се събира в небесната житница, а плявата се изгаря (Йоил 3:13; Мат. 3:12; 13:39, 40; Откр. 14:14–19).

Реката. Тоест, Ефрат.

Египетският поток. Земята, обещана на Израел, се простираше от Ефрат до река в Египет (вижте върху Бит. 15:18; 3 Царе 4:21; 8:65). Народите в тези граници щяха да бъдат „вършени“ и земите им дадени на Божия избран народ.

Един по един. Бог събира праведните един по един, не като групи, а като отделни личности.

13. В онзи ден. Вижте гл. 26:1. За коментар вижте гл. 11:16. Относно възстановяването на Израел от плен вижте стр. 29, 31.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2, 3 РК 22

3 КОЛ. 218; FE 264

5 АН 207, 214; CG 478; СН 539; COL 156, 388, 418; CS 87; СТ 156, 488; DA 259; FE

465; GC 619; MB 144; MH 90, 248; ML 14, 316, 318; MM 42, 287; PK 326, 587, 719;

PP 726; SR 98; Те 195; TM 191; 2Т 287; 3Т 240; 5Т 471; 8Т 177

6 РК 22, 703

ГЛАВА 28

1 Пророкът заплашва Ефрем заради гордостта и пианството им. 5 Останалите ще се разпространят в царството Христово. 7 Той изобличава заблудата им. 9 Нежеланието им да учат, 14 и тяхната сигурност. 16 Христос, сигурната основа, е обещан. 18 Тяхната сигурност ще бъде изпитана. 23 Те са подтикнати да размишляват върху Божието разумно провидение.

1. Венецът на гордостта. Или „гордият венец“.

Пияниците на Ефрем. Тази глава е единственото послание на укор на Исаия, насочено специално към северното царство (въпреки че Йерусалим също е споменат в стих...).

14). Следователно, то трябва да е било дадено преди превземането на Самария от асирийците през

723/722. Самария, „гордият венец“ на народ от пияници, е била порицавана неведнъж за пиянство (Амос 4:1, 2; 6:1, 6). Пророците често отправяли предупреждения срещу този порок (Исая 5:11, 12; 28:7, 8). Както обаче става ясно от контекста, Исая говори предимно за водачите на северното царство, които били пияни както буквално, така и преносно и неспособни да водят народа в хармония с Божиата воля.

Увяхващо цвете. От смъртта на Йеровоам II през 753 г. до падането на царството 30 години по-късно, намаляващата сила и слава на Израел били очевидни за всички. Царството бързо се разпадало (вижте върху 4 Царе 15:29; 1 Летописи 5:26). Когато Исая проповядвал това послание, то наистина било „увяхващо цвете“.

Тучните долини. Самария се намирала на хълм, разположен в красива и плодородна долина.

2. Силен. Тоест, Асирия, „жезълът“ на Божия „гнев“ (вижте гл. 7:17–20; 10:5).

3. Потъпкан. Тоест, от асирийските нашественици.

4. Прибързани плодове. Буквално „ранни смокини“ (виж върху Марк 11:13). Редовната реколта узрявала през месец август. Най-ранните смокини, които узрявали през юни, се смятали за специален деликатес (виж Осия 9:10; Михей 7:1). Те били грабвани нетърпеливо и бързо поглъщани. Така трябвало да стане и със Самария.

5. Остатъкът. Когато Израел падна, народът на Юда остана сравнително верен на Господ, и за тях Господ беше славен венец. За връзката на Юда с Бога след падението на Израел вижте Осия 1:6, 7; 4:15–17; 11:12.

6. Дух на съд. Бог даде на добрия цар Езекия дух на мъдрост и здрав разум преценка, която във времена на криза му е давала възможност да взема мъдри решения, спасяващи народа му от съдбата, която е сполетяла Израел на север. Същият този проникателен дух е обещан и на Божиите водачи днес.

Към портата. Или „на портата“. Асирийците бяха стигнали до самите порти на Йерусалим и падането му изглеждаше неизбежно, но Господ обърна асирийските орди назад и Юдея беше спасена (вж. гл. 37:35–37).

7. Те също са сгрешили. Народът на Юда, особено неговите водачи, също бяха поробени от виното. Дори свещениците и пророците, които би трябвало да дадат съвършен пример, бяха подведени. В пиянското си вцепенение те се олюляваха и се отклоняваха от пътя. Лъжепророците бяха опиянени, докато предаваха фалшивите си послания, а свещениците се спъваха в свещените си служения. След като се отдадоха на вино и спиртни напитки, те вече не бяха в състояние да „различават свято от несвято, и нечисто от чисто“ (Левит 10:9, 10).

Погълнати. Буквално „объркани“. Те не можеха да мислят ясно или логично.

8. Няма чисто място. Най-отвратителните черти на пиянството са изобразени (виж стих 8).
Свещениците и хората бяха осквернени, както буквално, така и духовно.

9. Кого ще учи? Свещениците и пророците, чиято работа беше да учат
Самите хора бяха подведени и следователно не бяха в състояние да изпълняват своите отговорности (вижте Матей 23:16). Те бяха толкова замъглени, че Бог не можеше да ги учи.
Следователно беше необходимо те да бъдат отстранени и да бъдат избрани нови водачи – мъже, които бяха едновременно кротки и желаещи, бдителни и духовно настроени. Старите водачи, чиито умове бяха духовно замъглени, трябваше да бъдат заменени от мъже, на които Бог можеше да говори Своите послания на истината и мъдростта. Те можеха да бъдат смятани за бебета от учените свещеници, но те бяха смирени, податливи на учене и способни да научат Божиите пътища.

10. Предписание след предписание. Истината трябва да бъде представена ясно и логично, като една точка води естествено към друга. Само така хората могат да се запознаят напълно с истината. Наставленията трябва да се дават като на деца, като се повтарят една и съща точка отново и отново и се преминава от една точка към друга с лесни и нежни стъпки, както са способни да следват хора, чиито умове са помрачени от греха. Такива наставления може да изглеждат прости, но са ефективни.

11. Друг език. Тоест, „чужд език“. Бог беше говорил на Своя народ на техния собствен език чрез Своите пратеници, пророците, но те не слушаха. Сега Той щеше да им говори по друг начин, първо на асирийците, а по-късно на вавилонците, персите и римляните. В 1 Коринтяни 14:21 Павел прилага този стих към мъже, чиято реч беше неразбираема за слушателите.

12. Това е почивката. Само чрез слушане и подчинение на разкритата Божия воля може да се намери истинска почивка. Исус покани уморените да дойдат при Него и обеща да им даде почивка (Матей 11:28). Но Израел и Юда отказаха да слушат (вижте Исая 6:9, 10) и по този начин не намериха почивката, която можеше да бъде тяхна. Вижте също Евр. 3:18, 19; 4:1–11.

13. Падане назад. Бог беше говорил на Своя народ ясно и просто и те нямаха извинение. Но Неговите съвети, които бяха предназначени да донесат благословия, сега свидетелстваха срещу тях. „Крайъгълният камък“ на истината се беше превърнал за тях в „камък на препъване и канара на съблазън“ (1 Петрово 2:6–8; вж. Исая 28:16). Това, което беше дадено, за да помогне на хората, стана причина за тяхното падение (вж. Рим. 7:10).

14. Вие, присмехулници. Или „вие, присмехулници“. Водачите на Божия народ презряха Неговите наставления и се подиграваха на дадените им предупреждения. Исая се обръщаше към самите мъже, които в светската си мъдрост бяха осмивали ученията му и упорито се застъпваха за политика, която би довела до национална разруха. С думи на горчив укор тези водачи сега са подведени под отговорност и им е казано на недвусмислен език за съдбата, която ги очаква (вижте стихове 21–23).

15. Вие казахте. Присмивачите от стих 14 говорят и това е техният презрителен отговор на тържественото предупредително послание, записано в стихове 1–13.

Завет със смъртта. Исая беше предупредил, че тези мъже ще „паднат назад и „да бъдат съкрушени, да бъдат оплетени в мрежа и да бъдат хванати“ (ст. 13). Но присмивачите само се засмяха и изразиха безразличие. Смъртта, казват те, се е съгласила да ги остави да живеят въпреки небесните постановления. „Няма да умрем за греховете си!“ (вижте върху Битие 3:4).

Ад. Евр. шеол, фигуративното царство на мъртвите (виж върху Притчи 15:11). Шеол е представен образно като чужд народ, с който „презретелите“ са сключили договор. „Смъртта“ е неговият цар.

Толкова подли и покварени бяха тези водачи на твърдящите се за Божии народ, че открито презряха истината и праведността. Нечестивият цар Ахаз, бащата на Езекия, сключи съюз с Асирия и открито прие асирийските богове и поклонение; всъщност той замени олтара на Господа в Йерусалим с езически олтар (4 Царе 16:7–18). Като служеха на дявола, те се надяваха да избегнат неговите бичове.

Преливащият бич. Тоест, божествените наказания, предсказани от Исая (виж гл. 8:8).

Лъжите са нашето убежище. Тези присмехулници говорят за собствените си вярвания и политики като за „лъжи“. Те знаят, че говорят лъжи, но по свои собствени причини предпочитат да работят с лъжа, отколкото с истина.

16. Сион. Вижте върху Пс. 48:2.

Основа. Напълно измамани, водачите на Юда градяха върху основа от пясък. Разруха и разрушение неизбежно щяха да бъдат участта на нацията, ако водачите продължат да си правят каквото искат (вижте гл. 3:12). Необходима беше по-добра основа.

Скъпоценен крайъгълен камък. Това трябваше да бъде не друг, а Месията (виж Мат. 21:42; Деяния 4:10, 11; Рим. 9:33; Ефес. 2:20; 1 Петрово 2:6–8). Това беше изпитан Камък, върху който църквата можеше безопасно да стои. Каквито и бури да се втурнат в структурата, издигната върху тази основа, тя никога нямаше да се поддаде (вижте Мат. 7:24–27). За естеството и употребата на древните крайъгълни камъни вижте Мат. 21:42. За Христос като Скалата, върху която е построена църквата, вижте Мат. 16:18.

Не бързай. Еврейският израз може да означава също „не се тревожи“, „не действай импулсивно“. Този, който почива вярата си в Христос, може да продължи напред с пълна увереност и доверие; никога няма да има нужда от прибързано бягство. Той няма да се тревожи сред трудни обстоятелства, а ще се уповава на Бога (виж гл. 26:3, 4).

17. Съд също. Буквално, изречението гласи: „Ще поставя правосъдието като мерило.“ Несправедливостта надделя, но Месията (виж върху стих 16) ще възстанови на хората знанието за това какво представлява правилното поведение спрямо Бога и спрямо техните ближни (виж върху Матей 5:19–22), като възвеличи закона и го направи почтен (Исая 42:21). Тук Исая продължава образността от стих 16, извлечена от строежа на сграда. Божията църква ще има Христос за свой „крайъгълен камък“ и ще бъде задължена да отговаря на Неговите стандарти за справедливост и праведност (виж върху Михей 6:8; вж. 1 Петрово 2:5–10).

Отвес. Отовесът се използва, за да се определи дали стените, прозорците и вратите са наистина вертикални и следователно в една линия с основата.

Град ще отmine. Само структура, изградена върху Христос и Неговите стандарти за справедливост, праведност и истина, може да устои здраво (вижте върху Матей 7:24–27). Тези, които градят върху основа от лъжа, ще открият, че тяхната структура не може да издържи на изпитанията на времето. Сравнете също Откр. 16:21.

Скривалището. Тоест, „убежището“ на „лъжите“ (вижте на стих 15).

18. Завет със смъртта. Вижте стих 15. Плановите, които пренебрегват Бога, в крайна сметка ще оставят планиращите горчиво разочаровани.

19. От времето, когато излиза. Или „когато преминава“, или „колкото пъти преминава“. Пророкът продължава своя образ на потоп, който се връхлита върху къща. Присмивачите (ст. 14) си мислеха, че такъв потоп никога няма да дойде и че тяхната структура от лъжи ще устои (виж Мат. 7:26, 27; вж. 2 Петрово 3:3–7). Когато хората се осъзнаят, настъпва тъжно пробуждане, защото къщата им от лъжи се разпада около тях (виж ВЦ 562).

Раздразнение. Едва когато е твърде късно, тези присмивачи ще разберат „посланието“ или „вестта“, която Исая сега им носи (виж Йер. 8:20), и това „само“ или без изключение ще им причини „раздразнение“, тоест ужас.

20. Леглото е по-късо. Фигурата отново се променя. „Леглото“ представлява политиката, следвана от водачите на Юда. Тази политика, твърдяха те, ще донесе покой и мир на нацията. Но, предупреждава Исая, тя ще се окаже недостатъчна, за да задоволи нуждите им. Те не успяха да схванат истинската природа на състоянието си като нация и не осъзнаха вида лекарство, или „легло“, необходимо за осигуряване на националното благосъстояние. Техните схеми бяха твърде ограничени, за да се справят с изискванията на затрудненото положение, в което се намираха хората. Уловките, на които се уповаваха, нямаше да ги спасят. Уж хитрите, но зли схеми, към които хората толкова често прибегват, със сигурност няма да донесат нищо.

но разочарование и мъка на духа. Единственото сигурно убежище във време на беда е да се уповаваме на Господа и да вършим това, което е правилно (виж Пс. 37:3).

21. Както в планината Перезим. Когато Давид беше помазан за цар, филистимците дойдоха срещу него, но бяха поразени във Феразим и Гаваон (1 Лет. 14:8–16). Както Господ се беше явил, като срази враговете на Давид, така Той щеше да покори враговете на Сион в последните дни.

Неговото странно дело. Бог по природа е милостив, благодатен и дълготърпелив (Изм. 34:6, 7; Ез. 18:23, 32; 33:11; 2 Петрово 3:9). Чуждо на Неговия характер е да причинява болка и страдание, наказание и смърт на Своите създания. Но в същото време Той „по никакъв начин няма да оправдае виновните“ (Изм. 34:7). Понякога божествената справедливост изглежда толкова дълго отлагана, че хората стигат до заключението, че тя никога няма да дойде (Екл. 8:11; Соф. 1:12; Мал. 2:17; 3:14) и че могат да продължават по злите си пътища безнаказано. Всички, които по този начин се осмеляват да се възползват от Божието дълготърпение и милост, са предупредени тук, че съдът със сигурност ще дойде (виж Ез. 12:21–28; виж върху Ис. 28:14, 22, 23). Когато Христос се яви като воин, за да покори враговете Си (Откр. 19:11–21), хората ще Го видят да действа в роля, която изглежда коренно различна от всичко, което са познавали преди. Тогава Божият Агнец ще се яви като „Лъвът от племето на Юда“ (Откр. 5:5, 6).

22. Не се подигравайте. Вижте стих 15. Не се присмивайте на предупрежденията за предстоящото унищожение, умолява Исая.

Връзките да бъдат укрепени. Съпротивата само би увеличила вината им и би увеличила наказанието им (вижте Йеремиа 28:10, 13).

Консумация, дори решителна. Буквално „решение за унищожение“, т.е. да изкорени греха и да изкорени грешниците от земята.

23. Внимавайте. В стихове 23–29 Исая излага урок, извлечен от кръговрата на земеделския живот – оран, сеитба и вършитба – но оставя читателя да тълкува притчата. Както има подходящо време за всеки от тези земеделски процеси, така и небесният Земеделец ще се отнася с хората в подходящия сезон (вижте Исая 5:1–7; Яков 5:7).

Присмивачите (Исая 28:14, 21, 22) биха постъпили мъдро, ако не се заблуждават, че времето на жътвата може да бъде отложено за неопределено време. Бог се отнася към хората според техните индивидуални нужди, ту със съд, ту с милост, но винаги с всеки според това, което е най-добро за него (вижте ДА 224, 330; МВ 150).

24. Ори по цял ден. Никой мъдър земеделец няма да прекара цялото си време в оран или сеитбата, колкото и важни да са тези процеси. Но е от съществено значение всяка операция да се извършва в точното време. Нито един от тези процеси не продължава вечно; така е и с небесния Земеделец.

25. Изравни лицето. Тоест, „изглади повърхността“. Всякакъв вид семе се посява по свой собствен начин на приготвеното за него място. Един вид семе се разпръсква на равна повърхност, друг се засява на редове, а трети се засява. Бог приспособява отношенията Си с хората според това, което е най-добро за всеки.

Фичис. Евр. кешах, по-рано смятано за билка, култивирана като фуражно растение, но по-скоро е идентифициран като *Nigella sativa* или черен кимион, по-често наричан копър или цвят на индийско орехче. Това растение расте около 3,8 метра високо и обикновено има жълти цветове (макар понякога и сини). Многобройните му черни, остри, ароматни семена се използват в Ориента като подправка, а също и като помощно средство за храносмилането. Английската дума „fitch“ е същата като „vetch“.

кимион. евр. kammon, „куминът“ от NT времена, също Cuminum cuminum (вж (в Мат. 23:23). По вкус и външен вид наподобява кимион, но е по-неприятен на вкус. Подобно на черния кимион, той се използва и в Ориента като средство за подпомагане на храносмилането.

Основната пшеница. Буквално „просо [?] пшеница“, зърно, по-лошо от пшеницата и често използвани от по-бедните класи.

Назначеният ечемик. Значението на думата, преведена като „назначен“, е неизвестно.

Ри. По-скоро „спелта“, вид дива пшеница с по-ниско качество.

На тяхно място. Буквално „поставени като граница“.

27. Чичката не се върши. Земеделец, който използва тежка каруца с шипове, за да върши семена, за които леко удряне с пръчка е достатъчно, би бил сметен за глупав. Исая има предвид, че някои индивиди, като чичката и кимиона, реагират задоволително на леко вършитба. Господ може да се отнася много по-нежно с тях, отколкото с други.

28. Царевната е натрошена. За предпочитане е да се разглежда като въпрос: „Човек смачква ли „зърно за хляб?“ (RSV), както подсказва конструкцията на следващото изречение. Целта на вършитбата не е да се смачка и съсипе зърното, а да се отдели от плявата. Лекият метод, използван при вършитбата на кимион (вижте на стих 27), обаче би бил неефективен за вършитбата на зърна, използвани за приготвяне на хляб. При пшеница, просо, лемец и ечемик често са използвани каруци с тежки колела или коне или говеда са били карани през зърното. По подобен начин Господ трябва да използва по-сурови методи в отношението си към някои, отколкото към други. Но дори и най-тежките наказания не продължават вечно. Божията цел не е унищожение; Той възнамерява само да отдели безползната плява от ценното зърно. Когато тази цел е постигната, вършитбата спира.

29. Чудесен в съветите. Божиите съдби не са продиктувани от отмъщение, а от справедливост и мъдрост. Когато хората започнат да разбират Божиите пътища, те ще открият, че Той наистина е Чудесен Съветник (гл. 9:6).

Превъзходен в работата. Буквално „той прави ефикасната работа велика“. Бог е не само всезнаещ, но и всемогъщ; не само всемъдър, но и всемогъщ. Той е не само „чудесен в съвети“, но и „превъзходен в изпълнението“ на намеренията на Своята воля.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5 GC 301, 650; PK 733

9–13TM 418

9–17TM 383

10 AA 206; AH 232, 289, 481; CE 37; CG 185; CSW 68; CT 42, 129, 169; Ед 123; Ev 51,

152, 199, 201, 338, 344; FE 141, 268, 288; ML 34; PK 325; Те 158, 169, 244; 1Т 156

390; 2Т 420, 536, 605; 3Т 565; 4Т 127; 5Т 665; 6Т 68, 196, 416; 7Т 66, 73, 136; 8Т 161,

298; 9Т 105, 126, 134, 240; WM 77

13 5Т 691

15 ГК 560; 5Т 82; 6Т 195

16 DA 413, 598; MB 152

16, 17 МБ 151

17 Изд. 178; Преп. Преп. 182, 384

17, 18 ГК 562

21 DA 582; GC 627; PP 139, 628; 5Т 77

21, 22 TM 384, 420

23–29CT 314

26 Изд. 219

26, 29 FE 326; LS 355; MH 199

29 4T 539

ГЛАВА 29

1 Тежкото Божие наказание върху Йерусалим. 7 Ненаситността на враговете му. 9 безумие, 13 и дълбоко лицемерие на юдеите. 18 Обещание за освещение за благочестивите.

1. Ариел. Символично име, приложено тук към Йерусалим или към една негова част. Думата е с неясен произход и значение и може да е измислена от Исаия. Възможно е да е била загадъчна дума, сравнима с Шешах (Ер. 25:26), която е съкращение от Вавилон (виж върху Йер. 51:41). Възможно е името да е означавало „Божият олтар“ (виж Ез. 43:15, 16, където думата е преведена като „олтар“). Други предполагат превода „Божият лъв“.

Тази и следващите глави сякаш се отнасят до нахлуването на Сенахирим в Юдея и неуспешната му обсада на Йерусалим. Преди асирийското нашествие Бог даде ясни предупреждения за предстоящите ужаси. Юдеите бяха упреквани за лицемерието, ината и неспособността си да разберат значението на предстоящите събития.

Прибавяйте година към година. Хората си вършеха работата, напълно безгрижни за бъдещето, сякаш една година ще следва друга, без промяна в приятния ритъм на живота. Те преминаваха през годишния кръговрат на празници и продължаваха да се покланят в Храма, но през цялото време се занимаваха с престъпления, които заплашваха нацията с унищожение (виж гл. 1:4, 10–13, 21–23).

Нека убиват жертвоприношенията. Буквално „пиршествата си вървят“.

2. За мен като Ариел. Господ произнесе съд над Йерусалим и града ще бъде за Него като „Ариел“ – може би като „олтар“ (виж на стих 1), върху който неговите обитатели ще бъдат жертвата (виж Езекиил 11:3, 7).

3. Ще разположа лагер срещу теб. Йерусалим, изобразен като обсаден. Сцени като описаната тук често се появяват върху асирийски скулптури (виж върху Езекиил 4:2; виж том II, илюстрация срещу стр. 64). Срещу стените на града е издигната рампа и са докарани обсадни машини, за да разрушат отбраната (виж Йеремиа 33:4; Езекиил 4:2). Това е добро описание на метода, по който Сенахирим е планирал да превземе Йерусалим (виж 4 Царе 19:32).

4. Да бъде съборен. Йерусалим, макар и да не е трябвало да бъде превзет, е трябвало да бъде смирен в прах. В унизителен смирение Езекия изпратил своите посланици при асирийския цар, признавайки, че е сгрешил, говорейки в негова полза и изразявайки готовността си да приеме всички искания, които биха могли да му бъдат отправени (4 Царе 18:14). Йерусалим е сравнен с пленен враг, който се прекланя пред своя похитител с лице в прахта и мърморейки клетви за подчинение с надеждата да спаси живота си (виж върху Лев. 19:31; Втор. 18:11).

5. Непознати. Тоест, враговете, обграждащи града.

В един миг. За внезапното и неочаквано избавление на Йерусалим виж гл. 37:36.

6. Ще бъдеш посетен. Йерусалим трябваше да бъде посетен от Божиите наказания.

Подобен език често се използва при описание на моменти, когато Бог се разкрива (Изх. 19:16; Пс. 77:18; Евр. 12:18, 19; Откр. 8:5; 11:19; 16:18). Тук думите може да са фигуративно представяне на ужасите на войната или буквално описание на някаква ужасна конвулсия на природата, която е сполетяла асирийските войски (вижте върху 4 Царе 19:35).

7. Сън. Сънят бързо идва и бързо си отива. Асирийските сили бяха изчезват като сън (Пс. 73:19, 20).

8. Гладен човек. В своето въображение асирийците вече бяха погълнали Йерусалим. Сенахирим беше сигурен в триумфа си, но Бог внезапно разочарова надеждите му, като унищожи обсаждащата му армия и го изпрати у дома с празни ръце (виж гл. 37:36, 37).

9. Стойте спокойно. Исаия кани жителите на Йерусалим да спрат в своя кръговрат дейности, за да се обмисли истинското естество на тяхната ситуация.

Чудо. Буквално „гледайте се с удивление един друг“.

Викайте и викайте. Буквално „огледайте се [тревожно] наоколо и вижте“.

Пияни, но не с вино. От асирийските войски Исаия се обръща отново към жителите на Йерусалим. Той им е предал послание, което би могло да ги накара да треперят, но те са били като хора в ступор, неспособни да усетят тържественото значение на предупреждението. Разумът и разумът са били изгубени не поради опиянение, а защото са били толкова погълнати от земните дела, че не са могли да разберат посланието от Небето (вижте на стих 1).

10. Затвори очи. Вижте гл. 6:9, 10. Юдейският народ луташе сякаш в безсъзнание (вижте ст. 9). Очите на разума им бяха помрачени.

Техните владетели, чиято работа беше да ръководят държавните дела, бяха загубили всякакво чувство за посока. Техните гадатели, които гадаеха за пари, бяха напълно слепи. Бог им изпращаше послание след послание, но с всяко отхвърляне на светлината от Небето те се заслепяваха все повече и повече и възприятието им за истината ставаше все по-притъпено. Именно в този смисъл Господ им беше „затворил“ очите (вижте Изх. 4:21).

11. Видението на всички. Тоест, всичко, което Исаия им беше казал.

Книга, която е запечатана. В древността документите обикновено са били свивани на руло и запечатвани (вижте върху Неемия 9:38; вижте също илюстрацията срещу стр. 80, том III). Тържествените послания на Исаия се оказали не по-ценни за жителите на Йерусалим, отколкото ако пророкът ги бил написал и запечатал, така че посланието им да не може да бъде прочетено. Неверието и непокорството бяха затворили небесната светлина толкова ефективно, сякаш никога не е била разкривана. За хората, които отказват да я изучават или които отказват да повярват на тържествените ѝ предупреждения, Библията е запечатана книга. Пророците са давали на света вдъхновени послания на светлина и надежда, но днес, както тогава, светът ходи в тъмнина, защото отказва да види (вижте върху Осия 4:6).

12. Необразоваността. Тоест, този, който не твърди, че разбира.

Божии пътища, както са правили пророците от стих 10. Човек може да е мъдър в светските пътища, но необразован в Божиите неща. В същото време човек може да е просто новак в светското учение и въпреки това мъдър в Божиите пътища. Предразсъдъците и неверието затварят очите на духовното разбиране на човека за това, което Бог е разкрил за просветление и благословение на света.

13. С устните си. Жителите на Йерусалим се преструваха на религиозни, но в сърцата си дори не познаваха Бога. Така беше и в дните на Христос (вижте върху Матей 7:21–23; 15:8, 9; Матей 23:4; Марк 7:6–9). Хората бяха лицемери (вижте върху Матей 6:2). Тяхното поклонение се състоеше от ритуали, напълно лишени от истинско общение с Небето (вижте 2 Тим. 3:5). Те гледаха на външното си поведение като на отговарящо на изискванията, които Бог беше поставил, и мислеха, че по този начин заслужават божествена благосклонност (вижте върху Михей 6:6–8).

14. Мъдростта на техните мъдреци. Когато хората изключат Бога от разсъжденията си, мъдростта им се превръща в глупост. Не обичайки светлината, те са оставени да ходят в тъмнина (виж 2 Сол. 2:12; вж. Осия 4:6). Това се оказа опитът на еврейските водачи. Те помрачиха съвета с „думи без знание“ (Йов 38:2) и светлината на народа беше обречена да угасне в тъмнина.

15. Кой вижда? Те се стремяха да скрият лицемерното си отношение, мотиви и действия, с надеждата, че нито хората, нито Бог ще разкрият истинския им характер.

16. С главата надолу. Те се опитваха, така да се каже, да накарат грънчаря да изпълнява заповеди от глината. Те смятали, че притежават мъдрост, по-голяма от тази на Създателя. Тези духовни водачи били на практика атеисти, маскирани под прикритието на религия.

17. Още съвсем малко. Исаия беше пророк както на надежда, така и на обреченост. Той беше истински оптимист. Той виждаше не само тъмнината на настоящето, но и славната светлина на бъдещето (вижте върху гл. 9:2). Въпреки че Юда можеше да загине и плодородните ѝ ниви да станат неплодни, идваше времето, когато земята отново щеше да се напълни с плод, когато пустинята щеше да се превърне „плодородно поле, а плодородното поле щеше да се счита за гора“ (гл. 32:15; вижте също гл. 35:1; 41:17–19; 55:13).

18. Слепите ще прогледнат. Вижте гл. 6:9, 10. Исаия предвижда време, когато условията стихове 10–12 биха били обърнати. Сравнете Исаия 35:5, 6; 42:7; 52:15; 60:1–5; Лука 1:79; 4:18; Йоан 8:12; Деяния 26:17, 18; 2 Коринтяни 4:4; Ефесяни 1:18.

19. Кротките също. Ще дойде времето, когато евангелието ще стигне до всички народи на земята, малките, както и големите, и бедните, както и богатите (виж стр. 28–30).

20. Страшният. Врагът на Бога и на Неговия народ. Вероятно е препратка към Сенахирим и неговото арогантно послание (виж ст. 5; вж. гл. 25:4, 5). Истината, посочена тук, се отнася за всеки враг, който се противопоставя на напредъка на Божието дело.

21. Направете човека престъпник. Може би Исаия е бил обвинен в липса на патриотизъм. заради неговите послания на укор и предупреждение. Онези, които са укорявани, се обръщат срещу своите укорители и се стремят да измислят начини, колкото и несправедливи да са, да хванат в капан тези Божии представители, за да доведат до тяхното падение и да заглушат гласа им на укор.

Да отблъснат праведния. Тоест, да планират умишлено нарушение на правосъдието (виж Изх. 23:6; Амос 5:12; Малахия 3:5).

Нещо нищо. Евр. тоху, преведено като „безформено“ в Бит. 1:2. Обвиненията направени, за да представят изобличителите за нарушители, бяха напълно неоснователни.

22. Не се срамувай сега. Авраам и Яков тук представляват всички истински хора на Бог. Както Господ беше избавил бащите на народа, така ще избави и потомците им от всички врагове. Атаката на Сенахирим щеше да донесе срам и страх, но Исаия предвиждаше по-светъл ден отвъд, към който верните можеха да очакват с нетърпение.

23. Бойте се от Бога на Израел. Тук е разкрит крайният триумф на правдата. „Страшният“ (ст. 20) е сведен до нищо, Яков вече не се срамува (ст. 22) и неговите отдавна изгубени деца са върнати в стадото. Когато верните от цялата земя бъдат доведени в стадото, те ще се присъединят към Яков в поклонението и служенето на Господа.

24. Тези, които роптаеха. По времето на Исаия, както в пустинята (Изх. 17:2, 7; Чис. 14:22; 20:3; Втор. 1:27; 6:16; Пс. 95:10, 11; 106:25). Исаия провъзгласява, че има надежда дори за най-закоравелите и непокорни.

Ще научат доктрина. Много от онези, които са сгрешили (виж гл. 28:7; 29:10–13), ще избягат от тъмнината (гл. 29:18) и ще се възползват от преживяванията, през които са преминали. Въпреки че по-голямата част от хората няма да успеят да се възползват от посланията на съвети и предупреждения, многократно изпращани им чрез пратеника на Господа, ще има малък „остатък“ (виж гл. 1:9; 11:11, 16; и др.), чиито сърца ще откликнат и ще се обърнат към Господа.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

9 EW 123; 5T 259

13 1T 188

13, 14 8T 78

13–15TM 382

13–16TM 96

18, 19 MX 194; ПК 697; 8T 78

18–21TM 96

18–24TM 383

21 TM 408

22–24AA 382

24 PK 697 6

ГЛАВА 30

1 Пророкът заплашва народа заради доверието му в Египет, 8 и презрението му към Божието слово. 18 Божиите милости към Неговата църква. 27 Божият гняв и радостта на народа при унищожението на Асирия.

1. Горко на непокорните деца. Исаия все още има предвид нашествието на Сенахирим, времето, когато Рабсак се подиграва на Езекия, че се е уповавал на Египет (4 Царе 18:19, 21; Исаия. 36:4, 6). Настоящата глава дава доказателства за значителна група в Юдея, която е подкрепяла съюз с Египет. Вместо да се обърнат към Бога и да Му се доверят, тези плахи мъже се разбунтували срещу Бога и се обърнали към езичниците за помощ.

Добавете грях към грях. Именно заради греховете на Юдея на асирийските армии беше позволено да дойдат срещу нея. Сега Юдея добави към греха си, като отиде в Египет за помощ срещу Асирия.

2. Да се укрепиш. Тоест, да се укриеш под закрилата.

Сянката на Египет. Земя с почти вечно слънце и малко сянка. По това време Египет е слаб и неспособен да окаже ефективна помощ срещу Асирия. Само няколко години след това самият Египет е нападнат от армиите на Асархадон и Ашурбанипал (виж том II, стр. 53). Проегипетската група в Юдея, която изпраща в Египет за помощ, не търси съвет от Бог, защото знае, че действа противно на Неговата воля. При влизането си в Обетованата земя, на Израел е било забранено да сключва договори с жителите на земята (Исх. 23:32, 33; Втор. 7:2; Съдии 2:2). Когато Исус Навин сключва завет с гаваонските мъже, той го прави, без да иска съвет от Бога (Исус Навин 9:14).

3. Твоят срам. Египет е бил слаба нация по това време (виж на стих 2). Сенахирим се подигравал на юдейските мъже, че се обръщат към народ, който не е в състояние да им помогне, и

⁶Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 21:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

заяви, че „счупената тръстика“ на Египет ще прободне ръката на всеки, който се облене на нея (Исая 36:6; 4 Царе 18:21).

4. Бяхме в Цоан. Може би „са в Цоан“, град на танитския ръкав на Нил, идентифициран със съвременното село Сан ел-Хагар, в източната част на района на Делтата. Тъй като делтата на Нил непрекъснато се разраства, така че устиата на Нил са много по-на север, отколкото са били в библейски времена, Зоан вероятно е бил пристанище в устието на реката по времето на Моисей. Градът е построен седем години след Хеврон (Числа 13:22). Хиксосите (виж върху Бит. 39:1; 45:10) правят този град своя столица, наричайки го Аварис. По-късно получава името Танис. Век след Исая, по времето на Езекиил, изглежда, че все още е бил важен град (Езекиил 30:14).

Ханес. Или Хераклеополис в източната делта, или Хераклеополис на западния бряг на Нил, на около 90 км южно-западно от Мемфис.

5. На един народ. Тоест, „заради един народ“. Египетският съюз донесе само срам. Неговите обещания за значителна помощ се оказаха по-лоши от безполезни, защото донесоха върху Юдея гнева на Асирия. Съюзът на Осия с Египет и отказът му да плаща данък на Асирия само няколко години по-рано доведоха Салманасар срещу Самария (4 Царе 17:4-6).

6. Зверовете на юга. В това тържествено послание пророкът графично изобразява безсрамното пътуване на пратениците, с техните магарета и камили, носещи подаръци, по пътя им през Негев и египетската пустиня, за да потърсят помощ от народа, от който Бог някога ги е избавил. Земята, през която преминават, е пуста, обитавана от диви зверове, усойници и отровни змии.

7. Силата им е да стоят неподвижно. Може би „Рахав [Египет; вижте Пс. 87:4; вж. Ис. 51:9], „неактивният.“ Египет обещавал помощ, но всъщност не правил нищо, когато помощта му била необходима.

8. Запишете го в книга. Истината, която Исая щеше да изрече, беше изпълнена с важност, далеч надхвърляща непосредствения повод. В нея беше урок за поколенията, които предстояха (вижте 1 Кор. 10:11). Раав (вижте върху Ис. 30:7), драконът (вижте върху Йов 9:13), представляваха не друг, а Сатана, великият измамник (Откр. 12:9). Онези, които изоставиха Господа и отидоха в Египет за помощ, всъщност се обръщаха към Сатана и по този начин търсеха напразно подкрепа, защото Сатана беше победен враг, който не можеше да спаси дори себе си.

Веднага следва съобщението, което трябва да бъде написано на таблета.

За времето, което предстои. Таргумите, сирийският превод и Вулгатата гласят „за свидетел“.

9. Бунтовен народ. Израел беше последвал Сатана в неговия бунт и война срещу Бога. Подобно на баща си преди тях (Йоан 8:44), те бяха направили лъжата свое убежище (вижте Исая 28:15).

10. Пророкувайте измами. Когато Сатана беше изгонен от небето, единствената му цел беше да заблуди света (Откр. 12:9). Практикувайки измама, народът на Юда следваше баща си дявола. Те избраха да игнорират Божиите пророци, чиито послания винаги бяха нежелани. Тези мъже се бяха отклонили толкова много от истината, че бяха напълно доволни от грешката и изискваха послания, за които знаеха, че са погрешни.

11. Да престанат. Те знаеха, че Исая е истински пророк, но не искаха да имат нищо общо с него или с Бога. Самата мисъл за святост разбуждаше в тях чувства на негодувание и омраза.

12. Следователно. Бог отговаря на отношението, изразено в стихове 8–11. Хората, тоест по-голямата част от тях, няма да слушат, но думите на Исаия ще свидетелстват срещу тях в деня на съда.

Потисничество и поквара. В свитъка от Мъртво море 1QIs четем „ще се радваш“ вместо „поквара“. Тези нечестиви мъже потискат слабите и след това се хвалят с това, което са направили. Справедливостта и готовността да се вслушат в разума характеризират истинските Божии деца. Чрез арогантния си отказ да се вслушат в думите на Исаия, тези нечестиви слушатели бяха дали доказателство за справедливостта на присъдата, произнесена над тях.

13. Пролом, готов да падне. Издупина във висока стена предупреждава за предстоящ срив. Структурата, която тези мъже бяха построили, стоеше върху основа от пясък и със сигурност щеше да се срути (вижте Матей 7:26, 27).

14. Грънчарски съд. Веднъж счупен на парчета, един глинен съд никога не може да бъде поправен за каквато и да е практическа употреба. Така ще бъде и с невъзродените мъже от Йерусалим. Очаква ги пълна гибел.

Той няма да пощади. Тоест, Той ще бъде безмилостен.

15. В завръщането и почивката си. Единствената надежда на Юда беше да се обърне от злото обратно към Бога. Правейки това, те щяха да намерят увереност, покой и мир. Оглеждайки се към силата на мъжете, те бяха намерили само разочарование, проблеми и поражение, но упованието в Бога щеше да донесе мир, спокойствие и сила.

16. Върху конете. Асирия беше въвела кавалерия и евреите разчитаха на снабдяване с тези животни, които смятаха за необходими, за да се противопоставят на Асирия. Исаия заявява, че конете ще се окажат полезни само за улесняване на отстъплението. В древността конят е бил използван почти изключително в бойни действия.

17. При смърянето на един. Бог беше обещал на народа Си, че ако Му бъдат верни, петима от тях ще подгонят сто, а сто ще „обърнат десет хиляди в бягство“ (Лев. 26:8). Поради покварата на Юда обаче обещаната благословия ще бъде отменена. По времето на Исаия, Пианхи от Египет (виж том II, стр. 52, 77) се хвалел с гордост, че с помощта на неговия бог Амин „мнозина ще обърнат гръб на малцина, а един ще разбие хиляда“. С подигравателен укор обаче Исаия провъзгласил, че онези, които бягат, ще бъдат силите на Египет, на които покварените евреи са се уповавали.

Като фар. Юда тогава щеше да бъде оставен сам като самотно дърво на планински връх, или като знаменосец на висок хълм. Всички минувачи можеха да видят ужасните плодове на прегрешението.

18. Следователно, Бог не желал да нанесе наказанията върху грешните Си деца с което Той ги заплашил и милостиво щел да им даде всяка възможна възможност за покаяние и спасение.

19. Живей в Сион. Тези утешителни думи, отправени към жителите на Йерусалим изглеждат особено подходящи за периода на безпокойство и страдание след падането на Самария и пленничеството на Израел. Жителите на Сион сега получават уверението, че няма да претърпят същата съдба, която е сполетяла северните им съседи. Бог ще чуе виковете им и ще спаси тях и града им (виж гл. 37:21–36).

20. Хлябът на негодите. Това предсказание се изпълни по време на нашествието на Сенахирим в Юдея, когато остана само Йерусалим.

Да бъде отстранен в ъгъл. Буквално „да се скрие“. Наказанията, които предстоят да се стоварят върху земята, биха накарали да изглежда, че Бог ги е изоставил (виж Пс. 13:1; 83:1; и т.н.). В крайна сметка верните учители на Юда, Исаия и неговите сътрудници, щели да бъдат разпознати

и вратата им беше възнаградена. Те и техните послания щяха да бъдат оправдани, когато Бог избави Йерусалим.

21. Чуйте слово. Бог ще им даде напътствието на Своя Дух, за да ги насочи правилно и да ги поправи, когато са на път да се отклонят. Всички, които желаят, могат да чуят този „тих, нежен глас“ (1 Царе 19:12), ако само искат да се вслушат.

22. Твоите изваяни идоли. С ревност за Бога, Езекия и благочестивите от Юда щяха да излязат да унищожат изваяните им идоли и всички паметници на идолопоклонството (виж 2 Лет. 2:1). 31:1). Тези обекти на поклонение щяха да бъдат отхвърлени като напълно безполезни. Както покварените жители на Йерусалим не искаха да имат нищо общо със Светия Израилев (Исая 30:11), така и верният остатък нямаше да иска да има нищо общо с идолопоклонството.

23. Дай дъжд. Дъждът след засяването на семената е бил „ранният дъжд“ (виж върху Йоил 2:23), който е дошъл през есента (виж Том II, стр. 108, 109). Обещанието тук включва както материални, така и духовни благословии. Народът ще получи благословии в кошници и в запаси, в плодовете на земята и в увеличението на добитъка и стадата си (Второзаконие 28:3–5; Йоил 2:24–26), и освен това щяха да се радват на изливане на Божия Свети Дух (Йоил 2:28, 29; Деяния 2:17, 18).

24. Който обработва земята. Буквално „който обработва земята“ (вижте Бит. 45:6). На староанглийски „to ear“ означава „да обработвам“.

Чиста храна. Буквално „смесен фураж“ или „овлажнен фураж“, тоест „каша“, вероятно по-висш вид храна за добитък. Най-скромният добитък, воловете и магаретата, които орат земята, биха имали най-добрата храна. Обикновено са били хранени с ечемик, смесен със сено или слама, но „тогава“ (ст. 23), казва Исая, дори скромните магарета биха били хранени с най-финото пресято зърно, смесено може би със сол или алкални билки. Въпросът е, че това би било доказателство за най-голямото изобилие. Съответно човешките същества биха се справили несравнимо по-добре.

Ветрилото. Тоест, веялката (вижте на Матей 3:12).

25. Водни потоци. Исая вижда планините и хълмовете, обикновено сухи и безплодни, снабдени с потоци. Дори най-неочакваните места биха дали изобилна реколта. Пророкът предвижда златен век, в който земята ще бъде възстановена до първоначалното си плодородие и красота. По подобен начин Бог би искал земята да бъде напоявана с богати запаси от небесна благодат, превръщайки сухите и безплодни пустоши на света в красиви градини и процъфтяващи полета (виж Исая 35:1, 2; 41:17–19; 43:19, 20; 44:3, 4; 55:1; Йоан 4:10, 13, 14; Йоан 7:37–39).

Денят. Тоест, денят, в който Бог щеше да покори всичките Си врагове (виж Исая 66:16; Йеремиа 25:33; Захария 14:1–3, 8, 9; и т.н.; виж също стр. 30).

Кулите падат. Тоест, укрепените кули, пазели стените на вражеските градове. Сравнете падането на мистичния Вавилон (Ер. 51:8, 29; Откр. 16:19; 18:21; виж върху Ис. 13:1–18).

26. Светлината на слънцето. Исая описва свят, в който няма завеса, която да препречва светлината на луната или слънцето (виж Зах. 14:6, 7; Откр. 21:23).

Седмкратно. Дали това означава точно седемкратно увеличение на количеството видима светлина, или „седемкратно“ означава просто голямо увеличение на светлината или съвършенство качествено, а не количествено, не може да се определи.

27. Името Господне. Господ излиза, за да защити каузата на Своя обсаден народ (виж Откр. 19:11–21; ВБ 633, 642, 656; 6С 406). Христос е, който носи името Божие (Изм. 23:21).

Пълен с негодувание. Часът на Божието негодувание ще бъде времето на седемте последни бедствия (Откр. 15:1, 7; 16:1). Когато Христос дойде отново, Той ще убие нечестивите с „дъха на устните Си“ (Ис. 11:4), с огнени пламъци (Пс. 50:3; 97:3; 2 Петрово 3:10).

28. Преливащ поток. Христовият гняв е изобразен като заливащ се със силата на поток, носещ всичко пред себе си (виж гл. 8:8).

Да пресее народите. Пшеницата трябва да бъде отделена от безполезната плява (виж върху Матей 3:12; 13:38–40). Плявата, бидейки изгорена, се свежда до суета или нищо (виж върху Екл. 1:2) и затова инструментът, използван в процеса на разделяне, се нарича „решото на суетата“.

Юзда. Отново фигурата се променя и народите са изобразени като под контрола на сила, която ги тласка към унищожение против волята им.

29. Свята тържественост. Свещеният празник, за който се говори тук, вероятно е Празникът на шатрите, през есента, когато плодовете са били събрани (Лев. 23:34, 39–43; Неем. 8:14–18). Това беше повод за голяма радост. В по-късни времена празникът включваше нощен ритуал, при който дворът на Храма се осветяваше от големи лампи, издигнати на два високи стандарта, които разпръскваха лъчите си далеч из града (вижте DA 463). Празникът на шатрите често е наричан „празникът“ (1 Царе 8:2; 2 Летописи 7:8, 9). Церемонията със светлините отбелязваше стълба от светлина, който водеше Израел в похода им през пустинята и сочеше напред към идването на Месията като Светлина на света. По този повод хората се отправиха с голяма радост на духа към Йерусалим, пеейки свещени песни и свирейки на гайди.

Могъщият на Израел. Буквално „Скалата на Израел“ (виж Втор. 32:4; Пс. 18:2, 31, 46; и др.; Иса. 2:10; 17:10).

30. Неговият славен глас. С много образен език Исаия изобразява поражението на асирийските войски (виж стих 31). Подобен език се използва и другаде, за да се опишат действителните събития при второто пришествие на Христос (Откр. 16:18–21; 19:15).

Светлината надолу. Буквално „спускането“.

Разпръскване. Буквално „разпръскване [на облаци]“.

31. Асирийският народ. По времето на Исаия Асирия е била най-големият враг на Юдея. Предсказанието, направено тук, сочи към унищожението на армията на Сенахирим (виж гл. 37:36). Както асирийският народ удрял с тояга, така и той щел да бъде поразен с тоягата на Божия гняв. По подобен начин всички нечестиви накрая ще бъдат поразени с „железен жезъл“ (Пс. 2:9; Откр. 2:27; 12:5; вж. Ис. 19:15).

32. Заземеният жезъл. Еврейският текст на първото изречение на стих 32 е неясен. А В редица древни ръкописи е посочено „всеки удар с жезъла на наказанието“. Според това четене, всеки удар на божественото наказание върху Асирия ще бъде посрещнат с песни на победа и радост от страна на Божия народ.

33. Тофет. Унищожението на армията на Сенахирим е споменато още веднъж, силно фигуративен език (виж върху ст. 30). Това име е дадено на долината Еном, южно от Йерусалим, където човешки същества, особено деца, са били принасяни в жертва на Молох (виж върху 4 Царе 16:3; 23:10; Еремия 7:31; вж. Еремия 19:6, 11–13). То става символ на огньовете на последния ден. Гръцката транслитерация на еврейското Ге Еном, долината Еном – Геена – винаги се превежда като „ад“ в Новия завет (виж върху Матей 5:22). Тук Тофет е изобразен като мястото, където враговете на Господа ще бъдат погълнати от огън (виж Исаия 33:14; Евр. 12:29; Откр. 20:9).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 ТМ 380

8–13ТМ 382

10 EW 228, 273; 1Т 249, 321; 2Т 440; 3Т 259; 4Т 13, 167, 231; 5Т 430, 678

10–13ТМ 89

11 ГК 28

15 MB 101; MYP 97; PK 596; TM 89, 383; SC 71

18 5Т 195

18, 19 CH 456

20 PK 723

21 CM 126; FE 188, 526; MB 118; MH 439; ML 42, 88; TM 211; 4Т 444; 7Т 213; 8Т 305

24 1Т 229, 334, 414; 6Т 56; 7Т 153

26 MX 506; 8Т 42

28–32PK 366

29, 30 ГК 635

30 EW 15, 285

33 CP 428

ГЛАВА 31

1 Пророците показват проклетата глупост на уповаването на Египет и изоставянето на Бога. 6 Той призовава към обръщане. 8 Той показва падането на Асирия.

1. Слезте в Египет. Исаия продължава (виж гл. 30:2–7) с укора на водачите на Юда за това, че се обърнали към Египет за помощ срещу Асирия. Юдея била толкова слаба в кавалерия, че асирийците подигравателно предложили да осигурят 2000 коня, ако Езекия успее да им изпрати ездачи (гл. 36:8). Еврейските политици се опитали да компенсират тази слабост, като се обърнали към Египет.

Да се въздържахме от коне. Тоест, да „разчитаме на коне“. В древността конете са били използвани почти изключително за водене на война. Бог, който някога е дал на Израел забележителна победа над конете и колесниците на фараона (Исх. 14:9, 17, 18, 23, 27; 15:19), е бил забравен, а Египет, сега относително слаба нация (виж том II, стр. 53), е бил разглеждан като източник на помощ.

2. И все пак той е и мъдър. В тези думи има нотка на сарказъм. Онези, които търсеха помощ от Египет, смятаха политиката си за мъдра. Но Исаия им напомня, че Бог също е мъдър и че е способен да изпълни заплахите Си срещу онези, които презират словото Му.

3. Египтяните са мъже. Въпреки цялата им прехвалена мъдрост и материалните им ресурси, египтяните все още са били човешки. Тук Исаия подчертава, че силата на една нация не се състои в нейните материални предимства, а в моралната и духовна издръжливост на нейните водачи и народ.

4. Като лъв. Ярка илюстрация на Божията сила и защитаваща грижа.

5. Летене. Или „висяване“, като птица над малките си с разперени криле. По същия начин Господ ще защити Йерусалим от вреда (виж Пс. 57:1; 91:4).

Преминаване. Евр. *pasach*, същата дума, използвана в Исх. 12:13, 23, 27, за това как Господ преминава над Своя народ; оттук и името „Пасха“. Може би, използвайки думата *pasach*, Исаия възнамерява да напомни на съвременниците си за великото избавление, преживяно от техните предци.

6. Обърнете се към Него. Единствената велика цел на Исая беше да върне народа на Юда обратно към Бога и по този начин да спаси нацията. Ако не се отвърнат от сегашния си курс, щяха да понесат неотдавнашната съдба на Израел (2 Царе 17:6).

7. Отхвърли идолите си. В гл. 2:20 е изобразено как хората се отърват от идолите си, когато е твърде късно. Сега те го правят в дух на покаяние и се връщат към Господа (2 Лет. 31:1).

8. Тогава асирийците ще паднат. Не човешка ръка унищожи армията на Сенахирим, а ръката Божия (гл. 37:36). „Мечът“ беше съдът от Господа (Втор. 32:41, 42; 1 Лет. 21:16; Ис. 34:5, 6; 66:16; Йер. 9:16; Езек. 9:1; 21:9–14, 20).

Смутен. Буквално „за принудителен труд“.

9. Той ще премине. Първото изречение гласи буквално: „Неговата скала [което означава „неговото убежище“ или „неговата крепост“] ще премине [поради] ужас.“ За еврейската дума *sela'*, „скала“, вижте Пс. 18:2. „Скалата“ на силата на Асирия ще се срути.

Неговите князе. Тоест, „офицерите“ на асирийската армия, които буквално „били обезсърчени от знамето“ или „били изоставили знамето“ (RSV), когато осъзнали, че Бог защитава Сион.

Чийто огън е в Сион. Господ е изобразен като „пояждащ огън“ (Исая 33:14; Евр. 12:29). Когато асирийците нападнат Йерусалим, те ще бъдат „погълнати“. Фигуративният „огън“ от времето на Исая ще бъде буквален огън по време на атаката срещу Новия Йерусалим в края на 1000-те години (Откр. 20:9; вж. Зах. 14:2, 3).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

6 РК 333

ГЛАВА 32

1 Благословиите на Христовото царство. 9 Предсказано е опустошение. 15 Обещано е възстановяване да успееш.

1. Царувайте в праведност. Исая се обръща от предстоящата асирийска атака срещу Йерусалим (гл. 31:8, 9) към времето на мир, което ще последва. Оттеглянето на Сенахирим през 701 г. е последвано от редица години мир под справедливото управление на Езекия (виж том II, стр. 87, 88). По подобен начин поражението на всички сили на Сатана ще бъде последвано от вечното царуване на Христос в праведност и слава. Както обикновено, пророческата картина на мир и сигурност, следващи скръбта, се слива с описание на славата на идния свят, месианската епоха. В тази месианска обстановка „царят“ е Христос.

2. Човек. Месията ще бъде за Своя народ източник на утеха, удовлетворение и почивка, място на защита и подслон. В сухата и пареща пустиня Той ще бъде като животворящ поток, охлаждащата сянка на голяма скала.

3. Не бъдете мрачни. Ситуацията, предсказана в гл. 6:9, 10, ще се обърне. Очите на духовното разбиране на човека ще се отворят, за да може той да разбере Божиите неща.

4. Прибързаните. Сравнете гл. 6:10. „Прибързаните“ са онези, които не отделят време да обмислят нещата, за да стигнат до разумни заключения. В обещаното време на възстановяване такива хора ще проявяват здрав разум. Благословени с ясно разбиране и остра проникателност, те няма да бъдат принудени да говорят с накъсани думи или с неуверен език.

5. Подлият човек. Стихът гласи буквално: „Глупакът няма вече да бъде наричан благороден, нито пък негодникът ще бъде наричан почтен.“ Хората вече няма да бъркат невежеството с мъдрост или тъмнината със светлина. Те няма да „наричат злото добро, а доброто зло“ (гл. 5:20).

6. Ще говори подло. Исаия графично изобразява действията на „глупеца“. В по-добрия ден, който предстои, хората ще бъдат разпознати по това, което са, а не по това, което се преструват, че са. Грешникът ще бъде класифициран като такъв и ще получи сигурната награда на грешника.

8. Либералът. Тоест, „благородният“ или „щедрият“ човек. Той няма да страда, защото е бил щедър.

9. Вие, безгрижни дъщери. Исаия се обръща към облагодетелстваните жени в Йерусалим, които поради разглезения си живот, усещат най-силно трудностите на обсадата. Сравнете неговото осъждане на надменните „дъщери на Сион“ в гл. 3:16–26.

10. Много дни и години. Буквално „дни след година“. След малко повече от година, беда щеше да сполети „безгрижните дъщери“ от стих 9.

Гроздоберът ще се провали. Може да се има предвид буквален провал на реколтата от грозде и с него недостиг на вино за празнични поводи. Или това може да е преносно значение за загубата на всички форми на радост.

Събирането. Тоест, събирането на плодове.

11. Треперете, жени! Те са призовани да скърбят и да се покаят, да облекат вретинище вместо скъпите си украшения. Редно е да се молим и пости, а не да се пирува и весели.

12. Плач за циците. В сравнение със сирийския език, „бият по гърдите“, Ориенталски начин за изразяване на скръб и страдание. Просперитетът скоро ще отстъпи място на пустота и страдание.

Плодородната лоза. Вижте стих 10.

13. Тръни и бодили. Символ на запустение (вижте на гл. 7:23–25).

Къщи на радостта. Величествените вили, където богатите се събираха за своите банкети и пиянски гуляи. Предсказанието от стих 13 се изпълни частично по време на нашествието на Сенахирим, по-пълно, когато Навуходоносор опустоши страната, а още по-късно, когато римляните опустошиха земята.

14. Дворци. Славните човешки постижения лежат пусати и в руини.

Радост от дива магарета. За коментар вижте гл. 7:25.

15. Духът да се излее. Тези думи бяха частично изпълнени по време на великата реформация, спонсорирана от Езекия, но по-пълно по време на Петдесетница (Йоил 2:28; Деяния 2:17; вижте също Осия 6:3; Йоил 2:23; Захария 10:1; Откровение 18:1).

Плодородна нива. Преди всичко, поне преносен израз (Ис. 32:16; вж. Ис. 5:1–7; Гал. 5:22, 23). Ще дойде време, когато ще има изливания на Божия Дух върху света, което ще накара духовно безплодни и пусати региони да разцъфтят като роза. Това е една от любимите теми на Ис. (Ис. 29:17; 35:1; 41:17–20; 55:13).

Броено за гора. Това, което вече е било „плодородно поле“, ще стане още по-продуктивно.

16. Съд. Справедливостта ще процъфтява в това, което преди това е било морална пустош, и праведността на вече „плодородната нива“ няма да бъде намалена ни най-малко.

17. Дело на правдата. Праведността е резултат от живота в хармония с Божията воля. Бог е любов и всичките Му заповеди са „правда“ (Пс. 119:172). Хората, които обичат Бога с цялото си сърце и ближния си като себе си, са в мир с Бога и със света около тях. Траен мир може да царува само там, където има солиден...

основа на праведността. Без справедливост не може да има мир (Исая 48:22). Хората, които се вкопчват в греха, никога няма да намерят мир, независимо колко усърдно го търсят. Най-голямата нужда на нашия проблемен свят е разбирането на този важен, фундаментален принцип.

19. Ще вали градушка. В Таргумите се казва: „гората пада напълно“. За разлика от „мирното жилище“ на праведните (ст. 18), опустошението ще бъде сигурната участ на нечестивите (вижте Откр. 16:19; 18:2, 21).

20. Сейте край всички води. На онези, които работят вярно сега, е обещана сигурна и изобилна реколта.

Волът и магарето. Евреите използвали както волове, така и магарета в земеделските си дейности (Второзаконие 22:10; Исая 30:24). Това били често срещаните домашни товарни животни в древния Ориент.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 AA 432; DA 103; MH 124; MYP 98; PP 413; 2T 48, 100; 8T 130 8 9T 253 17 AA 566; DA 337; GC 277;

ML 176 18 CH 423; CT 343; GC 675 20 AA 345; CE

7, 53; CH 465; ChS 153; CM 4, 10, 113;

COL 40, 85; CS 129; CW 141; CSW 55; Ед 109; Ев. 63, 129; LS 208, 214; MYP 217; TM 425; 3T 406, 420; 4T 76; 5T 381, 389, 403; 6T 314; 7T 19, 36; 8T 146; 9T 35, 127, 132; WM 73, 266 ГЛАВА 33

1 Божиите съдби срещу враговете на църквата. 13 Привилегиите на благочестивите.

1. Горко ти. Тази глава несъмнено е вдъхновена от съда, сполетял войските на Сенахирим (гл. 37:36). Нашествниците бяха опустошили Юдея, но Господ щеше да я избави от мощта на нейните потисници. Главата редува силна утеха за верните и строги укори за нечестивите. Пророческото видение на Исая съзира и славната месианска епоха (вижте на гл. 32:1).

Ти не беше разграблен. Агресивните войни на Асирия срещу съседите ѝ бяха обширни. Тя се интересуваше предимно от плячка и изпращаше армиите си с цел грабеж. Но в крайна сметка Асирия щеше да получи заплащане в натура (виж Мат. 7:2; вж. Йер.).

50:15, 29; 51:24; Откр. 13:10).

2. Чакаха те. Вижте гл. 25:8, 9.

Тяхната ръка. Много древни еврейски ръкописи, Таргумите и сирийските ръкописи гласят „нашите ръка.“ Тук Исая моли за помощ за собствения си народ – може би особено за защитниците на града. Следващият израз, „нашето спасение“, ясно се отнася до онези, които са с него в Йерусалим.

3. Народите бяха разпръснати. Това се отнася до унищожението на войските на Сенахирим (виж гл. 37:36, 37). По този повод голям „смут“ (гл. 37:29) всели ужас в сърцата на асирийците.

4. Твоята плячка. Това се отнася до плякосването на асирийския лагер след унищожението на нашествниците и бързото бягство на малцината оцелели. Както гъсениците и скакалците поглъщат всичко зелено, така и евреите, след време, щяха да съблекат надменните асирийци до голо.

5. Господ е възвишен. Грандиозното унищожение на асирийските войски (гл. 37:36) донесе чест и слава на истинския Бог.

Той е изпълнил Сион. Урокът от нашествието на Сенахирим вероятно би довел до съживление в целия град Йерусалим и в градовете на Юда.

Съд. Или „справедливост“, тоест, сред хората.

6. Стабилността. Юда щеше да намери силата и стабилността си не във въоръжената мощ, а в Бог и във лоялност към Неговата разкрита воля (виж Йов 28:28; Пс. 111:10; Притчи 1:7).

7. Посланиците на мира. На пратениците на Езекия били дадени толкова трудни условия (4 Царе 18:14–16), че те ги накарали „да плачат горчиво“. Когато еврейските заместници се срещнали с Рабсака, изпратен в Йерусалим, те открили, че условията му за капитулация са толкова сурови, че се върнали с „разкъсани дрехи“ (4 Царе 18:37).

8. Пътищата са пусли. Пътищата на Юдея вече не бяха отворени за пътуване. Армията на Сенахирим беше свела страната до такива теснини, че хората вече не смееха да пътуват по пътищата.

Градове. В свитъка от Мъртво море 1QIs се чете „edim“ – „свидетели“, вместо „irim“ – „градове“, като единствената разлика в съгласния текст е между „d“ и „r“ (вж. том I, стр. 26; вижте върху Бит. 10:4).

9. Земята жалее. Цялата провинция на Юдея беше опустошена по време на хода на асирийското нашествие. Други области на Палестина споделиха същата тъжна съдба.

10. Сега ще се издигна. Часът на човешката крайност е часът на Божията възможност. Когато изглеждаше, че положението е безнадеждно и че последните остатъци от юдейска съпротива скоро ще бъдат смазани от жестокия завоевател, Господ се надигна, за да избави остатъка в Йерусалим.

11. Зачени плява. Този стих подчертава празнотата и суетата на асирийските претенции. Въпреки всичките си усилия те щяха да произведат само плява. Дръзките им планове щяха да погълнат самите онези, които са ги родили.

12. Изгаряне на вар. Те биха били напълно унищожени, както когато варовикът се превърне във вар или когато тръните бъдат погълнати от огъня.

13. Признайте Моята мощ. Като наложи съд над Асирия, Бог научи хората навсякъде за безполезността на човешката мъдрост и сила. Той често допуска ситуацията да достигне кризисна точка, за да могат хората, когато се намеси, да разпознаят Неговата власт и сила.

14. Пояждащият огън. Бог е като пояждащ огън за нечестивите (Евр. 12:29). Само „чистите по сърце“ ще „видят Бога“ (Матей 5:8) и ще живеят. Въпросите, зададени тук, са подобни на тези от Пс. 15:1; 24:3. Исая дава отговора си в следващия стих.

15. Ходи праведно. Сравнете дадените тук отговори с тези на псалмиста в Пс. 15:2–5; 24:4. Разбира се, праведността е фундаментално въпрос на сърцето и ума, но човек трябва също така „да ходи в светлината“ (1 Йоан 1:7). Правилното отношение ще се отрази в правилните думи и дела.

Печалбата от потисничеството. Асирия е осигурила богатството си чрез потискане на по-слабите народи. Но мнозина в Йерусалим и Юдея са натрупали богатствата си по подобен начин (вижте гл. 5:7).

Стиска ръцете си. Тоест, с жест, показващ отказ от участие в незаконни награди.

Запушва си ушите. Тоест, отказва да участва в заговори срещу живота на невинни хора.

Затваря очите си. Господ е с „по-чисти очи, за да гледа зло“ (Авак. 1:13). Тези които Му служат, няма да толерират злото под никаква форма.

16. Той ще живее нависоко. Тоест, на безопасно място. Древните градове са били построени „върху високо“ за защита от нашествие. Високото място винаги е предимство във война.

Боеприпасите. Или „крепости“. На онези, които Го обичат и Му служат, Господ предлага защита и грижа по време на всяко време на беда. Даденото тук обещание ще се окаже специална утеха за Божия народ по време на голямата криза на последните дни, когато ще им бъдат осигурени места за безопасност, недостъпни за онези, които са решени да ги унищожат (виж Пс. 61:2, 3; 91:1, 2). Докато нечестивите страдат от липса на храна и вода (вж. Откр. 16:4–9; вж. ГК 626, 628) светиите ще имат осигурени най-необходимите за живота неща.

17. Царят. По време на изпитанията и скърбите на последните дни Божият народ намира утеха в мисълта, че скоро Христос ще дойде. Те ще Го видят в Неговата слава (вижте гл. 25:8, 9) и обещаната земя, която са видели с окото на вярата, сякаш „далеч“ (гл. 33:17), тогава ще стане реалност.

18. Ще размишляват за ужас. Освободени от враговете си, Божият народ размишлява върху страшните сцени, през които е преминал. Изпитанията от миналото изглеждат като сън. Това беше вярно, когато Йерусалим беше освободен от войските на Сенахирим, и ще бъде вярно отново за светиите при второто пришествие на Христос.

Писарят... получателят. Къде бяха асирийските книжници, които определяха размера на данъка, който трябваше да се събира от всяка нещастна жертва? Къде бяха получателите на данък и началниците на обсадата? Сега всички бяха изчезнали и всичко беше в мир. По подобен начин, при второто пришествие на Христос, верните ще се радват на избавление от ръцете на онези, които толкова неотдавна са се опитвали да ги убият.

19. Свиреп народ. Наглите асирийски нашественици, със странния си език и свирепи обичаи, вече няма да съществуват. Вместо да видят асирийците, те ще „видят царя в красотата му“ (ст. 17). Сравни Изх. 14:13.

20. Погледни към Сион. Враждебните нашественици са си отишли; всяка опасност е изчезнала. Светият град сега е в мир. Сравнете описанието от Йоил 3:16–20.

Нашите тържества. Буквално „нашите определени празници“ (вижте върху Лев. 23:2).

21. Широки реки и потоци. Описание на плодородието и красотата на възстановените Обетованата земя. Ето „реката“ и „потоците“, които „радват Божия град“ (Пс. 46:4). Сравнете реката на Езекиил (Ез. 47).

Нямаше галера. Никакви вражески кораби не биха плавали по техните реки (виж Езекиил 47:1; Йоил 3:18; Захария). 14:8; Откр. 22:1).

23. Твоите снаряжения. Фигурата от стих 21 е продължена. Врагът е като кораб, чиито снаряжения висят хлабаво, мачтата се клатушка и платното е безполезно – изоставен кораб. Часът на победата за светиите е часът на срам и поражение за техните врагове. „Куците“, които обикновено нямат участие във военна служба, стават победители и ограбват враговете си.

24. Болен съм. Няма да има болест на обновената земя, нито на тялото, нито на душата (виж Йеремия 31:34). Изцелението от болести и прошката на греха са споменати заедно отново в Пс. 103:3; Мат. 9:2, 6. Христос е лечителят на физическите и духовните болести на човека.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5, 6 FE 353

6-то издание, стр. 229; книга 83

13–17CW 113

14 1C 123; 4C 528

14–16GC 626; PK 725; 2T 446

15–17, Изд. 141

16 DA 122; EW 56, 282; GC 629, 635; MB 111; SR 129, 406; 1T 174

17 СТ 209; DA 632; Ev 503; EW 67; ML 347; PK 321; TM 21; 2Т 355; 7Т 12; 8Т 253

331; 9Т 193

20–22 Изд. 182

21, 22 PK 321

23 МБ 62

24 Изд. 271; ГК 676; П.К. 729; 9С 286

ГЛАВА 34

1 Съдбите, с които Бог отмъщава на църквата Си. 11 Опустошението на враговете й.

16 Сигурността на пророчеството.

1. Нека земята чуе. Посланието от гл. 34 не е само за Юда, а за всички народи и за всички времена. Исаия тук описва тъжната и ужасна съдба на нечестивите, както в неговото време, така и в края на времето. Той вижда великия ден на клане, когато нечестивите загиват и трупите им са разпръснати като тези на армията на Сенахирим след посещението на унищожителния ангел Господен (гл. 37:36). В унищожението на асирийската армия той вижда обещание за съдбата на всички войски на злото, които се борят срещу Бога. Идумея, или Едом (ст. 5), е избрана като типичен представител на враговете на правото, защото Едом често се оказва най-жестокият и безсърдечен от враговете на Юда (виж 2 Лет. 28:17; Езек. 35; Амос 1:11; Авдия).

2. Възмущение. Вижте гл. 26:20.

Всичките им армии. Както Божието негодование беше върху асирийските армии, които нападнаха Йерусалим, така щеше да бъде и върху всички сили на злото, които се обединяват срещу Неговия народ. Сравнете Йоил 3:2; Захария 12:2–9; 14:2, 3; Откр. 16:14, 16; 17:14; 19:11–19.

Напълно ги унищожи. Евр. харам, „да обрече на унищожение“, „на погибел“ (виж 1 Царе 15:3).

3. Тяхната смрад. Тоест, на мъртви вражески воители. Когато Бог унищожи силите на Сенахирим, трупите на убитите бяха разпръснати по земята като боклук (виж Исаия. 66:16; Джер. 25:33; Ез. 39:11–20; Откр. 19:17–21).

Ще се разтопи. Или „ще стане течен“ или „ще потече“ (виж Откр. 14:20).

4. Небесното войнство. Тоест, слънцето, луната и звездите (вижте 4 Царе 21:3; 23:5; Йеремиа 8:2; 33:22; и т.н.). Вместо „цялото небесно войнство ще се разпадне“, в свитъка от Мъртво море 1QIs пише: „Бездните ще се разтворят и цялото небесно войнство ще изсъхне“.

Разтворен. За коментар на този израз вижте Исаия 13:10, 13; 24:23; Евр. 1:10–14.

Свити заедно. Тук се говори за атмосферните небеса (вижте 2 Петрово 3:7, 10–12; Откр. 6:14; вж. Иса. 24:19, 20; Джер. 4:23, 28).

Паднете. Вижте Мат. 24:29; Откр. 6:13.

5. Моят меч. Мечът Господен символизира Неговите съдби над нечестивите. Сравни Deut. 32:41, 42; Джер. 46:10; Откр. 19:13, 15, 21.

Идумея. Или Едом (вижте върху Езекиил 35:15). Често всички врагове на Божия народ са олицетворяван от някаква нация, чиято омраза и жестокост са били особено ожесточени. Така откритите народи са Египет, Вавилон, Едом, Амон и Моав. Тясно свързани с евреите, едомитите винаги са проявявали особена злоба към тях (вижте Исаия 34:1). По време на асирийско нашествие Едом вероятно се е присъединил към асирийците и е излял гнева си върху Юдея и затова името Едом тук е свързано с това на Асирия в изказванията на Исаия за обречеността. За божествените съдби над Едом като символ на великия Божи ден вижте гл. 63:1–6.

6. Жертва във Восора. Восора беше важен град на Едом (Исая 63:1; срв. Бит. 36:33; 1 Лет. 1:44) 24 мили (38,5 км) югоизточно от Мъртво море. Амос предсказал разрушението на дворците му (Амос 1:12), а Йеремиа заявил, че ще се превърне в пустота и позор (Ер. 49:13, 22). Агнетата, козите и овните представляват народа на Едом, който ще бъде обречен на клане като животни по време на жертвоприношение. Йеремиа използва подобна фигура на речта (Йеремиа 46:10).

7. Еднорози. Евр. ge'etim, „диви волове“ (виж върху Числа 23:22). Различните волове на Този стих представлява силните народи на земята, които ще придружават по-слабите народи, агнетата, козите и овните от стих 6, до мястото на жертвоприношението.

8. Спорът. Буквално „случаят“, в правен смисъл. Народите са представени тук като участници във великата битка между доброто и злото, наредени заедно със Сатана срещу Сион, Божия град. Сравнете Захария 3:1, 2. Изобразен е привидно дълго отлаганият час на възмездие, в който „Едом“ (виж върху Исая 34:5, 6) ще бъде наказан за постоянната си враждебност срещу Божия избран народ (виж Исая 63:1–4; вж. Йеремиа 46:10). За приложението на този стих към великия Божи ден вижте GC 673.

9. Журавли. Образите от стих 9 са базирани на унищожението на Содом и Гомор (вижте върху Бит. 19:24). Регионът, зает от тези градове, вероятно се е намирал в южния край на Мъртво море (вижте върху Бит. 14:3). Дори днес тук се намират течен петрол и битум. Когато Христос се завърне, цялата земя ще бъде унищожена в голям пожар (2 Петрово 3:10, 12; Откр. 20:10, 14).

10. Димът му. Сравнете подобни изрази в Откр. 14:11 и 19:3. Унищожението на Содом и Гомор е представено като пример за „отмъщението на вечния огън“, който ще унищожи нечестивите (Юда 7). Тези градове, чието унищожение беше „пример“ за „нечестивите“, бяха изгорени „на пепел“ (2 Петрово 2:6). Всички нечестиви също трябва да бъдат напълно унищожени и изгорени „на дим“ (Пс. 37:20).

Гордият Вавилон, чийто дим „ще се издига до вечни векове“ (Откр. 19:3), ще бъде „изгорен напълно с огън“ (Откр. 18:8). Огънят на последния ден ще остави нечестивите „нито корен, нито клон“ (Мал. 4:1, 3; вж. Пс. 37:9, 10; Авд. 10), сякаш никога не са съществували (вж. Ез. 28:18, 19; Авд. 16).

11. Корморанът. Евр. qa'ath, неидентифицирана, нечиста птица, вероятно вид бухал или ястреб. В Лев. 11:18 и Втор. 14:17 qa'ath е преведено като „пеликан“.

Бик. Евр. qirrod, вероятно „таралей“ или „дикиобраз“. В Соф. 2:14 „Корморан“ и „бик“ отново се споменават заедно.

Объркване... празнота. Евр. тоху ... боху, същите термини, преведени като „безформен“ и „празнота“ в Бит. 1:2, и означаващи „хаотичен“ и „празно“ (виж върху Бит. 1:2). Същата ярка картина е дадена и за земята, каквато ще бъде по време на хилядолетието (виж върху Ис. 24:1, 3; Откр. 20:1–3). За думата, преведена тук като „линия“, вижте Ис. 28:17.

12. Те ще призват. Значението на еврейския текст на първото изречение на стих 12 е неясно. Буквално се чете: „Нейните благородници, а не там царство, ще призват“.

Няма да има нищо. Всичките водачи на Едом са избягали и царството е в хаотично състояние.

13. Дракони. Вижте гл. 13:22.
Сови. Вижте гл. 13:21.

14. Сатир. Вижте гл. 13:21. Стихове 11–15 представят силно образно описание на светът в хаотичното му състояние.

Пищящата сова. Евр. Лилит, дума, означаваща „зъл демон“ на акадски.

15. Голямата сова. Евр. qipnoz, може би малка змия. Свитък от Мъртво море 1QIs гласи кипод, или „таралеш“ (виж на стих 11), или евентуално късоуха сова.

16. Книгата Господня. Никъде другаде освен във Вдъхновения летопис няма достоверна информация за условията, които преобладават, когато „гневът Господен е върху всички народи“ (вижте стих 2).

Искам. Буквално „липсва ми“, „копнея за“, тоест „липсва ми“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ГК 672; CP 428

4 DA 780

8 ГК 673; CP 429; 5T 212

ГЛАВА 35

1 Радостният разцвет на Христовото царство. 3 Слабите са насърчени от добродетелите и привилегиите на евангелието.

1. Пустинята ще се радва. Тази глава представя вдъхновена и окуражаваща картина на земята в нейното възстановено състояние. Сухите и пустинни райони на света в сегашното им състояние вече няма да съществуват.

Розата. Евр. хабасселет, смятана от някои за нарцис, популярен див цвят на Палестина. Други я отъждествяват с минзухара или игликата. Стихове 1, 2 изобразяват красотата и аромата на земя, която цъфти отново, след като е освободена от проклятието на греха.

2. Ливан. Ливанските планини, планината Кармил и равнината Сарон са били известни със своята зеленина и красота. В гл. 33:9 проклятие е лишило тези райони от зеленината им и ги е превърнало в пустош. Сега обаче те е трябвало да бъдат възстановени от Бог до тяхната едемска красота (виж гл. 41:19; 55:12, 13; 65:10).

3. Потвърждавам. Или „утвърждавам“. Божиите пратеници трябва да насърчават своите събратя да да гледат с увереност към славата на обновената земя и да се уповават на Неговата сила да ги избави от този настоящ свят, прокълнат от греха.

4. С отмъщение. Тоест, върху враговете Си, но за да „спаси“ верния Си народ (виж Матей 25:32, 34, 41). Премахването на враговете на Божия народ подготвя пътя за тяхното избавление и със знанието за това, Неговите деца могат да се осмелят и да се надяват (виж Исая 25:9; Йоан 14:1–3; Тит 2:13).

5. Очите на слепите. Това обещание ще бъде вярно както буквално, така и преносно. Мъже Тези, които са духовно слепи (гл. 6:9, 10), ще имат отворени духовни очи и отпушени уши за моралното си разбиране. В обновената земя всички физически немощи също ще бъдат изцелени.

6. Водите ще избухнат. Това ще бъде вярно както буквално, така и преносно (вижте стих 5). Защото За фигуративното приложение вижте Пс. 46:4; Зах. 13:1; Йоан 4:10; Йоан 7:37, а за буквалното изпълнение вижте Ез. 47:1–12; Откр. 22:1, 2.

7. Изсъхналата земя. Плодородието и красотата ще характеризират дори регионите на земя, която сега е стерилна и безплодна.

Дракони. Вижте гл. 13:22.

8. Магистрала. Вижте гл. 11:16; 19:23–25. Ако народът на Израел беше верен на Бога, Обещаната земя щеше да бъде възстановена до своето Едемско плодородие и красота, както е изобразено тук в стихове 1–4, 7, а болестите и немощите щяха да изчезнат сред тях, както е изобразено в стихове 5, 6 (вижте стр. 27, 28). От всички народи искрени търсачи на истината щяха да пътуват по „пътя на святостта“ до Йерусалим, за да учат за истинския Бог (вижте стр. 28–30). „Пътят на святостта“ не би бил за „нечистите“ или неискрените, но би бил толкова ясно обозначен, че дори най-простите хора, ако са честни в търсенето си на истината, не биха се заблудили. Всички „изкупени от Господа“ в крайна сметка биха „дошли в Сион“ по този път „с песни и вечна радост на главите си“ (вижте върху Исаия 35:10; срв. Исаия 52:1; Йоил 3:17). Но Израел се оказа неверен и съответно загуби славната съдба, която можеше да бъде нейна, и обещанията от тази глава принадлежат на църквата днес (МН 159, 160; вижте стр. 35, 36).

И начин. Деветнадесет еврейски ръкописа, включително свитъкът от Мъртво море 1QIs, заедно със сирийския, не използвайте тези думи.

9. Нямах лъв. В древността лъвовете са били сериозна заплаха за онези, които са пътували през диви и безлюдни райони. Но Бог е осигурил безопасно пътуване на онези, които са пътували до Йерусалим по Неговия свят път.

10. Изкупените. Тоест, онези от всички народи, които приеха спасението.

С песни. Пътуването до Сион е щастливо. Поклонниците са на път да присъстват на Празниците в Йерусалим отиваха със сърца, изпълнени с радост и благодарност към Бога. Те пееха хвалебствени псалми (виж Пс. 121; Пс. 122), докато очакваха с нетърпение щастливите часове, които щяха да прекарат в свещения град, в общение помежду си и в общение с Бога. Това трябваше да бъде преживяването на „изкупените“ от всички народи.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–10МН 160; 8Т 78 1 DA

305; GC 675; ML 139; 6Т 24, 308 1, 2 PP 542 2 GC 302;

PK 313, 733 3, 4

1Т 370; 4Т 131; 5Т 489 3–6PK 728

5–10PP 542 6 PP 413; 5Т 565 6, 7 PK

234 6–8PK

729 8 AA 53;

Ed 170; FE 340; GC 320;

2Т 692 10 Ed 167;

ML 344; MYP

116; PK 730; SL 95 ГЛАВА 36

1 Сенахирим нахлува в Юдея. 4 Рабсак, изпратен от Сенахирим, с богохулни убеждения подбужда народа към бунт. 22 Думите му са съобщени на Езекия.

1. И стана така. Тази глава бележи началото на нов раздел от книгата Исаия. Глави 36–39 са по-скоро исторически, отколкото пророчески по природа, като разглеждат нашествията на Сенахирим, болестта на Езекия и посещението на пратениците на Меродах-Баладан. Тези глави са успоредни и до голяма степен идентични с 4 Царе 18:13–20:19, към които като цяло трябва да се прави препратка за коментар.

Четиринадесетата година. Вижте 4 Царе 18:13. Сенахирим става цар на Асирия през 705 г. пр.н.е. и предприема първия си поход срещу градовете на Юдея през 701 г. В собствения си

В разказа за тази кампания, в която той твърди, че е превзел 46 оградени с крепост градове в Юда, той изброява сред причините си за предприемането на експедицията: (1) фактът, че Езекия е отказал да се подчини на асирийското иго; (2) че е помолил Египет и Етиопия за помощ; и (3) че е подпомогнал филистимците от Акарон във въстанието им срещу Асирия и е затворил техния цар Пади, който е бил лоялен към Асирия.

2. Изпратил Рабсак. Вижте върху 4 Царе 18:17, 19. Това била титлата на главния виночерпец на асирийския цар. Той бил важен военен служител, свързан с тартана и равсарите, командващ асирийските сили, изпратени срещу Йерусалим.

Лахис. Вижте върху 4 Царе 18:14.

Горен водоем. Вижте върху 4 Царе 18:17.

3. Елиаким. Вижте върху 4 Царе 18:18.

4. На което уповаваш. Вижте върху 4 Царе 18:19.

5. Казвам... Имам. Вместо „Аз казвам“, около 20 древни еврейски ръкописа, свитъкът от Мъртво море 1QIs и паралелният пасаж в 4 Царе 18:20 гласят „Ти казваш“. Първата част на стиха гласи буквално: „Ти казваш, наистина словото на устните, план и сила за войната“, което означава: „Ти казваш, наистина [нашите] планове и сила [са достатъчни] за войната.“

Сила за война. Вижте 4 Царе 18:20. Езекия е бил подчинен на Асирия, както баща му Ахаз преди него (4 Царе 16:7, 8). Именно отказът му да плаща данък докара асирийските армии срещу него.

6. Счупена тръстика. Вижте върху 4 Царе 18:21.

7. Отне. Вижте върху 4 Царе 18:22; вж. 2 Лет. 31:1.

8. Две хиляди коня. Вижте 4 Царе 18:23. Ясно е, че Юдея не е имала обучена конница. Асирийците се подигравали на Езекия, че си е позволил да им се съпротивлява, когато е бил толкова слаб в тази важна област на военното снаряжение.

9. Уповавай се на Египет. Вижте 4 Царе 18:21, 24. Исая преди това е укорявал водачите на Юда за това, че са се уповавали на военно оборудване и на договор с Египет (Исая 30:1–4; 31:1) и ги предупредил, че разчитането им на Египет ще бъде напразно (гл. 30:7; 31:3).

10. Господ каза. Вижте 4 Царе 18:25. В един от надписите му Сенахирим претендира за божествено разрешение от своя бог Ашур да се противопостави на враговете си.

11. Сирийски език. Арамейски (виж върху 4 Царе 18:26). Целта на асирийските пратеници е била да настроят жителите на Йерусалим срещу техния цар и да ги сплашат, за да се подчинят.

12. Седни на стената. Вижте 4 Царе 18:27. Пратениците на Сенахирим го направиха да изглежда така че те са били по-заинтересовани от благополучието на жителите на Йерусалим, отколкото Езекия. Какво значение имало за Сенахирим, че при продължителна обсада хората ще ядат собствените си изпражнения и ще пият собствената си урина? Единственият начин да се избегне подобна съдба, казвали те, е хората да се обърнат срещу своя цар.

13. Езикът на евреите. Вижте върху 4 Царе 18:28.

14. Да ви мамят. Вижте 4 Царе 18:29. Рабсак е изобразявал Езекия като суетен, егоистичен измамник, който не се е интересувал от благополучието на народа си.

15. Нито Езекия. Вижте 4 Царе 18:30. Освен ако асирийците не можеха да отвърнат народа от Бога, те не можеха да го поставят под властта си. Така въпросът беше ясно определен – лоялност към Бога или съюз с асирийския цар. Предизвикателството на Сенахирим всъщност беше неподчинение на Самия Бог.

16. Сключете споразумение. Вижте 4 Царе 18:31. Рабсак дал грандиозни обещания за това какви ще бъдат последиците от нелоялността към Езекия и верността към Сенахирим.

17. Като твоите собствени. Вижте върху 4 Царе 18:32.

Ако Сенахирим беше решил да даде на народа на Юда обещаните награди, той щеше да ги остави в собствената им земя. Заплахата му да ги отведе в далечна земя доказва, че думите му са подигравка, а обещанията му - напразни.

18. Всеки от боговете. Вижте 4 Царе 18:33.

19. За Емат. Вижте 4 Царе 18:34. Самария е паднала само в асирийски ръце. 22 години преди настоящото нападение на Сенахирим срещу Юдея. Фактът, че столицата на северното царство не е могла да устои пред асирийската мощ, е бил смятан за върховно доказателство, че Йерусалим също трябва да падне.

20. Сред всички богове. Вижте върху 4 Царе 18:35.

21. Замълчаха. Вижте 4 Царе 18:36. Нямаше ефективен отговор, който човек можеше да даде на арогантния асирийски пратеник. Само Бог можеше да даде правилния отговор и Езекия имаше вяра да вярва, че Той ще го направи. Нищо, което еврейските пратеници биха могли да кажат, не би отклонило Сенахирим от целта му и затова Езекия мъдро им заповяда да запазят мълчание.

22. С разкъсани дрехи. Вижте 4 Царе 18:37.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

11, 13–20РК 353

21, 22 РК 354

ГЛАВА 37

1 Езекия скърбящ изпраща при Исая да се моли за тях. 6 Исая ги утешава. 8

Сенахирим, отивайки да се срещне с Тирхака, изпраща богохулно писмо до Езекия. 14 Молитвата на Езекия. 21 Пророчеството на Исая за гордостта и унищожението на Сенахирим и доброто на Сион. 36 Ангел убива асирийците. 37 Сенахирим е убит в Ниневия от собствените си синове.

1. Разкъса дрехите си. Вижте 4 Царе 19:1. Прибягването на Езекия до „дома Господен“ беше в съответствие със съвета от Йоил 1:8–14, даден в друг кризисен момент.

2. До Исая. Царят бил в дилема, от която никой освен пророк на истинския Бог не можел да посочи път за излизане.

3. Ден на скръб. Вижте върху 4 Царе 19:3. Както Бог отговори на искрените молитви на Своя народ в дните на Исая, така Той винаги ще ги чува и избавя (вижте Пс. 46:5–11; 91).

4. Бог ще чуе. Вижте 4 Царе 19:4. Бог е способен да спаси „докрай“ всичко, което елате при Него, „защото Той е винаги жив, за да ходатайства за тях“ (Евр. 7:25).

6. Не бойте се. Вижте 4 Царе 19:6.

7. Ще изпратя взрив. Вижте 4 Царе 19:7.

8. Ливна. Вижте върху 4 Царе 19:8.

9. Тирхака. Вижте 4 Царе 19:9; виж също том. II, стр. 53, 64. Подходът на Тирхака (Тахарка) направи препоръчително Сенахериб да поднови усилията си да осигури незабавното подчинение на Езекия.

Той изпрати пратеници. В свитъка от Мъртво море 1QIs се казва: „той отново изпрати пратеници“.

10. Измамват те. Вижте 4 Царе 19:10. След като не успя да превземе Йерусалим с оръжие, Сенахирим полагаше отчаян опит да го превземе с думи. Неговото послание този път беше почти същото като предишното (Исая 36:15, 18–20), само че по-отчаяно и предизвикателно.

11. До всички земи. Вижте 4 Царе 19:11. Асирийските царе били безсърдечни и жестоки и се гордеели с жестокостта си. Чрез самия ужас на кървавите си дела те се надявали да всеят ужас в сърцата на хората и народите и по този начин да поставят света под свой контрол.

12. Гозан и Харан. Вижте върху 4 Царе 19:12.

13. За Емат. Вижте 4 Царе 19:13. Същият въпрос вече е бил зададен относно боговете на Емат и Арпад (Ис. 36:19), а сега и за царете на тези градове. Подразбиращият се отговор е, че те са били споветяни от ужасната съдба на всички, които са се осмелили да се съпротивляват на асирийските оръжия. Свитъкът от Мъртво море 1QIs добавя Самария след Ива.

14. Получих писмото. Вижте върху 4 Царе 19:14.

16. Между херувимите. Вижте върху 4 Царе 19:15.

17. Да укоряваш. Вижте 4 Царе 19:16. Езекия взе предвид думите на Сенахирим като адресиран не толкова към себе си, колкото към Бога. Езекия управлявал като представител на Бога на земята.

18. Опустошиха всички народи. Асирия беше в разцвета на своята мощ. Тиглатпаласар III (745–727), Салманасар V (727–722), Саргон II (722–705) и Сенахирим (705–681) са най-великите царе, които Асирия някога е познавала, и под тяхно влияние народите от Западна Азия са смазани и опустошени. Ако Сенахирим се е хвалил, Езекия сега откровено признава, че хвалбата му не е била без основание. Свитъкът от Мъртво море 1Q1 пропуска „и техните страни“.

19. Няма богове. Вижте 4 Царе 19:18.

20. Всички царства. Вижте върху 4 Царе 19:19.

21. Така казва Господ. Изглежда, че Исая не е присъствал, когато Езекия е принесъл неговата искрена молитва, но Господ е информирал Своя пророк за молитвата и за благоприятния отговор, който ще бъде даден. В това време на национална криза Бог не би оставил народа Си без надежда. Вижте върху 4 Царе 19:20.

22. Девицата. Като девица, Сион беше заплашен от Сенахирим, който беше решен да я унижи пред света. Но Сион смело отказа да се подчини на асирийците и Бог щеше да я възнагради за верността ѝ към Него. Вижте 4 Царе 19:21.

23. Светият. Вижте 4 Царе 19:22. С Него беше сгоден Сион и Укорявайки я, асириецът укоряваше Бога. Заради честта на Своето свято име Бог щеше да дойде да защити Сион.

24. Казано е. Вижте 4 Царе 19:23. Човекът се е осланял на себе си и на своята слаба сила. срещу мощта на всемогъщия Бог. Сенахирим, подобно на Луцифер, беше виновен за самопрославяне. Акцентът му беше върху себе си – „колесниците ми“, „идвам ли“, „ще съсека“ и „ще вляза“ (вж. Исая 14:13, 14). Надписите на Сенахирим са пълни с подобни хвалби. Но за пореден път трябваше да се докаже, че „гордостта предшества погибелта“ (Притчи 16:18) и че „Бог се противи на горделивите“ (Яков 4:6).

25. Изкопан и пиан, Сенахирим продължава да се хвали със силата и непобедимостта си. Нищо не може да го спре. За него трудностите, които матират обикновените смъртни, са нищо. Вижте 2 Царе 19:24.

Вода. В свитъка от Мъртво море 1QIs се казва „чужди води“, както в паралелния пасаж в 2 Царе 19:24.

26. Направих го. Вижте 4 Царе 19:25. Дали Бог не беше оттеглил Своята защитна грижа от хора и народи, ръцете на Асирия щяха да бъдат безсилни срещу тях.

27. С малка сила. Вижте върху 4 Царе 19:26.

28. Знам твоето обиталище. В свитъка от Мъртво море 1QIs се казва: „Знам твоето издигане и твоето „седна“ (виж Плач 3:63). Бог предупреждава Сенахирим, че е напълно информиран за всичките му дейности и намерения. Изразите „излизане“ и „влизане“ включват всяка дейност в живота (виж Пс. 121:8; 139:2, 3).

29. Закачи си нос. Вижте 4 Царе 19:28. Асирийците често прибегвали до най-голяма варварска жестокост в отношението си към жертвите си. Сенахирим ще бъде третиран така, както е третирали другите. Същият пример е използван за отношението, което в крайна сметка ще бъде отнесено към всички, които вършат беззаконие (Исая 30:28; Езекиил 38:4).

30. Знамение. Вижте 4 Царе 19:29. Езекия и народът на Юда са уверени, че Бог ще им даде знамение, както често е правил (Исая 7:11, 14; 38:8), като залог за изпълнението на съпътстващото го предсказание. Асирийското нашествие е сложило край на всички нормални земеделски дейности, но на хората е гарантирано достатъчно снабдяване с храна. Следващата година може да е била година на отпуск, през която достатъчно храна ще се е увеличила сама. Третата година обаче ще донесе възобновяване на нормалния живот и дейности. Изпълнението на това предсказание в рамките на определеното време ще бъде знак за сигурното изпълнение на по-широкото обещание в стихове 31, 32.

31. Остатъкът. Вижте върху 4 Царе 19:30.

32. Ревността Господня. Вижте върху 4 Царе 19:31. Само божествената намеса би спасила Юда. Без Бог нямаше надежда. Израел вече беше унищожен и сега изглеждаше, че нищо не може да попречи на Юда да претърпи подобна съдба.

33. Хвърлете вал. Вижте 4 Царе 19:32. Войниците на Сенахирим вече бяха разположени на лагер около града, но не искаха да продължат с обичайните операции за обсада. Нямаше да бъде издигнат насип срещу стените, който да позволи настъплението на обсадни машини и стрелци с лък, и никой от враговете нямаше да успее да влезе в града. Изглеждаше, че Йерусалим е на прага на отчаяна обсада, но тази обсада нямаше да се материализира.

35. Заради мен самия. Като дойде да защити Йерусалим, Бог защитаваше Своите собствено величие и чест срещу богохулството на Сенахирим (виж на стих 24).

36. Ангелът Господен. Вижте 4 Царе 19:35. Ангелите по-често се изпращат до освен да унищожи. Нищо не е известно за метода, използван от ангела в този случай, но какъвто и да е бил методът, посещението е било внезапно и е унищожило обсаждащите сили. В съответствие с древното нежелание да се въвежда неблагоприятна информация в националните хроники, асирийските записи не споменават за тази катастрофа. Различните легендарни обяснения са без стойност.

37. Сенахирим. Показателно е, че Сенахирим е бил пощаден. Изглежда е бил с частта от армията му, изпратена срещу Тахарка (ст. 9; виж 2 Царе 19:9 и карта, том II, стр. 954). Може би Господ е възнамерявал той да се върне в родината си засрамен и позор, като нагледен урок за това какво се случва с човек, който се противопоставя на Бога. Вижте 4 Царе 19:36.

38. Синовете му го поразиха. Вижте 4 Царе 19:37. Въпреки че на Сенахирим му беше позволено да се върне в Асирия, той не избегна насилствена смърт. Асирийските и вавилонските записи потвърждават библейския разказ за убийството му от ръцете на синовете му. През 681 г. Сенахирим беше убит и Асархадон започна да царува. Колко време е минало след завръщането му, не е известно (вижте том II, стр. 64, 65).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

16 ПП 62

23 ГК 287

38 РК 361

ГЛАВА 38

1 Езекия, след като получи вест за смърт, чрез молитва удължи живота си. 8 Слънцето се връща десет градуса назад, като знак за това обещание. 9 Неговата песен на благодарност.

1. В онези дни. За коментар вижте 4 Царе 20:1.

2. Молил се. Вижте 4 Царе 20:2.

3. С чисто сърце. Вижте 4 Царе 20:3. В този кризисен момент Езекия може би е смятал, че народът се нуждае от услугите му и че е напълно правилно да се позова на почитаната си репутация като причина, поради която трябва да му бъде позволено да живее.

5. Така казва Господ. Вижте върху 4 Царе 20:4, 5. Сълзите на Езекия докоснаха сърцето на Бога и Бог се намеси.

6. Ще те избавя. Избавлението трябваше да бъде двойно – от смъртта и от ръцете на Сенахирим. Сатана беше решен да причини както смъртта на Езекия, така и падането на Йерусалим, без съмнение разсъждавайки, че ако Езекия бъде премахнат, усилията му за реформи ще престанат и падането на Йерусалим ще може да се осъществи по-лесно. Свитъкът от Мъртво море 1QIs добавя към стиха „заради Мен и заради Моя слуга Давид“ (виж 2 Царе 20:6).

7. Знамение. Вижте 2 Царе 20:8. Независимо от външния вид, Езекия ще бъде изцелен. Знамението, предшествашо изцелението, е дадено, за да укрепи неговата собствена вяра и тази на неговия народ (вижте гл. 37:30).

8. Ще доведе пак. Според 2 Царе 20:9, 10, на Езекия е даден избор дали сянката на слънчевия часовник да се движи назад или напред. Той избира по-трудната алтернатива. Тук повествованието е съкратено (вижте върху 2 Царе 20:10, 11).

9. Писането на Езекия. Този псалом на Езекия (ст. 9–20) не се среща в паралелния запис на 2 Царе. Стихове 21, 22 изглежда първоначално са следвали стих 8, но при съставянето на записа в сегашния му вид стихотворението на Езекия е било вмъкнато в повествованието, а не добавено към него. Този стих (ст. 9) образува надписа към псалма и е подобен на редица заглавия, намиращи се в книгата Псалми. Подобно на много от псалмите, стихотворението е запис на преживяването на човек, но написано във форма, подходяща за използване в храмовото богослужение. Темата на стихотворението е преживяването на човек лице в лице със смъртта, който се моли искрено за живот и молитвата му е чута. Вероятно, за да направи стихотворението подходящо за литургична употреба, не се споменават елементи от по-личен характер.

10. В отсичането. Буквално „посред“. По това време Езекия вероятно е бил на около 40 години (вижте върху 4 Царе 18:2, 13).

11. Да не види Господа. Смъртта не би го довела в Божието присъствие, а би прекъснала общуването му с Него, както би го прекъснала и от контакт с човека (виж Йов 14:21; 17:13; Пс. 6:5; 115:17; 146:4; Екл. 9:5, 6; Ис. 38:18).

12. Моята епоха. Може би „моето жилище“ или „моето жилище“, „шатрата“ на номад, която може лесно да се мести от място на място. Според фигурата, жилището на Езекия ще бъде преместено от земята на живите в тази на мъртвите (виж 2 Кор. 5:1–3; вж. Фил. 1:23).

Отрязан. Буквално „навит“. Езекия е тъчал мрежата на живота, но моделът сега ще бъде променен и той трябва да навие мрежата, преди моделът да бъде завършен.

завършено и го отрязва от стана. В тази фигура Езекия изразява разочарованието и фрустрацията си от перспективата преждевременно да прекрати това, което му се струва като наполовина завършена задача.

13. Прецених. Буквално „успокоих се“, „утихнах се“. Сравнете Пс. 131:2, където същият еврейски израз е преведен като „Аз... утихнах се“. Озовавайки се в безмилостната хватка на враг – болест – пред която е безсилен, Езекия е изправен пред перспективата да се примири с това, което изглежда неизбежно.

Целият стих липсва в свитъка от Мъртво море 1QIs, но се намира в 1QIs.

14. Като жерав. Езекия сравнява виковете си в страдание с жални зове на птици, споменати тук. Понякога той стенеше на глас; отново, само навътре и нечуто. Едва имаше сили да вдигне очи към Бога и да извика за избавление от ужаса, който стои над него като палач с вдигнато оръжие.

Поръчай за мен. Буквално „поръчай за мен“ или „застъпи се за мен“. Цифрата е като на длъжник, който се озовава в ръцете на взискателен кредитор. Смъртта притиска Езекия да плати незабавно и той се обръща към Бога за помощ.

15. Сам го е направил. Значението на стих 15 не е напълно ясно. Някои предполагат, че се отнася до изненадата на болния от внезапното му оздравяване, че му липсват думи, с които да изрази благодарност към Бога. Други смятат, че той се оказва безмълвен, ужасен, че е бил поразен, както изглежда, от Бога. Ако Господ, когото е смятал за свой Приятел, му е позволил да стигне до портите на смъртта - какво може да каже той?

Не му остава нищо друго, освен да скърби и да оплаква съдбата си, да прекарва дните си в душевна горчивина.

16. Чрез тези неща хората живеят. Човек живее чрез Божиите думи (Втор. 8:3; Мат. 4:4), независимо дали става въпрос за живот на тялото или на душата. Когато Езекия намери физически живот и изцеление, той намери и духовно възстановяване. Като възстанови тялото на царя, Господ му даде много повече, отколкото той беше поискал (виж Ис. 38:17; Мат. 9:2–7).

17. За мир. Тоест, „мир“ в широкия смисъл, „всичко, което е добро за мен“ или „това, което е за мое благополучие“. Скръбта, която донесе на Езекия толкова много мъки, не беше за негова вреда, а за негова полза. Бог го погледна с нежно състрадание и го извади от ямата на покварата. Силата на божествената любов го спаси от силата на смъртта.

Всичките ми грехове. Изцелението на тялото беше осезаема гаранция за изцелението на душата му. Божествената прошка не е просто правна сделка, която освобождава човек от плащане на наказанието за минали прегрешения; тя е преобразяваща сила, която възстановява и укрепва духовната природа на човека и го оформя наново по морален образ на неговия Създател.

18. Гробът. Смъртта носи пълно прекратяване на всяка мисъл и дейност (виж върху Пс. 115:17; 146:4; Екл. 9:5). Това, което особено разстройваше Езекия, беше мисълта, че в смъртта не можеше да благодари или да хвали Бога (Пс. 6:5; 30:9; 88:10, 11; 115:17).

19. Изяви истината си. Благодарността вдъхнови Езекия да разкаже на другите за верността и добротата на Бога.

20. Спаси ме. Фактът за Божията готовност да спаси Езекия го изпълни с възторг. на радост, изразена в този псалм (виж на стих 9).

Ще пеem. Останалата част от стих 20 е под формата на послепис, в който се посочва царското целта при съставянето на псалма и намерението му за употребата му.

21. Бучка смокини. Тоест, лапа от смокини (вижте върху 4 Царе 20:7). Господ може би е изцели Езекия без използването на тази лапа, но където съществуват природни средства, Бог

възнамерява те да бъдат използвани за лечение на болести. Използването им не показва липса на вяра; напротив, отказът да се направи това е самонадеяност и разкрива липса на здрав разум.

22. Знакът. Вижте 2 Царе 20:8. Чрез Исая Господ вече беше казал на Езекия, че ще бъде изцелен и че на третия ден ще може да отиде в дома Господен (2 Царе 20:5). За коментар относно естеството на този знак вижте Исая 38:7, 8.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 бр. 340; 5 бр. 336

10-20PK 343

18, 19 ГК 546

21 MX 232

ГЛАВА 39

1 Меровдах-Баладан, изпращайки да посети Езекия поради чудото, узна за съкровищата му. 3 Исая, разбирайки това, предсказва вавилонския плен.

1. Меровдах-Баладан. Вижте върху 4 Царе 20:12; вижте също Том II, стр. 87. Това име е често срещано в асирийските надписи на Саргон и Сенахирим. Меровдах-Баладан, първоначално владетел на Бит-Якин, малка държава северно от Персийския залив, е бил цар на Вавилон от 721 до 709 г. и отново за кратко през 703 г. По време на болестта на Езекия и изпращането на тези пратеници, той е бил цар в изгнание. Поради непоколебимата си съпротива срещу Сенахирим, Меровдах-Баладан видял в Езекия ценен съюзник. Пратениците уж дошли да поздравят Езекия за възстановяването му, но може би и за да си осигурят помощта му в ожесточената борба, която тогава се водела срещу опитите на Асирия да доминира над целия Близък изток.

2. Езекия се зарадва. Суетата му беше поласкана от това неочаквано внимание от цар на Вавилон и бил щастлив, че други са заинтересовани да се съпротивляват на Асирия. Затова Езекия приветствал вавилонските пратеници като съюзници и приятели, без дори да си представя, че скоро Вавилон ще заеме мястото на Асирия като велика сила на Изтока и че един от нейните царе ще завладее Юдея.

Показа им къщата. За коментар относно безразсъдството на Езекия в това отношение вижте 4 Царе 20:13.

3. След това дойде Исая. Сравнете предишните послания на Исая срещу чуждестранни съюзи (гл. 8:9-13; 30:1-7; 31:1-5).

4. Какво са видели? Вижте 4 Царе 20:15. Соломон е предвидил времето, когато мъже щали да идват от далечни земи, за да учат за Бога на Израел (3 Царе 8:41-43; вижте също стр. 28, 29). Неизползването на тази възможност да свидетелства за истинския Бог доказало, че Езекия е неблагодарен за благословията на възстановеното здраве (Исая 38:1, 9).

6. Отведен във Вавилон. Вижте върху 4 Царе 20:17.

7. Твоите синове. Вижте върху 4 Царе 20:18.

8. Добро е точната дума. Това отношение отразява егоистична гледна точка от страна на цар (вижте върху 4 Царе 20:19).

Мир и истина. Вижте 4 Царе 20:19. Езекия се утешаваше с мисълта, че Бог щеше да му покаже благоволенieto да отложи наказанието. Бог често отлагаше изпълнението на присъдата, когато хората се разкайваха и показваха, че са Му покорни (вижте 1 Царе 21:28, 29; 2 Царе 22:18-20).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 PK 344

2 PK 345

3, 4 PK 346

5-8PK 347

ГЛАВА 40

1 Разпространението на евангелието. 3 Проповедта на Йоан Кръстител. 9 Проповедта на апостолите. 12 Пророкът, чрез всемогъществото на Бога, 18 и своята несравнимост, 26 утешава народа.

1. Утешавайте народа ми. Тази глава започва третия и последен раздел от книгата Исая. За разглеждане на така наречения проблем Второзаконие-Исая вижте стр. 84-86. В много отношения глави 40-66 представляват най-важната част от пророчеството на Исая. Глави 1-35 се състоят предимно от поредица от осъждания срещу прегрешенията и произнасяне на последващи присъди. В глави 36-39 има преброяване на инциденти, свързани с нашествието на Сенахирим, болестта и възстановяването на Езекия и посещението на вавилонските пратеници. В следващите глави посланието на пророка е съвсем различно по тон и тема. Произнасянето на съд и гибел до голяма степен е в миналото, а останалата част от книгата се занимава с обещания за изливането на Божията благодат върху праведните. Именно глави 40-66 до голяма степен са спечелили на Исая името „евангелски пророк“. Тук, с най-възвишения език, изричан някога от вдъхновен оратор, Исая излага славното бъдеще на Израел като верен „слуга“ на Бога, неговото избавление от всеки враг, идването на Месията и установяването на месианското царство.

Мисълта на пророка се насочва към времето, когато Бог ще бъде милостив към Своя народ и ще им даде благословиите на праведността и мира.

Има много предсказания относно идващия Месия, Неговия характер и служения, Неговия живот и Неговата саможертвена служба и смърт. Има възгледи за разширяването на църквата и за събирането на езичниците. Също така има вълнуващи картини на земята, възстановена до едемски мир и красота. В целия този раздел Израел (тоест, народът на Юда, тъй като северното царство вече не съществува) се появява като избрания народ на Бога, Неговия „слуга“, Неговия „избран“, в когото Той „благоволи“ (гл. 42:1; и др.).

Опасността от Асирия, главният враг на Юдея в гл. 1-39, вече беше, поне до голяма степен, в миналото, и чрез пророк Исая Бог подготвя Своя народ за още по-голямо бедствие – вавилонския плен век по-късно. В новия раздел, започващ с гл. 40, Бог намира Израел обезкуражен поради привидния провал на Неговата цел за тях като нация и ги призовава да очакват с вяра славната перспектива, която ги очакваше след завръщането им от плен (виж стр. 31, 32).

В по-ранната част на книгата Исая провъзгласява послание на укор; сега той задава пред тях е утеха и надежда. Предишният раздел разглежда до голяма степен несправедливостта на народа; този - Божията праведност. Глави 1-39 са свързани до голяма степен с успеха на врага в отклоняването на Божия народ от високите му идеали; гл. 40-66 - с успеха на Господа да върне Израел обратно към идеалната му позиция като светлина и надежда на света. Тук е поразителна картина на Месията като Божи слуга и на хората, които вървят по Неговите стъпки и са Негови свидетели. Тук са възвишени картини на Бог като надежда на Неговия народ и на Неговия народ, който се завръща при Него и заема определената си позиция като Негови представители на земята. Тук те са освободени от властта на Вавилон, отново завладяват Обещаната земя и пустошта на земята става „като градината Господня“ (гл. 51:3).

2. Говорете спокойно. Книгата на Исаия започва с послание на остър укор към Йерусалим (гл. 1:2–10). Тогава той е бил „обсаден град“ и нечестив град като Содом и Гомор (гл. 1:8–10). Но сега Исаия предвижда време, когато „войната ѝ“ е приключила и Бог ѝ изпраща послание на утеха. Наказанието е било наложено заради греховете ѝ и сега ѝ се предлагат прошка и възстановяване.

Нейната война. Войната, за която се говори, включва военните нашествия на самия Исаия време, завоеванията на Вавилон под ръководството на Навуходоносор повече от век по-късно и, образно казано, по-широката война на църквата срещу силите на тъмнината през всички епохи. Гледайки с пророческо видение напред към времето на възстановяване в края на вавилонския плен, Исаия говори с увереност, сякаш враговете на Израел вече са били победени (виж том I, стр. 27).

3. Пригответе се. Божията цел беше, след възстановяването от вавилонския плен, Израел като нация трябва да насочи всички усилия към собствената си подготовка и тази на нациите за идването на Месията. Славно бъдеще очакваше нацията, тъй като божествената програма трябваше да продължи бързо и без прекъсване, докато Месията не се появи и Неговото вечно царство не се установи (виж стр. 29, 30). Процесът на подготовка трябваше да достигне своя връх в живота и служението на Йоан Кръстител, към чието дело тези думи конкретно сочат (виж върху Матей 3:3). По същия начин, привилегия на църквата днес е да „приготови... пътя на Господа“, за да може Той да се завърне на земята със сила и слава. Както при Израел от древността, това дело на подготовка е двойно и се състои първо от трансформация на характера, и второ, от провъзгласяване на евангелското послание на цялото човечество. Сравнете Исаия 62:10–12; Малахия 3:2.

Магистрала. За символиката, използвана тук, вижте Матей 3:3.

4. Всяка долина. Подготовката за идването на земен монарх включваше ремонта на пътя, по който той трябваше да пътува, за да може напредъкът му да бъде безпрепятствен. Приложени към идването на Цар Месия, думите имат духовно приложение (вижте върху Матей 3:3). Дело на Йоан Кръстител беше да призове хората да подготвят сърцата и живота си за идването на Исус (Матей 3:5–12; Лука 3:3–17). Божиите пратеници в последните дни трябва да провъзгласяват подобно послание.

5. Славата Господня. Както е разкрита в живота и служението на нашия Господ (Йоан 1:14; 2:11; 2 Петрово 1:16; вижте върху Лука 2:52). При второто пришествие на Христос хората ще видят Неговата видима слава (Матей 16:27; 25:31; Откр. 1:7).

6. Какво да извикам? Господният пратеник се намираше в недоумение. Какво послание можеше да даде, подходящо за време, когато народът страдеше поради греховете си? Какво послание имаше за „Содом“ и „Гомор“ (гл. 1:9, 10) в деня на страшния съд?

Всяка плът е трева. Сравнете Йов 14:2; Пс. 90:5; 102:11; 103:15; Яков 1:10; 1 Петрово 1:24.

7. Господ духа. Като унищожителен вятър, дъхът на Божието неодобрение осушава плановите на злите хора. Нечестивото не може да пребъде в Неговото присъствие. Бог изпраща Духа Си, за да могат нечистите и нечестивите хора да бъдат преобразени и обновени по образа на своя Създател, но ако се съпротивляват, ще загинат като полско цвете.

8. Тревата вехне. Човекът не е безсмъртен. Доколкото елементът на живота е загрижен, че не е по-висш от полската трева (вж. Екл. 3:9–21).

Словото на нашия Бог. Разкритата Божия воля представлява духовната храна, с която човекът трябва да се храни (Мат. 4:4; Йоан 6:48–63). Истината никога не се променя, защото нейният Автор е „същият вчера, днес и довеки“ (Евр. 13:8). Тези, които идват при Него за прехрана на душите си, никога няма да „гладуват“ (Йоан 6:35), нито ще „жадят“ (Йоан 4:14).

9. Сион. Вижте върху Пс. 48:2. Нейните „блага вест“ са посланието за Божията доброта и прошка. Във време на опасност и мрак Сион има послание за надежда и светлина. За обсъждане на Израел като пратеник, предопределен да носи тези вести на света, вижте стр. 26–30.

Ето вашият Бог! Отново и отново в тази част на книгата Исая посочва доказателства за безкрайната Божия сила, като насърчава обезсърчения народ на Юда да повярва, че славните обещания все още могат да бъдат техни (виж гл. 40:4, 5, 8, 10, 15, 17, 18, 26–29; 41:20; 42:13, 14; 43:13–19; 44:6; и др.). Голямата грешка на твърдящите се Божии хора беше, че отместиха поглед от своя Господ и Създател и вместо това погледнаха към себе си. Тяхната голяма нужда беше видение за Бога и Неговата милост и справедливост.

Исая получил такова видение по времето на призива си за пророчески сан (гл. 6:1, 3).

След като видя самия Бог, той отсега нататък трябваше да помага на хората също да Го видят, защото само така можеха да имат живот и надежда. Най-великото дело, поверено някога на смъртните, е да призовават изгубени мъже и жени да видят своя Изкупител.

10. Бог ще дойде. Тук Исая изобразява идването на Господа в съд (Ис. 25:9; 62:11, 12; Откр. 22:12). Божията ръка е протегната с милост към праведните и с съд към нечестивите (Ис. 51:5; 52:10; 63:5; вж. Мат. 25:33, 34, 46).

Работа. Също така „заплата“, т.е. наградата, която се плаща за извършената работа (виж гл. 49:4; 62:11).

11. Като пастир. Грижата на Христос за Неговия народ, осигурявайки му прехраната и защитата им от вреда, често се сравнява с делото на кротък и верен пастир, който се грижи за стадото си (виж Пс. 23:1; 77:20; 80:1; 95:7; 100:3; Йер. 13:17; 31:10; Ез. 34:11–16; 37:24; Мат. 9:36; 18:12; Лука 15:4; Йоан 10:11; Петър 2:25). Както овчарят събира агнетата си, носейки онези, които са твърде слаби, за да ходят, и водейки овцете нежно (виж Бит. 33:13), така и Христос упражнява всяка възможна грижа за Своето стадо. Бог не е безчувствен господар или жесток тиранин, а самото въплъщение на загриженост и любов.

12. Кой е измерил. Възвишената картина, която Исая дава тук за мъдростта, силата, и вечното величие на Бога е ненадминато в Писанието (вижте Йов 38:4–37). Отново, в Исая 40:26–28; 41:19, 20, пророкът говори за силата Божия, проявена в делата на сътворението. Сравнете Пс. 96:5. Вижте върху Исая 41:21. Бог е великият Майстор-работник на вселената, Този, който е създал небесата и земята. За Него никоя задача не е твърде голяма и никоя отговорност не е твърде малка. Нещата безкрайно големи и неразбираеми за човека са като нищо за Него. Наша привилегия е да се уповаваме на Бог, който е велик, мъдър и добър. Цялата Негова мъдрост и сила са на разположение на онези, които вярват и се уповават на Него. Сравнете Иса. 57:15; виж DA 827.

13. Кой е насочил. Изправен пред трудна задача, човек обикновено се обръща към тези на опита за мъдрост и насока. Бог нито иска, нито се нуждае от помощ от никого. Няма по-мъдър или по-способен от Него. Павел се позовава на този пасаж от Исая в Римляни 11:33, 34, когато споменава безкрайната мъдрост и знание на Бога (виж 1 Коринтяни 2:16).

14. Пътят на разбирането. Поредицата от въпроси, зададени тук, е свързана със знанието, разбирането и мъдростта – повтаряща се тема в книгата Притчи.

Бог е въплъщение и олицетворение на мъдростта и всяко знание и разбиране идват от Него (вижте Притчи 1:7).

15. Народите. В дните на Исаия, Асирия е била най-великият народ на земята, страхуван от всички останали. Но Господ искал Неговият народ да знае, че този най-велик народ е нищо пред Него. Когато хората се боят от Бога, те не е нужно да се страхуват от така наречените велики сили на земята. Независимо от плановете и целите на хората, Бог осъществява Своята собствена воля (вижте Исаия 14:24–27; вижте върху Дан. 4:17).

16. Ливан не е достатъчен. Сравнете Пс. 50:10–12. Евреите правели много жертви в своята религия, но ако цялата дървесина от големите гори на Ливан била използвана като гориво за могъща жертва, съставена от всички животни, които живели там, жертвата нямало да бъде съизмерима с величието на Бог.

18. На кого тогава. Вижте на стих 9. Разбирането на величието и безкрайността на Бога разкрива пълната глупост на идолопоклонството. Много от евреите следвали езичниците в поклонението им на идоли и Исаия се стремил да ги върне към поклонението и служението на истинския Бог.

19. Работникът. Идолите трябва да бъдат направени от човешки ръце, но самите хора, които правят идолите, са дело на Бога. В дните на Исаия хората са използвали най-голямата си изобретателност и най-ценните си метали за производството на идоли, но дори тогава те са били само продукти на човешки ръце. Каква добродетел би могла да има в това да се поставят за обекти на поклонение тези неща, които самите те са направени от човек? Исаия призовава хората да се покланят на истинския Бог, защото Той ги е създал. Каква глупост е хората да се покланят вместо това на нещата, които самите те са създали! Все едно Съзателят да се покланя на Своите творения!

20. Дърво. Бедният човек, който не може да си позволи да направи своя идол от благороден метал, го прави от дърво. Но след като е направил този идол, какво повече има той освен дърво? Докога ще издържи такъв бог? - докато дървото не изгние. Исаия излага пред народа си глупостта на почитането на богове, направени с човешки ръце.

21. Не знаете ли? Липсва ли ви напълно знание?
разумът не ти ли изяснява глупостта на твоя начин на действие? Исаия тук се обръща към основните човешки интуиции, да не говорим за божествената заповед или откровение. Дори без ползата от откровението, хората имат достатъчно разум, ако го използват, за да осъзнаят, че идолите, направени от човешки ръце, не са подходящи обекти на поклонение (виж Рим. 1:18–23).

22. Кръгът. Евр. *chug*, или големият небесен свод, или евентуално хоризонтът, както също в Йов 22:14. В Притчи 8:27 същата еврейска дума, преведена като „компас“, се отнася до хоризонта. Над голямата вселена, която Той е създал, Господът на небето царува върховно над всичко. Някои са открили в този стих доказателства, че Исаия е знаел, вероятно чрез откровение, че земята е сферична по форма. Той наистина може да е знаел този факт; обаче еврейската дума „*chug*“ изглежда показва кръг, а не сфера, и доказателствата, че е знаел за сферичността на Земята, трябва да идват от други източници. Картината тук изглежда е тази на Бог, възкачен на трона над необятния небесен свод. Дори най-великите от хората са напълно незначителни в сравнение с Него. В „небето на небесата“ (1 Царе 8:27)

Бог обитава, така да се каже, в шатър, покрит със завеса (виж Пс. 104:2; срв. Ис. 66:1).

23. Князете. Бог премахва царе и довежда народите до техния край. Земните владетели заемат тронове си само докато Той им позволява (виж Пс. 75:7; Йер. 27:5; Дан. 2:21;

4:17, 25; Деяния 17:26; Римляни 13:1; вижте Допълнителна бележка върху Дан. 4). Защо да се страхуваме от царете на Вавилон, Асирия, Египет или която и да е друга сила, стига Бог да е Бог?

24. Те няма да бъдат насадени. Предполагаемите велики мъже на земята едва ли са по-добри от тревата, която повяхва, или цвета, който вехне (ст. 8). Те изчезват, когато Господ, така да се каже, духне върху тях (ст. 7).

25. Казва Светият. Характерното качество на Бога не е толкова Неговата велика мъдрост или сила, като Неговата съвършена святост. Това е тайната на Неговата мъдрост и сила. Праведността е основата на Неговия трон. В рязък контраст, божествата на езичниците – Ваал, Молох, Ишар и т.н. – са ниски създания, обожествени пороци и страсти на хората.

26. Вдигнете очите си. Ако хората само вдигнат поглед към небето, тяхна привилегия е да видят неоспорими доказателства за Създателя и Поддържащия всички неща (вижте Пс. 19:1–3; Деяния 14:17; Рим. 1:19–23). Той седи, така да се каже, над цялото звездно войнство небесно, управлявайки вселената, която е създал. Когато съзерцаваме броя на звездите, тяхното подредено разположение, тяхната слава и красота, не можем да не бъдем впечатлени от собствената си незначителност и трансцендентната сила на Бог. Всички небесни тела следват определените си пътища; всяко има своето име и място и всяко има своята роля във великото шествие на пространството.

Файлет. Тоест, „липсва“ или „липсва“.

27. Пътят ми е скрит. Мнозина в Юдея чувстваха, че Бог ги е забравил и че не се отнася с тях справедливо. Но имаше много неща, които самите те не разбираха. Седнал на Своя трон в небесата, Бог вижда всичко, знае всичко и взема всичко предвид. Той внимателно претегля всеки фактор, миналото, както и настоящето, бъдещето, както и миналото. Няма нищо, което Той да не вземе предвид, няма детайл, който да убягне от вниманието Му. Всичко, което прави, е мъдро, правилно, справедливо и добро. Кой е човек, че да чувства, че е пренебрегнат или несправедливо третиран от Бог?

28. Не знаеш ли? Вижте стих 21.

Вечният Бог. На колко години са най-старите и най-мъдрите хора в сравнение с вечен Бог? Нашият свят съществува само за миг в сравнение с вечността. Най-мъдрите от мъдрите сред хората са в най-добрия случай въплъщение на слабост и глупост в сравнение с Вечния. Никой човек не може да проумее дълбините на Божието провидение и мъдрост (Пс. 145:3; Рим. 11:33). Този, Който „изброява броя на звездите“ и Чийто „разум е безкраен“, е достатъчно добър и мил, за да задоволи всички нужди на хората (Пс. 147:3–5; виж Деяния 14:17).

29. Той дава сила. Богът, който не отслабва, дава сила на отслабналите сърца. Каквито и да са нуждите на човека, Бог е способен да ги задоволи всички (виж Пс. 104:27; 145:15). Тези, които с кротост и смирение на духа осъзнават собствените си слабости и недостатъци, са най-сигурни, че нуждите им ще бъдат задоволени (Исая 57:15; Матей 5:3–16).

б). Божието ухо винаги е настроено към вика на онези, които се чувстват неспособни да изпълнят задачите си и които желаят помощта на Небето. Именно в слабостта на човечеството Божиата сила се усъвършенства (2 Кор. 12:9). Този факт е доказан в живота на безброй хиляди хора.

30. Млади мъже. Младите мъже в разцвета на силите си се уморяват и изтощават; Дори младежите в разцвета на силите си достигат точка, отвъд която силите им се изчерпват. Много борби са загубени поради слабост на тялото или духа, дори от страна на най-мъжествените.

31. Чакайте Господа. Тоест, гледайте към Господа с искреност и смирение за мъдрост и сила и след това търпеливо очаквайте Неговото напътствие (вж. гл. 30:21; срв. 57:15).

Обновете силите им. Християнският живот е постоянен процес на получаване от Бога. и даване на Бога. Сила се изразходва в служба на Господаря (вж. Марк 5:30), но винаги има нови източници на благодат и жизненост, достъпни от Този, Който не познава умора. Този, който не продължава да получава сила от Бога, скоро ще се окаже в положение, в което не е в състояние да служи на Бога. Вижте DA 827.

Като орли. Една от най-величествените гледки на дивата природа е орел, реещ се в небето, все по-високо и по-високо, с привидно малко усилие. По подобен начин Божието дете, което черпи силата си отгоре, е способно да върви все напред и нагоре, винаги достигайки нови висоти на постижения (виж Пс. 103:5). Ден след ден е привилегия на християнина да върви от благодат към благодат и от победа към победа (виж 1 Кор. 15:57; 2 Кор. 2:14; Ед. 18; ДА 679). Сила се добавя към сила и напредъкът е постоянен. Появяват се все по-високи и по-високи цели и в крайна сметка християнинът достига „наградата на горното призвание от Бога в Христос Исус“ (Фил. 3:14).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 DA 826; PK 722

1-5 ДА 135

2 PK 729

3 XC 169; KC 190; Ев 88, 579; MM 330; 9T 96, 114

3, 4 DA 215

3-88T 9

4 FE 251; 8T 10

5 DA 103; GC 301; PK 689, 733; 6T 19

7, 8, изд. 183

8 COL 350; GC 288; MB 148; PK 187; PP 754

9 CW 93; PK 315, 696

9, 10 КОЛ. 415

9-11DA 476, 826; 6T 20

9-17TM 478

10 Ев 332; 2 C6 160, 520

10, 11 PK 697; 8T 10, 39

11 GW 211; MH 162; PP 191; WM 24

12 Ed 35; ML 336; PP 302; 4T 261

12-28 MX 431

12-318T 261

15 1T 536

15-17PK 185; 3T 194

18-29DA 282

22 1T 536

25, 26 ГК 437; ПК 3 6

25-31 8T 39

26 СТ 456; PP 115; SC 86

26-29, Изд. 115

27 TM 447

27-31PK 316

28 FE 276; PK 164

28-31TM 479

29 COL 157; MH 268; 7T 69, 87, 244

29-31MYP 142

30, 31 КОЛ. 147

31 ML 277; 7T 243; 8T 11

7

ГЛАВА 41

1 Бог увещава народа Си за милостите Си към църквата, 10 за обещанията Си, 21 и за суетата на идоите.

1. Пазете мълчание. На народите от далечни земи е заповядано да слушат мълчаливо гласът на Бога, докато Той им говори. За контекста вижте гл. 40:1.

Подновете силата им. Вижте гл. 40:31. Тук и в следващите глави Исая представя Господ като Приятел и Избавител на Израел от властта на Вавилон (виж гл. 43:14; 44:26-28; 45:1-6; 46:1, 2; 47; 48:14, 20). Вавилон, който е имал такова голямо доверие в своите идоли и се е хвалил пред Бога и пред Неговия народ, е обречен, но славно избавление ще дойде за светиите. Избавлението на Израел от вавилонския плен и завръщането им в Йерусалим е символ на избавлението на Божия народ от властта на врага в последните дни, точно преди влизането им в небесния Йерусалим (виж Откр. 18:1-4; 22:14).

2. Праведният човек. Тоест, Кир (виж гл. 44:28; 45:1), цар на Персия, който унищожил Вавилонската империя и освободил евреите (2 Лет. 36:22, 23; Ездра 1:1-4; 5:13-15; 6:3-5). Кир бил издигнат от Бог „в правда“, за да построи Неговия град и да освободи Неговите пленници (Ис. 45:13). Кир бил прототип на Христос, който също бил наречен „в правда“ (гл. 42:6) и чиято задача била „да прогласи освобождение на пленниците“ (гл. 61:1, 2). Както Кир нанесе съд над древен Вавилон, така и Христос ще нанесе съд над съвременния духовен Вавилон (Откр. 16:19; 17:1, 5; 18:2, 21). Кир е бил високо почитан в древността като човек с почитеност и смелост, и уникален сред древните ориенталски завоеватели заради високия си личен характер и справедливостта и мъдростта на своите постановления. Бог е този, който издига Своя слуга Кир и покорява народите на земята пред него (виж Ис. 44:28; 45:1-5; виж на гл. 41:4, 8).

Първата половина на гл. 41:2 гласи буквално: „Който накара да се издигне от изток, правда [или победа, или реабилитация] ще го посрещне в подножието му.“ Тук Исая описва победоносното настъпление на Кир, като един след друг враговете му се покланят в знак на покорство пред него.

3. Пътят. Кир написа нова глава в историята на Изтока. Неговите завоевания се разшириха от бреговете на Егейско море на запад до Партия, районите на река Якарт и големите степи отвъд Каспийско море на изток. Бързината и огромният обхват на неговите завоевания му дават репутацията на най-великия ориенталски монарх до неговото време. Славата му е такава, че дори днес името му е познато в целия Ориент. За разлика от завоевателите, които са го предшестваха, той е бил щедър и сравнително...

⁷ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 30:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

хуманен към враговете, които е победил. Никой генерал преди него не е бил равен на него като стратег и господар на хората.

4. Кой е извършил това? Кир ли е бил този, който се е издигнал до великия завоевател на древността, или Божията ръка е действала в големите движения, протичащи тогава на Изток? Бог е, който нарежда и разпорежда нещата на земята, както и на небето. Той е, който възлага на хората задачите, които трябва да изпълняват за Него, и който насочва Своите слуги в подходящото време да изпълняват Неговите постановления. Целите на Бога са били предопределени от самото начало и от век на век Бог призовава хората да изпълняват Неговата воля.

5. Краищата на земята. Дори отдалечените райони на земята бяха смаяни и ужасени от бързите завоевания на Кир (вижте Дан. 8:4). Свръхестествена сила сякаш го съпътстваше и насочваше в постигането на всяка негова цел.

6. Те помогнаха. В опит да спрат завоеванията на Кир, народите се консултираха заедно. Лидия беше в съюз с Египет и Вавилон срещу Кир.

7. Дърводелецът. Занаятчиите, заети с изработването на изображения, обединили усилия, като един работник насърчавал и помагал на друг в умножаването на богове, надявайки се, че ще ги избавят от ръката на Кир. Народите на земята са изобразени като търсещи своите фалшиви богове, за да осуетят движение, вдъхновено и ръководено от Господаря на небето.

8. Но ти, Израилю. За народите на земята Кир дойде като завоевател, а за Израел като избавител. Като призова Кир на служба, Бог не отхвърли Израел. Бог потвърждава призива, отправен към бащите им (Исх. 19:5, 6). За връзката между имената Израел и Яков вижте Бит. 32:28. Двете се използват взаимозаменяемо, както за Яков, така и за неговите потомци.

Моят слуга. Терминът „слуга“, евр. „евед“, е характерен за целия този раздел от Исая (гл. 40–66) и, заедно с идеята за избавление чрез Великия Избавител, съставлява неговата тема (виж върху Рут 2:20). Евед съчетава идеята за поклонение с тази за служене. Евед не само е служил на господаря си, но и, вероятно, го е почитал. По този начин терминът е означавал много повече от просто служба срещу заплата, което предполага, че предоставената услуга е външна проява на вътрешно отношение. Такава служба не е била насилствена, а е била предоставяна доброволно (виж Исх. 21:5, 6). Служението с ръка и сърдечното служение вървяха ръка за ръка. Помагачата ръка е била доказателство за любящо сърце. По подобен начин „слуга“ на Господа е този, който Го обича и Му служи – този, който Му предоставя любяща служба.

На еврейски думата „адон“ означава едновременно „господар“ и „господар“ и е допълнение към 'евед, „слуга“. Когато думата „Господ“, написана без малки главни букви, се появява в Стария завет, тя представлява еврейската дума „Адонай“, както в Пс. 8:1 (вижте том I, стр. 172).

Както е използвано в тази част от Исая, „евед понякога се отнася до Израел като „слуга“ на Господа, както тук и в гл. 41:9; 42:19; 43:10; 44:1, 2, 21; 45:4; 48:20; 49:3, 5; 54:17; 63:17; 65:8, 9, 13, 15; 66:14.

Използвана за Израел, „евед“ предполагаше заветната връзка, по силата на която Израел е имал да стане „слуга“ на Йехова (виж Исх. 19:3–9; 24:3–8). Съгласно тази заветна връзка, Израел трябваше да се покланя или да служи на Господа, подчинявайки се на всички Негови заповеди и, като Негов представител, да води всички други народи да Му служат и да Му се подчиняват (виж стр. 26–30). В

В контекста на заветните отношения, както Исая използва тук „евед израилски“, терминът е пълен със значение, което обикновено убягва на английския читател.

По-рядко Евед определя Месия като „Слуга“ на Господа за спасението на човечеството (гл. 42:1; 49:6; 50:10; 52:13; 53:11). Така, в гл. 53, Месията е представен като „страдащия Слуга“ на Йехова (виж гл. 52:13; 53:2, 11). Преди идването на Исус, еврейските тълкуватели последователно са признавали приложението на гл. 53 към Месията, но оттогава като цяло са отричали месианското ѝ значение и са излагали обяснението, че тук, както и другаде, „слугата“ обозначава или съвременен човек, или Израел като народ.

В гл. 56:6 „евед“ обозначава еврейски прозелити, т.е. езичници, обърнати в Еврейска вяра. В гл. 65:15 „евед“ може да се разбира като отнасящо се по-специално до християните, доколкото споменатите тук „служители“ на Господа трябва да бъдат наричани с „друго име“ (виж 1 Петрово 2:9, 10). Веднъж, в Ис. 44:26, „евед“ изглежда се отнася до самия пророк Исая.

9. Краищата на земята. Бог повика Авраам от Ур, за да бъде Негов представител и да бъде основател на национален Израел. Четиристотин и тридесет години след като Авраам влезе в Обетованата земя (Исх. 12:40, 41; Гал. 3:17), Израел беше призван от Египет отново, за да влезе в Обетованата земя, но сега като „царство от свещеници и свят народ“ (Исх. 19:5, 6). Тук обаче Исая вероятно говори конкретно за събирането на изгнаниците от земите, където са били разпръснати (виж Исая 11:16; 56:8; и др.).

От началниците. Буквално „от най-отдалечените му краища“.

Аз те избрах. Израел принадлежеше на Бога по право на божествен избор, за да бъде Неговите избрани представители на земята (виж стр. 26, 27). Той не ги беше отхвърлил, въпреки греховете им и въпреки разпръскването на северните племена от Асирия и изгнанието на Юда, което скоро щеше да бъде извършено от Навуходоносор. Тази мисъл Исая подчертава отново и отново (виж гл. 42:1; 43:1, 10; 44:8, 21; 45:4; 55:3, 4; 65:8, 9, 22). Обезсърчението на Израел, имплицитно заложено в гл. 40:1, 2, се дължи на страха, че Бог ги е изоставил (виж върху 4 Царе 19:30; виж също Ис. 37:31; 40:1–5, 9–11; вж. Ис. 5:1–7).

10. Не бой се. Външно имаше много неща, за които изповядващите се хора можеха да бъдат страх в дните на Исая. Северното царство, Израел, беше заличено от съществуването на асирийската военна мощ и изглеждаше, че Юдея няма да може да оцелее дълго. Хората силно се нуждаеха от послание за утеха и надежда и Исая се стремеше да ги вдъхнови със смелост и бодрост (виж гл. 40:1, 2; 41:13, 14; 43:5; 44:2).

Аз съм с теб. Обещанието, имплицитно заложено в името Емануил (виж гл. 7:14), че Бог ще бъде със Своя народ, е било отчаяно необходимо за тях по времето на Исая.

11. Засрамени и смутени. Това обещание беше впечатляващо изпълнено при унищожението на армията на Сенахирим. Който се бори срещу Божия народ, се бори срещу самия Бог. С помощта на Господа, най-слабото Негово дете е повече от равностойно на Бога или срещу Неговия народ и в крайна сметка ще погине, докато кротките и верните ще наследят земята (Пс. 37:9–11, 20, 29, 37, 38; Мат. 5:5). Вместо „погинат“, свитъкът от Мъртво море 1QIs има „изсъхва“.

12. Като нищо. Пълното унищожение ще бъде последната съдба на Божиите врагове (Пс. 37:9, 10, 20; Притчи 10:25; Авдия 16; Мал. 4:1). В свитъка от Мъртво море 1Q1s са пропуснати думите „ще ги търсиш, но няма да ги намериш“.

13. Дръж дясната си ръка. Знак на съгласие и приятелство (вижте върху Амос 3:3).

Тук това е знак за заветните отношения. Израел принадлежеше на Бога и можеше да се радва на Неговото ръководство, сила и защита.

14. Червей Якове. Бог напомня на израилтяните, че те нямат никаква стойност или сила. Без Бога те са слаб, безпомощен и незначителен народ, който трябва да бъде презиран и стъпкан (виж Йов 25:6; Пс. 22:6).

Твоят изкупител. Светият Израилев беше Изкупителят на Своя народ. Те бяха изгубени и сякаш без надежда, но Той щеше да им извърши службата на близък роднина (Левит 25:47–49; виж върху Рут 2:20). Исая често представя тази картина на Бог като Изкупител на Своя народ (Исая 35:9, 10; 43:1, 14; 44:6, 22–24; 47:4; 48:17, 20; 49:26; 52:9; 54:5). Йов също разпозна Бога като свой Изкупител (Йов 19:25).

Светият. Вижте гл. 40:25.

15. Вършетте планините. В древния Ориент шейни, снабдени с тежки шипове, са били теглени над зърното, за да вършеят пшеницата (виж Амос 1:3). Израел е бил жестоко вършеен от Асирия и Вавилон по подобен начин е трябвало да се нахвърли върху Юдея. Но в крайна сметка вършеният ще стане вършач (виж Йер. 51:2, 33; вж. 7:21, 22, 25, 27; Михей 4:13). „Планините“ представляват злите сили на земята (виж Йер. 51:25; Дан. 2:35).

16. Развейте ги. Буквално „пресейте ги“. След вършитбата плявата се пресея. от зърното. В деня на Божия съд, когато Той стане да вършее земята, нечестивите ще се окажат безполезна плява (Пс. 1:4; Дан. 2:35; Мал. 4:1; виж върху Мат. 3:12; Мат. 13:41, 42).

17. Търсете вода. Когато Божиите наказания дойдат върху нечестивите, те ще се окажат без храна и вода, но Божият народ ще бъде доволен за своите нужди (вижте гл. 33:16). Вярно е също, че духовно гладните и жадни хора на земята ще бъдат доволени (вижте Исая 55:1; Матей 5:6).

18. Воден басейн. Онези части на земята, до които благословиите на евангелието не са достигнали. Когато дойде времето, Исая често ги изобразява като сухи и безводни региони, нуждаещи се от освежаващата вода на божествената благодат (гл. 12:3; 35:6, 7; 43:19, 20; 44:3). Тук той предсказва преживяването на Израел, ако народът се върне при Господа, и чудната трансформация, която ще настъпи чрез провъзгласяването на евангелието (вж. върху Ез. 47:1–12). Христос е водата на живота за жадния свят (Йоан 4:14, 15; Йоан 7:37; виж Откр. 22:1–3; вж. Зах. 13:1). Буквално е вярно също, че този някога красив свят на много места е станал сух и неплоден.

19. Кедърът. Този стих продължава мисълта от стих 18. Региони, някога неплодни от Божията благодат, ще разцъфнат като роза. Красиви градини на праведността ще цъфтят там, където истините на Божието Слово някога са били непознати. Цялата земя ще бъде изцяло преобразена, когато чуе и приеме посланието за Христовата жертва и любов. Вижте на гл. 35:1; вж. гл. 55:12, 13.

Дърво Шита. Буквално „акация“. „Шита“ е просто транслитерация на еврейската дума *shittah*.

Маслиново дърво. Тоест „маслиновото дърво“, основният източник на масло за различни приложения в древна Палестина.

Ела. Финикийската хвойна.

Бор. Идентичността на това дърво е несигурна.

Чемширово дърво. Вероятно ливанският кипарис.

20. Ръката Господня. Усилията на човека са недостатъчни, за да преобразят този грешен свят. Ако тази зла земя трябва да бъде променена, това трябва да стане чрез влиянието на Светия Божия Дух и човекът трябва да разбере необходимостта от сътрудничество с Бога, ако иска да види по-добър свят. Бог е създал човека праведен и само Той може да го пресъздаде като праведно същество (виж 2 Кор. 5:17). Господ е, Който внушава в сърцето на човека копнеж за святост (виж Фил. 2:13). Всичко, което виждаме в този свят на мир и красота, на праведност и чистота, е резултат от действието на Божия Дух.

21. Представете своята кауза. Бог предизвиква поклонниците на лъжливи богове да представят убедителни доказателства за своята сила. Тук (ст. 21–26) способността да се предсказва бъдещето е предложена като тест за божествена сила. В този раздел от книгата си Исаия многократно посочва предсказателните пророчества като доказателство, че истинският Бог е всичко, което твърди, че е (вижте гл. 41:4; 42:9; 43:9; 44:7; 45:11, 21; 46:9, 10; 48:3–7, 16). Другото голямо доказателство за истинския Бог е Неговата творческа сила (вижте върху Ис. 40:12, 26; вж. Пс. 96:5).

22. Предишните неща. Нека идолите се борят за собственото си дело. Нека покажат какво са са направили за света. Направили ли са нещо, за да го направят по-добро място за живеене? Донесли ли са праведност, милост, справедливост или истина? Какво могат да разкрият за тайните на далечното минало? Могат ли да кажат как е възникнал светът или как е възникнал човекът?

Неща, които предстоят. Нека идолите предскажат, ако могат, естеството на предстоящите неща. Нека се опитват да отворят бъдещето, сякаш е книга. Бог може, но те не. Той знае бъдещето, както и миналото. Сатана знае нещо за това, което предстои, но това, което знае, е научил от разкритието на Бог. Също така, той може частично да предскаже курса, който ще поемат хората под негов контрол. Но само Бог може действително да предскаже бъдещето.

След като отправи предизвикателството Си към поклонниците на лъжливи богове, Господ дава поредица от стряскащи предсказания относно бъдещето. Има пророчества за Кир (гл. 44:28; 45:1), за идването на Месията, който ще даде живота Си за човека (гл. 53), за Неговото божествено поръчение (гл. 61:1–3), за даването на евангелието на света (гл. 54:1–3; 60:1–5), за смиреното на Вавилон и неговите идоли (гл. 46:1, 2; 47:1–5; 48:14), за избавлението на евреите от вавилонски плен (гл. 51:11), за възстановяването на земята до нейната едемска красота (гл. 65:19–25; 66:22, 23) и за съда на нечестивите (гл. 66:14–

16, 24). Изпълнението на тези предсказания е убедително доказателство, че Йехова е истинският Бог.

23. Прави добро или върши зло. Езичниците вярвали както в добри, така и в зли духове. И едните, и другите били почитани. Добрите духове са били почитани, вероятно, за да получат добро от тях, а злите духове са били умилостивявани, за да се предотврати гневът им.

24. Вие сте от нищо. Това е присъдата на Исаия относно идолите (виж 1 Кор. 8:4). Мъже Тези, които измислят такива богове и им се покланят, са мерзост за света. Те носят зло, а не добро, на своите близки и унижават себе си и своите близки (виж Втор. 7:25, 26).

25. От север. Вижте на стих 2. Кир е представен като идващ както от север, така и от изток. Вавилония е на изток от Юдея, но влизането от Месопотамия в Палестина винаги е било от север, близо до Каркемиш, при завоя на Ефрат. Поради тази причина Вавилон или Асирия често се споменават във връзка със севера (вижте на Йер. 1:14; 3:18; 4:6; и др.).

Ще призове ли името Ми? От 2 Лет. 36:23 и Ездра 1:2 става ясно, че до поне до известна степен Кир започнал да признава небесния Бог.

Ела... върху хоросан. Значение „стъпчи... върху хоросан“. Хоросанът се е смесвал чрез тъпчене с краката (Наум 3:14). С Божията помощ Кир успял да стъпче враговете си (Исаия 41:2; 45:1) и да завладее Изтока.

26. Кой е заявил? Вижте стихове 21–23. Исаия предсказа завоеванията на Кир, който се оказва един от най-способните и известни завоеватели в историята. Но кой от боговете на Вавилон беше предсказал идването му? Каква забележителна възможност имаше за някой известен бог от Изтока да предскаже идването на Кир, за да могат неговите поклонници да кажат: „Той е прав; неговото предугадване и божественост го доказват!“

27. Първият ще каже на Сион. Буквално „първи на Сион, ето, вижте ги“. Контекстът (ст. 26) и втората част от паралелизма на ст. 26 предполагат, че тук Бог се обръща към Сион. Езическите богове не са успели да разкрият възхода на Кир (ст. 26), но Бог го е направил, и то много преди раждането му. Всички биха могли да видят, ако искат.

28. Нямаше съветник. Нямаше никой сред всички мъдrecи и гадатели на Изток можеше да предсказва бъдещето. Никой не можеше да отговори на предизвикателството на Йехова.

29. Объркване. Евр. *tohu*, „празнота“, „безплодие“ (виж върху Бит. 1:2).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

6-то издание, 286

10 AA 86; DA 283; Ед 116; MB 152; MH 251; ML 292

10, 13 PK 316; 8T 39

13 CG 525; Ed 259; Te 105; 7T 71

14 PK 316

17 GC 629; MH 124; PP 413

17, 18 MB 31

18 6T 86

18–208T 39

ГЛАВА 42

1 Служението на Христос, благословено с кротост и постоянство. 5 Божието обещание към Него. 10 Увещание да хвалим Бога за Неговото благовестие. 17 Той изобличава хората на неверието.

1. Моят слуга. За контекста на гл. 42 вижте гл. 40:1. „Слуга“ тук е обозначение за Христос (вижте гл. 41:8). В Мат. 12:18 това пророчество е конкретно приложено към Христос. Всъщност много изрази в тази глава не могат да се отнасят за никой друг. Исус често е говорил за Себе Си като за изпратен от Отца Си, за да изпълни възложена Му мисия (Йоан 4:34; 6:38; 14:31). Относно естеството на Своето дело Той заявява, че „не е дошъл да Му служат, но да служи и да даде живота Си откуп за мнозина“.

(Мат. 20:28) и че Той беше сред Своя народ „като служител“ (Лука 22:27). Тук и в следващите глави Исаия представя най-пълната картина на Месията и Неговата земна мисия, която може да се намери където и да е в Стария завет. До голяма степен заради тези пророчества Исаия е известен като „евангелският пророк“.

Наслаждава. Вижте Матей 3:17.

Моят дух върху него. Тук Исаия ясно говори за тримата членове на Божеството: „Аз [Отецът] положих Моя дух [Светия Дух] върху него [„Слугата“, Месията]“ (Мат. 12:18). В особен смисъл Светият Дух слезе върху Христос при Неговото кръщение (виж върху Мат. 3:16; Лука 4:18; виж също Йоан 1:32, 33; Деяния 10:38).

Съд. Или „справедливост“. Христовата мисия към езичниците е важна в тази част от Исаия (виж гл. 45:22; 49:6, 7, 12, 22; 54:3, 5; 56:3–8; 60:3–5; 62:2). Че посланието

Че божествената благодат не е била само за евреите, а за всички хора, е една от изключителните истини, уникално изложени от Исая.

2. Да бъде чут по улицата. Месията трябваше да извърши могъщо дело по тих и ненатрапчив начин, без помпозност или показност.

3. Счупена тръстика. Вижте Мат. 12:20. Месията ще служи нежно на слабите, на наранените и угнетените. Той е приятел на смирения, разкаян грешник – на всеки човек, който се намира в нужда. Хора, които изглеждат на себе си и на другите почти безнадеждни, ще намерят в Него утехата, силата и смелостта, от които толкова много се нуждаят.

Пушеш лен. Тоест, ленен фитил, трептящ и готов да угасне.

4. Съд. Или „справедливост“. Въпреки трудностите, с които може да се сблъска, Месията ще упорства в постигането на целта за възстановяване на справедливия закон на вселената на тази земя.

Островите. Или „крайбрежни земи“, общоприето старозаветно обозначение за всички страни, граничещи със Средиземно море, тук еквивалентно на „езичници“.

Ще чака закона Му. В свитъка от Мъртво море 1QIs се казва: „Той ще накара хората да притежават [или наследят] закона Си.“ Еврейската торах, „закон“, включва цялата разкрита Божия воля (виж върху Пс. 19:7; Притчи 3:1). Тук Исая предвижда обръщането на езичниците (виж стр. 28–30).

5. Създаде небесата. Вижте гл. 40:12, 26, 28.

6. В праведност. Планът на спасение е средство не само за спасяване на хората от греха, но и за оправдаване на праведния характер на Бога пред цялата вселена. Вижте върху Йоан 17:4, 6.

Дръж ръката си. За начина, по който Христос беше воден ден след ден в изпълнението на плана за Своята мисия на земята, вижте Марк 3:13; Лука 2:49; вижте ДА 208, 417. Ние трябва да следваме Неговите стъпки.

Завет. Христос трябваше да бъде не само посредник на завета, но и заветът самото. Той беше негов център и същност. Той не само трябваше да донесе мир, но и да бъде „нашият мир“, за да можем ние, които някога бяхме „чуждени на заветите на обещанието“, да бъдем „приближени“ до Бога чрез Неговата скъпоценна кръв (Еф. 2:12–14; Михей 5:5).

Светлина. Вижте стр. 28, 29. Без Христос, хората лутат и се препъват в тъмнината. Но в Христос най-нещастните и помрачените имат привилегията да намерят светлината на живота (вижте Исая 49:6; Лука 2:32; Йоан 1:4–9; Деяния 13:47).

7. Да се отвори. Вижте върху Лука 4:18. Възстановяването на физическото зрение при различни случаи свидетелства, че Христос има силата да дава зрение на човешките души (Йоан 9:1–9; вж. Исая 61:1–3).

8. Моето име. За името Йехова, „Господ“, вижте том I, стр. 171–173; вижте върху Изх. 3:14, 15.

9. Предишни неща. Предсказанията, направени от Исая и други пророци в по-ранни дни, вече бяха изпълнени. Изпълнението на тези предишни пророчества придаде тежест и стойност на поразителните предсказания, които сега бяха представени на хората (вижте Йер. 28:9).

Поникни. Пророчествата са като семе. Когато Исая говореше, нямаше и най-малко доказателство, че думите му някога ще се изпълнят, но седем века по-късно тези от този пасаж са получили славено изпълнение в Христос.

10. Пейте Господу. Дни на мрак и обезсърчение бяха обзели Юдея, и предстояха по-мрачни дни, но Исая провъзгласи послание за утеха и надежда (гл. 40:1, 2). Докато хората очакваха с нетърпение славното бъдеще, те дори сега можеха да се радват, да пеят и да благодарят на Бога за Неговата чудна милост и любов.

11. Кедар. Арабско племе, произлизащо от Исмаил (Бит. 25:13; виж Ис. 21:13, 16; Езек. 27:21). Те имали черни шатри (Сл. 1:5) и отглеждали стада и камили (Ис. 60:7; Йер. 49:28, 29); Тук те са споменати заедно с „жителите на скалата“, която е Села (виж върху Ис. 16:1) или Петра (виж върху 4 Царе 14:7), като представители на далечни народи, които ще чуят посланието на Божията благодат и ще се обърнат към Него с хвала и пеене (виж стр. 28–30).

12. Островите. Тоест, крайбрежните земи, граничещи със Средиземно море (вижте на стих 4).

13. Ревност. Или „ревност“ или „ярост“. Господ е ревностен за честта и целостта на Своето име (виж стих 8).

14. Дълго време. Евр. 'olam, буквално, „за век“ (вижте Изх. 21:6). Тук, очевидно, „завинаги“ показва ограничен период от време; той има край.

Мълчи за мен. Часът на Божие отмъщение най-накрая дойде. Дълго време Господ е позволил на нечестивите да вървят по злите си пътища (виж Екл. 8:11). Сега Той ще ги потърси за сметка, сега ще извърши „чудното Си дело“ (Ис. 28:21), сега ще възнагради злите хора според делата им.

Унищожи и погълни. Буквално „жадни и се задъхваш“. Тук, с преносен език, пророкът изобразява края на божественото търпение.

15. Превърнете планините в пустош. Божественото отмъщение върху онези, които са презрели милостта, е изобразено тук с много преносен език. За буквалните конвулсии, които ще разтърсят земята, когато Христос се завърне, вижте Откр. 6:14–17; 16:17–21; вж. Ис. 24:1, 3, 5, 19–21.

16. Слепите. Тоест, тези, които са били духовно слепи (вижте на стих 7). Божественото възмездие ще сполети онези, които умишлено са отхвърлили светлината (ст. 13–15), докато онези, които са искрени, макар и помрачени, ще дойдат към светлината и ще им бъде дадена възможност да приемат благодатната милост на Бог.

Криви неща прави. Вижте на гл. 40:4.

17. Много засрамен. Когато Господ се разкрие (ст. 14) онези, които са се уповавали във лъжливи богове ще имат неопровержими доказателства за глупостта на своите пътища. Техните богове ще се окажат безсилни да им помогнат.

18. Чуйте, глухи. Вижте гл. 6:9, 10; 42:7, 16. Тези думи са отправени към твърдящите, че са Божии народ (вижте ст. 19), много от които са духовно слепи и глухи. Исаия призовава всички, които признават името Господне, но чието духовно възприятие е нарушено, да отворят ушите и очите си, за да могат да възприемат разкритата Божия воля.

19. Кой е спял, ако не слугата ми? Не е съвсем ясно дали „слугата“ тук отнася се до Месия, както може да подсказва контекстът на цялата глава (виж стих 1), или до Израел, както подсказва по-непосредственият контекст на стихове 16, 18, 20 (виж върху гл. 41:8). В книгата Исаия слепотата обикновено се отнася до духовна слепота от страна на изповядващите се за Божии хора (виж върху гл. 6:9, 10). Това е вярно за „слепия“ от гл. 42:16. Някои предполагат, че стих 19 се отнася до това, че Месията е спял за грешките на Неговите последователи (вж. 1Т 707, където думите на този текст са заимствани, за да изразят друга мисъл). Стихове 18, 20 обаче предполагат, че „слепият“ „слуга“ от стих 19 върши зло, като не вижда, и че Бог го призовава да поправи пътищата си. Следователно „слепият“ и „глухият“ „слуга“ от стих 19 вероятно обозначава Божия народ (виж Откр. 3:17–20).

20. Не забелязваш. Виж гл. 43:8; виж върху гл. 6:9, 10; 42:7, 16, 18.

21. Възвеличайте закона. Христос възвеличи „закона“, евр. тора (вижте върху Пс. 19:7; Прит. 1:1). 3:1), както чрез наставление, така и чрез пример, доказвайки, че е мъдро и справедливо. Послушанието към

Разкритата Божия воля винаги насърчава праведността, щастието и мира сред хората. В Своята Нагорна проповед Христос възвеличи закона, като приложи неговите принципи както към мотивите на сърцето, така и към външните действия (вижте върху Матей 5:17, 20, 21). Животът на Христос в съвършено спазване на всяко изискване на закона потвърди всичко, което Той прогласи относно него (Йоан 15:10; 17:4; Римляни 8:3, 4).

22. Ограбен и разграбен народ. Бог беше предупредил народа Си, че резултатът от непослушанието ще бъде горе и бедствие (Второзаконие 28:15–68) и тези предупреждения сега бяха в процес на изпълнение. Десетте племена на Израел бяха изчезнали; Юдея беше опустошена и много от хората ѝ бяха отведени в плен от Асирия, докато други трябваше да се крият в дупки и пещери. По-лоша съдба сполетя земята век по-късно с многократните нашествия на Навуходоносор.

23. Кой ще послуша? Бог беше допуснал бедноти, за да вразуми хората и да ги накара да желаят да Го слушат. Дали сега ще се вслушат в Неговите мъдри и житейски думи? Или ще последват собствения си съвет, както бащите им в минали векове?

24. Кой даде Яков? Бог беше позволил асирийското нашествие (виж гл. 8:7, 8; 10:5, 6). С упорития си отказ да се подчиняват, народът на Юда си навлече страдание. Когато те отказаха да служат на Господа, Той отдръпна защитната Си ръка от тях и позволи на врага да влезе и да опустоши земята им.

25. Не го приеха на сърце. Наказанията, които бяха сполетели народа, бяха до голяма степен напразни. Въпреки страданията си, хората не успяха да разберат ужасната природа на греха и причината за тежкото си положение. Подобна ситуация предвещава по-нататъшни проблеми. Наказанията на Сенахирим щяха да бъдат последвани от много по-сериозното наказание, което сполетя народа в дните на Навуходоносор.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 DA 74; MH 33; PK 692 1–4AA 224

1–79T 64 2, 3

MH 31 2–

4DA 261; PK 693

3 DA 294, 489; MM 121;

5T 469 4 AA 23; CD 77; DA 34, 206; Ev 301;

FE 199, 281; MH 19, 134; 6T 125 5 PK 315 5–7MH 33; 9T 139 6, 7 AA 10 6–9PK 693 7 WM 59

10–12MH 33

16 GC 346; MH 33 16,

17 PK 378 16–

219T 138 19

1T 707 21 AA

505; DA 206; Ед

76; EW 215; GC 264, 466,

503; MB 49; ML 100;

PK 224, 693; RC

66; 2T 201; 6T

352; 7T 104; 8T 197 21, 22 TM 96 23 9T 139

ГЛАВА 43

1 Господ утешава църквата с обещанията си. 8 Той призовава народа за свидетелство за всемогъществото си. 14 Той им предсказва разрушението на Вавилон, 18 и чудното си избавление на народа си. 22 Той укорява народа като непростим.

1. Но сега. За контекста вижте гл. 40:1. Заплахите и укорите от заключителните стихове на предходната глава сега са поставени в контраст с обещания за надежда.

Съдът е последван от милост; Божията любов е по-голяма от Неговия гняв. „Във всичките им страдания Той беше оскърбен“ (гл. 63:9). Въпреки прегрешенията им, Той все още ги обичаше и не желаше нищо повече от това да се върнат с цялото си сърце при Него.

Който те е създал. Вижте гл. 40:12, 26, 28. Бог е създал Израел като нация, за да бъде чест на Неговото име (ст. 7, 21). В това те досега се бяха провалили, но Бог се стреми да им внуши, че те все още са Негов народ, наречени с Неговото име и ръкоположени да бъдат Негови специални представители и свидетели сред хората (гл. 43:10; 44:8).

Не бой се. Вижте гл. 41:10.

Призова те. Вижте върху Бит. 32:28.

2. През водите. Дори когато се намираха в най-тежко положение, Божият народ имаше уверението, че Той ще бъде с тях, за да ги подкрепя и спасява. Не им беше обещана свобода от беди и страдания, а утеха и евентуално избавление. Израил е преминавал няколко пъти „през огън и през вода“, но Бог ги е спасявал (Пс. 66:12; вж. Ис. 8:7, 8). „Много са неволите на праведния, но Господ го избавя от всички тях“ (Пс. 34:19; вж. стихове 17, 18). В Писанието водата и огънят често се появяват като пречистващи средства (Чис. 8:7; Йов 23:10; вж. 2 Петрово 3:5–7).

3. Свети. Вижте гл. 40:25.

Етиопия и Сева. Вижте върху Бит. 10:6, 7. Някои предполагат, че този стих се отнася до прехвърлянето на Египет, Етиопия и Сева в ръцете на Персия в замяна на нейното освобождение на евреите от вавилонски плен. Кир издал първия указ, позволяващ на евреите да напуснат Вавилон и да възстановят Храма си (2 Лет. 36:22, 23; Ездра 1:2–4), а синът му Камбиз завладял Египет (виж Том III, стр. 326). Доминиращата мисъл тук е ценността на Израел в очите на Господа. Вижте също Езек. 29:18, 19.

4. Аз те възлюбих. Вижте Второзаконие 7:7, 8. Поради любовта Си към Израел, Бог ще направи всичко необходимо за тях. В дните на Моисей тази любов беше демонстрирана чрез избавление от фараона, а в дните на Исаия - чрез избавление от Сенахирим. Божията любов към Израел беше безпристрастна, защото Бог не „гледа лице“ (Деяния 10:34). Не националността, а характерът е това, което е важно за Бога (Деяния 10:35).

5. От изток. Тези думи се изпълниха частично при завръщането на евреите от Вавилонски плен. Те е трябвало да имат по-нататъшно изпълнение в събирането на верните от всички части на света по време на християнската ера (виж стр. 35, 36). Пълното им изпълнение ще бъде едва когато праведните бъдат събрани от четирите краища на земята по време на Христовото завръщане (Мат. 8:11; 24:31; Лука 13:29).

6. Не се въздържай. С поетичен език Исаия продължава своята картина на обръщането във вярата мъже от всички народи. В свитъка от Мъртво море 1QIs вместо „моите синове“ и „моите дъщери“ гласи „вашиите синове“ и „вашиите дъщери“.

7. Призовани с моето име. И следователно принадлежащи на Бога. Това включва както езичници, така и юдеи, защото те са „сънаследници“ (Еф. 3:6), призовани да бъдат „избран род“, за да „възвестяват превъзходствата на Този“, Който ги е призовал „от тъмнината в чудната Си светлина“ (1 Петрово 2:9). Сравнете Деяния 11:26; Яков 2:7.

8. Слепите. Вижте гл. 6:9, 10; 42:7, 18–20. Хората на земята, досега „слепи“ и „глухи“ за духовните неща, са призовани да изследват доказателствата, че Господ е истинският Бог, и да решат дали да са за или против истината (гл. 43:9).

9. Всички народи. Народите на земята са призовани да представят своите дела пред съда на вселената. Те ще имат възможност да се реабилитират, но ако не успеят, са призовани да признаят, че Господ е Бог и че Неговите пътища са истина.

Отсега нататък няма да има извинение за слепотата (виж стих 8).

10. Моите свидетели. Вижте стр. 26–29. Всички, които признават Бога (ст. 9), са упълномощени да свидетелстват за Него пред света. Бог е дал много доказателства за Своята божествена мъдрост и сила, както в Египет (Исх. 3:12–15) и на планината Кармил (3 Царе 18:36–39). По специален начин в древността евреите е трябвало да бъдат Божии свидетели. Като нация те е трябвало да бъдат живо свидетелство, че Господ е Бог. Остатъкът в Йерусалим след нашествието на Сенахирим е бил за света от онова време свидетелство за Божията любов към Неговия народ и Неговата сила да ги избави. Дори днес, макар че вече не е избраният от Бога народ, еврейският народ е поразително свидетелство, че Божието слово е истина. Църквата днес има роля, подобна на тази на Израел в древността (вижте 1 Петрово 2:9).

11. До мен. В дните на Моисей Бог спаси народа Си от властта на Египет и в дните на Исаия, от властта на Асирия. През всички векове Той ги е спасявал от властта на греха. Когато Исус дойде на света, Той дойде с изричната цел да спаси „своя народ от греховете му“ (Матей 1:21). Няма друг начин за спасение (Деяния 4:12).

12. Няма чужд бог. Тоест, няма идол (Второзаконие 32:16; Исаия 42:8; 44:10; Йеремиа 3:13). Когато Израел служеше на чужди богове, Господ не можеше да прояви силата Си в тяхна полза. Той беше предсказал, че ще въведе народа Си в Обетованата земя, ще ги спаси от ръката на враговете им и ще ги върне от вавилонския плен. Никой чужд бог не би могъл да направи тези предсказания. Във всички тези неща израилтяните бяха свидетели на Божието предуздание и вяност.

13. Кой ще го позволи? На съвременен английски език „Кой ще го спре?“ Кой от хората може да попречи на Бога? Той изпълнява собствените Си цели, независимо от хората. Когато Асирия се опита да унищожи Юдея, против Божията воля, Бог унищожи обсаждащите им сили (гл. 14:24–27; 37:33–36).

14. Вашият изкупител. Вижте стих 11.

Свети. Вижте гл. 40:25.

Изпратих до Вавилон. С това Исаия предсказва вавилонския плен век предварително. В сигурното знание за това, което предстои, Бог говори за бъдещи събития, сякаш те вече са се случили (вижте том I, стр. 27). Той е демонстрирал силата Си, като е спасил народа Си от ръцете на Сенахирим; сега Той предсказва взаимоотношенията между народа Си и Вавилон. За да не сметнат вавилонците завладяването на Юдея за доказателство за превъзходството на своите богове над Бога на Израел, Той предсказва събитието и го заявява като изпълнение на Неговата вечна цел (вижте гл. 10:5–15).

Благородници. Евр. *barîchim*. Тази дума трябва да се превежда като „бегълци“.

Чийто вик е в корабите. Значението на така преведената еврейска дума е неясно. LXX гласи „ще бъдат оковани във вериги“, а Вулгата – „в храбрите си кораби“. RSV предава цялото изречение като „викове на халдейците ще се обърнат в плач“.

15. Вашият Цар. Бог беше Цар на Израел по време на теокрацията (Изм. 15:18; Пс. 10:16; 29:10; 146:10; Ис. 44:6; Откр. 11:15). Тук са изложени Неговите изключителни качества: Неговият характер, Светият; Неговата сила, Създателят; и Неговата власт, Цар.

16. Път в морето. Алюзия към преминаването на Червено море (Изм. 14:16; Пс. 77:19). Както Бог беше показал могъщата Си сила, освобождавайки народа Си от египетско робство, така Той щеше да покаже и силата Си, освобождавайки ги от Вавилон. Същата сила е на разположение и днес, за да освободи хората от плен на греха.

17. Армията и силата. Буквално „сила, велика сила“.

Угаснала като кълчища. Тоест, „като [ленен] фитил“ (виж гл. 42:3). При Червено море египетските армии бяха угасени като пламък на фитил. Пътят на избавлението за Божия народ се превърна за армиите на фараона в път на смъртта.

18. Не помнете ли. Бог е правил велики неща за Своя народ в миналото, но това би било малко в сравнение с това, което Той щеше да направи за тях в бъдеще.

19. Реки в пустинята. Вероятно алюзия към потока, който е следвал Израел в пустиня (виж Изм. 17:6; Числа 20:8; Пс. 78:15, 16; 1 Кор. 10:4). Тук видението на пророка се пренася към великото дело, което Бог ще извърши, като донесе посланието на Своята благодат в земи, които сега са сухи и безплодни (виж върху Ез. 47:1, 8, 9; виж стр. 27–30, 35; виж също Ис. 35:6, 7; 41:18; 44:3). Преминаването през пустинята беше също толкова истинско чудо, колкото и преминаването през Червено море. Божията сила не е по-малка и днес. Както Бог отвори път към земния Ханаан, така Той ще отвори и към небесния Ханаан.

20. Полският звяр. Картината е силно фигуративна, приписвайки я на диви животни. емоциите и нагласите на хората. Целият облик на пустошта трябваше да се преобрази. Красиви градини щяха да заменят горящите пясъци; процъфтяващи пасища и плодородни полета щяха да заменят пустите земи; и дивите създания на пустинята щяха да се радват на забележителната трансформация. Тези славни резултати щяха да последват провъзгласяването на евангелието в духовно пустите райони на земята.

21. Аз създадох за себе си. Вижте Втор. 7:7, 8; вж. Езек. 16:1–14.

22. Уморен от мен. Без грижата и благословията на Бог Израел никога нямаше да стане народ (ст. 21), но хората не оцениха това, което Бог беше направил за тях (вижте Втор. 6:10–12; 8:7–18; Ис. 5:1–7; Езек. 16:15; Осия 2:5–9). Те бяха погълнати от земните неща и престанаха да се интересуват от Божиите неща.

23. Накара те да служиш. Или „те обремени“ (RSV). Сравни Исая 1:11, 12; Малахия 2:14. 2:13. Божиите изисквания не бяха тежки. Това, което Господ поиска от народа Си да прави, беше за тяхна полза, а не за Негова. Той не беше постановил ритуалния закон за Свое добро, а за тяхно, за да могат те да разберат пътя на спасението по-съвършено.

24. Направи ме да служа. Или „натовари ме“ (RSV). Тъй като човекът съгреши, Христос трябваше да напусне небето и да приеме „образ на слуга“ (Фил. 2:7). Именно нашите грехове накараха Царя на славата да стане слуга сред хората. Божиите изисквания бяха разумни и всички бяха за доброто на хората, но те не бяха склонни да изпълнят своята част.

Бог беше напълно уморен от лицемерните им преструвки по време на поклонение (Исая 1:13, 14).

25. Заличава. Исая ясно излага Христос като Спасител на човека от греха. Той е, Който прощава на хората греховете им. Божествената прошка не е просто правна сделка, която заличава от летописа греховете на миналото, а преобразяваща сила, която изкоренява греха от живота. Като заличава прегрешението, Бог преобразява грешниците в светци. По този начин Той ефективно слага край на греха. Учението за изкуплението на греха е ясно изложено както в Стария, така и в Новия завет.

Да не помниш греховете си. Сравни Исая 1:18; Михей 7:19. Тоест, след като те бъдат изповядани, изоставени и простени. Бог се отнася с разкаялия се грешник, сякаш никога не е съгрешавал (виж Езекиил 18:20, 21). Христовите думи към жената, хваната в грях, са за всички: „И аз не те осъждам; иди си и не съгрешавай вече“ (Йоан 8:11).

26. Напомни ми. Сравни Исая 1:18; Евреи 4:16. Пасажът може да бъде перифразиран: Представи пред мен праведните си дела, ако можеш, за да се оправдаеш чрез тях. Ако имаш нещо добро да кажеш в своя полза, кажи го; аз с радост ще те оправдая от греха ти, ако делата ти са такива, че ще те оправдаят.

Нека се помолим. В съвременната правна фразеология Исая изправя народа на Израел пред божествената справедливост.

27. Твоят първи баща. Тоест, Адам, бащата на човешкия род, от чието време грехът е в света.

Твоите учители. Тоест, водачите на народа.

28. Затова оскверних. Съдът беше сполетял народа на Юда заради прегрешенията им. Езичниците горчиво ги укориха, когато войските на Сенахирим обсадиха Йерусалим (гл. 36:4–20; 37:10–13).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–28ТМ 96

1 ДА 327, 479; МЛ 184; ТМ 516

1–3ДА 382

1–4МН 122; РК 723

2 РК 512

4 ДА 327

5 МХ 123

8–139Т 137

10 СТ 243; FE 214; GW 13; МYP 200; LS 209; 5Т 367; 7Т 138

10–12АА 10

12 COL 299; DA 347; Ед 308; МН 100; 6Т 444

19, 20 6Т 86

21 Изд. 174; РК 500

22 8Т 275

25 ГК 483; МХ 123; 1Т 543

25, 26 РК 723; ТМ 520

ГЛАВА 44

1 Бог утешава църквата с обещанията си. 7 Суетата на идолите, 9 и глупостта на идолоделците.

21 Той увещава да хвалим Бога за Неговото изкупление и всемогъщество.

1. Израил, когото аз избрах. Вижте гл. 43:10. След като смърти народа Си за техните грехове (гл. 43:22–28), Господ сега говори думи на утеха и насърчение. Те трябва да Го помнят като Този, Който ги е избрал и ги обича, Който им е мил и ги спасява.

2. Йесурун. Поетично име за Израел, което означава „праведният“ (вижте Втор. 32:15). Бог напомня на Израел, че ги е избрал да бъдат „свят народ“ и да се подчиняват на гласа Му (Исх. 19:5, 6).

3. Жадният. Или „жадната земя“. Първата част на стиха е символична, обяснено във втората част. Изливането на Божия Свят Дух е сравнено с

освежаващи дъждовни изливи (Йоил 2:23, 28, 29). „Жадни“ са онези, които жадуват за Бога и Неговата правда (Пс. 42:1, 2; Мат. 5:6; Йоан 4:13, 14).

4. Като върби. Хората, върху които е излят Божият Дух, ще процъфтяват като дървета край бреговете на течащи потоци (виж Пс. 1:3; Йер. 17:8; Ез. 47:12).

6. Царят на Израел. Ето някои от най-поразителните качества на Бог: Той е (1) Господ, (2) Царят на Израел, (3) Изкупителят на Израел, (4) Военачалник на небесните войнства, (5) Вечният, „първият“ и „последният“ и (6) единственият истински Бог. В стих 1:1. 9–20 Исаия противопоставя Бога на идолите.

7. И кой е като мен? Или: „Кой е като мен?“ (RSV). Бог е, Който нарежда и разпорежда делата на земята; Той е, Който знае миналото и обявява бъдещето. Той е, Който е определил Израел за праведен и вечен народ. Във всичко това се крие доказателство, че Той е истинският Бог; идолите не могат да правят това, което Той е направил (вижте гл. 41:4, 21–26).

Тъй като аз назначих. Чрез пренареждане на еврейския текст на тази и следващата клауза, В RSV се казва: „Кой е предсказал от древността идните неща?“ Няма фундаментална промяна в мисълта.

8. Не бойте се. Вижте гл. 41:10.

Няма Бог. Буквално „няма Скала“; евр. *šur*, често срещан библейски термин за Бог, обозначаващ Неговите трайни качества и Неговата сила (виж Втор. 32:4; 2 Царе 22:3; 23:3; Пс. 18:2; вж. Исаия 26:4). Израел няма от какво да се страхува, тъй като Бог е тяхна сила и защита.

9. Суета. Евр. *tohu*, „нищо“, „празнота“ (виж върху Бит. 1:2; Ис. 41:29).

Техните възхитителни неща. Тоест, неща, на които те намират удоволствие, особено неща свързано с идолопоклонството.

Техните собствени свидетели. Слепите, безчувствени идоли красноречиво свидетелстват за факта че са слепи и нищо не знаят.

14. Дъждът. Хората могат да засадят семето, от което пониква дървото, но само Бог може да го накара да расте. Без силата на Бог нямаше да има дърво, от което да се издълбае идол. 15. Да, той

прави бог. Просто въпрос на случайност е кое парче дърво се използва за гориво и което за идола!

16. Той изгаря част. Глупостта да се прави бог от нещо, което човек има силата да унищожи!

Той пече печено. В свитъка от Мъртво море 1Q1 гласи: „Той седи върху възглицата си“.

17. Избави ме. Дървото не би могло да се спаси от огъня, ако беше избрал да го изгори, вместо да му се поклони! Колко глупаво е от страна на човек, който е използвал по-голямата част от дървата си за гориво, за да оформи една от останалите пръчки в идол и да очаква тя да има силата и интелигентността да спаси живота му!

18. Те не са познали. Хората, които се покланят на изображения, имат малко знание. Глупавите им сърца са тъмни и макар че твърдят, че са мъдри, те са глупави (Римляни 1:21–23).

Затворете си очите. Вижте гл. 6:9, 10.

19. Дървото. Буквално „сухата дървесина на дърво“. Този, който се покланя на идол, просто отдава почит на парче дърво. Той говори с него и се покланя пред него, без да мисли, че би било толкова разумно да отправя молбите си към тояга или стълб на врата.

20. Той се храни с пепел. Колко глупав би бил човек да си прави храна от пепел, очаквайки храна от нея. Също толкова глупаво е да мисли, че един идол може да му донесе полза. човек.

21. Запомнете това. Бог призовава Израел да се вслуша в казаното от Него за глупостта на покланяне на идоли. Израел принадлежи на Бога; те трябва да Му служат.

22. Като гъст облак. Както слънцето и вятърът разпръскват облаците, така Бог помита прегрешенията на Неговия народ.

23. Пейте, небеса. „Небесата“ и „долните части на земята“ са фигуративни за целия свят (вижте гл. 40:22). Не само Израел, но и цялата земя трябва да се радва в познанието за Божията любов и благодат.

24. Който прави всички неща. Вижте гл. 40:12, 22, 26, 28.

Небесата. Вижте гл. 34:4; 40:22.

25. Знаци. Евр. „отот“, „знаци“, „поличби“. Това се отнася до знаменията, дадени от езическите мъдреци, за да потвърдят твърденията си. Бог ще обърка мъдростта на тези езичници и ще докаже, че думите им са неверни.

Луди. Не луди, а глупави. Когато предсказанията им се окажат неубедителни, те ще бъдат разобличени като глупаци, които са.

26. Потвърждава словото. Както Бог разкрива глупостта на лъжепророците, така Той утвърждава надеждността на истинските пророци. Техните предсказания се изпълняват (вижте върху Йеремиа 28:9).

Неговият слуга. В този случай вероятно пророк Исая (виж гл. 41:8).

Ще бъдеш населен. Век и повече преди Йерусалим да бъде превзет от Навуходоносор и жителите му да бъдат отведени в плен, Бог предсказал неговото възстановяване. Това е изключително забележително предсказание, в ярък контраст с пророчеството относно град Вавилон, че в крайна сметка той ще бъде напълно опустошен като Содом и Гомор и никога повече няма да бъде населен (виж гл. 13:19, 20).

27. Дълбочината. Евр. *šulāh*, „[океанска или речна] дълбочина“. Това е единствената употреба на думата в Стария завет. Това предсказание се изпълни, когато Кир отклони водите на Ефрат от течението им, за да могат войниците му да влязат във Вавилон. Йеремиа направи подобни предсказания относно падането на Вавилон, сравнявайки го с пресъхването на река Ефрат (вж. върху Йер. 50:38; 51:36; вж. Откр. 16:12).

28. Кир. Това е забележително пророчество, тъй като споменава Кир по име, век и половина преди неговото раждане, и предсказва забележителната роля, която той е трябвало да изиграе в освобождението на евреите (за подобно предварително пророчество, дадено относно реформата на Йосия, вижте 1 Царе 13:2). Кир сигурно е бил силно изумен, когато е научил, че еврейско пророчество го е назовало, е описало превземането на Вавилон от негова страна и е предсказвало политиката му спрямо пленените евреи, век и половина преди раждането му (вижте РК 557).

Пастир мой. Като покори Вавилон и освободи евреите, Кир направи за буквалния Израел това, което Христос ще извърши за всички Свои избраници, като покори мистичния Вавилон и освободи Своя народ от неговото владичество (Откр. 18:2–4, 20; Откр. 19:1, 2).

Ще бъдеш построен. Скоро след превземането на Вавилон, Кир издал декрет, който позволил на пленените евреи да се върнат в родината си и да възстановят Храма (2 Лет. 36:22, 23; вижте върху Ездра 1:1–4).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2,3 МХ 124

3 DA 47; PP 413; SC 95; 5T 729

4, 5 РК 371

20 PK 376

21, 22 PK 321

21-23TM 480

22 COL 204, 205; CT 242; MH 123; PK 320; SC 53

23 MX 33

24 PK 315

28 PK 552

ГЛАВА 45

1 Бог призовава Кир заради църквата Си. 5 Чрез всемогъществото Си Той предизвиква послушание.
20 Той обвинява идолите на суета със спасителната си сила.

1. Към помазанника си, към Кир. Мисълта от гл. 44 продължава без прекъсване (виж гл. 44:28). Титлата „помазан“, евр. машиах (Месия), е била прилагана от евреите както към първосвещеника (Изм. 30:30), така и към царя (1 Царе 24:6). Вижте върху Пс. 2:2. Христос (Гр. Христос, „помазан“), е бил помазан от Светия Дух за Неговото дело в полза на падналия човек (Исаия 61:1; Лука 4:18; Деяния 10:38; вижте върху Матей 1:1). Древните писатели говорят за Кир като за човек с изключително благородство и праведен характер.

Портите. Гръцкият историк Херодот разказва, че в нощта на превземането на Вавилон от Кир градските порти по поречието на Ефрат не са били затворени. Провеждал се е фестивал и на хората е било позволено да преминават реката по желание.

2. Криви места, прави. В LXX и свитъка от Мъртво море 1QI се казва „изравнява планините“. Вижте гл. 40:3, 4. Господ щеше да подготви пътя за Кир, за да извърши делото Си. Езикът на стиха е преносен.

3. Съкровищата. Кир се сдобил с огромни съкровища, когато превзел Сардис в Мала Азия, столицата на Крез, изключително богатия цар на Лидия, и отново, когато превзел Вавилон. В успеха си Кир щял да разпознае ръката на Господа.

4. За Яков. Божията воля беше евреите да се върнат в земята си след 70 години, но Вавилон очевидно не желал да ги освободи. Затова Бог издигна персите и направи Кир Свой избран инструмент за освобождението на евреите.

5. Няма друг. Кир е живял в земя, където малцина, ако изобщо някой, са признавали Господа. Но Бог е предопределил хода на събитията така, че Кир да има възможност да Го разпознае като Върховен Владелец и като Този, който му е възложил мисията (вижте Ездра 1:2).

6. За да знаят. Чрез влиянието на Кир мъжете навсякъде щяха да чуят на Господа, Който го беше назначил.

7. Аз създавам светлината. Приблизително по времето на Кир, или скоро след това, зороастризмът се превръща в религия на Персия. Неговото велико божество е Ахура-Мазда, богът на светлината и живота, който е в постоянен конфликт със злите войнства на тъмнината под ръководството на Ариман. Бог е дал на Кир, а чрез него и на света, да разбере, че Той е Създателят на света, истинският Бог на светлината.

Мир. В свитъка от Мъртво море 1Q1 гласи „добър“.

Зло. Евр. ра', което може да означава или морално зло, извиращо отвътре, или проблем което идва върху някого отвън. Тук е използвано в последния смисъл (виж Исаия 47:11; Амос 3:6). Бог е авторът на „светлината“ и „мира“. Той допуска „злото“, независимо дали е морално или материално, за да могат хората и ангелите да станат свидетели на резултата от отклонението от вечното

принципи на правото (виж върху Дан. 4:17). В Писанието Бог често е представян като причиняващ това, което не предотвратява (виж върху 2 Лет. 18:18).

8. Падащо меню. В свитъка от Мъртво море 1Q1s пише „разкъсан на парчета“.

Излейте правда. Исаия изобразява правдата, слизаща от небето като лек дъжд, носещ живот и освежаване на неплодната земя (виж Пс. 72:6; Осия 6:3; Йоил 2:23).

Нека се отвори земята. В свитъка от Мъртво море 1Q1 гласи за това и следващото изречение „онзи, който казва на земята: Процъфтявай със спасение“. В този свитък липсва „заедно; Аз, Господ, я създадох“.

9. Бори се със своя Създател. Контекстът ясно отправя това предупреждение към Кир. Бог го е призовал да изпълни конкретна задача и тя може да му бъде добре само ако сътрудничи с божествения план.

Ще каже ли глината? В свитъка от Мъртво море 1Q1 гласи: „Горко на онзи, който казва“ и т.н.

Или твоята работа, Той няма ръце. Буквално, „или твоята работа няма ръце към нея?“ Кир, тук представен от парче керамика, не е трябвало да се оплаква от ролята, която Бог му е отредил. Бог го е издигнал за определена цел и ако не беше напътствието на Бог, той никога нямаше да стане великият водач, който беше. Доколкото Бог го е направил това, което е, за определена цел, Кир е бил длъжен да изпълни определената му мисия.

10. Какво раждаш? Кир не е трябвало да се негодува или да се бунтува срещу отредената му роля. Интересно е да си представим реакцията на Кир на дадения тук съвет, ако тези думи на Исаия му бъдат прочетени от Даниил (виж РК 557).

11. Попитай ме за бъдещето. Таргумите имат това като въпрос: „Ще попиташ ли?“ и т.н. Чужденец няма право да се меси в начина, по който човек управлява домакинството си, и по същия начин е неуместно Кир да поставя под въпрос отношенията на Бог с Неговия народ Израел. Той не е задължен да дава на хората отчет за причините за делата Си. Това, което Той прави, е за тяхно добро и това е всичко, което трябва да знаят.

Заповядайте ми. Последната част на стиха трябва да бъде под формата на въпрос: „Ще „Ти ми заповядваш относно делото на ръцете Си?“ В противен случай, стих 11 противоречи на твърденията от стихове 9, 10. Кир е трябвало да приеме указанията, които Бог му е дал, а не да се опитва да изпълнява собствените си желания, когато те са в противоречие с божествената воля. За принципите, включени в Божиите отношения с Кир, вижте Изх. 9:16; Дан. 4:17.

12. Създаде човека върху него. Бог създаде както света, така и неговите обитатели и трябва са имали благотворна цел за това. Кир може да не разбира божествените цели, но това не е извинение за неизпълнението на отредената му роля (виж стих 13).

Разпростря небесата. Тоест, атмосферните небеса. Вижте гл. 40:12.

13. Аз го въздигнах. Тоест, Кир (виж гл. 44:28; 45:1). Досега (в ст. 1–12) Бог се е обръщал директно към Кир, във второ лице. Сега, когато се обръща към собствения Си народ за Своята цел при завръщането им в Юдея, Той говори за Кир в трето лице.

Пуснете пленниците ми. Това е целта, за която Кир беше въздигнат от Бога (вижте върху Ездра 1:1–4).

14. Трудът на Египет. Тоест, продуктите на труда, богатството. Бог сега се обръща към собствения Си народ, в очакване на завръщането им от плен (вижте стих 13). Както стихове 1–12 очертават Божията воля за Кир, така и стихове 13–25 представляват изявление за Божията цел за възстановяването на евреите в родината им.

Ела при теб. Евреите не само трябваше да бъдат върнати в собствената си земя; те трябваше да станат велик народ, почитан от всички останали народи на земята. За ролята на Израел след завръщането му от вавилонския плен вижте стр. 29–32; вижте също Пс. 68:31; 72:10; Исаия 60:1–11.

15. Който се крие. Въпреки че пътищата Божии не винаги са очевидни за хората — Понякога може да изглежда, че Той се крие от тях – в определеното време Той ще се прояви с милост и благословия.

17. Израел ще бъде спасен. Божията цел беше, след завръщането от Вавилон, Израел трябва да бъде лоялен към Него, като по този начин направи възможно изпълнението на всички славни обещания от древността (виж стр. 29–32). С течение на времето обаче Израел отново изостави Господа, загуби Неговата благословия и беше заменен в божествения план от християнската църква (виж стр. 35, 36). Съответно, всички обещания, дадени на буквалния Израел, принадлежат на църквата. И така, Павел заявява: „Целият Израел ще се спаси“ и определя Израел като църквата (вижте Рим. 11:26).

Свят без край. Тоест, „завинаги и завинаги“.

18. Да бъде населявана. Вижте стих 12. Земята не е създадена „напразно“ (евр. тоху; вижте (в Бит. 1:2). Той е бил предназначен да бъде дом на човека. Независимо каква може да е целта на врага и каква разруха може да постигне чрез греха, първоначалният Божии план най-накрая ще бъде осъществен. Сътворението е било целенасочено действие, а не просто самоцел. Грехът е отложил осъществяването на тази цел, но макар и отложено за известно време, то в крайна сметка ще бъде постигнато. Безкрайните Божии цели не познават бързана и забавяне (вижте ДА 32).

19. Казах, че не. Не само сътворението беше целенасочен акт (вижте стих 18); Божият избор на Израел също беше такъв. Като Бог издигна Кир, не просто за да може той да стане велик владетел, но и за да може да играе роля в божествения план, така Бог беше издигнал Израел – и сега ги освобождаваше от плен – за да може вечната Му цел да бъде осъществена чрез тях (вижте Изх. 9:16; Дан. 4:17).

20. Избягали от народите. Евреите, освободени от Кир, за да се върнат по домовете си, трябвало да се съберат и да благодарят на Бога за избавлението, признавайки доказателствата за Неговата любов и Неговата сила. Те трябвало да признаят и глупостта на идолопоклонството. Историята разкрива факта, че вавилонският плен ефективно излекува евреите от идолопоклонство, въпреки че само сравнително малък брой от тях се върнаха в Палестина.

21. Кажете ми. Това предизвикателство е отправено към онези, които се покланят на идоли. Нека, ако те могат, да представят убедителни доказателства за своята божественост (вижте гл. 41:22, 23; 43:9; 44:7).

Справедлив Бог и Спасител. Справедливостта и милостта са принципите, които определят всички Божии отношения с хората. Сатана обвини, че тези качества са несъвместими и че Бог не е милостив към Своите създания в упражняването на божествена справедливост, нито е справедлив в упражняването на милостта Си. Планът на спасение е замислен, за да докаже, че това обвинение е невярно. (вижте върху Пс. 85:10).

22. Обърнете се към мен. Вижте Исаия 56:7; вж. Числа 21:9; Йоан 3:14.

Няма друг. Вижте върху Деяния 4:12; вж. Йоан 6:68.

23. Всяко коляно ще се поклони. Всички в крайна сметка ще признаят Божията справедливост и милост. (вижте върху стих 21). За изпълнението на тези думи вижте върху Рим. 14:11; Фил. 2:10, 11; Откр. 5:13; вж. Откр. 15:3; 19:1–6.

24. В Господа. Никой човек не може да бъде праведен без Христос, защото от самите нас нямаме праведност (Исаия 64:6; Римляни 7:18). За да имаме праведен характер, ние сме изцяло и напълно зависими от Него (вижте Римляни 8:1–4; Галатяни 2:20).

25. Да бъдеш оправдан. Да бъдеш оправдан означава да бъдеш оправдан или обявен за невинен (вж. (в Рим. 5:1). Христос умря, за да ни направи възможно това преживяване.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–25СТ 455
1–3РК 551
4–6РК 557
5 Ed 174; MB 121; PK 502; 5T 754
7 PK 315
7–12МН 414
8 МБ 21
12 PK 315
13 PK 552, 557
17 МБ 152; ПК 732
18 ГК 437, 674; ПП 67
19 ТМ 520
21–25ТМ 480
22 DA 283; FE 441; MB 152; МН 124; PK 375; ТМ 520; 5T 634
23 ГК 670
24 PK 175
24, 25 МБ 9

ГЛАВА 46

1 Вавилонските идоли не можаха да се спасят сами. 3 Бог спасява народа си докрай. 5

Идолите не са сравними с Бога по сила, 12 или настояще спасение.

1. Бел се покланя. В гл. 40:19, 20; 41:23, 24; 44:9–20; 45:16 Исаия посочва глупостта на почитането на идоли; тук той говори конкретно за боговете на Вавилон. Бел, което означава „господар“, е титлата, прилагана към Мардук, бога-покровител на Вавилон (Йер. 50:2; 51:44). По време на годишните новогодишни празненства вавилонските царе „взеха ръцете на Мардук“ и получиха потвърждение за царската власт за следващата година. Същата практика е следвана от асирийските царе, когато стават владетели на Вавилон (вижте том II, стр. 61). Името Бел се появява в имената Валтасар (Дан. 1:7) и Валтасар (Дан. 5:1).

Небо. Или Набу, вавилонският бог на знанието и литературата. Неговото място за поклонение бил в Борсипа, близо до Вавилон. Той достигнал позиция, втора след Мардук, и бил смятан за негов син. Набу отдал почит на баща си, като посещавал ежегодно Вавилон по време на празненството на Нова година (виж по-долу). В замяна Мардук придружил Набу част от пътя обратно до Борсипа. Името Набу се появява в имената Навуходоносор (виж Дан. 1:1) и Набопаласар.

Върху зверовете. По време на гореспоменатите пътувания Бел и Небо са били носени от хора или на гърбовете на животни. За разлика от тях, Богът на Израел е носил и избавял Своя народ (ст. 3). Докато Бел и Небо са се нуждаели от помощта на своите последователи, истинският Бог е бил помощник на онези, които са Му се покланяли.

2. Отишъл в плен. Когато Сенахирим разрушил град Вавилон през 689 г. пр.н.е., той отнесъл статуята на Мардук в Ашур като част от военната плячка (виж том II, стр. 64, 65). Там този идол останал до царуването на Ашурбанипал, когато бил върнат във Вавилон. Исаия графично изобразява пълната безпомощност на най-великия от вавилонски богове.

3. Носен от мен. Вижте върху Исая 46:1; вж. Втор. 1:31; Исая 63:9.

4. Дори до старостта ви. Господ никога няма да спре да се грижи за Своите. Стига животът е траен. Той ще бди над тях, както любящи родители бдят над децата си.

5. На кого ще ме уподобите? Исая многократно задава този въпрос (вижте гл. 40:18, 25).

6. Той го прави бог. Вижте гл. 40:19, 20; 41:7 вж. гл. 44:9–17. Когато хората знаят Бог и въпреки това отказват да Го почитат, глупавите им сърца се помрачават и „твърдейки, че са мъдри“, те стават глупави.

7. Те го носят. Вижте стих 1.

Не е отговор. Вижте на гл. 44:9; вижте Пс. 115:5. Дървото или златото, когато са оформени във формата на идол, са все още само неодушевен материал, неспособен да чуе вика на човешка душа. В часове на отчаяна нужда хората търсят Бог, Който може да чуе вика на сърцата им и Който може да задоволи нуждите им (вижте Пс. 107:9). Идолите оставят само болезнена празнота в душите на хората, които им се покланят.

8. Запомнете това. От най-ранни времена Бог предупреждаваше Израел за злините на прегрешенията (Второзаконие 28:14–68; 32:37–41), но те не обърнаха внимание (Исая 6:9, 10). Сега Исая повторил същото послание (гл. 1:2, 4, 5, 21–23; 43:27; 58:1; 59:13) с надеждата да спаси народа от бедствие.

Относно опасността от забравяне на Бога вижте Втор. 6:12; 8:11; Рим. 1:21–23; вижте върху Изх. 20:8. „Няма от какво да се страхуваме за бъдещето, освен ако не забравим пътя, по който Господ ни е водил, и Неговото учение в миналото ни“ (LS 196).

10. Обявяване на края. Вижте върху гл. 41:4, 22; вж. гл. 44:7; 45:21.

Съветът ми ще остане в сила. Исая многократно излага този аргумент за върховната власт и сила на Бог (виж върху гл. 14:24; срв. гл. 14:26, 27; 43:13). Историята не е просто въпрос на случайност (виж върху Дан. 4:17). Бог има цел за света и тази цел ще се осъществи (виж върху Ис. 45:18, 19).

11. Ненаситна птица от изток. Този израз е преносен за Кир (виж гл. 1). 41:2; 44:28; 45:1). Кир беше „пастир“ за разпръснатото стадо на Израел, но ненаситна хищна птица за Вавилон, врага на Божия народ.

12. Вие, смели сърца. Буквално „силни по сърце“ (вижте Изх. 4:21). Изповядващите се за Божии народ се бяха показали като твърдоглави и своенравни. Те не слушаха нито Бога, нито разума. Инакът е заклет враг на правдата, докато кротостта е сродна на благочестието (вижте Мат. 5:5).

13. Приближете Моята правда. Тоест, Бог един ден ще избави народа Си от Вавилон чрез Кир (гл. 45:13). Избавлението от Вавилон е символ на по-голямото избавление от греха, постигнато чрез Христос.

Не се бави. Вавилонският плен е трябвало да продължи 70 години (Йеремия 25:11, 12; 29:10), в края на който евреите трябвало да се върнат в родината си по указ на Кир (2 Лет. 36:21–23; Ездра 1:1–4). Към края на 70-те години Господ разкрил на Даниил пророчеството за възстановяването и идването на Месията (Дан. 9:2, 24, 25). Пророците често споменават идването на Месията като кулминацията на делото на възстановяване, започнало с завръщането от плен (виж Зах. 6:11–13; и др.). Ако Израел се беше доказал верен, историята на плана на спасението скоро щеше да достигне своя грандиозен връх (виж стр. 29, 30).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

9 ML 293

9, 10 ГК 344; 5С 698

10 ГК 393; МБ 100; ML 10; 7Т 298

13 РК 696

ГЛАВА 47

1 Божият съд над Вавилон и Халдея, 6 заради тяхната безмилостност, 7 гордост, 10 и прекалена дързост, 11 ще бъде неустоим.

1. Дева дъщеря. Сравнете „дева, дъщеря на Сион“ (Исая 37:22), „на Египет“ (Йеремия 46:11). За разлика от това, Вавилон бил блудница (вж. Откр. 17:1, 5). Проститутките, свързани с древните ориенталски храмове, често били наричани „свещени девици“, но те не били нито девствени, нито святи. Вавилон се хвалел с религията си, която външно изглеждала като нещо славно и красиво, но отвътре била мерзост. Сравнете Откр. 17:4. Тук пророкът разкрива „девствената дъщеря“ и разкрива нейния срам. Вместо да седи на трон, тя трябва да заеме мястото си, където ѝ е мястото – в земния прах, символ на скръб и запустение (вж. Исая 3:26).

Внимателните читатели на книгата Откровение са забелязали голямото сходство между голяма част от символиката му и езикът на някои пасажии в книгите на Исая, Еремия, Езекиил и Даниил. Очевидно е, че Йоан, воден от вдъхновение, е заимствал обширно от езика на древните пророци, за да представи бъдещите преживявания на църквата с термини, които биха били познати и смислени за внимателния читател на Стария завет. Потисничеството от страна на буквалния Вавилон и последвалото му опустошение предоставиха на Йоан картинно описание на потисничеството на Божия народ на остатъка от мистичен Вавилон и на евентуалното му опустошение. Символизмът и езикът на книгата Откровение стават по-ясни и смислени, когато се изучават в светлината на това, което древните пророци са писали относно събитията от тяхната епоха. Различни аспекти на наказанието на буквалния Вавилон, както е посочено в Исая 47, са ценни във връзка с изучаването на наказанието на мистичен Вавилон, представено в Откровение 16 до 19. Обърнете внимание на следното:

Исая 47	Откровение 16 до 19
1. „Седи в прахта“ (ст. 1).	1. „Хвърлете прах върху главите им“ (18:19).
2. „Наречен нежен и крехък“ (ст. 1).	2. „Живях вкусно“ (18:7).
1). „Отдадени на удоволствия... живеят безгрижно“ (ст. 8).	„Неща, които бяха изящни и красиви“ (18:14).
3. „Вземете воденичните камъни“ (ст. 2).	3. „Вдигна камък, подобен на голям воденичен камък“ (18:21).
4. „Ще отмъстя“ (ст. 3).	4. „Великият Вавилон дойде в памет пред Бога, за да му даде чашата с виното на яростта на гнева Си“ (16:19). „Възнагради я, както тя те възнагради“ (18:6). „Силен е Господ Бог, Който я съди“ (18:8). „Той осъди голямата блудница“ (19:2).
5. „Госпожата на царствата“ (ст. 5).	5. „Онзи велик град, който царува над земните царе“ (17:18).
„Ще бъде жена завинаги“ (ст. 7). „Аз съм, и няма друг до мен; няма да седя като вдовица, нито ще зная как ще ме напусне“ (ст. 8).	„Седя като царица, не съм вдовица и няма да видя скръб“ (18:7).
6. „Ти им показва, че не... много милост. . . тежко положи твоята	6. „Видях жената опияна от кръвта на светиите“ (17:6). „В нея се намери кръвта на пророци и на светци и на всички, които

иго" (ст. 6).	бяха убити на земята" (18:24).
7. „В един миг, в един ден" (ст. 9).	7. „В един ден... в един час" (18:8, 10, 17, 19).
8. „Множеството на твоите чародейства" (ст. 9).	8. „Виното на яростта на нейното блудство" (18:3).
9. „Затова ще те споleti зло... което няма да можеш да отстраниш; и внезапно ще те споleti опустошение" (ст. 11).	„Чрез твоите чародейства бяха измамени всички народи" (18:23).
	9. „Направете я пуста и гола... изяжте плътта ѝ" (17:16).
	„Нейните бедствия" (18:4, 8).
	В чашата, която е напълнила двойно... мъка и скръб ѝ дават... смърт, жалеене и глад" (18:6-8).
10. „Пламъкът" (ст. 14).	10. „Изгори с огън" нея (17:16).
	„Тя ще бъде напълно изгорена с огън" (18:8).
	„Димът от нейното изгаряне" (18:9).
11. „Твоите търговци" (ст. 15).	11. „Търговците... се обогатиха от нея" (18:15).
	„Твоите търговци бяха големците на земята" (18:23).

Вижте също Исаия 13; 14; 23; Йеремиа 25:12; 50:1; Езекиил 26:13.

2. Мелене на брашно. Вавилон се е възприемал като дама (Ис. 47:7; вж. Откр. 18:7), но Тя трябвало да стане робиня (вж. Изх. 11:5; Йов 31:10). Украшенията и пищността, с които се е кичела, щяли да бъдат свалени и безформените черти на робиня, деформирани от години на изтощителен труд, щяли да бъдат разкрити пред всички.

Разкрийте кичурите си. По-скоро „разкрийте завесата", тоест, махнете я.

Оголи крака. Буквално „съблечи полата". Асирийските картини изобразяват пленници по този начин жени.

Минете. Картината е на група изоставени роби, съблечени от дрехите си, преминавайки боси и голи през поток по пътя към земята на техния плен.

3. Няма да те срещна като човек. Значението на това изречение не е ясно. Промяната на една буква в еврейския език би дала тълкуване „Няма да пусна човек", тоест на онези, които са изобразени като отиващи в плен. Бог няма да покаже милост към никой вавилонец (виж Йер. 50:3, 13, 14, 25, 29, 31, 40; 51:6, 22–24, 62).

5. Седи мълчаливо. Вместо веселие и радост ще настъпи тишина на пустота и смърт (виж Йер. 50:12, 13, 39; 51:26, 29, 43, 62).

Господарката на царствата. Вижте Исаия 47:7; Откровение 18:7.

6. Бях разгневен. Относно минало време, отнасящо се до бъдещия плен, вижте том I, стр. 27. Бог позволи на Вавилон да извърши съд срещу грешния народ на Юдея (виж Йеремиа. 5:15; Авак. 1:6), но не одобри жестокостите, които Вавилон им нанесе. Заради безсърдечие и алчността му Бог щеше да унищожи Вавилон, разрушителят (Ер. 50:10, 11; 51:25). Бог постъпи с Асирия по подобен начин (Исаия 10:5–15).

7. Вечна дама. С самохвалство Вавилон си мислел, че винаги ще бъде главният град и господарка на света. Рим по подобен начин се смятал за „вечния град". В последните дни мистичният Вавилон също ще се смята за царица, предопределена „да не вижда скръб" (Откр. 18:7).

Спомнете си последния край. В часа на своя просперитет и слава Вавилон не успя да обмисли резултата от злото си поведение и арогантната си гордост. Щастливи са онези днес, които помнят, че „каквото посее човек, това ще и пожъне" (Гал. 6:7) и че пътищата на злото са „пътища към смъртта" (Притчи 14:12).

8. Небрежно. Или „неподозиращо", или „с [фалшиво чувство за] сигурност".

Никой друг освен мен. Това твърдение принадлежи само на Бога (Второзаконие 4:35, 39; Исаия 44:8; 45:5), но Вавилон скоро гордо щеше да си го присвои. Ниневия се беше похвалила със същото (Софония 2:15).

Не седи като вдовица. Сравни Откр. 18:7.

9. В тяхното съвършенство. Или „изобилно“ или „в пълна мярка“.

Твоите магии. Мистичните изкуства на Вавилон не биха го спасили в часа на неговата гибел. В последната нощ от историята на Вавилон астролозите и врачките били извикани пред Валтасар, но те не могли дори да прочетат ръкописа на стената, да не говорим за спасяването на града от съдбата му (Дан. 5:7, 26–31). Чрез магия мистичният Вавилон успява да заблуди и примамва народите на земята (Откр. 18:23). Чрез практикуването на окултна магия вавилонските магьосници твърждали, че са във връзка с боговете, но когато твърденията им били подложени на изпитание, те могли само да направят срамното признание, че не притежават такава сила (Дан. 2:2, 11).

10. Твоята мъдрост. Вижте Дан. 1:4.

Изврати те. Сравни Езекиил 28:15–17.

Никой друг. Вижте стих 8.

11. Не се знае откъде се издига. Това може да се преведе и като „[срещу което] няма да знаете никакви талисмани“. Бог предсказва падането на Вавилон век и половина по-рано, всъщност преди да се издигне Нововавилонската империя, но всички мъдреци на Вавилон бяха изненадани, когато този час удари (Дан. 5:4–9; вж. Мат. 24:39). Срещу небесния декрет и мощта на Кир вавилонските магьосници нямаха талисмани.

12. Ако е така. Буквално „може би“.

Способен да печели. По-точно, „способен да устои“, „способен да издържи“. Думите на Исаия не са без капка ирония. Знаейки, че Вавилон ще се вкопчи в магьосничеството си въпреки всяко предупреждение, Исаия предлага, с очевидна ирония, тя да продължи в безумието си – може би нейната магия все пак ще се окаже успешна! Сравнете Осия 4:17.

13. Астролози. Буквално „разделители на небесата“. Астрологията, макар и все още не добре... развит, е бил важен в древен Вавилон. Небесата са били внимателно изучавани за предзнаменования на предстоящи събития. Но трудът на вавилонските звездобройци е бил напразен. Исаия предизвиква вавилонските мъдреци да продължат да практикуват окултни изкуства и сами да открият каква полза може да им донесе това в часа на съдбата, предсказан от Господ.

Месечни прогнози. Буквално „тези, които карат да се знаят [времената на] новолунията“, клон на древната наука астрономия.

14. Огънят ще ги изгори. Не буквален огън, тъй като персите тогава не са разрушили Вавилон (за постепенното му разрушение вижте гл. 13:19, 20). Тези съветници биха били безполезни за онези, които разчитат на тях за сигурност – толкова безполезни срещу пламъците на войната, колкото слама, погълната от огъня.

15. Твоите търговци. Вавилон беше „земя на търговия“ и „град на търговци“ (Езекиил 1:2). 17:4). Мистичният Вавилон е тясно свързан и с „земните търговци“ (Откр. 18:11–19). Големият интерес на древен Вавилон е бил към материалните неща и финансовата изгода. Незаконното използване на материални благословения винаги се оказва проклетие за онези, които ги натрупват (виж Втор. 8:10–18; Осия 2:5–9; Лука 12:13–21; виж стр. 32, 33).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–15PK 533, 534

1–5 Изд. 176

ГЛАВА 48

1 Бог, за да убеди хората в тяхното предварително известно упоритост, разкри своите пророчества. 9 Той ги спасява заради самия Себе Си. 12 Той ги увещава към послушание, поради Своята сила и провидение. 16 Той оплаква тяхната изостаналост. 20 Той мощно избавя Своите от Вавилон.

1. Чуйте това. Исаия се обръща към лицемерите в Израел, към онези, които твърдят, че служат Бог, но всъщност правят каквото им е угодно (вижте Матей 6:2).

Водите на Юда. Таргумите гласят „семеето на Юда“.

Споменете. Буквално „причина да запомните“.

2. Светият град. Тези отстъпници твърдят, че са граждани на Сион, но са такива само на име (вижте Исаия 29:13; Йеремиа 7:4, 9–11; Михей 3:11; Матей 3:9; 15:8; Йоан 8:33, 39; Рим.

4:1, 2; 9:6). Те търсят ползите, които произтичат от лоялността към Бога, но не желаят да платят цената на послушанието (вижте върху Матей 7:21–27). Те искат всички привилегии на ученичеството, но отказват да поемат неговите отговорности.

3. Аз заявих. Вижте гл. 41:4, 23; 42:9. Не езичниците, а неверниците.

Юдейският народ сега е призван да разпознае Божието предумисление.

Внезапно. Или неочаквано. Бог беше предсказал тези събития, но за неверните лицемери случилото се дойде като пълна изненада (вижте Матей 24:39). За подобен съвет към онези, които очакват идването на Господа, вижте 1 Солунци 5:1–8.

4. Упорити. Когато Бог призова Израел, Той вече знаеше какви ще бъдат те. Предупрежденията срещу прегрешението бяха дадени, защото Господ знаеше опасностите, пред които са изправени, и колко лесно ще бъде за тях да паднат в изкушение (виж Втор. 9:6; срв. Изх. 4:21).

5. Моят идол. Израел едва беше напуснал Египет, когато приписа избавлението си на идол (Изх. 32:4). По време на пленничеството през 586 г. пр.н.е. Йеремиа също укоряваше Израел за закоравялостта на сърцето им (Ер. 44).

6. Чул си. Това, което Господ е предсказал, се сбъдна, и те видяха го със собствените си очи. Няма ли откровено да признаят Неговото предумисление?

Нови неща. Сега Господ разкрива допълнителна информация за събития, които тепърва ще се случат. Нито мъжете, нито техните идоли биха могли да си припишат заслугата за предвиждането на тези неща.

8. Много коварно. Вижте стих 1. Бог добре познаваше покварения характер на израилтяните. Той знаеше, че те не искат да вярват и че докрай ще се оправдаят в бунта си. Съответно, сега Той представя най-необичаен набор от предсказания, включително предстоящия им плен, мисията на Кир, век и половина преди неговото време, избавлението от Вавилон и други събития, кулминиращи в идването на Месията.

Престъпник. Или „бунтовник“ (Второзаконие 29:4; 31:27).

9. Заради Моето име. Поради своята поквара (вижте стихове 1, 2) народът на Юда не заслужаваше по-нататъшна милост или благосклонност от Бога. Но падението им щеше да донесе укор върху свящото Му име, защото хората щяха да Го помислят за капризен, отмъстителен и неспособен да осъществи собствените Си планове и цели. Името на Бог представляваше Неговия характер – Бог, който беше „милостив и благодатен, дълготърпелив и изобилстващ с доброта и истина“ (Изх. 34:6). Поради тази причина Бог щеше да продължи да проявява доброта и милост към тях, въпреки тяхното упоритост. Те бяха Неговият народ и Неговият план за спасението на света в древността е бил свързан с тях (виж стр. 26–30).

10. Не със сребро. За предпочитане „по начина на сребро“ или „като сребро“. Израел не трябваше да бъде пречистван с такава интензивна топлина, каквато е необходима за пречистването на среброто, защото тогава щеше да бъде напълно унищожен. Израел трябваше да бъде поправян само „с мярка“.

(Йеремия 30:11; Осия 11:9), тоест само до степента, необходима за поглъщане на нейната мръсотия и шлака (виж Езекиил 22:15–22).

Избра те. Или „те изпита“ или „те изпита“ (вижте Малахия 3:2, 3).

11. Заради мен самия. Вижте стих 9. Ако Господ не беше успял да изкупи Израел, Неговото име биха били осквернени сред езичниците. Бог ще възстанови Израел не заради заслугите им, а заради Своята милост – за да се прослави Неговото име.

12. Моят призван. В стихове 1, 2 Израел е обявен за народ, който носи името Господне с лицемерие, а не с искреност. Сега Бог им напомня за първоначалното им призвание да бъдат Негов народ (виж Втор. 7:6–16; 10:15; 14:2; Пс. 135:4; Ис. 41:8; Ис. 43:1; Ис. 44:1, 2).

Като им напомняше за Своята любов, Бог се опитваше да ги привлече обратно към Себе Си (виж Езекиил 16:1–14; Осия 11:1–8).

Аз съм първият. Виж Исая 41:4; вж. Откр. 1:5, 8, 17; 22:13. Това беше едновременно чест и отговорността да бъде избран от Бога, както е бил избран Израел.

13. Положи основата. Вижте гл. 40:12, 26, 28. Богът, който е създал вселената, е същият Бог, който е призовал Израел към нацията и им е дал статута на Свой избран представител на земята (вижте стр. 26, 27).

14. Съберете се. Бог отново се обръща към онези, които са се покланяли на идоли (вижте стих 5).

Господ го е възлюбил. Независимо дали това се отнася за Кир (вж. ст. 14, 15 с гл. 44:26) към 45:4) или към Израел (вж. гл. 45:4; 48:12, 13), думите са подходящи и за двата случая.

15. Призовах го. Вижте стих 14. Както Кир (гл. 4:1–4), така и Израел (гл. 43:1; 48:10) бяха призовани от Бога.

16. Приближете се до Мен. Тоест, до Господа. Бог кани внимателното внимание на хората към това, което ще каже.

Не е казано тайно. Вижте стихове 3–7.

Ме е изпратил. Според контекста, говорещият изглежда е Христос. Бог е изпратил Исус на Неговата мисия. Исус е бил с Отца от самото начало (Йоан 1:1–3), но когато Отец е имал дело за Него в този свят на греха, Той напуска небето, за да продължи мисията Си (Йоан 1:14; 3:34; 6:29, 57; 17:3, 4). Когато Исус влиза в света като Месия, Бог изпраща Светия Дух да почива върху Него (Исая 11:2; 42:1; 61:1–3; Мат.

3:16; Лука 4:18–21; Йоан 1:32, 33; Деяния 10:38). Тук се говори за тримата членове на Божеството (вижте върху Исая 42:1).

17. Учи те на полза. Тоест, „учи те какво е за твоё добро“. Христос дошъл да научи хората на тайните на мира и благословението (Мат. 6:33; 16:24–26; Йоан 6:33; Йоан 10:9, 10; 17:3) и да ги води по пътя на вечния живот (Йоан 10:9; 14:6; Евр. 10:20).

18. Моите заповеди. Божиите заповеди са дадени, за да водят хората по пътищата на мира и правдата (Пс. 119:1, 2, 6, 9, 165; Притчи 3:1, 2). Всички Божии закони са за доброто на човека, за да го насочват по пътя на праведността и да го предпазват от грях и страдание.

19. Като пясъка. Вижте Бит. 22:17; 32:12. Послушанието би довело до изобилие потомство; непослушанието ще доведе до изчезване (Исая 1:19, 20).

20. Излезте. Това е в очакване на времето, когато Бог ще призове Своя народ от Вавилон, за да избегне съдбата му (Ер. 50:8; 51:6, 45). В последните дни същият спешен призив е изпратен към Божия народ, който все още е в мистичен Вавилон (Откр. 18:4).

21. Те не жадуваха. Това беше преживяването на Израел по пътя от Египет към Обетованата земя (Исх. 17:6; Пс. 105:41). За преносното приложение на тези думи вижте Ис. 41:17–19; 43:19, 20; Йоан 4:10, 14.

22. Няма мир. Сравнете гл. 57:20, 21. Искрените увещания и укори в тази глава (ст. 1, 4, 8, 10, 17, 18) са кулминирани от това прямо твърдение относно трагичните последици от прегрешението. Мирът е неизбежният резултат от праведността (вижте върху гл. 32:17) и е напълно невъзможен за онези, които ходят по пътищата на злото. В стих 18 мирът е свързан с послушание на Божиите заповеди. Колкото и усърдно да търсят хората мир, те не могат да го постигнат, освен по Божиите условия.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

9 РК 319

10 AA 574, 576; LS 148; MB 31; MH 471; ML 92; PK 584; PP 129, 267; 2Т 97; 3Т 67;

5С 469, 474, 485; 7С 214

11 РК 319

13 МХ 414

17, 18 СХ 120

18 DA 331; GC 285; LS 25; 4Т 284

21 ПП 411

22 ГК 285; 2С 289; 4С 185

ГЛАВА 49

8

1 Христос, бидейки изпратен при юдеите, се оплаква от тях. 5 Той е изпратен при езичниците с благодатни обещания. 13 Божията любов е вечна към Неговата църква. 18 Щедротото възстановяване на църквата. 24 Могъщото избавление от плен.

1. Слушайте, острови. Исая се обръща към „крайбрежните земи“ или езическите народи, граничещи със Средиземно море. Този стих е началото на важна част от книгата на Исая (гл. 49–53), в който „слугата“ на Господа е предимно Христос (вижте гл. 41:8). Темата на този раздел е славната мисия на Божия „слуга“ и Неговото служение в този свят. Израел ще бъде възстановен и езичниците ще бъдат събрани. За подробна дискусия относно ролята на Израел в провъзгласяването на евангелието вижте стр. 26–32.

Призова ме още от утробата. От момента на зачатие Христос беше отделен с една цел – да донесе спасение на човечите (Матей 1:20, 21). Пророческият образ на Месията и Неговото дело е ненадминат.

2. Като остър меч. Тоест, посланието на Месията ще бъде ефективно. Мечът е подходящ символ на режещата, проникваща сила на Божието Слово (вижте Осия 6:5; Ефесяни 1:1). 6:17; 2 Сол. 2:8; Евр. 4:12; Откр. 1:16; 19:15, 21).

Стрела. Буквално „стрела“, друг символ за бързата, пронизваща сила на Христовите думи.

⁸ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 41:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

В колчана си. Христос беше пазен от Бог, докато часът на Неговата мисия не настъпи напълно (Марк 1:15; Гал. 4:4). С настъпването на времето, предсказано от Даниил (виж Дан. 9:25; Марк 1:5), Христос дойде на света и бързо изпълни мисията Си.

3. Моят слуга, Израилю. Вижте гл. 41:8.

4. Напразно се трудих. Израел, за когото се говори в стих 3, сега отговаря. Нещастие то обезкуражи верните в Израел и кулминацията, която тепърва предстоеше във вавилонския плен, щеше да ги накара да почувстват, че е безполезно да се надяват повече на славната съдба, обещана на Израел (виж стр. 29–32). Изглежда, че дните са продължителни и че всяко видение се е провалило (виж Езекиил 12:22–28). По подобен начин беше вярно и че Христос понякога се чувстваше силно разочарован, че служението Му за хората е толкова малко оценено.

5. И сега. Месията отново е говорителят.

Въпреки че Израел не е събран. Четейки „при Него“, а не „не“, девет еврейски ръкописа, Таргумите (четене в полетата) и свитъкът от Мъртво море 1Q1 предават това изречение като „и Израил ще се събере при Него“. Христос дойде, за да върне Израел отново при Бога (вижте Езекиил 34:11–16; Матей 15:24).

6. Светлина за езичниците. Въпреки че Месията дойде като Пастир, за да събере изгубените овце на Израел (вижте на стих 5), Той имаше „други овце... не от тази кошара“ (Йоан 10:16). Той дойде, за да бъде Спасител не само на Израел, но и на света (Йоан 3:16). Националните бариери трябваше да бъдат разрушени (Ефесяни 2:14) и Неговото послание на надежда трябваше да стигне до краищата на земята (Матей 24:14). За подробна дискусия относно мисията на Израел към света вижте стр. 25–38.

7. Царете ще видят. Сравнете гл. 52:15. Месията трябваше да дойде като „слуга“ (гл. 49:5; 52:13; вижте върху гл. 41:8) и да бъде презиран от хората (гл. 52:14; 53:2, 3), но щял да дойде часът, когато най-почитаните мъже на земята щяха да паднат на колена пред Него и да Му отдадат почит (вижте Пс. 72:10, 11; вижте върху Ис. 45:23; 52:13–15; вижте също стр. 28–30). Никой човек не е бил по-мразен от Него, нито пък по-обичан. Тъй като Той се смири, Му беше дадено „име, което е над всяко друго име“, за да се поклонят пред Него „всяко коляно“ (Фил. 2:8–10).

8. В благоприятно време. Буквално „във време на [божествена] благосклонност“, тук се отнася до животът и служението на Христос (вж. Ис. 61:2; вж. Лука 4:19). Христос дойде на света, за да посредничи в новия завет между Бога и човека (вж. Йер. 31:31–34; Мат. 26:28; Лука 22:20; Евр. 8:6–13).

Пустошните наследства. Фигуративен израз. Месията щеше да донесе на народа Си осъществяване на всички обещания, дадени на бащите. Те трябваше да станат „сънаследници“ с Него (Рим. 8:17; вж. Гал. 3:29; Еф. 3:6; Евр. 1:14). Земята беше станала духовно пуста и безплодна в резултат на греха (вижте ДА 36, 37), но когато дойде времето, Бог изпрати Сина Си в света (Гал. 4:4) и чрез Него изля „върху света потоп от изцелителна благодат, който никога не щяха да бъдат възпрепятствани или оттеглени, докато планът на спасението не се изпълни“ (ДА 37). Идването на Месията възвести онази „благоприятна година Господня“, която беше предопределена да „възстанови предишните запустения“ и да „поправи запустелите градове, запустенията на много поколения“ (Ис. 61:1–4; вж. Лука 4:18, 19).

9. Кажете на затворниците. За коментар вижте гл. 42:7.

В тъмнина. Тоест, тъмнината на невежеството и греха. Христос дойде на земята като Светлина на света, за да изведе хората от тъмнината в славната, спасителна светлина на Своето евангелие (Йоан 1:4, 5, 9; 3:19; 8:12; 9:5; 12:35, 36, 46; 1 Петрово 2:9).

10. Няма да гладува. Картината е тази на стадо, обгрижвано от мил пастир, което не е лишено нито от пасбище, нито от вода (виж Пс. 23; Йоан 10:11, 14).

Жега. Тоест, „изсушаваща жега“, като сух вятър от пустинята.

11. Магистрали. Тези „магистрали“ трябваше да служат за провъзгласяване на евангелието на всички народи и хората да пътуват до Йерусалим, за да се поклонят на истинския Бог (вижте гл. 11:16; 35:8; 40:3; 62:10; вижте стр. 28, 29).

12. Отдалеч. От всички земи изгнаниците на Израел щяха да се завърнат в родината си и от краищата на земята хората щяха да дойдат към истинската светлина (вижте на стих 11; вижте гл. 56:6–8).

Синим. Земя, очевидно разположена на юг или на изток от Юдея, тъй като северът и западът вече бяха споменати, и вероятно много отдалечена. От различните опити за идентифициране на „земята Синим“, нито един не е окончателен. Традиционното тълкуване, че се отнася до Китай, се основава на предполагаемо сходство между еврейското Синим, „Синим“, и Цинь, династия, управлявала Китай през втората половина на 3 век пр.н.е.

В много ранни времена Китай е имал търговски контакти със страни на запад. Порцелан с китайски надписи е открит в древна Тива в Египет. Персийските евреи също изглежда са имали отношения с търговци на коприна от Китай. Няма обаче доказателства за използването на Синим или Чин като обозначение за Китай до векове след времето на Исаия. Поради тази липса на исторически доказателства за Китай като земя

обозначено, някои учени предлагат четенето Севен[им] или Сиена (Асуан) в Горен Египет. Арамейската употреба потвърждава това предположение. Свитъкът от Мъртво море 1QIs чете Северним, което очевидно също подкрепя отъждествяването със Сиена. LXX чете „Персия“. Други предложени идентификации са Синай, в пустинята Син (Исх. 16:1), Финикия и северната Арабска пустиня.

13. Пейте, небеса. Вижте на гл. 44:23; вж. Пс. 96:11, 12.

Утешаваше народа си. Вижте стихове 14, 15; гл. 40:1.

14. Но Сион каза: Бог имаше велики планове за Своя народ, но те си мислеха, че ги е забравил (вижте Исаия 40:27; 54:6, 7; вж. Пс. 137:1–4).

15. Може ли една жена? Най-силната любов, позната на човешките същества, е тази на майката към нейното дете и тази любов Исаия използва, за да илюстрира любовта на Бог към Неговия народ.

16. Вдълбано в теб. Или „вписал те“ или „вдълбал те“. Израел се страхуваше, че Бог е забравил заветните обещания, дадени на бащите (вижте стих 14). Държавата Израел по времето на Исаия може да изглежда сякаш предполага подобна забравя. Но Исаия заявява, че те нямат представа за дълбочината и трайното качество на Неговата любов към тях като народ (вижте Втор. 1:2).

7:7, 8). През цялата вечност раните от гвоздеите в ръцете на Христос ще бъдат постоянно напомняне за Неговата любов към грешниците (виж Йоан 15:13).

Твоите стени. Тоест, стените на Сион, символ на силата и благосъстоянието на нацията.

17. Твоите деца. Тоест, евреите от изгнанието, които щяха да се върнат, за да възстановят стените на Йерусалим след разрушението му от Навуходоносор (4 Царе 25:10).

Твоите разрушители. Асирийците и по-точно вавилонците. Разрушителите на Йерусалим също щяха да бъдат унищожени.

18. Всички тези. Тоест, завърналите се изгнаници (виж гл. 60:4, 5), които заедно с езичниците прозелити, отново ще издигнат стените на Сион (гл. 60:3, 4, 10; виж стр. 28, 29).

Облечи се с тях. Сион е представен като покрит със своите жители като невеста, облечена в разкошните си одежди. Завърналите се изгнаници и прозелитите ще бъдат за нея като украшение на благодат и красота (виж Исаия 62:3; Малахия 3:17).

19. Твърде тясна. Юдея щеше да бъде възстановена и населена отново. Ако възстановената нация беше ако беше верен, увеличаването на населението би направило първоначалната територия твърде малка (виж Исаия 54:2, 3; Захария 10:10).

Погълна те. Вижте стих 17.

20. Децата. Първите две изречения от стих 20 са от две еврейски думи, означаващи буквално „децата на твоята скръб“, тоест „децата, родени по време на твоята скръб“ (RSV). Сион беше загубила синовете и дъщерите си и беше отхвърлена от съпруга си, Йехова; въпреки това, тя отново щеше да има деца (виж гл. 54:1).

21. Кой е родил? Сион, мислейки си, че е изоставен и пуст (виж ст. 14), е съкрушен от последното си състояние (виж гл. 54:1).

Пленник. В очакване на вавилонския плен, Исаия гледа напред чрез вдъхновение и чува пленения Израел да говори за преживяването, което щеше да го сполети край „реките на Вавилон“ (Пс. 137:1).

22. Езичниците. Народите ще помогнат на евреите да се завърнат в родината си и при възстановяването на Сион след Плена (вижте върху Ездра 7:15; 8:25–27; вижте стр. 29–32).

23. Бащи-грижещи се за деца. Тоест, „бащи-приемници“. Земните владетели щяха да помогнат за завръщането на евреите от Вавилон и за възстановяването на Сион.

24. Ще плячка ли? Риторичен въпрос, чийто отговор е даден в стихове 25, 26.

Законният пленник. В свитъка от Мъртво море 1QI се казва „пленниците на деспота [или, „тиранин“]“, което изглежда съответства по-точно на контекста.

25. Пленниците. Преди всичко, еврейските пленници, тези, които бяха отведени от асирийците и онези, които е трябвало да бъдат пленени от Навуходоносор, а след това, образно казано, всички, които са били държани в плен от Сатана.

Ще спася. Отговорът е категоричен – Бог може да спаси и ще спаси. Неговият народ няма от какво да се страхува. Те не трябва да съсредоточават вниманието си върху силата на онези, които ги потискат, а върху мощта на своя Велик Избавител.

Твоите деца. Тоест, децата на Сион (вижте стихове 14–22). Тук Исаия говори конкретно за на еврейските изгнаници, разпръснати в чужди земи. В общоприетия еврейски език „деца“, буквално „синове“, е синоним на „потомци“. Исаия не говори конкретно за „деца“ в смисъла, който английската дума обикновено предава (4 Царе 2:3, 5, 7, 15; Пс. 149:2; и т.н.). Тези, които се противопоставят на Бога и Неговия народ, ще се обърнат един срещу друг (Ез. 1:1). 38:21; Захария 14:13) и по този начин се самоунищожават. Привилегия на родителите днес е да изискват за децата си обещанието, дадено тук на древния Израел, защото нашите малки са обекти на божествена любов.

26. Всяка твар ще познае. Вижте гл. 45:23.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2–67T 191

4, 5 DA 678

6 DA 63, 465; PK 373; 8T 57

6–10PK 689

7 КОЛ 163; DA 678

8, 9 MX 107; ПК 373

8-10DA 679

8-11AA 10

10 МБ 17

12 PK 374

13-16AA 11

14-16GC 626; MB 133; MH 250

15 FE 153; GC 32; ML 297; SC 54; SL 93; 4T 329; 5T 633

15, 16 5T 230

16 DA 479; Ev 414; FE 273; GC 484; PK 571, 589; TM 357; 5T 474; 9T 189

24 MYP 51

24, 25 DA 259; MH 93, 161; PK 378

25 AH 317; ML 21, 352

ГЛАВА 50

1 Христос показва, че прегрешението на евреите не трябва да му се вменява, поради способността му да спаси, 5 чрез послушанието си в това дело, 7 и чрез увереността си в тази помощ. 10 Призив да се уповаваме на Бога, а не на себе си.

1. Разводът на майка ви. Майката е Юда, децата са евреите, а бащата е Бог. Нямахте удостоверение за развод, защото Бог не се беше развел с Юда (виж Втор. 24:1-4) – тя Го беше изоставила. Сравнете разиграната притча на Осия, съвременник на Исая (Осия 1 до 3; вж. Езек. 16:8, 15). Бог никога не се беше отказал от правата Си като законен съпруг на Юда и се беше стремил по всякакъв възможен начин да я убеди да се върне. Сравнете преживяването на Осия с Гомер, както е записано в Осия 2.

Моите кредитори. Цифрата се променя. Юда, във вавилонския плен, ще се окаже робиня и ще заключи, че нейният Господар сигурно я е продал, за да задоволи исканията на Своите кредитори (виж Лев. 25:39; Втор. 15:12). Но Бог няма кредитори. Чрез злите си пътища юдеите се продадоха и станаха слуги на греха (Ис. 52:3; вж. Рим. 6:16). Това беше причината за робството им при езичниците.

2. Скъсена ли е ръката ми? Подчинението на Юда на езичниците ли се дължи на неспособността на Бог да я изкупи? Не! Той беше изкупил Израел от Египет, беше ги спасил от Асирия и все още щеше да ги изкупи от Вавилон.

Рибата им смърди. Алюзия към първата от десетте опустошителни египетски язви (Исх. 7:17-21).

3. Чернота. Илюзия за деветата египетска напасть (Исх. 10:21-23).

4. Учените. Буквално „учениците“ или „учениците“. Този стих въвежда нов раздел. Исус, „Слугата“ (виж гл. 41:8) на Йехова, тук заявява Своята преданост към задачата, която е пред Него – Неговата земна мисия. Той идва като Учител на човеците, но от своя страна е наставляван от Отца (виж Йоан 3:2; Йоан 5:19; Йоан 8:28; ДА 208, 417).

Че трябва да знам как. Преди Христос да дойде на тази земя, планът за Неговия живот „беше изложен пред Него, съвършен във всичките му подробности“; въпреки това, живеейки като човек сред хората, Той остави настрана Своето предумисление за тези неща и беше воден от волята на Отца, която Му се разкриваше ден след ден (Жан. 147; вижте върху Лука 2:49). Този факт прави още по-значими многото случаи, в които е записано, че Исус е прекарвал цели нощи в молитва (вижте върху Марк 3:13).

Да каже дума. Месията ще дойде на света като живото „Слово“ (Йоан 1:1) или говорител на Бога, и Неговата постоянна мисия е била да утешава и наставлява онези

които бяха уморени от греха (Матей 11:28). Вижте DA 208, 417; COL 139, 336. Освен спасението, толкова милостиво осигурено от Христос, неспокойните сърца на грешните хора никога не могат да бъдат в мир.

5. Отвори ухото ми. „Ухото“ на Христос винаги беше готово да чуе повелята на Неговия Отец (вижте върху стих 4). Той никога не се е стремил да върши Своята собствена воля, а винаги волята на Отца, Който Го е изпратил (Пс. 40:6, 8; Йоан 5:30; вижте върху Лука 2:49). Дори в горчивата крайност на Гетсиманската градина Той не отказа „чашата“, която беше притисната към треперещите Му устни (Мат. 26:42; Фил. 2:8).

6. Гърбът ми. Предсказанието от стих 6 се изпълни с бичуването на Исус (Марк 15:15).

Скубали косата. Новият завет не записва това на Исус по време на Неговия процес. Скубането на косата се е смятало от юдеите за крайна обида (виж Ездра 9:3; Неемия 13:25). Вместо lemořim, „на онези, които скубаха косата“, в свитъка от Мъртво море 1QIs се чете lemořlim, „на онези, които шамаросват“. Това е и тълкуването на LXX.

Лицето ми. Вижте Марк 14:65; 15:19.

7. Като кремък. Фигура, обозначаваща твърда решителност (Езекиил 3:8, 9). За изпълнението на това предсказание в живота на Исус вижте Лука 9:51.

8. Той е близо. Докато Исус висеше на кръста, Отец беше близо, макар че Исус не го знаеше (вижте DA 753, 754).

Моят противник, Сатана, „обвинителят“ (Откр. 12:10; вж. Зах. 3:1), изправи Христос пред съда, но нямаше основателно обвинение, което да повдигне срещу Него (виж Йоан 14:30). Христос беше невинен и знаеше, че Неговият обвинител също го знае. Фалшивите обвинения, повдигнати срещу Исус, разкриха злобата на онези, които ги повдигнаха.

9. Ще ми помогне. Увереността в любовта на Неговия Отец и съвършеното подчинение на Неговата воля са подкрепяли Спасителя по време на последния Му конфликт със силите на тъмнината. За увереността, която можем да имаме във времена на стрес, вижте Пс. 37:3–20, 32–40.

Остарявам. Или „изтощавам се“, тоест, погивам (виж Пс. 102:26).

Молецът. Сравнете Исая 51:8; вижте върху Матей 6:19, 20.

10. Слуга. Вижте гл. 41:8.

Ходи в тъмнина. Има времена на тъмнина и объркване, дори за онези, които тръгват да следват гласа на Господа. Врагът настъпва, за да обърка и обезкуражи. Това е преживяването на Йов, а по-късно и на Йоан Кръстител. Привилегия на всички, които се намират в подобни обстоятелства, е да се доверят непоколебимо на Бога. В определеното време Той ще им даде светлината, която търсят.

11. Искри. Винаги съществува опасност онези, които твърдят, че служат на Господа, да изоставят небесния път в полза на пътища, които сами са си измислили. Вместо светлина от небето, те се обръщат към собствена светлина. Подобно на Надав и Авиуд, те принасят „чужд огън“ пред Господа (Левит 10:1, 2). Вижте върху Матей 6:22, 23.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 DA 620, 709

4 AN 435; COL 139, 336; DA 254; GW 122; MH 158; ML 89, 114, 196; 4T 529; 6T 339;

7T 15, 70, 71, 73, 162; 9T 27, 134

6 AA 225; MB 71

7 MYP 105; 3T 315; 7T 244

7–10DA 123

10 PK 253; TM 355

10, 11 ТМ 44, 96; 7Т 258; 8Т 70

11 Изд. 74; FE 193, 194, 258, 259, 265, 331; ТМ 56, 87, 212, 327, 511; 2Т 644; 5Т 252
331, 427; 8С 140; 9С 164

ГЛАВА 51

1 Увещание, по примера на Авраам, да се уповаваме на Христос, 3 поради Неговата утешителни обещания, 4 за праведното му спасение, 7 и смъртността на човека. 9 Христос със Своята осветена ръка защитава своите от страха на човека. 17 Той оплаква страданията на Йерусалим, 21 и обещава избавление.

1. Чуйте ме. Исая сега се обръща към благочестивите в Израел, към онези, които искрено и усърдно очакваха изпълнението на обещанията, дадени на бащите, но които се бяха обезсърчили поради тяхното забавяне и очевиден провал (вижте гл. 49:4, 14; 50:1). Те бяха забравили как Господ е водил бащите им в минали векове (вижте LS 196). Бог сега ги кани да се обърнат към Него и да забравят съмненията и опасенията си. За онези, които търсят праведност и избавление, има само един начин да постигнат тези цели, а именно чрез вярно послушание на гласа Господен.

Праведност. Евр. *šedeq*, обикновено „праведност“, но също „справедливост“, „успех“ или „избавление“. Който сее правда, ще пожъне справедливост, успех и избавление. Едното е причината, другото е резултатът. Тук могат да се имат предвид и двата нюанса на значението. Първото е подчертано в стих 7, а второто в стих 5. Ако Израел само постъпваше правилно, можеше да очаква справедливост, успех и избавление.

Откъдето сте отсечени. Израел трябваше да размисли за пътя, по който Бог е водил народа в миналите векове. От скромно начало те се бяха превърнали във велик народ. Както камъкът се изважда от кариерата и се оформя в красив храм, така и народът на Израел беше изведен от Египет и Месопотамия и подготвен от Бога да бъде Негови живи представители. Колко чудно Господ беше действал в тяхна полза! Сега Той искаше да се осмелят с вяра, че ще го направи отново.

2. Погледнете към Авраам. Бог напомня на Израел за произхода им като народ (Битие 11:28, 31; 12:1, 4, 5). Триумфите от миналото трябва да вдъхновяват смелост в настоящето и надежда за бъдещето (вижте Осия 1:10).

Благослови го. В свитъка от Мъртво море 1QIs гласи: „Направих го плодовит“ (виж Битие 17:6; 28:3; 48:4; 49:22).

3. Сион. Вижте върху Пс. 48:2; Ис. 40:1.

Като Едем. Вижте Втор. 28:4–6; КОЛ. 289.

Мелодия. Свитъкът от Мъртво море 1QI добавя: „И скръбта и въздишките ще побягнат.“

4. Закон. Евр. тора, която включва цялата разкрита Божия воля (виж върху Втор. 31:9; Пс. 19:7). Тук Бог обещава да продължи да прави целите Си известни на Израел (виж Амос 3:7).

Моят съд. Божествената справедливост отново ще бъде установена на земята (виж гл. 42:4, 6), и увереността в Божието управление ще донесе дух на мир и сигурност.

5. Моята праведност. Тоест, „избавление“ (вижте стих 1). Избавлението, което Бог сега обещава на Своя народ, няма да се забави дълго.

Островите. Вижте гл. 42:4. Възстановяването на Израел е трябвало да бъде последвано от събирането на езическите народи (вж. стр. 28–30).

6. Небесата ще изчезнат. Вижте гл. 34:4. На мястото на това и следващото изречение, свитъкът от Мъртво море 1QIs има „И вижте кой е създал тези неща“ (вижте гл. 40:26). Часът

идва, когато атмосферните небеса трябва да се „разтворят“ (2 Петрово 3:10, 11). Небето и земята може да преминат, но Божията разкрита воля (вижте Исая 51:4) пребъдва завинаги (вижте Матей 5:18).

Завинаги. Когато Бог възстанови земята в първоначалното ѝ състояние, тя няма да се върне отново към настоящото състояние на морален хаос.

7. Познайте правдата. Тези, които „познават правдата“, са определени тук като притежаващи Божия закон – отпечатък от Неговия характер – в сърцата си. Неговата разкрита воля (вижте на стих 4) е запечатана в умовете им и по характер те са като Него (вижте Гал. 2:20; Кол. 2:4).
1:27; 1 Йоан 3:2, 3).

Не бойте се. Вижте гл. 41:10, 13.

Укорът от човечите. Вижте върху Матей 10:28.

8. Молецът. Вижте върху Мат. 6:19, 20; вж. Ис. 50:9. Грехът и грешниците ще преминат, но Праведността е вечна. Прегрешението неизбежно ще доведе до разруха, но послушанието носи живот и благословия (Исая 1:19, 20, 28; Йоан 3:16; Римляни 6:23; вижте върху Матей 7:21–28).

Моята праведност. Вижте стихове 1, 6.

9. В древността. Представлявайки благочестивите в Израел, Исая умолява Бога да повтарят великите дела на освобождение, които са белязали древните дни (вижте върху стихове 1, 2).

Раав. Поетичен термин за Египет (виж върху Пс. 87:4; Ис. 30:7). Както Бог е избавил Неговият народ в отминали векове, така нека Той ги избави и сега!

Драконът. Вижте Откр. 12:7–9; вижте върху Ис. 27:1.

10. Тоест , „ръката“ Господня (ст. 9).

Пресуши морето. Препратка към преминаването на Червено море (виж Изх. 14:21; вж. Ис. 43:16).

11. Изкупените. Вижте гл. 35:10. Исая отново предсказва завръщането от Вавилон плен. По подобен начин „целият Израел“ (Рим. 11:26), духовните деца на Авраам (Гал. 3:29), ще бъдат избавени от тиранията на мистичния Вавилон (Откр. 18:1–4; 19:1, 2; 21:1–4). Вместо „изкупени“, в свитъка от Мъртво море 1QIs пише „разпръснати [овце]“ (вижте Ер. 50:17).

12. Аз, дори аз. Буквално „аз, аз“. Повторението на местоимението подчертава Господ като източник на увереността на Израел. Ако Бог е с тях, кой може да бъде против тях (виж Рим. 8:31)? Няма друга помощ.

Утешава. Вижте гл. 40:1.

Като трева. Вижте гл. 40:6.

13. Забравете Господа. Това беше причината за всички трудности, които сполетяха Израел. и всичко, с което тепърва щеше да се сблъска. Относно опасността от забравяне на Бога вижте Рим. 1:20–24.

Твоят създател. Вижте гл. 40:12, 26, 28.

Страхуван непрекъснато. Вижте гл. 41:10.

14. Пленникът в изгнание. Първото изречение на стиха гласи буквално: „скоро онзи, който се покланя, ще бъде освободен“. В свитъка от Мъртво море 1QIs гласи „угнетеният“ вместо „онзи, който се покланя“.

Умрете в ямата. Египет някога е бил „ямата“, в която Израел е изчезнал. По подобен начин, за известно време Вавилон е трябвало да ги държи здраво. Но никоя сила на земята не може да осуети Божията цел да освободи Своите, когато дойде времето за тяхното освобождаване. За „ямата“ като място за затвор вижте Бит. 37:20; Ис. 24:22; Зах. 9:11. За същата еврейска дума, преведена като „тъмница“, вижте Бит. 40:15; Йер. 38:6.

15. Раздели морето. Вижте стих 10.

16. Моите думи. Тоест, думите Божии от устата на Исаия.

Насади небесата. Или „утвърди небесата“ (виж гл. 40:12). Исаия предвижда земята възстановена в своето едемско състояние (виж Исаия 65:17; 66:22; 2 Петрово 3:13).

17. Събудете се, събудете се. Сравнете стих 9, където Израел отправя тези думи към Господа.

Тук Бог говори на един покварен Йерусалим, за да го събуди от пиянското вцепенение, предизвикано, така да се каже, от виното на Божия гняв. Извършването на съд често се оприличава на изливането на чашата на гнева (Пс. 75:8; Йер. 25:15, 16; Ез. 23:32–34; Откр. 14:10). Към Йерусалим е отправен сериозен призив да се събуди и да се осъзнае, преди да е станало твърде късно завинаги.

18. Няма кой да я води. Синовете на Йерусалим са паднали в битка (гл. 49:20, 21) и тя се озовава в самотна изгнаница (вижте гл. 49:21). Тя е имала много деца, но никое от тях сега не е тук, за да ѝ помогне. В момента на най-голяма нужда тя се оказва напълно изоставена. Ако трябва да се осигури облекчение, то трябва да дойде от Бога.

19. Тези две неща. Едното, гладът и мечът, доведоха до другото, запустение и разрушение (виж Езекиил 14:21; Откр. 6:8).

С кого да те утеша? Свитък от Мъртво море 1Q1, LXX, сирийски и Вулгата гласи: „Кой ще ви утеши?“

20. Див бик. Евр. „то“, дума, която се среща само тук и във Втор. 14:5 и чието значение е неясно. Очевидно е било чисто диво животно (виж Втор. 14:5), идентифицирано от някои като дива овца, а от други като антилопа. Йерусалим е описан като обсаден, защитниците му са паднали по улиците. Те са като диво животно, хванато в мрежа, борещо се отчаяно да избяга и накрая победено от изтощение.

21. Пиян. За коментар вижте гл. 29:9; 51:17.

22. Моята ярост. Като наказваше Израел, Бог се отнасяше с тях така, както любящ баща се отнася с непокорен син (виж Притчи 3:11, 12; Евреи 12:5–11; Откровение 3:19). За Израел чашата наистина беше горчива.

Не го пий повече. Господ се издига в отговор на призива на стих 17 (виж стихове 18, 19), да утеши (виж гл. 40:1) и да спаси Йерусалим. Часът на неговото освобождение е близо.

23. Които те измъчват. Причината за прехвърлянето на чашата на божествения гняв върху потисниците на Израел е ясно изложена в гл. 10:5–13; 49:25. Необичайната жестокост на завоевателите на Израел е волята за справедливост.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 ДА 106; ЗС 21

3 Изд. 161, 307; ГК 302; МЛ 33; ПК 730, 733; СК 104; 6С 24; 7С 52, 230

6 МХ 200; 6Т 178

6–89Т 231

7 ПП 338, 341

7, 8 ГК 460

8 МЛ 269

11–16ГС 633

12 ПП 341

12, 13 8Т 114

13 ФЕ 84; РР 596; 5Т 25

21–23ГС 633

22 ПП 341

1 Христос убеждава църквата да повярва в Неговото безплатно изкупление, 7 да приеме служителите му, 9 да се радва в силата му, 11 и да се освободи от робство. 13 Христовото царство ще бъде възвишено.

1. Събудете се, събудете се. Сравнете гл. 51:9, 17.

Твоите красиви одежди. Тоест, одежди на красота и святост (виж Изх. 28:2).

Сион отдавна беше в състояние на позор и неизвестност. Сега тя трябваше да се пробуди и да възстанови позицията си на почит и слава (вж. стр. 28–32).

2. Прахта. Вижте на гл. 3:26; вж. гл. 47:1. Сион трябваше да замени прахта с трона, живот в изгнание с живот в царско великолепие.

3. Продадохте се. Юдеите се бяха „продали“ в служба на злото и в резултат на това бяха пострадали от ръцете на своите езически съседни, асирийците, по времето на Исаия, и все още щяха да бъдат пленници на Вавилон. Сделката наистина беше късогледство, защото по този начин те размениха добродетел, чест, свобода и мир за прегрешение, безчестие, робство и кръвопролитие. Вижте Рим. 6:16.

Без пари. В изкуплението на Израел от потисничеството на околните народи, Исаия вижда обещание за евентуално избавление от властта на греха. Както Кир трябваше да избави Божия народ от Вавилон (гл. 44:28 до 45:13), така и Христос щеше да ги избави от робството на греха (Рим. 3:24; 1 Петрово 1:18, 19). Бог не беше длъжен да плаща откуп за Своя народ, нито на княза на злото, нито на народите, които ги държаха в плен.

4. В Египет, за да пребивават там. Евреите се бяха заселили в Египет по покана на Фараон. Трудностите, които египтяните им причиниха, бяха непредизвикани.

Асирийският. Това вероятно се отнася за асирийски царе като Тиглат-паласар III и Сенахирим. Асирийците нямали основателна причина да се отнасят с евреите по този начин. Жестокостта и алчността са били движещи силата им. Понякога обаче библейските писатели използват термините „Асирия“ и „асирийски“ в широк смисъл, за да включат и вавилонците (вижте Ездра 6:22).

5. Е богохулствен. Способен да потиска еврейския народ, езичниците са смятали за свои собствени боговете трябва да са по-силни от Йехова. Това ги накарало да Го презират и укоряват като истински Бог.

6. Знай името ми. Да знаеш името на Бог означава да разбереш Неговата воля и да се довериш на Него. Него (Пс. 9:10; 91:14).

7. Колко красиво. Няма по-радостно послание от това за освобождение и мир. За евреите под чуждо иго нищо не можеше да донесе по-голяма радост от увереността, че часът на избавлението е близо. Павел прилага тези думи на Исаия към провъзгласяването на евангелското послание (Римляни 10:15). Предсказаното тук избавление е първо това на буквалния Израел от народите, които са ги потискали (вижте върху Исаия 40:1; 44:28 до 45:13), а след това по-голямото избавление от греха и всяко зло чрез страдащия Слуга (вижте върху гл. 41:8; 42:1) от гл. 53, т.е. Месията. Трябва да се отбележи, че гл. 52:7–15 представлява въведение към гл. 53.

Блага вест. Тоест, евангелската история (вижте върху Марк 1:1; 2:10).

Твоят Бог царува! Бог все още контролира земните дела (виж Дан. 4:17) в въпреки привидното противно. Неговата сила да избави народа Си и по-късно триумфът на евангелието доказват, че Той, а не Сатана, царува (виж Откр. 11:15).

8. Твоите стражи. Духовните стражи по стените на Сион се радват заедно на приближаването на пратеника, носещ вест за избавление.

Очи в очи. Тоест, „лице в лице“, както е предаден същият еврейски израз в Числа 14:14. Сравнете Числа 12:8, „устата в устата“ (вижте също 1 Коринтяни 13:12). От своите наблюдателни кули стражите виждат Господа близо, когато Той се завръща да царува (Исая 52:7).

Върнете Сион. Или „върнете се в Сион“. В LXX и свитъка от Мъртво море 1QI се добавя „с милост“.

9. Избухни. Вижте стих 7.

10. Оголена. Силата Божия се прояви, довеждайки Неговия народ победа над враговете им (виж Пс. 98:1, 2; вж. Езек. 4:7).

11. Махнете се. Тоест, от Вавилон (вижте на гл. 48:20). Исая отново очаква с нетърпение времето на възстановяването от Вавилон. Сравнете призива да „излезем“ от мистичния Вавилон. (Откр. 18:1–4).

Бъдете чисти. Именно поради беззаконието Израел е бил тормозен от асирийците и по-късно щял да отиде в плен. Завърналите се изгнаници е трябвало да бъдат чист народ. Без реформация на сърцето и живота физическото възстановяване на Израел в родината им би имало малка трайна стойност. Тези, които излизат от мистичния Вавилон, също трябва да бъдат чисти (Откр. 18:4; 21:27; вж. 1 Йоан 3:3).

Носете съдовете. На водачите на Израел е трябвало да бъде поверено пренасянето на свещените съдове на Храма от Вавилон в Йерусалим (Ездра 1:7, 8; 5:14, 15; 6:5). Свещениците и левитите обикновено са отговаряли за всичко, свързано с Храма (Чис.

3:8, 38). Те по-специално трябваше да се пазят от всякакъв вид замърсяване (Лев. 20:26; 21:1; 22:2, 32). Ръководителите в църквата днес имат най-сериозната отговорност пред Бога да дават пример за благочестив живот.

12. С бързина. Израилтяните бяха принудени да напуснат Египет с бързина (Исх. 12:33, 39), но не беше така с завръщането от Вавилон (виж 2 Лет. 36:22, 23; Ездра 1:1–4). Разликата беше, че фараонът не беше склонен (виж върху Исх. 4:21), докато Кир беше (виж Ис. 44:28 до 45:13; вж. П.К. 557).

Върви пред теб. Господ подготви сърцето на Кир да издаде декрет за възстановяване (гл. 44:28; 45:1–4, 13; РК 557). Към стих 12 от свитъка от Мъртво море 1QIs добавя: „Той ще бъде наречен Бог на цялата земя“.

Награда. Тоест, „задна гвардия“ (вижте на гл. 58:8).

13. Ето, Моят слуга. Това са уводните думи на нов раздел, който продължава до гл. 53:12. Разделянето на главите трябва да е между стихове 12 и 13, а не след стих 15, защото гл. 53:1 продължава линията на мисълта без прекъсване. В този нов раздел Месията се появява като страдащия Слуга (вижте върху гл. 41:8; 42:1).

Никъде в Писанието няма по-ярко представяне на заместителната природа и изкупителния характер на Христовата смърт. Божията воля беше делото на възстановяване, започнало с завръщането от плен, да продължи бързо и да достигне определена кулминация с идването на Месията, който чрез жертвата Си на Голгота ще осигури избавление от пленничеството на греха. Избавлението от Вавилон, осъществено благодарение на Кир, който победи Вавилон (виж гл. 44:28; 45:1), предвещава по-голямото избавление от властта на греха, осъществено благодарение на победата на Христос над силите на тъмнината и смъртта (виж Кол. 2:14, 15; Откр. 1:18).

С течение на времето евреите все повече наблягали на пророчествата, които сочели триумфа на Израел над езичниците (виж стр. 32, 33), докато идеята за материално и буквално спасение на Израел като нация на практика не засенчила концепцията, изложена тук от Исая за Месията като Този, който първо трябва да ги избави поотделно от

сила и наказание за греха (вижте ДА 30; вижте върху Лука 4:19). Това, от което Израел се нуждаеше, не беше толкова велик военен спасител, който да им донесе победа над външните врагове, колкото Месия, който да им даде победа над греха.

Действай благоразумно. Или „преуспяваш“, както е преведена същата еврейска дума в Йер. 23:5. Месията, страдащият Слуга, щеше да бъде успешен в мисията Си (виж Фил. 2:10, 11).

Възвисен и превъзнесен. Месията щеше да смири Себе Си, но Бог щеше да Го възвиси превъзнесено (Фил. 2:6–10; вижте върху Лука 14:11). Великите хора на земята биха се удивили, че един толкова незначителен по човешки стандарти човек може да има толкова огромно влияние върху мисленето на хората, върху живота им и върху хода на историята (вижте Ис. 52:14, 15). Днес много милиони хора смятат за чест да бъдат известни като християни.

Асирийската империя по времето на Исаия

9

14. Мнозина бяха смаяни. Хората стоят удивени, че един толкова високо почитан като Божия Син е могъл доброволно да се смири, както Христос направи в Своята земна мисия.

Исус прикриваше божествеността Си в човешка природа (вижте Лука 2:48), за да могат хората да бъдат привлечени към Него не заради външната слава, а заради красотата на Неговия характер.

Юдеите бяха озадачени, че някой, който не си е приписвал високи почести, а е живял според

⁹ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 49:1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

смиреният живот, който Исус е живял, може да бъде Месията на пророчеството. Те не виждаха в Него „никаква красота“, никаква външна слава, която да ги кара да „Го желаят“ (вижте Исая 53:2).

На теб. Таргумите и сирийският превод гласят „на него“.

Неговият вид. След завръщането си от конфликта Си със Сатана в пустинята на изкушението и по време на по-големия конфликт със силите на тъмнината в Гетсиманската градина (ДА 137, 689), Исус беше толкова променен на външен вид, че дори приятелите Му едва Го познаваха.

15. Поръси много народи. Значението на еврейската дума е неясно. LXX гласи: „много народи ще се удивят“. Лека промяна в еврейския текст води до четенето „накара много народи да се взират“, което наподобява LXX. Светът би бил изумен, че смиреният страдащ Слуга, Месията, ще бъде „възвишен и превъзвишен, и ще бъде много висок“ (ст. 13).

Затворете им устата. Великите мъже на земята биха стояли безмълвно пред Него, в страхопочитание и благоговение (виж Йов 29:9; 40:4).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 РК 724 1–109Т

108 2 6Т 434 3

5Т 133 5 РК

352 6 Ed 302;

РК 371 6–8FE

481 7 РК 374; GW 19; МН

107 7–10DA

828 8 EW 140; 3Т 361; 9Т 33 9, 10 GW

19; МН 108 10

РК 372 11 EW 62; GW 124; ММ 184;

Те 65; ТМ 444; 1Т 262; 2Т 335,

552; 3Т 60; 4Т

322, 330; 5Т 83, 227, 591; 7Т 148 12 Ev 61 14 AA 582; DA 118, 690; РК 686; 2Т 207; 3Т 380 ГЛАВА 53

1 Пророкът, оплаквайки се от недоверие, извинява скандала на кръста 4 с благодеянието на своите страдания 10 и добрия им успех.

1. Кой е повярвал? Кой би повярвал на разказа за унижението и

възвеличаване на Месията, Господния Слуга (вижте гл. 52:7, 13–15)! Историята за безкористната любов на Спасителя и Неговата заместителна жертва – темата на гл. 52:13 до 53:12 – е най-удивителното послание, най-великата „блага вест“ (вижте гл. 52:7) на времето и вечността. (Обърнете внимание, че разделението на главите трябва да бъде направено между стихове 12 и 13 на гл. 52, а не там, където е сега.)

Съвременните еврейски тълкуватели отричат, че графичното изображение на страдащия „слуга“ (вж. (в гл. 52:13), изложено в тази глава, е по някакъв начин предсказание или че се отнася за Месията.

Съвременните християнски коментатори като цяло са склонни да се съгласят с тази позиция. Тенденцията и на двамата е да прилагат Исая 53 към страданията на евреите от ръцете на техните врагове или към жалкото преживяване на отделен евреин от времето на Исая. Някои

предполагат, че пророкът тук описва собственото си преживяване. Такива пасажии от Новия завет, като Матей 8:17 и Йоан 12:38, ясно прилагат Исая 53 към Христос.

Нашият доклад. Буквално „нещата, които чухме“, тоест „това, което сме чули“. Отнася се до „добрите вести“ от гл. 52:7, които са подробно описани в гл. 52:13 до 53:12.

Ръката. Инструментът, чрез който човек постига целите си. Тук Божията „ръка“ или сила се разкрива в действие за спасението на хората.

2. Той. Тоест, „слугата“, представен в гл. 52:13, Месия (вижте на гл. 41:8).

Пред Него. Вероятно означава „пред Бога“, в смисъл на покорство на Неговата воля и подчинение на Неговата грижа (вижте върху Лука 2:49).

Като нежно растение, Христос израсна до мъжество – физически, умствено и духовно – в хармония с естествените закони на човешкото развитие (вижте върху Лука 2:52). Както растението черпи храна от почвата, така и Той трябваше да черпи от мъдростта и силата на Бога. Образът на „нежно растение“ изглежда е алюзия към „клонката“ от Исая 11:1.

Суха земя. Растение, което расте в суха земя, изглежда закъряло и непривлекателно. Еврейските водачи намирали образа на Исус за непривлекателен.

Корен. Евр. шореш. Въпреки че думата се използва в буквалния си смисъл, тя се появява много по-често в Стария завет в преносен смисъл. Образът се основава на факта, че в много случаи растение или дърво може да бъде отсечено до корен, но ако коренът остане, растението ще порасне отново. Тук думата за „корен“ е еквивалентна на „нежно растение“.

Няма красота. Буквално „няма външен вид“, тоест нищо, което да привлича вниманието. Мъжете не трябваше да бъдат привлечени от Христос от проява на свръхестествена слава, а от красотата на праведния живот (вижте ДА 23, 27, 43). Той ходеше сред хората като човек – съвършен Човек. Исая обаче не говори за личния вид на Христос като човек, а само за факта, че Той не е бил видът Месия, от който юдеите са се интересували (вижте Лука 4:29).

За коментар относно личния вид на Исус вижте Лука 2:52.

3. Презиран и отхвърлен. През целия Си живот Христос знаеше какво е да бъдеш мразен, порицаван и отхвърлен.

Човек на скърбите. Приемайки човешки образ, Христос стана чувствителен към цялата болка, скръб и разочарование, познати на човека. Чрез човечността на Исус, божествеността изпита всичко, на което смъртните хора са паднали да наследят. Цялото лошо отношение и злоба, които нечестиви хора и зли ангели можеха да Му нанесат, бяха Неговата постоянна участ и достигнаха кулминацията си в Неговото изпитание и разпятие.

Скрихме се. Вместо да съчувстват на Христос в Неговата скръб, хората се отвърнаха от Него. с горчивина и презрение. Те не Го съжалиха, а Го упрекнаха за нещастната Му участ. Вижте Матей 26:29–31; 27:39–44. Дори учениците Му Го изоставиха и избягаха (Матей 26:56).

4. Нашите скърби. Стихове 4–6 подчертават заместителния характер на Христовите страдания и смърт. Фактът, че Той е страдал и умрял за нас, а не за Себе Си, е повторен девет пъти в тези стихове и отново в стихове 8, 11. Той е страдал вместо нас. Болката, унижението и малтретирането, които ние заслужаваме, Той е поел върху Себе Си (вижте ЖП 25).

Поразен от Бога. Врагът изкара страданията на Исус да изглеждат така, сякаш са наказание, наложено Му от отмъстителен Бог, защото Той е грешник (виж ДА 471). Ако това беше вярно, Той не би могъл да бъде Изкупителят на света.

5. Наказанието. Тоест, наказанието, необходимо, за да се помирим с Бога (виж Рим. 5:1).

6. Всички ние харесваме овце. Изглежда, че това е бил пословичен израз (Пс. 119:176; вж. Зах. 10:2; Мат. 18:11, 12). За коментар относно спасяването на „изгубените овце“ вижте Лука 15:1–7, а за отношенията между Пастира и Неговите „овце“ вижте Йоан 10:1–18.

7. Не отвори устата си. Тоест, в знак на протест или оплакване, или в самозащита. Мълчание беше доказателство за пълно и непрекословно подчинение (виж Матей 26:39–44). Това, което Месията направи, Той го направи доброволно и с радост, за да могат обречените грешници да бъдат спасени. За изпълнението на това пророчество виж Матей 26:63; 27:12, 14.

8. Той беше взет. Тоест, чрез смърт, което означава „Той умря“.

От затвора. По-добре „чрез потисничество“. Месия не е бил изслушан справедливо, въпреки претенцията за правилна съдебна процедура. Присъдата беше предубедена.

Обявете неговото поколение. Значението на еврейския израз не е напълно ясно и са предложени различни преводи. Този раздел от Исая е поетичен по форма. Съответно, второто изречение от първия поетичен паралелизъм на стих 8 обикновено е свързано по значение с първото изречение (вижте том III, стр. 24). Напълно валидно тълкуване на еврейския израз, преведено като „кой ще обяви неговото поколение?“, и такова, което е в хармония с поетичното съдържание, би било „кой се интересува от съдбата Му?“, тоест „от това, което Му се случи“. Първото изречение ясно се отнася до процеса и осъждането на Исус, а второто, преведено по този начин, до факта, че никой не е застанал на Негова страна или не е застанал да Го защити. „Той го понесе сам.“ Други предполагат, че изречението означава, че Исус не би имал естествено потомство, което да увековечи семейната Му линия.

За прегрешението. За заместителния характер на страданията и смъртта на Христос вижте стихове 4–6.

9. С нечестивите. Праведният Слуга (виж гл. 52:13) беше погребан от грешник, а не светец. След като даде живота Си за престъпниците, Той беше предаден на смъртта с тях.

С богатите. Той трябвало да бъде погребан в гробницата на богат човек, тази на Йосиф от Ариматея (Матей 27:57–60).

Защото. Или „макар че“ или „въпреки че“. Христос изстрада съдбата на грешник, въпреки че Той не беше направил нищо, за да заслужи тази съдба.

10. Това беше угодно на Господа. Господ не беше доволен, че Неговият Слуга (виж гл. 52:13), Месията, трябваше да страда, но по-скоро, с оглед на вечното благополучие на хората и сигурността на вселената, беше най-добре за Него да страда. „Това беше угодно на Господа“ в смисъл, че „това беше волята на Господа“. Само така планът за спасение можеше да успее. Страданията на Христос бяха част от вечния план (Деяния 2:23; 3:18).

Душа. Евр. нефеш, което означава „самият“ или „животът му“ (виж върху 1 Царе 17:21; Пс. 16:10). Неговият живот замести нашия живот (вижте Исая 53:4; вижте DA 25).

В резултат на греха човекът е загубил своята невинност, способността си да обича и да се подчинява на Бога, своето дом, властта му над земята и дори живота му. Христос дойде, за да възстанови всички неща завинаги, не само на тази земя, но и в цялата вселена.

Принос за грех. Евр. „ашам“, обикновено превеждано като „принос за престъпление“ (виж Лев. 5:6). Тази жертва е била представена при обстоятелства, при които е било необходимо възстановяване, било то на човека, било то на Бога. Смъртта на Божия Слуга е осигурила приемливо и ефективно изкупление за греха, който е бил причина за загубата. Тази жертва е била от съществено значение за изкуплението и възстановяването на човека (Йоан 1:29; 17:3; 2 Коринтяни 5:21; 1 Петрово 2:24).

Неговото потомство. Тоест, „неговото потомство“ или „неговите потомци“ – тези, които желаят да приемат Него, да „вярва в Неговото име“ (Йоан 1:12) и да „се роди отново“ (Йоан 3:3). Той „изтърпя кръста“ с оглед на тази „радост, която Му беше предложена“ (Евреи 12:2). Това, че Христос ще „види“ Своето потомство, ясно предполага Неговото възкресение от мъртвите.

Удължи дните му. Тук възкресението е потвърдено още по-ясно (виж Евр. 7:16, 25; Откр. 1:18).

Господното благоволение. Тоест, „волята Господня“ (вж. „благоугодно беше на Господа“). Христос намирал удоволствие да изпълнява волята на Своя Отец (Мат. 26:39, 42; Йоан 4:34; 5:30; 6:38) и чрез Него Божията воля отново щела да възтържествува сред хората (Мат. 6:10; 7:21; Йоан 17:6). Мисията на Месията щела да бъде успешна.

11. Трудите. Тоест, „трудът“, означаващ резултатите от Неговите трудове. LXX и двата свитъка на Исая от Мъртво море тук съдържат допълнителната дума „светлина“, така че първото изречение гласи: „От труда на душата си той ще види светлина“.

Ще бъдат удовлетворени. Неговата жертва няма да бъде напразна. Благодарение на Неговата смърт мнозина щяха да живеят; благодарение на Неговите страдания мнозина щяха да намерят вечен мир и радост (вижте DA 25; вж. Евр. 12:2). Резултатът напълно ще оправдае жертвата, необходима за постигането му.

Чрез Неговото знание. Значението на тази фраза не е напълно ясно. Изглежда, че се отнася до интимното познание на Христос за характера и волята на Отца, които Той дойде да разкрие на хората (виж Исая 11:2; 50:4; Матей 11:27; Йоан 1:18; 5:19; 8:28; 10:15; 17:3).

Моят праведен слуга. Тук Отец говори за Своя Син, Месията (виж гл. 41:8; 52:13).

Защото той ще роди. За предпочитане „и той ще роди“. Това е повторение на заместителният характер на жертвата на Месията, подчертан в стихове 4–6, 8, 10.

12. Затова ще разделя. Бог ще възнагради Своя победоносен Слуга с място с висока почит пред цялата вселена.

Плячката. Всичко, което е било загубено в резултат на греха (вижте на стих 10), ще бъде възстановено. Христос стана „наследник на всичко“ и споделя наследството Си с онези, които е спасил от ръката на врага (Евр. 1:2; Рим. 8:17; Кол. 1:12; и др.). Те споделят Неговия триумф не като васали или роби, а като мъже и жени, изкупени чрез Неговата кръв и предопределени да царуват с Него завинаги (2 Тим. 2:12; Откр. 5:10; 22:5). Той ще получи „име, което е над всяко друго име“, такова, пред което „всяко коляно ще се поклони“ (Фил. 2:9, 10).

Изля душата си. Вижте стих 10.

Ходатайстваше. Тук ходатайственото служение на Христос е ясно предсказано (Рим. 8:34; евр. 7:25; 9:24; 1 Йоан 2:1).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–12DA 458

1–3AA 225

1–9PK 690

2 AH 461; DA 27; MB 25; PK 710

2, 3 GW 49

3 CS 23; DA 147, 600; EW 109, 160; GC 633, 641; MB 12; MM 19; SC 13; SL 77; SR 204; TM 19; 1T 78, 136, 137, 155, 505; 2T 202, 337, 345, 358, 516; 3T 326, 378, 407, 416, 457; 4T 121, 251, 379; WM 24

3, 4 CS 54; DA 471; PK 686; 1T 287

4 GK 416; 4T 418

4, 5 EW 114; PP 411; 4T 374

4-6DA 484

4-8AA 226

5 AA 472; COL 191; CT 22; DA 25; EW 112; FE 272; MH 124, 504; MM 19; SC 13; 1T

136, 150; 2T 73, 207, 516; 3T 481; 5T 316; 8T 43, 209

6 CT 269; DA 113, 329; FE 283; MH 71; Te 120

7 AA 227; DA 113, 136, 165, 706; GC 18; MB 71; PK 686; 2T 208

9, 10 AA 227

10 FE 402; 4T 374, 418

10-12FE 403; PK 692

11 AA 601; CS 213; CT 144; DA 770, 828; Ед 309; EW 288; GW 28; MH 134, 504; ML

349, 355; MM 135; SR 413; 2T 686; 4T 529; 6T 309, 423; 8T 43

12 AA 227; DA 751; SC 46

ГЛАВА 54

1 Пророкът, за утеха на езичниците, пророкува за широтата на тяхната църква, 4 за тяхната безопасност, 6 за сигурното им избавление от страдание, 11 за тяхното благородно назидание, 15 и за тяхното сигурно запазване.

1. Пей, безплодна. Нота на възвишена радост характеризира глави 54-62, които описват славен триумф на евангелието: по цялата земя. Израел, до този момент „безплоден“ от резултати (виж стр. 30-32; вж. Исая 5:1-7; Йоан 3:3, 5; Гал. 5:22, 23), трябваше да успее в определената си задача. Нейните собствени синове и дъщери щяха да бъдат „научени от Господа“ (Исая 54:13), езичниците щяха да бъдат обърнати (гл. 56:6), а Храмът в Йерусалим щеше да стане „дом на молитва за всички хора“ (ст. 7). За обсъждане на ролята на Израел като нация и на Божия план да го направи Негов инструмент за обръщането на света вижте стр. 26-30. За крайния провал на Израел и прехвърлянето на неговите привилегии и отговорности съгласно заветните отношения към християнската църква вижте стр. 30-36.

2. Разширете мястото. Образно казано, Ханаанската земя е била „мястото“ на „Шатрата“ на Израел. Но „с увеличаването на броя на израилтяните, те трябвало да разширяват границите си, докато царството им обхване света“ (COL 290) и Йерусалим бъде „утвърден като могъщия метрополис на земята“ (DA 577; вижте също стр. 29, 30).

Не жали. Или „не се въздържай“ (RSV). Израел трябваше да върви напред с вяра и да прави подготовка за великото събиране на души, обещано тук. Днес Божият народ трябва да очаква велики неща от Него и да се опитва да прави велики неща за Него. Бог никога не е доволен и Неговото дело на земята никога не може да бъде завършено, докато църквата не се издигне с вяра, за да се обедини с божествените сили, провъзгласявайки на света знанието за разпнатия, възкръснал и скоро идващ Спасител.

3. Пробив. Ако Израел само се издигнеше с вяра, за да посрещне съдбата си като нация, успехът би надминал най-съкровеният му очаквания. Така ще бъде и в наши дни, когато Божият народ е готов да приеме силата, която Бог чака да му даде.

Наследете езичниците. Или „завладейте народите“ (вижте стих 2).

Запустелите градове. Градовете на Израел, които бяха паднали в руини, когато жителите им бяха убити от меч или отведени в плен, ще бъдат необходими отново, за да се поеме нарастването на населението.

4. Срам от младостта ти. Йехова изведе Израел от Египет, за да стане Негова невеста, но тя беше блудствала, като служеше на други богове (Йер. 3:1-11; Ез. 16:8-16; Ос. 2:5-13). Това беше нейният позор и срам. Грозното ѝ минало щеше да бъде предадено и забравено, и

тя ще бъде възстановена в привилегиите и почестите, които първоначално ѝ бяха обещани (виж стр. 28–32).

Вдовството ти. Това намерка за пленничеството във Вавилон, когато поради изневяра към съпруга си на Израел е било позволено да отиде в изгнание (Плач 1:1; 2:5, 6; вж. Осия 2:6–13).

5. Твоят съпруг. Въпреки че Израел беше изоставил своя „съпруг“, Той щеше да я доведе обратно при Себе Си и отново да бъде неин съпруг (виж Езекиил 16:8; Осия 2:14–20; 3:1–5).

Бог на цялата земя. Вижте гл. 56:7. Щеше да дойде времето, когато всички жители на земята щяха да се подчинят на Неговото мъдро и справедливо управление и цялата земя отново щеше да попадне под Неговата юрисдикция (вижте стр. 28–30; вижте гл. 45:23). Всички, които отказаха да се подчинят на небесния Бог, щяха да погинат (вижте Зах. 14:9–19). Йехова не е Бог само на евреите, но и на езичниците (Рим. 3:29). Исая видя цялата земя „пълна със славата Си“ (Ис. 6:3). Авакум говори за времето, когато „земята ще се изпълни с познаване на славата Господня, както водите покриват морето“ (Ав. 2:14).

6. Господ те призова. Когато Израел остави Господа, Бог все още го обичаше и го призова да се върне. Сравнете преживяването на Осия с неговата невярваща съпруга Гомер (Осия 2:2–23; 3:1–5).

Отказала. Или „отхвърлена“, тоест, от това да бъде „съпруга“.

7. За кратък миг. През 70-те години на вавилонския плен Израел изглеждаше отхвърлен и забравен. В действителност обаче това горчиво преживяване беше допуснато от Бог, за да разкрие на Израел глупостта на неговите пътища и да го убеди в мъдростта да бъде верен на Него (вижте Осия 2:6–23). Често, сред трудностите и разочарованията в живота, наша привилегия е да чуем нежния глас на Бог, който ни призовава да се върнем от собствените си волеви пътища, за да ходим с Него.

Събери се. Събирането на Израел е една от любимите теми на Исая (виж гл. 11:12; 27:12; 43:5, 6; 56:8; 60:4; 66:18). Буквалното завръщане на евреите в родината им след вавилонския плен, предсказано тук, предвещава по-голямото събиране на целия Божия народ в небесния Ханаан.

8. Малко гняв. Този стих повтаря мисълта от стих 7. Относно Божия гняв вижте 4 Царе 13:3.

9. Ноеви води за мен. Няколко древни ръкописа и преводи гласят: „Ноевите дни за мен“. След Потопа Бог обеща, че няма да унищожи отново земята с потоп (Битие 9:11, 15). Подобно обещание сега беше дадено на народа на Юда, ако само останат лоялни на Бога, след като Той ги събере в родината им.

10. Планините ще се срутят. Чрез Исая Бог потвърждава надеждността на Своите обещания. Сравнете Христовото утвърждение за трайното качество на цялата Божия воля, както е разкрита в Писанията (Матей 5:18).

Завет на моя мир. Тоест, Неговият завет, който води до мир (виж Числа 25:12; Езекиил 34:25; 37:26). Когато Месията дойде на този свят, ангелското множество провъзгласи Божието послание за „мир и благоволение между човеците“ (Лука 2:14) и когато се завърна при Отца, остави обещание за мир (Йоан 14:27).

11. Красиви цветове. Вижте 4 Царе 9:30, където същата еврейска дума е преведена като „боядисани“.

Положи основите си. Господ предсказва какъв ще бъде Йерусалим след възстановяването си. Сравнете описанието на Йоан за Новия Йерусалим (Откр. 21:14–20).

Сапфири. Вижте Йов 28:6.

12. Прозорци. LXX се чете „бойници“, а RSV – „върхове“.

Твоите граници са от приятни камъни. Или „твоята стена от скъпоценни камъни“ (RSV; виж Откр. 21:18).

13. Деца. Буквално „синове“, често срещан еврейски израз за потомство, независимо от възрастта. Включва и младите, но не се отнася единствено до тях. Тук се отнася до всички евреи, като „деца“ на майка им, Йерусалим.

Научени от Господа. Досега, в своето своенравие, юдеите отказвали да се вслушат в наставленията на Господа (вижте върху гл. 1:2). Отсега нататък, при възстановяването, те щяха да бъдат готови да се учат от Него. В Йоан 6:45 Христос прилага тези думи на Исаия към Себе Си и към собственото Си учение. Под новия завет Бог щеше да запише принципите на Своя закон в сърцата на хората (вижте върху Йер. 31:33, 34; Йоан 14:26, 27; 1 Сол. 4:9; Евр. 8:10, 11; 1 Йоан 2:27). За важността на това да се вслушаме в разкритата Божия воля, вижте върху Мат. 7:21–27.

Мир. Тоест, пълно благополучие – на сърцето, ума, тялото и околната среда.

14. В праведност. Само това, което е правилно, е вечно. Божията разкрита воля е единственото сигурно нещо, което този свят знае.

Да не се приближава до теб. Вижте Пс. 46:1–7; вж. върху Пс. 91:7.

15. Със сигурност ще се съберат. Или „със сигурност ще атакуват“. Нечестивите често са се обединявали срещу Божият народ, но подобни усилия са обречени на провал. Ако евреите бяха доказали верност на Бога при завръщането си от плен, те щяха да получат чудни благословии (виж стр. 29, 30). Враговете им щяха да се заговорят да им отнемат тези благословии със сила, но по този начин те щяха да „паднат“ (виж Езекиил 38:8–23; Захария 12:2–9; 14:2, 3). В последните дни също ще има, от страна на всички войнства на злото, обединено, но неуспешно усилие за унищожаването на светиите (виж Откр. 16:14–16; 19:11–21). Вижте стр. 30, 35, 36.

16. Пустошителят. Тоест, този, който опустошава или руши. Бог утвърждава Своя суверенен контрол над земните сили. Никакви сили не могат да действат, освен ако Той не им позволи (вижте Дан. 4:17). Никой враг не може да премине границите, които Бог му е определил.

17. Без оръжие. Вижте стих 16. Бог ще се погрижи за Своите и ще ги защити пред враговете им. Нито зли хора, нито демони могат да ги надделеят (вижте Исаия 50:8, 9; Захария 3:1, 2).

Слуги Господни. Тоест, народът на Израел (вижте на гл. 41:8).

Тяхната праведност. По-точно, „тяхното оправдание“. Бог ще защити каузата. на слугите Си. Когато врагът ги обвини и воюва срещу тях, Той ще ги обяви за невинни и ще ги избави.

Когато се сблъскаме с неприятни обстоятелства, при които изглежда, че предстои страдание и нараняване от ръцете на коварни хора, верният християнин има привилегията да каже заедно с псалмиста: „Господ е на моя страна; няма да се уплаша; какво може да ми стори човек?“ (Пс. 118:6).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 7T 9

2, 3 РК 374
2–56T 23

4, 5 МБ 64
5 МХ 202

8 МН 123; ТМ 519

9, 10, изд. 115; стр. 107

10 DA 483; MB 100; MH 72; PP 342, 657; 4T 328

11-14CT 454

11-17PK 724

13 КОЛ 27; ДА 387; МЛ 33

14 Изд. 182

14, 15, 17 FE 478

17 Ed 155; GC 288; MB 18, 35; 5T 601

ГЛАВА 55

1 Пророкът, с обещанията на Христос, призовава към вяра 6 и към покаяние. 8 Щастливият успех на онези, които вярват.

1. Всеки, който жадува. Тоест, онези, които жадуват за по-добро разбиране на волята и пътищата на Бог и за благодат, за да бъдат в мир с Него (Пс. 42:1, 2; 63:1; Мат. 5:6; Йоан 7:37; Откр. 21:6; 22:17). Човекът е създаден с вътрешен копнеж за Бога, който намира трайно удовлетворение само в общение с Него.

Поетичната красота на тази глава е ненадмината в Писанието. Няма по-благодатна може да бъде отправена покана към мъжете да приемат благословиите на спасението. Никой не е изключен – „който иска“ може да дойде и „да вземе даром водата на живота“ (Откр. 22:17). Тук няма място за идеята, че някои хора са създадени, за да бъдат обект на спасение, а други на осъждане, някои да бъдат спасени, а други да бъдат погубени. Бог не се намесва в свободното упражняване на човешката сила на избор (виж Езекиил 18:31, 32; 33:11; 2 Петрово 3:9). В тази глава акцентът е поставен върху събирането на езичниците и върху успеха на вечния Божий план за възстановяване на земята до първоначалното ѝ състояние на чистота и съвършенство (вж. Исаия 55:5, 8-11; вж. стр. 28-30).

Елате при водите. Бог кани всички хора навсякъде да се насладят свободно на Неговата благодат. Водата, виното, млякото и хлябът (ст. 2) тук представляват всички духовни благословии (вижте Матей 26:27-29; Йоан 4:10, 13, 14; 1 Кор. 11:25-27; 1 Петрово 2:2).

Няма пари. В използвания тук образен език човекът без „пари“ е този, който осъзнава духовната си нужда (вижте на >Матей 5:3). Той е добре наясно, че няма свои заслуги, които да предложи на Бога като цена за скъпоценния дар на спасението. Но Бог кани всички такива да дойдат въпреки духовната им бедност. Цената на тяхното спасение е платена от Спасителя.

Елате, купете. Тези, които желаят духовни благословения, не само трябва да „гладуват“ и да „жадят“ за тях, но и да положат усилия, за да ги осигурят (вижте Матей 13:44-46). Благословиите на спасението са безплатни, но те могат да бъдат получени само с цената на всичко, което човек има. Бог никога не е обещавал да дари спасение на онези, които са безразлични към него или не желаят да положат усилия, за да го получат.

Вино и мляко. Благословиите на спасението са представени тук чрез продукти, които в древният Ориент са били смятани за представители на всички хубави неща в живота. Всяка нужда на грешника ще бъде задоволена в Христос Исус.

2. Харчат пари. Това е укор към мъжете, че харчат време, усилия и пари за неща с малка или никаква стойност, докато пренебрегват по-важните неща в живота (вижте върху Йоан 6:27).

Не удовлетворява. Тези, които не се възползват от духовните дарове, които Бог е предоставил толкова щедро, ще страдат от духовна анемия и ще бъдат смъртно осъзнати за скрит глад в душите си, който материалните неща на земята никога не могат да задоволят.

Самата наслада на душата. Бог насърчава хората да поставят основния си интерес към духовните, а не към материалните неща (вж. върху Матей 6:24–34; срв. Матей 23:23). Тези, които поставят първите неща на първо място, ще открият, че материалните им нужди се задоволяват по-лесно и по-изобилно.

Тлъстота. Често срещан еврейски израз, обозначаващ изобилие и просперитет – тук, духовен просперитет (виж Бит. 27:28, 39; 45:18; и др.).

3. Приклонете ухото си. Тоест, бъдете внимателни към духовните неща. Бъдете готови да слушате каквото Бог може да ти каже (виж гл. 30:21). Бъди готов да знаеш и да вършиш нещата, които Той ти открива.

Душата ви ще живее. Тоест, „ще живеете“ (вижте върху Пс. 16:10). Никой освен онези, които откликнат на призива на стихове 1-3 и участват в небесните щедри дарове, никога наистина „не влиза в живот“ (Мат. 19:17). Само в Христос хората могат някога да „имат живот“ и „да го имат в изобилие“ (Йоан 10:10).

Вечен завет. Всички – както юдеи, така и езичници (вижте върху Галатяни 3:29; вижте върху Исаия 55:1) – са поканени да превърнат заветните отношения в реалност в собствения си личен опит. Това се отнася до „новия“ завет, при който Бог обещава да напише закона Си в сърцата на хората (вижте върху Еремия 31:31–34; Евреи 8:10, 11). Този завет обхваща всички обещания, дадени на бащите (Бит. 12:1–3; 17:7, 8; Пс. 89:3, 4, 28, 29, 36, 37; 105:8–12; вижте също стр. 26, 27).

Сигурни милости на Давид. Вижте стр. 31. Давид беше голям грешник. Но когато греховете му бяха посочени, че се е разкалял искрено и напълно (виж Пс. 51) и съответно е станал получател на божествената милост. Тази милост е толкова „сигурна“ за нас днес, колкото беше и за Давид.

4. Дадох му. Тоест, Давид (ст. 3), който беше прототип на Христос и на чийто престол Христос трябваше да седне (Пс. 89:3, 4, 20, 35–37; Ез. 34:23, 24; Осия 3:5; виж върху Втор. 1:2). 18:15; Мат. 1:1). За избора на Давид като пример за преживяването на човек, който напълно приема привилегиите и отговорностите на заветните взаимоотношения, вижте стр. 31.

Водач. Евр. *paqid* - „началник“, „водач“, „капитан“, „владетел“, „княз“ (виж 1 Царе 10:1; 13:14; 3 Царе 1:35; 1 Лет. 5:2; 28:4; Дан. 9:25).

5. Народ. Това се отнася за езичниците (Пс. 18:43; Гал. 2:9; Еф. 2:19; 1 Петрово 2:9, 10). Юдеите били единственият народ, когото Бог „познавал от всичките племена на земята“ (Амос 3:2). Юдеите често наричали езичниците „чужденци“ (виж Ис. 56:6).

Бягай към теб. Вижте стр. 28–30.

Той те прослави. За всичко, което Бог е възнамерявал да направи за Израел, вижте стр. 26–28.

6. Търсете Господа. Тук беше мястото, където Израел се провали и причината за неговото изгнание – Тя не се беше стремяла да узнае или да се подчини на Божията воля (виж гл. 6:9–12). Бог отново и отново канеше Израел да Го търси (виж Втор. 4:29; Пс. 105:4–6; Ер. 29:13, 14; и др.). През вековете Бог е отправял подобни увещания към Своята църква (2 Кор. 6:2; Откр. 22:17).

Докато е близо. Бог е бил в специален смисъл „близо“ до Своя народ Израел (Втор. 4:7; Пс. 148:14), но Той е и „близо“ до всички, които Го призовават (Пс. 46:1; 145:18). Идва обаче времето, когато упоритото отхвърляне на молбите на Божия Дух затваря вратата на милостта и прогонва божественото присъствие (Ис. 1:15; Ос. 5:6; Мат. 25:10–12; вж. Йоан 7:34; 8:21).

7. Нека нечестивите си отидат. Колко често, чрез Своите пратеници, Бог умолява хората да изоставят греховния си живот и им обещава прошка (Исая 1:16–19; Йеремиа 7:3–7; Езекиил 18:23, 30–32; Матей 11:28, 29; Лука 24:47; Деяния 3:19; 13:38).

8. Моите мисли. Колко малко човек разбира безграничната доброта и милост на Бога и на Неговата безкрайна цел за всеки човек, спасен чрез божествена благодат! Твърде често човешките мисли са оцветени с горчивина и отчуждение; но Божиите мисли винаги са на нежна милост и прощаваща благодат (Изх. 34:6, 7; Пс. 103:8–14; Ер. 29:11–13).

9. По-високо от земята. Мислите на човека са за времето, а тези на Бога – за вечността. Мислите на човека са за себе си, а тези на Бога – за творенията на Неговата ръка. Човекът мисли за това, което може да получи, а Бог – за това, което Той може да даде.

10. Като дъжда. Силите на природата са послушни на Този, Който ги е създал. Дъжд служи Му, като освежава земята и ѝ дава възможност да произвежда зеленина, аромат, красота и храна за радост и благополучие на човека.

Връща се. Дъждът е дар от Бога за човека. Той остава тук, за да изпълни благотворната цел, за която е бил изпратен. След като е изпълнена целта, той се връща в небето като пара, готов да бъде изпратен отново. Така е с всички неща, предопределени от Бога, независимо дали са в материалната или духовната сфера.

11. Моето слово. Божиите думи представляват Неговата воля и са надарени със сила да правят тази воля ефективна. Те имат силата да създават (Бит. 1:3; Пс. 33:6, 9), да дават духовна енергия, живот и благословия (Втор. 8:3; Мат. 4:4; Откр. 1:3), да съдят и да осъждат (Евр. 4:12; Откр. 19:15), да възкресяват хора от гроба (Йов 14:14, 15; Йоан 11:43, 44; 1 Сол. 4:16) и да изцеляват и изкупват (Мат. 9:2, 6; Марк 2:5, 9–12; Йоан 5:24; 6:63).

Това, което ми е угодно. Както с дъжда и снега (ст. 10), така и с „словото“ – всички изпълняват благотворната цел, която им е дала съществуване. Така беше и с Христос, живото Слово (Йоан 1:1), в чиито ръце „благоволение на Господа“ беше да „преуспява“ (вижте върху Исая 53:10).

12. Ще излезете. Изпълнението на Господната воля (ст. 11) носи радост. Стихове 12, 13 изобразяват Божия народ, който излиза по света с мисията си да донесе живот и изцеление. Те излизат като сеячи, разпръсквайки навсякъде думите на божествения живот. Природата, изригваща с щастливи химни на хваление тук, представлява радостта, която изпълва сърцата на хората, когато научат за Божията любов и воля за тях.

13. Вместо тръна, Исая тук повтаря една любима фигура – преобразяването на света от безплодна пустиня в процъфтяваща градина (Исая 35:1, 2, 6; 41:18, 19; 43:19; 44:3; и др.; вж. Езекиил 47:1–12). В Библията праведните мъже често са сравнявани с плодоносни дървета (Пс. 1:3; Лука 6:44, 45), а нечестивите – с тръни и бодили (Исая 9:18). Силата Божия може и ще преобрази лицето на земята, карайки градини на наслада и красота да изникнат на мястото на сухи, парещи пустини. Добродетелта и святостта заемат мястото на порока и нечестието, а радостта и мирът – на страха и бедите.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 CH 211; COL 235; MB 18; PP 413; SC 49; 9T 228 1–3COL 233 1–5PK 696
1–7TM 415 1–
13TM 357

2 COL 201; CS 243; CT 12; Ev 266; FE 471; MH 441; ML 132, 157; 2T 575; 3T 250; 6T 83, 165; 8T 307

3 FE 478; PK 320
3-5AA 223

6 2C 291; 5C 529, 590; 8C 253

6, 7 PK 319; TM 343; 5T 540, 629; 8T 99
6-11TM 358

7 COL 205; MYP 70; PK 84; PP 726; SC 53
7-9MB 114; 5T 337

8 TM 503; 2 T 633; 3 T 201, 244

8, 9 КОЛ 397; ГК 343; 5C 698; 8C 146, 235
8-136T 308

10 КОЛ. 67

10-13MH 406

11 COL 65; Ед 105; FE 472; GW 267; 1T 261; 4T 537; 6T 131

13 DA 305; GC 675; PK 729

ГЛАВА 56

1 Пророкът увещава към освещаване. 3 Той обещава, че то ще бъде всеобщо, без оглед на лица. 9 Той хули слепите стражи.

1. Така казва Господ. Централната мисъл на гл. 56 е обръщането на езичниците. Срещу тази светла перспектива е поставена мрачната картина на неготовността на Израел да ги приеме. Необходимо е голямо дело на реформация, преди Бог да може да работи, за да доведе в общение със Своя народ тези „чужденци от обществото на Израил и чужденци от заветите на обещанието“ (Еф. 2:12). Това дело на реформация е съсредоточено върху завръщането към вярното спазване на съботата. Посланието на тази глава е изпълнено със значение за църквата днес.

Пазете правосъдие и вършете справедливост. По-добре е „Пазете правосъдие и вършете правда“. Сравнете остроумното напътствие от Михей 6:8. Религията не е просто теория; тя е изключително практична. Божиите хора трябва да бъдат ортодоксални в поведението, както и в доктрината, преди Бог да може да работи чрез тях за обръщането на другите (вижте върху Матей 7:21-27).

Близко до бъдещето. Ако Израел беше сътрудничил напълно с Божиите изисквания, Неговата славна обещанията не биха се забавили за дълго. Същото важи и за църквата днес.

Да бъде разкрито. Разкрито, тоест, в изпълнението на славните обещания да направи Израел Негов могъщ инструмент за обръщането на света (виж стр. 28-30). Евангелието не беше само за евреите, но и за всички хора.

2. Пази съботата. За обърнатите във вярата езичници е било също толкова важно да спазват вярно съботата (ст. 6), колкото и за евреите. Истинското спазване на съботата е доказателство, че хората разпознават Бога като свой Създател и Изкупител и че са готови да Му се подчиняват безпрекословно във всичко (вижте Исаия 58:13; Езекиил 20:12, 20). За езичниците е не по-малко важно да разпознават тези принципи, отколкото е било някога за евреите. Бог е създал и двамата; Той е осигурил спасението и на двамата (Римляни 1:16, 17) и има равни права за тяхното лоялно послушание. Освен това, принципите, свързани с връзката на човека с Бога като Създател и Изкупител, не се различават в християнските времена от това, което са били в еврейските времена, а спазването на съботата е не по-малко важно днес, отколкото е било тогава.

3. Син на чужденеца. Тоест, езичникът, приел юдаизма.

Раздели ме. Обратно обърнатият езичник не трябваше да се чувства по никакъв начин по-нисш от тези, които са били родени евреи. И двамата е трябвало да споделят по равно привилегиите и отговорностите, свързани със заветните отношения.

Сухо дърво. Сухо дърво не може да дава плод. Според закона евнусите не трябвало да „влизат в събранието Господне“ (виж Втор. 23:1), т.е. да не участват в службите на Храма. Тук Исая уверява такива хора в безпристрастната любов и приемане на Бог. Те не трябвало да се чувстват изоставени от Бога или презирани и забравени в Израел.

4. Които пазят. Вижте на стих 2. Независимо от условията, върху които нямат контрол, онези, които обичат Бога и Му служат с неразделени сърца, са приети от Него (вижте Деяния 10:34, 35).

5. Име, по-добро от. Според евреите, крайното земно щастие на човека зависи от това да има един или повече синове, чрез които семейното име и наследство може да се запазят (вижте Матей 1:1). Без да оставя потомство, евнухът може да се страхува, че името и наследството му ще бъдат загубени в Израел. Бог обаче обещава на такива хора, които Му останат верни, нещо много по-добро от деца, а именно нови имена (Откр. 2:17) и уверението, че имената им ще бъдат записани в книгата на живота (Откр. 3:5).

Физическите недъзи по никакъв начин не влияят на положението на човека пред Бога. Той е загрижен само за характера и верността към принципите на праведността и истината.

Вечно име. Тоест, човек, който не е засегнат от физически увреждания или други състояния извън човешкия контрол.

6. Синове на чужденеца. Вижте стих 3. Езичниците трябвало да се ползват със същите права и привилегии като евреите. Единственото условие било подчинение на Господните изисквания.

Да обичаш. В свитъка от Мъртво море 1QIs се казва „да благославям“.

Съботата. Вижте стих 2. Този стих е убедителен отговор на онези, които твърдят, че Съботата не е за езичниците.

7. Към святата Ми планина. Тоест, за да се присъединят към месианското царство (виж Исая 11:9; 57:13; Йоиш 3:17; вж. Пс. 48:2). Исая отново говори за славното събиране на езичниците (виж стр. 28–30).

Моят дом. Бог е възнамерявал Храмът да бъде дом на молитва (3 Царе 8:30, 38, 41–43), но евреите са го превърнали в „вертеп на разбойници“ (Ер. 7:11; вж. Лука 19:46).

За всички хора. Ако Израел беше верен, мъже от всички народи щяха да дойдат в Йерусалим, за да се поклонят на Бога (виж стр. 28–30), но поради прегрешението си юдеите в крайна сметка бяха отхвърлени и Храмът беше разрушен (Йер. 7:11–15; Мат. 23:37, 38; 24:1, 2).

Благословиите, които можеха да бъдат техни, бяха дадени на езичниците (Исая 60:3; Малахия 2:1). 1:11; Деяния 13:46, 47; виж стр. 35, 36).

8. Изгнаниците на Израел. Вероятно става дума за евреи, които чрез действията си са се отчуждили от Бога; може би също и за евреите в изгнание (виж Втор. 1:2). 30:1–3; Пс. 106:43–45; 147:2,3; Джер. 29:10–14).

Съберете и други. Тоест, езичници (вижте Йоан 10:16).

9. Вие, зверове. Сцената се променя. „Зверове на полето“ са чуждите народи скоро да „погълнат“ народа на Юда заради греховете им. За разлика от светлите перспективи, които щяха да последват послушанието, Исая сега (ст. 9–12) изобразява окаяното духовно състояние на водачите и народа и неговите резултати (вижте на ст. 1).

10. Неговите стражи. Тези, чиято отговорност е била да наставляват другите – водачите – самите те са слепи и неспособни да разпознаят опасността, която ги заплашва (вижте Йер. 6:17; вижте върху Мат. 15:14; 23:16).

Невеж. Тоест, за Божиите пътища.

Глунави кучета. На водачите на Израел им липсваше дори интелигентността на куче пазач. Те проспяха приближаването на опасността и не успяха да предупредят.

11. Алчни кучета. Вместо да се стремят към благополучието на стадото, поверено на грижите им, Водачите на Израел бяха като кучета, които поглъщаха овцете, които трябваше да защитават (вижте Йеремиа 12:10, 11; Езекиил 34:8). Страшна отговорност лежеше върху тези пастири, чийто единствен интерес беше в самите тях. Бог щеше да ги държи отговорни за загубата на стадото (Йеремиа 13:20; Езекиил 34:9, 10).

12. Елате. Във време на непосредствена опасност, когато към дивите зверове вече е бил отправен призив да „дойдат да погълнат“ (ст. 9), неверните пастири поканиха своите събратя да дойдат и да пият (вж. Мат. 24:49; Лука 12:19).

Утре. Те се държаха така, сякаш времето ще тече безкрайно, сякаш съдът не е „близо“ (вижте стих 1). Пиенето и веселбата им бяха непрекъснати и обичайни. Когато Бог разкрие Своята „правда“, те щяха да бъдат унищожени, а не избавени. Линията на мислене, въведена в стихове 9-12, продължава без прекъсване до гл. 57:12.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 ГК 451; 9С 228

3 РК 372

6, 7 DA 288; GC 451; PK 46

6-8PK 372

7 AA 9; DA 27

8 ГК 451

10 5Т 211; 8Т 248

11 8Т 67

12 CS 232; DA 635

ГЛАВА 57

1 Блажената смърт на праведните. 3 Бог изобличава юдеите за тяхното блудствено идолопоклонство.

13 Той дава евангелски обещания на каещите се.

1. Праведният погива. Тази глава продължава, без прекъсване, линията на Мисълта е започната в гл. 56:9. Някои посочват, че този раздел уместно описва условията през началната част на царуването на Манасия (виж том II, стр. 88). Не е известно дали това послание е било дадено по това време, за да насърчи страдащите, или по някакъв друг начин.

Милостиви мъже. Тоест, „мъже от Хесед“ (виж върху Йов 10:12; Пс. 36:7).

Отнети. Исая се утешава с мисълта, че във времена като описаните В тази глава смъртта на праведните ги избавя от по-големи злини, които биха ги сполетели, ако продължат да живеят.

2. Почиват в леглата си. Праведните биха намерили мир и покой в смъртта. Гробът би бил за тях нежелано освобождение от изпитанията и страданията на време на скръб (вж. Ис. 26:20; Откр. 14:13; вижте върху Ис. 57:1).

3. Потомството. Исая призовава вършителите на беззаконие да се приближат и да чуят словото на Господ. В Библията мъжете обикновено са наричани „деца“ на онези, чиито практики следват (Йоан 8:39, 41, 44).

4. Играйте си. Нечестивите се подиграваха и осмиваха праведните.

5. Разпалват се с идоли. Буквално „онези, които се разпалват сред дъбовете.“ Това са „синовете на магьосницата“ и „семето на прелюбодееца и блудницата“ от стих

3. Тук Исая дава живо описание на оргиастичното вълнение от религиозните обреди, практикувани от култовете на плодородието по онова време (виж том II, стр. 38–40). В Рим.

1:24–32 Павел изглежда говори за тези разпуснати практики, извършвани в името на религията.

Убиване на деца. Отстъпниците от вярата, към които Исая се обръща тук, също са виновни за принасяне на човешки жертви (виж върху Лев. 18:21; 20:2; срв. 2 Царе 16:3, 4; 2 Лет. 28:3, 4; Ер. 19:5; Езек. 16:20). Тази ужасна практика понякога е била практикувана в долината Еном, непосредствено на юг от Йерусалим (2 Царе 23:10; Ер. 7:31; 19:5, 6).

6. Гладки камъни на потока. Буквално „гладки [камъни] на потока [евр. нахал]. Нахал може да се отнася или до самия поток, или до тясната долина, през която той тече. Тук Исая смърря отстъпниците от вярата за друг акт на идолопоклонство – почитането на каменни стълбове, каквито езичниците са почитали. Тези стълбове са били помазвани с масло и са били третиращи като богове (вижте Бит. 28:18).

Месен принос. Тоест, „хлебен принос“ (вижте Лев. 2:1).

Приемете утеха. Или „покайте се“ или „разминете се“. Тези идолопоклоннически практики бяха провокирали гневът Божий; как би могъл Той да бъде умиловителен чрез тях (вж. Йер. 5:7, 9)?

7. Пригответи си леглото. Образът е подходящ, защото идолопоклонството се е смятало за духовно прелюбодееане, а най-унизителните форми на неморалност са представлявали неразделна част от уж свещените обреди на езическите религии (вж. Езек. 16:15–36; вж. том II, стр. 38–40).

8. Твоят спомен. Или „твоят символ“, вероятно фалическият символ, обичайно почитан от култовете на плодородието (виж том II, стр. 38, 39). На Израел беше заповядано да напише Божиите думи върху стълбовете и портите на къщите си, за да може по-лесно да си спомня за задълженията си към Него (Второзаконие 6:5–9; 11:13, 18–20, 22). Неверният Израел обаче беше премахнал Господния спомен и беше поставил символи на идолопоклонство.

Откри себе си. Като изостави Господа и се отдаде на други господари, Израел извърши духовно прелюбодееане (Исая 1:21; Йеремиа 2:20; 3:1–14, 20; Езекиил 16:15–35; 23:13–49; Осия 1:2; 2:2–13).

9. Цар. Евр. мелек. В оригиналния еврейски консонантен текст (виж том I, стр. 25, 26) тази дума означава и Молох, което много коментатори смятат, че е визирано тук. Някои обаче смятат, че тук се говори за асирийския цар (4 Царе 16:7–13). Контекстът е в полза на първото предположение. Следващото описание е за блудница, която се украсява, за да примамва плячката си. По този начин Исая изобразява Израел, извършващ духовно прелюбодееане (вижте стихове 5, 7, 8).

Ад. Евр. she'ol, фигуративното царство на мъртвите (вижте Притчи 15:11).

10. Не каза ли ти? Юдейските водачи упорстваха в отстъпническия си път, нежелаейки да признае евентуалния провал.

Животът на ръката ти. Точното значение на този еврейски идиом не е известно. Идеята обаче е, че царят на Юда е намерил начини да поддържа извратената си политика въпреки трудностите, с които се е сблъсквал при осъществяването ѝ.

11. За които. Страхът от хората беше накарал Израел да не се подчини на Бога. Такъв начин на действие предполагаше, че е по-важно да се избегне човешката немилост, отколкото немилост и

Божии съдби. Този страх е довел до съюзи с Асирия (4 Царе 16:7, 8) и Египет (Исая 36:6), както и до приятелски отношения с определена вавилонска фракция (гл. 39:1–3).

12. Изяви правдата си. Бог ще разкрие на света празното и кухината самоправедността на Юда.

13. Твоите дружини. Тоест, „твоите идоли“. В час на нужда нека Юда ги призове за избавление.

14. Хвърлете. Свитъкът от Мъртво море 1QI добавя „път“ (виж гл. 62:10). Трябвало е да се приготви път, който да улесни пътуването до „святата планина“ на Господа (гл. 57:13; виж върху гл. 35:8; 40:3, 4). По този начин Исая образно призовава водачите на Израел да премахнат препятствията, които са възпрепятствали изпълнението на Неговата цел за Израел (виж стр. 30–32).

15. Обитава вечността. Буквално „обитава завинаги“. Тези възвишени думи характеризират Бога като Вечния. Думата Шекина, терминът, обозначаващ славната светлина на божественото присъствие, която се носеше над ковчега на завета (КОЛ 288; виж върху Бит. 3:24), е от шакан, тук преведено като „обитава“.

Високо и свято място. Тоест, най-висшето небе.

С него също. Утешителна мисъл, че Един, толкова велик като Бог, се грижи за нас и слиза да живее в сърцата ни чрез вяра (Еф. 3:17; срв. Гал. 2:20; ДВ 23). Колкото и незначителни да сме в собствените си очи, наша привилегия е да бъдем получатели на най-великите дарове на Небето. Каквито и да са нашите нужди, Бог винаги е готов да ги задоволи.

Разкаяние. Разкаянието и смирението – духът на искрено покаяние за греха, съчетан с чувството за собствената неспособност да заслужи спасение (виж Рим. 7:18) – са двете основни качества за приемане от Бога (виж Михей 6:8; виж върху Пс. 51:10; Мат.

11:29). Разкаянието подготвя пътя за оправдание, както смирението прави това за освещение. Бог може да направи малко за човека, който не чувства остро собствената си нужда и не търси сила отгоре (вижте Лука 15:2).

16. Не се борете. Има моменти, когато Бог, в Своята безкрайна мъдрост и доброта, допуска изпитания и наказания да сполетят Неговия народ. Например, Той позволи на евреите да станат подвластни на Вавилон, но след 70 години (2 Лет. 36:21–23; Йер. 25:11, 12; 29:10; Дан. 9:2) Той осигури възможност за завръщането им в Юдея. Сравнете Пс. 103:9.

Духът би трябвало да отпадне. Ако Бог заеме враждебно отношение към хората, защото на злите им пътища и да се „борят“ с тях „завинаги“, животът, който Той беше дал, щеше да угасне и душите, които Той беше създал (вижте Битие 2:7), щяха да престанат да съществуват. Това обаче би било противно на Неговата цел при създаването им.

17. Неговата алчност. Алчността е форма на егоизъм и този постоянен грях на Израел е в основата на всяко друго зло (Йеремия 6:13; Езекиил 33:31; 1 Тимотей 6:10; вижте върху Лука 12:15).

Скрих се. Не е в природата на Бог да поразява и да унищожават. За известно време и за да постигне някаква конкретна цел, Той може да „скрие“ лицето Си (Пс. 30:7; 89:46; Ез. 39:29; вижте Ис. 54:8) и да изглежда сякаш изоставя онези, които обича (вижте Евр. 12:6–11).

Непокорно. Буквално „връщане назад“ или „отстъпничество“ (виж върху Йеремия 8:5; Осия 4:16). Съдбата, която Бог позволи да сполети евреите, не успя да ги поправи. Те упорстваха в упорития си път. Като много други днес, те избраха да правят каквото им е угодно, вместо да живеят според принципите.

18. До опечалените му. Коментаторите са общо взето съгласни, че този израз трябва да се присъедини към стих 19, така че да се чете буквално „и за опечалените му, създаващи плода на

устни.“ Онези от Израел, които скърбят за злото на своите пътища и за злото, което ги е сполетяло като народ, имат обещанието за милост и избавление (Исая 61:2; 66:10; Йеремиа 13:17; Езекиил 9:4; вижте Матей 5:4). Те ще хвалят Бога за Неговата милост и благодат (Осия 14:2; Евреи 13:15).

19. Мир. Божието послание за мир е добрата вест за спасение (вижте на гл. 52:7). Евангелието е за всички, близки и далечни, юдеи и езичници. То е за всички, които са готови да чуят (Деяния 2:39; Ефесяни 2:12–17). Бог ще „изцели“ от болестта на греха всички, които желаят да изоставят греха и да Го следват.

20. Нечестивите. Мир и изцеление (ст. 19) идват само за онези, които се вслушват в посланието на спасение. Нечестивите не намират мир, защото отхвърлят единствения начин, чрез който той може да бъде постигнат.

21. Няма мир. Мирът е плод на правдата (вижте на гл. 32:17). Сред делата на плътта са „омраза, раздори, вражди, гняв, раздори, размирици, ереси“ (Гал. 5:19, 20), докато любовта, радостта и мирът са сред плодовете на Духа (ст. 22, 23). Нечестивите не могат да се надяват да се радват нито на вътрешен мир, нито на спокойствие отвън. Където има отклонение от божествените принципи, неизбежно възникват раздори, противоречия и борби. Ако светът иска да премахне борбите, първо трябва да премахне греха, причината за борбите. Само вътрешната праведност може да произведе мир отвън.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

15 COL 162; DA 180, 300; FE 370, 451, 496; GC 275; MYP 247; PK 314; PP 33; TM

207, 249, 278; 5T 50, 494; 6T 125; 8T 72, 220, 334; 9T 147

16–19 Изд. 147; 8C6. 219

17–19PK 315

18 DA 301

20, 21 DA 336

21 8T 219

ГЛАВА 58

1 Пророкът, бидейки изпратен да изобличи лицемерието, 3 изразява фалшив пост и истина. 8 Той заявява какви обещания се дължат на благочестието 13 и на спазването на съботата.

1. Извикай на глас. В гл. 57:15–21 Исая представя небесното послание за помирение и мир. В гл. 58 той дава напътствия за това какво включва покаянието и какво е необходимо, преди обещаните благословии да могат да бъдат осъществени. Призивът към покаяние не може да бъде ефективен, освен ако не посочва ясно какво трябва да направят хората по отношение на греха в живота си (виж Езекиил 13:10–16). Призивът за реформация е призив за решителни действия. Сравнете посланието от Йоил 2:12, 13.

Покажете на народа ми. Лидерите, които не успяват да направят ясна граница между правилното и грешното, за да могат хората да разберат включените принципи, са „слепи водачи на слепите“ (Матей 15:14; Лука 6:39; виж върху Матей 23:16).

2. Те ме търсят всеки ден. Външно народът на Юда изповядваше, че следва Господа, но вътрешно те бяха далеч от Него. Те се придържаха към външните форми на религията, но пренебрегваха основните ѝ принципи. Постиха и се молеха, спазваха съботата, пазили свещените празници, носеха своите дарове в Храма и посещаваха тържествени събрания, докато се занимаваха с всякаква форма на беззаконие (гл. 1:11–15). Техният опит да служат едновременно на Бога и на мамона беше несъответстващ (виж върху Мат. 6:24–34). Те твърдяха, че обичат светлината, но избраха да живеят в тъмнина (виж върху Мат. 6:19–23). Те искаха всичко, което този свят можеше да предложи – и небето също. Мислеха си да се радват на привилегиите на послушанието, но не желаеха да поемат неговите отговорности (виж стр. 32, 33; виж върху Мат. 21:28–32).

3. Защо постим? Лицемерието беше проникнало в религиозния им живот (вижте на Матей 6:2). Тези лицемери си мислеха, че ще се направят приемливи за Бога, като понасят различни форми на телесни страдания. Постенето, вярвах те, ще изкупи беззаконието. Помрачените им умове не успяваха да осъзнаят, че Бог е праведен и че Той изисква праведност от Своите деца. Те забравиха, че същността на истинската религия е упражняването на справедливост, милост и смирение (Михей 6:8; вижте върху Исаия 57:15).

Намерете удоволствие. Тези лицемери постиха, защото си мислеха, че по този начин ще спечелят Божието одобрение. Те не разбираха духовното значение на неща като пост и спазване на съботата и смятаха, че придържането към религиозните форми им дава право да задоволяват собствените си страсти и да потискат бедните и безпомощните.

Изисквай всичките си трудове. Буквално „угнетявай всичките си работници“ (виж Лев. 19:13; Яков 5:4).

4. За спорове и дебати. Формите на пост са били спазвани религиозно, но духът на истинския пост (виж стих 6) е липсвал. Строгите практики са служели само за възбуждане на нервите и дразнене на гнева. Постът, какъвто е бил постановен от Бога (стих 6), би довел до по-добродетелен живот.

5. Такъв пост. Постенето им не беше по Божие предписание и следователно изцяло неприемливо за Него. Те постеха само за да спечелят Божието благоволение и да си осигурят Неговото одобрение за злите си дела, сякаш въздържанието от храна е от по-голямо значение в Божиите очи от въздържанието от беззаконие! Вижте върху Матей 6:16.

6. Да се разхлабят оковите. Истинският пост е предназначен да пречисти мотивите и да промени живота. Но при евреите религиозните практики се бяха превърнали в прикритие за потисничество на слабите, ограбване на вдовици и сираци и всякакви форми на подкуп, измама и несправедливост (Исаия 1:1). 1:17, 23; Осия 4:2; Амос 2:6; 3:10; 4:1; 5:11; 8:4–6; Михей 6:11, 12). Истинската цел на религията е да освободи хората от бремето на греха, да премахне нетърпимостта и потисничеството и да насърчи справедливостта, свободата и мира. Бог е възнамерявал Неговият народ да бъде свободен, но водачите на Израел са ги превръщали в роби и бедняци.

Тежките бремена. Буквално „окови на ярема“.

7. Раздавай хляба си. Истинската религия е практична. Разбира се, тя включва обредите и церемониите на църквата, но именно в живота, който човек живее пред своите близки, се проявява наличието или отсъствието на истинска религия. Не става въпрос толкова за въздържание от храна, колкото за споделяне на храна с гладните. Практическото благочестие е единственият вид религия, признат пред Божия съд (Матей 25:34–46).

8. Твоята светлина. Вижте гл. 60:1.

Твоето здраве. Това, което допринасяме за благополучието на другите, е за наше собствено добро. Нашето собствено благополучие е тясно свързано с това на нашите събратя.

Твоята задна награда. Или „твоята задна гвардия“ (вж. гл. 52:12). Сравнете преживяването на Израел в пустинята (Изх. 14:19, 20). Като ходим по пътищата, избрани от Бога, можем да бъдем сигурни в Неговото закрилящо присъствие.

9. Тогава ще призовеш. Божиите обещания са условни от послушание. Исаия посочва разликата между молитва, на която Бог може да отговори, и поклонение, което не е приемливо за Него (гл. 1:11–17; 58:2–4). Ако Бог обисипеше с благодат онези, които не се обръщат към Него с искреност и истина, резултатът би бил да ги утвърди в злите им пътища.

Ако отнемеш. Чрез критика, търсене на недостатъци, клюки и намеци мнозина твърдяха, Християните правят бремето на своите събратя почти непоносимо. Много благородници

Християнинът е бил смазан и изпратен в гроба си в обезсърчение и поражение, след като е бил презрително насочен към него от друг християнин. Бог не може да се приближи до Своите хора, докато те са заети с критикуване и потискане на своите събратя.

10. Изтръгни душата си. Тоест, прояви личен интерес. Ако църквата иска да живее спрямо възможностите и отговорностите си, ако членовете му бъдат християни както по дух, така и по име, задачата му на земята скоро ще бъде изпълнена и Господ ще се завърне в слава. Животът на безкористна служба за другите разпръсква светлината на Божията слава (виж гл. 9:2; 60:1, 2).

11. Господ ще води. Бог не може да води онези, които са упорити, самонадеяни и егоцентрични. Християните, които искат да бъдат водени от Бог, първо трябва да оставят настрана себе си и да се отдадат изцяло на делото на Учителя. Християнският опит на мнозина днес е мрачен и безплоден поради липса на любов към ближните им.

В суша. Във времена на духовна суша Бог обещава да освежи онези, които са искрено се стремяха да бъдат благословия за своите събратя.

12. Стари запустели места. Или „древни руини“ (RSV). Когато в крайна сметка евреите се завърнат от плен, те щяха да намерят Йерусалим в руини. Но моралната сграда на нацията също лежеше в руини и тя трябваше да бъде възстановена. Тук е изобразено велико дело на съживление, реформация и възстановяване. В стената е била направена пукнатина, така да се каже, поради неуспеха да се практикува истинската религия (ст. 3–5). Въпреки това основите останаха и върху тях трябваше да се издигне нова структура. Начинът за възстановяване на „старите запустели места“ е посочен в стихове 6–10; той се състои във възраждане на практическата религия. Мястото, където трябва да започне реформацията, е посочено в стих 13.

Пътища, по които да се живее. Тоест, правилните начини на действие. Древни пътеки, някога утъпкани от Божият народ трябва да бъде възстановен (вижте Йеремиа 6:16). Правилните принципи трябва да бъдат почитани и следвани във всички житейски взаимоотношения. По целия свят делото на възстановяване е в ход. Съботата се възстановява на полагащото ѝ се място в Божия закон и в живота на хората. Отново мъже и жени биват учени да ходят по пътищата на Господа. Те са поканени да влязат в Божия град и да заемат мястото си в живия храм, който се строи (1 Кор. 3:9–11, 16; Еф. 2:20–22; 2 Тим. 2:19; 1 Петрово 2:4–9).

13. Отвърни крака си. Делото на възстановяването трябва да започне с възраждане на истинското спазване на съботата, чиято същност е общение с Бога и възпоменание за Неговата творческа сила в деня, който Той освети. Съдбата на Израел като народ е била определена от отношението му към святия Божий ден (вижте Йеремиа 17:24–27). Съботата никога не е била предназначена да бъде самоцел, а по-скоро средство, чрез което човек може да се запознае с характера и целите на своя Създател (вижте Изх. 20:8).

От правене. Обърнете внимание, че думата „от“ е добавена от преводачите. Въпреки това, свитъкът от Мъртво море 1QIs има „от“, както и LXX и сирийският.

Твоето удоволствие. Същността на греха е егоизмът – да правиш каквото ти е угодно, независимо от Бог или човек. Съботният ден предоставя на човека възможност да покори егоизма си и да развие навика да прави неща, които са удобни на Бога (1 Йоан 3:22) и които допринасят за благополучието на другите. Правилно разбрана и спазвана, съботата е ключът към щастието на човека както тук, така и в отвъдния живот. Истинското спазване на съботата ще доведе до делото на реформация, изобразено в Исаия 58:5–12. Тези, които не навлязат в духа на съботата, както Бог я е постановил, малко осъзнават какво пропускат. Съботата е една от най-големите благословии, дадени на хората от любящ Създател.

Наслада. Самата форма на спазване на съботата е от малка стойност. Тези, които мислят за Съботата като време не е открила истинското ѝ значение и стойност.

Светилището Господне. Вижте върху Бит. 2:1-3.

Почитайте го. Ето лакъм тест за това кое е правилно и уместно в събота – дали Да почитаме Бога? Всяка дейност, предприета с цел да научим повече за характера, делата, пътищата и волята на Създателя или която е превърната в канал, чрез който Неговата любов може да достигне до сърцата и живота на нашите близки, наистина е почит към Бога.

14. Наслаждавай се. Тези, които правят съботата такава, каквато Бог я е замислил, влизат в тясно общение с Него, което другите не могат да познаят. Сравни Пс. 40:8; виж върху Ез. 20:12, 20.

Високите места на земята. На тези е обещан както материален, така и духовен просперитет които с цялото си сърце се потапят в духа на съботата (вижте Матей 6:33).

Наследството на Яков. За обобщение на различните благословии, които бяха включени в „наследството на Яков“, виж стр. 27, 28.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1-14CS 85; Ev 516; MM 123, 263; TM 126; 1T 355; 2T 35, 684; 6T 265, 289; 8T 159, 170;

BM 29-34, 121, 221

1 CW 38, 174; Ev 195; GC 459; GW 304; LS 202; TM 89, 411; 1T 197, 216, 249; 2T 440,

608; 3T 258; 4T 517; 5T 211; 6T 17, 61; 8T 31, 159; 9T 243; WM 77

1, 2 GK 452; TM 296; 5T 299

1-32T 146

2 1T 257

3 2T 156

4 AA 413; 1T 257, 258

4-6DA 278

5-71T 256

5-112T 33

6 TM 481; 1T 258; 8T 218

6, 7 COL 210, 370; 2T 146, 156, 331; 3T 519; 6T 266; WM 270

6-92C 684; 8C 159

6-114T 60

7 CH 390; ChS 215; CS 161, 164; DA 369; GC 654; MH 147, 206; ML 240; 6T 85, 276, 282; WM 220, 306, 309

7, 8 COL 417; PK 718; 2T 29

7-11MB 122; MH 256

8 DA 350; FE 349; MH 100, 258; ML 246; 2T 36, 332; 4T 63; 6T 82, 267, 438; 7T 60, 120; WM 302

8-102T 35

8-11TM 126; 6T 306; WM 303

9-11ML 246; 2T 146

10 КОЛ 371; ДА 278, 369

10, 11 MH 100; PK 132, 327; 2T 685; 8T 134

10-128T 218

11 AA 340; 1T 592; 2T 29, 36, 669

11, 12 Ев 240

11-14 мм 215

12 ML 224; PK 677; 5T 321; 6T 126; 7T 139; WM 32
12, 13 Ев 355; 1Цар 76
12-14GC 452; LS 96; PK 678; 3T 573; 6T 265, 352
13 CG 537; Ev 235; GC 447; 4ML 224; PP 307; 2T 584
13, 14 DA 289; 2T 702; 4T 114, 252; 8T 159
14 Ев 240; 6C 312

ГЛАВА 59

1 Осъдителната природа на греха. 3 Греховете на евреите. 9 Бедствието е за грях. 16 Спасението е само от Бога. 20 Заветът на Изкупителя.

1. Ръката на Господа. Мнозина в Израел отдават трудностите, които измъчват народа им, на неспособност от страна на Бог да ги избави. Те бяха започнали да Го възприемат така, както езичниците са възприемали своите богове; те мислеха за Йехова като за местно божество, чиято власт е ограничена и което, изглежда, дори не е в състояние да защити Израел от боговете и армиите на народите около тях. Те Го обвиниха за своите беди. Господ сега отговаря на техните оплаквания – вината не е в Него, а в тях. Бог е все още силен и добър, ръката Му е все още мощна, а ухото Му все още е внимателно към виковете на децата Му. Той може и ще помогне, когато пречките бъдат премахнати.

Ухото му тежеше. Трудността беше с духовните възприятия на Израел, а не с Божиите (виж гл. 6:9, 10).

2. Вашите беззакония. Грехът издига преграда между човека и Бога. Ако небето изглежда далеч от земята, това е защото грехът е окачил воал на разделение между човека и Бога.

3. Ръцете ви. Тук Исаия повтаря обвинението, отправено в гл. 1:15. Въпреки че юдеите енергично изповядвали религията си, думите и делата им били постоянно зли.

4. Никой не призовава за справедливост. Буквално „никой не призовава за правда“. Контекстът ясно показва, че Исаия говори за правосъдието. Идеята е, че когато хората завеждат дело, те го правят не за да постигнат строга справедливост, а за да си осигурят санкцията на съдилищата за несправедливи и потиснически действия.

Моли се за истина. Буквално „застъпва се [за случая си] с истина“, тоест честно. По време на В хода на съдебно производство той се възползва незаконно от опонента си (виж Исаия 1:17, 23; Осия 4:1, 2; Амос 2:6-8; 4:1; 5:11, 12; 8:4-6; Михей 3:11; 6:10-12; 7:2, 3).

5. Яйца на кокатрикс. Тоест, „яйца на ехидни“. Лидерите и хората постоянно мислейки зли мисли, които биха се излюпили в лоши дела.

Паяжината на паяка. Те плетяха мрежи от измама, за да примамят своите събратя. Паяжината на паяка не изглежда като инструмент на смъртта, но е възхитително пригодена да улавя плячката си.

Това, което е смачкано. Очевидният провал на злите планове не успя да предотврати злото себе си. Враговете на правосъдието все още успяваха да постигнат целите си.

6. Паяжините им. Паяжината е неподходяща за облекло, а който се осмелява да облече С това самият той само разкрива своя срам и глупост. Онези, които се занимават с плетене на паяжини, губят времето си, създавайки нещо, което е не само напълно безполезно, но и вредно.

7. Нозете им тичат. Думите „тичай“ и „бързай“ изобразяват нетърпението и интензивността, с които тези мъже се занимават със зло. Съвестта им не спи; тя е мъртва. След като са извършили едно беззаконие, те са нетърпеливи да се включат в друго. Сравнете Притчи 1:16; 6:17, 18; Михей 7:3.

Проля невинна кръв. Манасия „проля много невинна кръв“ (4 Царе 21:16).

Бог е постановил, че „който пролее човешка кръв, и неговата кръв от човек ще се пролее“ (Бит. 9:6). Когато Юдея се изправи пред своята гибел, нейните водачи се предадоха на „алчност, проливане на невинна кръв, на угнетение и насилие“ (Йеремиа 22:17). Едно от условията, при които Бог обеща да предотврати гибелта на Йерусалим, беше хората „да не угнетяват чужденеца, сирачето и вдовицата и да не проливат невинна кръв“ (Йеремиа 7:6).

Мисли за беззаконие. В дните на Ной Бог видя, че „нечестият човек беше велик на земята, и че всяко въображение на мислите на сърцето му беше само зло през цялото време“ (Битие 6:5). По подобен начин, плановете на злите хора днес вещаят зло за нашето поколение (вижте върху Матей 24:37, 38).

Разорение и унищожение. Свитькът от Мъртво море 1QI добавя „и насилие“. Злите мисли пораждат зли дела. Опитите да се осуети злото, когато то достигне етап на действие, са до голяма степен безполезни. Единственият ефективен начин за предотвратяване на зли дела е да се трансформират мислите. Именно този аспект на закона Христос излага в Нагорната проповед (вижте върху Матей 5:17–22).

Техните пътища. Тоест, „техните магистрали“. Пътуването вече не беше безопасно.

8. Пътят на мира. Тези, които искат да се радват на мир, първо трябва да мислят за мир. Мирът е продукт на правилното мислене и правилните действия (виж гл. 32:17). Божият народ се радва на мир (гл. 32:18), защото има мир в сърцата си. В това се крие лекарството за страданията и горкото на света.

9. Съд. Тоест „справедливост“. В стихове 1–8 Бог се обръща към хората. Сега те отговарят, признавайки Божиите обвинения срещу тях.

Правосъдие. Буквално „праведност“.

Мрак. Буквално „мрак“. Израел очакваше изпълнението на заветните обещания (виж стр. 27, 28), без да изпълни заветните задължения. Те очакваха да се радват на всички негови привилегии, без да приемат неговите отговорности. Съответно, те пожънаха проклятието за непослушание (виж стр. 30–33). Израел не зачиташе справедливостта, честността, добротата и милостта и Бог не искаше да се застъпи за делото им срещу потисниците им. За тяхна мъка те откриха, че мярката, която бяха отмерили на другите, щеше да им бъде отмерена (виж Матей 7:2). Те жънеха това, което бяха посели. Те викаха към Бога за помощ, но небето над тях изглеждаше като мед, а земята под тях – като желязо (Второзаконие 28:23).

10. Ние опипваме. Стихове 10–15 представят поразително описание на резултатите от прегрешението. Когато хората отказват да ходят по пътя на правдата и справедливостта, Бог позволява слепота да ги обземе (Исаия 6:10; вж. Римляни 11:25). Той им позволява да вървят по пътища, които сами са си измислили, пътища, които неизбежно водят до беда и объркване. Хората се оказват затворени, така да се каже, от стени на беда. Сляпо и напразно те опипват, търсейки път за бягство. Това е точно резултатът, който Моисей е предсказал. (Второзаконие 28:20, 29).

11. Ние режем. Бедствието поражда различни последици – понякога гняв и горчивина, понякога мъка и страдание (вижте на стих 9). „Няма мир... за нечестивите“ (вижте на гл. 57:21).

12. Нашите грехове. От името на народа на Юда, Исаия сега откровено признава техните прегрешения (вижте на стих 9). Те вече не се опитват да се оправдават. Те са започнали да събират заплатата на греха (вижте Рим. 6:23; срв. Яков 1:15).

13. Отдалечаване. Грехът винаги води от Бога, никога към Него. Пътят, който Израел следваше, водеше народа все по-далеч и по-далеч от идеалите, които Бог беше поставил пред тях. Хората, така да се каже (виж стих 12), тук откровено признават вината си (виж стих 9) и по този начин правят първата крачка обратно към Господа. Последователните стъпки, необходими за реформацията, са обяснени в гл. 58:5–14. Това беше единствената надежда на Израел да предотврати по-нататъшни бедствия.

14. Съд. Тоест „справедливост“. Тук Исаия описва тъжното състояние на нещата, което преобладаваше в съдилищата и в частните отношения на евреите с евреите. Справедливостта е олицетворена и изобразена като избягала за собствената си безопасност. Тя се страхуваше да излезе наяве.

Правосъдие. Буквално „праведност“. И тя е била отблъсната и е беглец от свърталището на хората. Истината е била атакувана, а лъжата е като паднал воин, стъпкана и неспособна да се изправи. Справедливостта и почтеността са били прогонени и не смеят да се върнат. Такъв е неизбежният резултат, когато една нация обърне гръб на Бог и на божествения закон (вижте GC 584, 585).

15. Превръща се в плячка. С тези думи завършва разделът, започващ със стих 9. Времената са толкова зли, че един праведен човек се оказва в опасност за живота си. Такава била ситуацията в Юда по време на управлението на Манасия, който „пролял много невинна кръв“ (4 Царе 21:16).

Господ го видя. Тези думи започват нов раздел. Божественото обвинение срещу Юда (ст. 9–15) е приключило. Сега Господ наблюдава привидно безнадеждното състояние на Юда и предлага Себе Си като Спасител и Ходатай (вижте на гл. 53:12). Окуражаващо е да знаем, че когато една ситуация изглежда мрачна и обезкуражаваща за човека, Господ не само знае всичко за нея, но е готов да предприеме стъпки, които ще донесат облекчение.

16. Нямаше човек. В настъпилата криза нямаше никой, който да може да осигури облекчение (виж Езекиил 22:30). Нямаше никой, който да спре заплашващата напасть, както направиха Аарон и Моисей (Числа 16:47, 48) или Финеес (Числа 25:7, 8). От човешка гледна точка ситуацията изглеждаше безнадеждна. Помощта трябваше да дойде от Бога, както се случи в Египет, при Червено море и многократно по време на скитанията в пустинята и окупацията на Обетованата земя. Бог щеше да работи заради Своето име и заради Своя поразен народ.

Няма ходатай. Или „няма никой, който да се намеси“ (RSV), тоест от името на Израел. Те бяха отчуждени от небесния Отец и се нуждаеха от отчаяна помощ (вижте стихове 1, 2, 9).

Неговата праведност. Божествената милост е тази, която подтиква Всемогъщия да се намеси в полза на Своя обсаден народ. Кризата, пред която е изправена Юдея в дните на Исаия, а и по-късно, заплашва нацията с пълно унищожение. Но, както толкова често в книгата на Исаия, Вдъхновението извлича от по-непосредствената криза урок от най-дълбоко значение относно големия конфликт между доброто и злото. Не е замесен само Юдея, но и цялото човечество. Пълната безпомощност на Юдея пред враговете ѝ е представена тук като пример за безпомощността на целия човешки род в борбата му срещу греха и силите на злото. Без божествена намеса човекът няма надежда. Затова Христос предлага Себе Си като откуп за мнозина и поема по трудния път на конфликта, който в крайна сметка ще Го отведе до кръста.

17. Нагръдник. Исаия изобразява Христос като въоръжен воин, влизащ в борбата за спасението на човека. Това е война, но конфликтът не се води с плътски оръжия. Нагръдникът и шлемът са оръжия за защита, предназначени да предпазват главата и гърдите, двете най-уязвими части на тялото (виж Еф. 6:14, 17).

Дрехи. Христос трябваше да доведе битката до портите на враговете на Своя народ.

Ревност. Неговата ревност Го правеше безстрашен и всяваше ужас сред силите на злото (виж Пс. 69:9; 119:139).

18. Според делата им. За да бъде справедливо, съдът трябва да бъде пропорционален на вината. Когато Христос се завърне, ще бъде, за да „въздаде на всеки според делата му“ (Откр. 22:12). Господ „бавно се гневи“, но идва времето, когато Той „ще отмъсти на противниците Си“ и „няма да оправдае нечестивите“ (вижте Наум 1:2, 3).

Островите. Тоест, далечни народи, които са потискали Божия народ (вижте гл. 42:4).

19. Страхувайте се от името. Подобно на древен Египет, всички народи са длъжни да уважават силата и величието на Бога, когато Той се издигне в защита на Своя народ (вижте гл. 45:23). Когато Божиите „съдби бъдат на земята, жителите на света ще се научат на правда“ (гл. 26:9).

Последното проявление на силата на Бог в полза на Неговия народ ще накара всички да Го признаят, от единия край на земята до другия (Пс. 50:1–6; Мал. 1:11; Откр. 5:13; 15:3, 4).

Ела като потоп. Съгласният еврейски текст може да се преведе като в KJV или както в RSV, „защото той ще дойде като бързаш поток, който вятърът Господен гони“. Еврейският синтаксис и глаголната форма изглежда са в полза на последното. *šar*, преведено „враг“

В превода на Кралския превод на Короля на Йехова (KJV) означава също „бедствие“ или „ужас“. Ако *šar* е подлогът на глагола в изречението, то трябва да е съществително име – „враг“. Ако е причастие, което определя думата „потоп“, което позицията му в изречението изглежда благоприятства, буквалният превод на изречението би бил „той ще дойде като бедствена река“.

Стандарт. Евр. *posesah*. Ако този глагол е от *nasash*, следва четенето в KJV; но

Ако от *ni*, „да прогоня“ или „да обърна в бяг“, тогава трябва да се вземе прочитането в RSV, а именно „прогонва“. Маргиналното тълкуване на KJV, „обърна го в бягство“, следва по-естественото тълкуване на масоретския текст. И двата превода са в хармония с контекста. Според превода в KJV, Божият народ е в голяма беда (виж стихове 9, 15) и Той се издига, за да ги избави (виж стихове 15, 16). Според алтернативния превод, последната част на стих 19 продължава описанието на това как Бог смазва враговете на Своя народ, които са описани в стихове 16–18. Следователно е очевидно, че нито контекстът, нито самият еврейски текст могат да бъдат категорично настоявани в полза на който и да е от двата превода.

Когато врагът настъпи с привидно неустойима сила и изглежда, че нищо не може да го спре да излее гнева си върху праведните, Бог разкрива могъщата Си сила (ст. 16). Отново и отново през историята Бог се е намесвал по най-чудесните начини, за да избави Своя народ. Такъв ще бъде отново опитът на Божия народ във голямата криза в края на времето. В момента, в който нечестивите на земята си помислят, че светиите са напълно във властта си, Господ ще се прояви, унищожавайки враговете им и вземайки светиите у дома със Себе Си, за да получат наследството си.

20. Изкупителят ще дойде. Това пророчество ще се изпълни при второто пришествие на Христос. Тогава Господ ще се завърне, за да спаси Своя народ – онези, които са се отвърнали от прегрешенията си и са Го приели като свой Спасител. В Рим. 11:26, 27 Павел прилага подобни думи към времето, когато „целият Израил ще се спаси“.

21. Моят завет. Виж в Битие 17:4, 7, 8; Джер. 31:31–34; евр. 8:10, 11; 10:16 ч.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–21DA 458

1–151T 355

1 DA 751; TM 156; 5T 78, 323

1, 2 PK 323; 1T 596

8 CH 575; 2T 394

14 GK 586; TM 342; 9C 12, 62

14, 15 COL 170; DA 222; MH 142; 1T 362; 9T 91

14–17TM 358

16 PK 692; 8T 25

17 EW 36; LS 116; ML 314; TM 149; 8T 42

19 хиджра 214; CT 156, 166, 388; DA 828; EW 60, 222; GC 600; ML 28, 48, 316; PK 571;

1T 306; 2T 398; 4T 357; 5T 426, 629; 6T 161; 7T 238; 8T 95

19, 20 TM 359

10

ГЛАВА 60

1 Славата на църквата в изобилния достъп на езичниците, 15 и големите благословения след кратко страдание.

1. Стани, свети. Тук Исая продължава, за да опише славно дело, което ще бъде извършено от Израел, приемайки, че е настъпила реформация, в хармония с гл. 58:6–14. Глави 60–62 описват това велико дело.

Такъв беше божественият план за древния Израел. Но като нация те се провалиха в делото на реформацията отвътре и следователно Бог не беше в състояние да ги избави от външните им врагове или да ги направи Свои посредници в донасянето на спасение на езичниците (виж стр. 26–30). Съответно, заветните привилегии и отговорности бяха прехвърлени на духовния Израел. Оттук и ярката картина на славния триумф на евангелието, очертана в гл. 60–61.

62 очевидно принадлежи на Божия народ днес (виж стр. 35, 36).

Твоята светлина. Светлината винаги е била символ на божественото присъствие (Ж.В. 464; виж върху Бит. 3:24). Христос дойде на земята като светлината на живота (Йоан 1:4, 5; 3:19; 8:12; 9:5; 12:35, 36, 46; вижте върху Исая 9:2). Тези, които Го приеха и повярваха в Неговото име (Йоан 1:9, 12), от своя страна трябваше да оставят светлината си да свети в слава на Бога (вижте върху Матей 5:14–16; 1 Петрово 2:9). Преди завръщането на Христос евангелското послание трябва да бъде провъзгласено с такава сила, че цялата земя да бъде озарена от светлината на истината (Откр. 18:1).

2. Тъмнина. Тоест, духовна тъмнина (вижте на гл. 9:2). Хората винаги са били склонни да обичат „тъмнината повече от светлината, защото делата им бяха зли“ (Йоан 3:19). Светът е тъмен с неразбиране на Бога и Неговата любов. Злите хора не могат да разберат доброто в другите. Те не успяват да разпознаят небесната светлина, когато тя ги огрява (Йоан 1:5, 10, 11).

Неговата слава. Това е отразената светлина на Божията слава, която трябва да се „види“ върху Божия народ. Когато хората търсят почит за себе си, те засенчват Божията слава. Когато са готови да заличат себе си и да позволят на Бог да заеме първо място в сърцата и живота им

10Никъл, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 52:14). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Неговата слава може да се види в тях. За начина, по който Божията слава е трябвало да бъде видяна върху древния Израел, вижте стр. 27–30.

3. Езичниците ще дойдат. Отражение на божествения характер чрез Израел, заедно с явната благословия на Небето върху тях като нация, е трябвало да привлече езичниците и да ги убеди в превъзходството на поклонението и служението на Йехова (виж стр. 28–30; вж. гл. 49:6, 22). В Божието провидение това обещание ще се изпълни за църквата в наши дни (виж стр. 35, 36; виж на стих 1).

И царе. Славата Божия, разкрита в Неговия народ и църква, ще привлече не само смирените, но великите мъже на земята. Дори царете ще бъдат привлечени от светлината, струяща от Сион (вижте гл. 49:23; 52:15).

4. Повдигни очите си. Бог призовава Израел да съзре славната перспектива, изобразена в стихове 1-3. Църквата днес трябва да повдигне поглед от обичайния си кръговрат на дейност, за да зърне предстоящия час на съдбата и след като го направи, да се заеме сериозно със задачата да се подготви за него.

Твоите дъщери. Последното изречение на стих 4 гласи буквално: „дъщерите ти ще бъдат обгрижвани до [тебе]“.

5. Текат заедно. Евр. нахар, което също означава „да сияя [от радост]“. Контекстът благоприятства това значение.

Страх. Буквално „треперя“, тоест от радост (виж Йер. 33:9). Израел би се развълнувал от осъзнаването на славната си съдба. В свитъка от Мъртво море 1QIs е пропусната думата, преведена като „страх“.

Изобилието на морето. Алюзия към международната морска търговия от времето на Исаия, която носела богатство на онези, които се занимавали с нея.

Силите. Евр. *chel*, „богатство“. Обърнатите езичници биха направили щедри дарения, за да напреднат и по този начин да ускорят провъзгласяването на евангелието (виж стр. 29).

6. Множеството камили. Предишният стих се отнася до „богатство“, идващо по море. Тук са изобразени кервани, търговия по суша.

Мадиям. Регион в пустинята Арабия (вижте Изх. 2:15).

Ефа. Мадиямско племе (Бит. 25:4; 1 Лет. 1:33), а тук е и регионът, който са обитавали.

Шеба. Вероятно става дума за регион в Южна Арабия (Бит. 10:7, 28). Сравни посещението на Савската царица при Соломон (3 Царе 10:1–10). В Матей 12:42 тя е наречена „южната царица“. Псалмистът предсказа време, когато савските царе ще принесат дарове на славния цар на Израел (Пс. 72:10, 11).

7. Кедар. Кедар и Наваиот били синове на Исмаил, които се заселили в Арабската пустиня. (Бит. 25:13). Хората от посочените тук региони били известни със своя добитък и камили (Съдии 6:5).

Приемане на моя олтар. Даровете на езичниците ще бъдат приети от Господа в знак за факта, че Той също ги е приел лично. Исаия отново изобразява голямо събиране на души от чужди земи (вижте на стих 1).

8. Лети като облак. Фигурата се променя и езичниците, събиращи се в Йерусалим, са изобразени като големи ята птици.

9. Островите. Тоест, „крайбрежните земи“. Далечните народи биха признали посланието на Божията благодат (вижте гл. 42:4). Днес множества по всички части на земята с копнеж гледат нагоре, тревожно копнеейки за надеждата и мира, които само евангелието може да донесе на техните разтревожени сърца.

Тарсиски кораби. Кораби, използвани в търговията с метали (вижте гл. 2:16). Псалмистът предсказва време, когато „царете на Тарсис и на островите“ ще „донесат подаръци“ на израилевия цар (Пс. 72:10).

Тяхното сребро. Говорейки за идването на „желаното от всички народи“, Агей заявява че цялото сребро и злато принадлежат на Господа (Агей 2:7, 8). Псалмистът е предвидил царе, които носят даровете си в Храма (Пс. 68:29–31). Вижте Ис. 60:5. Мъжете, които са истински обърнати във вярата, носят на Бога най-богатите си съкровища.

10. Синове на чужденци. Тоест, езичници (вижте на гл. 56:6).

Изгради стените си. В древността градските стени са осигурявали защита и са представлявали силата на града. По този начин, да се „изградят“ стените на Сион е означавало да се увеличи силата на града. Езичниците щяха да помогнат на евреите в провъзгласяването на евангелието.

Поразих те. Относно вавилонския плен (виж на гл. 54:7).

11. Отворено непрекъснато. Градските порти са били затваряни през нощта като мярка за безопасност. Портите са отворени през нощта би означавало мир и сигурност. Както обаче е посочено тук, основната причина да бъдат оставени отворени през нощта би била да се побере безкрайното шествие от езичници, идващи към Йерусалим, за да представят своите дарове на Господа в знак на своята любов и преданост.

Сили. Вижте стих 5.

Доведени. Или „водени в процесия“ (RSV). Езическите монарси щели да се приближават до Йерусалим в царствен блясък, придружени от своите слуги и придворни (вж. Откр. 21:24).

12. Нацията. „Онези народи, които отхвърлиха поклонението и служението на истинския Бог, трябваше да бъдат лишени от владения. ... С увеличаването на броя на израилтяните, те трябваше да разширяват границите си, докато царството им обхване света“ (COL 290; виж стр. 28–30). Неспособността на Израел да сътрудничи с Божия план за тях като нация направи невъзможно изпълнението на тази картина. По принцип обаче тя ще бъде осъществена от църквата днес, в славния триумф на евангелието и завръщането на Исус на тази земя (виж стр. 35, 36).

В крайна сметка небесният Бог ще „издигне царство, което никога няма да се разруши“ и което ще „съсипе и погълне всички тези царства“ (Дан. 2:44; вж. Дан. 7:27; Откр. 11:15).

13. Славата на Ливан. Ливан е бил известен със своята красота, особено с високите си планини кедри. Ливански кедри са били използвани в храма на Соломон (Царе 5:6–10), но Исаия е предвидил нов храм, който ще го превъзхожда по слава. На Езекиил са дадени подробни инструкции за издигането на този нов храм, който обаче никога не е построен (виж Езекиил 40 до 44).

Елата. За изброените тук дървета вижте гл. 41:19.

Място на нозете ми. Казва се, че Сион е „подножието на нозете ми“ на Господа (1 Лет. 28:2; Пс. 99:5).

14. Елате, превивайки се. Тоест, в доброволно подчинение народите биха признали безкрайното превъзходство на онези, които обичат и служат на истинския Бог (виж стр. 28, 29). Сравнете гл. 62:4, 5, 7, 11.

15. Ти си бил изоставен. Вижте гл. 54:7, 8. Като изоставена съпруга, Сион е станал обект на презрение и укор за всичките си съседи (вижте Плач Йеремиа 2:15). Тя обаче би била възстановена в предишното си положение и отново би станала наслада за Господа (Ис. 62:4). Ако Израел беше доказал вяност към Бога, Йерусалим щеше да пребъде завинаги, славният метрополис на земята (Живот в Синай 577; Великата купа 19).

16. Млякото. Исаия въвежда друга фигура за богатството и ресурсите на езичници, които ще се стичат към Йерусалим с постоянен поток (вж. върху стихове 5–7, 11).

Сравнете гл. 49:23; 61:6; 66:12. След като напуснали Египет, израилтяните трябвало да получат дарове от някогашните си господари (вижте Изх. 3:22). След завръщането си от вавилонския плен евреите получили доброволни дарове от сребро и злато от своите съседи и приятели, а също и от царската хазна (Ездра 1:6; 7:15, 16, 21–23).

Ще познаеш. Вижте Езекиил 6:7.

17. За медта. Тъй като златото беше много по-ценно от медта, а среброто по-ценно от желязото, така Господ щеше да увеличи богатството на Израел (виж стр. 28). Всичко, от което се отказаха в жертва за Него, в крайна сметка щеше да бъде щедро възнаградено. Всичко, което посветим на службата на Бога, ще бъде възнаградено отвъд най-съкровениите ни очаквания (виж върху Екл. 11:1; Мат. 19:29).

Твоите служители. Водачите на Израел щяха да бъдат мъже на „мир“. Думата „мир“ несъмнено тук е използвана в широкия ѝ смисъл на общо благополучие. Водачите на Израел щяха да го водят към успех и просперитет.

Изискватели. Евр. *pošešim*, което в множествено число, както тук, означава „власти“.

Праведност. Евр. *šedeq*, което понякога означава „успех“. Правителствена политика би било в хармония с божествените принципи и следователно би било успешно.

18. Насилие. Мисълта от стих 17 е продължена. Вместо потисничество, жестокост и раздори (вж. гл. 59:3–15), щяха да управляват принципите на братска любов, доброжелателност и взаимно уважение.

Твоите стени Спасение. Присъствието и благословието на Бог ще бъдат най-добрите стени на Йерусалим. и укрепления (виж Зах. 2:5), и възгласи на хвала и благодарност ще заменят портите и лостове. Виж Ис. 26:1–3.

19. Няма повече. Слънцето няма да престане да съществува, когато земята бъде възстановена, но градът вече няма да има нужда от него (Откр. 21:23; 22:5).

Вечна светлина. Всички еврейски думи след тази фраза до и включително Същите думи от стих 20 липсват в свитъка от Мъртво море 1QIs. Това е ясен случай на често срещана преписваческа грешка, наречена хомеотелевтон. Погледът на писаря неволно се е преместил от първото срещане на тази повтаряща се фраза към второто и по този начин е пропуснал всички думи между тях. Свитъкът от Мъртво море 1QIs съдържа този пасаж.

20. Твоята вечна светлина. Докато човек е на този свят, има и алтернативна слънчева светлина. и сянка, светлина и тъмнина, смях и сълзи. Но в Светия град Бог ще бъде постоянната светлина и радост за Своя народ. Вижте стих 1.

Твоята скръб. Вижте на гл. 59:9–11.

21. Всички праведни. Праведността е личната цел за всеки от Божиите хора. В нова земя, идеалът от Пс. 15; 24:3–5 ще бъде осъществен. Това ще бъде свят, „в който обитава правдата“ (2 Петрово 3:13), защото всички негови жители са праведни. Скръбта няма да има вече, защото вече няма грях (вижте Откр. 21:27). Сравнете също Ис. 52:1; Зах. 14:16.

Наследете земята. Обещанията, дадени на бащите, ще бъдат изпълнени в определеното време (вижте Бит. 12:7; Дан. 7:18; Мат. 5:5; Откр. 21:3, 4, 7).

Клонът. „Мъжете от Юда“ бяха Божието „приятно растение“ (Ис. 5:2, 7; вж. Ис. 29:23; Еф. 2:10). Неговият образ е даден на Неговия народ и Неговият закон е поставен в сърцата им (Ер. 31:33, 34). Постепенно те трябва да израснат в Неговия образ и „да бъдат като Него“ (1 Йоан 3:2; вж. Еф. 4:15). Еврейската дума *pešer*, „клон“, „пръчка“, „издънка“, е пропусната в свитъка от Мъртво море 1QIs.

22. Малък. Значение „незначителен човек“.

Станете хиляда. Тоест, „станете [група или клан, наброяващ] хиляда“.

Сравнете гл. 54:1–3. Христос сравни небесното царство със синапено зърно, което стана голямо дърво (Марк 4:31, 32).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 CE 30; CM 17; COL 420; Ev 36, 693; GW 470; MB 43; PK 717, 720; TM 156, 205; 6T 23, 29, 368, 414, 434;

7T 62; 8T 35, 116, 168; WM 22

1, 2 COL 415; TM 42, 152; 8T 10; WM 271

1–3TM 458; 9T 70

1–4PK 375

1–5GW 28

2 EW 104; FE 177, 201, 238; LS 295; PK 188, 687, 718; 5T 99, 528, 547

3 DA 34

10 AA 595

10, 11 PK 375

13 1T 69

15 AA 601; PK 723; 8T 39

16 PK 724

18 Изд. 182; GK 675

18–21PK 730

19 SC 68

21 Изд. 302

ГЛАВА 61

1 Служението на Христос. 4 Настъпателността, 7 и благословиите на верните.

1. Духът. Това е една от най-поразителните глави от книгата на Исаия. За всеки християнин това е очевидно месианско пророчество, което Исус е приложил към Себе Си в родния Си град Назарет (вижте върху Лука 4:16–21). Говорителят е Христос, в ролята Си на Божи Слуга (вижте върху Исаия 41:8). Темата на гл. 61 е тясно свързана с тази на гл. 60 (сравнете гл. 61:3 с гл. 60:9, 15, 18, 20, 21).

Древните еврейски тълкуватели са разпознавали месианското значение на този и много други пасаж в Исаия. Стихове 1–3 представят графична картина на това, което Месията е трябвало да постигне за Своя народ Израел като индивиди и като нация. Поради отхвърлянето на Исус като Месия (виж стр. 30–33) обаче, нацията като такава е загубила служението и благоволенieto на Месията.

Помаза ме. Евр. машах, от което произлиза съществителното машиах, „помазан един“ или „Месия“ (вижте върху Пс. 2:2; Мат. 1:1; Лука 4:18). Следователно „Масах“ може да се преведе подходящо като „направи ме Месия“. На церемонията по помазване, човек е бил отделен за някаква конкретна служба или мисия. Аарон е помазан от Моисей за първосвещеник (Изм. 40:13). Както Саул, така и Давид са помазани от Самуил (1 Царе 10:1; 16:13). Илия е трябвало да помага Ииуй за цар, а Елисей за пророк (3 Царе 19:16). Христос е трябвало да бъде помазан от Бог Отец (Пс. 45:7) чрез Светия Дух (Деяния 10:38) по време на Неговото кръщение (Марк 1:10; Лука 3:21, 22).

Да проповядва. Великото дело на Христос на земята е било да провъзгласи „благата вест“ за спасението (вижте Марк 1:1). След помазването Си, Исус обикалял от

проповядвайки от място на място Неговото послание за прошка и приемане от Бога (Лука 4:14, 15, 21, 31, 43, 44; 5:32; 6:20; 8:1; и др.).

Кротките. Следвайки LXX, авторите на Новия завет четат „бедните“ (вижте върху Лука 4:18; вж. Мат. 11:5). Христовото послание беше за бедните и кротките духом (Мат. 5:3, 5). Самият Исус беше „кротък и смирен по сърце“ (Мат. 11:29) и онези, които дойдоха при Него, трябваше да станат като Него (вижте 1 Йоан 3:1–3).

Да превърже. Исус дойде да облекчи страданието на онези, които са скърбящи и изтощени от бремето на греха си (вижте върху Матей 5:3; Матей 11:28–30; Лука 4:18). Христос е Великият Лекар, който дойде да изцели сърцата и душите на хората.

Да провъзгласим свобода. Хората, които се поддават на греха, стават негови пленници и роби (Йоан 8:34; Римляни 6:16). Христос дойде, за да освободи хората от робството на злото и да ги направи свободни в Себе Си (Йоан 8:36; Римляни 6:1–23; 8:2, 15, 21). Самата фраза и мисълта, която изразява, са взети от прокламацията, направена в годината на юбилея (Лев. 25:10; Ер. 34:8; Езек. 46:17). Вижте Лука 4:18.

Отваряне на затвора. Буквално „възстановяване на зрението“, както в LXX, или „възстановяване на зрението“, както в Лука 4:18. Еврейският глагол раqаш никога не се използва в смисъл на отваряне на врата, а изключително за възстановяване на зрението на слепите и слуха на глухите (Исая 35:5; 42:7; и др.). В гл. 42:1, 7, Господният Слуга – Месия – трябваше да извърши точно предсказаното тук дело.

2. Благоприятната година. Буквално „годината на благоволение [показано от Бога на хората]“. Това се отнася до проявлението на Божията спасителна благодат, както се вижда в живота и служението на нашия Спасител (вижте върху Лука 4:19).

Денят на отмъщението. Контрастът е между „благоволение“ за онези, които приемат Месията, и „отмъщение“ за онези, които Го отхвърлят. В синагогата в Назарет Христос завърши четенето Си на Исая с думите, предшествващи това изречение (виж върху Лука 4:18). Йерусалим наистина щеше да види „дни на отмъщение“ (Лука 21:22), но само защото юдеите отхвърлиха Христос и Неговото послание за спасение (Матей 21:43, 44; 23:36–38). Разрушението на Йерусалим беше символ на великия, последен ден на отмъщението (виж върху Матей 24:3).

Всички, които скърбят. Тоест, за собствените си грехове (вижте Матей 5:4) и греховете на другите (Пс. 119:53, 136; Йер. 13:17; Ез. 9:4; 2 Кор. 2:1; 12:21; 2 Петр. 2:8).

3. Скърбя. Вижте стих 2.

Красота. Буквално „украшение за глава“, „венец“ или „гирлянд“, като този, носен от младоженец или победител в битка. Венецът на радостта е трябвало да замени пепелта, поръсена върху главата в знак на покаяние и скръб (виж гл. 58:5).

Елей на радост. Сравнете Пс. 45:7, където подобен израз се използва за Христос. Във времена на скръб и пост евреите се въздържали от употребата на помазващи масла (Дан. 10:3; вж. Матей 6:17). Сега всеки признак на скръб трябваше да бъде премахнат и Божият народ трябваше да се облече като за повод за празник и радост. Дрехите им на траур трябваше да бъдат заменени с тези, използвани за тържествени поводи (виж Захария 3:3–5; срв. Лука 15:22).

Дух на унияние. Или, както бихме казали днес, „обезсърчен дух“.

Дървета на правдата. В Стария завет дърветата често се използват фигуративно за хора (вижте Пс. 1:3); тук – за изкупените от Бога. Те биха били праведни, защото са облекли Неговото подобие и са били пресъздадени по Негов образ (вижте Ис. 60:1).

Засаждането. Вижте гл. 60:21.

Може да бъде прославен. Бог е почитан, когато Неговите деца носят плодовете на праведността. и да разкрива в живота им Своите черти на характера (Йоан 15:8; Галатяни 5:22, 23).

4. Изградете старите отпадъци. Вижте гл. 58:12.

5. Чужденци. Тоест, езичници (виж гл. 56:6). Тези, които някога са били врагове на Израел щеше да стане приятел. Тези, които някога бяха опустошили земята, щяха да сътрудничат с Израел в нейното възстановяване. Сравнете гл. 14:1, 2. Израел щял да ръководи делото, а техните обърнати във вярата езичници щяха да помагат (вижте гл. 14:1, 2; 56:6–8; 60:3–10).

6. Свещеници. Синове на Аарон бяха посветени в служба на Господа (Исх. 40:13–15). Тук Исая предсказва служението на целия Божий народ като „царство от свещеници“ във великата задача да доведе езичниците до познание за истинския Бог (Исх. 19:6; 1 Петрово 2:5–9; виж стр. 28–30).

Богатство. Евр. чел, същата дума, преведена като „сили“ в гл. 60:5 (виж коментара там; виж също Рим. 15:27; 1 Кор. 9:11).

В славата си. Или „в богатството си“ (RSV). Богатството на езичниците носи почит на Божието дело (вижте върху Исая 60:5, 6, 16; Откровение 21:24).

7. Двойно. След страданието на Йов Бог го възнагради с двойно повече, отколкото беше имал преди това. преди (Йов 42:10). Струвало им се, че Божият народ е страдал два пъти повече, отколкото е заслужавал, но Бог щеше да го възнагради щедро (виж Исая 40:2; Захария 9:12; срв. Йеремиа 16:18; Откровение 18:6).

Объркване. Вместо объркване и укор, Бог щеше да им даде радост. Положението щеше да се обърне. Докато някога са били потискани и презирани, сега щяха да бъдат почитани и възвеличавани. В стихове 7–9 Исая говори за Израел, а не за Израел, както в стихове 5, 6.

8. Мразя грабежа. Исая тук сякаш се връща към мисълта от гл. 1:11–17. Бог уважава справедливостта, милостта и любовта (Пс. 11:7; Михей 6:8), но напълно отхвърля самата форма на поклонение (виж върху Ис. 1:11; 2 Тим. 3:5; вж. Йоан 4:23, 24). Никой освен онези, които имат „чисти ръце и чисто сърце“, които ходят праведно, вършат правда и говорят истината в сърцата си, няма да „обитават“ на Неговия „свят хълм“ (Пс. 24:3–5; 15:1–5; виж върху Мат. 7:21–27).

Работа. Евр. re'ullah, буквално „награда [за извършена работа]“. Сравнете Лев. 19:13 и Ез. 29:20, където е използвана същата дума и където възнаграждението за труд е ясно подразбиращо се от контекста. Бог ще даде награда в строго съответствие със заслугите (вижте върху Мат. 20:1–16).

Завет. Вижте на Иса. 55:3; Джер. 31:31, 33.

9. Тяхното потомство. Тоест, „тяхното потомство“.

Познати. Тоест, добре познати и благосклонно познати (виж Пс. 76:1; Притчи 31:23). Хората ще разпознаят, че Божият народ е особено благословен и облагодетелстван от Небето (виж Втор. 4:6–8; 28:10; стр. 28, 29).

Езичниците. Буквално „народите“ (вж. стр. 28–30).

10. Радвай се много. Сион отвръща с благодарност и хвала на Бога за чудесното благоволение, дадени ѝ. Бог милостиво е премахнал срама ѝ и я е направил да изглежда славна в очите на света (гл. 49:13–23; 54:1–8; вижте върху гл. 54:5–7; 61:7).

Дрехи на спасението. Тези „дрехи“ представят съвършения характер на Христос (4С 88), който Неговият народ трябва да носи, дори в този живот (Кол 3:19; вижте върху Мат. 22:1–14).

Те са в рязък контраст с нашите собствени „мръсни парцали“ (вижте Исая 64:6).

Украшения. От същата дума, преведена като „красота“ в стих 3 (вижте коментара там).

Като невеста. Вижте гл. 49:18.

11. Нейната пъпка. Грехът е направил земята пуста и неплодна, но това няма да остане вечно такова и така. Евангелието на Божията благодат ще накара пустинните места да разцъфнат и да дадат плодове на правда за Божия слава (вижте върху Исаия 61:3; Галатяни 5:22, 23). Сравнете притчата на Исаия за лозето (вижте гл. 5:1–7; срв. гл. 32:15, 16; 35:1, 2; 41:18, 19; 43:19–21; 44:3, 4; 55:12, 13).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–11 DA 458

1 GW 49; ML 118; Te 287; 6T 54, 225; 9T 107, 202

1, 2 DA 34, 217, 237; MH 35, 423; PK 689; 7T 138

1–3AA 224; FE 371

1–4CH 530

2 DA 240

3 AH 17; COL 214; DA 301; GC 650; PK 724; SC 67; 6T 86; 7T 22; 8T 42, 243; 9T 287

4 MH 406; PK 677; 6T 126

6–9MH 406

8 FE 353; GW 450; MM 125; Te 232; 7T 179

10 COL 206; PK 668; 2T 453; 5T 472, 510; 8T 42 9T 114, 182

11 COL 63; Ed 104; GC 301; GW 29; MH 406; PK 733; PP 342; 6T 419

ГЛАВА 62

1 Пламенното желание на пророка да утвърди църквата в Божиите обещания. 5 Служението на служителите (към което те са подтикнати) да проповядват евангелието 10 и да подготвят хората за него.

1. Заради Сион. Тази глава продължава темата от гл. 61 без прекъсване – славното бъдеще на Израел като избран от Бога пратеник на истината за света, при условие че той Му остане верен (виж стр. 26–30). Израел не успя да се справи с възвишените си привилегии, следователно обещанията трябва да намерят своето изпълнение в църквата днес (виж стр. 35, 36). Христос все още е говорителят, както в гл. 61:1, и казва какво ще направи в полза на Сион (виж върху Пс. 48:2). Сион е поетично име за Йерусалим.

Няма да си почина. Христос обещава да не спира да работи в полза на Своя народ, докато Неговата вечна цел за тях не бъде изпълнена (вижте на гл. 42:4).

2. Езичниците ще видят. Вижте гл. 60:3–5.

Ново име. В древността е било давано – или приемано, както е било – ново име да отбележи събитие от голямо значение (Бит. 17:5; 32:28; Рут 1:20; вж. Осия 1:6, 9; 2:1). Тук Божият народ получава ново име, подходящо за новия им опит, за славното състояние, до което те, като нация, са достигнали. Относно естеството на новото им име вижте Ис. 62:4, 12. Сравнете Откр. 2:17; 3:12; 19:12.

3. Венец на славата. В деня, когато славната Божия цел за Израел стане реалност, Неговото име ще бъде почетено, когато всички хора видят несравнимия успех и просперитет, с които Той ги е благословил (виж стр. 28–30). Бог възнамерява църквата днес по подобен начин да се превърне в инструмент на хвала и красота в Неговата ръка (виж стр. 35, 36).

4. Изоставен. Вижте гл. 49:14; 54:6, 7.

Хефзиба. Буквално „моята наслада е в нея“. Това име символизира възстановяване на божествената благосклонност. Хефзиба е името на съпругата на Езекия (4 Царе 21:1), както Азува, „изоставена“, е името на майката на Йосафат (2 Лет. 20:31).

Беула. Буквално „притежавала“ или „омъжена“ (виж Езекиил 16:8). Тя, която е била в състояние на вдовство и опустошение ще стане почетна съпруга на цар Месия!

Сравнете детето на Осия, чието име е променено от Лоами, „не моите хора“, на Ами, „моите хора“ (Осия 1:9, 10; 2:1).

5. Като млад мъж. Брачната връзка често се използва в Библията, за да представи заветните отношения между Бога и Неговия народ (виж Исая 54:5; Йеремиа 3:14; Езекиил 2:14). 16:8–14; Осия 2:19; 2 Кор. 11:2; Еф. 5:23, 27; Откр. 19:7; 21:2). Както булката носи радост на съпруга си, така и църквата носи радост в сърцето на Бог. Той ще се грижи за тях, както верният съпруг се грижи за и защитава любимата си булка.

6. Стражи. Дълг на стражите по стените на Сион е да пазят народа му от опасност. В древния Ориент опасността е била постоянно заплашвана и е било необходимо стражите да бъдат винаги нащрек. Всеки духовен водач е страж, чието задължение е да стои на стража по стените на Сион. Вижте гл. 21:11.

Ни денем, ни нощем. Делото на верния служител никога не е свършено (виж 2 Тим. 4:2). Когато другите спят, той трябва да остане нащрек. Когато другите са уморени, той трябва да има смелост и сила. Той трябва да бъде бдителен, трудолюбив, безкористен и нащрек, защото от неговата вяност зависи безопасността на църквата. Ако той спи или се поколебае, врагът може да спечели победа и души могат да бъдат изгубени.

Споменавайте Господа. Буквално „карайки да си спомнят за Господа“. Духовният страж е отговорен не само пред стадото си, но и пред Бога. Той трябва по всяко време да бъде близо до Бога, да търси съвет от Него и да разчита на Него за сила. Ден след ден неговата задача е да представя пред Господа нуждите на своя народ и да се увери, че техните нужди ще бъдат задоволени. За личния пример на Христос вижте Исая 50:4; Марк 3:13; Лука 2:49.

7. Не му давайте почивка. Божиите служители не трябва нито самите те да си почиват, нито, така да се каже, да дадат на Бога покой, докато се изпълни Неговата цел за тях. Те трябва да проявяват дълбок личен интерес към работата си, не като наемници (виж върху Йоан 10:12, 13), а като хора, които трябва да дадат отчет (виж върху Евреи 13:17). Сравнете урока на Христос в притчата за настойчивата вдовица (Лука 18:1–8).

Докато не утвърди. Вижте стих 1.

8. Господ се е закле. При полагане на клетва мъжът е трябвало да вдигне дясната си ръка в тържествено потвърждение на своята истинност и искреност (Второзаконие 32:40; Езекиил 20:5, 15). Тъй като Израел беше съгрешил, Бог оттегли Своята закрила и позволи на враговете им да триумфират над тях и да ограбят земята (вижте Исая 59:1–15). Отсега нататък Той щеше да ги защитава от враговете им (вижте стихове 15–20). Бог щеше да снабдява нуждите им и да ги благослови изобилно (вижте стр. 27, 28).

9. Дворовете на моята святост. Тоест, в светилището. Левитският закон предвиждаше мирни жертви и първи плодове да бъдат донесени в Храма в знак на благодарност за небесните благословии (Второзаконие 12:5–18; 14:23). Ако хората винаги бяха продължавали да бъдат благодарни и верни на Бога, техните благословии щяха да продължат и враговете им нямаше да триумфират над тях (вижте Рим. 1:21).

10. Минете през портите. Исая говори пророчески за идването на Месията (вижте гл. 40:3–5). Всички препятствия трябва да бъдат премахнати; всичко, което би могло да обиди, трябва да бъде оставено настрана.

Пригответе се. Вижте гл. 40:3; 57:14.

Изхвърлете. Вижте гл. 57:14.

Издигнете знаме. Тоест, „флаг“ или „знаме“. Знамето представлява власт и предизвиква хората да бъдат лоялни към тази власт. Божият закон е духовно знаме. По подобен начин,

Писанията като цяло носят печата на Небето и призовават за лоялно послушание. Тържествен дълг на Божиите духовни стражи е да издигат високо стандарта на истината, който Бог им е поверил.

11. Краят на света. Тоест, до най-отдалечения му край. Посланието за спасение е да стигне до най-отдалечените краища на земята. За начина, по който това дело е трябвало да бъде извършено в древността от буквалния Израел, ако са били верни, вижте стр. 27–30. В наши дни голямата задача на църквата е да работи заедно с Бога за изпълнението на тези славни обещания (вижте стр. 35, 36).

Твоето спасение идва. При първото Си пришествие Христос предложи спасение на дъщерята на Сион (Захария 9:9; Матей 21:5–9; Йоан 12:15), но при второто Си пришествие Той ще възнагради народа Си, всеки според делата му (Исаия 40:10; Матей 16:27; Откровение 22:12).

Работа. Евр. re'ullah, „възмездие“ или „награда [за извършения труд]“ (вижте на гл. 61:8).

12. Светият народ. Христос преобразява Своя народ в „славна църква“, „свята и безупречна“ (Еф. 5:26, 27). Когато благодатното време приключи, Христовото дело на освещение в полза на Неговия народ ще бъде завършено и онези, които са свети, завинаги ще останат „все още свети“ (Откр. 22:11).

Изкупени от Господа. Христос е, който изкупва или откупва Своя народ, мисъл, която Исаия често подчертава. В гл. 35:8, 10 той говори за „път на святост“, по който „изкупените от Господа ще се върнат и ще дойдат в Сион“. В гл. 43:1 той утешава Израел с мисълта, че Този, Който го е създал, е Този, Който го е изкупил, а в гл. 51:10, 11 той заявява, че изкупените ще „дойдат с пеене в Сион“. Вижте също гл. 44:6, 23; 52:3.

Град, който не е изоставен. Вижте на стих 4. Сион беше съгрешил и поради греховете му Господ беше позволил наказания да го сполетят. Тя се смяташе за изоставена и забравена от Господа (гл. 49:14; 54:6, 7), но Исаия носи послание на утеха и уверение (вижте на гл. 40:1).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

- 1 AA 571; CE 32; CM 38; CT 398, 548; CW 15; Ev 70, 87, 425, 578; FE 532; LS 394; TM 459; 4T 595; 6T 253, 481; 7T 54, 138; 8T 90, 211; 9T 64, 140
3 GK 676
4 DA 103
4, 5 DA 151; GC 302; PK 733
5 КОЛ 207
6 CE 8; 1T 469; 2T 706; 4T 402, 527; 5T 263, 530; 8T 195, 248, 304; 9T 29 10–128T 253
12 COL 180; GC 650; PK 724

ГЛАВА 63

1 Христос показва кой е Той, 2 каква е победата Му над враговете Му, 7 и каква е милостта Му към църквата Му. 10 В справедливия Си гняв Той си спомня за безвъзмездната Си милост. 15 Църквата в молитвата си, 17 и оплакването си, изповядва вярата си.

1. Едом. Едом тук представлява враговете на Бога и Неговия народ (вижте гл. 34:5). Едомците са потомци на Исав (Бит. 25:30), братът близък на Яков (Бит. 25:24–26). Те бяха заели позиция на постоянна враждебност към Израел (виж Бит. 27:41; Числа 20:14–21). По-късно, по време на царуването на Ахаз, в дните на Исаия, едомците нападнали Юдея и отвели пленници (2 Лет. 28:17). В Амос 1:6–11 Едом

е обвинен в съучастие с Газа и Тир в нечовешко отношение към пленниците. В Исаия 63:1–6 пророкът обсъжда победата на Месията над всякаква опозиция.

Боядисано. Евр. *shamush*, от корен, означаващ „да бъде квасен“, „да бъде кисел“ и се смята, че означава дрехи с ослепителен цвят. LXX се чете като „червено“.

Восра. Важен град на Едом, на около 38,5 км югоизточно от Мъртво море. Исаия вече споменава „жертва във Восора“ (виж гл. 34:5, 6).

Да спаси. Исаия посочва двойствената природа на делото, което Месията трябваше да извърши. Той щеше да се разкрие „във величието на силата Си“, за да унищожи враговете Си, но „мощен да спаси“ децата Си.

2. Винена мазнина. Евр. *gath*, „винена преса“. В древността гроздето се е поставяло в големи бъчви, където мъжете са го тъпкали, като по този начин са изтърпвали сока. Дрехите на такива мъже са се оцветявали в червено от сока. Същият символ е използван от Йоан (Откр. 14:19, 20; 19:15).

3. Преса за вино. Евр. *pu*, по-специално коритото на пресата за вино. Поетично Пура е синоним на гат (ст. 2).

Сам. Или „сам“. Когато Месията дошъл, Той преживял горчивата Си агония в Гетсиманската градина сам. Учениците Му, които е трябвало да Го утешат, били заспали (Матей 26:36–45). Неговата човечност се свила от ужасното изпитание, през което Му предстояло да премине. Виждайки предстоящата съдба на един обречен свят, Той приел „кръщението Си от кръв, за да могат чрез Него милиони, които погиват, да получат вечен живот“ (Живот в мечтите, 693). На кръста, обгърнат от свръхестествената тъмнина, Той се чувствал още по-самотно (Матей 27:46; Живот в мечтите, 754).

Защото. По-добре „и“. Относно природата на божествения гняв вижте 4 Царе 13:3. Месията ще с радост донесоха спасение на всички. Но те отказаха божественото предложение и по този начин избраха смъртта (вижте ГК 36, 37).

4. Денят. Вижте гл. 34:2–10; 35:4.

Годината. Сравнете гл. 34:8. Времето, когато нечестивите ще бъдат унищожени, е времето, когато праведните ще бъдат спасени.

5. Няма кой да помогне. Буквално „няма помощник“. Вместо това, в свитъка от Мъртво море 1QIs гласи „няма човек“.

Чудеше се. Евр. *shamam*, преведено „удивен“ в Дан. 8:27. Използваната тук фигура засилва отчаянието на ситуацията. Месията забеляза жалкото положение, в което се намираше човекът, и реши лично да го спаси от отчаяното му положение.

Моята собствена ръка. Вижте гл. 40:10; 51:9; 52:10.

Ярост. Евр. *hema*, често срещана старозаветна дума, използвана 81 пъти за описание на божествено негодувание. Относно естеството на Божия гняв вижте 4 Царе 13:3.

6. Стъпчете. Нечестивите са представени като грозде, което трябва да бъде стъпкано в лина на Божия гняв.

Напийте ги. Народите често са представяни като пиещи чаша ярост, която е излят от Господа (Йов 21:20; Пс. 75:8; Ис. 51:17, 22; Йер. 25:15; Откр. 14:10).

7. Ще спомена. Този стих започва нов раздел, който се простира до края на гл. 64. Тази част представлява молитва на хвала и благодарност. Сион помни любящата доброта и нежните милости на Бог, които са били проявени въпреки действията на Израел.

неблагодарност и бунт. Това стихотворение започва с изявление за решимост да мислим за добротата и добротата на Бог и да известяваме Неговите милости на другите (вж. Пс. 89).

8. Защото той каза. Несъмнено препратка към времето, когато Бог се намеси, за да избави Израел от египетско робство.

Лъжа. Евр. *shaqar*, „да заблуждавам“, „да постъпвам лъжливо“. Със сигурност днес ни се струва, че Израел би спазил Божия завет. Едва ли изглеждаше вероятно някой да бъде толкова глупав, че да наруши условията на такъв завет и по този начин да се откаже от обещаните благословии. Сравнете Соф. 3:7, където е изразено подобно уверение относно поведението на Израел, но където отново те са непокорни.

Спасител. Евр. *Mošia'*, от корена *yasha'*, „да помогна“, „да спася“, коренът, от който произлиза името Исус (виж върху Матей 1:21). Христос е бил Спасител на Своя народ както в старозаветни, така и в новозаветни времена (виж ПП 366). Въпреки многократните прегрешения на Израел, Христос се намесва отново и отново в тяхна полза.

9. Той беше измъчван. Буквално „Той не беше противник“ или „Той не измъчваше“. Твърдението „Той беше наскърбен“ се основава на редица еврейски ръкописи и на масоретската традиция. Както един добър, любящ родител страда, когато страдание сполети децата му, така страда и Бог. Господ видя страданието на Своя народ в Египет (Изм. 3:16) и ги спаси, когато те извикаха към Него в своето угнетение. Днес Той е нашият велик първосвещеник, който е „докоснат от съчувствието ни в немощите“ (Евр. 4:15).

Ангелът на Неговото присъствие. Това беше ангелът, в когото обитаваше Божието присъствие (Изм. 14:19, 24; 23:20–23; 32:34; 33:14, 15; Втор. 1:32, 33) и не беше никой друг, а самият Христос (виж РР 366). Христос беше, Този, Който винаги беше със Своя народ, водеше ги денем, защитаваше ги нощем и ги водеше към Обетованата земя срещу всякаква вражеска опозиция. Когато скинията беше поставена, Христос прояви присъствието Си в святата Шекина, над престола на милостинята и между херувимите (Числа 7:89).

Гол. Евр. *naʿal*, „да повдигна“, „да вдигна“. Христос е изобразен тук като баща, нежно грижещ се за Своите любими деца (виж Изм. 19:4; Втор. 1:31; 32:11, 12; 33:27; Ис. 46:4).

10. Но те се разбунтуваха. Неверието на Израел е поставено в ярък контраст с любящата доброта и верността на Бога (виж Пс. 106).

Раздразни Светия Си Дух. Светият Дух е бил познат и е бил активен както в старозаветни, така и в новозаветни времена. Павел увещава църквата да „не наскърбява Светия Дух“ (Еф. 4:30). В дните на Ной Бог е казал, че Неговият Дух „няма винаги да се бори с човека“ (Бит. 6:3). Ропотанията и оплакванията на Израел в пустинята бяха насочени не толкова срещу Моисей, колкото срещу Бога (Изм. 16:8, 9).

Техният враг. Тоест, Той изглеждаше като техен враг. Всъщност наказанията, които сполетяха хората, имаха милостив замисъл. Бог търсеше крайното спасение на индивида.

11. Тогава той си спомни. Не е съвсем ясно за кого се отнася „той“. Някои смятат, че Бог е, Който си спомня какво е направил в древните дни и Който решава да повтори славните Си дела. Други смятат, че хората са тези, които си спомнят славата на миналото.

Къде е той? Говорят хората. Това става ясно, когато четенето от свитъка от Мъртво море 1QIs, LXX и сирийския е възприет: „Къде е онзи, който е извел от морето пастирите на стадото си?“ За „пастири“ няколко

Ръкописите и LXX подкрепят четенето „пастир“. Единственото число би се отнасяло до Моисей, множественото число вероятно до Моисей, Аарон и други видни водачи.

В него. Препратката е или към Моисей със специалния му духовен дар (Чис. 12:1–8), или на хората (Неемия 9:20).

12. Дясната ръка. Тази ръка се е смятала за ръка на сила и действие (виж Пс. 20:6).

Неговата славна ръка. Сравнете гл. 40:10; 53:1. Това беше ръката, чрез която Бог беше извършил такива могъщи дела за избавлението на Своя народ от Египет (Исх. 6:6; 15:6, 12; Втор. 4:34; 7:8).

Разделяне на водата. Става дума за чудотворното разделяне на водите на Червено море (Исх. 14:21; Пс. 106:9).

Вечно име. Славата на името на Йехова се беше разпространила из древността на изток заради могъщите Му дела при освобождаването на народа от египетското им робство (виж Исус Навин 2:10; 2 Царе 7:23).

13. През дълбините. Тоест, през водите на Червено море (виж Пс. 106:9).

Като кон. В район, обикновено покрит с вода, евреите се придвижвали толкова лесно, колкото кон би прекошил широка, равна равнина, без да се спънат.

14. Като звяр. Буквално „като добитък“. Както стадо добитък е доведено в тиха, плодородна долина, където може да намери богата паша и освежаваща почивка след дълго и трудно пътуване, така и израилтяните след 40-годишното си скитане бяха доведени в Ханаанската земя, техния обещан дом.

15. Погледнете надолу. Това е молитва към Бога за помощ. В древни времена Бог е водил и благославял Своя народ по чуден начин. Дали сега ги е забравил? Къде са сега пламенността и силата, които в миналото са били толкова славно проявени в полза на Неговите деца?

Червата ти. Червата са били смятани за седалище на емоциите и състраданието (виж Бит. 43:30; 3 Царе 3:26; Исаия 16:11; Еремия 4:19; Плач Иер. 1:20).

16. Без съмнение. Евр. ки, „защото“. Тъй като Бог беше Отец на Израел, хората можеха да се обърнат към Него за помощ и напътствие. Основанието за тяхното обръщение беше, че Бог, като техен Отец, ще почувства отговорност към тях и че сърцето Му наистина ще копнее за тях. Авраам, техният земен баща, беше мъртъв и не беше в състояние да им помогне, но това не беше така с Бог.

Отче наш. Сравнете 1 Лет. 29:10; Ис. 64:8 за други употреби на „отче наш“ в молитвата в Стария завет. Относно бащинството на Бога вижте Втор. 32:6; Йер. 3:4; Мал. 1:6; 2:10; 1 Кор. 8:6; Гал. 4:4–6; Еф. 4:6.

Нашият изкупител. Последното изречение може да се преведе като „Нашият изкупител е Твоето име от древността.“ От древни времена Бог е бил познат на Своя народ като този, който е разкъсал връзките им (Ер. 2:20) и ги е изкупил.

17. Накара ни да грешим. В нетехническият език на Библията Бог често е представян като вършещ това, което не пречи (вижте върху 1 Царе 16:14; 2 Лет. 2:14).

18:18). Въпросът може да се разбира снизходително, „Господи, защо си ни позволил да грешим?“ и т.н. Тъй като Бог никога не насилва волята, Той не пречи на хората да следват злия път по свой избор. В един смисъл на думата хората всъщност нямат Божието позволение да вършат зло. Те имат Божието позволение да вършат добро (Второзаконие 30:19), но тъй като са свободни морални агенти, Бог не им пречи да следват пътя на злото, ако го изберат. Едва ли бихме казали за децата си, ако някои от тях пораснат

нагоре и да напуснат пътя на праведността, че имат нашето позволение да вършат зло. Поради тяхната зрялост ние просто вече не се намесваме в избора им.

Молбата в молитвата „Отче наш“ „Не ни въвеждай в изкушение“ трябва да се разбира по подобен начин. Бог не изкушава хората да грешат (Яков 1:13), а допуска изпитание само ако е за наше добро (вижте Матей 6:13). Думите са преносен начин да се молим да не паднем в зло.

Закоравял. Вижте Изх. 4:21.

Връщане. Сравни Пс. 80:14; 90:13.

18. Малко време. На Авраам беше дадено обещанието, че Ханаанската земя ще да бъде дадено на него и на потомството му за вечно наследство (Бит. 13:14, 15; 17:8). В сравнение с вечността времето от Исус Навин до Исая е било само „малко време“. Божиите обещания са условни. Поради нечестия си юдеите са се отказали от обещанията, дадени на Авраам.

Потъпкаха светилището ти. По времето на Исая асирийците бяха превзели повечето на Светата земя (гл. 36–38), въпреки че се отказаха от опита да превземат Юдея. Век по-късно вавилонците, под ръководството на Навуходоносор, унищожиха народа на Юдея и разрушиха Йерусалим, заедно с неговия храм и стени (4 Царе 25:8–16). Храмът все още стоеше, когато Исая изрече тези думи. Той обаче пророчески очакваше времето, когато Храмът вече нямаше да съществува (виж гл. 64:11; виж том I, стр. 27, 28).

19. Ние сме твои. „Твои“ е добавено. Възможно е пасажът да се преведе като „Ние сме като онези, над които никога не си властвал, като онези, над които името Ти не се е наричало.“ Основата на молбата на Израел е, че те са паднали до нивото на езичниците, които никога не са признавали Бога. Правилно ли беше това? Трябва ли Бог да позволи на децата на Авраам, онези, които Го бяха признали за свой Отец (ст. 16), да бъдат в същото положение като другите, които Той никога не е признавал? Изповедта на Исая от името на народа (виж гл. 59:12, 13) тук достига най-ниската си дълбочина на мъка. Те се чувстват дълбоко унижени, защото Бог сякаш ги е отхвърлил, и смирено молят да не бъдат отхвърлени напълно. Именно този дух на пълно униние и отчаяние ги кара да вдигнат очи към небето в молитвата, която открива следващата глава. За предисторията на тази ситуация виж гл. 40:1.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 КТ 262

3 ДА 693, 746, 754; SR 222

7 МУР 424

9 СН 455; ДА 356; Ед 263; МВ 13; РК 312, 545; РР 407; СТ 195

10 РК 576

ГЛАВА 64

1 Църквата се моли за илюстрация на Божията сила. 5 Празнувайки Божията милост, тя изповядва естествените си грехове. 9 Тя се оплаква от страданието си.

1. Ще разкъса небесата. Глава 64 продължава молитвата, започната в гл. 63:15.

Разделянето на главите тук е неудачно, защото има тенденция да размива приемствеността. В еврейския текст разделянето се случва в края на стих 1. От името на народа Исая призовава Господ да се яви в тяхно име (виж гл. 63:19). Фонът на молитвата е представената по-рано картина. Светилището е пусто, а народът е в чужда земя (виж гл. 63:18).

Може да се стича надолу. Евр. залал, което във формата, която се среща тук, означава „треперя“.

2. Както когато топящият се огън гори. Буквално „както огънят разпалва хвърчила“. Картината изглежда е, че планините не биха могли да устоят на слизането на Йехова, точно както сухите, запалими хвърчила не могат да избегнат запалването си, когато са в контакт с огън, или както водата не може да устои на кипене, когато се нагрива на огън.

3. Ужасни неща. Сравнете 2 Царе 7:23; Пс. 18:7-15; 65:5; 68:8; 145:6. Израел помолил Бог да направи отново това, което е правил в предишни времена.

Течеше надолу. Евр. zalal, „разтърси се“, както в стих 1.

4. О, Боже. По-добре „Бог“. Падежът в обективна форма изглежда се изисква от контекста, а не от звателния падеж. Формите са идентични на еврейски. Пасажът може да се преведе буквално като „От древността не са чували, не са разбирали с ухо, око не е виждало Бог освен Тебе, Който да работи за този, който Го чака.“

Сравнете превода на ASV, цитиран в МН 425. Тук е възхвалявана готовността на Бог да се намеси в кризи. Никой друг бог не работи за своите поклонници така, както прави живият Бог. Не става дума за неизразимата слава на бъдещия свят, въпреки че думите, цитирани в 1 Кор. 2:9, са били приложени по този начин (виж GC 675), както и за настоящето (виж PP 602; DA 412). LXX показва леки вариации: „От древността не сме чули, нито очите ни са видели Бог освен Тебе, и делата, които ще извършиш за онези, които чакат милост.“ Цитатът на Павел също разкрива някои разлики. Пасажът от Новия завет може да се преведе буквално като „Неща, които око не е видяло, ухо не е чуло, и на сърце човешко не е дошло, всичко това е приготвил Бог за онези, които Го обичат.“ Акцентът на Павел е върху духовното разбиране. Той обръща внимание на причината, поради която „князите на този свят“ „разпнаха Господа на славата“.

Те не притежаваха духовното разбиране, което би им помогнало да разберат „Божията мъдрост“.

Духовните неща трябва да бъдат „духовно разпознавани“.

Това, което естествените сетива не са възприели без Бога, Бог е разкрил чрез Духа Си на онези, които Го обичат. За хората, които притежават духовна проникателност, се открива нов свят, свят, затворен за онези, чиято духовна чувствителност е притъпена.

5. Ти го срещаш. Небето не е далеч от земята. Бог се среща с онези, които са готови да се срещнат с Него. Тъй като Бог е праведен и свят Бог и тъй като нечестието представлява бунт срещу Него и срещу принципите на Неговото царство, Той ходи в близко общение само с онези, които търсят праведност.

Помнете. Те не само пазят Бога в съзнателната си памет; те правят това, към което познанието за Бога и божествения път би трябвало да води хората. Еврейската дума, преведена тук като „помнете“, позволява такова разширение на значението.

В тях има продължение. Еврейският тук е кратък и неясен. Много реконструкции са били опитвани. Някои смятат, че препратката е към продължаване на Божията милост и спасителна благодат към каещия се. Други вярват, че местоимението „онези“ се отнася до бунта на Израел срещу Бога. В последния смисъл пасажът може да се тълкува като „Ето, Ти си разгневен, защото съгрехихме и продължихме в греховните си пътища, и можем ли по този начин да се надяваме да бъдем спасени?“

6. Нечисто нещо. Евр. šame', прилагателно, означаващо „нечист“. Стоящ самостоятелно, като

Тук може да се отнася или за нещо нечисто, или за „нечист човек“. Šame' е думата, която се появява многократно в Левит, описвайки церемониалната нечистота. Оставен сам на себе си, човек не може да отмие нечистотата на греха – той остава нечист.

Мръсни дрипи. Буквално „като дреха, обляна в менструация“. Най-добрите усилия на човека не произвеждат праведност, а несъвършенство. Само дрехата на праведността, която Христос е осигурил, ще направи човека годен да се яви в Божието присъствие (вижте Гал. 2:16; КОЛ. 3:11).

Увехнява като лист. Листо, отделено от дървото, скоро повяхва и умира. Същото важи и за човек без Христос. Последница от греха е смърт (Рим. 5:12; 6:23; Яков 1:15).

Като вятър. Както вятърът откъсва листо от клон и го отнася все по-далеч и по-далеч от родителското дърво и по този начин от неговия източник на живот, така грехът отдалечава човека все по-далеч и по-далеч от Бога и го тласка към смърт и разрушение.

7. Погълнал си. Евр. *tiq*, „да се разтопи“, „да се разтвори“. Следвайки произношението *taqan*, LXX, Targums и сирийският език дават превода „избавил си“. Във времева точка пророкът предвижда периода на вавилонския плен (виж ст. 10; вж. гл. 63:18; виж върху гл. 40:1).

8. Но сега, Господи. Това е жалка молба за милост. Въпреки широко разпространеното религиозно безразличие (ст. 7) и отчаяното състояние, в което беше изпаднал народът, Бог все още беше Отец на Своя народ и в позиция да помогне (вижте гл. 63:16).

Ние сме глината. Тази молитва – от Исаия от името на неговия народ – показва покаяние. и предаване. Духът на упорита съпротива е изчезнал и има желание да бъдем оформени по Божи образ. Вижте гл. 29:16; 45:9.

9. Не се гневи. Разкайващият се в своя жалък вик за милост смирено признава прегрешението си и правото на Господ да наказва, но се моли Божието наказание да не трае твърде дълго и да не бъде твърде тежко (виж Пс. 79:8; 103:8–10).

10. Сион е пустиня. Стихове 10, 11 изобразяват по-подробно опустошението, което ще сполети Юда и Йерусалим по време на вавилонските нашествия (виж 4 Царе 25:2–10). Събитието все още е било в бъдещето по времето на Исаия, но пророкът го описва така, сякаш вече се е случило (виж Том I, стр. 27, 28). За допълнителен коментар вижте Исаия 40:1.

12. Ще се въздържиш ли? Пророкът всъщност казваше: „Не се ли интересуваш от този Твой храм и от нас, Твоите хора? Нищо от тези неща не Те трогва? Ще надделее ли нашите врагове и Твоите врагове? Ще погине ли правдата и ще възтържествува ли беззаконието? Ще бъде ли това победа за силите на злото и поражение за Божията кауза?“

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–3ПП 109

4 МХ 425

4, 5 РК 253

6 COL 311; DA 174; MB 54; ML 311; SC 29; 2Т 178, 553

8 МХ 471; 8Т 186

ГЛАВА 65

1 Призивът на езичниците. 2 Юдеите, поради тяхното неверие, идолопоклонство и лицемерие, са отхвърлени. 8 Остатък ще бъде спасен. 11 Съдове върху нечестивите и благословения върху благочестивите. 17 Благословеното състояние на новия Йерусалим.

1. Търсен съм. Този стих е бил разбиран по два начина. Доколкото Павел цитира пасажа и го прилага към езичниците (Рим. 10:20), мнозина приемат неговото тълкуване като основното намерение и на изявлението на Исаия. Други смятат, че Исаия поне се е отнасял предимно за Израел в Ис. 65:1, както и в Ис. 65:2 (вж. Рим. 10:21).

Ето ме. Евр. *xinani*, което може да се преведе и като „ето ме“. В продължение на много години Бог продължаваше да бъде търпелив със Своя народ и им даваше всяка възможност да се покаят.

Но когато продължиха да се обръщат срещу Неговите пратеници, те стигнаха до мястото, където „нямаше лек“ (2 Лет. 36:16). И все пак дори ужасните наказания имаха мъдра и милостива цел.

Не е наричан с моето име. По-добре „не призовавай моето име“.

2. Протягам ръце. В молба и увещание или евентуално в покана.

Бунтарски. От еврейската дума *sagar*, „да бъдеш упорит“, „да бъдеш непокорен“. Думата *sagar* се използва, за да опише отношението на князете в гл. 1:23 и отново в Осия 9:15 (там е преведена като „бунтовници“).

Мисли. Евр. *machasheboth*, което може да се преведе и като „замисли“, както в Йов 5:12; Пс. 33:10; Притчи 19:21; Йеремия 11:19 и др. Злините на света са резултат от това, че хората поставят собствените си идеи пред плановите и целите на Бог.

3. Това ме дразни. Вижте Втор. 32:21; 2 Лет. 34:25. Стихове 3–5 от Ис. 65 изброяват а редица провокации, чрез които евреите доведоха до падането си.

Който жертва в градини. Виж Исая 1:29; 57:5; 66:17; Езекиил 20:28. Местните жители на Ханаан практикували най-неморалните форми на поклонение сред красиви градини и горички, а евреите често следвали примера им.

Върху тухлени олтари. Буквално „върху тухли“. Древните асирийски и вавилонски олтари обикновено са били изградени от камък. На евреите е било наредено да използват олтари от пръст, камък или метал (вижте Изх. 20:24). Тухлени олтари не са известни. Вероятно става дума за керемидените покриви на къщите, върху които евреите, поне по времето на Йеремия, са принасяли тамян на небесното войнство (Ер. 19:13; вж. Ер. 32:29), или може би за тухлените настилки на езическите светилища.

Свитъкът от Мъртво море 1Q1 показва интересна вариация в този стих. Вместо „изгори тамян върху тухлени олтари“ се появява изречение, чието значение не е сигурно. Коренът на една от думите не е ясен. Една от възможностите е думата да произлиза от академски корен, означаващ „да се излее възлияние“. Тогава изречението би гласяло: „Ръцете им изливат възлияние върху камъните“. Възможни са обаче и други производни; следователно оставаме в несигурност относно точния характер на езическия обред, за който се говори тук. LXX също показва интересен вариант, с тълкуването „те горят тамян върху тухли на дяволи, които не съществуват“.

4. Сред гробовете. Вероятно за осъществяване на комуникация с мъртвите (Ис. 8:19, 20; вж. Втор. 18:10–12).

Паметници. Вероятно гробници в пещери или камери, издълбани в скалата, каквито са били често срещани в Палестина. Практиката на некромантията на тези места изглежда тук е осъдена.

Свинско месо. Яденето на това месо е било забранено (Лев. 11:7; Втор. 14:8). Вероятно става дума за яденето на жертвени ястия. Принасянето на свинско месо е било част от светотатствена церемония в периода на Макавеите, при която евреинът тържествено се е отричал от религията си (1 Мак. 1:41–64; вж. 2 Мак. 6:18, 19).

Отвратителни неща. Вижте Втор. 14:2, 3; вж. Езек. 4:14; Деяния 10:13, 14.

5. Пази себе си. Тук може да се говори за отстъпници от вярата, които понякога са били посвещавани в езически мистерии, за които се е смятало, че водят до висш вид святост. Животът на такива хора може да е бил пропит с поквара, но те са имали възвишени претенции за святост, смятайки се за притежаващи специален вид святост, която е била отказана на техните събратя.

Дим. Такива суетни претенции в името на религията бяха обидни за Бога и представляваше непрекъсната провокация към Него.

6. Писано е. Тъй записани, греховете на Израел няма да бъдат забравени, а ще получават своето възмездие. Делата на всички хора, както добри, така и лоши, са записани от ангели в небесните регистри, където те представляват свидетелство за или против тях (виж Пс. 56:8; Дан. 7:10; 12:1; Мал. 3:16; ВБ 481).

Пази мълчание. Тоест, Той няма да остане бездеен. Няма да се въздържа завинаги.

В пазвата им. Картината е нарисувана от древния обичай за получаване на дарове в гънките на наметалото или дрехата (вижте Лука 6:38).

7. Върху планините. Вижте 4 Царе 15:4, 35; Исаия 57:7; Езекиил 6:13; 18:6; 20:27, 28; Осия 4:13.

Богохулствал. Евр. *charaph*, „да хуля“, „да хуля“.

Измерете предишните им дела. Тоест, Бог ще им въздаде за предишните им дела.

8. Новото вино. Картината е тази на лозе. Добивът е предимно диво, кисело грозде (виж гл. 5:4). Но берачите попадат на чепка добро грозде, способна да произведе добро вино, и е издаден указът: „Не го унищожавайте“. Това илюстрира отношението на Бог към Неговия народ. Те са съгрешили и е постановен съд над тях. Но не всички са нечестиви и не всички трябва да бъдат унищожени. Праведните сред тях ще бъдат пощадени и възстановени в земята си.

Благословия има в него. Дивото, кисело грозде е безполезно и е годно само за унищожение. Доброто грозде, осигуряващо храна за човека, е благословия от Бога.

9. Семе от Яков. Семето представлява само малка част от растението, което го е произвел. Може да изглежда незначително, но е от най-голямо значение, защото притежава способността да се възпроизвежда многократно. Не всички от Яков и Юда ще бъдат спасени, а само остатък (гл. 1:9; 10:21; 11:11; 46:3).

Моите планини. Палестина е планинска страна и е подходящо представена от такъв термин (вж. Ис. 14:25; срв. Ис. 57:13; Ез. 36:1–8).

Моите избрани. Или „моите избрани“. Божиите избрани не са малцина облагодетелствани, произволно избрани от Господа; те включват всички, които избират да следват Божиите пътища на праведност (вижте Исаия. 43:20; 45:4; Мат. 24:22).

10. Сарон. Плодородна равнина по крайбрежието, простираща се от Кармил до Йопия. Тя беше край на красотата и изобилие (гл. 35:2), пасбище за стада и говеда (1 Лет. 27:29) и място на цветя (5. Сол. 2:1). Тук Бог обещава да възнагради с просперитет и мир онези, които са Го „търсили“.

Долината Ахор. Ахор е била долина, вливаща се в равнината на Йерихон. Традиционно се свързва с Ахан, защото именно там той е бил убит с камъни до смърт (Исус Навин 7:24–26). Тук името вероятно означава източната граница на страната. Цяла Палестина, от Сарон на запад до Ахор на изток, е трябвало да бъде проспериращ, мирен регион – дом на Господния народ. „Долината Ахор“ ще се превърне в „врата на надеждата“ (Осия 2:15).

11. Които изоставят Господа. Пророкът сега насочва вниманието си обратно към грешниците и идолопоклонниците – класата, която той е осъдил в стихове 2, 3. В Божията „свята планина“ се намирал „домът на молитвата“ и олтарът, където хората идвали, за да принесат жертвите си и да се поклонят на Бога (гл. 56:7). Следователно тези, които забравили Божията свята планина, били тези, които забравили Господа и отдали почитта си на други божества.

Войска. Евр. Гад, името, дадено на бога на съдбата. Името Баал-гад в Исус Навин 11:17; 12:7 подсказва за разпространението на тази форма на поклонение в Ханаан по времето, когато евреите завзели територията. В древността е било обичайно да се принася жертва на боговете и след това да се яде от така принесената храна на пиршество в чест на бога.

Които приготвят приноса за пиене. Буквално, „които пълнят [чашите] с омесено вино“.

Това число. Евр. Мени, се смята за името на някакво палестинско божество. Името означава „съдба“.

12. Пребройте се под меч. Или „определете се за меч“. Използваният тук еврейски глагол (мана) е коренът на името Мени (вижте на стих 11).

Когато се обадох. Сравнете с 1, 2. Хората бяха обезпокоени от факта, че когато се нуждаеха от помощ и призоваха Бога, Той не им отговори (гл. 63:15; 64:12). Вината за тяхното тежко положение обаче беше тяхна, а не Бог. Хората се бяха самоунищожили чрез собственото си неразкаianie (Осия 13:9).

13. Моите слуги ще ядат. Стихове 13–15 изброяват поредица от контрасти между верните в Израел и онези, които се бяха разбунтували срещу Бога. Неговите деца ще бъдат задоволени, докато онези, които подреждат трапеза за езически богове, ще страдат от липса на храна (виж гл. 3:1; 8:21).

14. Ще плачете. Настъпваше времето, когато онези, които се бяха веселили с дела беззаконие и бяха участвали в буйни празненства в чест на езическите богове, щяха да плачат и да вийт за нещастията, които щяха да ги сполетят, докато онези, които бяха верни на Бога, щяха да се радват (вж. гл. 2:11–21; 35:6–10).

15. Твоето име. Сравни Йер. 29:22. Името на тези отстъпнически евреи ще бъде използвано във формули за проклятие.

Ще те убият. Вижте стих 12.

Друго име. Вижте гл. 62:2. Свитъкът от Мъртво море 1QIs има продължителен пропуск тук, който стига до стих 16. Пропуска думите „и ще нарече слугите си с друго име: за да се благославя онзи, който се благославя на земята“ и замества думата с „непрестанно“, като последното изречение на стих 15 се чете като „защото Господ Бог ще те убива непрестанно“. В началото на стих 16 се добавят думите „и ще бъде, че който се благославя“, като първата част на стих 16 се чете като „и ще бъде, че който се кълне в Бога на истината и се кълне на земята, ще се кълне в Бога на истината“.

Интересното е, че преписвачът е оставил празно място от почти един ред в ръкописа си. Очевидно е преписвал от дефектен ръкопис и това представлява опитът му да поправи или възстанови текста.

16. Богът на истината. Буквално „Богът на Амин“, тоест „Богът на верността“. LXX гласи „истинският Бог“, като по този начин Го противопоставя на езическите божества.

Забравен. Вижте стих 17.

17. Аз създавам. В стихове 17–25 Исаия описва нови небеса и нова земя, които биха били създадени, ако Израел се беше вслушал в посланията на пророците и изпълни божествената цел след възстановяването от плен. Израел се провали; следователно, във вторично приложение, тези стихове сочат напред към новите небеса и новата земя, които ще бъдат въведени в края на хилядолетието. Описанието обаче трябва да се разбира първо от гледна точка на местната му обстановка, а вторичното приложение да се прави само в светлината на това, което новозаветните писатели и Духът на пророчеството имат да кажат относно бъдещия живот (вж.

стр. 35–38). Когато се следва такъв принцип на тълкуване, пасажът не създава проблеми. Ако обаче се направят опити да се приложат всички детайли на пасажа към бъдещите нови небеса и нова земя, възникват няколко трудности: (1) Според стих 20, освен ако езикът не се разбира в силно метафоричен смисъл, смъртта все още присъства (вижте стих 20), докато в небето и земята, за които говори Йоан, няма да има смърт (Откр. 21:4). (2) Според Исая 65:23 (вижте коментарите там) все още се раждат деца. В небето и земята, които очакваме с нетърпение, онези, които са „сметнати за достойни да получат онзи свят... нито се женят, нито се омъжват“ (Лука 20:35).

Коментарът към този пасаж е твърде ясен, за да бъде приложен погрешно: „Днес има хора, които изразяват вярата си, че ще има бракове и раждания в новата земя, но тези, които вярват в Писанията, не могат да приемат такива доктрини“ (ММ 99). (3) Според Исая 66:23, 24 поклонниците по пътя към Йерусалим виждат труповете на онези, които са прегрешили срещу Бога, докато според Откровение 20-22 огънят на последния ден напълно обновява земята, преди тя да стане дом на изкупените.

Тези трудности се отстраняват напълно, когато пасажът се тълкува съгласно принципите, посочени на стр. 25–38.

Провалът на Израел направи невъзможно изпълнението на тези пророчества според първоначалното намерение. Въпреки това целите на Йехова ще се изпълнят напълно (вижте РК 705, 706). Ще има нови небеса и нова земя, но начинът, по който те ще бъдат въведени, е малко по-различен сега, когато целите на Бог, вместо да бъдат изпълнени чрез Израел, избрания народ, ще бъдат изпълнени чрез християнската църква (вижте РК 713, 714).

Първите. Това би включвало „предишните беди“ (ст. 16), изпитанията на Плен, или за нас, трудностите на този настоящ зъл свят. Мирът и славата на новата земя ще надминат дотолкова проблемите и горкото на този настоящ свят, че изпитанията ще изглеждат нищо в сравнение с тях (вижте Йер. 3:16; ЕВ 17; вж. Ис. 43:18, 19).

Някои смятат, че пророкът тук предсказва бъдеща заборава относно нещата на тази земя, поне що се отнася до минали грехове. Еврейският текст на този стих не е необходимо да се разбира така. Закар, преведен като „спомнен“, често определя действието или състоянието, което е резултат от съзнателната памет. Например, твърдението, че израилтяните „не си спомниха Господа, своя Бог“ (Съдии 8:34), не означава, че Бог никога не е влизал в съзнанието им. Това просто означава, че хората не са отдавали на Йехова поклонението, към което познанието за Него би трябвало да ги е накарало да отдадат (вижте Съдии 8:34). Ако такъв нюанс на значение трябва да се придаде на твърдението на Исая, тогава пасажът може да се разбира като твърдение, че споменът за минали неща вече няма да измъчва или дразни ума, нито ще причинява чувство на разкаяние.

В този свят на утрешния ден „всички сложности на житейския опит... ще бъдат изяснени“ (Изд. 305). Когато вече не „виждаме през мъгла, неясно“ (1 Кор. 13:12), ще имаме „ясно, разумно познание“ за това какво е струвало нашето спасение (ВБ 651). Познаването на историята на великата борба ще бъде предпазна мярка срещу всяко бъдещо повторение на злия експеримент на греха (ВБ 499).

Ела в ума. Буквално „ела в сърцето“.

18. Радвайте се. Дори днес можем да се радваме, мислейки за радостите и славата на свят, който предстои. Картините на един нов и по-добър свят ни дават сила и смелост, докато се справяме с изпитанията на настоящето. Разочарованията и обезкуражаванията ще бъдат посрещнати с по-голяма благодат, ако сърцата ни са насочени към изобилните радости на новата земя, която скоро ще

да стане наш дом. Свитъкът от Мъртво море 1QIs има два императива в единствено число, „радвай се“ и „весели се“. Древните версии обаче подкрепят масоретския текст.

19. Радвайте се в Йерусалим. По времето на Исаия е имало малко причини за радост за Йерусалим. Армиите на Сенахирим дошли срещу града, а асирийският цар се похвалил, че е затворил Езекия като птица в клетка (вижте върху 4 Царе 18:13). Когато вавилонските пратеници посетили Езекия, Исаия предвидил времето, когато армиите на Вавилон ще дойдат срещу Йерусалим и ще отнесат съкровищата и народа му (гл.

39:6, 7). Михей, съвременникът на Исаия, предвидил времето, когато Сион ще бъде „разорано като нива“, а Йерусалим и неговият храм ще бъдат разрушени (Михей 3:12). Но Господ планирал славно бъдеще за Йерусалим (Исаия 52:9; 62:1, 7). Градът можел да бъде установен като великия метрополис на земята. Той можел да бъде „диадемата на славата на света“ (Живот в Преизбягване 577; виж стр. 30). Но когато евреите отхвърлили Месията, денят на благодатта на Йерусалим приключил (Матей 23:37, 38; Живот в Преизбягване 578). Новият Божий Израел обаче гледа към небесния Йерусалим като към изпълнение на своята радост.

20. Младенец. Тоест, бебе, което умира само на няколко дни. Много тълкуватели са силно озадачени от този стих, доколкото той предполага продължаването на смъртта и греха във време, когато те вярват, че те биха били премахнати. Озадачението е изразено по следния начин: „Най-забележителното в описанието е, че смъртта и грехът са представени като все още продължаващи“ (Пулпит). Отговорът на този проблем вече е даден (вижте стих 17). Исаия описва новото небе и новата земя от гледна точка на това как тези условия биха били осъществени по отношение на народа на Израел.

Възкресението и състоянието на безсмъртие биха били предшествани от период, в който придържането към Божиите закони и сътрудничеството с божествената програма биха до голяма степен прогонили болестите и преждевременната смърт. Именно тази характеристика Исаия подчертава в настоящия стих. Езикът му е поетичен, но общото значение изглежда ясно. Първото му наблюдение е по отношение на детската смъртност. Няма да има детска смърт.

Изпълваше дните му. Тоест, нямаше да има преждевременна смърт. Старците нямаше да умират докато не изживеят отредения им срок.

Дете. Евр. наар, „момче“, „младеж“. Сега се споменава третата група, младежите.

Твърдението за тях е паралелно с това за другите групи. Младите хора също не биха умрели, докато не изживеят определения период. Тук продължителността е определена на 100 години. Защо е избрана точно тази цифра, не е ясно. Несъмнено това е било кръгло число и по времето на Исаия е представлявало цифра, доста над средната продължителност на живота. Според Пс. 90:10, за който се смята, че е автор Моисей, продължителността на живота на човека е била 70 години. Няколко са достигали до 80 години. От царете на Юда от Ровоам до Йоаким, чиято приблизителна продължителност на живота може да се изчисли, средната възраст при смърт е била около 47 години. Следователно възраст от 100 години за съвременниците на Исаия би била значително над възрастта, която средният човек се е надявал да достигне.

Обещанията, дадени тук на Израел, при условие че те ще сътрудничат с божествената програма, могат да бъдат сравнени с обещанията към тях по време на Изхода. По това време Господ обеща да премахне всяка болест (Второзаконие 7:15). След изпълнението на „условията“ обещанието им беше потвърдено. „Нямаше нито един слаб човек между племената им“ (Пс. 105:37; вижте по-нататък COL 288). Същите обещания за дълголетие и имунитет срещу страдания сега отново бяха предложени на Израел и при същите условия.

Описаните тук условия – духовно възроден Израел, най-накрая работещ в хармония с небесния план и наследяващ някога по-продуктивна Палестина (Исая 65:9, 10) – биха предшествали окончателното изкореняване на греха и грешниците, възкресението и последвалото безсмъртие за праведните. Исая излага стъпките, водещи до тези последни събития, както те биха се изпълнили за народа на Израел.

С провала на Израел и последвалото изпълнение на тези обещания в християнската църква (РК 713, 714), някои характеристики ще бъдат променени, но последното кулминационно събитие – новото небе и новата земя, в които обитава правдата – все още е благословената надежда на светиите днес (2 Петрово 3:13; Откр. 21:1, 2). За това църквата отдавна се е молила (Мат. 6:10).

Някои са разбрали фразата „детето ще умре на сто години“ като че на 100-годишна възраст мъжът ще бъде смятан за просто младеж. Те вярват, че сравнението е с условията в този свят преди Потопа: „Хората преди потопа са живели стотици години, а когато са били на сто години, са били смятани за младежи“

(4SG 156). Използването на думата „умрявам“ (евр. muth), за да се опише преходът от младост към зряла възраст, обаче би било крайно необичайно. Тъй като пасажът може да бъде разбран без затруднение, като на muth се припише обичайното му значение, изглежда по-добре да се избягва сложно и несигурно тълкуване на думата.

Прокълнат. За разлика от благословиите, на които се радват праведните, грешникът, дори и да достигне старост, ще бъде прокълнат.

21. Строее къщи. Чрез преждевременна смърт, нашествие и депортиране израилтяните бяха загубили домовете, нивите и лозята си. Заселването във възстановеното състояние вече нямаше да бъде прекъсвано от тези фактори. В новото небе и новата земя, които скоро ще бъдат установени, обитаването няма да бъде прекъсвано дори от смъртта. Животът на новата земя до голяма степен ще бъде подобен на живота, който човекът е живял в Рая преди навлизането на греха. В обновения свят ще има всички удобства и удоволствия на древния Едем. Ще има дървета, цветя и потоци, вкусни плодове и красиви домове. Светът ще бъде в ръцете на човека, за да му се наслаждава, да си издигне дома, който желае, и със смиреното сърце на ученик да общува с природата и нейния Бог.

22. Дни на дървото. Дървото е символ на непоколебимост и трайност. Сравни гл. 40:6.

Дело на ръцете им. Животът на новата земя няма да бъде безделно съществуване. Хората ще се трудят и ще се радват на плодовете на труда си. Работата там ще бъде утеха и източник на безкрайна наслада. Светиите ще планират домове и градини и ще имат времето и средствата да осъществят планове си.

23. Раждам. Евр. ялад, „да раждам деца“ (виж ММ 99).

Проблем. Евр. бехала, „внезапен ужас“. Бехала се среща и в Лев. 26:16; Пс.

78:33; Йер. 15:8. Жените не биха раждали деца, които да бъдат погубени от болест, бедствие или война.

Потомство с тях. Картината е тази на голямо, щастливо и проспериращо патриархално семейство. Те живеят заедно в мир и работят заедно за общото благо. Всички те са деца на общ Баща и по този начин всички са братя и всички имат едни и същи интереси в сърцето си.

24. Преди да призват. В греха и бедствието си израилтяните бяха призовали Бога, но вярваха, че Той е далеч и безразличен към виковете им и към острата им нужда (гл. 40:27; 49:14; 63:15; 64:12). Но Бог ясно им беше казал, че това е заради тяхното

грехове, че не можеше да чуе молитвите им (гл. 1:15; 59:1–3). Сега, със сърца, обновени от божествената благодат, изпращащи молби според Божията воля, нямаше да има забавяне в отговора. Дори преди децата Му да изразят желанията си и да Го призват, Бог щеше да предвиди молбите им и да осигури всичко, което би могло да допринесе за тяхното благополучие и щастие.

25. Вълкът и агнето. Вижте гл. 11:6–8.

Змийска храна. Вижте върху Бит. 3:14.

Няма да навреди. Вижте гл. 11:9.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 AA 375

5 COL 150; GW 336; TM 186; 4T 257; 5T 342

6, 7 ГК 481

8 ДА 149; МХ 333; Те 97

17 РК 732

18, 19 РК 729

19 СН 338; Ed 271; GC 676; SR 431; TM 414

21, 22 Изд. 303; GC 675; ML 358; РК 731

25 Изд. 304; EW 18; ML 354; 1Т 68

ГЛАВА 66

1 На славния Бог ще се служи със смирена искреност. 5 Той утешава смирените с чудното поколение 10 и с благодатните благословии на църквата. 15 Божиите сурови съдби срещу нечестивите. 19 Езичниците ще имат свята църква. 24 и ще видят осъждането на нечестивите.

1. Моят престол. Сравнете Пс. 11:4; 103:19; Мат. 5:34, 35; вижте върху 1 Царе 8:27; 2 Лет. 2:6; 6:18.

Моето подножие. Вижте Пс. 99:5.

2. Всички тези неща. Небето и земята и всички сътворени неща са дело на Бога. (Бит. 1:1; Пс. 8:3; 33:6, 9; Йоан 1:3). Бог поддържа земята и цялата вселена чрез могъщата Си сила. Той не зависи за място на пребиваване от каквато и да е структура, построена от човека. Такива структури имат своето място, но без смирен, разкаян и послушен дух от страна на онези, които се покланят там, те губят своето значение (вижте върху Ис. 57:15).

3. Убива вол. Еврейският текст на този пасаж е много кратък и са възможни няколко тълкувания. Няма съюз между фразите; например, първата част гласи „колящият вол, убиецът на човек“. Съединителят, предоставен от KJV, „сякаш“ и този, предоставен от RSV, „подобно“, се основават на тълкуването на LXX и Таргумите. Преведено по този начин, значението би било, че без съответното духовно преживяване, принасящият вол не би бил по-приятен в очите на Бога от убиец. Другата комбинация от фрази би изразила подобни сравнения.

Възможно е обаче да се добави съюзът „е“ по следния начин: „Този, който коли вол“ е убиец“ и т.н. Това дава смисъл, че онези, които са идвали да се поклонят на Бога с волове, агнета, приноси (зърнени приноси), тамян, са едновременно извършвали убийство и са участвали в идолопоклоннически обреди (виж гл. 65:3–7).

Техните собствени пътища. Мисълта в този стих е свързана с тази в следващия стих. Като тези хора са избрали свои собствени нечестиви пътища, Бог ще „избере“ за тях наказания, подходящи за техните беззакония.

4. Заблуди. Евр. та'алулим, от корена 'алал, който в една от формите си означава „да“

„... да се отнасяме строго с тях.“ Вероятно по-добро значение на та'алулим е „сурово отношение“, „скръб“ (RSV). И все пак в суровото отношение, което сполетя Юда, Господ имаше мъдра и милостива цел, както направи с десетте племена. Това, което не можеше да постигне чрез тях в собствената им земя, Той щеше да постигне, като ги разпръсне сред езическите им съседи (РК 292).

5. Вие, които треперите. Исаия се обръща от нечестивите лицемери към праведния остатък. Участи на последните не е била лесна. Те са били презирани и преследвани от лъжебратя. Гордите и самодоволни лицемери са им се подигравали заради благочестието и предаността им. Но пророкът посочва, че нещата ще се обърнат, че гибелта ще бъде участи на присмивачите, а радостта и избавлението ще бъдат участи на праведните.

Той ще се яви. Буквално „ще видим“. Според масоретското четене, това изречение е част от подигравката: „Нека се прослави Господ и ще видим радостта ви.“ Преводът „той ще се яви“ изисква промяна на еврейския език. Свитъкът от Мъртво море 1QIs обаче ясно гласи „той ще се яви“.

6. Глас на шум. Мисълта на пророка е насочена към времето на възстановяването. Исаия си представя града и Храма възстановени и Господ, който се издига, за да въздаде възмездие на враговете на новата държава (вижте Исаия 59:16–18).

7. Преди да роди. Сион е олицетворен като раждаща жена. Земята на Израел, което отдавна беше пусто (Езекиил 38:8), внезапно, с завръщането на множеството изгнаници, щеше да запулсира с нов живот.

8. За един ден. Нечувано и невероятно е, че една нация може да се появи толкова внезапно. Ако евреите в изгнание бяха послушали посланието на пророците, възстановяването щеше да бъде толкова драматично и славно, колкото е описано тук.

9. Не причина за раждане. Тук се подчертава сериозността на Божията цел. Неуспехът на Израел да изпълни божествената цел не се дължи на някакъв недостатък на божествена благодат. Бог също няма да позволи временният провал на Израел да осуети „планът на вековете за изкуплението на човечеството“ (РК 705, 706). Небесният Йерусалим, „майка на всички нас“ (Гал. 4:26), ще бъде населен от народите на спасените (вижте Ис. 54:1).

10. Вие, които скърбите. Сравнете гл. 57:18; 61:2, 3.

11. Млякото навън. Стихове 11, 12 продължават картината на Йерусалим като майка на новородена нация. Цялото внимание на всеотдайната майка към детето ѝ е дарено щедро.

12. Мир. Или „просперитет“, „успех“ (вижте върху Исаия 57:19). Като река. Вижте гл. 48:18.

Слава. Евр. кабод, тук вероятно означава „богатство“, както в гл. 10:3; 61:6. На богатството на езичниците виж на гл. 60:5.

На хълбоците ѝ. Сравнете гл. 60:4. В източните страни децата често се носят на хълбока на майката.

13. Утешава. Сравни гл. 49:15.

14. Ще се радват. Несъмнено става дума за подигравките на присмивачите, за които се говори в гл. 65:5.

Костите ще процъфтяват. Във времена на беда костите се описват като „изгнивани“ (Пс. 31:10; вж. Плач 1:13), или в болест като „изгорен от жегата“ (Йов 30:30).

Към слугите си. Същият контраст е изразен както в стих 5 (вижте коментарите там).

15. Господ ще дойде. Истинското възстановяване на Израел би означавало смърт за отстъпниците и нечестивите. Така че второто пришествие на Христос ще донесе избавление на светиите и смърт на нечестивите (Откр. 19:19–21).

16. Призовавам. От еврейската дума *shaphat*, „съдя“. В свитъка от Мъртво море 1QIs тук се казва: „Защото с огън ще дойде Господ да съди, и с меч Си всяка плът.“

Описанието в гл. 66, както и това в гл. 65 (вижте гл. 65:17), е от гледна точка на това, което би се случило, ако евреите бяха избрали да изпълнят божествената цел. Следователно, споменатите тук мерзости са именно тези, за които са виновни отстъпниците евреи.

17. Осветяват се. Тези отстъпници смесиха езически обреди с поклонението на Йехова и след това заеха отношението „Аз съм по-свят от теб“ (гл. 65:5) към своите братя. Царуването на Ахаз и Манасия се характеризира поразително с подобно поклонение (4 Царе 16:10–16; 21:2–7). Споменатите церемонии по освещаване и пречистване вероятно са били посветителни обреди в езически мистерии.

В градините. Тези градини и горички често са били сцена на жестоки и неморални религиозни церемонии. Евреите често са следвали езичниците в поклонението си на такива места (Ис. 1:29; 65:3, 4; вж. 1 Царе 14:23; 15:13; 4 Царе 16:3, 4; 17:9–11; 18:4), въпреки че им е било заповядано от Бог да ги унищожат (Исх. 34:13; Втор. 7:5).

Зад едно дърво. Допълнена е думата „дърво“. Възможно е да се отнася до някакъв отвратителен и отвратителен обект на поклонение. Еврейската дума „ахад“, „един“, е от мъжки род в общоприетия еврейски текст, но е от женски род в няколко ръкописа, сред които са и двата свитъка от Мъртво море на Исая. Остава неясно какво се отнася до „един“.

Ядене на свинско месо. Вижте гл. 65:4. Тези хора открито се противопоставиха на Бога, като участваха в на неща, които бяха особено отвратителни за Него. Както свинята, така и мишката са изброени сред нечистите животни, които на евреите е било забранено да ядат (Левит 11:2, 7, 29, 44). Юдейските отстъпници ликуваха, като отхвърляха всички ограничения и се преструваха, че се освещават чрез самите неща, за които Бог беше казал, че ще ги осквернят и ще ги направят негодни за общение с Него. В преструвката си на висша святост те бяха потънали до най-дълбоките дълбини на деградация.

Ще бъде погълнат. Свитъкът от Мъртво море 1Q1 пропуска този глагол, вероятно в резултат на грешка на писаря. Унищожението вече е споменато в стихове 15, 16.

18. Знам. Глаголът не е в еврейския превод, но в LXX има *epistamai*, „да разбирам“, „да знам“. Таргумите тук гласят: „и пред мен са разкрити делата им и мислите им“.

Ще дойде. LXX гласи: „Аз идвам.“

Вижте славата ми. Тоест, откровение за Божия характер, тук може би този аспект разкрито в унищожението на грешниците.

19. Постави знамение. В свитъка от Мъртво море 1QI гласи „постави знамения“. Какво е това „знамение“ или какви са били тези „знамения“ не е разкрито. Фразата „постави знамение“ вероятно е паралелна на „виж славата ми“. След като видели Божията „слава“ или „знамение“, онези, които избегнали унищожението, щали да обявят на народите какво им е било разкрито относно Бога.

Тарсис. Обикновено се отъждествява с Тартес в Испания (вижте Бит. 10:4).

Пул. Това място не е със сигурност известно, но се смята, че представлява африканско място или народ. Някои смятат, че Пул е неправилно изписано име Пут (вижте Езекиил 27:10). В свитъка от Мъртво море 1Q1 обаче се чете „Пул“.

Луд. Регион в Месопотамия или в Мала Азия (виж върху Бит. 10:13, 22).

Тувал. Яфетско племе, живеещо близо до Черно море (вижте върху Езекиил 38:2).

Яван. Обичайното еврейско име за йонийците или гърците (виж върху Бит. 10:2).

Острови. Или „крайбрежни земи“. Посочените места представляват далечни земи като цяло, които преди не са чували за Бога на Израел, но сега щяха да Го познаят чрез проповедите на пратениците.

20. Твоите братя. Изгнаниците все още са разпръснати.

В колесници. Тук са изброени различните видове транспорт, използвани в древния Изток. С всички налични средства хора от всяка раса и климат са се отправяли към Сион.

Моята свята планина Йерусалим. Вижте гл. 2:2–4.

В чист съд. За разлика от „чорбата от гнусни неща“, донесена в съдове от „бунтовни хора“ (гл. 65:2, 4; 66:16, 17).

21. Свещеници и левити. На този етап от възстановяването церемониалният закон би все още са в сила (вижте Езекиил 40:1).

22. Новите небеса. Вижте гл. 65:17.

23. От едно новолуние до друго. Относно ритуала на новолунието според Моисеевия закон виж Числа 10:10; 28:11–14; вж. Амос 8:5. Относно значението на новолунието по време на възстановяването на Израел виж Езекиил 46:1, 3.

Една събота след друга. Съботата е вечна институция. Тя би била справедливо почитана във възстановената еврейска държава, а в новата земя, която ще дойде, ще бъде спазвана от всички (вижте ДА 283). Всички ще спазват съботата във вечно признание за Христос като Създател на света в неговото едемско блаженство и като пресъздател на новите небеса и новата земя на праведност и святост.

24. Погледнете трупове. По-добре „погледнете трупове“. Този стих трябва да бъде разбрано в светлината на принципите, очертани в коментарите върху Исая 65:17. Езикът е допълнително доказателство, че описанието на Исая е от гледна точка на това как новите небеса и земя биха били установени, ако юдейският народ беше приел своята божествена съдба. Преди новата земя, за която говори Йоан (Откр. 21; 22), да стане обиталище на праведните и поклонниците да пътуват към Новия Йерусалим, всяка следа от грях ще бъде премахната и няма да останат мъртви тела, които да помрачат съвършенството на възстановения Едем (виж 2 Петрово 3:10). Следователно думите на Исая не трябва да се приемат като пряко приложими към бъдещото новоземно състояние. Вторичното приложение трябва да се прави в хармония с твърденията на по-късни вдъхновени писатели, които са ни информирали как вечните Божии цели ще бъдат постигнати чрез християнската църква (виж стр. 37, 38).

Тези, които прилагат този стих към вечното наказание на душите в един вечно пламтящ ад, е добре да отбележат, че се наблюдават трупове, а не разумни, безтелесни души в мъки. Подобно неправилно приложение на пророчеството също така пренебрегва принципите, отбелязани по-горе.

Червей. Евр. *tole'ah*, тук вероятно личинката. Същата еврейска дума е използвана в Изх. 16:20; Йов 25:6; Пс. 22:6; Ис. 14:11. Картината е за личинки, които се хранят с мъртвите тела.

Няма да умре. Поради същото погрешно приложение, отбелязано по-горе, някои са разбрали този израз като преносно обозначаващ безкраен живот за нечестивите. Изразът в еврейския език обаче е просто имперфект, време, което обозначава незавършено действие и просто означава, че в разглеждания момент действието на глагола все още не е започнало.

завършено. Времето не означава непременно, че действието никога няма да бъде завършено. Например, несвършеното време е използвано в Бит. 2:25 в твърдението за Адам и Ева, че те „не се засрамираха“. Твърдението не е предсказание, че те никога няма да се засрамят. Това, че по-късно са се засрамили, определено се подразбира в Бит.

3:7. Предложен превод на еврейското време, който предава този нюанс на значението, е „червеят им още не беше умрял“.

Угасени. Еврейското време тук е същото като в израза „червеят им няма да умре“. Следователно изречението може да се преведе като „огънят им още не е угаснал“ (вижте по-горе под „няма да умре“). Че изразът „нито огънят им ще угасне“ не означава огньове, които ще горят вечно, е видно от предсказанието в Йеремиа 17:27, където Йерусалим е заплашен с такъв пожар. Огньовете бяха запалени (2 Лет. 36:19), но отдавна са изгорели. Неугасимите огньове са просто огньове, които никой няма или не може да угаси. Когато обаче са погълнали това, върху което се хранят, те естествено угасват.

По този начин Библията ясно определя огньове, които няма да бъдат „угасени“. Освен това може да се отбележи, че еврейският текст на Исая 66:24 е поетичен по форма и че изразите „червеят им няма да умре“ и „и огънят им няма да угасне“ са паралелни. Значението на втория израз, който е ясно дефиниран, по този начин подсказва тълкуването, което трябва да се даде на първия.

Относно употребата и приложението на думите от Исая 66:24 от Исус вижте върху Марк 9:44.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 DA 437; FE 371; 6T 184

2 FE 451; GW 177; TM 207, 250

3, 4 8T 249

5 EW 13; GC 372; LS 53; SR 361; 1T 44

8 Ев 579

10 PK 729

12 PK 374

13 CS 17; Ed 245

19 PK 374

22, 23 ML 364

23 DA 283, 770; PK 733; 6T 368

24 EW 294

11

11 Никъл, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Ис. 60:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.